

TL. 1590

శ్రీ రస్తు.

—:0:—

ఆపస్తంబయజ్ఞాజీయవిషయానుక్రమణికా.

విషయాః	ప్రతాని.	విషయాః	ప్రతాని.
గ్రంథారంభః మంగళాదీకం	౧	దుర్వరణప్రాణుస్త్రితం	
మైత్రమేధికశబ్దార్థవిచారః		సముచ్చయపక్షస్తార్థప్రాణుస్త్రితం	౧౫
పూర్వపక్షనయనం	౨	దాహద్యాకౌశం	
సత్వవశిష్టమోమః	౩	దుర్మృతస్యదాహద్యాకౌశం	
దర్మపూర్ణమానాదిపూర్ణాహుతిః	౪	త్రిరాత్రాకౌశం	
పీడ్విత్త్యయజ్ఞలోపప్రాణుస్త్రితం	౬	దుర్మృతస్యనారాయణబలిః	౧౮
పశోఃపూర్ణాహుతిః		దేశవిశేషమరణే	౧౯
అగ్రయణిలోపప్రాణుస్త్రితం	౭	దుర్మృతసంసారవిశేషః	౨౦
నక్షత్రైష్టిలోపః		ప్రమాదదుర్మృతః	
చాతుర్తాస్యలోపపూరణం		బుద్ధిపూర్వకమరణే	
ఇష్టిమధ్యమృతిః		కృచ్ఛప్రతినిధిః ధనికవిషయే	
పునరాధేయకాలః		అశక్తాతు	
మృతాగ్నిమోతక్రమః	౯	బుద్ధిపూర్వకమరణే	౨౨
ప్రతివసుతసోపయోగపక్షః	౧౦	దుర్వరణప్రాణుస్త్రితప్రయోగః	—
సోపయోగమరణే		నారాయణబలిప్రయోగః	౨౪
పాధిక్యతెష్టిః		బోధాయనమతనారాయణబలిః	౨౬
అగ్నిగుప్తమోమః	౧౧	సర్వహతస్యనాగబలిప్రకాశః	౨౭
ప్రతికృతీదాహక్రమః	౧౨	అహితాగ్నిరగ్నిస్త్రితః	
పలాశవిధిః		అహితాగ్నిః	౨౮
కక్షదహనం అజ్ఞాతమృతం		స్మృతకబ్రహ్మచారిణ	
పీత్యమేధసంసారలోపః	౧౩	అనుపసితానాం	} ౨౯
అగ్నికవిషయవిశేషః		కన్యకానాం	
అథాహితాగ్నిదుర్వరణవిష	౧౪	అథానసంపత్తిః	౩౦

వివరము:	పుటానీ.	వివరము:	పుటానీ.
పాతాళగణేశ్వరమేతాధానం	30	రాత్రాజిలోదకపిండదానాది	
అరణ్యమూరూఢమరణే	30	నిషేధః	2౫
పృథ్వీమేధప్రయోగః	3౨	బ్రహ్మచారిశాంతిలోదకనిషేధః	22
అథవిశ్వమేధప్రయోగక్రమః	33	జీవత్పితృకస్యశిలోదకనిషేధః	
అథవిశ్వదానకాలమ్	3౫	నగ్నప్రచ్ఛాదనప్రయోగః	2౮
ముచూపోత్యుపకారాన్ని	32	అథనవశ్రాద్ధప్రయోగః	౮౧
దహనోత్సవసాగ్రిగర్భిత్వం	3౮	అథకపాలాన్నిసిద్ధియః	౮౨
భద్రాభిషేకాదా	3౯	పునర్దహనరాత్రాపైశ్చ	
(తిషాన్మరణే)		మృతికారంభనిషేధః	౮౪
ధనిష్ఠాపంచమ		శ్వాంత్యవామె	౮౫
ధనిష్ఠాపంచమ		శవహసితే	
తిథివాసనాశ్చేపునర్దహనం		శవహసితాదా	
అథాన్నిప్రవాతారః	౪౦	శూద్రాదిభిఃకాష్మాదిహరణే	౮౬
అనుగతస్యపితృసంసార-రాధే		దహనదేశణయః	
కానః		పిండదానమస్తేరస్పృష్టే	
సామన్వయాత్సవిషయే		నీచస్పృష్టేచ	
ప్రేత్యుద్ధీకసంకల్పః	౪౧	అమాయాంమరణే	
ప్రేత్యుద్ధీకప్రయోగః	౪౨	దశామాసుధ్యేసంక్రాంతౌ	౮2
వాహకవరణం		అథానుగమనవిధిః	౮౮
పాతాళగణేశం		అనుగమనవిధిః	౯౮
బ్రహ్మమేధప్రయోగః	౪౯	యుగవన్తరిణేసంసార-రక్రమః	౯౦
అథవాహకవరణం	౫౨	పత్న్యాధినాంసంఖాతమరణే	౯౧
అథానుగమనవిధయః	౬౨	పునర్దహనకాలః	
బ్రహ్మమేధనాగ్రహకారికా	౬౫	శ్రాద్ధాదికాలః	౯౨
అనాపితాగ్నోపిష్యమేధప్రయోగః		అతీతసంసారః	
అథవచనవిధిః	2౧	అతీతశిలోదకంపిండంచ	౯3
రాత్రాజివచననిషేధః	2౧	భోగశరీరరోత్సత్తిః	
శిలాలక్షణం	2౨	నష్టస్యశరీరాగ్నోపిష్యత్వం	
శిలాస్థానం		అగ్నివష్టపాదుశ్చత్తప్రయోగః	౯౫

విషయాః	పుటాని.	విషయాః	పుటాని.
చందాలాదిభిరస్థిస్థాపనాః		ఆహారాగ్న్యాహారాగ్నయః	
శ్రీ త్తం	౯౫	దశాహతంత్రాదిశేషసమాప-గిరి	
పుత్రబ్రహ్మశ్మేకతత్త్వానికాయః		అథానువసితసంస్తారణిచ్యతే	౧౧౫
సంచయనాదర్శ్యాగూర్ధ్వంవా		అనువసితదహనసంస్తారక్రమః	
పుత్రాగమనె	౯౬	అథసూతకనికాయః	౧౧౬
అన్యగ్నిదగ్ధవిషయః		కన్యావిషయే	౧౧౭
అన్యగోద్రాణామస్థిస్థూర్వమేధః		దేశాంతరమరణే	
అథస్త్రీకతత్త్వావిషయః	౯౭	మాతాపితృవిషయే	
శ్మేషేనపునఃకరణం	౯౮	సాపత్నీమాతృవిషయే	౧౧౮
దశాహమధ్యేదశకః		ఆశాచానతరకృత్యం	
దౌరసపుత్రసయమః		ఆశాచాపగమాపవాదమాహ-౧౧౯	
అథవపనవిధిః	౯౯	అనాథశవసంస్తార-౧౨౦	
రోదనశవానుగమనె	౧౦౦	నిహతరణసంస్తార-౧౨౧	
దేవపూజానిషేధః		సమానోదకనిర్వరణేదశాహం-౧౨౨	
అథబ్రహ్మచారిరత్నా		బ్రహ్మచారిణాసంస్తూతే	
శవానుగమనెనియమః	౧౦౨	అనుగమనెసూతకనికాయః	
స్నానకాలః		కృతమాడః	
బాలాదీవిషయే		అకృతమాడః	
దశాహమధ్యేదర్శనంభవే	౧౦౩	శ్మేష్టపుత్రకతా-	
బ్రహ్మచారికతత్త్వావిషయే	౧౦౪	అగ్నిపుదాహస్థితే	౧౨౩
అష్టలాయనబ్రహ్మమేధ		అగ్నిపుదాహస్థితే	
ప్రత్యేధః		అథగర్భిణీసంస్తార-౧౨౪	
శాఖాంతరకరణేపునఃకరణం	౧౦౫	గర్భిణీసంస్తారకారికా	
అథాస్థిసంచయనకాలాః	౧౦౬	అథసూతికామరణవిధిః	
అస్థిసంచయనాపిచ్ఛదినాని		అథదశాహప్రయోగః	౧౨౫
అస్థిసంచయనప్రయోగః	౧౦౭	అథానందసూతమః	౧౨౬
అథాస్థినివపనం	౧౦౮	కంతసూత్రవిసజ్జనం	
పునర్దహనప్రయోగః	౧౦౯	అథైకాదశాహశ్చత్వం	౧౨౭
గంగాంభస్యస్థిపితృపితృప్రకారః		కతకృతాంభస్యజ్వలదేవే	

విషయము:	పుటాని.	విషయము:	పుటాని.
వృషోత్సవము:		కల్పకారికా	
వృషోత్సవముకాలము:	౧౩౦	వైతరణిగోదాన ప్రకారము:	౧౩౧
సభాపాదకవిషయము	౧౩౪	మధ్యపిండ ప్రదానము:	౧౩౫
అభిషేకశ్రాద్ధాని	౧౩౫	స్వగృహపాదము	౧౩౬
అభిషేకశ్రాద్ధముచ్యుత		దానముకామసమిడికరణము	౧౩౭
స్వపిండ ప్రోద్ధిష్టముకాలము:		మాతృస్వపిండకరణము	౧౩౮
ఏకోద్ధిష్టభోజనప్రాయశ్చిత్తము	౧౩౯	తస్య ప్రయోగము:	
అభిషేకము		అభిషేకముసంయోజనముకల్పము	౧౪౦
షోడశశ్రాద్ధాని	౧౪౦	ఉదయముభిక్షము	౧౪౧
అభిషేకప్రయోగము:		మాతృస్వపిండము	
స్వపిండ ప్రోద్ధిష్టముకాలము		మ. సిద్ధి కరణము	
భోగవికారము	౧౪౧	మలముసేవము	
అగ్నిచేకోద్ధిష్టకారికా		సమిడికరణము	
అభిషేకప్రయోగము	౧౪౨	కాలము	
ప్రాప్తభోజనము	౧౪౩	అభ్యుదయము	
అభిషేకశ్రాద్ధముసంకల్పము	౧౪౪	షోడశశ్రాద్ధము:	
ఏకోద్ధిష్టముసేవము:	౧౪౫	అభిషేకముకాలము	
అభిషేకము	౧౪౬	విషయము:	
అభిషేకము	౧౪౭	అభిషేకముసంకల్పము:	
అభిషేకము	౧౪౮	అభిషేకము	
అభిషేకము	౧౪౯	అభిషేకము	
అభిషేకము	౧౫౦	అభిషేకము	
అభిషేకము	౧౫౧	అభిషేకము	
అభిషేకము	౧౫౨	అభిషేకము	
అభిషేకము	౧౫౩	అభిషేకము	
అభిషేకము	౧౫౪	అభిషేకము	
అభిషేకము	౧౫౫	అభిషేకము	
అభిషేకము	౧౫౬	అభిషేకము	
అభిషేకము	౧౫౭	అభిషేకము	
అభిషేకము	౧౫౮	అభిషేకము	
అభిషేకము	౧౫౯	అభిషేకము	
అభిషేకము	౧౬౦	అభిషేకము	

విషయాః	పుటానిః	విషయాః	పుటాని
ప్రసన్నపిండికరణం	౨౧౩	సర్వకల్పశాస్త్రాదిప్రసంగకరణం	౨౩౫
అనురాధివివాహాత్పన్నవిష	౨౧౫	అథవిధురవిధవాతమీగం	౨౩౬
యతివిషయే	౨౧౬	పిండదానానిదోషవచనాని	౨౩౭
కత్వనిరూపణం	౨౧౭	అథమహాలయాః	౨౪౦
విశ్వేదేవాః		నిశ్చతపః కేవిశేషాః	
అథవృత్తమమరణేసపిండికరణం		క్రాద్ధనర్పణేవిశేషాః	
పునఃకమాసాపిండ్యం	౨౧౮	అథబహుపుత్రకన్యకర్తృ	
తత్ప్రయోగసంగ్రహాః		నిర్ణయః	
అనుమానీకానిమానీకాపకర్ష - ౨౧౯		అథమహాలయక్రిమః	౨౪౧
శాఖాంతరవిషయే		సప్తగోత్రక్రమః	
అథసపిండికరణనిషేధకానికాని ౨౨౦		పరహనితర్పణనిషేధః	
చిద్వపనాని		అథసప్తపౌరుషక్రమః	౨౪౨
యతివిషయే		దశరాత్రాశాచపక్షే	
అథనవమిశ్రైకోద్దిష్టం	౨౨౨	అశేచకాలః	౨౪౪
అథనవశ్రాద్ధాని		క్రాద్ధనస్వరంత్రైశ్చవిషక్రమః	౨౪౫
అథవ్యాసోక్తనారాయణబలిః - ౨౨౩		విశ్వసేవినీకాదత్యుపవాసాని	౨౪౬
అథయతిసంసాహరక్రమః	౨౨౫	అథవేశాంతరగతస్య అనాకణిశ	
అథసన్నాసిసినాంభర్తృమృతానాం		మృతవార్తస్యకర్తవ్యతానిర్ణయః	౨౪౭
విధిరుచ్యతే		౧౫ అట్లం ౧౨ అట్లంచావాత్తానాక	
పుత్రస్యయతిసంసాహరవిధిః	౨౨౬	ర్ణ్యతేమరణనిర్ణయంతే దేర్థ్యక	
అథగంగాస్థినీతేపఃఅన్యుధరణ		దేహికృతేజీవాణ్యుచిసంసాహర్య	
ప్రకారః	౨౨౭	త్రదాకథమిశ్శ్రుతాహ	
అథసంఘాతమృతిః	౨౨౮	అథదేశాంగపర్యం	౨౪౮
పత్నాధిపత్యతిరిక్తానాంపితో		పూర్వపరిణితసత్యభావే	౨౪౯
శ్చసంఘాకమరణే	౨౩౦	రతోవిగ్మూత్రప్రాశనైప్రాయ	
అథమరణదిననిర్ణయమాహ	౨౩౧	శ్చిత్తం	౨౫౧
అథశవానుగమనప్రాయత్తం	౨౩౨	అథప్రసరుపయనక్రమః	
అథశమనప్రాయత్తక్రమః	౨౩౩	అత్రప్రసరుపయనవిశేషః	౨౫౨
వమనెఋగ్విధానం	౨౩౪	అథపలాశవిధిః	

విషయాః.	ప్రతాని.	విషయాః.	ప్రతాని.
ఆభప్రయోగక్రమః	*౫౩	పరిషద్విధానకానువాదపూర్వక-	
పూజవిధానపూజసంఖ్యా	*౫౪	పాఠశ్చిత్తవిధి:	*౬౫
అగ్నివాసేపాఠశ్చిత్తం		సర్వపాఠశ్చిత్తక్రమః	
అంగిరసోక్తఆతురసన్న్యాస-		మహాసంకల్ప:	*౬౬
విధి:	*౫౬	విధానకవరణం	౨౭౦
ఆతురసన్న్యాసప్రయోగస్సక్రయ		అనువాదకవరణం	
సంసారవిధి:	*౫౭	పరిషద్వాక్యం	
యతిసంసారప్రయోగస్సమంత్రక:		విధానకవాక్యం	
అధివిత్యపూజా	*౬౩	అనువాదకవాక్యం	*౭
అగ్నిమహాపూజాక్రమః		వపనంతత్ప్రకారః	
అథపార్వణశ్రాద్ధక్రమః		అధమలమాసనిర్ణయః	*౭౭
అగ్నినారాయణబలిప్రయోగః	౨౬౪	గ్రంథసమాప్త.	

శ్రీ రస్తు.

శుభమస్తు.

శ్రీమహాగణపతయే నమః?

ఆ ప స్తం బ య ల్లా జీ యం.

సప్రయోగధర్మశాస్త్రమ్.

వందె వందారు మందారిమిందుభూషణనన్దనమ్!

అమందానందసందోహబంధురంసింధురాననమ్॥౧॥

రత్నగభాంగణపతించంద్ర మౌళీశ్వరంపరమ్!

సమామిభగవత్పాదమదభీష్టైకభాసిద్ధయే॥౨॥

ఓమ్॥ శ్రీపతింపార్వతీనాథం విఘ్నేశంవిఘ్ననాశనమ్!

గురూపితృకాన్వకావృధా విప్రాన్వేదరద ప్రదే॥౩॥

భగవంతంభర ద్వాజంప్రణవ్యచకపదీనమ్!

బ్రహ్మజ్ఞోవినుమామిష్టో భారద్వాజసమర్చ్యమః॥౪॥

తలమాడ్చ్యన్వయభవోయల్లభట్టసుతస్సగ్ధిః!

మహావ్రతాత్మరబ్రహ్మనిష్ఠోయల్లాజీనామకః॥౫॥

వత్సైవ్యహంపరేతస్య బాహితాగ్నీర్విజృంభతః!

భారద్వాజీయసూత్రస్య పైతృమేధికమంజసా॥౬॥

తత్సూత్రమన్యసూత్రాణి తత్తద్భాష్యాన్యశేషతః!

సద్భిరాచరితంపూర్వ మాచారంచసమాసరతి॥౭॥

విలోక్యవివిధాన్త్రాంతా ప్రయోగప్రతిపత్తయే॥

అథాతః పైతృమేధికందహనమథేదాసీంమృతకమోచ్యతే! పైతృ

మేధికమితకమనామఅశ్వమేధపురుషమేధభివత్! అహితాగ్నిమగ్నిభిదక
మాంతియజ్ఞపాతైర్నిశ్చేతికృతపహితత్వాత్! అహితాగ్నిప్రేతస్యపైతృ

మధికైసకర్పణాదహనంతకవ్యం - పురుషాహుతియకస్యప్రియతమాభి
 విజ్ఞాయతభిశుక్రేత్య - మృతస్య పురుషస్య దహనమేవ పురుషాహుతిః ।
 (బ్రహ్మిష్ఠశ్చైదృష్టామధఃపైతృమధికైసకర్పణమేధేవచ ఉభాభ్యాం తస్య
 సంసారరతి) అహితాగ్నిర్మరణసంశయే ప్రాచీనావీతదహనచేశం జోషయ
 శత్రుత్వం పక్షోనాశ్రయణీయః - లోహగహికతత్వాత్ । గ్రామవాన్యై
 తేనకర్పణపాపయూదిత్యయమేవపక్షిః కలావనమ్యేయః - దధ్యంజలిహే
 మవతీ । అహితాగ్నిమరణసంశయోగ్నిస్విచ్ఛత్వాథా జసాశాంధ్యై
 హుంత్యగ్రహమిత్యాదయోవికల్పాః । యావద్వాసంతయంతుస్యైతతావదజ
 సాన్త్యంధారయక హేమకాలేప్రాప్తేష్వగ్నిఘృషయసాగ్ని హేమాత్రం
 ప్రకృదిజ్జహేతిఅమరణాత్ । అగ్నిహేమోచ్ఛేదణంప్రతిజ్ఞాతంనిదధా
 నిపాత్రపూరణాథకంపానాథకంవాప్రాణావావత అహితాగ్నిర్మరణ
 యంతేదనంసమిధాః । పాలయంత్యగదోహైవభవతీతి విజ్ఞాయత ఇతివ
 చనాత్ । ప్రశస్యమేతత్ । తేష్వపినేమజహ్వస్యేష్విభవచనాత్ । నకేవలమ
 గ్నిహేమాత్రమేవ అన్యాన్యపిదగ్ధ పూర్ణామాసాది సత్యవైమిత్తిక కావ్య
 ప్రాచీనశ్చిత్రాన్యపికతకవ్యానియదిజీవేత్ । మరణసంశయనివృత్తౌ ఎతదగ్ని
 హేమోచ్ఛేదణంస్వయం యజమానఃపిజేత్ । ప్రాతరగ్నిహేమాత్రం హు
 త్వాజనైర్విరమ్య అన్యంప్రణేయపథిృతిమాయుష్షతీంచకుర్యాత్ । అపివా
 నాజసాగ్ని కుర్వీతప్రాగ్విగమనాద్విహరగ్ సాధయేత్ । ప్రేతేపిహర
 జమకైసమామనంతి । తదనంతకంప్రజాయాభినిజ్ఞాయత ఇతివచ నాత్ -
 విహిత ప్రతిషిద్ధత్వాద్వికల్పః । ఎవంకృతేపిఇతోనజీవేదిప్రత్య యోనచేత్
 మరణసంశయవ మ్రియమాణస్యైవంనయజ్ఞ లోపోభవతీతి విజ్ఞాయత ఇ
 తివచనాత్ ॥

—* పూర్వపక్ష నయనం. *

యదిపూర్వపక్షరాశౌ మరణం శంకతశ్చాయమగ్నిహేమాత్రం హు
 త్వా తదానీమేవప్రాతరగ్ని హేమాత్రంజహుయాత్ । పూర్వపక్షేదివాప్ర
 మీతస్యనకించితకవ్యమస్తిప్రాతరగ్ని హేమాత్రమేవ - యద్యపర పక్షరా
 శౌమరణంసంశయ సాయంప్రాతరాహుతిధీరేనం పూర్వపక్షం నయేయః

భవశాంతిమార్గం . అస్మాదభిః- యద్యపరపక్షే సాయంకాలే వరణశం
కాతదాతద్దినమారభ్యతగామిదశాంతాః యావంతస్సాయం హోమాః
తాన్ సాయంహోమేనసమాప్య పక్షహోమన్యాయేన జహంయాత్ తదా
నీమేవతత్పరదిన ప్రాతరారభ్యతగామిశుక్లప్రతిపదః యావంతః ప్రా
తహోమాఃతాన్ ప్రాతహోమామేన సమాప్య పక్షహోమన్యాయేన
జహంయాత్ . యద్యపరపక్షే ప్రాతఃకాలేమరణశంకాతదాతద్దినప్రాతఃకా
లమారభ్యతగామిశుక్లప్రతిపదః యావంతః ప్రాత హోమాః తాన్
ప్రాతహోమామేనసమాప్యపక్షహోమన్యాయేనజహంయాత్ . తదానీమేవ
తద్దినసాయం హోమమారభ్యతగామిదశాంతాః యావంతస్సాయంహో
మాఃతాన్ సాయంహోమేనసమాప్యపక్షహోమన్యాయేనజహంయాత్ .
హోమదశాంతకతఃవ్యాప్తవయోదిసజీవతీతి॥

*

* అథపక్షావశిష్టహోమక్రమః . *

మృతేతుమృతాగ్నిహోత్రవిధాననపక్షావశిష్టసాయం హోమాన్
ప్రాతహోమాంశ్చ గణయిత్వాసకృత్సకృదున్నీయన్నితంత్రేణ హో
మద్వయం కుర్యాదితికేచిత్ . యద్యపరపక్షే సాయంకాలే మ్రుయేత నదా
తద్దినమారభ్యతగామిదశాంతాః యావంతస్సాయంహోమాఃతాన్ సా
యంహోమేనసమస్యగణయిత్వా సకృత్సకృదున్నీయ మృతాగ్ని హోత్ర
విధానేనజహంయాత్ . తదానీమేవతత్పరదినప్రాతఃకాలమారభ్యతగామి
శుక్లప్రతిపదః యావంతః ప్రాతహోమాఃతాన్ ప్రాతహోమామేన సమ
స్యగణయిత్వా సకృత్సకృదున్నీయ మృతాగ్ని హోత్రవిధానేన జహం
యాత్ . యద్యపరపక్షప్రాతఃకాలేమ్రుయేతతదాతద్దినమారభ్యతగామిశుక్ల
ప్రతిపదః యావంతః ప్రాతహోమాఃతాన్ ప్రాతహోమామేనసమస్య గణ
యిత్వా సకృత్సకృదున్నీయమృతాగ్నిహోత్రవిధానేనజహంయాత్ . తదా
నీమేవతద్దినసాయంమారభ్యతగామిదశాంతాః యావం తస్సాయంహో
మాఃతాన్ సాయంహోమేనసమస్యగణయిత్వా సకృత్సకృదున్నీయ మృతా
గ్నిహోత్రవిధానేనజహంయాత్ . తదాహోత్రకాండే ॥ కృష్ణపక్షే ప్రమీయే
తయద్యపిప్రాతరాహుతిః . శేషాస్తుజహంయాద్దశా పర్యంతాః పక్ష

హామిదత్తే॥ తదానీమెవజహుయాత్సాముంకాలాహుతీరపి॥ సాయంమియే
తచేత్సాయమాహుతీజహుయాదథ॥ తదానీమెవజహుయాత్సాముంకా
లాహుతీరపి॥ సక్యద్భవహితనుతేష్టింభిన్నతంత్రంచహామయోః॥ అగామిద
శేదేవతాభ్యుపేక్ష్యమాద్రప్రకారేణపూజాహుతీజహుయాత్॥ అగ్ని
హోత్రోచ్ఛేదగం పాత్రపూరణార్థంనిదధాతి॥ స్థావీగత మగ్నిహోత్రో
చ్ఛేదగమితిద్రష్టవ్యం॥ అపిపేగ్నిస్వామిత్యంతిమాగ్నిహోత్రస్థావ్య
స్యగమక్త్వానుప్రహరతి॥ సాహ్యగ్నిహోత్రస్యస్కన్ధస్థితిః॥ నైయమికా
గ్నిహోత్రేవీషవాఅగ్నిహోత్రస్యస్థాణుయత్సూర్యావహుతీరితితుతిబలా
ఽభివ్యవ్యతైపూర్వాహుతేరేవపాధాన్యముక్తంఉత్తరాహుతిప్రభృ
తీతిరాగ్నోరాహుతీనామంగత్వముక్తంతథాపక్షహోమపక్షహో
మాన్యగ్నిపరాగ్నిహోమనసంభవతి॥ అహవనీయవేతికపడిస్వామి
నోక్తం॥ మృతాగ్నిహోత్రేతూష్ణీంచతసోగిహాపత్యైజహేతి॥
తూష్ణీంచతసోన్వాహుర్యపచన ఇతితైవిద్యవృద్ధేవతాశవ్యంతనివాసినా
వ్యక్తం॥ ఐత్రీషితమరణేగ్నిగుప్త్యర్థహోమ సర్వంసాంగంతూష్ణీ
మగ్నిహోత్రం కతావ్యమితి ధూతాస్వామి భాష్యకారే నోక్తత్వా
చ్చ - పక్షహోమన్యాం పాస్తపూర్వపక్ష నయనం - నైమికాగ్ని
హోత్ర పక్షవశిష్టహోమేపూర్వపక్షనయనం - మృతాగ్నిహోత్ర ప
క్షవశిష్ట హోమచ అపరాగ్నోహోమాభవంత్యేవ॥ పక్షహోమ
త్రికాంఠిః॥ పక్షహోమానశేషాంతాక శేష హోమానభావీవా॥ సమస్యజు
హుయాత్తత్రప్రయోగోయంసర్వాప్యతే॥ ప్రతిపద్యన్నయేత్సాయమాపద్య
క్తే భవాదీనాయావంత్యోపవసంధ్యాహుత్సానిభవంతిహి॥ తావంతి
ప్రతిగృహీయాచ్చశుశ్రుణునానితుపాత్రాంతరసహాయాయానిత్యా
యాంప్రకృతిసుచి॥ స్థూలంస్పృశంతరంవాపిక్యత్వాతత్రసమున్నయేత్॥ ఏ
కాసమిత్యర్థమస్యక్యత్వాణీ విమాజనం॥ ఉపస్థానం సక్యతాగ్నిర్యం
శేషాప్రకృతిరివ్యతే॥ ఏవమేవోత్తరతాగ్నిపాత్ర హోమామాక సమస్యజుః॥
జహోమత్వేపవసంధ్యాహుత్సానిభవంతి॥ సమారోపవి
ధానేనసమ్మారోపయతే నలా॥ యేధార్యంతే భవాధార్యం ధారయం

అభ్యర్థన.

॥

అభ్యర్థనామ సాదితామహిః॥ మరణం శయనం వయస్యం
 బుధ్యైవం నయజ్ఞ లోభోభవతీతి విజ్ఞాయత ఇతి వచనాత్ ॥ చిరకాలము కృతద
 యార్థ మసాదీయగ బృదతి పన్నపాగ్రయస్మి త్తం కృత్వా సవనంతరం అతిప
 శదర్పపూర్ణ మానం కుర్యాత్ ॥ అతిపన్నానాం దర్పపూర్ణ మాసానాం పా
 శ్చిత్తార్థం పరికృత్యైవ శ్వాన రేష్ట్యోస్థా నేపూర్ణాహుతిః హోమ్యామీతి
 కల్పయ్య-అహవసీయం విహృత్య హవ్యచతుర్వ్యుహీతం గృహీత్వా ॥ ఐ
 హవేహో అధ్వనః..... సుక్రతోమ ॥ అచేవానామ పిపంధావ గన్త...
 కల్పయాతి స్వాహా ॥ అహవసీయే హోమితి అగ్నయే పథి కృత ఇదం ॥
 వత్సతుర్వ్యుహీతం గృహీత్వా ॥ వైశ్వానరో అజిజనత్..... ఓజసోం ॥
 ప్రోచి..... న క్తం స్వాహా ॥ అగ్నయే వైశ్వానరా యేదం ॥ అగ్నిం పరిత్య
 ॥ యది పూర్వ పక్షే మరణం శంకేతత దాసమనంతర మతిపన్నదర్ప ప్రధా
 నేవ తాభ్యోపూర్ణాహుతిః హోమ్యామీతి సంకల్పయ్య-అహవసీయం విహృ
 త్య చతుర్వ్యుహీతేన అగ్నిర్హుతా..... జిన్వతోం భువో యజ్ఞస్య... హ
 వాహగ్ స్వాహా ॥ అగ్నయ ఇదం ॥ పునశ్చతుర్వ్యుహీతేన ఇంద్రాగ్ని అవసా
 తం..... ఈశతోం గీర్భికా ప్రతి..... దైక్ష్యే స్వాహా ॥ ఇంద్రాగ్ని త్యా
 దం ॥ ఇత్యసోమయాజినః ఇంద్రం మహేంద్రం వాసోమయాజినః ॥ పునశ్చ
 త్యైవ హీతేన ఇంద్రసానసి..... భరోం ॥ ప్రససాహిషే..... రే
 తీనాగ్ స్వాహా ॥ ఇంద్రాగ్నేదం ॥ ఇతింద్రయాజినః ॥ పునశ్చతుర్వ్యుహీతేన
 హాగ్ ఇంద్రోయ ఓజసా..... వావృధోం ॥ భువ స్త్యమింద్ర..... చర్ష
 తీస్వాహా ॥ మహేంద్రాగ్నేదం ॥ ఇతి మహేంద్రయాజినః ॥ తమగ్నిం పరిత్యజ్య ॥
 తద్యపర పక్షే మరణం శంకేతత దాసమనంతరాతిపన్నపూర్ణ మాన ప్రధాన
 నేవ తాభ్యోపూర్ణాహుతిః హోమ్యామీతి సంకల్పయ్య-అహవసీయం విహృత్య చతు
 ర్వ్యుహీతేన అగ్నిర్హుతా..... జిన్వతోం భువో యజ్ఞస్య... హవ్య హాహం
 వ్యహా ॥ అహవసీయే హోమితి అగ్నయ ఇదం ॥ పునశ్చతుర్వ్యుహీతేన ఇదం
 ఋష్వివక్ర..... సురోం ॥ త్రిధేవ పృథివీ... స్థవిరస్య నామ శ్వాహా విష్ణవ ఇదం
 త్రివిష్ణుయాగ పక్షే అగ్నియోమయాగ పక్షే ప్రాణాపర్యాయాగ పక్షే చ తత్త

పురోసువాక్యాభిప్రాయానుసారాత్పాఠవివక్షానామ్॥

*

ఇష్టిమధ్యమతిః॥ ఇష్టిమధ్యమవిర్విర్వపాత్పూర్వం తదూర్ధ్వ
మాసన్నేషుపావిష్టువామియేతసర్వేభ్యఃప్రధానపావిర్భ్యఃపాపజ్ఞం సర్వ
మేకస్థానే గృహీత్వా సర్వాదేవతాశ్చతుర్భ్యఃతేన శబ్దేనా 'సూర్యత్య
క్వాహాకారేణహమోతిసర్వాంతేభ్యఃపాకారః॥ అగ్నేయే - విష్ణవే - అ
గ్నిసూర్యాభ్యాంభ్యాంహేతిపార్థమభ్యాం॥ అగ్నేయే-విష్ణవే-భ్యాంహేత్య
సోమయాజినః॥ అమావాక్యాయామగ్నేయేఇంద్రాగ్నిభ్యాంభ్యాంహేత్య
సోమయాజినః॥ అగ్నేయ- ఇంద్రాగ్నిభ్యాంహేతింద్రయాజినః॥ అగ్నే
యేచహేంద్రాగ్నిభ్యాంహేతిమహేంద్రయాజినఃఅధ్వోదైశత్యాగః-ఉ
త్తరేమ్యుర్యవ్యన్మేషుపావిష్టువామియేతతూష్టిమపరాదేప్రధాన హవిః
సంపాద్యసర్వతస్సమమకదాయపుర్వవజ్ఞహంయాత్॥ పత్నాశ్చలప్రే
తంభ్యామిత్యావిశేషాత్॥ ఉపీచ్ఛ్యాంగస్యసర్వస్యసప్తతిప్రధానస్య సప్తన్న
త్వాత్॥ కేచిదమంత్రకంసమాఘ్నతంతిఇష్టివత్పశుబుధాదిమచ॥

*

త్వనరాధేయకాలాః॥ ఉత్సృజ్యతే ఉత్సన్నాగ్నేఃపునరాధేయం సంక
ర్చితకాలాత్పాశ్చరణశంకాయాంయద్యపినావాక్-త్రిరాత్రా త్పునరా
ధేయమితికాత్యా యనవచనం॥ తథాపిఅగ్నిభివామృతస్యసంసారంకర్తు
మశక్యత్వాత్ మరణసంశయ ఏవత్రిరాత్రాదర్వాగ్నిపున రాధేయంకా
ర్యం॥ తదాపాత్రికాండీః—ఉత్సృజ్యపునరాధేయంసద్యఏ వారథేతవా॥
సద్యఃకాలంవదం త్యేకేపునరాధేయమాతురే॥ మ్రియమాణస్యేకంనయజ్ఞ
లోపాధవతీతివిజ్ఞాయతఇతివచనాత్ - ఏవంసర్వాభ్యాపత్స్వితివచనాచ్చ॥
మరణసంశయఏవ సేష్టికంపునరాధేయంకృత్వా కాలాపరాధ దోషపా
యశ్చితార్థంసర్వప్రాయశ్చిత్తంకృత్వాకాయమగ్నిహోత్రాదికర్యాత్
యదిపుర్వపక్షే మరణంశంకేత సేష్టికం పునరాధేయం కృత్వాకాలా
పరాధదోష ప్రాయశ్చిత్తం కృత్వా ప్రాతరగ్ని హోత్రమకృత్యైవ
సమనంతరాదిపన్న దేశయాగంకృత్వా కాయమగ్ని హోత్రాది క
ర్యాత్॥ యద్యపరపక్షే మరణంశంకేత సేష్టికం పునరాధేయం కృ
త్వా కాలాపరాధ దోషప్రాయశ్చిత్తం కృత్వా ప్రాతరగ్ని హోత్రా

సమనంతరాతిసన్నతౌర్థమాసంచనకర్తవ్యం । పౌర్ణమాసీమి
 ప్త్యాజ్వలతోగ్నిశుశ్పజితభివచనాత్ కాయంప్రాతరాహుతిభిఃపూ
 ర్వపక్షనయనంతరామిదర్శ జేవతాభ్యాం తౌర్థాహుతిర్జుహుయాత్ ।
 ఉత్సృష్టాగ్నేఃపునరాధేయసంకల్పితకాలాత్ప్రాగవమృతశ్యాపీతాగ్నేః
 పీతాధానానంతరంసమనంతరంపౌర్ణమాసాకరణప్రాయశ్చిత్తం తదను
 స్థానంచనకర్తవ్యం । పౌర్ణమాసీమిప్త్యాజ్వలతోగ్నిశుశ్పజితభివచనాత్ ।
 తథైవాగ్నిహోత్రస్యప్రతిషేధేప్రాప్తేతత్ప్రాధాన్యకారః ॥ హు
 త్వాపిలేమాత్యా ఇత్యాతి పునర్వచనం ప్రాయశ్చిత్తనివృత్త్యర్థమితి
 విహరణాదీనమానమిత్యత్రమృతహూమానంతరంసమానమిత్యర్థకః । ఇతి
 సర్వేషువిధిషు మృతహూమస్య నిత్యత్వాదితి అగ్నిగుప్త్యర్థం అగ్నిహూత్రే
 త్రంకర్తవ్యమితిచసర్వేషుస్థలమమృతాగ్నిహోత్రం కర్తవ్యమితి కపడిక
 స్వామినోక్తత్వాత్ ॥ మృతాగ్నిహోత్రక్రమః ॥ పీతాధానానంతరంఅగ్ని
 హోత్రలోపప్రాయశ్చిత్తవజ్రం మృతాగ్నిహోత్రంకర్తవ్యం । పున
 రాధేయసంకల్పితకాలాతిక్రమానంతరం మృతేపీతాధానంకృత్వాఅగ్ని
 హోత్రలోపప్రాయశ్చిత్తవజ్రంమృతాగ్నిహోత్రంకృత్వాదశకపౌర్ణ
 మాసాదీవాంకాలాతిక్రమప్రాయశ్చిత్తంకృత్వాపూర్ణాహుతిశ్చ జహు
 యాదితికేచిత్ । పునరాధేయసంకల్పితకాలాత్ప్రాగృధ్వంశంవక్తవ్యపక్ష
 మథతేజాయంప్రాతరాహుతిభిఃపూర్వపక్షనయనంతరామిదశకంవ కర్త
 వ్యమితికేచిత్ । సత్త్వాఅప్యేవంస్వామిశ్వావిశేషాత్ । అగ్నిహూత్రే
 పూర్ణాహుతేఃపూర్వంయజమానమరణే పూర్ణాహుతిప్రధృతి మృతా
 గ్నిహూత్రవత్ సర్వంకర్తవ్యం । యదిపూర్వస్యామాహుత్యాంహుతా
 యాయజమానో బ్రుయేతహవసీయ దక్షిణాధేశితే భస్మస్మత్తరా
 మాహుతీం అగ్నయేకవ్యవాహనాయస్వాపేతివినయేత్ । వాగేనాదివ
 జ్రంమృతాగ్నిహూత్రవ్యాయేనతృణవహరణానంతర మగ్నిహూత్రంస
 మాప్య పితృమేధాకర్తవ్యం ॥ అపివానోక్తరాహుతిః ॥ పీలేమాత్యాఇత్యా
 రభ్య అన్వారభ్య మృతపరే యువాగ్నమితి సువాహుతి మహోత్తరా
 హుతిస్థానహుత్యాపితృమేధవీవ నాగ్నిహూత్రసమాప్తిః । కృష్ణపక్షశ్చే
 దాహుతిభిఃపూర్వపక్షాదీనయనంసదిద్యతేసామాన్యస్యవిశేషాభావాత్ । ప

తస్మాత్సంసౌమ్యమిత్వావిశేషాత్॥

✽

✽ ప్రతివసంతసోమయాగపక్షః ✽

(ప్రతివసంతసోమయాగపక్షేవసంతసంయోగేఅకృతేసోమే సవనసోమదేవతాభ్యర్చతుర్గృహీతేనాశ్లేషేన పూర్ణాహుతిఃకూహయాత్ । తతః) మాత్రకారేణ సవనసోమదేవతానాం పురోనువాక్యానా మపఠితత్వాత్ కేవలయాజ్ఞాభిర్జుహు యాత్ । సవనసోమదేవతాభ్యః పూర్ణాహుతిః పూర్ణాహుతి సంగల్ప్య । ఆహవనీయం విహృత్య । చతుర్గృహీతే నాశ్లేషేన । ఇదంతేసోమ్యంమధుమన్వం...తత్ప్రబ స్వాహా । ఆహవనీయం బహువిధం ద్రావ్యమనుమతఇదం ॥ పునశ్చతుర్గృహీతేన । పిపాసోమమభియ...శవోభిస్సాహా । ఇంద్రాద్రావ్యమతఇదం ॥ పునశ్చతుర్గృహీతే నాశ్లేషేన । ఇంద్రముధుజహ్విజవద్భిస్సముక్షితం...మత్స్యాన్యభిః స్వాహా ॥ ఇంద్రాద్రావ్యవతేముధుమతే (వాజిమతేబృహస్పతవతేవిశ్వేదేవ్యావతే) ఇదం॥ తమగ్నింపఠిత్యజ్య । ఉత్సృష్టాగ్నేఃపునరాధేయ సంగల్పిత కాలాగ్నిక్రమప్రతివసంత సోమయాగపక్షే అకృతేసోమే వసంత కాలాగ్నిక్రమప్రాయశ్చతూర్థకం సప్తదశాగ్నిష్టుత్ స్థానెసవనసోమదేవతాభ్యః పూర్ణాహుతిః పూర్ణాహుతిసంగల్ప్యపూర్వవత్ పూర్ణాహుతిఃకూహయాత్ । తతస్సమంత రాతివన్న ప్రతివసంతసవనసోమదేవతాభ్యః పూర్ణాహుతిం పూర్ణాహుతిసంగల్ప్యపూర్వవత్ పూర్ణాహుతిఃకూహయాత్॥ మరణానంతరమేవంకథేవ్యమితీకేచిత్ । పత్మాత్రిశ్యేవం స్వామిత్వావిశేషాత్ । మ్రియమాణశ్యేవనయజ్ఞలోపోభవతీతివిజ్ఞాయతే । ఇత్యాదేస్తత్సర్వంమరణశంకాయామేవనమరణోత్తరకాలే అగ్నిసూత్రే స్మితమానాం మరణశంకాయామేవవిధానాత్ । మృతస్యానధికారాత్ । ప్రతివసంతసోమనానికర్తాణికృత్వా యదీమ్రియమాణోభవతి తదాయజ్ఞవైగుణ్యంభవతి । జీవతోపితదైవ । యదీప్రతినిధీయమానకర్తజి మధ్య మ్రియేత తదామరణంతాయజ్ఞస్తావతితథాకృతయజ్ఞవివభవతి మరణేనసమాప్యత్వాత్ అవభృథవతోర్నాదీదహనమేవావభృథః॥

✽

దేశాంతరమరణే.

సాధికృతేష్టిః॥ యదాగృహేవిద్యమానోవ్యగ్నిభుదేశాంతర మృత

స్వాత్మదామరణవార్తా శ్రవణానంతరం పక్షిస్నాత్వావవ్య దేశకాలే
సంకీర్త్య దేశాంతరమరణశ్రవణనిమిత్తపధిక్యతేష్ట్యానుత్యగతి సంకల్ప్య
విద్యుదసి - అస్యామిష్ట్యామధ్వర్యంతాం వ్యభిచయ ఇతిపుత్రాది మధ్వ
ర్యంవ్యఖయత్ । పక్షిప్రవృత్తైః ఋత్విక్సఃపాధిక్యతేష్టిఃకార్యాపన్న్య
సుమత్యాఅధ్వర్యురుద్దేశ్యత్యాగంకుర్యాత్ । సర్వస్వాదధా దాతతు
పరితన యాగవత్ప్రైవ్యవదక్షిణాం తదాతి । ఇదామూక్తవాకారిష్య
శిషాంనివృత్తిః । కేచిద్వాజమానేమకర్తసుమంత్రానధ్వర్యుః కుర్యాదిత్యా
హుః । చాప్రభుగతర్పణాంతే దేశాంతర ప్రమితస్యశరీరస్యాగ్నిధిరితి దే
శాంతరవ్యతినిమిత్తప్రయోగస్యాగ్నిదాహపర్యంతతాత్ - పాధిక్యతా
గ్నిహూత్రాదీనామపి తత్ప్రయోగవిశేష రూపత్వాత్ - పధిక్యద్విహార
ఎవ । పితృమేధాంతరేక రవ్యం । అతఃపధిక్యత్ప్రభృతి ఆహవనీయాదే
రపిధారణం తథాపితృమేధప్యేతస్తి నైవవిహారఇతివ్యతి । పాధిక్యతే
అధ్వర్యురేవపితృమేధాంతం కుర్యాత్ । ఇష్టికరణానంభవేదేశాంతరమ
రణశ్రవణనిమిత్తపాధిక్యతేష్ట్యాస్థానపురాదా హంతుంహూప్యామితి సం
కల్ప్య । పుత్రాదిమధ్వర్యుంవ్యఖయత్ । అధ్వర్యుఃప్రాచీనవాచి అగ్నిక్
విహృత్యవతుర్గృహీతేనాశ్మేనపుంవృవత్పురాహంతం బహుయాత్ ।
ఎతానగ్నిక్పితృమేధాంత మజప్రాసూర్యాత్ । యద్యేకస్తిన్నహుశరీరా
ద్యాహరంతియద్యన్యస్తి కతదాతేషేవాగ్నిమలగ్నిహూత్ర హూమికాలే
ప్రాప్తేమృతాగ్నిహూత్రవిధానేన అపివాస్యవత్సాయాః పయసాకవలేన
వాగోపయసాసాయం ప్రాతశ్చ అగ్నిగుప్త్యర్థం అగ్నిహూత్రం బహు
యాత్ । అగ్నిగుప్తిహూమః ॥ ఎవమాశరీరస్యాగ్నిభిఃసగ్ స్పర్శనాత్ । శ
రీరానయనాదవా కాలలసన్నిహితేపి । యవజ్జీవశ్చతేస్తస్యనిత్యాని
వతకంతే దశకల్పాన్మరణాదీని - అగ్నిహూత్రహూమస్తుకతకవ్యః అ
గ్నిరక్షణార్థత్వాత్ । అగ్నేస్సకాశేమృతస్యాపి ఆసంసూరదేవ మగ్ని
హూమఃకర్తవ్యః । ఏవమగ్నిహూతేహూయమానెసన్నిహిత దేశాంత
రమృతస్యాప్రాతాగ్నేశరీరంతైలదోద్యాం సుమవధాయ శకపే నాహ
రంతిమూరకేశేషతాకారభిభ్యామగ్నింపధిత్వాతేనదగ్ధ్యాకృష్టాజినై
శ్చీన్యపనవ్యా ఆహతేనవాగసాసంవేక్ష్యదీనుకవంశేప్రబుధ్యఅనధో నిదధా

నాః ప్రయాతామృత్యుయపాతేషుభుంకానాఅహ్యత్య యజమాన గ్రామ
 నీయుతానిప్రతిష్ఠావయంతి । అగతేప్రతిష్ఠాతేశరీరేషు చాస్త్యదేభ్యః
 సర్వయజ్ఞపాతాదీదత్వా ఆయస్తయానివమృత్యుయాన్యత్ప్రక్షిప్య దృ
 షదుపతే పుత్రాయదత్వా కృహస్థితానగ్నీక ప్రత్యక్షేనైత్యమేధి
 కసంసారాథకం నీత్వా స్థిసంస్థిర్ధావాయతనానికల్ప యత్వా తేవ్య
 గ్నీక ప్రతిష్ఠాప్య షడుదశపదబ్రహ్మాయశ్చిత్తంవాక్యత్వా తతాగ్రాంతిగో
 దానాది పాత్రవయనవర్తం నైత్యమేధికంకుర్యాత్ । అస్మికపక్షే పా
 తాగ్రాంతవయనదానయోగ్యకల్పః । దదాత్యేవాయస్తయానిమృత్యుయాన్య
 పోభ్యవహవరంతి పుత్రాయదుషదుపతేదద్యాత్ । అగ్నిసన్నిధౌ మృతస్య
 పాత్రవయననిత్యం॥

ప్రతికృతిదాహక్రమః.

పలాశవిధిః॥ దేశాంతరమృతేప్రతికృతిదాహీవయనదానయోగ్య క
 ల్పఃపత్నాఅప్యేవంస్వామిత్యావిశేషాత్ । శరీరాస్థిరభావే పలాశవృం
 తానాంపలాశవర్ణావియేషతిక్షంతితేపలాశవృంతాఃతేషాంషష్ఠ్యత్తరశతా
 వ్యాపృత్యత్రైకృష్ణాజినేపురుషాకృతింకరోతిపలాశవలైఃకుశైర్వాసం
 ధిషుసంవేద్యప్రత్యాదిగతతాశిరఃప్రకల్పయతేదశభిఃగ్రీవాంపంచాశతాపం
 చాశతైర్దైకంబాహుం-తేషామేవపంచభిఃపంచభిరంగుళీరుపకల్పయతేత్రిం
 శత్యోదరం-అష్టాభిశ్శంఖం-ద్వాదశభిర్వృషణౌ - సప్తత్యాసప్తత్యైర్దైకం
 పాదం-తేషామేవపంచభిః పంచభిరంగుళిపాదయోరుపకల్పయేత్ । పలాశ
 వృంతాభావకుశేర్వామృతిప్రతికృతింకృత్వా తాంస్సాపయిత్యాంకృత్య
 అంతర్వేద్యాంకృష్ణాజినందక్షిణగ్రీవమధురలోమమాస్తీరతస్తీస్తేవము
 క్తానంపాత్యపరోదశేనాపతేనవాససాప్రచ్ఛాద్యబాంధవాఃసర్వతఃపర్య
 పవిశ్య । ఆయమసివారాయణశర్తా...యస్యతథామేతగ్నయథావిమంతేగ్రాభి
 మృశంతి ॥ తతఃపీతేమాత్యా ఇత్యాదికర్తవ్యప్రత్యక్షే॥ ఇతిపీతాధా
 నం॥ఉతాగ్రాంతిగోదానాదినమానం॥పునరస్థాంలాభే॥పునశ్చేదువలభ్యే
 రకాస్థినీవకదావనతదభావేపలాశస్యసంభవేహీపునఃక్రియేతీతదభావే-
 అస్థామథావేపలాశవిధిఃకార్యః॥సంభవేహీతి-పునరస్థాంలాభేపునర్దై
 పునఃకర్తవ్యత్యక్తం॥పత్నాఅప్యేవంస్వామిత్యావిశేషాత్॥

అథకక్షదహనం|అక్షాతమృతా || యదియజమానఃప్రొషితోమృతః
 క్వస్యతయినెక్షాయేత- తతోయాంచితప్రతిప్రస్థితోధవతితస్యాంచిత యః
 కక్షః-(అకృష్టత్యుంసంధన్వనూమిః కక్షభిర్యజ్జితై) తాంధూమితత్రస్థత్య
 గానివాఅస్యాగ్నిభిస్తూష్ణింధహేత్ | నపిశ్యమేధవిధినా| అపివాపలాతవ్యం
 త్రైపురుషాకృతింకృత్యాపిత్యమేధవిధినాతాంధహేత్ | కక్షదహన - పురు
 షాకృతిదహనవక్షదకదానాదినమానం|| పితృమేధసంసారరలోపః||పక్షద్వ
 యేపిసర్వపాత్రాణాందానంమృత్యుయాన్యత్సప్రక్షిపేత్ | సర్వగ్రహకృతి
 దాహే-అనుమన్యసూయస్యతభిమేఅగ్నయభిమంతోనియతః || అస్మిన్నే
 వవిషయేవిశేషః||యస్యాగ్నయోవినష్ట్యానాంతరాగ్నిస్సంచరతి యది పూ
 ర్వోన్యతఃసంచర్యంపశ్యాత్తపిః||గతభిన్యామేనవినష్ట్యాగ్నయస్తం య
 జమానంప్రవిశంతిఅతవవక్షుతిః | ఆధానప్రభృతియజమాన ఎవాగ్నయో
 భవంతీతి|దౌపాసనోయజమానభిరలింగాచ్చ | యజమానోవాఅగ్నేయోవా
 నిరితిశ్రుతేష్ట|యస్యాగ్నయోనధ్రియంతే|శరీరాస్థోరభావ ప్రవిపత్సర్థమ
 న్యోన్యస్యాసేక్షితత్వాత్ప్రేతాధానసఅగ్నయత్వతైరశక్యత్వాత్ పితృమే
 ధసంసారరస్యలోపః | శింతుఉదకదానాద్యేవభవతి || పితృపుత్రైకార్థ
 వ్యాపింధదానోదకక్రియాభిస్త్వతై || అథోదకక్రియా||జిహంసంపాద్య
 ఉదకదానాద్యధ్వజవైహికంకర్తవ్యంతథాచస్త్వతి || అగ్నే సతీస్యా
 దధదేహత్యప్రీతస్థస్త్రిచేదగ్నిరపేక్షణీయః | అస్థామభావేత్వశరీరకస్య
 విసప్తవహ్నీరుదకక్రియైవ-భి|| ఇదంవచనంశరీరాగ్నయత్వద్వినిరాసార్థ
 మితత్రైవిద్యవృద్ధేనలాలవృంతనివాసిన్క్రం పత్ప్రాయశ్చేవంసంవృమి
 త్యావిశేషాత్ || బ్రాహ్మణేభ్యస్సర్వపాత్రాణిదత్వామృత్యుయాన్యత్సప్రొ
 షిపేత్ | ప్రతిగృహీతురపిత్రైపాత్రైః|స్వకర్తానుష్ఠేనతునరోపః|ధానవి
 ధానసామర్థ్యాత్ ||

* అథాహితాగ్నే తుమకరణవిషయః *

యద్యాహితాగ్నిఃపతీతస్సకదౌర్వజదేహికక్రియా సమాప్తాస్యా
 తతదాగ్నిదత్తుపాస్యావసధ్యంవతుప్రభేత్యక్త్యా హితాగ్నినా పాత్రా
 ణిదహేత్ | తథాచస్త్వతి || వైతానంప్రక్షిపేత్సర్వసంధ్యం చతు
 మ్మథే | పాత్రాణితుదహేదగ్నయజమానవృధాన్యతభి|బ్రాహ్మణః |

పవిత్రానాంతదాహస్సాగ్నాం త్యేష్ట్యాస్థిసంచయః | న బాహుపాతః పి
దాహగర్భం శాస్త్రాదిసక్వచిత్ | ఎతాని పవిత్రానాంతుయః కరోతి విమో
హితః | తప్తకృద్వయైవైతతప్తకుద్ధివచాన్యథా || స్మృతి చంద్రికా
యాంతు|| అత్తనస్త్వాగినాంవాస్తీపరితానాంతధాక్రియా | తేషామపితథా
గంగాతోయసంస్థాపనమతః|| శరీరస్యేచ శేషః|| పవిత్రానాం నదాహస్సాగ్న
న్నాశోచం నాన్య కర్తవ్యచానచాశ్రుపాతః పిండోవాకారం శాస్త్రాదికం నచ ||
తేషాం శరీరం గంగాయాం మహానద్యాం వినిష్ఠిపేత్ | తేతాస్మినల్పనిషీ
ప్యకృప్యగ్నించ చతుష్పథే|| దహేత్తుయజ్ఞపాత్రాణి శవానాం స్వర్ణసేకృ
తే|| మహాసాంతపనాచ్యుద్ధిజ్ఞానాత్తప్తవిశోధనంతత్రైకాంధిః || పిత
న్ననామనిదేశశ్శ్రుమహాపాతకదోషిణః | ఆహానాదికాలేషు కింతుతత్ప
రధావినాం || పితామహపురోగాదాంత్రయాదాం నామనిదిశశేత్ | పితా
మహాపిదుష్టశ్చేత్ప్రపితామహాపూర్వకః || నిదేశ్యవ్యాప్త్రయోమ
ద్రావ్యతస్మిన్నపివిదూషితే | ప్రపితామహపిత్రాద్యాస్త్రయోవాచ్యా య
థాక్రమం|| మష్టశ్చైవ ద్యమః కశ్చిత్తద్వళాన్సుర్యపశ్చిమాన్ | త్రినేపసి
ద్ధిశేస్త్యాగ్నిం త్వత్రైతద్విశేష్యతే|| విజ్ఞానశ్వరియే|| పాపందాహితేతా
తేపతితేసంగవజీతే|| పుష్కరకామాచ్యమ్యతే|| జేయంయేభ్య ఏవదదాత్మసా||
పుత్రః పతితస్య పిత్రాదిభ్య ఏవకుర్యాదితి|| సంగవజీతః—సన్నాగ్నిసే. అసా
నన్నాగ్నిసాత్పూర్వం పాతిత్యాత్పూర్వంవా—యేభ్య ఏవపిత్రాదిభ్యః కరోతి
తత్పురోహితసన్నాగ్నిసాత్పరగతేభ్య ఏవపిత్రాదిభ్యః దశకాశ్రద్ధం తపణం
చకుర్యాత్ || స్మృత్యంతరేచ|| వృధాపితరిసంస్యస్తేతాతేదపతితేనతి|| యేభ్య
ఏవపితాదద్యాతేభ్యోదద్యాత్వయంశుతః||

దుర్వరణప్రాయశ్చిత్తం అథదుర్వరణప్రాయశ్చిత్తముచ్యతే
దుర్వరణతస్మాహితాగ్నిస్తార్తప్రాయశ్చిత్తం ధర్మకాస్తాక్ర
మకారేణకృత్యాశాశ్చప్రాయశ్చిత్తంచకృత్యాప్రేత్యమధికంతుర్యాత్ || అ
గ్నిహూత్రాభిరంభివృతతాహవనియోజనముయాత్ || సర్వత్రచతుర్థసహే
తువాయద్యాహితాగ్నిరశనిహోయైతత్తదాగ్నిమూర్ధా - దుహో
యైతత్తస్మాద్యవతుర్గూహితేచముయాత్ | అగ్నియధిద్యాయదిసర్వపుష్ప
కాదినిశితః - సమైకానుసర్యేభ్యః యేదోరోచనదిహోయాభివహో

యాతుధానానామితిత్రిశ్రతుగృహీతాజ్ఞాపాతీజాహుయాత్ ॥ సర్వే
భ్యభదం॥ యద్యత్సమృతః ఇమంమేవరు - తత్త్వాయామితిద్వైతతుగృహ
హీతేజాహుయాత్ ॥ వరుణాయేదం॥ యదివ్యాగ్రసింహార్చితఃసిగ్
హూవ్యాసురీతః- యారాజ్యైవందుభావితిశ్య తతుగృహీతే జాహు
యాత్ ॥ స్విస్యాభదం॥ యదివరాహాదిభిష్వతః ॥ దగ్ధాస్పృహ్యంమలి
మూంజుతైః- యేజనసుమలిస్త్వచఇతిద్వైతతుగృహీతు జాహుయాత్ ॥
అగ్నయభదం॥ యదివశుభిహతః॥ అగాహోఅగ్నశ్చ - ఇంద్రోయజ్ఞసభితద్వై
తతుగృహీతే జాహుయాత్ ॥ గోభ్యభదం ॥ ఉక్తైశుసస్వేషు యమార
దేషుఇమాన్యేవ ప్రియస్పిత్రాని ఎతదేవాన్యప్రియస్పిత్రం భవతీని విజ్ఞా
యతఇతసంతల్పగ్నసూతేపాసంపున్యేనాభిధానాత్॥ సమప్రియస్పిత్ర కాం
డేవకన్తిక దోషేశూయమాదాని ప్రియస్పిత్రానిసమభ్యుచ్చి యేరన్నిని
సముచ్చయస్యోక్తత్వాత్ ॥ శ్రోతస్తార్తయో సముచ్చయ ఇతశేత్ స
త్యం॥ శ్రుతిలక్షణయోచిత సముచ్చయఃశ్రుతిస్త్వతి లక్షణయోః ॥ ఇత
శ్రుతిలక్షణం ప్రియస్పిత్రమిత్యుపక్రమ్యశూయమాదానిప్రియస్పిత్రాని
సమభ్యుచ్చి యేరన్నిష్కృపసంహతాశ్రోతానామేవసముచ్చయః ॥ నస్తా
ర్తానాం యథాపధిక్యద్వైశ్వనరయోః॥ సస్వభినిముక్తాభ్యుదిత ప్రియ
స్పిత్రాదిషుభాష్యకారాదిభిః శ్రోతస్తార్తసముచ్చయ స్యోక్తత్వాత్ - అ
తాపిసముచ్చయఇతచేత్-మైవంతత్రహి - అభినిముక్తాభ్యుదితనభిశ్శా
వదన్నగ్రిదిభిహాసర్యాహితపరివిష్టపరివిత్తపరివిన్నపరి పివిధానాంవా జ
హుయాదవధారణవచనస్య త్రవణాత్ ॥ అత్రేషు ఎతదే వాన్యేన్యవ
ధారణపునర్వచనస్య పరి సంఖ్యావాత్తస్యైవ న్యాయ్యత్వాదు ॥ నీచ
శ్రోతస్తార్తయోర్విరోధేశుతేజాహుయాత్వేతిత్యం ॥ కేచిన్నాగ్నివిదా
సమచ్చిన్యంతి-తదైవయుక్తీవిదాఃకథమమీమాంశిపురుషాపరాధత్వాదు, క
ర్తాపరాధేశ్రుతిలక్షణంపురుషాపరాధేతుద్వయమపేక్షితీయం ॥ తథాశత
ద్వయవాగ్యాభ్యాకారోవ్యాచఖ్యా॥ సముచ్చయపక్షేస్తార్తప్రియస్పిత్రం॥

స్మృతిచంద్రికాయాం॥ పాపంఽదమాత్రతాస్తే నాభర్తృస్మయః కా
మగోశికాః॥ సురాప్యఅత్తత్యాగినోగ్నాశాచోదకభాగినః ॥ మనుః ॥ పృథా
సంకరజాతానాంప్రవ్రజ్యాసుచరిత్యతాం॥ అత్తనస్త్యాగివాంజైవ నివ్రతే

దక్షిణా॥ పాషండమాశితానాం ద-దరంతీనాం దకామతః॥ గర్భభాత్పా
 ద్రుహంతైః సురాపీనాం దయోషితామితి॥ చండాలాదుద కాత్సర్వా
 చ్చాప్రహృష్టాన్వృణోతథా॥ దంష్టిభ్యశ్చ పశుభ్యశ్చ మరణం పాప
 కర్తృణాం॥ దివకంఠేనానంచప్రేతభ్యోయత్ప్రక్షీయతే॥ నోపతిష్ఠంతిత
 త్వర్వమంసోఽక్షేపశ్యంతే॥ వాశౌచం నోదకం లేహం న దేహార్యంతకర్తవ్యం॥
 బ్రహ్మదండహతానాంచనకుర్వాణోఽటధారణం॥ అపస్తంబః॥ వ్యాపా
 దయేద్యధాత్వానంస్వయంయోగ్నుర్వకాదభిః॥ విహితంతస్యనాశౌచంనా
 పికార్యోదకక్రియా॥ విష్ణుః॥ అత్తనస్తాగ్నివోయేదనాశౌచోదకథాగినః॥
 గాతమః॥ గోదాప్రసూనాతానామనుశ్శుణం రాజశ్శ్రీధాచ్ఛాయుధప్రామో
 నశనశస్త్రాదివహ్ని విషోదకోద్భంధనగిరిప్రపతనే శ్వేచ్ఛతామితి॥ క్రో
 ధాత్వాప్రయంవిషం దహ్నింశస్త్రముద్భంధసంజలం॥ గిరివృక్షప్రపాతంవా
 యేకుర్వంతిన రాధమాః॥ మహాపాతశ్చోయేదపతీతాస్తప్రక్షీర్తితాః॥ పాషం
 ద్యాదీనాం ప్రపతనాం త్రైబుణ్ధిపూర్వకమాత్మఘాతానాంపుత్రాదేశ్యవ
 దశశనమాశౌచం॥ నతుదహనాదిపర్యంతం-విధివద్దహనాదికం నకుర్యాదీ
 త్యర్థః॥ సన్వయంచండాలాదిహతానామగ్నిసంసార-సీమేధోనాహితా
 గ్నివిషయః॥ అహితాగ్నివిషయేతు-అహితాగ్ని మగ్నిభిరదహంతి యజ్ఞ
 పాతైః శ్చదహేదితి త్రుతివిహితాగ్ని యజ్ఞపాతైః ప్రతీపత్రీలోపప్ర
 సంగాత్॥ స్వత్యంతరేచండాలాగ్ని సంబుధినా మగ్నినాం యజ్ఞపా
 త్రాణాంచప్రతీపత్యంతరవిధానాత్॥ వైతానంప్రక్షీపేదత్సహ్యవసభ్యం
 చతుష్పథే॥ శాత్రాణిచదహేదగ్నయజమానేవధామ్యతే॥ అత్తనస్తాగ్ని
 గినానాస్తీపతీతానాంతథాక్రియా॥ లేహమపి తథాగంగాతోయేస్య
 స్థాపనంమతం॥ బ్రహ్మపురాదే॥ పాషండపతీతానాంచ చండాలాద్యైహా
 తస్యచ॥ శృంగిదంష్ట్యగ్ని సర్వాద్యైమ్యతానాంబుద్ధిపూర్వకాతు॥ నకు
 ర్యాదహనాశౌచంకృతంచేన్నోపతీవత్తి॥ లేహంశరీరంగంగాయాం మహా
 నద్యాంవినిక్షేపేతు॥ త్రేతాగ్నినపునిక్షేప్యగృహ్యగ్నించ చతుష్పథే॥ ద
 హేత్తుయజ్ఞపాత్రాణిశవానాంస్వర్చనకృతే॥ స్నానాలంకార వస్త్రార్థం
 రజ్జుచ్ఛేదాశుప్రాతనై॥ మహాసాంతపనాచ్ఛుద్ధిక్షణాయతస్త విశోధనం॥
 మత్సాగ్నిసేతుచాండవ సరాకంచాఙ్కచీకం॥ ఎతేషాంకాకగగనేనా

చక్రభ్రంశికోధనం। అజ్ఞానాదుపమానస్య తస్య చేలం స్నానమేవత॥ తస్మాత్సర్వైషామూర్త్యూతకాచీనామవిశేషేణ దాహూచకపిండశ్రాద్ధాది విషేధోయావద్యత్సరం। పూర్ణేన సంతృప్తౌ తాద్రీషీ తస్య మంత్ర వద్దాహూది కంకుర్యాత్ ॥ చండాలాదినిహతానాం విషోద్భవం భవశస్త్రాక్షేపై రాత్త త్యాగీ నామపి విధిం వివ్రేవా శనితో యాగ్ని పతనైరభ్యూర్జయం సంవత్సరాతురార్యాదృగ్ధర్మైశ్చ హికం నారాయణబలిస్తుపేతశుద్ధ్యర్థత్వాద్దుర్తరణప్రాయశ్చిత్తానాంతరం సంసారాత్ప్రాగేవ కార్యః (చాంధవైస్తు యథా న్యాయ్యం ద్వితీయే సంవత్సరే తః తృతీయే తు దకం దత్వా వతు శ్శక్త్యాధ్ధమాచరేది త్రివిధరాత్రాశాచం ఆహితాగ్నిమాతాపితృవ్యతిరిక్తవిషయమ్)॥

దాహద్యశాచం ఆహితాగ్నే స్సంసారమారభ్యతై బ్రహ్మణం కార్యం॥ అనాహితాగ్నే మకరణప్రభృతి ॥ అనగ్నిమతతతాగ్నిం తే స్యాగ్నే స్సంసారకర్తృణః। శుద్ధిస్సంచయనం దాహస్త్వతాహస్తుయథాపిధి। సంసారకమకాశితీశ్రవణదినాదాహితాగ్నేపితరీశశాంతశ్చైవ త్పుత్రాదీనాం యావద్విధినా సంసారస్తావత్సంధ్యాదిలోబోనాస్త్యేత్ ॥ అననవచనేన ఆహితాగ్నేర్విధివద్దహనథావేతశ్చ బ్రహ్మణం నాస్త్యేవేత్యనుసంధేయమ్ దాహదారభ్యేదివవనాత్ ॥

దుర్మృతస్య దాహద్యశాచం ఆనగ్నిమతతతాగ్నిం తే రాశాచం పి ద్విజాతిభిః। దాహదగ్నిమతో వింద్యాద్విదేశే స్థేమృతే సతి ॥ యథా ॥ విదేశే స్థేమృతే యావద్విధినా నేవ సంస్కృతః। పుత్రాదీనాం తు సంధ్యాది కమకాలోబోన విద్యతే॥ ఆహితాగ్నే స్తు విపద్దాహాతం నాస్తి చేత్తదా। ఆశాచ బ్రహ్మణం నాస్తి దాహద్యశాచమిష్యతే ॥ పారమారోపి ఆహితాగ్నే స్తు దహనార్థశాహాశాచమిష్యతే। అనాహితాగ్నే మకరణాత్పునరాహూయదాభవేత్ ॥ ఆశాచేవ ర్తయానచేత్తచ్ఛేషేణ విశుద్ధ్యతి। గతేత్వాశాచ దినసేపునరాహూయదాభవేత్ ॥

త్రిరాత్రాశాచం మరణాదిగృహీతస్య త్రిరాత్రాశ్చుద్ధిరిష్యతే॥ అగ్ని హీతస్య త్రిత్రస్య సంపూర్ణాశాశాచమేవపి॥ మమ్యుతానాం ద్విజాతీనాం దశాహంతరబహిస్తువానశుద్ధి నైవ బాశాచీం శుద్ధిం లభ్యా ప్రదాహయేత్ తదాచీచకం పిండం ఆశాచం శాద్ధమేవ చేతి॥ బృహస్పతిః॥ ఆశాచవత్తే

మానేతు పునర్దాహక్రియాంయది । తస్మైషేదైవతుద్ధిస్సాన్యదతీతే సూత
కంధవేగే ॥ దశాహదియథావణంపితోరాశాచమాచరేత్ । సపత్నీనాం
మిథోజ్ఞేయందంపత్యోశ్చపరస్పరం ॥ సహిదానాంత్రిరాత్రంస్యాదిత్య వా
చప్రణాపతిః॥వసిష్ఠః॥ ప్రమీతపితృకఃపుత్రబౌద్ధ్యజైహికమాచరేత్ । య
దికర్తృమశక్తిశ్చేదాశాచనియమాన్వితః । ఆదశాహదభోద్ధ్వం వాయది
కార్యక్షమస్తదా॥ త్రిరాత్రంసమతిక్రమ్యశ్రాద్ధంకుర్యాద్యథావిధి । దాహ
కస్యైతదాశాచమితరేహాంనవిద్యతే॥ కాలాతపద్ధివిషయే యద్యర్వాపి
తత్సమితిః॥ అర్వాక్—సూతకాదర్వాక్ ॥ శేషాశాచసమకాలమిత్యర్థః ॥
సపత్నీనాంమిథోజ్ఞేయందంపత్యోశ్చపరస్పరమితియదుక్తంతత్పుత్రహీనస్య
విషయమిత్యనుసంధేయః॥బుద్ధిపూర్వమాత్మఘాతీనాంపతితాదీనాంద శ్రా
ద్ధాద్యోద్ధ్వహికమపి జైమకింపునఃపుత్రాదిభిస్తేహం కార్య మిత్యపేక్షా
యాంవృద్ధయాజ్ఞవల్క్యేనోక్తం॥

(*) దుమ్యకతస్యనారాయణబలిః. (*)

నారాయణబలిఃకార్యోలోకహకభయాన్నరైః । తతస్తేహంభవే
చ్చవంనాన్యధేత్రబ్రవీద్యమః- ఇతి॥వ్యాసోపి॥ నారాయణంసముద్దిశ్యశివం
వాయత్ప్రీయతే । తస్యశోద్ధికరంకమతద్భవేన్నైతదన్యథా॥ అతోనారా
యణబలిఃప్రేతంతుద్ధ్యోత ॥ అనేవద్వాతేషోద్ధ్వజైహికశ్రాద్ధాదిసంప్ర
దానయోగ్యత్వం జనయతీతితేహామప్యార్థ్య జైహికంసర్వంకార్యమేవ ॥
యేమృతాః పాపమాగ్నాంతేహంసంవత్సరాత్పరం । నారాయణబలింకృ
త్వాకుర్యాదూద్ధ్వక్రియాంద్విజఇతివచనాచ్చ ॥ పూర్వంనారాయణబలిం
కృత్వాపశ్చత్రిరాత్రేణజైహికృత్యంకుర్యాత్ ॥ హరితశ్చ ॥ భస్తాస్థిసీగృ
హీత్వాతువిప్రాదామన్యశాసనాత్ । క్షీరప్రత్యాశనంకృత్వాతదస్థిప్రేతవ
ద్ధహేత్ ॥ అగ్నిరాః॥ నారాయణబలిః కార్యోదుర్జపతౌదుర్జతస్యతు
సంవత్సరవ్యతితేవాతదధాపాదవివవాస్త్యత్యంతరేవిశేషః॥యావత్పా
క్షాసమిత్యన్యయావచ్ఛాసత్రయంపరే । నాస్తీప్రేతక్రియేత్యేకేప్రాయశ్చ
త్తంవిదుఃపరే॥ ప్రాయశ్చిత్రమాహ॥ ప్రాణాపత్యాదికృత్యంచతప్తకృత్య
త్రయంతథా । చాంద్రాయణంతతఃకుర్యాన్నారాయణబలింతథా॥ కృ
తేతవత్సరస్యాంతేవిధితోద్ధ్వజైహికం । షాక్షాసాద్విగ్రహం కార్యం

త్రిమనాస్త్రీగుణంభవేత్ || చతుర్గుణంత్రిపక్షస్యాత్సద్యః పంచగుణం భవేత్ || వృద్ధపరాశరశ్చ || తతా-లేనతిప్రాయశ్చిత్తంచతుర్గుణంమాణ్డసాంతేత్రిగుణంవత్సరాంతేద్విగుణం || త్రిహయనాంతేప్రీక్షమేవావరెడితి || అత్రవిషయభేదేనకాలవ్యవస్థామాహా || సుమంతః || అగ్నివిద్యల్పయః పాశచందానేచ్యోహ్మజ్ఞేహకాః | ఎకద్విద్రిచతుఃపంచషడ్బైశ్శుద్ధిమాల్పయః||సంవత్సరశ్చ||యదిశస్త్రవిహంబ్యజైక్యకామతో బ్రాహ్మవైహకాః | త్రిహయనేవ్యతీతేతుప్రాయశ్చిత్తంచదుర్బధాః | ఎతతా-లవిలంబేనశుద్ధివిధానం పూర్వోక్తప్రాయశ్చిత్తాకరణవిషయం | తస్మాతోతుసద్యవేత్ || తథాక్షిధః మనువజ్జకంతువిప్రీణాంఽహికాతేమరజేసతి | సద్యవక్రియాకార్యావిప్రీణామనుశాసనాత్ || అపరా-లంచ || దుర్మతాసద్యవస్యాత్సంసారోహివ్యజన్తనాం | లబ్ధవ్యక్త్యాభివిప్రీత్యభిధర్మవిదాంమతః ||

(*) దేశవిశేషమరణే (*)

వసిష్ఠః || అకామతోహతానాంతుద్విజాతీనాంబనెపధి||గ్రామవాసఽకైవాపికుటీరేషుగృహేషుచ || సంవత్సరవ్యతీక్రాంతేచ్యోహ్మజ్ఞానా మనుజ్ఞయాక్యభాగిక్యభ్రంసౌష్యంచచరేత్సంతపనంతథా | గోదానంతద్వితస్యాంతేచ్యోహ్మకానాంచభోజనం||విష్ణురపి || మంత్రపేగోత్రరవాపిప్రాసాదెహర్చ్యభిత్తిమ | అకామతోమృతానాంతుగావయోదైందవద్వయం || ప్రాజాపత్యంచరేత్సంభ్రంపరాకేణవిశుద్ధ్యతి | సంపూర్ణేతు వ్రతంకుర్యాత్సమాప్తేతూదకక్రియా || నారాయణబలింకుర్యాచ్ఛుద్ధిరేషాప్రకీర్తితా || ఇహదుర్మతాఅవశ్యంనియమేన నాగాయణబలిభవేత్ || తథాపురాణే || క్రియతేపతితానాంతుఽలేసంవత్సరశ్చవితే | దేశధర్మప్రమాణత్వాద్ధయాయూలేచబంధుభిః || మార్తాండపాదమూలేవా శ్రాద్ధంహరిసమర్పణంస్తరణాద్భత్రశుద్ధిస్సౌఖ్యరాపానాదికర్తవ్యం || స్వయంతృతస్య శుద్ధిస్సౌఖ్యకుత్ర చ్ఛిద్దేశగౌరవాత్ || హరిసమర్పణం శ్రాద్ధం నారాయణబలిమనుః || సర్వేషామపిగోకానాం గురుగ్నాగాయతోహరిః | తస్యసంపూజనంకార్యం సర్వపాపహరంహితత్ || తనుద్విశృంభలిఃకాగ్ధో దత్తోపిదుతాపశీహః | మంత్రసంసారహీనంతుసుగతింప్రాప్యిష్యతి || నారదర్చ |

నారాయణవికారోగ్యలోకగహాభయాన్నరైః । తదాతేషాంభవే చ్ఛా
చంవాన్యభత్యబ్రహ్మనుః॥

✽ దుర్మృతస్యసంహార విశేషః॥ ✽

దుర్మృతస్యహితాగ్నిర్విశేషమాహపారస్కరః॥ చండాతేనశ్వపా
కనగోభిర్విదైహికాతోయది । ఆపితాగ్నిహాతోవిహ్నివిషేణా కర్ష
తోపివా॥ దహేత్తంబ్రాహ్మణంవిహ్ని లోకాగ్నిమంత్రవజ్జికతం । దగ్ధమస్థి
పునర్మహ్మక్షీరే ప్రత్యశయేత్తతః ॥ పునర్దహేత్సాన్ని నాతుస్వతం
తేజాయథావిధిః । స్వతంతేజస్వకాభోక్తేన॥ హరితః॥ బ్రాహ్మణోద్బంధనం
ప్రాప్త్యంబాలస్యతరణవా । ఆత్మనాశస్త్రీహూతేనశూదనద్రాహ్మయేద్వి
జం ॥ ధగ్ధమస్థిపునర్మహ్మవిహ్నిదామనుశాసనాత్ । ధీరప్రత్యశంవంకృ
త్వా తదస్థిపేతవద్దహేత్ । పునర్దహనమంత్రైశ్చయథావిధి సమాచర
త్ । ఎవమేవవిధిం కుర్వాన్నరజేగహికతస్యచ ॥ ప్రాజాపత్యత్రయంకుర్వా
త్పుత్రాదిఃపీతశుద్ధమ్ ॥ ప్రత్యశ్శస్మాపూత్యాతశివ ధర్మేణ దాహయే
త్ ॥ కుతైఃపలాశైర్బ్రాహ్మతంప్రచ్ఛాద్యైశ్చవనవాససా । నీత్యాశ్చకానుకుగ్నిత
పాత్రసంవయనాదికం ॥ ఇదంకృచ్ఛత్రయంప్రమాద మమృతశ్చాత్యం
తాశ్చక్రపుత్రాదివిషయం॥ శక్తస్యతు॥ బ్రాహ్మణోదుదకాత్సర్పాద్గోఢిఃప
శుమ్యగాదిభిః । ఉద్బంధనోదకవిష్టే స్పర్షాదుపల్లవైద్యుతైః ॥ ప్రమాదా
న్మరణేచాంబ్రం తప్తశ్చత్రయంతథా॥ యద్యోక్తైస్సకృచ్ఛక్రేణాంబ
ద్ధాద్దశపంచవా॥ విధివద్దహనంకుర్వాదుదకంశాగ్ధమేవచేతి॥ పుత్రాదిభిఃకృ
త్వేతిశేషః॥ ఇత్యాదిదుర్మృతాప్రాయశ్చిత్రబహువచనవిరోధాద్వికల్పః ॥

ప్రమాదమమృతః॥ ఛాగలేయః ॥ చండాలాదుదుకాత్సర్పాద్బ్రా

హ్మణాద్యైద్యుతాదపిదంష్ట్రీభ్యశ్చపశుభ్యశ్చమరణంపాపకర్తృణాం ॥ తే
షాంపాపవిశుద్ధ్యర్థంపాణర్కసంకృచ్ఛమాచరేత్ । తథాచస్త్ర్యంతరే
ప్రమాదాదిషశస్త్రాగ్ని భృగ్వాదినిహతస్తుయః । కృచ్ఛంపాణార్కసికో
శ్లేయస్తస్యపాపాపనుశ్చయే ॥ తథాచ । హస్తామలకై ॥ యస్తుచంబాల
శ్వపచస్పృశకుదంష్ట్రీభృగ్వగ్నిపాత బ్రాహ్మణవిమానశనాశనిమా ర్శవపి
గళోద్బంధనజలసాహసదోరరజస్వలాశితవ్యాఘ్రేశస్త్రపాతాత్తేజస్తస్మ
స్థాదినిమిత్తైర్న తఃస్వపుత్రాదికృత శతపంచదశప్రాజాపత్య కృత్రాచక్ర

కావ్యాచాంద్రాయణ కృచ్ఛాతి కృచ్ఛాచరణాద్వాకాలశక్త్యా ద్యపేక్ష
మాశుద్ధ్యతితథాచశంఖః॥ ప్రమాదాద్వైమృతావిప్రావిషశస్త్రజితాదిభిః
శేషాంశరీరశుద్ధ్యర్థం ప్రాయశ్చిత్తం విధీయతే॥ చాంద్రాయణద్వయంచాఖత
ప్రకృచ్ఛితశుద్ధయం॥ కారయిత్వావిధానేనదగ్ధవ్యాసైద్విజాతభిః

బుద్ధిపూర్వహస్తామలకే॥ యస్తుద్విజాతరాత్రానంభడాదిభిహాంతి
సౌస్వపుత్రాదిభిః కృతప్రాణపత్యకృచ్ఛశతత్రయంచరణాద్భుద్ధ్యతితథా
చపసిష్ఠః॥ విషాగ్నుర్భుంధశస్త్రాక్షైరరాత్రానంభస్తూతయేత్ । తస్య
కాపవిశుద్ధ్యర్థం ప్రాజాపత్యశతత్రయం ॥ అదిశబ్దార్థ్యగుపాతజలప్రవే
శసకనడిత్యైవృక్షమాలారోహణతాడనజిహ్వచైదనాగృహ్యంత ఇత్యేత
మబుద్ధిపూర్వకవిషయం । యత్తు । జలాగ్నిశస్త్రసౌతాక్షైః ప్రమాదాద్వై
మృతాద్విజాః । చాంద్రాయణేనశుద్ధ్యంతి ప్రకృచ్ఛిద్వయేనచ । ఏతత్ జ్ఞాత
మాత్రవిషయమిహేతిత్ ॥

కృచ్ఛప్రతినిధిః॥ యజ్ఞపార్శ్వః॥ ప్రాజాపత్యేభవేధేనుస్త్రిసస్సంతప
నెతథా । మహాసాంతపనెతిస్రోద్వేతుసాంతపనెతథా ॥ పంచచాంద్రాయ
ణేప్రోక్తాశ్చతస్రోవాపిధేనవః । పరాకెద్వేతునిదిష్టేతప్రకృచ్ఛేగ్రహవచ
ద్వేతుకృచ్ఛేనమాఖ్యాతేధేనుపంచపురాణికాః ॥ నిగ్మంసాంతపనెతిప్రో
ద్వేతుసాంతపనెతథా । పంచచాంద్రాయణేప్రోక్తాశ్చతస్రోవాపిధేనవః ॥
నిగ్మంవిషయేనారదః॥ చతుర్వింశతిమతే॥ ప్రాజాపత్యేతుగామకాండ్యయం
సాంతపనెతథా । పరాకతప్రకృచ్ఛేమతిస్త్రిసస్సంతపనెతథా ॥ అష్టా
చాంద్రాయణేదేయాదక్షిణాస్తువిశేషతః । యథావిభవసారేణ చాంద్ర
ద్యాద్విశుద్ధయే॥ ఇతికృచ్ఛప్రత్యామ్నయాః॥ అష్టాచాంద్రాయణేదేయా
ఇతిధనికవిషయం॥

అశక్తాశుచాంద్రాయణపరాకకృచ్ఛాతికృచ్ఛామ్రప్రాజాపత్యత్రయా
త్మకాః । అత్రాపవాదోఽపిపురాణేదశితః ప్రమాదాదసిశ్శంక మకస్తా
స్త్రైత్యువామృతః శృంగిదంష్ట్రినఖివ్యాళ విషవిద్యుజ్జలాదిభిః ॥ చండా
లేరథవాహరైర్నిహానయిత్రకుత్రచిత్ । తస్యదాహరికంకార్యం యస్తా
న్నపతితస్తుసః ॥ అంగిరాః॥ యరికశ్చిక్చగ్రీమాదేనవిషయతే గ్నుదకా
భిః తస్యాకౌచంవిధాతవ్యం దద్యాద్వింశతప్రక్రియాంత్రతాపిప్రాయశ్చత్ర

త్రరకాలమేకః గౌతమః॥ యస్యనుః పాదాంతికం ప్రాయశ్చిత్తం సమృతశ్చ
 శ్చైత్యే సర్వాశ్చైవోదకాదివిశేషకృత్యానికుర్యుః॥ శాతాతపః॥ వృధాశాచ
 క్రియాలుప్తాః ప్రత్యాఖ్యాంబుభిషక్రియాః । ఆత్మానంఘాతయేద్యస్తభృగ్వ
 గ్మగ్నవశనాంబుభిః తస్య విరాతమాశాచంశ్చిహ్నియేహ్మగ్నిస్థిసుచయః॥ తృణ
 యోగూదకం (పిండం) దత్వా చతుర్థే శ్రాద్ధమాచరేత్॥ ఆస్తీవభృగ్వాదావిధిః ।

తథాచపురాణైదుక్తికేత్రే సమహారోగైః పీడితస్తుపుమాశ్శిః । సవి
 శేష్స్థలసంహీప్తం కుర్యాదవశనం తథా॥ అగాధతోయరాశిం చవిషం పీత్యాచ
 క్రూరశః విప్రాగ్మగ్నదకచుండాలశృంగిదంష్ట్రభిశ్చస్త్రైః॥ అకామతోమృ
 తావాంశుదాపయే (ఆహరే) జేందవద్వయం॥ అపరాణైః॥ చుండాలాద
 గ్మనానాపివిత్తుతాబ్రాహ్మణైవహ । సధినావశునావృత్తా త్పాతేనోద్భృ
 ధసేవహ॥ జలెవాభోజనవాపియః పంచశ్వముపాగతః॥ తస్య పాప విశుద్ధ్య
 భణంశస్త్యుచ్చంసమాచరేత్॥ ఎతదకృతమాద్యవిషయం॥ తథాచబృహదంగి
 రాః॥ ప్రమాదాన్నియతేయస్తభృగ్వగ్మగ్నవశనాంబుభిః తస్య పాపవిశుద్ధ్య
 భణంశస్త్యుచ్చవటంబిధీయతే॥ ఎతదనుపసీతవిషయం॥ *

బుద్ధిపూర్వకమరణే॥ అష్టాక్ష్పాణివాకురా బృహద్రాయణమథా
 పినా । తస్య పాపవిశుద్ధ్యభామంగిరామునిరబ్రవీత్ ॥ అథకశ్చిత్రమాచే
 నమిగ్మతాగ్మగ్నదకాదిభిః । చుండాలేరంత్యజైశ్చైవ వ్యాఘ్రసర్పాదినా
 శరణాః శకుభిశ్చ తథాహోరేవిషాద్యంధనశస్త్రకైః॥ తస్య పాపవిశుద్ధ్యం
 పాదాన్యంకృచ్చమాచరేత్॥ ఎతదనుపసీతవిషయం॥ *

దుర్మరగప్రాయశ్చిత్తప్రయోగః.

మహావిశేషవిశిష్టాయాం... అథా అస్త పితుః... గోత్రస్య...
 షణ్ణాం ప్రమాదాన్చుండాలాద్యై హోతస్యదుర్మరగజితే పాప
 షణ్ణాం చాశ్చిత్తంపరిషమపస్తాన వునస్సరం కరిష్యతిసంకల్ప్య
 రిషద్ధిం సంకృహ్యత్యాపరిషవంఘ్రిః ప్రదక్షిణీకృత్యపరిషదక్షిణాండతా
 దంధవ్యక్తిరవ్యవిజ్ఞాపయేత్॥ అశేషే హోపరిషతేమరీయాం విజ్ఞాపనా
 నమహ్యం మయానసమ్మితామిమాం పరిషదక్షిణాయథోక్త దక్షిణ
 మివస్త్వికృత్య మామినుగృహం॥ అస్త పితుః... గోత్రస్య... శర్మగః ప్రే
 షప్రమాదాన్చుండాలాద్యై హోతస్యదుర్మరగజితే పాపాపహోదకంప

యశ్చైతన్యస్థితోపదిశ్యమామనుగృహణేతి విజ్ఞాప్యప్రసంగేనైతే పరి
 పయజమానేనవిజ్ఞాపితస్యప్రమాదాచ్చుండాలాద్యైహాతని మిత్రస్యపా
 న్నాపనోదకం॥ బ్రాహ్మణాదుదకాత్సర్పద్వారాభిపశుమృగాధిభిః ఉద్యంధ
 గోదకవిషేస్సర్పాద్భ్యుపలతైర్ద్యుతైః ప్రమాదాన్తరీణేవాండంతస్సకృదా
 కాయంతథా॥ యద్వాపాణా సకృదాగ్రేగాదద్యాద్దశపరివహా ॥ ధాగలే
 మః॥ చండాలాదుదకాత్సర్పాద్భ్రష్టాదేవత్యుతాదపిదంష్టిగ్రీభ్యశ్చపశు
 న్యశ్చమరణంపాపకర్తృణాం॥ తేషాంపాపవిశుద్ధ్యర్థంపాణా సకృద్రహః
 శేదతిధర్మశాస్త్రానుసారేణవితేమామన్యతప్రధానైఃపంచదశకృతాణి
 పంచం॥ మనుకర్షంతువీప్రాణైఃంగహికలేమరణేనతి॥ సద్యవపక్రియాఃకా
 ర్యవిప్రాణామనుశాసనాత్॥ అపరాధేచ॥ దుర్మృతౌసద్యవపశ్చాత్సంస్థా
 గోహిర్విజన్తనాంలబ్ధాకృతాణిప్రేభ్యభిధర్మవిదాంమతిమితవచనాత్॥
 సద్యవపసంసారోభవతి॥ స్మృత్యంతరే॥ ప్రాజాపత్యాదికృత్యంవతిప్రకృ
 త్తత్రయంతథా॥ బాంధ్రాణామతఃకుర్యాన్నారాణామతః॥ కృ
 త్వైతద్వత్సర్పాన్తేవిదధీతౌర్థ్వదైహికంపాణా సాద్విగ్రహణకార్యం
 త్రిమాసాత్త్రగుణంభవేత్॥ చతుర్గుణంపత్యైస్సాత్సద్యఃపరిగమణంభ
 వేత్॥ అనేవవసేనసద్యస్సంసారపత్యైహార్యక్తానిపంచదశకృతాణ్యేవ
 పంచగుణితానిభవంతి॥ పంచసప్తసంఖ్యాకప్రాజాపత్యకృతాన్త్రకం పా
 న్నశ్చైతంపాపాపనోదకంభవతిస్సిత్త్యహేయజమానతపశ్చుండాలా
 ద్యైహాతస్యదుర్మృతస్య ప్రాణశ్చైతంసద్యసారలతాత్పంచగుణితం
 పంచసప్తసంఖ్యాకప్రాజాపత్యకృతానిముద్రగామహానదీస్సానభేతు
 దానాదిశక్యప్రత్యామ్నాయరూపేణాచర॥ అస్మిన్ ప్రాణశ్చైతంసద్యగా
 చరితేనతి తపతాత్పదుక్తనిమిత్తాత్పాన్తక్రొధవిష్యతీత్యుపదిశేత్॥
 తతఃకర్తాప్రాణానాయుష్యపితుగోత్రస్యశర్తవః ప్రేతస్యచండాలా
 ద్యైహాతస్య దుర్మృతస్య నేమిత్తికపాపాపనోదకం పరివదు పదిష్ట
 ప్రాణశ్చైతం శక్యప్రత్యామ్నాయరూపేణా చరివ్యభిసంకల్ప్య॥ పంచ
 సప్తతి సంఖ్యాకప్రాజాపత్యకృతాణిధేనుదాన సముద్రగామహా
 నదీస్సారాదీప్రత్యామ్నాయ రూపేణా చరిత్వామృతకాస్సాన కర్తృక
 భ్యః ఫలస్వీకరణార్థమాగ్నేయం హిరణ్యం తేజస్తైభ్య స్సంప్రత

జేసమమ-సమమేతి దక్షిణాంధత్వా పరివదంప్రాభామేత్ || అస్తత్ప్రీ
తా గోత్రశ్శయాకప్రేతఃచండలాద్యైర్ముకర్త రణజలిత పాపాన్తుక్తో భ
వద్వితి భవంతోబ్రువన్తు- ఇతిబూయాత్ || పరివదపిడిచైస్తథాస్త్వి
తి బూయాత్ | ఎవంప్రాయశ్చిత్తంకృత్వా నారాయణబలిం కుర్యాత్ ||
తత్రవృద్ధయాజ్ఞవల్క్యః || నారాయణబలిఃకార్యోలోకగహీ భయాన్న
రైః | తనస్తేషాంభవేచ్ఛదం నాన్యధేత్యబ్రవీద్యమః || ఇతి || వ్యాసోపి ||
నారాయణంసముద్దిశ్యశివంవాఘస్పదీయతే | తత్రశుద్ధికరంకమ తద్భవే
న్నైతద్దన్యథా || అగ్నిరాః || నారాయణబలిఃకార్యోదుమ్మకతౌ దుమ్మత
స్యతు | సంవత్సరేవ్యతీతేవాతదర్థేపాదవవవా || మనుః || సర్వేషామే
వలోకానాంగురువా రాయనోహరిః | తస్యసంపూజ సంకార్యం సర్వ
పాపహరంహితత్ || తముద్దిశ్యబలిఃకార్యోదత్తోపిదురితాపహః | మంత్ర
సంసారహీనంతు సుగతింప్రాపయిష్యతి || అతోనారాయణబలినాప్రే
తశ్శుభ్యేత్ || అనేనధ్యానేకౌర్ధ్వకదైహికశాశ్రద్ధాదిసంప్రదాన యోగ్య
త్వంజనయనీతి తేషామప్యౌర్ధ్వక దైహికంసర్వం కార్యమేవ || యేమ్య
తాః పాప మాగేణ తేషాంసంవత్సరాత్పరం | నారాయణబలిం కృత్వా
కుర్యాదూర్ధ్వకక్రియాంద్విజ | ఇతి వచనాచ్చ-పూర్వం నారాయణబలిం
కృత్వా పశ్చాత్త్రైరాత్రేణ ప్రేతకృత్యంకుర్యాత్ | హరితత్ప్ర || భస్తాస్థి
నిగృహీత్వాతువిప్రాణామనుశాసనాత్ | క్షీరప్రత్యాశనంకృత్వా తదస్థి
ప్రేతవద్దహేత్ | త్రైరాత్రేణేతహితాన్ని మాతాపితృవ్యతిరిక్త విష
యం దగ్ధశుష్టిపునశ్శుహీత్వాస్వశాఖోక్తవిధి నానైత్యమేధికం కుర్యాత్
ఇతి-అహితాన్నివిషయం || వ్రహ్మదమరణేచ || బుద్ధిపూర్వకమరణేపాలాశవిధిః ||
అనాహితాన్నిప్రమాదమరణేవికల్పః ||

॥

అథనారాయణలిః || దుమ్మకతస్యపురుషస్యసంసార-రాత్పూర్వం
వత్సరాంతేమాణో సేత్రిమాసేవా త్రిపక్షేవాసద్యోవా యథోక్త పా
యశ్చిత్తంకృత్వా- నారాయణబలింకృత్వామంత్రసంసారం కుర్యాత్ |
నారాయణబలిప్రయోగక్రమః || ఎకాదశ్యాంశ్రవణనక్షత్రే రోహి
ణిపక్షప్రేయస్తికకస్తికవాదినే కర్తా స్నాత్వాచమ్య కృతప్రాణాయా
మోదేశకాశాసంత్యక్షితుగోత్రస్యశర్త ణః ప్రేతస్య చందాలాద్యై

హతస్య దుష్కృతస్య దుష్కృతజరితపిశాచత్వ నివృత్తిద్వారా ప్రేత సంసారయోగ్యతా సిద్ధ్యర్థకం నారాయణబలిం కరిష్య ఇతి సంకల్ప్య ॥ త్రోత్రియాగారాదగ్ని మహుత్యయత్ర క్వచాగ్ని మివివిధి నాగ్నిం ప్రప్యాయ ప్రహీన్నిరూప్యా వహత్య త్రపయిత్వాభిఘాత్యప్రాచీన మునీచీ సం వాద్యస్య ప్రతిష్ఠిత మభిఘాత్యగ్నైరుపస మాధానాద్యజ్య భాగాంతే గ్నయేస్వాహేతగ్ని ముఖాహుతం హుత్వా సమాప్ర శిర్షా పురుష ఇతి సూక్తేన ప్రత్యుచం యోదశపలాశ సమిధో హుత్వా ప్రత్యుచం యోదశచర్వాద్వారా హుతీహుకత్వా ప్రత్యుచం యోదశా జ్యాహుశీ హుకత్వా తతోజయాది ప్రతిపద్యతే పరిషేచనాంతం కృత్వా । పునః పురుషసూక్తం జపిత్వా ఓం హే నారాయణాయేతి మంత్ర ముచ్చార్య వరుశేషేణాగ్ని సమీపే దధేకమబలిందత్వా కేశవాదిప్రేతం చోద్దిశ్య చాహ్వాణాభోజయేత్ ॥ తతః కర్తా ప్రాణానాయస్య పితు గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య దండాలాదైవహతస్య దుర్మృత్యు దుష్కరణ జరితపిశాచత్వ నివృత్తిద్వారా ప్రేత సంసారయోగ్యతా సిద్ధ్యర్థకం కేశ వాధీక్షే కృష్ణే సంకషణాదీక్షే పితరంగోత్రం శర్మణం ప్రేతంచోద్దిశ్య ఎకోద్దిష్ట విధానేన అన్న ద్రవ్యేణ శ్రాద్ధం కరిష్య ఇతి సంకల్ప్య । ప్రాచీనా వీతీచీ తాథకం అన్యతోపవీతీకుర్యాత్ । సర్వత్ర - కేశవాయ నమః - నారాయణాయ నమః - ఇత్యేవం ప్రకారేణ కుర్యాత్ । చాహ్వాణనిమంత్రణాది కంకుర్యాత్ । కేశవస్యాహవనీయాధేక్షణః కర్తవ్యః । నారాయణ్యే త్యాది పితుః గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య ఎకోద్దిష్ట శాధేక్షణః కర్తవ్య ఇతి కేశవాద్యర్థకం ద్వాదశబ్రాహ్మణా - ప్రేతార్థకమేకం చ నిమంత్య గోమయేన మండలద్వయం కృత్వా । పాదవ్రత్యాశనం కృత్వా - చాంతా న్నాహ్నిభానుపవేశ్య । ప్రేతార్థముదజ్జుభిముపవేశ్య । భవదనుజ్ఞయా ప్రకాంతిం శ్రాద్ధకర్త కరిష్య ఇతి సంకల్ప్య । అపహతా - ఇత్యాది భోజన పాత్రనిధానాంతం కృత్వా పక్వాన్నాత్పాత్రద్వయేనోద్ధృత్య ఏక సాత్రస్థమన్నమాదాయ భవదనుజ్ఞయా గ్నై (కరణం) కరిష్య ఇతి (సంకల్ప్య) అనుజ్ఞాప్య కురుష్యేతి లైరనుజ్ఞాతః లౌకికాగ్నిముప సమాధాయ పాశ్చ గుదగర్తే దక్షాభైః పరిశీర్ష్య ప్రదక్షిణం తూష్టిం సమంతం పరిషిష్య

మేక్షణేనాదాయ కేశవాయస్వామేత్యాది ద్వాదశాహుతి హుత్యా
ఉత్తరంపరిషిష్య పాత్రాంతరస్థ మన్నమాదాయ ప్రేతాహుతిం హు
ప్యమిత్సుక్త్వా దక్షిణతోంగారాన్నిరూహ్యప్రేతాయా ముచ్చేయమా
యదస్వామేతి హుత్యాహుతశేషం తత్తత్పాత్రేషు నిధాయ అన్నప
రివేషణాది బ్రాహ్మణభోజనాంతం కృత్వా హుతశేషం భుక్త శేషంచ
మధ్యాహ్నిమిత్రణంకృత్వా త్రయోదశపిండాన్ కృత్వాపాగ్రాగ్రా ద
భానాస్తీర్య తేషుకేశవాయనమ ఇత్యాదిభిః దశపిండాదత్వా దక్షి
ణాగ్రీమధభేషు పిత్రేగోత్రాయశర్పణేప్రేతాయ ఎవపిండ ఉపరిశ్చ
త్తితి పిండందత్వాతస్యాపరితిలోదకందత్వా దేశకాలా సంకీర్త్య కేశ
వాదీకప్రేతంబోధిశ్య మయాకృతేననారాయణబలితర్పణాపితు గోత్ర
స్యశర్పణప్రేతస్యచండాలాదైవహుతస్యదుమ్మకతస్యదుమ్కరణజనిత పి
తృచత్వవిష్ణుర్హవారప్రేతసంసారయోగ్యతాస్తీతిభవంతోబ్రువంత్సి
తిబ్రూయాత్ పిండానవృప్రక్షిపేత్ ॥

నారాయణమతనారాయణబలిః॥

అథదుర్భృతానాంనారాయణబలివిష్ణుబోధాయనమతేనలిఖ్యతే ॥
శుచోదేశేకాలేశుక్తైకాదశ్యాంపాత్రే విష్ణుంచైవస్వతం యమంచ య
ధాక్రమేదాభ్యవ్యక్త తదగ్రతలమిశ్రాన్తధుష్టుతప్లుతాన్ దశపిండాన్ వి
ష్ణురూపంప్రేతం ధ్యాయన్ కాశ్యపగోత్ర దేవదత్తాయతేపిండఇతి దక్షి
ణాగ్రమధభేషు దక్షిణాముఖః పాచీనావీతి పరాశీనపాణిదన్ త్వా
పిండాన్ గంధాదిభిరభ్యర్చ్య పుణ్యజలక్షిపేత్ ॥ అథరాత్రా పంచస
ప్తవాపి నాయుగ్దాబ్రాహ్మణాన్ని మంత్రయేత్ ॥ ఉపాషితో రాత్రా
జాగరణంకృత్వా శ్వేభూతేమధ్యాహ్న విష్ణ్యాదీన్ దేవతాఅభ్యర్చ్య
ప్రేతముద్దిశ్య బ్రాహ్మణానేకోద్దిష్టవిధినా భోజయిత్వాతృప్తేషు బ్రాహ్మ
ణేషుబ్రాహ్మణసమిపే ఎకోద్దిష్టవిధినాభోం నినయనాంతం తూష్టిం కృ
త్వావిష్ణువైబ్రహ్మణేశినాయ సామగాయదతురః పిండాన్ దత్వా నామ
గోత్రసహితంప్రేతం సంసృత్యవిష్ణోనామదసంకీర్త్య పంచమం పి
ండందద్యాత్ ॥ అథాచాంతాబ్రాహ్మణాన్ దక్షిణాభిస్తోష యిత్వాత
న్నధ్యేదై కంగుణవంతం వస్త్రాభరణగోహారవైః ప్రేత బుధ్వా తోష

దేవే ॥ అధ్యైపవిశ్రవాణిభివిప్రైః పేతాయ నిలసహిత ముద
కుంభంచాపయిత్వా స్వయంచదత్వాఅనేననారాయణబలి కర్తృణా విష్ణు
దముండేవదత్తమపాపకం కరోజ్వితివాచయిత్వా తాన్విహాన్ దక్షిణా
భిస్సార్ధంవిస్సజ్య పిండోనపువిస్సజ్యస్నాత్వాస్వజస్తేస్సర్వంఘంటే॥ఇతీనా
రాయణబలిః॥ *

అధనర్పహతస్యనాగదలిప్రకారః ॥ నర్పహతస్యదారుచయం మృ
ద్దయంవానాగం పంచభణంకృత్వా సంవత్సరాదర్వా గ్భాద్రపద శుక్ల
పంచమ్యామస్యస్యవామాసస్య శుక్లపంచమీ మారభ్య యావ త్వంవత్స
రగప్రతిమాసం తస్యాముపాషితోరాత్రౌ పంచామృతేస్సాన్వయిత్వా
సురభిగంధపుష్పాక్షతైరభ్యచ్యూతూపదీపాదీకం దత్వాప్రణమేత్ । అ
నుమాసమేతైకమనంతం - వాసుకీం-శఖం- పద్మం - కమలం - కరోగ్రాట
కం-భృతరాష్ట్రం-శంఖపాలం-కాళింగం-తక్షకం-కపిలమర్చ్య- పా యసా
పూజైబళిముత్సృజ్యజాగరణంకృత్వా త్వోధూతే బ్రాహ్మణాన్ శ్రీన్
ఘృతపాయసాపూజైభోజయేత్ ॥ పూజేన్ సంవత్సరే భుజః పంచ
మ్యామేవం పూజయిత్వాసౌవణికం నాగంగాంచ బ్రాహ్మణాయదత్వా
అన్యాన్యధేష్టం భోజనయిత్వాదక్షిణయాతోవయిత్వా నాగస్త్రింవా
చయేత్ ॥ఎవనాగబలిః ॥ అధబోధయోః పత్నయోః పంచమిషు సమ్మృ
ష్టాయాంభువి(పీనం)నర్పం (పిండే) విష్టేనోల్లిఖ్యశుక్లసురభిగంధాదిభిరభ్య
చ్యూగవ్యంక్షీరంమోదుకం భూమానివేద్య ఉపస్థాయ మంచ మంచదే
వదత్త మితిపార్థ్యబంధుభిస్సహ మదుక్షీరమన్నీయాత్ । ఎవంసంవత్స
రాంతే నారాయణబలిం చోక్తవత్సృత్వా తతః ఔర్ధ్వం వైహికం క
మకకుర్యాత్॥ *

అథాగ్నినిగయః ॥అహితాగ్నేః ॥ అహితాగ్నేఃపత్న్యాఃపూ
ర్వం పూర్వం మృతస్య అగ్నిహోత్రేనైవదాహః । పత్న్యధికమాపా
సనంకృహేనిదధ్యాత్ । స్త్రీయాశ్చపత్న్యః పూర్వం మృతయా అగ్ని
హోత్ర మేవధర్తృభికమాపాసనం నిదధ్యాత్ । తయాయా పూర్వం
ప్రియతేతస్యాగ్నిహోత్రం పత్న్యజాయాయాశ్చేతివచనాత్ । కింతు
అహితాగ్నేః పత్నీన్యతస్య అగ్నిహోత్రమాపాసనంచపేతాధాని

స్థవిహితత్వాత్ । యద్యాహితాగ్నిరున్మేష్యగ్నివిచ్చి న్నాగ్ని వి
ధురాగ్నిర్వా । ప్రమియతేతిబోపాసన అగ్నయో వినష్టాః । బోపాస
నేషియజమాన ఇతిలింగాచ్చ । ఉత్సంమేష్యగ్నిరుత్సంమేష్యగ్నిచ్చి న్నాగ్ని
రుభయానుగత్యా వినాయోమృతపత్నీకఃపత్రైః పదత్రాగ్నిస్స విధురస్త
యోగ్గరణే విచ్చిన్నాగ్నిఃపేతాధానాదికర్తసు యధర్తానై విధురస్యా
పి భవంతి । అతవన సూత్రకారేణయథాహితాగ్ని రుత్సంమేష్యగ్నివిచ్చి
న్నాగ్నిర్విధురగ్నివాక్ ప్రమియతేతి సర్వేషాం సమానధర్త ఉక్తః ॥ యః
పురాహితాగ్నిమృతపత్నీకః పత్నీగ్ని అగ్ని రప్రతాయ నిమకంధ్యే న
తాండగ్వా ఆస్తిక్యాదగ్నిహోత్రాదీని కమాకాడితో తితస్యాప్యో నా
సనాగ్నిహోత్రా భ్యాంసంసారః ॥ అథయద పత్నీకస్యాదు భాభ్యాంతస్య
సంసార-రణివచనాత్ ॥ ఉభాభ్యామాపాసనాగ్నిహోత్రాభ్యామిత్యర్థః ॥

తత్రత్రికాండమండరః ॥ సేష్యేత్సంర్వివాహంచై నిమకంధ్యే నై
వతాండహేత్ । కింత్యేతావదిహవ్య స్తీదధ్వానిమకంధ్యవహ్నినా ॥ ఉ
త్సంమేష్యగ్నిజైదగ్నిక పునస్తానా దధీతచ । మృతభార్యస్య యాగాదా
సర్వంప్రీకర్త లుప్యతే ॥ నాన్యేనకే నచితార్కంమృతాయాః కమకాకిం
చన । భరీకరోతియః కశ్చిదిహదాసీషసప్తిద ॥ సంపత్నియా హుతి స్తత్ర
సర్వజై వనలుప్యతే । అప్రీకస్యహవిఃపావకోప్రాణనియ తఃపూర్వపా
వకే సర్వధానాపరేపహ్న వితి కాత్యాయనోబ్రవీత్ । ఏవము త్సర్గత
సర్వం పత్నీకర్త విలుప్యతే । మృతభార్యస్య చైకాకి నోగ్నిహోత్రాది
బహ్వతః । పత్నీమంత్రాజ్జపేత్సా వమిజీవంతీచెన్నకమ్నయాత్ । లో
పవవాధవితేమామితిసూత్రేషు కేమచిత్ । ఎవంకేళవసిద్ధాంతో మృత
భార్యసభావతే ॥ స్త్రీయాస్తువశ్యాన్తైతాయా బోపాసనమే వస్త్రీ
యాన్తైవ సంసారాధక మాపాసనమేవేతి వచనాత్ ॥ అనాహితా
గ్నిఃపూర్వం మృతస్యాపి బోపాసనైవైవహేత్ । బోపాసనే నాహి
తాగ్నిండహంతీవచనాత్ । పశ్యాన్తైతాయా ఆహితాగ్ని పత్నీక
అనాహితాగ్నిపత్నీశ్చ సర్వధానిమకంధ్యేన పత్నీమితవచనాత్ । ఆ
నాహితాగ్నిపత్నీబోపాసనసహవికల్పః । నిమకంధ్యపత్రై రొకికా
రణిభ్యామగ్ని మథిత్యాతస్త్రిక్షన్నగ్నావనాహితాగ్ని వత్సైవ్య మధికం

కుర్యాత్ ॥ స్నాతకబ్రహ్మచారిణః ॥ స్నాతక బ్రహ్మచారిణాం నిమగ్న
 ధ్యేనశ్శ్రీత్రయ్యాగారాదాహృతేన వాయుతప్తయోరేవముత్పత్తిః॥ అనుపనీ
 తానాంకన్యానాంచఉత్తపనైనశ్శోకేనవాయుతప్తయోరేవముత్పత్తిః॥ అను
 పనీతానాంకన్యానాంచఉత్తపనైనశ్శోకేనవాగంసాఁరః । ఆహీ తాగ్ని
 మగ్నిభిర్దహంతియజ్ఞపాత్రైశ్చేతి శ్రుతివిహితంతథా యస్యాహితాగ్ని
 రుత్సృష్టాగ్నివిధురాగ్నిర్వాప్రమీయేతనశమన్యైనత్రైతాగ్నిభ్యోదహం
 తీతివిజ్ఞాయత ఇతి వచనాచ్చత్రైతాగ్నిసంధానంవిహితం । తత్రవంశ
 తస్య అన్యోవిధిరుక్తః । తత్రఉత్సృష్టాగ్ని విధురాగ్నిశ్చ వృతస్యా
 హితాగ్నైః పూర్వారణే విధ్యేలేచేత్తదా అరణ్యాహరణాది నిష్ప్రపనాం
 తంకర్తవ్యం॥

*

తతః పత్నీ స్నాత్వా చమ్య దభోష్యాసీనాదభాణం ధారయమా
 నా దేశకారాసంకీర్త్య ప్రేతమన్వారభ్య సంకల్ప్య భతుగోత్రస్య
 శర్మణః ప్రేతస్యప్రేత్యమేధికకమాథంవిచ్చిన్నానగ్నికా ప్రేతాధానవిధి
 నాసంధాన్యఇతిసంకల్ప్య । పత్న్యభావేపుత్రాదిః పాత్రానా యన్య
 దేశకారా సంకీర్త్యప్రేతమన్వారభ్య సంకల్ప్యఃకుగోత్రస్య
 ర్మణఃప్రేతస్యప్రేత్యమేధిక కర్తాభాణంవిచ్చి న్నానగ్నికా ప్రేతాన ధా
 విధినా సధాగ్యఇతి సంకల్ప్య । అస్మి ప్రేతాధానై అభ్యర్చ్యం
 త్వాంబ్యం ఇతిపుత్రా రధ్వర్యంవృణుయాత్ । పృతోస్మి కరిష్యా
 మిన్య ధ్వర్యః । పాత్రీనావీతీ తూహి ఘగ్నయతనాన్యద్ధత్యా
 వోత్స్యంజమానామతనై ప్రేతంపిధాయ గాహకపత్యా యతనెచ
 ధ్యేఅరణేసన్నిధాయమంథతి (యస్యాగ్నయోజుహ్వతో మాగ్ం సకాక్షా
 స్సంకల్ప యంతేయజమానమాగ్ంసంజానంతుతే అస్తై హ విషేసాదితా
 యస్వగేంలాకమిమంప్రేతం నయంత్వీతిమంత్రేణఅగ్నిం మధిత్యా)బల
 వతిజాతేతత్రైవో(ప్రావరోహయతిఅపివా ఉపావరోహజాత ఇమంతగ్
 స్వగాయలోకాయనయతుప్రజానక । ఆయంప్రజాగ్ రయి మస్తాసు
 ధోహిప్రేతాహుతీశ్చాస్య జుహస్వస్యాహేత్రిఉపావరోహ్యా తూష్టి మా
 హవిసియాథకమగ్నిముద్భుత్య తూష్టిందక్షిణాగ్నింప్రణేయతూషీ మాహ
 వనీయంప్రణేయప్రేతస్య విధ్యసంభవత్ ద్వాదశగృహీతేన సుగ్రీదంష్ట్రా

రయిత్యా మాస్త్రిమాహవసియేబహుయాత్ । ప్రజాపతయభిదం(నమమ)
అగ్నిమితాత్రలోపప్రాయస్త్రి త్తదజం । తేష్వేవాగ్నిమమృతాగ్నిహో
స్త్రంకర్తవ్యం । తతఃపీతేమాత్యాభిత్వాది ॥ యథాహత్రికాండిః॥విచ్చి
న్మరహిమత్సృష్ట పావకంవిధురానలం । అహితాగ్నిం మృతందగ్ధుంతే
తాగ్నయత్ప్రసిద్ధమే ॥ భారద్వాజాదయఃప్రాహుః । ప్రేతాథానవి
ధింశ్చభక్ । ప్రాచీనావితవానధ్యత్యావోయ్యాయతనాన్యథ ॥ ప్రేతం
సంహృత్యయేషీప్తావశ్యమాగ్నయేరణీసన్నిధాయానలంమంభేద్య
శ్యేమంబహుతతః॥ఉపావరోహజాతవేదభిమమిత్యవరోహ్యచ॥ప్రణేయపా
వకంమాస్త్రింద్యాదశోపాత్తసర్పిషా॥ మాస్త్రింహుత్వాతత్ర కుర్యాత్ప్రేతే
మాత్యాభిక్రియాః॥ఇత్యాధానసంపత్తిః॥

సప్తారణీకస్యప్రేతాధానం ॥ యద్యాహితాగ్నిరుత్సృష్టాగ్నివి
చ్చిన్నాగ్నివిధురాగ్నిత్వనష్టారణీకశ్చేన్ద్రియేత ఘోరవత్సంకల్ప్య అ
ధ్వన్యంప్రణయాత్ । తతోధ్వన్యః । ప్రాచీనావీత్యోశ్వత్థం శ్శమిగ
భా అరురోహత్వేషజాతేనవాతంతేహరామి బ్రాహ్మణాయజ్ఞయైః కే
తుభిస్సహేతిమాతనారణీ ఆహుత్య అశ్వత్థార్థవ్యాహుఃకా జాతామగ్నే
స్తనూయజ్ఞయోగ్ సంభవామి । శాంతయోనిశ్శమిగభా మగ్నయే
ప్రతభతవేతియర్తయిధేహీత్యరణీమభిమంత్ర్య ఆయురజమాన ఇత్య
స్యలోపః ॥ అథాభోపాదితికేచిత్ । మాస్త్రిమగ్నా యతనాన్యధ్య
త్యావోయ్య అధాధానినః బౌపాసనాదగ్ని మాహుత్య అపరేణగా
హాపత్యందధాతి సర్వానిధానబౌపాసనాగ్నయో నిమంధ్య శ్చే
న్దధితాగ్నినిదధాతి । శోత్రియాగారాదాహుతశ్చేత్ । శోత్రియా
గారాదగ్నిమాహుత్యాపరేణగాహాపత్యాయతననిధాయ । జాతవేదో
భువనస్యరేత ఇహసించతపనోయజ్ఞనిష్పతే । అగ్నిమశ్వత్థాదధి హవ్యవా
హగ్ శమిగభాజ్జనన్యోమయోఘాః । అయంతేయోని ఋత్వియోయ
తోజాతో ఆరోచథాః । తంజానన్నగ్నఆరోహధానోపరకయారయం
ఇతిద్వాభ్యామాపాసనాగ్నవరణీన్ద్రవ్య । అగ్నిమనుగమయ్య భస్తా
పోహ్యయజమానాయతన ప్రేతనిధాయ గాహాపత్యా యతనై మ
ధ్యే రణీనిధాయమంధతి । యోస్యాగ్నయోబహుత్వాతోమాగ్ సకామా

స్వంకంకల్పయంతేయమానమాగ్ంసంజానంతు (తే) అస్తైహవిషేనంధి
 తాయస్వగంఠోకమిమంప్రేతనయంత్యితి అగ్నింమధిత్యాబలవతి తాతే
 తత్రైవతిపావరోహయతి । ఉపావరోహజాతవేద ఇమంతగ్ స్వగాఢ
 యలోకాయనయప్రజానక ॥ ఆయుఃప్రజాగ్ రయిమస్త్యాసుధేహీ ప్రే
 తాహుతీశ్చస్య జపస్వస్వా హేతి ఉపావరోహ్య తూష్ణీ మాహవసి
 యార్థమగ్నిముద్ధృత్య తూష్ణీదక్షిణాగ్నిప్రణేయతూష్ణీమాహవ నీయం
 ప్రణేయప్రేతస్యవిధ్యసంభవత్ । ద్వాదశగృహీతేన సుప్రచంపూరయి
 త్వాతూష్ణీమాహవసీయేజహుయాత్ । ప్రజాపతయిభవం । అగ్నిహో
 త్రలోపపాత్రయశ్చ త్రవజణం । తేష్వేవాగ్నిషుమృతాగ్ని హోత్ర హో
 మంజహుయాత్ । తతఃప్రేతేమాత్యాభిత్వాది ॥

యథాపాత్రికాండిః ॥ నష్టేత్వగ్నిష్వధారణ్యోనాణేశేస్సామీమ్రు
 యేతచేత్ । అహరేదరణిద్వంద్వ మాథానోక్తవిధానతః ॥ తవ్యచే
 వాభిమంత్యాగ్రిత తన్నంత్యాభ్యాంవినితీచేత్ । నియంత్యాపావరోహ
 భ్యాపాననాద్ధితదస్తీచేత్ ॥ తతోగ్నిశూన్యప్రేతోక్తం మంధనాని ప్రప
 ద్యతే । యత్తయస్యాగ్నిశూబహ్యేత్యాదిమంత్రోమీరితం ॥ అస్తిస్వతేప్రార్థ
 పక్షినయనం దర్శపూణామానాధిరాం పూణామాంశ్చకేచితుర్యంత
 అరణిసమారూఢమరణే ॥

అరణిసమారూఢమరణేవిశేషః ॥ యదారణ్యస్సమా రూఢ
 ష్వగ్నిషుయజమానో మ్రుమేత తస్యవిధ్యంతరాభావా దయ షేవవిధిః
 ఉపావరోహమంత్రః । శాఖాంతరీయోత్రవికల్ప్యః । తస్యత్రాదీఃపా
 చినావీతీపూర్వవదగ్నయ తహస్యద్ధృత్యాహోత్య యజమానా యత
 సప్రేతంనిధాయగాహాపత్యాయతనే అరణిసన్నిధాయమంధతి । యే
 స్యాగ్నియభిమంతేగ్ని వధిత్యానివతకమానై బలవశితాతే (పుత్రాదీ
 ప్రేతస్యదక్షిణాహస్తమన్వారభ్య ఉపావరో హజాతవేద ఇమంతగ్ స్వ
 గాఢయలోకాయేతిమంత్రంజపిత్వా విహరణౌచీ సమానయతి । మృత
 హోమాంతంసమానమిక్యథకః । తూష్ణీమగ్నికవిహృత్యద్వాదశగృహీ
 తేనసుప్రచంపూరయిత్వా అహవసీయే తూష్ణీంజహుయాత్ । ప్రజాపత
 యిభవం । అగ్నిహోత్రలోపపాత్రయశ్చ త్రవజణం । మృతాగ్ని హో

త్రంహంత్యాపీతేమాత్యాభిత్వాది॥*అత్తనిసమారూఢమరణే॥*యద్యా
త్తనివిమారూఢేష్వగ్నిభయజమానోమితేతప్రత్యాదిఃశూర్య వదగ్నా
యతనాన్యథ్యత్యానోత్య యజమానాయతనేపీతంసిథాయ గాహా
పత్యాయతనేతాకికాగ్నిమపసమాధాయ పీతస్యదక్షిణం పాణి మన్వా
రభ్యతస్యత్ర । ఉపావరోహణతవేద ఇమంతమితతస్మిన్నగ్న ఉపా
వరోహయతి । తతోవివారణాదిమృతహోమాంతంసమానం । తతం
పీతేమాత్యాభిత్వాది ॥ *పత్యైగ్నిప్రదత్వాగ్నికస్య విధురస్య ఆహితా
గ్నిఃపత్యాః పశ్చిన్తృతాయాః, పశ్చిన్తృతానాంపత్నీనాం, పతివ
ద్యహిసంగ్రహణతిహారీతవచనాత్ । ఏకత్వేనాగ్నిభిదాఃష్టాః । తయో
శ్చరతమన్యేన,త్రేతాగ్నిభ్యోదహంతీతివచనాత్ ॥ పీతాథానవిధినాగ్ని
నుత్పాద్యమృతాగ్నిహోత్రంహంత్యాగ్ని భిదాహేత్ ॥ నదశాఢీని
భవంతి॥ పీతేమాత్యాభిత్వేతదాదిసమానం ॥ ఆహితాగ్నిపత్యాఃభ
ర్తృపూర్వంమృతాయాః తయోర్యోపూర్వంమితేత జాయా పతిర్వా
తస్యాగ్నిత్రేతాయాం పితృమేధస్సంపద్యతభివచనాత్ । తస్యాప్యాగ్ని
భిదాహాఃవిచ్చిన్నాశ్చే త్రేతాథానవిధినా అగ్నినుత్పాద్య అగ్ని
హోతాగ్నికృత్యాపీతేమాత్యాభిత్వాదిసమానం॥

అధమృతాగ్నిహోత్రస్యప్రయోగః

తేష్వే వాగ్ని ఘపయన్తై వహోమః । ప్రాచినావీతీస
ర్యమమంత్రకంసాంగంకరోనివీహం(స్తు)స్యదక్షిణతః పుత్రాదిః పాణి
నాయన్య ప్రాచినావీతీదేశకాశౌసంతీర్థ్య అగ్నిగుప్త్యర్థం మృతాగ్ని
హోత్రవిధానెనాగ్నిహోత్ర మభివాన్య వత్సాయాః పయసా కేవలన
వాగోపయసాహోమ్యమీతిసంకల్ప్య । తూష్టీంసమిధ ఆహృత్య తూష్టీ
మగ్నిఘనిధాయ పరిసమాహ్య దక్షిణాగ్రఃప్రాగగ్రైశ్చదక్షిణః పర్శ్ని
ర్యతూష్టిమభివాన్య వత్సంగాందోహయిత్వా వయఆహృత్య గాహా
పత్యస్యదక్షిణార్థా శీతేభస్సనియూమార్థమధిశిష్య తృణేన జ్వలతా వేక్ష్య
దోహనసంతాళనగ్ సువలనీయతేనపరిషీద్య అప్రదక్షిణంత్రీః పర్యగ్ని
కృత్వా దక్షిణతఃద్యాస్య త్రిధూమా పతిష్కాప్యసుక్ సువమాదాయ
నిష్ఠస్య - సంమృశ్యాగ్నిహోత్రహవణీమభిమంత్ర్య- సకృదేవో నీ య రూ

చోనిధాయ-సప్రయతాప్యో ద్విసృమ్యశ్య- అధస్తానమిధం కృత్వా
ఉధృత్య- దక్షిణేనవిహారం దక్షిణాగ్నరపిదక్షిణశోభాత్వా- వేదమధ్య
నిధాయ- పునరుధృత్య-అపరేణాహవనీయం కూచేనావ ముత్వా .
అపకపస్పృశ్య- సమిదమాధాయ- పాణ్యోపాన్యసమీల్యావేత్త్య- అభి
క్రమ్య- కామనావజ్ఞం- సక్యజేవసర్వంతూష్టిం జహుయాత్ । ప్రజా
పతయిషదం ॥ హుత్వామహదభివీక్ష్యతే ॥ లేవనిమృజ్యగాహకపత్యం
ప్రతీక్ష్యనోత్తరాహంతః ॥ అపకపస్పృశ్యఃతూష్టింగాహకపత్యే చత
ప్రఅహుతీహంకత్వా- దక్షిణాగ్నవపిదశసోహుత్వా తూష్టి ముపస్థా
య సుచంప్రసితప్యనిధాయత్రవ్యగ్నిమ సమిధఆధాయ పరిస్తరణాన్య
పోహ్యపరిసయాహ్య అగ్నిహూత్రస్థాల్యాం త్యగముక్త్వా । అపశేర
గ్నిస్వాంతస్యమయాత్ । ద్యావాపుధిపే ఇషమూజశమస్తాను ధత్త
మి । ఆహవనియేనుప్రహరతి॥ ద్యావాపుధిపేదేవతా । హవిరాసాదన
కూచాత్త్యగమూదాయాగ్ని హూత్రస్థాల్యామక్త్వానుప్రహరతి । సా
హ్యగ్నిహూత్రస్యన్గోస్థితిః ॥ తత్రధారాత్రవణపరిషేచన ఉపవేష్టాదా
నాంగారాపోహన పునరేవావేక్షణఅంగారప్రహ్యాహన అనుజ్ఞానప్రా
శనపరాచినయినసుక్ర్యక్షిణ సద్భాద్యత్యేచన అపరేణాహవనీయ
నియనఅంజలినియన ఉన్నయనదేశనియన అంతవేద్యసోని నియన
ఉత్తరపరిషేచనానాం సర్వేషాంమూదాంలోపః ॥ స్వగృహేదేశాంత
దేవామృతస్యయావదగ్నిభిస్సగ్గ్ సూరః తావన్న్యతాగ్నిహూత్రం కతక
వ్యం- న్యాయశోల్కాత్ । యత్రయత్రమృతాగ్నిహూత్రఉక్తః తత్రతత్ర
ఎవంకతకవ్యం ॥ అంతిమి గ్నిహూత్రే గ్నిహూత్రస్థాల్యాంశ్యగమక్త్వా
నుప్రహరతి॥ అగ్నిహూతోద్భేదగంధధాతి ॥ అగ్నిసన్నిధౌమృతస్యపా
త్రచయనంనియతం । దేశాంతరమృతేప్రతికృతిదాహేచచయన దానియో
ర్వికల్పః । తతఃపీతేమాత్యాఇత్యాదీసమానం॥

అధపిత్య మేథప్రయోగక్రమః॥

అగ్నిసన్నిధౌమరణసం దేహేవిహరణముత్తమం మృతేవా విహ
రణంపయోహోమశ్చ అగ్న్యసన్నిధౌ మృతస్య శరీరాస్థోరా హరణం
చకతకవ్యం । ఆసంసూరాత్ప్రయోహోమశ్చ అవిద్యమానాగ్నేః ప్నా

ర్వోక్తప్రకారేణ అగ్న్యైత్తతిః । మరణావస్థాయాం ముమూక్షుకాం
 స్నాపయిత్వాధవకాశాస్త్రానుసారేణశరీరశుద్ధ్యర్థంవద్దుణేత వడట్టసర్వ
 ప్రియశ్చిత్తం (వడట్టప్రియశ్చిత్తం)వాకుర్యాత్ ॥ జీవతో యద్రవ్యతం
 బోక్తంమృతేతద్విగుణంభవేత్ । అస్థినిత్రగుణంప్రోక్తం పలాశేతుచతు
 గుణమితి ॥ అనేనప్రకారేణశరీరశుద్ధింకృత్వా శుచాచేశోమయే నోప
 విష్యదక్షిణాగ్రాదభాగానాస్తీర్యతిలానవక్తీర్యతేషు దక్షిణశరసం నిధా
 యిపుత్రాదిః । ఉత్తాగ్రింతిసంజ్ఞికగోదానంకుర్యాత్ ॥ తదాహశానకః ॥
 సమయేమరణేచాస్య ప్రాణానాముత్రోమాయచ ॥ ఉత్తాగ్రింతినామ
 గాండద్యాత్సవత్సాం బ్రాహ్మణాయచఇతి ॥ అన్యత్రాపి ॥ ప్రాణైకంర
 గతేచైవ యోదద్యాద్దాంసదక్షిణాం । సతీర్వానరకాత్ ఘోరాకస్య
 గణంయోశిసుభేనవై ॥ ఉత్తాగ్రింతితోదానక్రమః ॥ పుత్రాదిఃప్రాణానాయ
 వ్యపితుః...గోత్రస్య.....శర్మణః-సుభేనప్రాణోత్రోమణసిద్ధ్యర్థం ఉ
 త్రాగ్రింతిసంజ్ఞికగోదానంకరిష్యఇతిసంకల్ప్య । బ్రాహ్మణ మభ్యర్చ్య
 అత్యుత్తాగ్రింతోప్రవృత్తస్య సుభోత్రోమణసిద్ధయే । తుభ్యం సంప్రద
 నేదేనుమిమాముత్రాగ్రింతిసంజ్ఞికాం ॥ అస్తై బ్రాహ్మణాయ ఇమాము
 త్రాగ్రింతిసంజ్ఞికాంగంసవత్సాం పయస్విషిం సాలంకారాం సదక్షిణాం
 మమపితుః — గోత్రస్య — శమకాణఃసుభేనప్రాణోత్రోమణసిద్ధికామ
 యమానఃతుభ్యమహంసంప్రదదేనమమ- ఇతి- గాండత్వా-తిలపాత్రదానం
 కుర్యాత్ ॥ తిలపాత్రదానక్రమః ॥ మమపితుః-గోత్రస్య శర్మణఃమరణ
 కాలేసంభావిత సకలపాపక్షయార్థం తిలపూరితకాంస్య పాత్రదానం క
 రిష్యఇతిసంకల్ప్య. బ్రాహ్మణ మభ్యర్చ్య- యాని పాపాన్య వేదానికా
 మోత్థానికృతానివై । కాంస్యపాత్రప్రదానేన తానినశ్యంతుమేనదా ॥
 యోదేవఃపితృయాపేణ హవ్యకవ్యభుగవ్యయః । తిలపాత్రప్రదానేన స
 మేవిష్టఃప్రసీదతు ॥ అస్తై బ్రాహ్మణాయతిలపూరితకాంస్యపాత్రంమ
 మపితుఃసమస్తపాపక్షయం కామయమానః తుభ్యమహంసం ప్రదదేన
 మమేతితిలపాత్రదానంకృత్వా- వై తరణీగోదానంకుర్యాత్ ॥ వైతరణీగో
 దానక్రమః ॥ వ్యాసః ॥ అసంనమృత్యునాదేయాగోస్సవత్సాంతుపూర్వ
 వత్ । తదగ్రావేతుగోదేవనరకోతారణాయవై ॥ ఘోరగవత్-ఉత్తాగ్రింతి

దశభిర్యథాః ॥ పాణానాయమ్యదేశకాలసఙ్కీర్త్యమమపితుః ప్రాసరిణీ
 నద్యుత్తరణాథావైతరణీసంజ్ఞక గోదానంకరిష్యభిసంకల్ప్య ॥ బా
 వ్తామభ్యజ్ఞా ॥ తత్రవ్యాసః ॥ యమద్వారేకహాళాతేతప్రావైతరణీ
 నదీ ॥ తాముత్తరుంప్రదాస్యామి కృష్ణాంవైతరణీంతుగాం ॥ సంతార
 యమహాభాగే దురితానానివారణే ॥ వేదస్వరూపీపితరముత్తార యథా
 నాణకవాత్ ॥ అస్తైబాప్తాప్తానాయకమాంవైతరణీం గాంవిష్టుదేవతాం
 సాలంకారాంసదక్షిణాం మమపితుః సుఖేనవైతరణీ నద్యుత్తరణా కామ
 యమానాంతుభ్యమహంసంప్రదదేనమమేతివైతరణీ గోదానంకృత్వా దశ
 దానానికుర్యాత్ ॥ శక్తశ్చేస్త్వయమేవమర్యాత్ ॥ తేదాహతానిశః ॥
 ఖశదానానివైదద్యా దనంతరమితక్రమాత్ ॥ గోధూపార్యాదానీశ్చ
 తిలశయాభ్యవస్త్రకం ॥ ధాన్యబీజమిహోక్తం దశదానానివైక్రమాత్ ॥ య
 స్తోత్తరమణచేతాయాందశైతానిధానశః ॥ దీయతేననగోయాతి ॥ పుణ్యా
 ల్మకాకసుఖేనవై ॥

అథదశదానమంత్రాః.

తతః పాణానాయమ్యదేశకాలసఙ్కీర్త్యమమపితుః పాపక్షయార్థం
 దశదానానికరిష్యే ॥ ఇతిసంకల్ప్యః బాప్తాప్తానభ్యజ్ఞా ॥ సర్వదా
 నమయాదోగ్ధీ సర్వదేవమయీయతః ॥ తేనత్వాంసంప్రదాన్యామసర్వపా
 పక్షయాయమి ॥ అస్తైబాప్తాప్తానాయకమభ్యుర్రాణోక్త రుద్రదేవ
 తామిమాం గాంస్వచిత్రతాంసాలంకారాంసదక్షిణాంస్వగ్లాకప్రాప్తిం
 కామయమానాంతుభ్యమహంసంప్రదదే(నమః) నమమేతిగోదానమంత్రః ॥ ౧ ॥
 సర్వసస్యాశ్రయాభూమివకారాహే సమాధ్యతా ॥ అనంతపుణ్యఫల
 దాతతత్సాంతిప్రయచ్ఛమి ॥ ఇమాంభూమిం విష్టుదేవతాం సదక్షిణాం
 స్వగ్లాకప్రాకామః పాపక్షయకామోపాతుభ్యమహంసంప్రదదే (నమః)
 నమమేతిధూదానమంత్రః ॥ ౨ ॥ సర్వపాపక్షయకరంహరణ్యం లోకభూ
 జ్ఞానం ॥ అగ్నేవీజంప్రదాస్యామితస్తాచ్ఛాతం ప్రయచ్ఛమి ॥ అగ్నే
 యపురాణోక్తమిదం హరణ్యం అగ్నేదైవశ్శంస్వగ్లాకామమృత్యుమహం
 సంప్రదదే(నమః) నమమేతిహరణ్యదానమంత్రః ॥ ౩ ॥ ఏపాదానీ మయా
 తుభ్యంప్రమత్సంప్రతిపాదితా ॥ సదాకర్షకీయోగ్యాంశ్చక్షుభద్ర

మంజుషా ॥ ఇమాం ద్రాస్తీం ప్రజాపతిదేవతాం అత్త సహితాతీ తానాగత
దశక్షలగావాసుష్కలోకే - కల్పశతత్రయనివాసకామస్తుభ్యవంశం
సంప్రదదే (నమః) నమమేతి దానవంత్రిః ॥ ౪ ॥ (తిలాపా పహరాని
త్యంబిష్ణో ర్జేహ సముచ్చవాః । తిలదానాదసహ్యం మేపాపం నాశయకే
శవ) మహామోకశ్యపస్త్వైతే గోత్రేభ్యః ప్రస్తుతాపురా । తిలాపాప
హరానిత్యం శాంతిం కర్వంతు మేతతః ॥ మహాభారతోక్తమిదం తిలదానం
ప్రజాకామస్తుభ్యవంశం సంప్రదదే (నమః) నమమేతి తిలదానవంత్రిః ॥ ౫ ॥
వృదువస్తా వృతాశుద్ధావృదుతంతుపరిచ్ఛా । శయ్యాశుఖప్రదానిత్య
నతశ్శాంతిం ప్రయచ్ఛమే ॥ ఇమాంశ్చ య్యం మహాభారతోక్తం వప్తివ
ర్కసహస్రాణి స్వర్గలోకభోగం ఇంద్రలోకప్రాప్తిం కామయమాన
స్తుభ్యవంశం సంప్రదదే (నమః) నమమేతి శుభశయా దానవంత్రిః ॥ ౬ ॥
త్వం పూర్వం బుధౌ సృష్టాః సవిత్ ప్రాప్తిపవిత్రకః । తత్ప్రసూతా స్థితాయ
జ్ఞాస్తప్తాఞ్చాంతిం ప్రయచ్ఛమే ॥ ఇమమాజ్యదానమాజ్ఞేయపుణ్యోక్త
పన్నీదైవతం స్వర్గకామస్తుభ్యవంశం సంప్రదదే (నమః) నమమేతి ఆజ్య
దానవంత్రిః ॥ ౭ ॥ శీతవాతోష్ణసంతాగం లజ్జాయరక్షణం పరం ॥ క
ర్మణిం సాధనం యస్తాత్తత్తాఞ్చాంతిం ప్రయచ్ఛమే । విష్ణుభర్మోత్తరో
క్తమిదం వత్ప్రబుహస్త్వైదేవతంచంద్రలోకప్రాప్తిం కామయ మాన
స్తుభ్యవంశం సంప్రదదే (నమః) నమమేతి వత్ప్రదానవంత్రిః ॥ ౮ ॥ జీవ
సంసర్వభూతానాం బలవృష్టివివర్ధనం । ధీనోతీతివయథాన్యమతశ్శా
ంతిం ప్రయచ్ఛమే ॥ ఇదంతాన్యం ప్రజాపతిదైవతం స్వర్గకామస్తుభ్యవం
శం సంప్రదదే (నమః) నమమేతి ధాన్యదానవంత్రిః ॥ ౯ ॥ ముద్గవీజానికై
యస్తాత్ప్రియాణి పరమేష్ఠినః । తస్మాదేపాం ప్రదానేన ప్రితిస్సిద్ధ్యత
మేనదా ॥ ఇదం బీజం ప్రజాపతిదైవతం స్వర్గకామస్తుభ్యవంశం సం
ప్రదదే (నమః) నమమేతి బీజదానవంత్రిః ॥ ౧౦ ॥ యస్తాదహున్యం శర్వా
నంకుశేవస్మశినద । తత్తైవేతయ్యాశుశాశుతథాజన్మనిజన్మని ఇమా
మృతశయ్యాం మహాభారతోక్తం అనేకవర్క సహస్రాణి ఇంద్రలో
కప్రాప్తిం కామయమానస్తుభ్యవంశం సంప్రదదే నమమేతి వృతశ
య్యాదానవంత్రిః ॥ (ఉత్తాంతిదైవతం బిష్ణుచ దశదానినిదైవహి । శే

తెలికృత్యాతంపీతంశవధర్మగదాహయేదితి॥

॥

ముమూషోతీకర్తవ్యాః ॥ వ్యాసః ॥ మ్రుణుమాణంనరం దృష్ట్వా
కర్తృభూమ్యాంకుచిస్థతే । దేవాలయేనదీతీరగంగాంభసేవసప్తతా ॥ అ
ధశ్చవశీదాగ్రేషు కుశేష్యేననిపాతయేత్ ॥ ఉత్తానంపక్షిణాగ్రీవం త
ముద్దిశ్యమగంత్యజేత్ ॥ హిరణ్యంభూమిదానంచటలాన్మృగ్యణుధాతు
రా । కుటుంబినెదరిద్రామ తద్దానంస్వగతాధనం ॥ ఆతుగోవాధపుతో
వాదద్యురాసన్నదాంధవాః । కణేజనన్నిదంవాక్యంశాస్త్రాదిభి రుదీరి
తమితి ॥ శాతాతపోపి ॥ ఆతుగస్యభిషక్తిత్రం దానంమిత్రంమరివ్యతః ।
అన్నపానాశ్చగోవస్త్రీధూశయ్యద్యాసనానిచ ॥ శ్రేతలోకే ప్రకస్తా
నిదానాన్యష్టావిశేషతః ॥ తస్తాదానంతుః ర్తవ్యం మృతలోకేకథంచన ఇతి
కణావంత్రజపః ॥ ఎవమేతానిదానానిచదానానిచ కృత్వా భుక్త్యా
డిః కర్తూమరణసంశయేవబ్రహ్మవిదావిష్టిసంపరం- భృగుర్వే వారుణేరి
త్యేతా, వసువాకౌబ్రహ్మవిదోదక్షిణేజేజేజపత్రి ఇతరస్య స్త్రియశ్చ ఆ
యుషః ప్రాణగ్ సంతనుభిత్యనువాకమంత్రంజపేత్ ॥ మరిణానంతరంపి
ప్రాచీనావీతినా ఎతస్మిన్మమేనకర్తవ్యం ॥ యదిమిత్రేతలమాత్యాజ్ఞాపి
యఃప్రేగభుక్త్యాశ్చ సర్వకేశాకప్రకీర్యనేషు శిరస్సుపగ్ మూలవ
సంతేతశఃసన్నత్వాచవ్య ॥ ఉభ్యోకచ్చిష్టాదిషణ్ణిమిత్ర ప్రాణుశ్చిత్తం
కుర్యాత్పణ్ణిమిత్రప్రాణుశ్చిత్తముద్యతే । ఉభ్యోకచ్చిష్టమగ్నచ్చిష్ట మం
తరిక్షున్మతేతథా । కృచ్ఛిత్రయంప్రకుర్వీత ఆశాచమరణేచ ॥ నిమిత్త
ద్వితయేచైవ ప్రాజాపత్యాకషడాచరేత్ । సర్వేష్యసిమిత్రేషు కుర్యా
త్పంచదశాపిచ ॥ పరాశర స్త్వయంప్రాహభృగుఃపంచషడంగిరాః । అ
స్మశ్యస్పశ్యమరణే కృభ్యాకషడౌ తమోబ్రవీత్ ॥ ప్రాణుశ్చిత్తంశు
సర్వస్యకక్త్యాద్వాదకవాషికం ॥ స్త్వచిత్రత్వనిజయే ॥ ఉభ్యోక
చ్చిష్టేఅథోచ్చిష్టే అంతరిక్షమృతేతథా । ఆశాచమరణేచైవ కృచ్ఛిత్ర
యముదాహృతం ॥ తథాచ ॥ ఉభ్యోకచ్చిష్టేత్వథోచ్చిష్టే ఖట్వాయాంమ
రణేతథా । అంతరామరణేచైవఆశాచమరణేతథా । అగ్నితో మరణే
చైవత్రిభిఃకృచై ప్రవిశోధనం ॥ తథాచస్త్వచిత్రంగ్రహే ॥ అస్మాత్స్వ
మరణేఘోరేఆశాచమరణేసతి । ఉచ్చిష్టమరణేచైవఖట్వాయాంమరణే త

ధా । చందాలశ్యానసంస్కృష్టేష్వాకాశమరణేనతి । చందాలాస్తరణే
 వాచినిభిఃకృచ్చైఃపుథక్ పుథక్ ॥ శుభ్యతీతి శేషః ॥ విప్రవా(క్యప్రధానేన)
 క్యానుసారేణప్రత్యాఖ్యాయవిధిర్యథా । కృత్వాతు దహనంకార్య మ
 న్యథాకిచ్చిషీధ వేత్ ॥ ౫ ॥ దహనకర్తృప్రాయశ్చిత్తం ॥ ౫ ॥ కర్తాధికారసిన్ధు
 భక్తంత్రీకృతాశ్చ సప్తపంచనా । చరేద్వానాతక్షకాదైవః ప్రేత్యషేధి
 కమాచరేత్ ॥ కర్తాకృతప్రాణాయామః ప్రాచీనావీతీపితృగోత్రస్య శ
 ర్మణఃపేతస్యమరణకాలే సంభావితానామూర్ధ్వోచ్ఛిష్టాథోచ్ఛిష్టాం
 తరిక్షువరణ భట్వామరణాశాచ మరణాస్నానమరణ వర్యుషి తానాంసీ
 మిత్రానామపనోదకం ప్రాయశ్చిత్తంకరిష్యతిసంకల్ప్య పరిష ద్దక్షిణాం
 గృహీత్వాపరిషదంత్రీప్రదక్షిణీకృత్య పరిషద్దక్షిణాందత్వా ప్రణమ్య ని
 జ్ఞాపయేత్ ॥ అశేషే హేచరిషత్మదీయాం విజ్ఞాపనాం సమాకర్ణ్యమ
 యాసమర్చితామిమాంపరిషద్దక్షిణాం స్వీకృత్య పితృమరణకాలే సంభా
 వితానామూర్ధ్వోచ్ఛిష్టాథోచ్ఛిష్టాంతరిక్ష మరణభట్వామరణాశాచ మర
 ణాస్నానమరణవర్యుషి తానాంమధ్యేప్రసక్తానాంసీమిత్రానా మపనోదకం
 ప్రాయశ్చిత్తంసిశ్చిత్తం । ఉపవిశ్యఉద్దిశ్యమామగుహాశైలివిజ్ఞాప్యపునఃప్రణ
 మేత్ । పరిషదపియజమానేనఉక్తానాంఎక్తకస్యనిమిత్తస్యనిమిత్తానాంప్రత్యే
 కంత్రీణిత్రీణీప్రాజాపత్యకృతాప్రాణిప్రాయశ్చిత్తంసిశ్చిత్తయజమాన తవపితృ
 మరణకాలత్వదుక్తనిమిత్తానామూర్ధ్వోచ్ఛిష్టాథోచ్ఛిష్టాంతరిక్షమరణభ
 ట్వామరణాశాచమరణాస్నానమరణవర్యుషి తానాంసీమిత్రానామేక్తకస్యని
 మిత్తస్య ప్రత్యేకంత్రీణిత్రీణీ ప్రాజాపత్యకృతాప్రాణిసముద్రగామహానదీస్నాన
 మృత్తికాస్నానధేనుదానాది శక్యప్రత్యామ్నాయరూపేణాచర । ఆచరితేత
 వపితా మరణకాలేనసంభావితేభ్యః త్వదుక్తనిమిత్తేభ్యఃఉర్ధ్వోచ్ఛిష్టాది
 భోక్తృ ముక్తాభివ్యక్తీ త్యుపదిశేత్ ॥ తతుఃకర్తాప్రాణానాయమ్యపితృగో
 త్రస్యశర్మణఃపేతస్యమరణకాలేనసంభావితానామూర్ధ్వోచ్ఛిష్టాది నిమిత్తా
 నామపనోదకంప్రాయశ్చిత్తంపరిషదుపదిష్టంశక్యప్రత్యామ్నాయరూపేణా
 చరిష్యతిసంకల్ప్య ॥ ఎక్తకస్యనిమిత్తస్యత్రీణిత్రీణీప్రాజాపత్యకృతాప్రాణి ధే
 నుదాన సముద్రగామహానదీస్నాన మృత్తికాస్నానాదిప్రత్యామ్నాయరూ
 పేణాచరిత్యా మృత్తికాస్నానకర్తృభ్యఃఫలస్వీకరణార్థం ఆగ్నేయపీఠ

జ్యోతేభ్యస్సంప్రదదేనమః । నమమేతియథాశక్తిరక్షణాంతత్వా పరివదం
ప్రాథమ్యే ॥ యజమానస్యపితా-----గోత్ర-----శర్తా పీఠఃమ
రణకాలేసంఖావిలేభ్యఃకుఢ్యోచ్యిష్టాధోచ్యిష్టాన్నాన మరణాదిభ్య స్స
ర్వేభ్యః పాపేభ్యోముక్తాభూయాదితిభవంతోబ్రువంతుః-ఇతిబ్రూయాత్
పరివదపిడిచైస్తథాస్తీతిబ్రూయాత్ ॥ ఇతివక్ష్యేమిత్రప్రాయశ్చిత్తం॥

భత్రతిథ్యాదా॥భద్రతిథౌమరణదహనాభ్యాంయోదోషస్సమ జనిత
ద్వోషరిపహారాధాం ధూదానంతస్తూల్యపారణ్యదానం వాకరివ్యతిసంక
ల్ప్య । ధూమంతస్తూల్యంపారణ్యంపాదద్యాత్ ॥త్రిపాన్నక్షేత్రే॥ త్రిపా
న్నక్షేత్రేమరణదహనాభ్యాంయోదోషస్సమజనితద్వోష పరిహారాం సహ
రణ్యం వస్త్రదానం కరిష్యఇతి సంకల్ప్యపారణ్యందద్యాత్ ॥ భానుభౌమ
భృగుశనివారేషుమరణదహనాభ్యాంయోదోష స్సమజనితద్వోష పరిహారా
ధాంవస్త్రదానంకరిష్యఇతిసంకల్ప్య-వస్త్రందద్యాత్॥

ధనిష్ఠాపంచకే॥ధనిష్ఠాపంచకే-మరణదహనాభ్యాంయోదోషస్సమజనితద్వో
షపరిహారార్థం కాంస్యదానంకరిష్యఇతిసంకల్ప్యయానిపాపాన్యనేకా నితి
మంత్రేణకాంస్యందద్యాత్॥ఊకాక్షే॥ ఎకాశీతపలంకాంస్యంతదధాం వా
తదధాకంసవపట్టిపలంవాపిదద్యాద్విపాయశక్తితః॥

ధనిష్ఠాపంచకమరణేవిశేషః॥పారణ్యశకలంమఖేవ్యస్యాహుతి త్రయంత
త్రవహవపాంజాతవేదఇతిమంత్రేణతతా-లేవాన్యకాలేవానై తత్సర్వంస
మాచరేత్ । యదినక్రియతేకాంతిస్తతు-లంచాశునశ్యతి ॥ తత్ప్రకారః॥
వహవపాంజాతవేదః సత్ప్రవత్త్యా ఆశిషస్సంతుకామైస్సాహేతిమంత్రా
వృత్త్యాఆహుతిత్రయంచీత్యానిక్షేప్తప్రేతముఖేపారణ్యశకలం నిధాయశ
స్త్రికజాహుయాత్ ॥ అగ్నయేజాదవేదసఇదం ॥ వృతికాలేదహకాలే
దద్యాచ్ఛంత్ర్యధనాదికం భద్రేతిపదనక్షేత్రేభ్యగ్వం గారకవాసరః॥మర
ణందహనంవాస్యాత్ప్రకారంతాద్యశంభవేత్॥భద్రే ధూమిప్రదేయాన్యా
త్ప్రపదక్షేపారణ్యకం॥ వారేవారాధిదైవత్యంవాసోదానం విధీయతే ।
ద్విపదక్షేతు గౌడేయానంవారీక్రాసుధాన్యదః । ధనిష్ఠాపంచకవృతే
పంచరత్నానితస్త్వభే । న్యస్యాహుతిత్రయంకుర్యాత్కుతావహవపామితి

నిధివాసము వేదానద సావంయదాకలుకారికాః॥

ప్రయాణాంసన్నిపాతేస్యాత్మనదకహనమాదరేత్ | యత్రదాహ విధా
వృత్తైశ్చనదకహనచోదనా | అస్తాత్మవంధిజాతోసిత్వదిత్యైకామాతి ర్భవేత్ |
అస్తాత్మవంధిజాతోసిత్వదయంజాయతాంపునః | అగ్నయేవైశ్వాన రాయసు
వగాఽయబోకాయస్వాహేతి ఏకామాజ్యహుతిం శావాగ్నోజహుయా
త్ || ఎతత్పునదకహనం || తిలపిష్టమయోక్సిండాక్ శవపాశ్వైకావినిష్కపేత్
తత్తత్పుషకరసంఖ్యాకాక్షశవాటంకారమావరేత్ ||

అథాగ్నిప్రదాతారః

పుత్రఃపౌత్రశ్చతజ్జశ్చపుత్రికాపుత్రవచ | పత్నీభాగ్రావతజ్జశ్చపితా
మాతాస్సుషాతథా | భగినీభాగినయశ్చసపిండోధనహార్యపి | పూర్వపూ
ర్వవిదాశేస్యాదుత్తరోత్తరపిండదాః | ఔతసఃక్షేత్రజశ్చైవపుత్రికాపుత్ర
వచ | పుత్రోవాభాగ్రాతృపుత్రోవాసపిండికరణంచరేత్ | ఏసామభావేపత్నీ
చధనహార్యపివాభవేత్ | పుత్రాభావేతుపత్నీస్యత్పత్న్యభావేతు సౌదరః |

అనుపశితస్యపిశ్యసంపాకరాచికారః || వంశః || సహ్యాస్తీన్వద్యతేకర్త
సింధిదానాంజిబంధనాత్ | రాభివ్యాహరయేద్భ్రాష్ట్రాస్వధాననయనాద్యతే
సుమంతురపి || మంత్రాననుపశితోపిప్రేతశ్చ త్యేవచేద్విముః || విశ్వామిత్రః || పి
త్రోరనుపశితోపివిదధ్యాన్తంతవత్సతః || సుమంతుః || శ్రాద్ధం కుర్యాదవ
శ్యంతువ్రతుపితృకోహియః || వతసోద్ధివావతసోద్ధివామేకవివధవేద్యదీతి ||
కృతమాడస్తుకుర్వీతపిండదానోదకక్రియాః | స్వధాకారం వ్రయంజీత వేదో
బ్ధారంసకారయేత్ | స్వధాకారం ప్రేతకర్త దాహాదిసపిండంతం ||

సాపత్నీమాతృవిషయే || అపుత్రపత్నీవరణేపతిరేవదాహాదిక కుర్యా
దీత్యాహసంగహకారః || పతిరేవక్రియాఃకుర్యాదపుత్రా యావృతస్త్రి
యాః || సపత్నీపుత్రసద్భావేభర్తాకార్యంయథావిధి || భర్తైవదాహాది
కంకుర్యాదీత్యుక్తం || స్వృతిసారసముచ్చయే || ఏకభర్తృకనారీణామపు
త్రానిధనంగతా | ఆన్యస్యాఃపుత్రవత్ప్రేపికర్తాభర్తైవతత్రతు || పత్న్య
భావేతుసాపత్నీపుత్రవసంయుజ్యతే | తదభావేతుతత్పుత్రాసన్నోన్యస్త
తఃపరః | దత్తపుత్రోపికుర్వీతఉదకంపిండమేవ || కాలాదశే || అపుత్రా
యాస్సపత్నీః క్షేత్రజాద్యాఃపతిస్తదా | పూర్వాభావేపరఃకుర్యాద్విధివ
చ ||

సహాన్తానైవపుత్రేణప్రాసాపుత్రవతీమకానుః॥కాత్యాయనః॥ విదధ్యాదా
 రసఃక్షేత్ర్యజనన్యాబౌద్ధ్యజైహికం । తదభావేనపత్నిజుక్షేత్ర జాన్య
 స్తయావృణాః । తేషామభావేనుపరిస్తదభావేనపిండకాభి ॥వత్సాంతరం॥
 ఏకమాతృప్రసూతానా మేకశ్చేష్యుత్రవాన్యవేత్ । సర్వేతేనపుత్రేణ
 పుత్రతోమనురబ్రవీత్ । నపుత్రస్యఃతామర్యాన్నానుజస్యతథా॥గజః॥ య
 దిన్నేహేనవామర్యాన్నేషిండికరణంవినా । అన్యాభావేమితావాపిమర్యానే
 వసపిండతాం॥ ఇథమేవహిబాలస్యజ్యేష్ఠకైతేనిశ్చయః । పుత్రాభావేన
 పిండాదివాకర్తవ్యం॥తదామాసారసురః॥పుత్రోభ్రాతృభద్రాహవోభ్రా
 తామాతృకోపివా॥ప్రథమేహనియోదద్యాత్సదశాహంసమాపయేత్ । పుత్రా
 భావేమితృసపిండాంశిష్యాశ్చతదభావేఋత్యుగాచార్యాదీ॥ ప్రథమేహనియోద
 ద్యాత్సదశాహంసమాపయేదితి ॥భృగుః॥ అనగోత్రస్సగోత్రోవా యస్మిన్ప్రి
 యదివాపుమాన్॥ప్రథమేహనియోదద్యాత్సదశాహంసమాపయేత్ ॥యదిగో
 గాదినాపుత్రోదిరసమథోభవతితదాదశాహంతమస్యేనకారయేత్ । ఆరై
 ప్రతివిధిదశకానాత్ । పౌత్ర్యస్త్రితదశకానాచ్ఛ॥

పై త్థ మే ధి క స ం క ల్పః॥

అథకర్తాపరిషదక్షిణాంగ్యహేత్వాపరిషదంత్రప్రదక్షణేకశ్య పరిషదేద
 ష్టిణాందత్వా ప్రామ్యవిజ్ఞాపయేత్ ॥ అశేషే హేపరిషత్ మదియాంవిజ్ఞా
 పనాంసమాకన్యమయాసమర్చితాంపరిషదక్షిణాంస్వీకృత్యపితుః- గోత్రః
 స్య-శర్తవఃపేతస్యబౌద్ధ్యజైహికక్రియాంకర్తుంయజమానస్య అధికార
 యోగ్యతా సిద్ధ్యర్థంశరీరశుద్ధ్యర్థంచ పౌత్ర్యస్త్రితముపదిశ్య మామనుగృ
 హణేతిబ్రూయాత్ । పరిషదక్షిణాంగ్యహేత్వాహేయజమాన తపఃపితు
 బౌద్ధ్యజైహికక్రియాంకర్తుంపౌత్రాపత్యకృచ్చిత్రయేఅచరితే సతితప ఆ
 ధికారోభవిష్యతీతిశరీరశుద్ధిరపిభవిష్యతీతిబ్రూయాత్ ॥ తతఃకర్తాపితుః...
 గోత్రస్య...శర్తవఃపేతస్య బౌద్ధ్యజైహికక్రియాంకర్తుం యజమాన
 స్యఅధికారసిద్ధ్యర్థంశరీరశుద్ధ్యర్థంచ పరిషదుపదిష్టంపౌత్రాపత్యకృచ్చిత్ర
 యాత్మకం పౌత్ర్యస్త్రితశక్యపత్యమాను రూపేణాచరిష్య ఇతిసంక
 ల్ప్య పౌత్రాపత్యకృచ్చిత్రయప్రత్యాక్షామయగోత్రయ మూల్యత్వేన పరి
 చ్ఛితంఅగ్నేయహిరణ్యంధ్రీమహవిష్ణుప్రసింకామమానస్తృభ్యమహంసం॥

నమమభిభాప్తదాయదత్వాపైత్యమేధికమావరేత్ ||

పైత్యమేధికప్రయోగః ||

యదిపితరీప్రేమాత్మాః ప్రేతభ్రతాశ్చప్రాచీనావీతనః కళాకాస్త్రకి
 ర్యస్వేమశిరస్సుపాగ్ సూనాదపంతే । తతఃకల్పస్మాత్కాత్యవ్యఅగ్నిక్ వి
 హృత్యఅగ్నిహూత్రాదింకృత్వా పవిత్రపాణిఃప్రాణానాయమ్య ప్రాచీ
 నావీతీదేశకాతాంకీర్త్యపితరం--గోత్రంశర్దాణంప్రేతంశ్చాతాగ్నిభిఃయ
 జ్ఞపాత్రైః శౌపాసనేనద పైత్యమేధికనకమణ్డాసగ్ సురివ్య ఇతిసంక
 ల్ప్య॥మావరం--గోత్రం--యజ్ఞమ్ దాప్రేతాంచత్రేతాగ్నిభిర్జ్ఞపాత్రై
 ర్దాపాసనే నచసమానతంత్రేణ పైత్యమేధికకర్మణాసగ్ సురివ్య ఇతిసం
 కల్ప్య ॥ అస్మిన్ పక్షేన హైవపితృమేధభిత్తత్రవికారైమణంత్రైః పైత్య
 మేధికం కుర్యాత్ । ఇతిభావ్యకారణోక్తం ॥ తత్రకేచి దూహంకు
 ర్వంతి॥ అధాధ్వయ్యస్తంజఘనేన గాహాపత్యందక్షిణాగ్రా దభాకం
 త్యగ్ స్తీర్ణశిలావకీర్య తేషుదక్షిణాశిరసం । సర్వస్యప్రతిశీవరీ... శర్కన
 ప్రధాః । సంవేశయంతి ॥ సకృదేనమంత్రః । కేచిత్ త్వర్జేమసంవేశనేష్యంతి॥
 మాత్యమధః । స్తోనానైస్సుషదాభవ...సప్రధాః ॥ పరిభాషాయాంస్త్రీ
 లింగం ॥ సమాసమితయోస్తు । స్తోవాభ్యాంసుషదాభవ । యచ్చాభ్యాం
 శమణప్రధాః ॥ ఇతి॥ అథగాహాపత్యాగారస్యపూర్వయా ద్వారాప్రే
 తనిహృత్యగాహాపత్యాహవనియయోమణ్యే దక్షిణాగ్రాదు దభేక
 మదక్షిణాశిరసమధిక్యత దక్షిణపాశ్వక్ మాహవని యాభిమంతుంసంవేశ
 యంతి సర్వస్యేతిమంత్రేణ- కేచిత్తూష్ణిమితి॥అధ్వయ్యః-ప్రేత మన్వారభ్య-
 ప్రరేయువాగ్ సంప్రవతో వహీరసుబహుభ్యోపంతామనపస్సశానం । వై
 వస్వతగ్ సంగమనంజనానాం యమగ్ రాజానగ్ హవిషాదువ స్వస్వా
 హ) సుప్రేతాహవనియేజుహూతి । వైవస్వతాయయమాయరాజ్ఞఇదం ।
 స్త్రీపక్షేషాహూనాస్తీ ॥ ఎవంగాహాపత్యస్యసమిపే అంత తాగ్నినిపాత
 నంకర్తవ్యం । పురస్తాద్గాహాపత్యస్య । యథాసవ్యేనహస్తేన మృతమ
 న్వారభ్యగాహాపత్యేహూమోభవతి । తథాసంవేశనం । ప్రరేయువాగ్
 సమితిహూమః । దక్షిణాగ్నౌతూష్ణింహూమః । ప్రకాపతయఇదం । నచస
 భ్యావసభ్యయోః । తూష్ణిమితిరేష్యేతివచనాత్ ॥ అధవిసంకుర్వదక్షిణత

పరిశ్రేణిచేతే ప్రతస్య కేశశక్తులూ మనఃశానివాపయిత్వా స్నాపయిత్వా
 గ్రామ్యణాలంకారణాలంకృత్య శుక్లసూత్రాభ్యాం పాదాం గుప్తా హ
 స్తాం గుప్తా శబధ్యావలదమాలామాబధ్యజపాకుసుమ మాలాంకరణ బధ్నా
 విహారాయనవచనాత్ । నలదగంధేన దేహేనులిప్యజేదుంబర్యా మాసం
 ద్యాంకృష్టాజినందక్షిణాగ్రివ మథరలోమా స్తీర్యతస్త్రిక పేతముత్తాసం
 శిషాత్య ఆహతేనవాసనాప్రచ్ఛాదయతి (ఇదంత్యావస్త) ప్రథమన్వాగ
 స్మిదిమంత్రేణ ధాన్యపాదదేశేదశాభవతి తథాచ్ఛాదయతి । ఇతరంఘ్రా
 ర్వద్భతంవస్త్రీమాథతై (అపైతమాహయవి...విబంధుమ) । అధ్వర్యుదా
 దాయ తత్పుత్రానుప్రయచ్ఛతి । పుత్రస్తుపరిధాయజ రసోవసేత । ఆ
 థాధ్వర్యురప ఉపస్య శ్యలపరేణాహవనియం దక్షిణోప వగాః (పతి
 చి స్తినీఉపలరాజీ స్తీత్వా పహతాః, ఏహీనవివిక్తా సకృత్స)
 త్వాశ్య దక్షిణాగ్న తూష్టిం చరన్ ప్రయంతితూష్టి ముపవసిత మితి
 వచనాత్ । నీర్వాపాద్యలంకరణాం శంఖాష్టిం క్రియతే ఉపవేస్తు సోమా
 భావాద్యావదుక్తమ వేదిచశబ్దా తూష్టిం శ్రద్ధాహవత్తయ ఉత్పాద్యతో
 కేశనదర్శాసిం చతిమిత్రావరుణా భ్యాం త్వేతి ఉపవేళః । సంకల్పమా త్రమి
 తిగాహా పత్యే సంయతి ఆమిత్రాం హస్టింకరోతి । కచ్చిన్తా వరుణా
 భ్యాం త్వేతి మంత్రేణోద్వయోః పాత్రయోరుధృత్య వాజినైక దేశేనోప
 సింఛతి సోమయాజినోపిదర్యయా గాత్పూర్వం మృతస్య అసన్నయతః ఆమి
 త్రా॥ అసోమయాజినం సన్నయతో సి రామిత్రా ప శోరుశ్శర్వపక్షే ఉత్తుకనయ
 సంసేచ్ఛంతి అగ్నిసగ్ని బాండమగ్ని సోమోచ్చేషణం దధిరాజగనీమ జంచ
 రుమామిత్రా మాజ్యందర్భాక్ తిలతందులానరణీయజ్జ పాత్రాణి కమిషలా
 శశాఖాః శుల్బం హిరణ్యశకలా దీపపేతమనుమారంతి॥ అధశ్లోకః॥ (అబ్ధిం
 జ్ఞానా స్తిలచరుగవ్యకానస్తనోయజ్జ కాష్ఠాశుల్బందర్భాక్ కనక శకలా
 నాజ్యముచ్చేషణంచ । ఆమిత్రం సాజ్యదధిచేనక తాయజ్జ పాత్రాణి వసీష్ట
 నేతానన్యాన్యవిశవగత్యైపువ్యతోనిహారేయః) అపేక్షితం సంబారం వి
 స్త్రీశ్యశ్చ కానంగత్వా నపుస్త దానయనాథాంగృహంగచ్ఛేయః । అత
 ఏదనహీనమన్వాహారేయరిత్యుక్తం । అథవాహకవరణంకృత్యాదేః॥
 బాంధవానుష్ఠింపేతనుదదతి । పూషా త్వేతచ్ఛా వతుప్రవి

దాననవ్య పశుభూవనస్యగోపాః । సత్వైతేభ్యఃపరిదదాత్రిత్యశ్శాస్త్రీ
 దేవేభ్యస్సువిదత్రేభ్యః ॥ అధ్వర్యురాసీయమానంప్రేతవసు మంత్రయతే
 అధ్వనశ్చతుర్థభాగంఽత్యాదక్షిణాశరసంప్రేతం నిధాయశవస్య దక్షిణతః
 పాగ్ సూక్ భావతేమదరుంప్రతిస్తాస్యపుత్రా సుర్యేజ్ఞాతయః ఏకవాస
 సఃఅథోనివీతాః దక్షిణాక్షకేవతాక్ష ఉద్గంధ్యసవ్యా నిసస్య దక్షిణా
 నూరుంఘ్నావాసిగ్భిరధూన్వంతఃకన్దప్రథమాః శ్వేతజనువ్యాః - తున
 స్తూష్ణం అధ్వర్యుమేక్షణేనదరోకించదాయపాగ్ సుమ త్రివివచ
 తి ఉభయతస్మిలోదకనినయంతూష్ణం । ప్రేతేమాత్యాఇత్యాది పూషే
 మాత్యాః...పురవితుప్రవిద్యాతాసీయమానమమమంత్రయతేఅధ్వనోర్థే
 ప్రేతంనిధాయదక్షిణతో లోహ్స్తానిత్యాదినివననాంతంపూర్వవ తరగరోతి
 తతఃప్రేతమాదదతేఅయ్యుద్విశ్వాయః...సదితాదథాతు । అసీయమాన
 మనుమంత్రయతే॥ చతుర్థావశిష్టేభ్యనిప్రేతంనిధాయదక్షిణతో లోహ్స్తా
 నిత్యాదినివననాంతంపూర్వవతుర్గార్కత్ । తత్రనివపనె ప్రియత్నైన చరు
 స్థావీంభింద్యాద్యధాన్య కపాలేమాదకంసత్ప్రేతే । తూష్ణంచతుర్థ మాదా
 య గత్వాదహనశవస్య పశ్చాత్ప్రేతంనిధాయకర్తావాహ కాశ్చ ఉదీ
 చీందిశంప్రతిగచ్ఛంతిప్రేతేత్యాధ్వర్యుఃపరిత్యా పరాశ శాఖయా శమీ
 శాఖయావాశ్చ శానాయతనందక్షిణా పవగంఽనంమాప్తిక । అపేతవీత-
 పితరోలోకమస్తే! (పితృమేధపారేణావమస్తేఇతి) స్త్రీయాః అ
 వసానసుస్యాఇత్యాహః । దక్షిణశశ్శాఖా నిరస్య అపన్నత్య దహనదే
 శమృద్ధృత్యావోత్సహిరణ్యకలంనిధాయతస్మిన్దక్షిణాగ్రాఽథ భాగం
 తస్యగ్ స్తీర్యతేమ దక్షిణాగ్రే యాజ్ఞికైః కాష్టేర్ధారుచిలిం చిత్వా
 గ్నినుపవసతి । పురస్తాదాహవసీయందిధాతి । పశ్చాద్దాహపత్యందక్షి
 ణతోన్వాహిర్యపదనిం పురస్తాత్సభ్యావసధ్యౌపాపానంచనిదధాతి । దక్షి
 ణాగ్రాగ్రే గ్రహభౌకరగ్నిదారుచితీంప్రేతంచ పృథక్పరిస్తీర్యచి తేదక్ష
 ణీణస్యాగ్నౌవాక్దక్షిణతః పశ్చాద్వాదక్షిణాగ్రాఽద భాగంతస్యగ్ స్తీర్య
 తేష్వేకైకతః పాత్రాణిప్రియనక్తి । చయనక్రమేణాస్ఫుర్ణం - సుహూం
 వసాహూమహవసీం ఉపచ్ఛతం- పృషదాబ్యరాసీం - ధృవాం - అరణే-
 అగ్ని హూత్రే హవణీం-సుహ- పాగ్నిత్రహరణం-ఉలూఖమ్ (ముసలిం-

కూపకంఠం) సోమమధ్యేచేత్- గ్రాన్థః-కపాలానికకపాలం- సుఖాప
 పాత్రం-జ్యోతిషం-పుష్పదాజ్యస్థానం- కూర్మం- సాన్నాన్య కంఠ్య-
 ద్విషమపత-శమ్యామగ్నిహోత్రస్థానం-అన్వాహార్యస్థానం - ఉపాదహ
 రణేయంకూచకం ॥ ఇష్టిమధ్యేచేత్-వేదముపసాదనీయకూచకం-ఉదాహ
 త్రం । సోమమధ్యేచేత్-సోమచమనం-వ్రతచమనం- ప్రణీతచమనం- మ
 దంత్యాదీన్యవసీష్టానిచ ప్రయుంజ్యాత్॥రజ్జారవకృత్యాం గుప్తసూత్రే పే
 తబంధనరజ్జాంశ్చ చిత్రాఅసందీమపవిద్య(అసందీంభంక్రావ) రజ్జఖండేషు
 కృష్ణాజినేచప్రేతముత్తానం నిపాత్య)ఎకపవిత్రేఃప్రోక్షణంసగ్ సర్వాత్య
 తిరుత్పాయాభిమంత్య) ప్రేతంపాత్యాణి దారుచితించత్రిప్రోక్ష్యసర్వా
 భిరర్చిఃప్రోక్షణంత్రిత్యేవవచనాత్ । సకృదత్యుపదేశఃసూక్ష్మమాజ్యంనిర్వ
 పతిసపిఠాధానస్యబిలమపావ్య త్యేత్యాచిత్యోత్పవనాంతందశక పూజా
 మాసవత్సూక్ష్మంకృత్యావతుగృహీతాన్యాజ్యానిగృహ్యతి।చక్షిణేనవిహారేణ
 యథాపకృణి(పభృణి)కామ్యవచకం।పంచావరినామపితృ గృహీతా
 న్యేవతూష్ణింగృహీత్యాఅగ్నిహోత్రేషణంతోకికేనదధ్వాసగ్ సర్వాత్య
 బిలవంశిపాత్యాణిపూరయత్యభ్యక్షతీతరాణ్య త్రరాజగవి ముపాకరోతి
 భువనస్యపతతిదశాక్ష రేణుం త్రేతాంజ్ఞాతయోన్వారభంతే । అగ్రకని
 ప్తాస్త్రియఃతతోజ్యేష్ఠాస్త్రియః తతఃకన్యవృరుషాః-తతోజ్యేష్ఠవృరుషాః॥
 అపశ్వామయవతిమావరంతీ...సచస్వాననస్వస్తయే । తిస్సభీరాజగవిమ
 గ్నీకదారుచితించత్రిప్రసవ్యంపరిణీయయెజీనాయెదమృతాయెజాతా...
 మధూధారావృందతీ । రాజగవిమభిమంత్య మాతారుద్ధాకాం...పిబ
 తూచకంతృణాన్యత్తుజపిత్యాన్యజజేత్సుత్సృజంతి । యదత్రాలంభపక్షః
 తదత్రనోచ్యతే । శిష్టే రనాద్యతత్వాత్ । గవాలంభస్యకతా సిద్ధిర్ధత్వాచ్చ
 ఉపకరణాద్యుత్సజ్జనాంతం సర్వేజ్ఞాతయఃకుర్వః ॥అభ్యర్చ్యః ఇయం
 వారీపతణికం...దవీణంచేహధామి । పత్నీం ప్రేతేనసహ కాయయతి
 యదిజీవతుమిచ్ఛేత్ । మృతస్యభాగతా పుత్రోవా ఉదీప్యనార్యభిజీవ
 లోక...చభిసంబహువా తాముత్థాపయేత్ । అత్రపన్నిఅధ్వర్యవే సహస్ర
 ఋణ్యవరందదాతి । నోత్థాప(కా)నాయ । యద్యనుజిగమిషతి । తదా
 ఉదీప్యనారీతమంత్రోనాస్తి । ఉత్థాపనాభావాత్ । అనుగమనే అత్రవా

పత్నీ సంతకనాదిపత్నీయతః। మా స్రుసంమార్గప్రభృతి తథయో
స్త్రోత్రైః। అథకలలోపాత్పూర్వతంత్రనివృత్తిః॥ స్నానంశరీరత
ద్విశ్చత్రైః పాత్రాణిచిత్వోభయోశ్చయనం ధమానోపస్థానసూచనం
తేషు ద్వివజనోహంకార్యః॥ తథాత్రికాండః॥ మంత్రేమద్విత్వమాహయే
దితి॥ అప్యయ్యః స్తవణగ్ హస్తాదాదధానాశ్చతస్య—ఆభిమాతీజ
యేను సుతానాపేతస్యహస్తాసంమార్గః। తథయోహాస్తయో స్సక్య
దేవమంత్రః। పత్నీయతః॥ ॥ పాత్రచయనం॥ అథపేతంచితాపు పర్య
ధ్యాహత। సప్తసుశిష్యేషు సప్తహిరణ్యశకలాప్రత్యస్యతి। ప్రథమమా
స్యే। తతోదక్షిణేష్టే। తతస్సవ్యే। తతోదక్షిణేకలాపరంధ్రే। తతస్సవ్యే। త
తోదక్షిణాశ్చానాసికాయాంతరోన్యస్యామితి తద్దక్షిణపూర్వం। ఆస్యా
క్షికలానాసికాసుహిరణ్యశకలాప్రత్యక్షిప్యపత్నీయతః
ప్యేవం। తూష్టింమృతస్యోపరిష్టాత్పాత్రాణిచిన్తోతి॥ యథా॥ అనులో
మాధవంధువాతుప్రతిలోమైవసర్వాణిపాత్రాణ్యుదగ్రాణి సాక్ష్యాని
ధువాతుదక్షిణాగ్రా। చాతుర్థాస్యపాత్రాణి సర్వతోముఖ పాత్రాణిచ
సంతచేత్తాన్యపిచిన్తోతి। పేతస్యదక్షిణేహస్తే స్వయం - జహహం - వసా
హూషుమావసింవనిదధాతి। సవ్య ఉపభృతం పృషదాజ్యధాసించ। ఉరసి
ధువాందక్షిణాగ్రా। ప్రధానలరణిచోదగ్రే। ముఖేలగ్నిహూత్రహ
వణిం। నాసికయోస్సుగ్రహ। అక్షిహిరణ్యశకలావాజ్యస్సుగ్రహవా। క
లానాసికా ప్రాశితహరణి ఏకంచేచ్ఛిత్వాపాశితవిషూచిసావితి బోధా
యనీనా। తతఃతుకంప్రాశితద్వయం। చాతుర్థాస్యసర్వతోముఖేపాశిత
చతుర్థయం। ఎకైకస్యకలాస్యద్వేద్వే। హనోర్వరులూఖలముసలేసోమమ
ధ్యేయదివ్యకేచంలేషుగాన్వే। శిరసిక హలాని లలాచేఏకక హలం। ఉ
దరేక్ష్యసంయమింపాత్రం। నాభ్యామాజ్యస్థాలీం పృషదాజ్యస్థాలీంచ। పా
శ్వయోస్సుగ్రహే। ఏకంచేచ్ఛిత్వాహిరణ్యమూలాయోస్సన్నాయ్యకుంభ్యా
యదిసన్నయతః। అందయోద్వవమసలే। శిశ్నేఅక్షానగ్గోమ్యాంచ। గుల్ఫ
యో పాదాంతయోదక్షిణాశ్చాప్రత్యక్షిప్యాయామగ్నిహూత్రపాత్రాలింశత్ర
దస్యామన్వాహర్యస్థాలీం। పాదచేదేతి పాదహరణీయకూడణం। శిరస్యప
సాదనియకూడణంధిదాపాత్రంచ। ఇష్టయధ్యేచేద్వేదగ్గిభాయాం। చమ

సంక్రతప్రదానం ప్రణీతాప్రణయనంచ ఇమమగ్నే చమనం- --- మా-
యంతాం! మధ్యసాదయతి! అవశిష్టానిపాత్యాణ్యవారంతరాశ్చేదిధా-
య! హస్తయోరామిత్రాంమిత్రావరుణాభ్యాం త్వేతిక్షిపేత్! సకన్తంత్రః
గంధాదవ్యాణి దధాణంశ్యయథాలాభంచితాక్షిపేత్! అత్రలతండులాక్ష-
ముఖేక్షిపంతి! సర్వత్రదక్షిణతస్సంచారః! అధైనంప్రేతందహతి! మైనమ-
గ్నేవిదహః--ప్రహణుతాప్యిత్సభ్యః! పురస్తాదాహవసీయేన! శ్వతం-
యదాకరసిజాతవేదః--దేవానాం వశిభిభావతి! పశ్యన్తాహా ప-
శ్యేన! తూష్టింతక్షిణతో వ్యాహర్య పచనస! పురస్తాత్సభ్యావ సభ్యాభ్యా-
మాపాసనేనచ! శ్రీయస్తు! మైరామగ్నేవిదహః--మాస్యాస్త్యవం-
చిక్షిపోమాశరీరియదాశ్వతంకరవోజాతవేదోధేమేనాంప్రహణుయత్
శ్వతంయదా! అధేమేనాంపరిదత్తాప్యిత్సభ్యః! ఇహ్యహః! సహప్రమిత-
యోస్తు! మైరావగ్నేవిదహామాభిహోమాసయోస్త్యతాచిక్షిపోమాశరీ-
రే! యదాశ్వతంకరవోజాతవేదోధేమేనాంప్రహణుతాప్యిత్సభ్యః! శ్వరంయదా-
కరసిజాతవేదోధేమేనాం పరిదత్తాప్యిత్సభ్యః! యదాగచ్ఛాతో సుసీతిమేనా-
వథాదేవానాంవశిభిభావతి! అగ్నయథదంశ్యజామితశరీరంత్యజేత్! భు-
రుషాహుతిర్యస్య ప్రియతమేతిశు! యాగోయంత్రవంద్రవ్యం యాగస్య
అధైనమపతిష్ఠతే! సూర్యంలేదతు గచ్ఛతు--ప్రతితిష్ఠాశరీరైః ॥
సహప్రమితయోస్తు! సూర్యంవాచతుషీగచ్ఛతాం! హతామాత్తానోద్యాంచ
గచ్ఛతం పృథివీచధర్తృణా! ఆపోవాగచ్ఛతంయదితత్రహంహితమోషధిషు
ప్రతిష్ఠాశరీరైః! చితేఃపశ్చాత్కాష్ఠే దుభలేనశుల్పేన అజంబధ్వాపలా-
యమానమజం! అజోభాగశ్రవేనా--సుకృతాయత్రలోకాః! ద్యా-
భ్యాంపలాయమానమజమనుమంత్రయతే! వహేమాఇతిశ్రీయః! అనుగమ-
న తాభివహేమాసుకృతాంసాదితే నైష్ఠికేనసు! వేగసాదితాయా ఆజ్య-
స్సాంస్యగృహీత్వానవసు! వాజ్యాహుతీశాహూతియవతస్యపథోగోష్ఠార-
స్తైభ్యస్సాస్వాహ! పథోగోష్ఠైభ్యఃఇదం! యవతస్యపథోరక్షితారస్తైభ్యస్సా-
హ! పథోరక్షితృభ్యఃఇదం! యవతస్యపథోభిరక్షితారస్తైభ్యస్సాస్వాహ! ప-
థోభిరక్షితృభ్యఃఇదం! భ్యాలేస్వాహ! భ్యాత్రైభ్యః! అపాభ్యాలేస్వాహ! అ-
పాభ్యాత్రైభ్యః! అభిలాలపలేస్వాహ! అభిలాలపత్రైభ్యః! పలాలపలేస్వా-

ఊ । పలాలపతథదం॥ అగ్నయేకర్తృకృతస్వాహ॥ అగ్నయేకర్తృకృతథదం
 యమత్రనాధీసుస్తస్మై స్వాహ॥ అగ్నయథదం ॥ స్త్రియాస్తు । యవిత
 స్యాః పథోగోష్టారః॥ యవితస్యాః పథోరక్షీతారః॥ యవితస్యాః పథోభి
 రక్షీతారస్తేభ్యభి ॥ సహస్రమితయోస్తు॥ యవితయోః పథోగోష్టారః॥ య
 వితయోః పథోరక్షీతారః॥ యవితయోః పథోభిరక్షీతారః॥ శేషాంప్రకృతి
 వత్ । సుప్రమాజ్యస్థానీం॥ యత్రసస్మీప్తం తత్రేవోభయంప్రహరేత్ । యది
 త్రువన్తహంనుపీతవ్యాత్ । తదాత్నిహూత్రహవణీంకృష్ణాజ్నిశమ్వాం
 ద్యుద్యమపలేచాదాయరత్నైత్ । చితేః పశ్చాద్దభాకంత్సగ్ స్తీర్యతూష్ణింసర
 సనోపవేశనే కృత్వాప్రాజ్ఞుఖ ఉపవిశ్యఅధైనంయామ్యేన సూక్తైవ నవ
 శే- నపరాచానుశగ్ సంతి॥ నామిధైవత్ । యహసూక్తమితస్తరక్ష॥ అధిక
 శేధికశేషసానుయుగంతే ప్రణవేనద్రోః ప్రథమాంత్రం త్రమామితనభ
 వః॥ పరాచానుశగ్ సత్తివచనాత్ । అభిహింకారవజకంప్రకేతునాబృహ
 తా-----రోరవీతి॥ వివశ్చిదంతా-----మహియేవవధోకం ॥ ౧ ॥ ఇదంత
 ఎకం-----సంవిశస్వ॥ సంవేశనః-----సథస్థిం ॥ ౨ ॥ నాకేసువణకం --
 చక్షుతా॥ హిరణ్యపక్షం-----భురిణ్యో॥ ౩ ॥ అతద్రవసారషేయా--ః--
 సాధునాపథా॥ అథాపిత్యో॥...సథమాదంమదంత్యో॥ ౪ ॥ యాతేశ్వా
 నాయ-----నృచక్షుః॥ తాభ్యాగ్ గాజక-----అనమీవంచధేహ్యం ॥ ౫ ॥
 ఉరుగసావను-----వశాగ్ అను॥ తావస్తభ్యందృశయేసూర్యాయ-----భ
 ద్యో॥ ౬ ॥ సోమవకేభ్యోపవతే-----తాగ్ శ్చదేవాపిగచ్ఛతో॥ ౭ ॥ యేయు
 ధ్యంతేప్రథనేషుతూ-----తనుత్యజః॥ యేవాసహస్రదక్షిణా-----గచ్ఛతోం
 ౮ ॥ తపసాయే-----సువర్గతాః॥ తపోయేచక్రేర-----దేవాపిగచ్ఛతోం ॥ ౯ ॥
 అపరేదహసదేశముదగాయతాః॥ ప్రత్యగపవర్గాస్తీస్త్రైకర్షూ దీక్షుకా
 వటాకృతాత్వఅశ్చభిస్సిగతాభిశ్చోపప్రకీర్యఅయుగ్భిరుదకంభైరపః పరిష్లా
 వ్యఅశ్చన్వతిరేవతిగ్ రథధ్వ-----వాజానుత్రరేమ॥ తానుప్రవిశేయుః॥ సకృ
 థేవమంత్రః॥ ప్రత్యవటంనాకనివృహూర్వ స్త్రియథిత్యాది । అన్వారంభణ
 వత్సంగాహనాదిషుక్రమః॥ కర్షూణాంపశ్చాత్పలాశశాభేశమీశాభేవాదక్షీ
 ణోత్తరేనిఖాయతయోరగేదధికమయేనకుల్లేనబధ్వాతయోమకధ్యయ
 దేదేవస్యసవితుః-----సరగతనుంభ్రనామి॥ కనిష్ఠస్త్రిప్రథమాగభ్యంతి॥ అ

ధ్వర్యురేవజనున్యోధూత్వాకాభేఢస్య యారాష్ట్రాత్సన్నాత్. సగ్
స్యకాథా కాభేభ్యదస్యాపఠపస్పృశేత్ । తతోదుకుంభమంసేనిరామృ
ష్టతోజలంసావయత్ । త్రిప్రసస్యంచితంపరీత్య । మంభంష్టప్రతోవభజ్య స
ర్వేయజ్ఞోపవీతినః । అనతపస్సత్త్య । ఉద్వయంసమసస్వరిత్యానిత్య ముప
తిష్టంతే । దహన్తేశవనసక్షమాదాబలాశయైశ్చేయః ॥ వప్నోదకరా
నాదికంపశ్యద్వత్త్వచ ॥

బ్రహ్మమేధ ప్రయోగః॥

ఇదాసమహితాగ్ని బ్రహ్మమేధ ప్రయోగ ఉచ్యతే॥ మరణసం
శయవిషమముమూఁడికితః ప్యుని స్నానంసర్వ ప్రాయశ్చిత్తం సర్వాం
గేఘ తులసీమృద్ధారణం । విష్ణోస్సమర్పిత తులసీమాలికా ధారణం సా
లగామితీర్థపానం । శిథాకాభ్యక్షణంఉత్త్రాంతి లిలపాత్రదాన వైతర
ణీదశదానానిచ-అగ్ని మహాత్రదర్శనమార్కమాచారీని పూర్వోక్తా ప్రకా
రేణ కృత్వా తేపాసనాగ్నౌకర్తవ్యానిస్తార్తానిచకృత్వా ॥ బ్రహ్మవిదాప్నో
తిపరంభ్యగుర్వైవారుణిరిత్యేతావనువాక్ బ్రహ్మవిదోదక్షణేకదేజపతితైత్తి
రీయోపనిషద్భాష్యే విద్యారణ్యేః బ్రహ్మవిదాప్నోతిపరంభ్యగుర్వైవారు
ణిరిత్యనయోః ప్రశ్నయోరనువాకత్వవ్యవస్థాపనాత్ కాండానుక్రమణికా
భాష్యేచ సహనావవతుః బ్రహ్మవిదాప్నోతిపరంభ్యగుర్వైవారుణిరిత్యేతే
మాంతయ-ఇదా మనువాక్త్రయత్యేవ వ్యవహృతత్వాచ్చబ్రంహవిదాప్నోతి
పరంభ్యగుర్వైవారుణిరిద్యేతాప్రశ్నా అనువాక్ । అతవివబ్రహ్మవల్లిభ్యగు
వల్లితివితయోవ్యవహరః ॥ తతఃప్రాణానాయమ్యదేశకానాం సంకీర్తనా
యజమానస్య పితృగోత్రస్య శర్తృణాంబ్రహ్మప్రాప్త్యధికంకర్ణ మంత్రబహు
కరివ్యభితిసంకల్ప గ్ని బ్రహ్మవిదాప్నోతిపరం తదేషాభ్యుక్తాయవివంపేద ।
ఇత్యుపనిషత్ । ఇతిప్రశ్నద్వయం దక్షణేకదేజపతి । యదప్రేతాప్రేతే
మాత్యాఃప్రేతపుత్రాశ్చ ప్రాచీనావీతినఃకేశాఃప్రకీర్యతేషు శిరస్సుపాగ్
సూనావపంతే । ఆథాధ్వర్యుస్సాస్తత్వాచమ్యఅగ్నిన్విహృత్యాగ్ని మూ
త్రాదికం కృత్వావలితపాణిః ప్రాణానాయమ్య ప్రాచీనావీతీ దేశకా
నాంసంకీర్తనాయజమానస్యపితరంగోత్రం శర్తృణంప్రేతం శ్రాతాగ్ని భిర్య
జమాతే । రాపాసనేనచ పురుషోతమనారాయణప్రాప్త్యధికం బ్రహ్మ

మధనకమణానగ్గసు-రిష్యభిసంకల్ప్య || తత్రవిశేషః || హూత్యూంశ్చ
 విత్యమేధంచసంస్పృజ్యవిధిరుత్తరః । విహితస్తుసమాసేనక్రతునాముత్తమ
 క్రమిరితి | ప్రకృతివికృతీయథాపురస్తాత్ । తంజసుసేనగాహాపత్యం దక్షి
 ణాగ్రా దభాస్సగ్గస్తీర్యతిలానవకీర్యతేషు దక్షిణా శిరసం అధఃకృత
 దక్షిణపాశ్వకం గాహాపత్యాభిముఖంసంవేశయంతి | సర్వస్య ప్రతిశీవరి
 భూమిస్తోవస్త్రాధితస్తోవాస్త్రై సుషదాభవయచ్చస్త్రై శర్మసప్రథాః ||
 (సృజవమంత్రః) కేచిత్సర్వేషుసంవేశసేష్యపివేతి | అధగాహాపత్యాగా
 రస్య పూర్వయాద్వారానిహూత్య గాహాపత్యాహవనీయ యోమభ్యే
 దక్షిణాగ్రేషుదభేషు దక్షిణాశిరసం అధఃకృతపాశ్వకంఆహవ నీయాభి
 ముఖం సంవేశయంతి సర్వస్యతి మంత్రేణ కేచిత్తూస్త్విమితి అధ్వర్యుః ప్రేత
 మన్వాదభ్యః పరేయువాగ్ంసంప్రవతోమహీరనుబహుభ్యః పంథా మను
 స్సకానం | వైవస్వతగ్ం సంగమసంజనానాయమగ్ రాజానగ్ హవిషా
 దువస్యతస్వాహ | సుప్రేతాహవనీయేజుహూతి | వైవస్వతాయయమాయ
 రాజ్జగదంనమమ్ || తస్యసగ్రహై హూత్యభిః హూతమః | చిత్రిస్సగ్గ్ | చి
 త్రమాజ్యం | వాగై వడిః | ఆధీతంబహిః | కేతోఅగ్నిః | విజ్ఞాతమగ్నిః | వా
 క్పశిహూతా | మనశిపవక్తా | పాణోహవిః | సామాధ్వర్యుః | వాచస్పతే
 విధేరావణ | విశ్వమతేవామవిధస్త్రవ్యస్తాకంనామ | వాచస్పతిస్తోమం పిబ
 తు | ఆస్తాసున్యన్తుంధాత్సావహ | వాచస్పతయేబ్రహ్మణఇదం || పృథివీ హూ
 తా | ద్యౌరధ్వర్యుః | రుద్రోగ్నిత్ | బృహస్పతిమవక్తా | వాచస్పతేవా చోవి
 శ్వేణ | సంభృతతమేనాయత్యసే | జమనాయావార్యం | అసువసరస్త్రై
 హాచస్పతిస్తోమంపిబత | జజనవింద్రమింద్రియాయస్వాహ | వాచస్పతయే బ్ర
 హ్మణఇదం || అగ్నిహూతా | అశ్వినాధ్వర్యుః | త్వష్టాగ్నిత్ | మిత్రఉపవ
 క్తా | సోమస్తోమస్యపురోగాః | శుక్రశ్శుక్రస్యపురోగాః | శాతాస్త్రఇంద్ర
 సోమః | వాతాశేహావనశ్రుతస్సావహ | వాచస్పతయేబ్రహ్మణ ఇదం ||
 సూర్యంతేచక్షుః | వాతం పాణిః | ద్యౌంపుష్కం | అంతరిక్షమాత్మా | అం
 యజ్ఞం | పృథివీగ్ం శరీరైః | వాచస్పతేభిద్రయావాచా | అభ్యుదయాజిహ్వ |
 దివిదేవాపృథిగ్ం హూతా | మేరయస్వస్వాహ | వాచస్పతయేబ్రహ్మణ ఇదం ||
 మహాహవిహూతా | సత్యహవిరధ్వర్యుః | అచ్యుతపాణాగ్నిత్ | అచ్యుత

మనాడిపవక్తా. అనాధ్యమ్యశ్చాప్రసద్ధమ్యయచ్చజ్జస్యాభిషురౌ । అయాస్య
 క్షణాతా । వాచస్పతేహృద్విధేచావత్ । విధేమతేనామవిధేస్త్య మస్తాకం
 నామ । వాచస్పతిస్సోమమపాత్ । మదైవ్యస్తంతుచ్చేదిమామనుష్యః । న
 మోచివే । నమఃపుధివైస్యాహుః । వాచస్పతయేబ్రహ్మణభవం ॥ ఏవంగాహా
 భశ్యస్యసమీపే అంతరాగ్నినిపాతనంకర్తవ్యం । పురస్తాద్గాహాపత్యస్య
 యథాసవ్యేనహస్తేన పేతమన్వారభ్యగాహాపత్యేషామోభవతితథా
 సంవేతనం । పరేయవాగ్ంసమితీహుత్వా చిత్తిః పుధివ్యగ్నిస్సూర్యంలేవ
 త్సురుహహవిషలాతా ఇతి పంచాజ్యాహుతీపూర్వః ధ్రాహా పత్యే
 హుత్వా దక్షిణాగ్నౌతూష్ణింహోమః । శతైవతూష్ణింసంచాజ్యాహుతి
 జుఃహుయాత్ । ప్రజాపతిదేవతా । ప్రజాపతయభదంనవసభ్యానసధ్య
 యోఃతూష్ణిమితరేష్విణివచనాత్ । అథవిహరస్యదక్షిణతఃపరిశ్రితేదేవే శ్రీ
 తస్యకేశశ్శశులోమనఖాని వాపయిత్వాస్నాపయిత్వాగ్రీన్యేణాలంకా
 రేణాలంకృత్య శుక్లసూత్రాభ్యాం పాదాంగుష్ఠాహస్తాంగుష్ఠాచ బధ్వా
 నలదమాలామాబధ్యజపాకుసుమాలాకళిరసిబధ్నాతి । బోధాణువచ
 నాత్ । నలదగంధేనదేహేనులప్య । బేదుంబర్యామాసంద్యాంకృష్టాజినంద
 ష్టీణాగ్రివ మధరలోమాస్తీర్యతస్త్రికపేతముత్తాననిపాత్యా హతేనవా
 ససాప్రబృచయతి । ఇదంతావస్త్రంప్రథమన్వఆగ్నితీమంత్రేణయథాసా
 పాదదేశేదశాభవతితథాచ్ఛదయతి । ఇతిరక్షూర్వధ్యతం వస్త్రమాదత్తే
 అప్రైహదూహయదీహవిభిఃపు ॥ ఇష్టాపూర్తమనుసంపశ్యదత్తి ధౌంయథా
 లేద త్రుంబహుధావిబుధుః । అధ్వర్యురాదాయతస్మైత్రాగ్నిప్రయచ్ఛతి ।
 పుత్రస్తుపరిధాయాజరసోవసీత । అధాధ్వర్యురపథపస్సృశ్య ॥ అపరేణా
 హవసీయందత్తి ణావవగాః । ప్రతీచీస్తీస ఉపలరాజీస్తీర్వాపరా పావ
 మవహతాత్ । వ్రీహీనవిచిక్తా సకృత్ప్రత్యౌరభ్యదత్తి ణాగ్నౌతూష్ణిం చరు
 గ్గీత్రపయతి । తూష్ణిముపదరితమివచనాత్ । నివాపాద్యలంకరణాంతం
 తూష్ణింక్రియతేఉపదేశస్తుసోమమావాద్యావరుక్తమీదేతి । చశబ్దాహ్లా
 ష్టింపాతర్దోహవత్సయపుత్పాద్యతాకేతనదధ్నాసించతి । మిత్రావరుణా
 భ్యాం త్వేతిపుపదేశః । సంకల్పమాత్రమితీగాహాపత్యేనన్నయత ఆమితా
 తూష్ణింకరోతిక్రచిన్నిత్రావరుణాభ్యాం త్వేతిమంత్రేణేతిద్వయోపాత్రో

రుద్ధృత్యవాజినైకదేశేనోపసించతి | అసోమయాజినోపసన్మయతోపి నామి
తాం | సోమయాజినోపిప్రథమదర్శపూర్ణమాసయాగాత్పూర్వంమృతస
నామిత్వాం | పశోరుత్సర్గపక్షేపుష్కవయనంచేచ్ఛంతి | అగ్నినగ్నిభాంజ
మగ్నిమూత్రోచ్చేషణందధిరాజగవీవజం చరుమామితానూజ్యంధర్భాక్
తలతలంలానరణేయజ్ఞపాత్రాణిశమీపలాశశాశ్చ శ్శుల్బగ్ పీఠంశ్చ శకలా
దీనిప్రేతమనుహరంతి | అత్రన్లోకః || అభింశాఖాస్తీలచరుగవ్యక్తాన్ శ్చన్ద్రో
గ్నజకాష్టాంచుల్బందర్భాక్ కనకశకలానాజ్యమచ్చేషణంచ | అమితాం
సాజ్యదధిపశికతాయజ్ఞపాత్రాణిపీఠే తానన్యానపిశవగత్రైఃపృష్ఠతోపి
పశురేయః || అశ్శక్తితంసంభారంవిస్మృత్యశ్చశానంగత్వానవునస్తదానయ
నార్ధంగహంగచ్ఛేయః | అతఏవనహీనమన్వాహరేయరిత్యుక్తం ||

అథవాహకవరణంకృత్వా ||

బాంధవాస్తూష్ణింప్రేతమాదదతే | పూషాత్వేతశ్చావయతు ప్రవి
ద్వాననప్తసశుభుఃపసన్యగోపాః | సత్వేత్తేభ్యఃవరిదదా త్విశ్వభ్యోగ్నిర్దే
వేభ్యస్సవిదతేభ్యః-భర్త సకభ్రీయమాణోవిభర్తి = యదైవా న్నాగ్రీణ
యోనవ-అతీయమానమనుమంత్రయతే-అధ్వర్యుః-అధ్వనశ్చతుర్థ భాగం గ
త్వాదక్షిణాశిరసంప్రేతంనిధాయ శవస్యదక్షిణతఃపాగ్-సూక్ ఖాత్వా
తేషుదయంప్రతిష్ఠాప్య పుత్రాగ్నర్వేజ్ఞాతయఃపికవాససంబధోనవీతాః దక్షి
ణాకేతవత్సూర్యగ్నిసవ్యాక్ విస్రస్యదక్షిణానూరునాఘ్నూనాః సిన్ధి
రభిధూన్వంతః కసిష్టప్రథమాశ్శేష్టదశమ్యాః పుత్రా అనుపూర్వా ఇతరే
జ్ఞాతయఃకసిష్టానామప్యగోకసిష్టప్రేయశ్శితి-అపనశ్శోశుచదశుం - అప్రద
క్షిణంత్రైపగీత్యసకృన్తంప్రేణ-ద్విస్తూష్ణిం-తతోదక్షిణాకేవిస్రస్య సవ్యాను
ర్దగ్గ్రీథ్య-సవ్యానూరునాఘ్నూనాఅనభిధూన్వంతః-అపనశ్శోశుచదశుం- త్రి
ప్రదక్షిణంపరియంతీసకృన్తంప్రేణ-ద్విస్తూష్ణిం-అధ్వర్యుఃపేక్షణేనచరణేకిం
చిగాదాయపాగ్- సుషుత్ప్రీర్వపతీ-పుభయతస్తీలాగ్రికనియనంతూష్ణిం
ప్రేతమాదదతే- పూషేమాఅశాఅనువేదసర్వాస్సౌఅస్తాగ్- అభయతమ్
నశేషత్ స్వస్తీదాఅఘృతీస్సర్వవిగ్రహయచ్ఛుస్పృశేతుప్రసద్వాక్ || భర్త
సకభ్రీయమాణోభిభర్తి = యదైవాప్రాణయోనవః | అతీయమానమను
మంత్రయత ఆధ్వనోశేషప్రేతంనిధాయ-దక్షిణతోబాష్టానిత్యాదినిష్ఠపసాధ

తం పూర్వవతుర్రోహః తతఃప్రేతమాదదతే ॥ ఆయుర్విశ్వాయుః—సవి
తాదధాతు-భూతసంభియమాణో విభ ర్తి...యదైవాన్ ప్రాణయోనవ
ఆదియమానమనుమంత్రయ తేచతుర్థావశిష్టేధ్వనిధాయదక్షిణతో లోహా
నిత్యాదినివపనాంతంపూర్వవతుర్రాత తత్రనివపనేప్రయత్నేన చతుస్థా
లింభించ్యాత్ యథాస్యకపాలేమాదకంసతిష్ఠేత్ తూష్ణీచతుర్థమాదాయ
గత్వాదహనదేశస్యపశ్చాత్ప్రేతనిధాయకర్తావాహకాశ్చోదీచించిశం ప్ర
తిగచ్ఛతి ॥ ప్రత్యేత్యాధ్వయ్యః హరిణ్యాపలాశశాఖయాశమీశాఖయావా
త్తశానాయతనదక్షిణాపవగంసంమాప్తికః అశేతవీతివిదసర్ప తాతోను
త్రస్థః.....లోకమస్తే ॥ సగహితాపాలేనవిత్పక్షేధపాలేనవా ॥ దక్షిణ
తశ్చాఖానిరస్యాపక్షపస్పృశ్య దహనచేశమర్థత్యాపక్షపస్పృశ్యావోహ్య
హిరణ్యశకలనిధాయ తస్మిన్దక్షిణాగ్రాదభాగంత్సగ్ స్తీర్యతేషుదక్షి
ణాగ్రైయోజ్జితైఃకాష్ఠైః పురాణోక్తశులసీకాష్ఠైశ్చ దారుచిం కృ
త్వాగ్నినుపవపతి ॥ తస్యాపురస్తాదాహనీయందధాతి పశ్చాద్దాహా
పత్యందక్షిణతోన్వాహర్యపవనం పురస్తాత్సభ్యావసర్థ్యావోహనంచనిద
ధాతి ॥ దక్షిణాపాగ్రాగ్రదక్షిణగ్రీవాదుచితంప్రేతంచపుత్రకృధ
కృరిస్తీర్య చితేదక్షిణాగ్రవాదక్షిణతఃపశ్చాద్వాదభాగర త్సగ్ స్తీర్య
తేషువృక్షకః పాత్రాణిప్రయునక్తివయనక్తమేన స్వయంజుహూం వసా
హూమహవణిం పుపభృతం పుషదాజ్యస్థాలీం ధృవామరణీచ అగ్ని
హూత్రహవణిం-సువా ॥ ప్రాణితహరణం-పులూఖలం-ముసలం-సోమమధ్య
చేత్ గాష్ట్రక పాలాని-ఎకక పాలం-సంవాపపాత్రం-ఆజ్యస్థాలీం పుషదా
జ్యస్థాలీం-తూర్పం-సాన్నాన్యకుంభ్యాదృషదుపలెశమ్యాం అగ్ని హూత్ర
స్థాలీం అన్వాహర్యస్థాలీం పుషావహరణీయంకూచం-ఇష్టివర్ణచెడ్డు
రంభుసాదనీయం-కూచం ఇడాపాత్రం హూమమధ్యచేత్సోచ వయనం
ప్రణీతచమనం మదంత్యాదివి అవశిష్టానిప్రయుంజ్యాత్ ॥ దక్షిణవక్త్రస్య
అంగుష్ఠానూత్రేప్రేతబంధనరజ్జూశ్చభితౌఆసంపీంభక్తౌ వ్రతమాజ్ఞా శుండ
పుక్కుష్ణాజనేత్రప్రేతముత్తానం శాయయిత్యావకపవిత్రం ప్రోక్షణి స్సగ్
స్థూత్యైత్రయప్రాయాభిమంత్య ప్రేతంపాత్రాణిదారుచింభత్రప్రోక్ష్య
సర్వాభిప్రేతం త్రిత్యవనాత్సకృదిత్యుపదేశః తూష్ణీమాజ్యహిన్వి

పది. పక్షి ధాన్యమును పావు త్యక్త్యాదిజ్యోత్సవనాంతరభూత
 మానవత్వాన్నింకృత్యవత్సరమునానాగ్యానిగృహ్యంతి. దక్షిణవిహారం
 సంభారం. అథాప్రకృతికామ్యవభాసం-పంచామ్యక్షిణామపితృగృహీతా
 న్యేవత్వాన్నిగృహీత్యా అగ్నిహోత్రోజ్యేషణంతాకికనదత్వానగ్ం సృజ్య
 భిలవంతి. పాతాణి పూరయంతి. అథ్యుత్తరరాణి. అత్రరాజగవీముపాక
 ర్థం. భువనస్యపతభగ్గోహవిః. ఇతిదశాక్షరం. మంత్రేణ తాజ్ఞాంతయో
 న్నారభంతి. అగ్రకనిష్ఠాస్త్రీయః తతోజ్యేష్ఠాస్త్రీయః. తతః కనిష్ఠపు
 రుషాః. తతోజ్యేష్ఠపురుషాః. అతోధ్వర్యురీతి. అపశ్యామయవతిమాచరం
 తీమృతానుభవాంవరిణీ. మహానాం..... సవస్వాసస్వస్తయే. ఇతిసృగ్ధి
 త్రిప్రసవ్యం. రాజగవీ అగ్నిక దారుచింతవరిణీ. యజీవామేద మృ
 తామేజాతామేజంత్యాః. తెభ్యోమృతస్యధారయతుం. మధుధా రా వ్యం
 దతి. రాజగవీనధిమంత్ర్యమాతారుద్రాణాం. యహితావసూనాగ్ స్వసాది
 త్యానామృతస్యనాభిః. ప్రణవోచంచితీతుమేజనాయమాగా మనాగామ
 దింతి. దధిష్ఠ. విమతూదకంతృణాన్యత్తుజపిత్యా. ఓముత్సృజత. పుత్సృజంతి
 యదత్రాలంభనపక్షస్తనోచ్చతే. శిష్టేరవాద్యతత్వాత్. గవాలంభస్యక
 తోనపిభృత్వాచ్చ. పుష్కరణాద్యుత్సజనాంతంసర్వేజ్ఞాతయేకుర్యుః. అ
 ధ్వర్యుః. ఇమంవారీపతిలోకంవృణానానిపద్యతపుపత్వామత్యకేతం. వి
 శ్వంపురాగామసుపాలయంతీత సైగ్యప్రజాంబ్రవిణంచేహధేహి. సేనోదస్య
 ధివాజ్ఞానాస్తతే. పథ్యాపూష్టావాగ్వాహేగీతాసోమస్య. పృథివ్య
 గ్నిః. వసూరాంగాయత్రీరుద్రాణాంప్రవక్. ఆదిత్యానాంజగతి. విష్ణో
 రమహ్మకీ. వసుంస్యవిరాట్. యజ్ఞస్యపంక్తిః. ప్రజాపతేరసుమతిః. మిత్రస్య
 శ్రద్ధా. సవితుఃప్రస్థాతిః. సూర్యస్యమరీచిః. చంద్రమసోరోహణి. ఋషీశా
 మరుదతీ. పజన్యస్యవిద్యుత్. చతస్రోదితః. చతస్రోవాంతరదీతః. అహ
 త్పురాత్రిత్సృశిత్సృవృష్టిత్సృషిత్సృపచిత్సృ. అపశ్యాపథయత్స. ఊర్వక
 సూస్యతాచదేవానాంపత్నయః. ఇతిపత్నీంప్రేతేనసహశాయయతి. యది
 జీవతుమిచ్ఛేత్ మృతస్యభ్రాతాపుత్రోవా. పుత్రీష్వనార్యభిజీవలోకం.....
 సంభవహా. ఇతితామథ్వాపయేత్. అత్రపత్నీఅభ్యర్థవేసహస్ర మూల్యంవ
 రంకదాతి. నాత్థాపకాయ. యద్యమజీగమిషతి. తదాపుత్రీష్వనారితి మం

తోనాస్తీ ఉత్థాపనాధావాత్ హస్తసంమంగళనాదీక్రియతే అధఃలో
 పాశుర్వతంత్రనివృత్తిః సానంశరీతశుద్ధిశ్చక్రియతే అధ్వర్యుః । సువణా
 గ్ంహస్తాదాదదానామృతస్య శ్రియైబ్రహ్మణేతేజసేబలయ । అత్రైవత్వ
 మిహవయగ్ంసంశేవావిశ్వాస్పృహోఅభిమాతీజయేమ । దక్షిణాప్రతిగ్ర
 సైహాస్తసంమంగళః ॥ దేవస్యత్వాసవితుః ప్రసవెలశ్వినో బాహు
 భ్యాం । పూర్ణోహస్తాభ్యాంప్రతిగృహ్లామి రాజాత్వాపరుణోనయతుదేవి
 దక్షిణేగ్నయేహీరణ్యం । తేనామృతత్వమశ్యాంవయోదాత్రే । మయోమ
 హ్యమస్తుప్రతిగ్రహీత్రే । కఇదంకస్తాఅదాత్ । కామఃకామాయ । కామోదా
 తా । కామఃప్రతిగ్రహీతా । కానిగ్ంసముదమావిశ । కామేనత్వాప్రతిగృహ్లా
 మి । కామైతత్త్రేవీమాలెకాషదక్షిణా । పుత్రానస్తాంగీరసఃప్రతిగృహ్లాతు ॥ దే
 వస్యత్వా.....దేవిదక్షిణేఅగ్నేస్తావ్యృతస్తమసస్తావృతస్తవరూత్రయ
 స్తావయన్సామయవాసః । తేనామృతత్వం.....పుత్రానస్తాంగీరసః
 ప్రతిగృహ్లాతు- దేవస్యత్వా.....దేవిదక్షిణేయద్రాయగాం - తేనామృత
 త్వం.....పుత్రానస్తాంగీరసఃప్రతిగృహ్లాతు-ఎవగ్ంసర్వత్రపురస్తాప్వర్ణసి
 పుపరిష్టాదన్వాదిః - దేవస్యత్వా.....వరుణాయశ్వం- తేనామృతత్వం-
 దేవస్యత్వా....ప్రజాపతయేపురుషం, తేనామృతత్వం॥ దేవస్యత్వా....మ
 నవెతల్పం- తేనామృతత్వం॥ దేవస్యత్వా....త్వష్టేజాం, తేనామృతత్వం
 దేవస్యత్వా....పూష్టేవిం- తేనామృతత్వం॥ దేవస్యత్వా....నిఋత్యాత్మ
 శ్వతరం- తేనామృతత్వం॥ దేవస్యత్వా....నిఋత్యైగదఃఖం- తేనా
 తత్వం॥ కచిత్నిఋత్యాఅశ్వతరగదఃఖా॥ తాభ్యామమృతత్వ మిత్యా
 ది॥ దేవస్యత్వా....హిమవతోహస్తినం- తేనామృతత్వం॥ దేవస్యత్వా...
 గంధర్వభ్యఃస్రజం॥ తేనామృతత్వం॥ దేవస్యత్వా....అపసరోభ్యోలంకరణః-
 తేనామృతత్వం॥ కచిత్గంధర్వాస్పరాభ్యస్సగ్ంలంకరణే॥ తాభ్యామమృ
 తత్వమిత్యాది॥ దేవస్యత్వా....విశ్వేభ్యోదేవేభ్యోధాన్యం? తేనామృతత్వం
 దేవస్యత్వా....వాచేన్నం- తేనామృతత్వం॥ దేవస్యత్వా....బ్రహ్మణదనం
 తేనామృతత్వం॥ దేవస్యత్వా....సముద్రాయాపః॥ తేనామృతత్వం॥ దేవస్య
 త్వా....యాంగీరసాయాసః॥ తేనామృతత్వం॥ దేవస్యత్వా....దేవిదక్షిణేవై
 శ్యానరాయరథం॥ వైశ్యానరఃప్రత్నధానాకమారుహాత్॥ దివఃస్పృహ్యంభం

మానస్సుచస్తభిః సమార్జవజ్జనయజ్జంతవేధనం- సమాసమేజ్జపరియాతు
 జాగ్యవిః - రాజాత్వావరుణోనయతు... తేనామృతత్వమస్యాం- పుత్రాన
 స్వాంగిరసఃప్రతిగృహ్యతు॥ సువణేనప్రేతహస్తాసంమాప్తిక-సాస్తయో
 స్సుక్ష్మదేవమంత్రః॥ అధపితంచితాపుష్యధూహతి-సప్తసుశీవణే యేషు
 వణాంఘర్తమిగ్ధనువాకముక్తాసప్తహిరణ్యశకలాన్పుత్ర్యస్యతి-ప్రథమమా
 నే- శతోదక్షీణేస్త్యేతత్సన్యేనతోదక్షీణశకలారంధ్రే- తత్సన్యే- శతో
 దక్షీణస్యాంవాసికాయాం- తత్సన్యేస్యామితి- అజ్యమిందూర్వా- అథవాహ్న
 దయ-హిరణ్యశకలన్యసేత్॥ సువణాంఘర్తంపరివేదవేనం- ఇంద్రస్యాత్మా
 నందశధాచరితం- అంతస్సముద్రేనుసాచరితం- బహున్యవిందద్దశహో
 తారమణే- అంతఃప్రవిష్టశ్శస్థాబరానాం- ఎకస్సన్యహుధావిచారిః- శ
 తగ్ంశుకాగ్రియతైక్రికంభవంతి- సవేదేదాయతైక్రికంభవంతి-సర్వహో
 తారోయతైక్రికంభవంతి- సమానసీనతత్తాబరానాం అంతఃప్రవిష్టశ్శస్థా
 బరానాగ్సర్వాత్తా- సర్వాప్రజాయతైక్రికంభవంతి-చతుహోతా తో
 యత్రసంపదంగద్భుతిదైవైః- సమానసీనతత్తాబరానాం॥ అస్యేహిరణ్య
 శకలాన్పుత్ర్యస్యతి॥ బ్రహ్మాందమగ్నింజగతఃప్రతిష్ఠాం దివతత్తానగ్సవి
 తారంబృహస్పతిం- చతుహోతారంప్రదిశోనుక్లృప్తం-వాచోవీర్యం- త
 వసాన్యవిందత్- అంతఃప్రవిష్టింకర్తారమేతం- త్వష్టార్గంయూపాణివికుర్వం
 తరివిపశ్చిం-అమృతస్యసాణంయజ్ఞమేతం-చతుహోతృణాంమాతా
 నంకవయోనిచిక్యః-అంతఃప్రవిష్టింకర్తారమేతం- దేవానాంబంధునిహితంగు
 హాసు-అమృతేనక్లృప్తయజ్ఞమేతం-చతుహోతృణాంమాతానంకవ
 యోనిచిక్యః- దక్షిణేనేత్రే-ఎచగ్సవ్యే- బ్రహ్మాందమగ్నింజగతఃప్రతిష్ఠాం
చతుహోతృణాంమాతానంకవయోనిచిక్యః-ఇత్యం తెహిరణ్యశక
 లన్యసేత్॥శతంసయుతఃపరివేదవిశ్వావిశ్వవారః-విశ్వమిదంవృణోతి- ఇంద్ర
 స్యాత్మానిహితఃపంచహోతా-అమృతందేవానామాయఃప్రహానాం- ఇం
 ద్రగ్ రాజానగ్సవితారమేతం-వాయోరాతానంకవయోనిచిక్యః- రశ్మిగ్
 రశ్మీనాంమధ్యేతవంతం-ఋతస్యపదేకవయోనిపాంతి-యతండకోశేభువనం
 చిభర్త్రీ॥అనిర్భిణ్ణస్సన్నథలోకాన్విచక్షేయస్యాండకోశగ్ంశుష్టమాహూఃప్రా
 నామగ్గ-శేవక-పామృతేనాహమసి॥దక్షిణేకరేహిరణ్యశకలన్యసేత్॥శ

నియుతః పరిచేదవిశ్వావిశ్వవారః... తేనక్లప్తామృతేనహమస్మి సద్భక్తైః
 పర్యంకోశగ్ంజసాపరివృతం దేవానాంవసుధానిరిరాజం అమృతస్యపూ
 ణ్ణాంతామకలాంవివక్షతే సాదగ్ంక్షద్యోతువశశిలావిత్సే యెనతఃవఃఫం
 కభోతక్లప్తాః శతవాషడ్ధామనసోతక్లప్తాః శిగ్ంక్షద్యోతారమృతుభిః
 ల్పమానం బుతస్యపదేకవయోనిపాంతి అస్త్రఃప్రవిష్టుంకర్తారమేతం అంత
 ష్చంద్రమసిమనసాచరంతం సప్తైవసంతంనవిజానంతిదేవాః ఇంద్రస్యాత్మా
 గ్ంశతధాచరంతం దక్షిణస్యాంనాసికాయాంహీరణ్యశకలంస్యసేత్ ఇం
 శ్రోరాజాజగతోయతశశైసప్తచూతాసప్తధావక్లప్తః పరేతంతం
 పరిషిచ్యమానం అంతరాచిత్యేమనసాచరంతం దేవానాగ్ంహృదయం బ్ర
 హ్మన్వనిదత్ బ్రహ్మైతద్బ్రహ్మణజ్జభార అకగ్శ్చేతంతగం సరిరస్య
 మధ్యే అయస్త్రింశ్సప్తపెరవః మహాంతబహులాగ్ శ్రియం బహ్వశ్వామిం
 ద్రగోమతీం అచ్యుతాంబహులాగ్ శ్రియం సహరివక్సువిత్తమః పెరురిం
 ద్రాయపిన్వతే బహ్వశ్వామింద్రగోమతీం అచ్యుతాంబహులాగ్ శ్రియం
 మహ్యమింద్రోనియచ్ఛతు శతగ్శతా అస్యయక్తాహతీతాం అవాకౌ
 యాతుదసుభీరశ్శ్రిరింద్రః ప్రమగ్ంహమాణోబహులాగ్ శ్రియం రిప్తరిం
 ద్రస్సవితామేనియచ్ఛతు ఘృతం తెజోమధుమచింద్రియం మయ్యయమన్న
 దకధాతు హరిఃపతంగః పటరీసుపణః దివిక్షయోనభసామిన్ సచిం
 ద్రఃకామవరందదాతు పంచారంచక్రంపరివర్తతేపురుహిరణ్యవ్యోమస్సరి
 రస్యమధ్యే అజస్రంజ్యోతిన్కభసాసపకదేతాసచింద్రఃకామవరందదాతు
 సప్తయుంజంతీరథమేకచక్రం ఏకోఅశ్వోవహతేసప్తనామాః త్రిదాభిచక్ర
 మజరమసర్వం యేనేమావిశ్వాభువనానితేఘః భద్రంపశ్యంతఉపసేదుర
 గ్) తపోఽక్షిత్వామృతయస్సువవిదః తపోక్షత్రంబలమోజశ్చజాతం తద
 స్తై దేవాఅభిసన్నమంతు శ్వేతగ్రశ్శ్రింబోభుజ్యమానం అపాంనేతారం
 భువనస్యగోపాం ఇంద్రంసిచిహ్మఃపరమేవ్యోమకారోహిణీఃపింగలా ఏకరూ
 పాః క్షరంతిఃపింగలాఏకరూపాః శతగ్సహస్రాణీప్రయుతానిరావ్యా
 నాం అయంయశ్శ్వేతోరశ్శ్రిః పరిసర్వమిదంజగత్ ప్రకాంపశూంధనాని
 అస్తాకందదాతు శ్వేతోరశ్శ్రిః పరిసర్వంబభూదాసువమకహ్యంపశూవిశ్వ
 రూపాకాపతంగమక్తమసురస్యమాయయాహ్మదాపశ్యంతిమనసామనీషిణో

సముద్రైః అంతఃకవయోవిచక్షతే। మరీచీనాంపదమిచ్ఛంతివేధనః। పతంగోవా
చంచునసాధిభితా। తాన్తంధవోవదగ్ధభేః అంతః। తాంద్యోతమానాగ్న్వ
ర్యంమనీషాం। ఋతస్యపదేకవయోనిపాంతి। యెగ్రామ్యః పశవోవిశ్వరూ
పాః। విరూపాస్సంతోబహుధైకరూపాః। అగ్నిస్తాగ్ అగ్రే ప్రముమోక్తుడ
వః। ప్రజాపతిః ప్రజయాసంవిదానః। వితగ్ స్తుకెస్తుకే । యువమస్తాసునయ
చ్ఛతం। ప్రప్రయజ్ఞపతిం తిర। యెగ్రామ్యః పశవోవిశ్వరూపాః। విరూపా
స్సంతోబహుధైకరూపాః। తేమాగ్ సప్తానామిహరంతిరస్తు। రాయస్సోషా
యసుప్రజాస్తావ్యయసువీర్యాయ। యతరణ్యోపశవోవిశ్వరూపాః। విరూపా
స్సంతోబహుధైకరూపాః। వాయుస్తాగ్ అగ్రే ప్రముమోక్తుడవః। ప్రజాప
తిః ప్రజయాసంవిదానః। ఇడామైస్సప్తంఘృతవచ్చరాచరం। దేవాఅస్వవిం
దన్లుహాహితం। యతరణ్యోపశవోవిశ్వరూపాః। విరూపాస్సంతోబహుధై
కరూపాః। తేమాగ్ సప్తానామిహరంతిరస్తు। రాయస్సోషాయసుప్రజా
స్తావ్యయసువీర్యాయ। ఉత్తరస్యాంనాసికాయాం హిరణ్యశకలం న్యస్య॥ అనుగ
మనః సహస్త్రింహిరణ్యశకలాన్యస్యతి- మృతస్యోపరిష్టాత్పాత్రాణి చినో
తి॥ యథా అనులోమాభవంతి- ధృవాప్రతిలోమైవసర్వాణిపాత్రాణ్య
దగ్రాణి- ధృవాతుడక్షిణాగ్రా-చతుర్మాన్యపాత్రాణి సర్వతోముఖ
పాత్రాణి సంభేత్తాన్యపిచినోతి । సంధారయజ్ఞాభిపాత్రచయనం - అ
గ్నియజ్ఞాభిర్విత్యనువాకేన ప్రతివాక్యమైకైకం పాత్రాణి చినోతి- అతిరిక్తా
నిపాత్రాణ్యపి అనువాకమావతాయంశ్చినుయాత్॥ ఏవంక్రియమాణేయా
వంతివాక్యాన్యవశిష్టానితేషాంలోపః- అథవానువాకంసకృదేవోక్త్యసర్వా
ణిచినోతి॥ తస్యదక్షిణేహస్తైస్సగ్రింజుహూంవసాహేమహవణిం చనీదధా
తి- ఇత్యుక్తప్రకారేచినుయాత్ ॥ అగ్నియజ్ఞాభిః॥ సవితాసోమైః॥ ఇం
ద్రక్షణమదేః॥ మిత్రావరుణోవాశిషా॥ అంగీరసోధిష్టియైర్అగ్నిభిః॥ మరుత
స్సహోహవిధానాభ్యాం॥ ఆపఃపోతక్షణిభిః॥ ఓషధయోబుధిషా॥ అదితిరే
ద్యా॥ సోమోదీక్షయా॥ త్వష్టేర్దైవం॥ విష్ణుయజ్ఞేన॥ వసవతశ్చైవ॥ ఆ
దిత్యాదక్షిణాభిః॥ విశ్వేదేవాః॥ పూషాస్వగాకారౌ॥ భృహస్పతిః
శ్రురోధయా॥ ప్రజాపతిరుద్ధిధేన॥ అంతరిక్షం తవిత్రేణ॥ వాయుః పాస్త్రేణ॥
అహోరత్రధయా॥ తస్యదక్షిణేహస్తైస్సగ్రింజుహూంవసాహేమహవణిం

సాదయతి || సవ్యతిపభృతంపుషదాజ్యస్థానంచ-ఉరసి- ధునివాండపీ కా
 గాగ్నిత్వారణీహోదగగ్నిమథేస్మి సూత్రహవణీ- నాసికయోస్సుగ్నా -
 అత్త్వోర్ధ్వరణ్యశకలావాజ్యసుసౌవా- కణాయోపాశ్రితహరణే - ఎకం
 చేచ్ఛిత్వాప్రాశితేవిషూజీనావితిబోధాయనీయం || తతః-సంప్రాశితద్వ
 యంఘాతుర్వాస్యేష- సర్వతోముఖేప్రాశితచతుద్వయమైకస్య ద్వద్వ
 హాన్వోరులూఖలముసత-సోమమధ్యేయదివృతః-దంతేషుగ్రాస్థిః - శిరసిక
 పాలాని- లలాటేఎకకపాలం- ఉదరేపిష్ఠసంయుమనీంపాత్రీం | నాభ్యామా
 జ్యస్థానీ- పుషదాజ్యధానీ- పార్శ్వయోశ్శూర్ప-ఎకంచేచ్ఛిత్వా ఊరు
 మూలయోః- సాన్నాయ్యకుంభ్యా- యదిసన్నయతి-అందద్వయేద్యషడు ప
 తే- శిశ్నేత్వానంశమ్యాంచ- గుల్ఫయోఃపాదాంతరయోఃదక్షిణస్థానం ప్రతి
 ప్తాయామస్మి సూత్రస్థానీ- ఉత్తరస్థామన్వాహార్యస్థానీ- పాదచేతే ఉ
 పావహరణీయంకూచకం- శిరస్యపసాదనీయంకూచకంఇదాపాత్రంచ- ఇ
 ప్తీమధ్యేచేద్యదగ్గోంశిఖాయాం చమసంప్రతేప్రధానంప్రణీతాప్రణయనంచ
 ఇమమగ్నీచమసంమానిజీహ్వరఃప్రియోదేవానామతసోమ్యానాం - ఎషయ
 శ్చమసాదేవపానస్తస్మిన్ దేవాఅమృతామాదయంతాం || మధ్యసాదయ
 తి- అక్షశిష్టానీపాత్రాగ్నిహ్వరోవరంతరాశేనధాయ-హస్తయో రామిత్యేం
 మిత్రావరుణాభ్యాంత్వేతినిషీపేత్- సకృన్తంత్రః || గంధద్రవ్యాణియథా
 లాభందభాణంశ్చచితేనిషీపేత్ || ఆత్రతలసహితంతండులాకామథేషీ పంఠి
 వ్రత్యాదయః || సర్వతోదక్షిణతస్సంచారః || అధైవంప్రేరందమాతి || అను
 గమనపక్షేదహనమంత్రద్యయస్యనివృత్తిః || మైనమగ్నీవిదహః...స్మిశ్చభ్యః
 జ్యోతిష్ తీభిరుపోషణం || జ్యోతిష్ తింత్యాసాదయామిజ్యోతిష్కూతంత్యాసా
 దయామిజ్యోతిర్విదంత్యాసాదయామి భాస్వతీంత్యాసాదయామి జ్వలంతీం
 త్యాసాదయామిమల్లాభవంతీంత్యాసాదయామిదీప్యమానాంత్యా సాద
 యామిరోచమానాంత్యాసాదయామ్యజస్రాంత్యాసాదయామి బృహజ్యో
 తిషంత్యాసాదయామి బోధయంతీంత్యాసాదయామి జాగ్రతీంత్యా సాద
 యామి || పురస్తాదాహవనియేనశ్చతంయదాకరసిజాతజెతోథేమిసం పరి
 దత్తాప్తిత్పభ్యః | యదాగచ్ఛాశ్యమనీతేమేతామిథాదేవానాంవశి నీర్భవాతి ||
 "గోవింద గీర్వాణ సాదయామి....జాగ్రతీంత్యాసాదయామి" పశ్చాద్దాహ

పత్నెన! తూష్టిం దక్షిణతో న్వాహర్యపచనేన! పురస్తాత్సభ్యాం పథ్యాభ్యా
మాపాసనేనచదహేత్॥ అక్షై నముపరిష్ఠతే॥ అనుగమనపక్షే ఉపస్థాన మం
త్రస్యసివృత్తిః॥ సూర్యం తేజత్సుగఽచ్చతు---ప్రతిష్ఠాశరీరైః॥ నారాయ
ణా భ్యాముపస్థానం॥ సహస్రశీర్షాపురుషః---సర్వం మనీషాణా॥ చిత్రేపశ్య
త్కాష్ఠేనశుభ్రేన అజంబధ్వాపలాయమానమజమమంత్రయతే । అనుగ
మనపక్షే అనుమంత్రణమంత్రస్యసివృత్తిః ॥ ఆజోధాగస్తపసా---యత్రలో
కాః! అయం వైశ్వవస్తాదధిత్వమతదయం వైతదస్యయోనిరసి! వైశ్వానరః
పుత్రఃపిత్రేలోకకృజ్జాతవేదోవ హేమగ్న్ సుకృతాంయత్రలోకాః! రాష్ట్ర
ణవికహితా సయజ్ఞః- సమేదదాతుప్రజాంపశూన్యుష్టింయశః । యజ్ఞ
శ్చమేధూయాత్! అగ్నిష్విహితా! సభర్తా-సమేదదాతు---యశః । భ
ర్తాచమేధూయాత్! పృథీవీత్రిహితా-సప్రతిష్ఠా ॥ సమేదదాతు---య
శః! ప్రతిష్ఠాచమేధూయాత్- అంతరిక్షంచతుహితా-సవిష్ఠా- సమేద
దాతు---యశః-విష్ఠాచమేధూయాత్- వాయుఃపంచహితా-సప్రాణః-
సమేదదాతు---యశః- ప్రాణశ్చమేధూయాత్- చంద్రమాక్షణ్ధితా- స
ఋతూసంబంధయాచ-సమేదదాతు---యశః- ఋతవశ్చమేకల్పంతాం - ఆ
న్నగ్ సప్రహితా- సప్రాణస్యప్రాణః-సమేదదాతు---యశః - ప్రాణ
స్యచమప్రాణోధూయాత్ - ద్యౌరష్టహితా-సోనాధృష్యః- సమేదదా
తు---యశః- ఆనాధృష్యశ్చధూయాసం-ఆదీత్యేనవ హితా - సతే
జస్వీ-సమేదదాతు---యశః- తేజస్వీచధూయాసం - ప్రజాపతి దేశహితా
తా- సభర్తగ్ సర్వం! సమేదదాత---యశః-సర్వంచమేధూయాత్॥ పలా
యమానవచమనుమంత్రయతే॥ నాదిత్యేనైష్టికేనసువివేకసాదీతాయాం ఆ
జ్యస్థాస్థాన్యగృహీత్యానవసువివాహుత్పిఞ్హహాతి ॥ అనుగమనపక్షేహా
మమంత్రాణాంనివృత్తిః ॥ యవితస్యపథోగోస్తారస్తేభ్యస్సాన్వహః - ప
థోగోస్తృభ్యభదం॥ యవితస్యపథోభిరక్షితారస్తేభ్యస్సాన్వహః - పథో
రక్షితృభ్యభదం॥ యవితస్యపథోభిరక్షితారస్తేభ్యస్సాన్వహః - పథోభిరక్షి
తృభ్యభదం॥ ఆఖ్యాత్రేస్సాహ-ఆఖ్యాత్రభదం॥ అపాఖ్యాత్రేస్సాహ- ఆ
పాఖ్యాత్రభదం॥ అభిలాంపతేస్సాహ- అభిలాంపతభదం ॥ అపలాంపతే
పాంపతేస్సాహ- అపలాంపతభదం॥ అనుగమనపక్షే అనుగమనపక్షే

తత్త్వం యమత్రనాధీమస్తస్మై స్వాహా యమత్రనాధీమస్తస్మై స్వాహా (అగ్నియ ఇదం)
 ప్రయాసాయస్వాహా ప్రయాసాయదం ఆయాసాయస్వాహా ఆయా
 సాయదం వియాయస్వాహా వియాసాయదం సంయాసాయస్వా
 హా సంయాసాయదం ఉద్యాసాయస్వాహా ఉద్యాసాయదం అవ
 యాసాయస్వాహా అవయాసాయదం శుచిస్వాహా శుచిదం శోకా
 యస్వాహా శోకాయదం తప్యత్రైస్వాహా తప్యత్వాదం తపత్రైస్వా
 హా తపతదం బ్రహ్మహత్యామైస్వాహా బ్రహ్మహత్యాదం స
 ర్వస్మై స్వాహా సర్వస్తాదం ద్వాదశామలహుత్యా సుప్రమాజ్య
 స్థానీయతనిష్ఠిప్రతలైర్విభాగైః ప్రహరేత్ యదిభునవత్తునంతు
 త్యాగదాగ్ని హూత్రహవణీకృష్ణాజినగ్ంశమ్యాంక్రమదుపతచారాయ
 రక్షేత్ చీతైః పశ్చాద్దభావాస్త్రీయూష్ణీనిరసనోపవేశన్యత్వాప్రా
 జ్ఞుభిషపవిత్ర్య అధైవయా మ్యవస్థుక్తేనవచ్చేనపరాచానుగ్ంసతి సా
 మిధేవివత్ యమస్థూక్తమిత్స రక్ష అర్థచ్చేర్థచ్చేవసాదయంత ఋగం తేనప్ర
 ణవేనత్రిప్రథమాందీరుత్తమామితినిభవతిపరాచానుగ్ంసతీనివచనాత్ అ
 భిహింకారవజం ప్రకేతునా... గోదవీతినివచ్చిదంతా... మహిమోవ ద్య
 ధ్ధం ॥౧॥ ఇదంతవకం... సంవిశస్వ సంవేశనః... సర్వస్తో ॥౨॥ నాకేసు
 వర్ణం... చతుతత్వా హిరణ్యపక్షం... ఘరణ్యం ॥౩॥ అతిద్రవసారమె
 యా... పథా ఆథాపితృంతుని... మధుత్యం ॥౪॥ యాతేశ్వనా...
 నృచక్షుసా తాభ్యాగ్ంరాజ్... అనమివంచధేష్యాం ॥౫॥ ఉరుగుపా...
 అను తావస్తభ్యం... భద్రో ॥౬॥ సోమశ్చతుభ్యః... ఉపాసతే యేభ్యో
 మధు... గచ్ఛతో ॥౭॥ యేయధ్యంతే... తనుత్యజః యేవానుహస్రదక్షి
 ణా... గచ్ఛతో ॥౮॥ తపసాయే అనాద్యష్యాః... గతాః తపోయేచికిరేమ
 ... శేవాభిగచ్ఛతో ॥౯॥ హరిగ్ంహరంతమనుయంతిదేవా... వివర్ధిని క్రమ
 స్తో ॥౧౦॥ మాచ్చిదోమృత్యోమాపధీమా ఘేబ్బలంవివృహూ మాప్రమో
 షీః ప్రజాంమామెతీరిషాయురుగ్రస్పతక్షసంత్యాహవిహవిధేష్యాం ॥౧౧॥
 సద్యశ్చకమానాయప్రవేహనాయమృత్యవః ప్రాస్తా ఆకాలశృగ్వ నామ
 నాజుయన్మన్వో ॥౧౨॥ కామనమెకామ ఆగాధ్యధయాధ్యధయం మృత్యోః
 యదమిషామదః ప్రియం తద్దేహుపమామదో ॥౧౩॥ పరంమృత్యో అనుపర

అపస్తంబయల్లాజీయమ్.

హిమంధాంసుస్తైస్వభతరోజీవయానాత్ । చక్షుష్వ తేశ్శ్రీణ్యతేలెబ్రవీమి
 మానఃపజాగ్ంరీరిమోమోకవీరో ॥౧౪॥ ప్రపూర్వ్యంపనకాపందమా
 నోనాథమానోవృక్షభంచక్షణేనాం । యఃప్రజానామ కరిత్యానుషీణాం
 మృత్యుంయ శిప్రథమజామృతస్యోం॥౧౫॥ ఇత్యనువాక్ గ్ంశగ్ంసతి మృత్యు
 మాత్తన । అపరేణదహనచేశముచగాయతాః ప్రత్యగవవగాన్ స్త్రీనః క
 షూణాదీఘావటాన్ భాత్వాత్పభిస్సికతాభిశ్చోపప్రకీర్య । అయుస్సీరుర
 కుంభైరపఃపరిష్లావ్య ॥ అశ్వస్వతీరేవతీస్సగ్ంభధ్వముద్భివతప్రత రతాస
 భాయః । ఆతాజహామయేఅనన్న శేవాశ్శివాన్వాయుభినాజాను త్తరేకు॥
 జీవ్యయానంగాహనం । ఆప్యాయస్వమదింతమసోమవిశ్వాభిరూఢిఃభ
 వానస్సప్రథ స్తమః ॥ తాసుప్రవిశేయఃసకృధేవమంత్రః । ప్రత్యవటంవా
 కనిష్ఠపూర్వాస్త్రీయఇత్యాదిఅన్వారం భణవత్సంగాహనాదీమక్రమః । క
 షూణాంపశ్చాన్వలాశశాభే వాదక్షీణోత్తరేఖాయతయోరగ్గృ దగ్భమ
 యేనతుత్పనలభ్యా । తయోర్న ధ్యే॥ యదైవచేవస్యసవితుఃపవిత్రం...తే
 నాహంమాగ్ంసర్వతమంపునామి । కనిష్ఠప్రథమాగచ్ఛంతిఅధ్వర్యురేవజ
 భున్యాభూత్వాశాభేక్షిన్య । యారాష్ట్రాత్పన్నాదపయంతికాఖాఃప్రజ
 యాస్తాన య్యాచచశాసగ్ంస్సజాధ ॥ శాభేవృదశ్యాపతిపస్సృశేత్ ।
 తతోజలకుంభంసవ్యేధుజేనిధాయావృక్షతోజలంశ్రావయన్ । త్రిప్రసవ్యం
 చితింపరీత్య । కుంభంపృష్ఠతోవిభజ్యనవేయజ్ఞోపవీతినోపడిపస్సృశ్యేడి
 ద్వయంతమసస్పరి.....జ్యోతిరుత్తరం ॥ దేవందేవతా...జ్యోతిరుత్తమం॥
 తరణేవిశ్వదక్షతోజ్యోతి...రోచనం॥ ద్వాభ్యామాదిత్యమపతిష్ఠంతే॥ద
 హనచేశమనవేక్షమాణాజలాశయగ్గృయః । స్నానకాలే ధాతాభునా
 తుసవితాపునాతు...సూర్యస్యవచశా । ఈయమ్యేయే...యేఅబరీ
 ఘపశ్యాత్ । ద్వాభ్యాంశ్చానం । తతఃపరమాయవోదనప్రాశనాత్సమా
 నం వైత్తమేధికేనబ్రహ్మవిదోబ్రహ్మమేథివకర్తవ్యః । సాధారణాత్పర్య
 హంసప్రయుజ్యతేబ్రహ్మవిదేప్యాచార్యాయకుర్మాత్ । అస్మిన్కాలే సాక్షా
 న్నారాయణప్రీతిర్భవతి॥ఇతిబ్రహ్మమథప్రయోగః॥

అథానుగమనవిషయః॥ వత్సానుదగ్భనుగమనేచ్ఛా సీసరధారతయా

టీచయావిరోమాణిమానుషే। తావతాకాలంవసేత్స్వగృభరారం యాను
 గచ్ఛతి॥ శాతాతపః॥ మృతంయానుగతానాథంకాలేనసహపిండతాం। అహా
 తిస్సర్గవాసేపియావదాధూతసంప్లవం॥ వ్యాళగాప్రీయథావ్యాళంబిలామధ్య
 రతెబలాత్। తద్వదుద్ధృత్యయానారీసహతేనైవమోదతే॥ ఇత్యాదివచనైఃపట
 వ్రతాయాఃఫలాభిక్యాదనుగమనంకర్తవ్యం॥ పతివ్రతాయాఅపిలక్షణమాహవ
 సిష్యః॥ ఆర్తరైముదితామృష్టాపిప్సితేమచినాకృశా। మృతేబియేతయానారీ
 శాస్త్రీజ్ఞేయాపతివ్రతా॥ ఇత్యాదిరజస్వలాగభిఃజిబాలాపత్యఃకృత భర్తృవ
 గాప్రియా అపతివ్రతావ్యభిచారిణివ్యతిరిక్తానాం సర్వవణాస్త్రీణామా
 చందాలమయంధర్తః॥ భర్తారంయానుయాస్యతీతిశాధారణవచనాత్। స్తృప్త
 త్యంతరే ॥ నైవ్విణివాంగభిఃజివాంపతితానాంచయోషితాం। నాస్తీప
 త్యాగ్నిసంవేశఃపతితాహితథావ్యభౌ ॥ అనుగమనసంసారవిధిమాహ
 అత్రపత్నీముపనిపాతయతీతిఎతస్మాశ్శువత్తంత్రస్యపత్నీనివృత్తిః - ఆ
 ధకలోపాత్ ॥ స్నానంశరీరశుద్ధిచ్చక్రియతౌఽఽథాపనాభావాదురీవ్యకానా
 రీత్యస్యనివృత్తిః। వరదానంకృత్వాహస్తసంమాజకనాదిదహనప్రేతోవస్తా
 నాజామంత్రణహిమతంప్రేషుద్ధివచననోహఃకార్యః ॥ సపత్న్యధం
 మంత్రావృత్తిః॥ భర్తుస్సంసారేణైవచరితాథకత్వాత్ । సహైవప్రే
 తేనహైవపితృమేథ ఇత్యత్రసహైవవిభయోయోగపత్ ॥ ప్రమాదమర
 జే-అవికారైమంత్రైస్స హైవపితృమేథఃకతకవ్యభిఃకపక శ్వామినా
 క్తం॥ తథాస్తృప్త్యంతరేషుచ ॥ ఏకకాలగతానూనాంబహునామథవా
 వ్యయోః॥ తంత్రేణదహనంకృత్వాశ్రాద్ధంకుర్యాత్పుతృకుపుత్రకే। అనుగచ్ఛ
 తియానారీభర్తారంప్రేతమంజసా ॥ అస్థిసంచయనాంతస్యాదృశతుస్సం
 సారవివహి॥ వసిష్యః॥ మృతేభర్తరిపత్నీకెదన్వారూఢాచింతియధి। నా
 గ్నికార్యేవిశేషోస్తీపుధిప్సిందోదకక్రియా ॥ సంవతః ॥ చితాధిరోహణ
 చైవసంసారోనవిశిష్యతే। అస్థిసంచయనంకర్తదశాహహవనం సకృత్॥
 వృషభోత్పజనాద్యాదిశ్రాద్ధానివపుధక్పుత్రకే । అవృత్తిపంచమంత్రా
 గాంచయశశిరఅదితః॥ అన్యస్యమంత్రకాతస్యనావృత్తిః క్రియలేబుధ్తేః!
 అగ్నిశ్చరుస్తరాహిమతిపస్తానంతథేవచ। సకృదేతద్ధికర్తవ్యం పిండదా
 వోదకంపినా । అన్యారోహేమృతస్త్రివవిహితాకాశునేవ్యతే । సర్వా

స్థిస్యనుసంచిత్యశ్రాద్ధం దద్యాత్పుధక్ష్పత్ ॥ అస్యాధః ॥ మంత్రవిహితాః క్రియాః శాక్రియాపత్నాస్త్వైవేష్యతే । ఉభయోస్సర్వాస్థిస్థిస్యనుసంచిత్య అస్యత్సర్వం పృథగ్ దద్యాత్సపిండికరణం వినా ॥ శంఖః ॥ మృతం పతిమనుబ్రజ్య యానారీజ్వలనంగతా । అస్థిసంచయేనాంతస్సోద్యద్భర్తృస్సంసౌరవీవహీ వహ్నిపురాణే ॥ దహ్యమానంతుభర్తారం అనుగచ్ఛతియాసతి । తశ్యాశ్శ్రాద్ధం పిండిదానం ణ్డకంచ పృథక్ష్పదక్ ॥ ఇత్యాది వచితేర్భుతుః స్సంసౌరతేజైః వతస్య అపిసంసౌరః కృతఏవ । నపుధక్ష్వేనసం సౌరః ॥ తథా సపిండికరణమపిస్త్రీయాః పుత్రధన్వపిండికరణం నాస్తీతిచేచిత్ । భతుఃకుతేస్త్రీయా అపిసాపిండ్యం కృతం భవతీత్యాహః ॥ విష్ణుః ॥ కృతేపితరి మాతుస్తునకుర్యాత్సహపిండనం ॥ పితులేవసపిండత్యేతస్య అపికృతం భవేత్ ॥ అనుగమనవిషయేదహనసం సౌరమంత్రేషు ఊహూనకార్యః । నమంతావృత్తిశ్చ । భర్తృసం సౌరైః వతశ్శాలపిసం సౌరః కృతఏవ । సహైవప్రేతేనసహైవపితృమేధసంసౌరఇతికపదిః స్వామినోక్తం ॥ అస్తీన్నైవవిషయేపత్యంతరమాహ ॥ ఇకాండి ॥ మృతేభర్తరితద్దాహత్యాక్రీష్ణీమియితేయది । పత్నీరైవాప్రాక్రమితాయాం దాహదద్వాక్పతివృతః । తత్రతంత్రేణదాహస్సాగ్నితన్నంత్రేద్విత్వమూహయేత్ । ఇతియగపత్నీమాదమరణవిషయే ఇకాండినోక్తం ॥ సచపక్షః అనుగమనేపిన్యాయతాల్పాదుపలక్షణ మితకృత్వాఘోహపత్యోలిఖతః । సతుపక్షఃకపదిః స్వామినానస్వీకృతః । ఆతఃయగపదుభయోః ప్రమాదమరణే అనుగమనేచమంత్రేషు ఊహూనకార్యః । నమంత్రావృత్తిః । బ్రహ్మమేధేపత్యా అనుగమనేతుభాష్యకారణోక్తవికారః మంత్రేసంసౌర పక్షఏవ ఆశ్రయణీయః । బ్రహ్మవిదఃపత్న్యాః పాతివ్రత్యధర్మయక్తాయాః బ్రహ్మచిదేవసహగమనంయక్తం ॥ కుతః కేచిన్నానాచార్యాయేత్ర ఆచార్యవిదాచార్యస్థానస్యనివృత్తిం నకుర్యాత్ । ఆచార్యత్వముపపన్నయోః ప్రతిషేధఏవ । తథాస్త్రీణామపిప్రతిషేధ ఇతిమతాంతరియవ్యాఖ్యానా । ఆచార్యత్వత్రియవైశ్యయోఃస్త్రీణాం బ్రహ్మమేధప్రతిషేధోనాస్తీతిగమ్యతే । తతోబ్రహ్మవిదఃపత్న్యాః పతివ్రతాయాః బ్రహ్మవిదనుగమనేపి ఆచార్యత్వత్రయవైశ్యవత్ । బ్రహ్మమేధసంసౌరైః భర్తృవేవ । తశ్చాచార్యచార్యస్థానానసంతాత్ ॥ బ్రహ్మమేధప్రయోగమేధ ఏవ

త్పిరియపనంవేశనముతపత్నాత్మకపనంవేశనస్యాక్రత్వాత్ । తస్మాదనుగమ
 నబద్ధయాంసత్కాంప్రతిషేధకాభావాచ్చరానాచార్యాదుత్యత సితాం
 తరీయవ్యాఖ్యానైస్త్రైణాం బ్రహ్మమేధప్రతిషేధస్యమతాంతరీయ త్వాచ్చ ॥
 తథాచస్త్యుతిః । యదసాబ్రహ్మమధీస్యాత్తేనేవవిధినాదహేత్ ॥ తైత్తిరి
 దహేత్తస్యభార్యానుసేధవాపి ॥ అతోబ్రహ్మమేధేనుగమనంయుక్తమవ
 నపనోదకగానాదికంపశ్చాద్యత్యుమః । దహేననియమః ॥ కాష్ఠేరూర్ధ్వ
 ముఖందహ్యాన్నసగ్నంతుయధాపావః । నాథోముఖంసనగ్నంచదహేయైర్హ
 లదూషితం । వస్త్రంపరిత్యజేదధాంతుపరిధాపయేత్ । సనగ్నంతు
 దహేద్యస్త్రంకించిద్యస్త్రంపరిత్యజేత్ । అర్థంశానవాసి నేదద్యాత్త్యర్థః ॥

బ్రహ్మ మేఘసంగ్రహ కారికాః.

బ్రహ్మ మేధవిధిం వత్స్యే పరవంతు పితృ మేధవతే । విశేషో వత్స్యతే మా
త్వాప రేయి వాగ్ సంమిత్యథ ॥ సగృహ దశ హోతా వీక్ష సర్వాంశ్చ సమ
యాస్తతః । పూసాత్వా మభిరూపైశ్చ భియమాణో నువాకతః ॥ పేతాను
మింత్రణం కుర్వాదియం నారీత్యుచాతతః । సేనేంద్రస్యానువాకేన వత్స్యం
పరిపాతయేత్ । సువర్ణమి సంమృజ్యైవ స్యేత్యనువాతతే । అనమో నేన
సంమార్గః కరయేంకాంబ నేనతు ॥ పారగ్యతకలాస్యేతు సువర్ణ మితి దం
త్రతః । బ్రహ్మాందమితచాప్యత్వే శ్చ తంబుత కంఠ మోః ॥ సువర్ణం
కోశమిత్యస్య పూజేదక్షిణతః షిపేత్ । ఇంద్రో రాజేన సప్తాచల నవాగ్నో
జతః । అగ్నిర్వజ్జుర్భిరత్యం గవ్యధ పాతాజేనాదయితే ఏకైకమతు వాక్య
నయథోక్తం పాత్రనాదనం ॥ పాతాజాం పరిశిష్టానాం భునరా వర్తయే
తకీమాత్ । మైనాదీనాద హేతుర్వర్జ్యోక్త త్తిభిరంతతః ॥ సూర్యంత
భిత్త్యుపస్థాయ సహస్రాద్భ్యుస్సమిశ్యథ । ఉపస్థాయానువాకాభ్యాంబజీభా
గద్యయేనతు ॥ అనుమంత్రే కహూతాచలగ్నయేచి త్తమిత్యథ ॥ హవిరా
శ్చుతించజహుయా త్తతః పశ్చాత్సృవాహుకః । యవితస్యే హుత్యాధప్ర
యాసాయానువాకతః ॥ ప్రకేతు నేతి సంసిత్వా హరించారంతమిత్యథ అశ్మన్వ
తిరాస్యానుస్వమేతి సంగాహనంతతః ॥ ఉవ్యయంతరణే త్యాభ్యా ముపస్థాయ
దినేశ్వరం ధాతాతుత్వప్యభిత్వత్వాస్మానమన్యత్సమంభవేత్ ॥ ఇతి కాకాః ॥

— (*) చదానాపాతాగ్నఃపితృమేధ ప్రయోగః (*) —

అనాహితాగ్నోపిత్వమేథోఽత్యంతే యస్యకస్యచిత్తురుషస్యమరణ
సంశయే యథోక్తంసర్వప్రాయశ్చిత్తంకృత్యావీచ్ఛిన్నపాపనాగ్నస్సం
ధానంకుర్యాత్ ॥ తుచోచేతేగోమయేనోపలిప్యదక్షిణాగ్రాదర్శ్యానాస్త్రీ
ర్యతిలానవకీర్యతేత్సుదక్షిణాశిరసంనిధాయత్రుతాగ్రిదిఃప్రాణానాయమ్యపితు
గోత్రస్యశర్తవీసుభనప్రాణోత్కామణసిద్ధభ్రంశతాక్రంతిసంజ్ఞకగో
దానంకరిష్యతిసంకల్ప్య ॥ అత్యుత్కాక్రంతౌప్రవృత్తస్యసుఖోత్కామణసి
ద్ధయే । తుభ్యగసంప్రదదేధేనుమిమామూతాక్రంతిసంజ్ఞికాం । మహావిష్ణు
స్వరూపాయచాగ్రహృతాయదద్యాత్ । తిలపాత్రదానదశదానానిదద్యాత్
తతఃకర్తవ్యమిదామౌతపరంభృగురైవచారుణిరిత్యేతావనువాకౌ బ్రహ్మ
విదోదక్షిణైకజేజవతి । అబ్రహ్మవిదస్తునేవ । ఆయుషఃప్రాణగ్ంసంతస్వతీతర
స్యప్రేయాశ్చ । మరణానంతరమప్యేతన్నయమనకర్తవ్యం । యదిమియేత
తత్తుతాగ్రజ్ఞాతయశ్చసర్వకళాప్రకీర్యపాగుంసూనావసంతే । తతఃకర్తా
న్నాత్వాచమ్యమృతస్యదణ్డమిత్రప్రాయశ్చిత్తంకృత్యాగ్రతఃప్రాణాయా
మఃప్రాచీనావీతిపితుః.....గోత్రస్య...శర్తవీపీతస్య విచ్ఛిన్నమాపా
సనాగ్నిం ప్రేతాధానవిధినాసంధాస్యతిసంకల్ప్య- యత్రక్షచాగ్నిమితి
విధినాగ్నింప్రతిష్ఠాప్యదక్షిణాగ్రైర్లభైఃపరిస్తీర్యఆజ్యసంసారం దర్శ్య
సంసారంచక్పత్యాతూష్ణీ మప్రదక్షిణంపరిషిచ్య- ద్వాదశగృహీతేసాశ్వే
నదర్శ్యంపూరయిత్వా-తూష్ణీంజుహూతి ॥ తతస్సర్వప్రాయశ్చిత్తంజుహూ
యాత్ ॥ తతఃశ్లోకః॥ అనాహితాగ్నెనలేవినష్టేమృతస్యచాగ్నెజ్వలనంతు
రోవత్ । సంపూర్యచద్వాదశసంగృహీంతఃపుతేనదర్వాగ్నిహుయాచ్ఛతూ
ష్ణీం ॥ తతస్తూష్ణీమాపాసనహూమంకుర్యాత్ । తతఃకర్తాకృతప్రాణాయా
మఃప్రాచీనావీతిదేశకాలాసంకీర్త్యపితరంగోత్రంశర్తాణంప్రేతం బౌపాస
నాగ్నినామైత్యమధికవకర్తాన్గోసురీష్యతిసంకల్ప్య ॥ మంతరం గో
త్రాం.....శాంప్రేతాంశిస్త్రీణామాపాసనాగ్నిః- వశ్చ దక్షిణా
గ్రాదర్శ్యాదధాంత్యగ్ స్తీర్యతిలానవకీర్యతేమ । (సర్వస్యప్రతివరీ.....
శర్తవీప్రథాః । ప్రేతందక్షిణాశిరసగ్ం సంవేశయంత్యేవగ్ం సర్వమ
సంవేశనేషుదర్శ్యాస్తరణంచైవ మేవదక్షిణాగ్రంసర్వత్రప్రాచీనావీత్యేవ ॥
సర్వస్యప్రతివరీ...సోనానైగ్నుషదధావయచ్చానైగ్గశర్తవీప్రథాః॥ ఇతి

క్రియలు తలకర్తాపీతమునవారభ్య! సరయువాగ్గంసం...హవి మాదు
 స్వతస్యహః || వేదస్వతాయయమాణరాజ్యభదం । తస్మిన్నగ్నవరగ్
 శపయిత్వాదక్షిణాపాసనాన్ని పరిశ్రితేచేపీతస్య కేశత్త్రులొమన
 శానివాపయిత్వాన్నపయిత్వా గాగ్మ్యేణాలంకారేణ లంకృత్య తున్ద
 నూత్రేణహస్తయోఃపాదయోశ్చాంసుష్టాబధ్వా- శిరసీసలదమాలా మాబ
 ధ్యబౌరుంబర్యానూసంధ్యాంకృష్టాజినందక్షిణాగ్రీవమధరలో మాస్త్రీర్య
 తస్మిన్ పీతముత్తానంనిపాత్య||భదంత్వావస్త్రంప్రథమంన్వాగః|పత్తోదం
 సవాససాప్రచ్ఛాదయంతి|అపైతదూహాయదిహాబిధఃపురా.....విబంధుమ
 పీతస్యపూర్వపరిహితంవాసదాయ । పురోధాతావాన్యోవాప్రత్యా
 సన్నబంధుః ప్రతీతఃపరిధాయాచమ్యచరసోవసీత| కత్తాబౌపాసనాన్నిం
 చరుమజం పారణ్యశకలాకరాజగవీచుగ్నిం దర్శనాభ్యస్తాలింప్రోక్షణపా
 త్రంమేక్షణంసువముదకంతిలతంమలాత్రిసంపలాశకాభాశ్యమీశాభివాప్రీ
 తమనశయంతి| యదుపాకరోత్తదపినయేయః|| అథామాత్యాః పీతం
 తూష్టిమాదదతే| ఇమాంయనజ్జీత్యనసా| వహనపక్షేఅనదు హోగ్యజ
 నమంత్రః|పూషాత్వేత...సువిదలేభ్యః| ఆనీయమానమసుమంత్రయతే| ఆ
 ధ్వనశ్చతుర్థాభాగంఽత్వా ఉద్ధత్యానోత్త్యదక్షిణాగ్నాకదర్శాంశ్చగ్న్స్త్రీ
 ర్య! సర్వస్యప్రతిశీవరీ.....సప్రథాః|యచ్చాస్త్రీశర్మసప్రథాఇతి స్త్రీయః
 తత్రదక్షిణాశిరసంపీతంనిధాయతస్యదక్షిణతఃపాగ్నూకభాత్వా తేమచ
 రుంపతిస్తాప్యపుత్రాస్తయశ్చదక్షిణాకేశపక్షేనుద్గ్రహ్యసవ్యాన్విస్రస్య
 దక్షిణానూరూనాఘ్నానాస్సిగ్భిరభిధూన్వంతః । ఆపసశ్శోకుచదఘమగ్న
 శుకుధ్యారయం| ఆపసశ్శోకుచదఘం| త్రిప్రసవ్యంపరియంతి| తతస్సవ్యా
 నుద్గ్రహ్యదక్షిణాన్విస్రస్యసవ్యానూరూనాఘ్నానా-అనభిధూన్వంతః । ఆప
 సశ్శోకుచదఘం...అఘం| త్రిప్రదక్షిణంపరియంతి| కర్తామేక్షణేనచరోక్షం
 చీదాదాయపాగ్గంసుమంత్రస్థావపతి| ఉభయతస్తూష్టింతిలోదకం । పునః
 పీతమాదదతే| పూషేమాఅశాలను.....ప్రవిద్యా| ఆనీయమానమసు
 మంత్రయతే । అధ్వనోధాఖననాదిచరునివపనాంతంపూర్వవత్కృత్వాశ్ర
 ణఃపీతమాదదతే|ఆయుర్విశ్వాయుఃపరివాసతీత్వా.....సవితాదధాత
 ఆనీయమానంపీతమసుమంత్రయతే| అధ్వనశ్చతుర్థాభాగావశిష్టేఖననా

చరుణవపనాంతంపూర్వవత్సత్వాచరుస్థానీంబింద్యాత్ । యథాశ్చాతే
 మాదక్షంనతిష్ఠేత్ । పునఃప్రేతమాదదతెఃశూష్ణేంద్రహానదేశంగత్వాతస్యత
 శ్చాత్ప్రేతంనిధాయ- ఉదంచస్సముతాగ్రమంతి । (ఉదీచోగచ్ఛంతీపమా
 వై దేదమస్యమ్యాణాంశాంతాదీక్ । తామేవైతేనూతాగ్రమంతీతివిజ్ఞాయతే
 ప్రత్యేత్యహరిణ్యో పలాశశాఖయాశమీశాఖయావా । అపేతవీతవచసర్వ
 తాతః-- పితరోలోకమస్తే । పితృమేధపా లేనవా । శ్చశానగృహేంద్రక్షీ
 ణాపవగంసంమాప్తిక్ । దక్షిణతశ్చాఖా మదస్యోపఉపస్పృశ్యే-దహానదే
 శమన్తత్వావోక్ష్య- హిరణ్యతకలంనిధాయ- తదభావఅజ్ఞబిందూన్వా దక్షి
 ణాగ్రాగ్రంబంధ్యంత్సగ్ధస్తీత్య- లేమదక్షిణాగ్రైర్యాజ్ఞితైః కాష్ఠే దాచరు
 చితిత్యత్వాతస్యాంపురస్తాదాపాసనాగ్నింనిధాయ-దక్షిణాపాగ్రగ్రైదక్ష
 ణైకరా పాపాగ్నిందారుచితం ప్రేతంచపరిస్తీయక్- లేమదర్శమాజ
 స్థానీంద్రాగ్రేదక్షిణైకకఃప్రయుజ్య-రజ్జూరవక్త్యాంగుష్ఠసూత్రేభిత్వా ఆ
 గ్రాహితవచసర్వ- రజ్జుమకృష్టాజినచప్రేతముత్తానంనిపాత్య- ఎకపవిత్రేణ
 పోషితోష్ణగ్నో స్పృశ్య-ప్రేతంపాత్రాణేదారుచితంచపోష్య-ఆజ్యం విలా
 ష్య- పవిత్రాంతహోతాయా మాజ్యస్థాల్యామాజ్యనిరుప్య । దక్షిణతోం
 గారాన్నరూహ్య- లేష్వధిశ్రిత్య-జ్వలతావద్యుత్యదభాగంపత్యస్యత్రి (బ
 దక్షిణంసర్వస్వీకృత్వా-దక్షిణతఉద్వాస్యాంగారాన్ప్రేత్యాహ్యదక్షిణాగ్రై
 రవపిత్రేణతరుగ్మాయ-పవిత్రమనుప్రహృత్యదర్శయగ్నోప్రతతప్య-పోష్యని
 ధాయదధిమగ్నింసగ్ధస్తీత్యగ్నోప్రహరితిఘననస్యపతఇదగ్ంపావః
 అత్రరాజగవీముపాకరోతి । తాంజ్ఞాతయోన్వారభంతే । స్త్రీయోగ్రేకన్య
 ప్రధమాః । పుత్రాఅనుపూర్వాజ్ఞాతయః । అపశ్యామయువతి--మవయ
 నరిష్టైశ్చ । మయైతాంమాగ్స్తాం--పయసావృణేహి । రయిష్యామగ్నిం
 మ--గ్వస్తయే । తస్యభిరాజగవీమృతందారుచితంచత్రి । ప్రసవ్యం పరిణీ
 య । యేజీవాయేచ--వృందతీ । రాజగవీమభిమంత్య । మూతారుద్రా
 ణాం--ఓముత్సృజ్యత । తాముత్సృజంతి । ఇయంనారీపతి--ద్రవిణంచ
 హధేహి । అత్రపత్నీంప్రేతేనసహశాయయిత్వా । ఉదీప్యనార్యభిజీవల్లో
 కం--జగవీత్సమభిసంభూవావ । తాముత్థాపయతి । అత్రపత్నీపహసగ్ని
 కం--జగవీత్సమభిసంభూవావ । తాముత్థాపయతి । అత్రపత్నీపహసగ్ని

మదతేనప్రీతహస్తాసంమాప్తాః । అధప్రీతం చితావారోపయతి । అస్మా
 ష్యేవాసికయోశ్చక్షుషోఃకణః ధౌశ్చపారణ్యకేకలనాజ్య బింధూన్వాఽత్ర
 క్యస్యతి । నర్వస్యదక్షిణశ్శాఖి । ప్రీతస్యముఖేహృద్ధ్యంతంకులాత్ క్షపతి ।
 అథైవం ప్రేతంధమాతి । మైవమగ్నవిదహిహ—అథేమేనం ప్రహీణుతాన్వి
 తృభ్యః । శృతంయదాకరసిజాతవేదోధేమేనం—వశినీభకావాతి । పురస్తా
 ద్దాపాసనేనదహతి । మైవామగ్నవిదహామాభిశోహమాస్యాస్త్యచంచితీ
 పోమాశరీరం । యదాశృతంకరవోజాతవేదోధేమేనాంప్రహీణుతాత్పితృ
 భ్యః । శృతంయదాత్తరసిజాతవేదోధేమేనాంపరిదత్తాత్పితృభ్యః । యదాగచ్ఛ
 త్యనునీతీమేతామథాదేవానాంవశినీర్భిజాతి॥ ఇతీశ్చైదామూహః ॥ సూర్యం
 తేచక్షుగః చృశువాతమాత్తాద్యాంచగచ్ఛప్పధివింశధమకా॥ అపోవా—శ
 రీరైః । దహ్యామానంప్రేతమపేష్యతే । అజయతనశుభ్యేనచితేపశ్యవతో
 బధ్వా । అజోభాగస్తపసా—అత్యంతలోకాః । ఉద్రవంతమమమంత్రయ
 తే । దర్శ్యజ్యమాదాయ । యవితస్యపథోగోప్తారస్తేభ్యస్సాన్వహః । పథో
 గోప్తృభ్యఇదం ॥ యవితస్యపథోభిక్షితారస్తేభ్యస్సాన్వహః । పథోరక్షితృ
 భ్య-ఇదం । యవితస్యపథోభిక్షితారస్తేభ్యస్సాన్వహః । పథోభిరక్షితృభ్య
 ఇదం । అభ్యాతేస్తాహః అభ్యాతేస్తాహః । అపాభ్యాతేస్తాహః । అపా
 భ్యాత్రఇదం॥ అభిలాలపతేస్తాహః । అభిలాలపతేస్తాహః । అలాలపతేస్తాహః
 పలాలపతదం॥ అగ్నదేవకర్తృభ్యస్తాహః । అగ్నయేత్తృకృతఇదం॥ య
 మంత్రసాధీమస్తస్మైస్తాహః । అమాదేదం॥ అగ్నయఇదం ॥ నవాహుతి
 హుకత్వాదవికమాజ్యధౌమివాగ్నోపహరతి । యవితస్యోపథోగోప్తార
 స్తేభ్యస్సాన్వహః । ఇతీశ్చైదామూహః । చితేపశ్యతూష్టింత్యగాంసరస్యాపతీప
 స్పృశ్యప్రాజ్ఞుభిశ్చపశ్యచవ్యోత్తగముపస్థకృతాః । అథైవంయోమ్యేనమా
 క్తానవప్రేతపరాచానుశగ్గం॥ పశ్యమా...వతథోకం॥ ఇదంతపికం
 ---పరమేనధస్తా॥ ౧॥ నాకెసువరాకం---శకునః పురణోక్తం ॥ ౩॥ మ
 ద్రవసారమేయా....మదంతో॥ ౪॥ యాతేశ్వనా—అనమీవలతేదేహాన్వ
 య్కతమనసా...భుక్తో॥ ౫॥ సోమవికేభ్యఃవవతే---వాపిగచ్ఛతోం ॥ ౬॥ య
 య్భుభ్యంతే...దేవాపిగచ్ఛతోం॥ ౭॥ తపసాయే....దేవాపిగచ్ఛతోం॥ ౮॥ ఇ
 భినుపగ్గం॥ దహానవేతస్యపశ్యదుదగాయతాస్తీస్తాః కమాణఃదీమా

హూకభాత్వాత్కభిస్సితాభిశ్చప్రప్రకీర్య. ఆయుస్సీరుదకుంశైరహపరిష్టా-
 త్య. తానుజ్ఞాతయః॥ అశ్వస్తతరేవతిః...అభివాకానుతరేమ । సంగాహం
 తే । బహునెకమూహాఃపలాశశాఖశమిభాఖేవానిభాంతయోరగ్రిదభామ
 యెనశ్చైవబర్హా । తోరణవతర్హాత్వా । యత్తైవదేవస్యసవితుః....సర్వత
 నుంపునామి॥ నేతంతరేణవ్రసర్పం॥ యారాష్ట్రాత్ప్రన్నాదపయంతికాఖా...
 రయ్యావర్చసానగ్నౌజాధాద్రాక్షాపృథ్వీకర్తాశాఖాదస్యతి॥తతోజలకుంభంసవ్య
 ఘృశెనిథాయ॥ పృథ్వీజలంసావయత్క్రిప్రసవ్యంచితింపరీస్యకుంభంపృష్ఠ
 తోపభజ్యత్రాక్షయంతమనసస్పరి...జ్యోతిరు త్రమంసర్వజ్ఞాతయోజ్యోపవి
 తినలదిత్యముపసాయానవేక్షమాణౌఅబోవగాహంతేజలాశయంగచ్ఛేయః॥

॥ అ థ వ ప న వి ధి ॥

పుత్రాదయః॥ ప్రథమేవానికం తాదుపరివాపయేయః॥ దశమేవానిసర్వాం
 గం॥ చ॥ తథావస్తృతిః॥ ఊర్ధ్వభాగస్యవపనందాయాదానాంమృతేహని
 భాగద్యయస్యాఘాతేతుతేహంవపనమిష్యతఇతి॥ శాత్రవవారేయదివానిశా
 త్సంక్షోభంనకుర్యాప్రసయస్తుకుర్యాత్॥ తనయస్తుకుర్యాద్దిత్యేతవాశ్వలా
 యనవివయం॥ వ్యాసః॥ వపనందహనాత్పర్వంకుర్యాచ్ఛైత్రిత్యుఘాతకః॥ తస్మా
 త్సర్వప్రయత్నేవపనందహనాత్పరం॥ ప్రథమదివసేఅకృతవపనస్యకాలనిర్ణ
 యమాహ॥ బోధాయనః॥ అనష్టకశోయఃపూర్వంసాత్రకళాప్రవాపయేత్
 ద్వితీయేహ్నితృతీయహ్నిపంచమేనస్తమిషివా॥ యావచ్ఛాద్ధంవ్రదీయేతా
 వదిత్యపరంచమితి॥ పరాశరః॥ ద్వితీయేహనికర్తవ్యంతసరక్తప్రయత్నతిః॥
 తృతీయేపంచమేవాపినస్తమివాప్రదానతఇతి॥ ప్రధానమేకాదశాహ్నికం॥ శా
 ద్ధం॥ తత్రప్రదానఇతివచనాత్వపనంపుత్రాణాంచకనిష్కభాగ్యూణాంచ॥
 తథాబాపస్తంబః॥ అనుభావినాంచపరివాపనమితి॥ అనుపశ్చాద్భవంతిజాయం
 తఇతిపుత్రాకనిష్కభాగితరశ్చ । అథవాఅనుభావినఇతిపుత్రావపనదికశ్యం
 తే । సపిందాశ్చేతికచిత్ । దేశకాలాపేక్షమభిహితంతత్రైవ॥ గంగాయాం
 భాస్కరక్షేత్రేమాతాపితోగూరోమృతౌ । ఆధానయజ్ఞకాలచవప
 నంస్తస్తంస్తృతం॥ కర్తాసహవపనంకార్యం॥ తథావస్తృతిః॥ జ్ఞాతయ
 స్సప్రమాదవాక్గోనిష్ఠాదశమేహని । వాపయేయుశ్చతేనర్వకర్తృభిస్స
 హుగయతాః ! ఇతి॥ పథమేహి దశమేహి వాఅరాన్కళాదదినాత్॥ పు

శ్రాదాంవపనంభ వేత్తిత్యమృతేజీవేతర్యగ్రజాతృతేతత్సహజేష్వసు పృ
భవవీహగ్నిందిశేతత్తైరవాణ్ || నాన్యమాంవపనంపరంపిత్యమృతౌజ్యేష్మేచ
పన్నెసతి భృత్యూడాం వపనంహీనాగ్నిదమృతే న్యేమాంసిమిత్రే సతి ||

శాతౌవపననిషేధః || రాత్రాదగ్ధ్యాతుపిండాంతంకుర్యాద్వపనవర్జితం శ్వా
ధూతేవపనంతత్ర కేశమాత్రంవిధీయతే ద్రూతాపితృపితృవ్యాధాం మాతులా
గ్రజయోమృతౌ || శ్వశురాచార్యయోరేమాంపత్నినాంచపితృష్వసుః | మా
తృష్వసుభాగీన్యాశ్చవపనంకురుతేద్విజః || అంతర్యానాపి కర్తవ్యం పితృష్వ
పనమేవతత్ | అన్యథావపనంకుర్యాద్భిష్టహత్యానమంభవేత్ (తైరబ్ర
శహనుగమనంనభిక్యతేనంచ శ్రాద్ధంచవాస్తుకరణంత్యతిదూరయానం ! ఉ
ద్వాహమంబుధిజలస్నానసోపయోగమాయుఃక్షయంభవతిగర్భిణీకాపత్నిసాం
అక్యతపితృకృత్యయోగభిణీపం లేవచ | సన్నాయాదుదథావిద్యాసేనో
రన్యత్రకహించిత్ || (స్తృత్యంతరేయదివాసశ్చద్రివాతంభః లేమ సంసాధ
యేన్నిశి | రాత్రాయామద్వయాదర్వాకూర్తువై వపనంభవేత్ || అన్య
మాంతుసపిండానాంశ్వాధూతేవపనక్రియేతి || క్వచిత్పాతః ||) జ్యేష్ఠస్య
చానపత్యస్యమాతులస్యసుతస్యచ | అమిత్రస్యపితృవ్యస్యశ్వశురస్యాప్యనం
తతః || ధూక్కుకోష్ఠలోమానీవజ్జయిత్వాశిఖామపి | కేశాంస్తువాప
యేత్రితోమరణేగర్భవానపి | మృతావపికినిష్ఠానాంసంసూతుర్వపనం
భవేత్ || మృతావనువసితానాంపపనంనకదాచన | అజీవపితృకావయ
శాసంబంధే నచకినిష్ఠాజ్ఞాతయః దహనానం తరంకేశాన్వాపయేయః ||
తథాకల్పకారికా || కృత్స్నస్య కేశపక్షస్యవి స్రవ్యోద్గ్రీభనశ్రుతిః |
రసోవపనంచ హిదూర్ధ్వంతదనుభావినాం || సన్నిధానసపిండానాంప
పనంతువిధీయతే | అసన్నిధాతుసర్వత్రదాహకస్యగురోరపి || అక్యత్యా
చైత్రదాన్యూడా మాశౌచంసర్వదాభవేత్ | వపనంధహనాశ్చుర్వంప
శ్చాద్వాపిమృతేగురౌ || నకుర్యాచ్చేద్వృధాదాహాన్వయం చవరకం
ప్రజేత్ | సన్నిధానసపిండానాంపపనంసశ్చద్గురో మృతౌ || మహాగురూ
ణాంసర్వత్రదాహకస్యగురోరపి | వాపయేయమృతేజ్యేష్మేకినిష్ఠాదశమ
హనీతి || జ్ఞాతయస్సప్తమాదర్వాకూర్త్యభిస్సహసర్వదా | వపనంనేష్య
తేశాతౌశ్వాకార్యావపనక్రియా || మృతావపికినిష్ఠానాంపపనంతువిధీయతే

తం మృతావను పరితానాం సంస్కృత్యుర్ముకదాశనః॥ మాతరంపితరంశ్శ్రేష్ఠ
 మాచార్యంశ్శ్రేష్ఠురంవినా॥ గర్భవాన్వపనంకుర్యాద్భక్తిహత్యానమంధ
 జేత్ ॥ (మాతామహాపితృభ్యాశాంమాతులఃకఞ్చయోర్భృతః॥ శ్శ్రేష్ఠరా
 చార్యయోరేషాంపత్నీనాంచపితృవ్యసః॥ మాతృవ్యసుర్భగిన్యాశ్చగర్భవా
 నపిహపయేత్)॥ మాతాపితౄశ్శతృప్తితోమాతృతపూర్వజైరథామృతే
 శ్శ్రేష్ఠురలఃకార్యగర్భవానపిహపయేత్॥ ఉదన్వదంధినిస్సన్వనంవపనంసేత
 ధారణం॥ పర్వతారోహణంచైవనకుర్యాద్గర్భణీపతిః॥ గర్భణీయదీపత్నీచే
 న్నకుర్యాన్మీపరాయనం॥ ఖోక్తవ్యంయావదాశౌచం సపిండేర్భంధుభిస్స
 హః॥ ఆశౌచాంతదినేయోరంగురుభుస్వర్గతేమచేతి॥ వ్యాసః॥ పుత్రాభిశే
 థపాతోదాతత్పుత్రపుత్రికానుతః॥ కేశానాంవపనం కృత్వా మేన్మమే
 ధికమాదరేత్॥ బహిర్భ్రామేనవాగత్యాశ్చక్రులోచనభావిత॥ వాచయ
 త్వాచనుస్మాత్వాకర్మకుర్యాద్భధాపిధితి॥ ఇవచంచనద్వయమాశ్చలాణ
 నవివరయం॥ ఎవంచనసర్వభావనయాదేశాచారేజ్జీవవపనంకాత్మం॥ తతః
 స్నాత్వాచమ్యయథాశక్తిదక్షిణాంగ్యహీత్యావదేవ ఉదత్వా పితౄగ్లోతస్య
 శర్తణఃపేతస్యప్రథమేహనివపనకర్తవ్యంజమానస్యలథికారసంపదస్తీవ
 సిభవంతోబ్రువంతు॥ ఇత్యనుజ్ఞాప్యలనుజ్ఞాంగ్యహీత్యావదంతకుర్యాత్॥ తతః॥
 కర్తాస్నాత్వాచమ్య॥ (పూర్ణపాణితిలేరన్నంపిండార్థం తండులైపచేత్॥
 అర్ధప్రసృతిముద్గైశ్చశాకమూలఫలైస్సహ)॥ శాకార్థంశృంగిచెరంచపిం
 ఛవినియోజయేత్॥ ప్రథమేహనియద్భ్యం దశాహంతం తదేవతు॥

శిలాబతుణం॥ తతఃశిలాంసమాదాయచతురంగులమాయతం॥ నాతిహ్రాస్వం
 నాతిదీర్ఘంస్ఫుటితంతుపరిత్యజేత్॥ రక్తంశ్చైత్యంతుపాషాణంవర్ణానా ముల్ల
 మోత్తమం॥ బహువర్ణంసీలవర్ణంపాషాణంతుపరిత్యజేత్॥ పాషాణస్యప్ర
 మాణంతులర్ధ్రామిలకమాత్రకం॥ నచాధికంవైవహీనంప్రవదంతిమనీషిణః॥
 శిలాస్థాపనం॥ ఎవంవిధాంశిలాంకేశవాదిద్యాదశనామభిః స్నాపయత్వా
 త్రైచిస్సంకష్ట్యశుచాదేశేలవటంభాత్వాతస్త్రికదక్షిణాగ్రాదర్భానా
 ర్యప్రాణానాయవ్యపితుం॥ గోత్రస్య—శర్తణఃపేతస్యదహనజనితాపి
 పశమనార్థంతు తృప్తిపశమనార్థంవస్త్రోదకతలోదకపిండప్రదానార్థం

శిలాంసమాదాయతం॥ నాతిహ్రాస్వం

స్థితౌక్త్యవ్యయోవత్సరదస్సమాప్యతే। యవద్దశమఃపిండః। సమాప్యతేతా
వదంబున్ స్పృష్టికాద్భవ్యధాన్యః॥వరదౌచిదశాహంతిదశసేమలిలాదకంఎత్తై
గొత్తరవ్యద్యైవదద్యాత్వాహమస్తకే । తతాద్వ్యక్త్యాజలీర్వస్త్ర
యోవాపివధాయేత్ । తేచాద్వ్యపంచపంచాశద్ద్వితియే పంచసప్తతిశే
చిచ్ఛతాజలీనాహుతత్ప్రకారోపివణితః ॥ పిండదద్యాద్దశాపృత్త మ
కైకంప్రతివాసరం । పిండవతేరచిదిచ్ఛంతిలిలాదకమవృత్తకం । క్షుత్రవి
ట్పూద్రజాతీనాంయావదాశౌచవాసరం । వృద్ధిపక్షత్రయేష్యేవంవృద్ధిరన్య
త్రపిండవత్ । చతుర్థా మేవవణితానామాశౌచప్రతివాసరం। పెతాయ
పిండమిక్తైకందద్యాదాద్యాదీసంస్కృతం। దశాహంతృచపంచాశత్ పం
చసప్తతిదవా। శతంబాంజలయస్తైషాంపక్షేష్విచ్ఛానియామికా । గృహ
ద్యాద్యైర్జానేచర్యేకాదశగృహేనధా। క్షుత్రప్రతియతేపిండం తత్రసర్వం
సమాపయేత్॥ దశేచాగ్రేషుదశేనుసతిలంమిత్రితోదనం । పూర్వోపరి
ష్టాప్తేపిండస్యప్రదద్యాన్విత్సాధితః। స్మరిన్నపిదకం పెతంపాత్రసంక్షాళనాం
భనా। పరిషిద్భప్రసవ్యంత్రగణంభనాల్యాదినిషేధేత్॥తతః॥ పిండదానం॥
పేతపిండకర్త॥పూర్ణప్రసవ్యపరిమితాకముద్గసహితకలా తండులాక
నూతనభాండైకర్తాన్యావాత్రివాసాన్విత్యాపక్వాభిఘాత్యలవటసమీపేగో
మయేనోపలిప్యదక్షిణాగ్రాకదభానాస్తీర్యకపిత్తపరిమాణం పిత్తంకృత్యా
సవ్యంజాన్యావ్యదక్షిణాభిముఖఃఉపవిశ్య పిండస్యాధఃఎతత్తైలోదకముపతిష్ఠ
త్వతిదభేషు తిలాదకందత్వాపిత్రి....గోత్రాయ....శర్మణేపేతాయాతు
దుపశమనాణువీషపిండఉపతిష్ఠత్వతిపిత్తతీర్థేనపిండందత్వా పిండస్యాపరి
తత్తైలోదకముపతిష్ఠత్వతి త్రునస్తీలోదకందత్వాత్రున స్సంకల్ప్యపితరం.
గోత్రం....శర్మణంపేతముద్గశ్యమయాకృతైఃమృదాస్నానవస్త్రోదకతిలా
దపిండప్రదానైఃపితుః గోత్రస్య...శర్మణః పేతస్యదహనజ్వలత తాహ
పశమనంత్యస్తోపశమనంతుదుపశమనంచాస్తీత్యుక్త్యాత్రంపిండంవాయుసా
యావత్ స్మరంతీతావత్ప్రతిష్ఠేతనచాత్రశ్యేనకంకాదిపక్షిణఃప్రతిషేధతి
తన్మాపాపితితరస్త్రత్రప్రచరంతితిపాశురీఃకాకాద్యభావే ఉదకక్షిపేత్॥
ఉదకంపిండందానంచతునరత్వదకంసయేత్ । వాయుసేభ్యా బలీందద్యాత్
వైవస్వతమనుస్తరక॥ అగ్నిజలేవానిక్షిప్యస్నాత్వాశశ్యద్గుహంద్రతే

రాత్రోతిలోదకపిండవానాదివిషేధః ॥ తిలోదకం తథాపిండంనవ
 కాగ్నిద్వయేచైవచ | రాత్రోనకుర్యాత్సంధ్యా యాం యదికుర్యాత్సంధ్యాం
 వ్యాసః॥జలంప్రేతాయమధ్యాహ్నంవద్యుర్యావదగుద్ధతా ॥ యావదాశో
 చమిత్సర్వథాః॥ పిండదానకాలః ॥ సంవతః॥ పూర్వాహ్నోవాపరాహ్నోవా
 తోయమాశావగామిభిః ॥ సంసృత్రైకవలలిదేయస్సహి ప్రేతస్యబంధ
 ధవః॥ స్థలభగ్నిశబ్దప్రాయశ్చిత్తంప్రథమేహనియతే స్థలయాగలా యచ్చ
 పిండద్రవ్యం యాకరాయత్వానంత శేవదకాపంచర్యంతంనియమితం
 వ్యం | విపర్యాసేప్రాణాపత్యత్రయంకృత్యాఉదకపిండదానానిపునఃకుర్యా
 తే॥తథాచస్త్రుతిః(స్థలభగ్నిశేలింపాత్రకర్తృవ్యవహర్యయే | ప్రాణా
 పత్యత్రయంకృత్యాంజలికపిండాకపునశ్చరేత్) దేశవిపర్యయేఅపకృష్టావికర్తృ
 కుర్యాత్ | గృహీత్వాప్రేతపాపాంశుశ్చేద్యైశవిపర్యయే అపకృష్టావికర్తృ
 తనత్వేతదవశేషయేత్॥శాస్త్రాభిషేదోహాశాస్త్రాభిషేదయిత్వాచిస్త్రు
 తీషద్రవ్యవ్యంసర్వేపుత్రాగ్నిత్రయేన్నాత్వాఅర్చకవాసః గామింగ
 త్వాయత్ ప్రేయఅహుస్తతుర్వతి | స్త్రుత్యంతగోక్షాశ్చపితృవృ
 షి | తనోహిహిద్వారదేశేపూర్వోక్తలక్షణాంజలాలనిధానై తస్యాంసర్వ
 చావకంద్యురీతీకచితే॥తథాఆవశాపన్నోదినం సర్వేద్యురీతిలోదకం
 వీక్షే కొత్తరవృద్ధ్యాతుసంచాశత్పంచనస్త్రియః | ప్రథమేహాన్యేకం ద్వితీయే
 త్వేతృతియేత్రీతీత్యాదిప్రతిదినంకుర్యాత్ | త్రేతోగృహాద్వారికర్తా సర్వామ్న
 మసృత్యనిస్సజ్యతత్రైవసర్వేషుతంప్రాశ్యంబువత్ప్రాణివిదశ్య గోయూ
 నువద్ధ్యాంసప్రకాపయవయా ర్వాంకురాణిస్పృష్ట్యాద్వారాశ్చేమర్చితం పా
 పాంశునిధాయశస్తేస్తదాకృత్యుకవిత్వప్రథమాగృహాశ్చప్రవిశేయంసర్వేషాం
 శస్తేషేవేదంనిగమనేతుశ్శేషపురస్కరం నిగచ్ఛేయః | తతోతరగృ
 ఠంప్రదీపేనసహస్రవిశ్యవత్సమాగ్రమయిత్వాగోదకే చాహుర్వీత్యు
 ఖాయస్త్వస్త్రస్తుమద్భృహణంశేషేమశివంచాప్తిశ్యక్త్యాత్మకంబులాంబుశ్య
 నగ్నప్రచ్ఛదనంకుర్యాత్॥అగ్నానమనలంచైవగోమయంచాక్షణావధ ॥ ప్రే
 లంచాపకపిస్త్వశ్యప్రవిశేయగృహంతతథా ॥ మరణశేషేన్యద్యావత్స
 యేవీకస్తిస్తుదకమన్యస్తిక్షీరమానీయశిశ్యద్వయేఅత్రస్మాప్రేత్యంతం
 అత్రవిదేహీగంధధ్యాత్ | తతోవిషమదివసేషుఅమంత్రకంబుగోదాచిక

ర్యాత్. ఎకాదశానిసమంత్రకం తిలోదకసంఖ్యయాసిం చోదక సంఖ్య
యావాప్రతినిమమంత్రకంపంచన ప్రతీంవా పంచపంచాశ్చ ద్వాశ్చాథ్వాన్యా
షేనపీకొద్దిష్టవిధాననేనకు ర్యాత్. ప్రథమదివససవేషాంజ్ఞాతినామేక కా
లభోజనం వృత్యామైవెతికేచిత్. సవేషామేకకాలభోజనం అభిశ్చయ
సంబ్రహ్మచర్యంబ పృథక్పృథక్చయనమాచశాచాదన్యోన్యం నస్పృశేయుః
చతుర్థహనిత స్తంస్యాదస్థానంసంభయసంద్విజైః అస్థానంసంభయంసంభవ
త్తస్యపిండాపరస్పరం॥ నసంస్పృశేయరంగానివృత్యాశ్చప్రాగ్శాహశ్చ
అస్యతేపిచతుర్థహిచ్యస్థిసంచయి నయది॥తద్దినాధిసపిండానామంగస్త్య
సిగ్ధియతే॥వైతస్యాంరాత్ర్యామన్నంచరేకా॥ శ్రీతోచసెనవాఅన్యవైతసవా
వతేరక॥సంగ్రహే॥దశాహమభ్యేఅనీరన్నక్షారలవతేశిసః బ్రహ్మచర్యం
భవేతైషాంపత్న్యాస్తుమరణాంతికం॥ అపూపసానుసాదీనివజాయత్యా
తుభోజయేత్ అభిశ్చేశయనంకుర్యద్వృత్తబాలాతురాన్విరామ్బితామహం
తాపితరాగురుశ్చైవతతైవచ॥ ఉపవాసంప్రకుపీతఇతిశాస్త్రస్యవిధానం
షాణ్ణాసావజయేత్క్షారంతైలతాంబూలయోషితః॥ జ్యేష్ఠాదినాం
మృతిప్రాప్తామాతాపిత్రోస్తువత్సరం॥—అథోదకదానిర్ణయః॥—అజ్ఞాత
భిరపీక్యచిదుదకదానికతకవ్యం॥ తదాహయజ్ఞవల్లభః॥ ఎవంమాతా
మహాచార్యప్రేతానాముదకక్రియః॥ కామోదకంసఖేపత్నాస్వస్తీయశ్చ
త్వికాజామితి॥ బ్రహ్మచరిణీతాయమీత్యభగిర్యాదిఃస్వస్తీయః భాగినయః॥
అతప్రేతానాం మాలామహాచార్యదానపిండవదుదకదానిసంఖ్యం కా
ర్యం॥ సఖ్యాదీనాంతుకామతఃఅసితతయఅకిరణేప్రత్యవాయా భావాద్వి
నీ॥అసమక్షసపిండానాముదకంతుకంతంభవేత్॥ దశమిహనితతరూకుర్యా
దెవేతీనికయః॥సైరాత్రాశాచపక్షేతుసద్యస్సాన్యవస్థిసంచయః॥ ప్రథమది
వసేదద్యాదెకవింశతిలోదకం॥ తద్బద్ధిద్వియదివసేత్యతీయేతు త్రయోదశ
దత్తైవంపంచపంచాశ్చన్నాశ్చేత్రాద్దమాచరేత్ ఎకవింశతిరాద్యేతుతయ
ప్ర్యంతస్తృతీయకే తృతీయ్యంజలయఃపశ్చాదెకవింశతీరీతం॥ పంచనప్ర
మాఖ్యావతుధేత్రార్థమాచరేత్॥ తిలోదకంవృద్ధిపక్షేదానమేవందినత్ర
యందవ్యాస్త్రీరాద్యపిపనేతిమిశ్రజలాంజలికాద్వీచీయేచతురః కతాత్య
తీయేనీ॥తిలోదకానినందశాంజలికవత్సాచతుధేశ్చార్దమాచరేత్॥ త్రిం

దాద్యద్విత్తీయేతుచత్వారింశద్వివేకాః తృతీయైరింశదనయోరిత్యన్యేషాం ప్రకల్పయేత్ । ఎవంశతాంషర్కదత్వాచతుర్థేత్రాద్ధమాచరేత్ । ప్రథమేహ్నిక్యపిండంతుద్వితీయేచతురస్తథా । తృతీయేపంచవైద్యాదేవపిండుధిస్త్వతః । కేచిదాద్యద్వివేకాన్త్రినాహుశ్చతురస్తథా । ద్వితీయేచ తృతీయేచత్రినెకంపిండనిగణయః । త్రిరాత్రాశౌచపక్షేతు నవశ్రాద్ధానీ తతః పంచాద్యద్విత్తీయే చైవద్వాదేకంత్రాద్ధదినేపిచ ॥ త్రాద్ధదినేనవశ్రాద్ధం శాఖాంతర్థవిషయం ॥ (నవశ్రాద్ధానిపంచాహురాశ్వలాయనశాఖియమితి ॥ అపస్తంబాష్టమీత్యాహువిభాషామితరేవ్యణం) ఇతిశివస్వామినానవశ్రాద్ధ ప్రకరణేద్రవ్యవాసితథాచప్యత్యంతరం ॥ త్రిరాత్రాశౌచపక్షేతు నవశ్రాద్ధానితస్య ధర్మాప్రథమేహ్నిద్వితీయేచతృతీయేత్వేకమాచరేత్ । దైవాద్యదినవశ్రాద్ధమతీత ప్రథమేహ్నియత్ । తృతీయేహనికర్తవ్యమన్యేషామిష్యయంపిధిః । దైనాద్వామానుషాద్వాపి యథాకాలంనచేత్సంభవం । ఎకాదశేహ్నితతఃత్రాత్యాతీ సర్వాణీతస్త్వతంబుధైః సవశ్రాద్ధంమాసికంచయద్యదంతరితంభవేత్ । తదుత్తరేణస్వాతంత్యాగ్రీదనుష్ఠేయం ప్రవక్ష్యమే ॥ (ఉదకుంభంమాసికంధనవశ్రాద్ధం తదైవచ, దైవాదంతరితంపూర్వము త్తరేణసహచరేత్ ॥

బ్రహ్మచారిణాం తిలోదకంపక్షేధి ॥ జ్ఞాతినింమరణేబ్రహ్మచారిణాంనాస్త్యశౌచతా । అతస్తిలోదకంపక్షేధిదమ్య బ్రహ్మచారిణః ॥ మాతాపిత్రో మృతౌ బ్రహ్మచారిణౌ మస్త్యశౌచతా । విత్పథ్యేవ తైస్తస్మాద్దేయమెవతిలోదకం ॥ బ్రహ్మచారిణౌ దామర్యాత్పిండనివాహణం పితృః । తావతాగ్రంతుదాశౌచంతతస్మాత్పానీకుభ్యంతావివహజ్జలందేయంజ్ఞాతిరాంబ్రహ్మచారిణాం । అపిష్టేనోదకందద్యాదావత్రస్యసమాపనాత్ ॥ దద్యాద్విత్తీజకలంభాగ్రతఃప్రాగ్నివాహనమవతి । బ్రహ్మచారి ఏతు మాతంతరాచార్యాత్ భాగతరగ్రజాత్ । అన్యస్యవహ్నిదానెత ప్రతస్యం సాగరమహాతా । ఉపాధ్యాయస్యాగ్నిదానెత విత్తీయంతమాచయతి । చాచి త్యదోషాత్ప్రతితాఃపూర్వమెవహిష్యంతా విశేషస్త్రిశస్యతిలోదకంపక్షేధి ॥

అతస్తిలోదకంప్రేక్షకకతకవ్యంస్త్యతిహింసాతే । జ్ఞాతిభిస్సహసంవాసుతేశ్చ సాకర్తిలోదకం సజీవత్పత్యకంకుర్యాదిత్యాపచస్తంత్రవేదిశః । ప్రదక్షిణాదిసంస్కారాంపురానాంసంహారకం । సజీవఃస్విత్పత్యకంకుర్యాత్ శ్యేష

[illegible]

భగవద్భక్త్యుచితప్రయోగభక్తితాత్రానానాయమ్యు దేశకాలసంకీర్త్య
 మరణదివసేనగ్నత్యుపహారతార్థంనగ్నప్రభాదనాఖ్యంతార్థమామద్రవ్యే
 జైకోద్దిష్టవిధానేనకరిష్యంతిసంకల్ప్య శిష్టంబ్రాహ్మణమాహూయ పితర్గో
 త్రుశ్చామనఃకాశీశివగురునామ గణాకోగిన శ్రాదేవతా త్మజాక

శ్రవణశక్తినిమంత్రుగోమయేనవర్తులంమండలంకృత్యాతిలదర్శగంధా స్మితీ
 ప్తా పితఃగోత్రశమకాప్రేతనగ్నప్రచ్చదనాద్యోద్దిష్ట శాస్త్రే థదంతే
 హిద్యముపతిష్ఠస్వతిపాద్యందత్వాపాదుప్రతాశనంకృత్యావమ్యపాణానా
 మవ్యభవదనుజ్ఞయాప్రకాంతం శాస్త్రకర్త కరిష్యతిసంకల్పభోజనస్థా
 సంఘాష్టిందర్శనసమృజ్య నిరసాశ్చపతిపస్సుశ్యతిలోదకే నావోత్త్యస తిల
 కంబేదకేనలమద్రవ్యం బ్రాహ్మణమాత్మానంచత్రిః పోత్త్యసంపాదితాఃస
 దాధ్యోగేతఃకాతలశ్చశాస్త్రయోగ్యాభవంత్యతిబాగ్రియాత్ || పితృగోత్రస్య
 కర్తాః ప్రేతస్యనగ్నప్రచ్చదనైకోద్దిష్ట శ్రాద్ధభదమాసస ముప శిష్యస్వి
 తబ్రాహ్మణస్యవాసుపార్శ్వేవలనందద్యాత్ పితృగ్నప్రచ్చదనాభేత్త్య
 యోద్దిష్టశ్రాద్ధేకాగ్రియ తామిత్యుక్తేఽంతథేతిప్రతివచనం | ప్రాప్తేఽనుభవా
 త్యుక్తేప్రాప్తేఽనుభవశీతిప్రతివచనంబ్రాహ్మణస్యభరతో దక్షిణా దభా
 నాస్తీగ్యతేవ్యసూర్యంపాత్రముత్రానందక్షిణాగ్రం సాదయిత్వాతస్మిన్
 త్రంనిధాయ ప్రోత్యతిలాన్నితీప్య తూష్టి మఘ్యర్థముదకం నిసీయశిత
 గంగోత్రం శర్తాణంప్రేతనభిమాన్ లోకాన్ ప్రణయానిహితతిలానవస్య
 త్త్యపాత్రేతిమిగంధాభవతిష్ఠంతుప్రసార్థంతిలాదపతిష్ఠంతు | పితేగో
 త్రాయశర్తదేప్రేతాయవోహవ్యంగ్యమీత్యభిమంత్రప్రేతపాత్రంసంపన్న
 ముపతిష్ఠ తామర్ఘ్య ఇత్యుక్తా బ్రాహ్మణస్యహస్తేతూష్టి ముదకంనిసీయపవి
 తంనిసీయపితఃగోత్రశర్తకాప్రేతనగ్నప్రచ్చదనాభ్యైకోద్దిష్టశ్రాద్ధ భదం
 తేలర్ఘ్యముపతిష్ఠస్వతిలర్ఘ్యందత్వాత్రినఃపాస్తశుద్ధ్యర్థముదకందద్యాత్
 కతః॥ ఇహలోకంపరిత్యజ్యతోసిపరమాంగతింఇతిలఘుపాత్రంవిచ్చిద్య
 కతఃమూర్ధానమారభ్యపాదపర్యంతంచైరేరభ్యర్చక | పితఃగోత్రశర్తకా
 ప్రేతనగ్నప్రచ్చ దాద్యైకోద్దిష్ట శ్రాద్ధేతిమిగంధాభవతిష్ఠంత్యతి గంధంద
 ల్వాప్రసార్థక ముపతిష్ఠంతిలాదపతిష్ఠంత్యతిలాత్ | ప్రదాయతిలంకారార్థం
 హిరణ్యందత్వాపితఃగోత్రస్యశమకంప్రేతస్యనగ్నప్రచ్చదనాభ్యైకోద్ది
 ష్టశ్రాద్ధాలంతఃప్రావరణార్థకం బహిఃప్రావరణీయార్థంచ ఇదంతే ఆధాదన
 ద్వియముపశిష్టస్వతిమాతనవస్త్రద్వయందద్యాత్ | తతస్తూష్టిం దయద్ర
 వ్యాణితదకేణ ప్రోత్యతిలార్థదక్షిణంపరిషిచ్యప్రేతమంత్యస్వలమద్రవ్యంస్వీ
 కాంగుష్ఠేనస్పర్శయిత్వాపితఃగోత్రశర్తకాప్రేతనగ్నప్రచ్చదనాభ్యైకోద్ది

జ్ఞానాధిపతి ప్రతాపం సమకరం పితాగోత్రీశ్వరప్రాణాదేవతే దమఃశంసో
పసూరం బ్రాహ్మణ్యప్రామాదమయాధేవ తమాత్యప్తైతత్సవకంగయేయం
భూగణదాభరణోద్ధృతాదతం పాత్రీమయవలచ్చయేయం పిత్రే గో
త్రాయశేమణిజేప్రేమాదేవమనంసోసనారంస దక్షిణాకం సతాంబూ
లంసఖిలాపిధానాదగంధంపగ్నప్రసాద రాశోద్ధృతకోద్ధిష్టశ్రాద్ధేప్రతత్స
ప్రత్యక్షం నమఃకర్మవిదవ్యాత్ । తతః వివంగుణిశేషావినిష్టో యాంతి
భాషితరంభాత్ ప్రతమాకాంత్రేముద్దిశ్యమయాశ్రీయమాదేన పృథమహ
నికరణవ్యంగుప్రభుకృతాత్మైకోద్ధిష్టశ్రాద్ధేనపితంఃగోత్రీస్యశేమణిజేప్రే
తస్యపితృప్రద్యానాగ్నస్సనిహాణమస్త్రీవతిభవంతోబ్రువంట్వతిబూ
యాత్ । తతఃప్రాచీనాయవ్యప్రేమగోత్రీస్యశేమణిజేప్రతస్య పృథమహ
వానగ్నప్రసాదనాత్మైకోద్ధిష్టశ్రాద్ధేపిండప్రదానంకరిష్యతిసంకల్ప్య
బ్రాహ్మణ్యపురగోదక్షిణాగ్రాదర్శా నాస్తీర్యపిండస్యాధఃపత త్తీలోదక
ముపవిష్టత్వీరస్త్రీతిలోదకంసీయపిత్రేగోత్రాయశర్మణేప్రతాయ నగ్న
ప్రభుకృతనాత్మైకోద్ధిష్టశ్రాద్ధేపిండకపతిష్యత్వీతితిమిత్రేతండులైః పిం
డందర్శితపిండస్యసరిపత త్తీలోదకముపవిష్టత్వీతిలోదకంపిండకాపితరంగో
త్రీంశల్లాగంప్రేతముద్దిశ్యమయాకృతేనపిండప్రదానేనపితంఃగోత్రీస్య శర్మ
ణిజేప్రతస్యకృత్తీరస్త్రీవపాదయేత్ ॥ ఐద్యద్దదాదేవిప్రేభ్యఃశృణేంపాయదేవా
శృతం । తేనాగ్నకరణంతుర్యాప్తించాంస్తేనైవనిర్వపేత్ ॥ పిండదానంపరి
త్యజ్యయత్నాన్ధింతురులేవ్యజః । సంతతేశ్వచివాశాయసంపదాంహరిణా
యసతి ॥ బ్రాహ్మణస్యకరణంకృత్వావతుర్గోత్రీస్యశర్మణిజేప్రతస్యనక్షం
శ్రాద్ధముపవన్యతామిత్యుక్తావకపవిత్రాభిరవ్యతామితిబ్రూయాత్ అభిరమ
తాస్త ఇతివీరివతనంపిండమర్చనపిష్యతరామేత్రీనగ్నప్రభుకృతనాత్మైకోద్ధి
రూపతానాస్తీతికిచిద్వదంతికింతుసయాపత్రేపాతశక్తస్తూవాసస్తండులప్రూ
ర్ణపాత్రీమాత్రీంవాదద్యాత్ ॥ అధనవశ్రాద్ధవిధిః ॥ తతోనవశ్రాద్ధాని అ
నాపాతాగ్నర్షరణదీనాదేవభ్యఃషమదేనమకలేవ్యాని ॥ యథా ॥ పృ
థమేవైత్యతియేషాంపంచమేషాంపంచమేతథా । నవమైకాదశేషవజ్జ్వలశ్రాద్ధ
ముయేవే అతఃపరివసాయాత్ ॥ కాశీంమ । నవ శ్రాద్ధానిపంచాసు తాశ్వ
తాయనాశానిః । ఆపస్తంబాక్షరీత్యావశద్యాపంచాస్యకానిః ॥ కచి

ప్రపంచముంబు విదంబరితంబుది వికారశేష్మి నుం ర్యాదితన్త్రుతి కృ
 తోనకః॥ క్రమాగతాంబుకుక్రమారాధినిషేహోనాస్తి । నవకా)ధానిస
 ర్యాణీనగ్నప్రబ్బాదనంతథా । అమంత్రకానికార్యాణితంత్రమవవిధీయతే ॥
 పూర్ణాత్రమః॥ కా)ధానిబామంత్రకకమికానిదకాహమధ్యవిహితానియాని
 అత్యానిసర్యాణి సమంత్రకానిత్యక్తం మునీంద్రై స్సవిశేషవిహం ॥ ఇతి ॥
 తత్రాపరోవిశేషః । పంచమన ప్రమేవాపిష్టుదాహకర్తృణిసత్యపినవకా)ధా
 నిపూర్యాణితత్పర్యంతానితద్భిన్నా । తావంజ్యోతిరసకర్తృమతక్తశ్చేతరధంచ
 న ॥ అసాంపానిషనూహేతు శిష్టంకార్యంనబాంతరభి ॥ త్రికాండః ॥
 హింసానవకా)ధేవ్యపూజోమపూర్ణైదహనకర్తృణిడార్ధ్యందకాహం చత్రాక్ష
 మనన్దహానమాచరేత్ ॥ ఇతికల్పకారికా ॥ అత్రదహనశబ్దదకాహం వాచ
 కః॥ (నవకా)ధానిసర్యాణిపేంత్త్యక్తరాణితు । ఆద్యానిమోక్షజైలానినీర
 త్యస్యనిచ్చత్రయే॥ సపిండికరణకా)ధ్యంపిత్యత్వచా)ప్రయేసుతః॥

[illegible]

యోగ్యసంస్కృతః । తాస్మై మేవ బాహుతే పితౄతా భానమహితం । యదినా
 స్మిన్ తాదూరస్థః గృహే మాతామృతా అథవా మాతృసమీక్షిన్ స్థితః । అన్య
 యదినా మృతః । తదారసపుత్రస్సమీపస్థోపితదాగమనపర్యంతం తయోరోర్ధ్వ
 ప్రహికంసకుర్యాత్ । తథా దూరే సాస్మిన్ పతిః పత్నీమృతా శ్చాత్మ్యత సాస్మి
 నా । దూరే పత్నీమృతా సత్రాత్మ్యతః షణ్మసతీ చాత్మ్య శ్చైవ ॥ యద్యస్మిన్ హి
 తా పత్నీ దూరే స్థితా అన్యత్రా నస్మికః పతిమృతః । తదారసపుత్రః అస
 న్నశ్చేత్సూర్యోక్తపితౄతా భానం కృత్వా దహేత్ । పుత్ర అసానస్స శ్చేత్స
 శ్చాశురః ॥ తథా । పత్నీ దూరే మృతా నస్మి రాసన్న శ్చేత్తదారసః ।
 పితౄతా భానంత దాకుర్యాన్నేదమతర్హణ్యత ఇతి ॥ యదినా స్మికః పితా
 దూరే స్థితః గృహే స్మిన్ హి తా మాతామృతా । తదారసపుత్రస్సమీపస్థ
 శ్చేత్ । పితౄతా భానం కృత్వా దహేత్ । తథా ॥ దూరే పితా నస్మి రితి స్తు యా
 తామృతా యదినా స్మృత దారస శ్చేత్ ॥ సంభాయవహ్నిం విదధీత సర్వామం
 తేష్టిమా త్రానమితి శ్రీహింసా యదిదం పతివీత్రస్థితా తయోరేకేద్ర మృతిభిః
 తే త్రైవిదికపుత్రస్సమీపస్థః తదా పత్నీభర్తుః పితౄతా భానం కుర్యాత్ । భ
 ర్తృపత్నీభిరుర్యాదేవ ॥ తథా బోక్తం । పత్నీభిరుసత్నాం సుతా భావ
 పితౄతా భానం యద్యతే తపత్నీభిరు సత్సూతా చ్చ దూరాభ్యాం పత్నీభిశ్చైవ సం
 హినిర్దయ ఇతి ॥ అపరోవిశేషః ॥ పుత్రో దూరగతః పిత్రార్థమిరత్ర భవేద్ద
 ది । తాతకాగ్నిర్భవేత్తత్ర కేచివాసుర్వసీపిణ ఇతి ॥ పశ్చాత్త్యుతస్య కర్వం
 తి కేచిదుత్తపనాగ్నినా పశ్చాత్త్యుతానాం పత్నీనాం చ తపద్య హ్నిసం గ్రహ
 ఇతి ॥ పతివ్రాజక పత్నీభిర్వృతా తస్తాత్మపూర్వకం దౌపాసనాగ్నిం సం
 భాయవహేతవిధివత్సుతః । (విధవాం విధురంకన్యాం దహేదుత్తపనాగ్నివా
 తతరథం ॥ దర్శమృష్టిం ప్రచ్ఛాల్య తస్మిన్నగ్నావన్యమష్టిం ప్రచ్ఛాల్య తమ
 గ్నిం దృఢీకరోతి । ఆయముత్తపనాగ్నిః ॥) దర్శేష్యస్మిన్ సమారోహ్య పునర్ద
 ర్శేషు సంస్థితం । పునర్దర్శేషు సంస్థాప్య దృఢీభూతం ప్రలక్ష్మయేత్ ॥ కపాల
 తపనాజ్ఞాతో దర్శమృష్ట్యా త్రైరావృతః । పునర్దుష్ప్యంత రాహుధో వహ్నిరుత్త
 పనావ్యయ ఇతి ॥ — అథ కపాలాగ్నినిగ్రహయః ॥ — బ్రహ్మచారిణం కపాలాగ్ని
 నాదహేత్ ॥ తతరథం వికంఠుం కపాలమగ్ని సమానం దగ్ధ్వా తత్ర తుషా
 వీనిశ్చిష్టబలవంతం కరోతి । ఆయం కపాలాగ్నిః ॥ యథా ॥ కపాలమగ్నివద్ద

గ్వాతుపాదీస్యత్రసీ పీఠాః ప్రజ్వాలయే త్రమగ్నించకపాలాగ్నిరుదీతభిః॥
 అభవ్యపక్షికస్యాగ్నినిరణయః ॥ యదవ్యతీయవివాహాదౌపాసనాగ్నౌక్య
 తేకాలవకాత్పత్యై రికామృతా- తదానవోపాసనాగ్నినాతాందగ్వా
 తస్యాఃక్రియాంతే-స్థితయాభార్యయాసహవివాహప్రధానపహుమం కృత్వా
 పూజావదాచరేత్ తథా॥ పూజాపాసనవపక్షాతుయస్యోద్వాహః ప
 రఃకృతః॥ తస్మై శ్చకపక్షివిగమకృత్వాగ్నించవియోజయేత్॥ తతః ప్రస్థాః
 క్రియాంతే-స్థితయాసహభార్యయాప్రధానోద్వాహపహుమంతుకృత్వా
 పూజావదాచరేత్॥ యదవ్యతీయవివాహంతోకేగ్నౌక్యత్య శాస్త్రోక్త
 విధివాదౌపాసనాగ్నివ్యయసంసగక్యతేయద్యకావ్యవృత్తాతదా ప్రత్య
 యోపాసనాగ్నింద్విధావిభజ్యద్యయోభాగయోరగ్నయవివచయే స్వాహే
 నిప్రత్యేకమాజ్ఞాహుతిం హంత్యాదక్షిణభాగం శ్యమ్నాయా ఉత్తరభాగం
 కసిమ్నాయాఇతివిధ్యత్య యాభార్యవృత్తాతాంతేవిభాగవ దహేత్ ॥ త
 థా ॥ లోకాగ్నావితరోద్వాహంకృత్వాసంస్పృశహిమాక్షా॥ తస్మై శ్చ
 స్థాంమృతాయాంతువిభాగాగ్నిముణీరతః ॥ విభజ్యవహ్నిప్రత్యక్షంధాగ
 యోస్తుపృథక్పృథక్॥ పూజాహుత్యావివిక్యాగ్నిమ్నాభాగంవిన్దిశేత్॥
 పూజాస్థావక్షిణంధాగమితరస్యాస్తధేతరయాయుస్సవ్యతా భార్య
 తచ్ఛాగంవినియోజయేత్ ॥ అపరోవిశేషః ॥ అక్షతస్థాం వృతాయాం
 తుపత్నీమన్యాపిచెన్నతా॥ తథాచెత్సప్యశ్కోగ్నిసుప్త్యంతుపిభవేత్త
 యోదీతి ॥ ప్రకాండీ ॥ ఋతుపక్షికస్యాప్యేవమవన్యావేనభాగద్యయం
 కృత్వాశ్యమ్నాయైదక్షిణంధాగందద్యాత్ ॥ అన్యాభ్యఉత్తరభాగం చ త్యా
 స్థితాభీంసహపూజావదాచరేత్ ॥ ఏతాన్యగ్నుశ్చత్త్రేషయవనానీత్య
 కారితోక్తాన్యనాహితాగ్నివిషయాణి ॥ ఇత్యగ్నుశ్చత్త్రేనిరణయః ॥
 శ్చకానసీతశచీవనా॥ అథశ్చకానసీతస్యశవస్థయదిప్రాణస్సమాయా ॥ త
 త్రాహుచారిణి॥మృతఃశ్చకానసీతోయఃప్రత్యక్షేవతిమానవవిస్వస్థావా భవతి
 క్షిప్రంపునరాయాతిమందీరం॥ సచేశఃక్షీయతేక్షిప్రంపునరాయాహస్యతే ॥
 యమంద్యస్త్యా తతశ్చంతింసక్షిరాస్సమిభశ్చతం॥ ఘృతంచ బాహుయాద్వి
 ద్వాగ్హుతాశేధూరిదక్షిణం ॥ సావిత్ర్యావ్యసహదైగ్నోరైశ్చాంతవ
 కారయేత్ ॥ కపిలాగ్నిలావానోదేయంయమతంత్రే శి॥ దహ్యమా

నాగ్నోద్భవోఽహం దహనమయేవ ఘోరినా అగ్నిశమనం నైత్య ఫలత్రయం క
 త్వపునాగ్నిముత్పదతం త్రావ్య త్రివిదాశవ శేషందహేత్ ॥ కారికా
 దహనమనైకుశావాగ్నిశ్చాగ్నోద్భవోఽహం త్రయంచరేత్ । పూర్వవద్వహ్ని
 మంచాయతం త్రావ్య త్రివిదాశహేత్ ॥ ఊనసమాధానత్వాత్ ॥ పాషా
 ణస్థేః పాదశాపమధ్యే పాషాణి సమాదాద్యధిగచ్ఛతి । పాషాణమన్నం
 విక్షిప్య పునరావతతయే జ్వలం ॥ కిలానాశేచ శేషమాహమనుః ॥ కిలాదినాశో
 దహనతతోఽగ్నిమామాయాత మంత్రేణ గాఢాదర్శితః ॥ యమానుసోమం
 సునుతోమంత్రేణైస్స కేవలత్వాత్ గాఢమగ్నైః । అవచమధ్యే పాషాణం
 యదవశ్యేనైవ వహ్నిలాం స్థావ్యదత్తాంబుజపిండాకపునరిత్యాహ గౌతమః ।
 స్మృత్యంతరే ॥ యదినన్యోన్యతోవాచి పాషాణి ప్రథమాహ్నికం । పాషా
 ణమన్యమా వాయుపూర్వదత్తాంబుజపిండే ॥ స్థలభింశేతిలాపాత్రకర్తృ
 ద్రవ్యవివర్ధనమ్ । ప్రాజానన్యత్రయం త్రావ్యజలపిండాకపునరిత్యే దివి
 నష్టపాషాణస్య పునఃపునః ప్రావీచిశేషమహా ॥ నవ్వంయదిస్యాత్పునరేవ
 వ్యవ్వందత్తాంబుజలిం దైవదిక్పరమ్ । ఇమయ్యుగశ్చక్రయగం ప్రయజ్ఞత
 త్రైవిదాశవం విహితం విధే గమిం । నష్టపాషాణస్య పునఃప్రాప్తౌ ॥ ఇమ
 యుగే గుతమానయదైతం । ప్రదాంధరన్తానాపాదేవయంతః । అగ్నిదత
 క్త్యమలంకంవిదానేనైవ పద్ధతవత మిందవెన ॥ ఇమంత్రేణ కిలాద్వయం సం
 పూజ్య శేషేదకాంబుజదహేత్ ॥ ౧౭ ॥ దేవలి ॥ కన్దాశిలాన్యోద్భవచేవ ॥
 ద్భవస్యైవ త్వంబురింతైవదిక్పరమ్ ॥ ఇమేయగై త్యక్తయగం ప్రయజ్ఞ
 త్రైవిదాశవం విహితం విధే గమిం ॥ ప్రథమహ్నిస్థాపితశిలానా శేకర్తవ్యప్ర
 యోగమాహ ॥ అగ్నేశిలామాదాయ ఆయాతు దేవస్సమనాభి... శత్రుశా
 తెణంయంత్రేణ శిలాం దర్శితా నేష్య పూర్వవత్తేశవాదినామధిస్థాపయి
 త్వానత్రాగ్నిం ప్రసిష్ఠాప్య చతస్పత్రే ప్రయోగం త్యక్తాబ్జ సంస్కారాం
 తెవవిధిం చ నాగ్నోపహితమాబ్జం గృహీత్వా । యమానుసోపగేఘసు
 త... అంత్యేన స్సాప్యహా ॥ యమామేధం ॥ యమామఘృతవత్... ప్రజీవ
 నేస్వాహా యమామేధం ॥ యమామమధుమంతగం... పరిశ్కర్చిస్సాప్యహా ॥
 యమామేధం ॥ ఇహ్నిధిర్వంత్రైరాజ్యాహుతిహంత్యాపూర్వదత్తం జపిత
 పిండాకపునరదహేత్ ॥ ఇతి శిలానష్టపాగ్నియస్మితం ॥ పునరదహనారాశే

[illegible]

గ్రామభూభూమిద్రవమాయితః। కావాకాచేతునిమృతైతతక్వాంతింతు
 కారయేత్॥ వైకంఠోదుంబరాశ్శ్యేనేఃప్రత్యేకాష్టోత్తరంశతం। యమై
 వతమంత్రేణకూతవ్యంవిధిపూజకంధ్రకాంతింశతంకుర్యాత్తత్సాపవ్య
 ప్రకాంతయే॥ ఇతి॥ తూద్రాదిభిఃకాష్టాదిహతశ్శిశుః॥ మనుః॥ నవిప్రస్సేషుకీప్త
 త్సుమృనాకూద్రోపిహరయేత్। అస్వగ్యకావ్యహుతిస్సాస్వచుచ్ఛద్రసం
 సగదూషితాఇతి॥ అస్వగ్యకావ్యదిదోషస్తరదాత్। యస్యాహరతితూ
 ద్రోగ్నింత్యుగకావ్యసంపీఠిచ। పీతత్వంహీనదాతస్యసచాధమకణివ్యతే
 ఇతియమస్తరదాత్॥ శిశుః॥ దహనచేశనకాయః॥ శిశుః॥ దక్షిణేనమృతం తూ
 ద్రంపురద్యాశేనిహకారేత్। పశ్చిమోత్తరపూర్వాసుయధాయోగంద్వి
 జాతయఃనిహారణందహనం। యథాయోగంధృతాక్రమం॥ శిశుః॥ పిండ
 వాయువైస్సృష్టేనీవస్సృష్టే॥ శిశుః॥ దశాహభ్యంతరేషింధంయన్నా
 క్షుచివవాయునః। పీతత్వానైచ్చముత్యతవతైక్వాగ్ధృతైరపి॥ పిండ
 స్యక్వాదీదూషదేహాయశ్చిత్తం॥ తత్రగోవిలః॥ వాయుసానైవిత్షేంద్రవ్యదం
 దాలాదిదూషితే। కృశిత్రయంప్రదుర్వీతఅవ్యక్తీశ్వరదైవచుఅత్రిః॥ శ్వసూ
 కరస్యగాలాదైక్యగ్రామకుకుటైరపి। సవాస్థిభస్తపిండానాంస్పర్శనైద
 ప్రమాదతః। పంచపంచదతుభిశ్చక్రచౌడాంత్రయంచరేత్॥ తథా॥
 సవాస్థిభస్తపిండాంశ్చప్రమాదాత్సంస్సృశేద్యదిశ్వసూకరభిరోష్టైస్త్ర
 చతుస్త్రీణీపరాణితుస్త్యంతరే॥ శ్వభిరకదకభచండాల్లేశ్వవాస్థిస్సృ
 శ్యతేయది॥ బ్రాహ్మణానామనుజ్ఞాతఃప్రాజాపత్యైనకుభ్యతి॥ అశక్తవిషయం
 అనుపనీతవిషయంవా॥ నచాత్రశ్యేవకాకాదిపక్షిణిప్రతిషేధితి। శ్వచండా
 లాదిభిస్సృష్టఃపింఠోయదుపహస్యతే। పాపాపత్యత్రయంకృత్వాపునః
 పిండాకసమాచరేదితి॥ దేవతః॥ కావేరీసూతకంచెత్సాన్నికాశేషే తద్దై
 వచానదకాగ్ధానిదేయనియాథాకాలంధృతాక్రమం॥ దశాహమధ్యేదర్శనం
 క్రమాదాశిశుతాపితోన్నదాకుర్యాద్భావద్దశమవాసరం॥ తిదకంపిండదానం
 చదశమాత్ర్యనివర్తతే॥ ఇతి॥ పుత్రీనుతాదత్తకదైరసోదివ్యతిరిక్తాః। ద
 శాహంతరిలోదకపిండాకాఅమవాస్థాయామేదదద్యుతథాకపది॥ దశా
 హమధ్యేయదిదశకాపతేద్దద్యుదశాహంతరిచారీపిండాక। పుత్రీనుతాదత్త
 కదైరసశ్వశేసాన్నుతాస్త్రుతసమపయేయితి॥ శిశుః॥ అమాయాంమరదే॥ శిశుః॥

అమావాస్యాయామృతస్యతీలోదక పిండాకప్రతిదినందద్యుః॥ అమావాం
మరణంయస్యతస్యపిండోదకక్రియా॥ అదశాహస్యేతిదినం కారయేత్స్వ
తిశాసనాత్॥ యఃకశ్చిచ్ఛత్యుద్దశీక్షణేమృతః॥ తతఃఅమావాస్యారేవే॥ తేహి
అమావాస్యాయామనతిలోదకపిండాకదద్యాత్॥ గృహ్యపరిశిష్టే॥ చతుర్దశీక్ష
ణమృత స్తత్రప్రాప్తోత్యమాతిధిఃపిండోదకేందశాహంతంతస్త్రిన్నవాహనిక్ష
పేత్॥ శి॥ దశాహమధ్యసంక్రాంతా॥ దశాహమధ్యసంక్రాంతాతస్త్రిణసమా
పయేయః॥ తథా॥ దర్శస్సంక్రమణంవాపిదశాహంతస్సమాపయేత్॥ తావనై
వోత్తరంతంత్రంసమాప్యమితిశ్చయః॥ ఛవిద్యత్పురాణే॥ ప్రవృత్తాశావతం
త్రస్తుయపిదర్శఃప్రవర్తతే॥ సమాప్యహోదకంపిండంస్నానమాత్రంసమాచరేత్
ప్రేతీనసి॥ ఆద్యేందవేతుకర్తవ్యాఃపిండదానోదకక్రియాః॥ ద్వీరేందవతు
కుర్యాణిశ్రునశ్శావంసమత్నుతే॥ ఏతన్నతాపితృవ్యతిరిక్తవిషయం॥ తద్విష
యేవిశేషాహ॥ గాలవః॥ పితోరాశాచమధ్యేతుయదిదర్శస్సమాపయేత్॥
తథానైవోత్తరంతంత్రంసమాప్యమితిశ్చయః॥ దశాహమధ్యేదర్శశ్చైన్ద్రిం
దానంతిలోదకం॥ వినాపిగృహ్యమన్యేషాందర్శేనైవసమాపయేత్॥ వసిష్ఠః॥
అంతర్దశాహేదర్శశ్చైత్రంత్రంసర్వంసమాపయేత్॥ పితోస్తుయావదాశా
చంతావతుర్ద్యదతంద్రితః॥ ఆశాచమధ్యేవిధుసంక్షయేపిదద్యుర్దశాహం
తిలవారిపిండాక॥ పుత్రీసుతోదత్తకలిరసశ్చశేషాస్సుతాస్తత్రసమాపయే
యః॥ దశాహమధ్యేదర్శశ్చైత్రాయంపిండంసమాపయేత్॥ మాతాపితృభ్యా
మన్యేషాందర్శేనైవసమాపయేత్॥ ఇందుక్షయేపిసంక్రాంతావాతేనర్వం
సమాపయేత్॥ శిలాంజలవిసృజ్యాధదశాహేతంత్రమాచరేత్॥ అద
శాహంబహిస్సాన్నం కుర్యాత్సూర్యవదన్వహం॥ శిలాంజలని సృజ్యా
థదశాహేపివామమాచరేత్॥ ఇతిపాదాంతరం॥ చంద్రద్యయేబలిన్ద్రా
వధయఃప్రేతస్యశాంతయే॥ యదిదద్యాద్ద్విచంద్రేన్నవిదాతుఃకులవినాశనం
చద్యాదిసపిండారాంసమానోదకీనాంతథా॥ ద్వీచంద్రదర్శనాత్పద్యస్యక
లంకమావశ్యతి॥ ఏతన్నతాపితృవ్యతిరిక్తవిషయం॥ తథా॥ స్మృతి సంక్రమ
బలిన్ద్రాచంద్రదృష్టేస్యాత్పిండాస్థితేవదాహకం॥ చంద్రద్యయేపితేతవ్యామా
తాపితోర్పలిక్రియా॥ గౌతమః॥ అంతదశాహేదర్శశ్చైత్రంత్రంసర్వం సమాప
యేత్॥ పితోస్తుయావదాశాచంద్రద్యాత్పిండంజలాంబలిని॥ పృథివీసం

హే॥ ద్విచంద్రదర్శనైవోహేమాతాపితృవిద్యతే । అన్యహంతుశపిం
దాశాం దృశైవసమాపయేత్॥ మాతాపితృవిదయేపిందాద్యపక్షం దేశకా
లౌపన్తవాదాభాహుగాలదః॥ పితౄరాశాదమధ్యతుయదిదర్శస్సమాపతేత్॥
తావతైవోత్తరంతంత్రంపర్యవస్యత్యైహిత్యరం॥ తదాహస్త్వతితన్వవిర్ణ
యే॥ కాష్ఠస్యాపస్తంబాధత్వంతరావాపినుకపే । పితౄరపితృధాదన్య
పిందానంధస్సమాపయేత్ । తపస్తవేమహామార్గేఉపసగ్నేమహాభయే॥ పి
దోదశవక్ష్యంతుపితౄరపినమాపయేత్॥ సంగ్రహే॥ ప్రాప్తకాలమతి
క్రమ్యనకుర్యాచ్చైద్యులిక్తిమాం । అప్రదానాత్ప్రయాస్సర్వాఃతదహ్నై
వతుకారయేత్॥ అక్రమ్యప్రవర్తరకప్రతాప్యైవప్రకల్పతే॥ ఎకోద్దిష్టా
దియైశ్చమకాలేషుపరకల్ప్యతే॥॥ అధానుగమనవిధిః॥॥ స్నానంశరీరశు
ద్ధిశ్చక్రియతే॥ ప్రాతంచితావధ్యాయాత్తతఃపన్నమయంనారీప్రతపిషేదా
యయిత్యాదివిద్యనారీప్రయంత్రోవాస్తీఉత్థాపనాభావాతీ॥ వస్త్రసంహా
జకనప్రభృత్యభయోస్తుత్రేణకుర్యాత్ । అధికలోపాశ్చువక తంత్రవి
వృత్తిః । దహనోపస్థానహోమమంత్రేషుద్వివదననోహకార్యః । తద్యథా॥
మైనామగ్నవిదహోమాభిశోహోనామైనయోస్త్యచాచిషీపిమాశరీరే॥ య
దాశ్యతం... జాతచేవోధమేనాప్రహీణతాబ్ధితృభ్యః॥ శృతంయదాకరిసి
జాతచేవోధమేనాపరిదత్తాబ్ధితృభ్యః॥ యదాగచ్ఛతోనునీమతానుథాదేవా
నాంవశనీభకవాతః॥ సూర్యంవాదక్షుషీగచ్ఛతాం । వాతమాత్మానాద్యం
చగభతం॥ పృథివించథమకాతా । అపివాగభతంయచితశ్రీహంహీతే॥ ఓష
ధీషుప్రతిస్థాశరీరైః । యఏతయోఃపథోగోస్తారః॥ యఏతయోః పథోరషీ
తారః॥ యఏతయోఃపథోభిరషీతారః॥ అన్యత్సవకంసమానం॥ అగ్నిశ్చరు
స్తథాహోమవిషానంతే దైవచ॥ సకృదేతద్ధికతే॥ వ్యంపిండదానోదకంవినా
పిండంప్రార్థంపుష్కపృథగితిపాశాంతరం॥ అనుగచ్ఛతియానారీమృతం భర్తూర
మండసా॥ అస్థిసంచయనాంతోస్యాభిర్దుస్సంసారవివహి । చితాధిరోహ
ణేవైవసంసారోనవిజిగ్మతే॥ అస్థిసంచయనంకర్తదశాహహవనంసక్రుత్ ।
నగ్నప్రచ్ఛానవాడిప్రార్థానివపుష్కప్రధక్॥ ఆవృత్తిఃపంచమంత్రాహం చ
యసశిరఃపరితః॥ అన్యస్యమంత్రజాతస్యనావృత్తికియతే॥ అనుయినై
తంకతావ్యంప్రభృత్యంధుభిరదకం॥ కుర్యాత్ప్రహాదకానాంశుదానమేకలూగ

౦౧ పృథగ్భూమీశ్వరతత్వానమానం స్థతయోస్తయోః ఏకచిత్త్యానమాన
 యదంపరీయదీసంస్థితాతయోస్తుయుగపతుర్యాత్మమానాద్యాః క్రియ్యాన్సు
 ఃబహిరేకపృథక్పంచాకాశధాచైవోదకక్రియాః । అస్థానానామగం
 పిపృథక్సంకల్పకృతుంభయోః॥ పృథగ్విప్రార్జ్యునిః ప్రాచీనైః పృథగ్వి
 త్తే॥ స్త్యంతరే॥ పృథగ్దానంబోదకస్యపిండంశార్థంపృథక్పథోవికా
 గతానూనాంబహూనామధవాద్వయోః॥ తంత్రేనదహంతంశ్యక్త్యాక్రూర్దం
 ర్యాత్పృథక్పృథక్దంపత్యేకేకదాన్యత్పృథహదోపాసనసామీపా । పృ
 థ్యతే॥ తేజతావ్యాపిందానోదకక్రియానిగమప్రభాదనంశార్థంనవత్రా
 ంబదైవచమౌత్సర్గంమూనికానసంహితీరణంపృథక్క్రితమేత్రోగోకశ్రీ
 యః... శర్తవోఃపేతయోగిసంకల్పః॥ వశార్థంనూథాకాంబృథావన
 ంపయేత్ ॥ పిండదానాంబహిర్యవికాహమభయోఃస్వధా । తయో
 గమరోభయోపృథగేరాద్యాదిజ్యోతిర్ధానికర్మకాంతాభావోద్భ్ర
 మ్మనంబయనంహూయంతకాపామాదనంకర్మత్ । కేకసానాంతంసంసార
 సేవతయోమతఃమిళితానాంతుసంసారోన్యాయసిద్ధాపిహదతే॥ వ
 శార్థంసంపిండంతంభన్మకాలమృతావికీకల్పకారికా॥ తత్రలస్యస్త్రివివికల
 మ్మప్రవేశశ్చేతూధరిత్రాహావశివతాన్యత్రోపేనుగచ్ఛేర్థ్యాత్మైవశిందీ
 త్యధిరోహణేవదశాపాతోభిర్దురభస్యశుద్ధింశార్థద్వయోన్యాత్మ్యవికేకదా
 లిఖికాత్యానుసంపూర్వేద్యుఃప్రవృత్తంపతివిపరీతయోత్ప్రేక్షామలతా
 సస్యాస్తత్ప్రతివాసరంతదభిలంబాహంక్రియావాసకృత్ప్రాయాద్ధంభుదగ
 నవారిసలిలంపిండంవృషోత్సర్జనంసాపిన్యంపాతీసుమాసికపిఠికుర్యాత్
 తాహంసుధీః॥ ఇతి॥ జీవభరణరియానాంపిన్యైహాకాశానమన్వయేత్దహం
 తరేన్యతేనస్యాకాలభేదంశకారయేత్॥ అనుగమనైవపిండీకరణం॥ అనుగమన
 సపిండీకరణంపూర్వంభర్తుకృత్వాపశ్యతేద్భక్తాపితృపితామహైస్సహస
 పిండీకరణంకుర్యాదితికేచిత్॥ అన్యైశ్చత్వైశ్చాదీభిఃసహసపిండీకరణంకుర్యాది
 త్యాహుః॥ తథా॥ పత్యుభిత్యానమానంశత్యయానాంజ్వలనంకతాత్రస్యాపి
 ద్దంతతత్ప్రత్యక్షక్వాదిమనీయోజయేత్॥ ఇతి॥ అపరేతుభదైక్రేమపత్నాది
 స్యాపిండ్యమాహుః॥ భర్తుపితృదిసాపిండ్యంభదైక్రేమసహస్త్రియాంబహ
 త్యప్రియావరదితియత్తదసాంధ్రతం॥ ఇతి॥ త్రాదీభిఃకుర్యా

రూపత్యాస్తథైవచ। సాపత్యావాసపత్యావాసభేదభిగోవిలః॥ అప-
 మేవముఖ్యపక్షః॥ ఏవంచసతిమృతాహఃశ్వత్వాదిభిస్సహాశ్రద్ధం కుర్యాత్
 తథాత్రికాండిః। కృతేపితౄదిసాపిండ్యనూతుశ్చాశ్రద్ధంపుభక్త్యుతమ్॥ అభి-
 కాశతథామాతుఃపితామహ్యుడిభిఃక్రియేతి। అపరోవిశేషః॥ స్వైరిణీనాం
 స్థిణీనాంపతితానాంచయోషితాం । నాస్తీపత్యాగ్నిసంవేశఃపతితాహి-
 ధామ్యతా॥ పృథక్ప్రీతింసమానుహ్యనవిపాగ్నింతుమర్హతి। యోషితామన్యజ-
 తీనాంపుథక్ప్రీతిరపివ్యతే॥ అన్యచ్ఛ్రావకకాలమృతాభిరూపార్యాద్యదిభిఃపద్మ-
 యోః। తంలైరిదహనంకృత్వాపిండంకుర్యాత్పుభక్త్యుధక్। పూర్వంమృతశ్చ
 దాహత్యాగ్నితరశ్చేత్ప్రమీయతే । దాహంతమేకకాలత్వమిహసాకల్పకా-
 కా॥ అస్తిన్నదేహత్రికాండిరిపి॥ మృతేభిరేదితద్దాహత్యాగ్నిప్రీతిమీయతే
 యది। పత్న్యంవాపాగ్నిప్రీతిమీతాయాందాహదవాశ్చపిమృతః । శత్ర-
 తంలైరిదహనాస్యాగ్నిస్తంత్రేమద్విత్వమూహయేదితి॥ పతింమృతంపూర్వది-
 నుయాతుంనెష్టాబుధైఃపర్యపితంశవంసా। చాంత్రాయణేతత్రకృతేతుదోష-
 సశ్చైత్స్వయంయేనవయాతుకామాశ్చభ్రంపర్యపితస్యాహశవస్యాం తై-
 శుద్ధిదం॥ సపిండికరణప్రయోగస్తత్రవత్కృతే। ఆధయుగపన్నరణేసంసార-
 క్రమమాహ ॥ సంగ్రహకారః। సకృత్ప్రీతియంతేదహవశక్త్యాశ్రద్ధాశ్ర-
 తాంతరంగక్రమేణైషాముదకాదిసమాచరేత్॥ తత్సపిండవిషయం॥ తథాచ
 ఋవ్యశృంగః॥ భవేద్యదినపిండానాంయుగపన్నరణంయదిసంబంధాసత్తిమ-
 లాశ్చతత్రామాచ్యాధ్యమాదరేత్॥ యుగపన్నరణేమరణానుక్రమపరిజ్ఞానో-
 శేషమాహమనుః॥ కృత్వాపూర్వమృతస్యాదాద్వితియస్యతతఃపరం। తృతీయ-
 స్యతతఃకుర్యాత్సన్నిపాతేష్వయంక్రమభివి॥ మరణక్రమతోదృష్ట్యామరణాన-
 క్రమేణతుసామాన్యమిదముద్దిష్టమన్యేషామగ్రజంవినా ॥ అన్యేషామగ్ర-
 స్యాపిసమవాయేగ్రజప్రభుః॥ అగ్రజస్యాపిపిత్రోశ్చసంపాతేపితరౌప్రభూ-
 పితుఃక్రియాణాంమధ్యేపిమాతుదాహపాదికంచరేత్॥ ఏవంపిత్రోఃక్రియామధ్య-
 పతేషాంప్రేత్యకౌపరిపితర్యుపరతేపిత్రోర్మాతుశ్చాశ్రద్ధంసితతాతే। మాతర్భ-
 పితృవృత్తాయాంపితృశ్చాధ్యాప్యతేనతు। మాతుఃక్రియామధ్యేమృతేపితరిస-
 మాతుల్రద్ధంనకుర్యాత్। పితుఃక్రియామధ్యేమాతామీయతేయదిపితుః
 త్తద్దాద్యతేపక్షిగ్మంతేకుర్యాత్ ॥ తథాచసంగ్రహకారః। మాతుదాహ

విద్యుత్తుపితాయస్యప్రమీయతే। మైత్ర్యకంతుయథాకాలంపితంస్వర్వం సమా
 రంభే॥ తతోమాతంప్రిపత్నాదాశేషంకర్తృసమాచరేత్॥*॥పత్న్యదీనాం
 సంఘాతమరణే॥*॥ఋత్యశృంగః॥పత్న్యఃపుత్రస్యమాతంశ్చభ్రాతృస్తత్త్రి
 వయస్యచ। స్నుమాశ్చశ్రోత్వపితృస్సంఘాతమరణంయదీ। అర్వాగచ్ఛాన్త
 ిపితృపూజకంసాపింధ్యమాచరేత్॥ బహునాంవ్యయోవాకపిక్వక్తి ది
 నిమరణంసంఘాతమరణం॥యత్తుజెవలెనోక్తం॥ పితరౌప్రమృతౌయస్యై
 గస్తస్యాశుచిభావేత్॥ తక్షణనాపిపిత్ర్యంబయోవత్పూజోకనవత్సరిః। న
 మ్నూనోక్తపత్నీవ్యతిరిక్తసాపింధ్యవిషయం॥అతివివలోకాశీః॥ అన్యసాం
 ప్రీతకార్యాణిమహగురునిపాతనా। కుర్యాత్సంవత్సరస్యాంతేబ్రాహ్మమంతం
 జపయేత్॥ పితకార్యాణిదహనాద్యావ్యక్తద్ధాంతానీవివక్షితాన॥ అద్య
 బ్రాహ్మమశుద్ధోపికుర్యాదేకాదశేహసి। కర్తుకస్తాతా-లిశశుద్ధిరశుద్ధిఃపునశేష
 సజ్జివిశేషస్తరణాత్॥ఎకమిత్యసినపితృస్సంఘాతమరణే॥ దేవలోపివిశేష
 మాహ॥ పితృయవరతౌపుత్రక్రౌడ్ధంకుర్యాద్వయోరపి। అనువ్యక్తేన నా
 న్యేసాంసంఘాతమరణేపిచ॥ అన్యసాంపితృస్సంఘాతమరణేవిశేషమాహ
 లోకాశీః॥పుత్నీపుత్రస్నుమాచాత్రభాతృతత్ప్రతికాలపి। పితరౌచయజ
 కస్త్విదుర్మయేరన్వాసరతదగాఅద్యమేకాదశేకార్యాస్త్రీపత్నీతంస పింధనం
 ఇతియుగపన్నరణవిధిః॥అనుయాశేపతిపత్న్యఃపుధ్యపిందరిలాంజలిక॥ గ
 ద్యాద్రిలాంజలినాంతంధానమేకశిలాగతం। ఎకగతేత మృగయోదాకానమ
 కశిలాగతం। అనుయానమృతౌశ్రాద్ధంయథాకాలంసమాచరేత్॥ చిత్తశ్చదన
 దాహశ్చేత్సవకమావతక్యయెవ్విధిం। దద్యాత్పాపాగభేదసతయోరధి
 లాంజలిక॥అంతరదకాహేఅస్థానిసంసార-ణే। కమకప్రదీపికాయాం॥ ఆ
 దాచాంతఃకసాదెప్రదాహేశేషాద్యధిస్తద్వహిశ్చైర్గ్రీరాతాత్॥ పుత్ర
 స్యాపిప్రాగతౌచగ్రహశ్చేన్నోచేతప్రస్యాత్రసంపూజకమహుః॥ పూ
 జోకత్రమః॥ బహిర్దకాహేత్రరాత్రాశ్చపత్నే। ప్రథమేహివ్యోయేహి
 వైశవింశేత్తిలోదకం। తృతీయేచత్రయస్త్రీంశేత్తిలోదకముదాహృతం॥ప్రథ
 మేహివ్యోకపిండుస్యాద్విరియేచతరస్తథా॥ తృతీయేపంచైదద్యాదధి
 సంచయంతథేతి। కపదికః॥సంవత్సరాదవాక్కునస్సంసార-తే॥ పిత్రస్య
 వత్సరాదవాక్కునస్సంసార-కర్తృణేనవకాలపరితాస్యాన్నమాన్యంగురు

శక్తయోగిని స్త్రీతామృత్యవంశైశ్చ పెధికం॥ తునర్గహనకాలమహా ॥
స్త్రీసంస్కారములయే॥ బాలెవాణ్ణదివావృద్ధశుక్రేచా స్తముపాగతే॥ అపు
వశిష్ఠయోగ్రాంధప్రీతకమకచక్షురయేత్ ॥ బాలెవాణ్ణదివావృద్ధ
శ్రేచా స్తముపాగతే॥ ప్రీతకమకచక్షురస్యాదస్తేచగురుశుక్రయోః ॥ స్త్రీ
త్యంతరే॥ అధిమనెహరాసుప్తేహాద్యచగురుశుక్రయోః॥ అతీతకాలక్రాద్ధ
చైతన్యనష్టంపిశిరమహాకలిఅర్వాక్షీపత్యాత్మేతస్యతునదకప్రాసత్త్య
నకాలయమృత్యుయోనమాద్యంగురుశుక్రయోః ॥ సపిండనశ్రియాకాలేపృ
థ్వోస్త్రహికమాచరేత్॥ గురుభాగవతాన్యవిధీష స్త్రనవిద్యతే॥
నాచర్యచతురదశవిధినందాధి॥ వాకుశ్రీరవాసరాసిలేజ్యయోర స్తగణ
న్యగణీభంబిషమంభ్రీభం॥ శుద్ధవక్షంత సంత్యజ్యతునర్గహనము స్త్రమల
వసుస్త్రాస్త్రహికచనశితేపులింబసు ॥ పాష్ట్రుప్తభయోధూయో
దిహారతరాలనాశనం ॥ దినోస్త్రహికతతర్యుంచంద్రతారాబలాన్వితే
పావద్రహాబతయైశుక్రేలగ్నకవృతేయర్వదకహనంబక్త్యాక్ర
ద్ధకాలచతుర్యతే॥ స్త్రాద్ధికాలాణ్ణసపిండకరణంకార్యంవత్సరే వార్ధవ
త్సరేలదిమనెవాస్త్రసజ్జేహమసివాద్వాదతేహివావీష్వేవకాలేష్యేత
స్యవ్యోర్విష్వేజ్యోదశాకృత్తికాసుదనందాయాంభుగువారేత్రజన్మసు॥ పి
ండదానంతకవ్యంకులమమకరంతరే॥ త్రజన్మసుప్రిపాద్యమనందాయా
భుగువాసరే॥ ధాత్యపాష్ట్రంయోగ్యాద్ధంనకతకవ్యంకులమయేత్ ॥ సకృ
హంబుకామ్యేనుగ్రహాన్వేదికేపద॥ అతీతవిషయైవమితత్సర్వం విచి
తయేత్ ॥ అధానిసంసారరహిహస్తానితాచయవ్యంచస్వాత్రవణమశ్శ
యత్ ॥ వసుస్త్రాత్రంనపాష్ట్రంచవారుణంసామ్యమనర॥ ఏతానికర్తితాసిప
తునదకహనకృత్తి॥ ఏగదంనదకహనవ్యతిక్తవిషయం॥ ఉదగయనెక్య
పక్షివైత్రవకృత్తి॥ వైశనంవారయోదరేభూతాచినశితేపుకుర్యాత్ ॥
సోమశుక్రయోఃనయాహంబుయోగ్యాన్వేదికామాలభనిష్కారీపంచకు త్రి
న్మసు॥ తిత్తుమలేమచార్ధ్యగోక్షేమ॥ సోహితీపురకృతాన్వేదికా తిత్తా
గోభామారాధాన్యావోద్యానిప్రమరేమనత్యేక॥ వైశవ్యంపాతవై
భ్యతివిష్టమసచకర్తుశ్చర ధాన్వమద్యాదకచంద్రమసికాకాచిస్వద్యోచవ
తేవ్యనీపుకుర్యాత్ ॥ తానిగోక్షేతేకావ్యశకృత్వోవాద్వాదక కృత్వో

పావమానభిః కుద్ధిమభిః కృత్యాలయ త్యాతతస్యం సుర-ర్యాత్ || అస్తావభా
 వేపాకాతైః ప్రతిరూపం కుర్యాదివచనాత్ || శ్రీశివరానీకవృందపలాశవృం
 తానామాహృత్య తైర్యథావయంపురుషరూపం కుర్యాత్ || పాలాశవిధాపా
 ధేయం నాస్తి స్త్రై సంగ హే నస్తే వృద్ధిమసర్వేషు పిండం న శ్చై ల్లోదకం |
 పలాశవిధినాకార్యం పా ధేయం నచకర్త సు|| శి|| అతీతలొదకం పిండమాహ || డె
 వలః || పథమేవింశంతిం దద్యాద్వి శ్చయేపంచవింశతిః || దద్యాద్వై శ్చయే త్రింశత్త్య
 తిలోదకమిన్ద్రై తం || యత్ర త్రి సత్రమాశాచంత్రాదాత్రిం ప్రదాపయేత్ చ
 తురస్తుత్విశ్చయే హి శ్చయే త్రిం ప్రదాపయేత్ || పాచన-రః ప్రథమవివ సేదే
 యాస్త్రయః పిండాస్సమాహృ తాః || ద్విశ్చయే చతురోర ద్యావస్థిం చయనం త
 థా || త్రింస్తుత ద్యావస్థియే హి చతు శ్చైర్ద్రుధమాచరేత్ || అధవిత్వః || దేవలః || ప్ర
 థమే చద్విశ్చయే చ హ్యేకవింశ త్తిలోదకం || త్రిశ్చయే చ త్రయస్త్రై త్రిలోదకము
 దాహృతం || విష్ణుః || ప్రథమే హ్యేకపిండం హ్యేద్విశ్చయే చతుర స్త్రధా || ద్విశ్చయే
 పంచవైర ద్యావేష పిండవిధిస్త్రై తి|| స్త్రై సంగ హే || త్ర్యహం శాచపతే శుప్ర
 థమహిష్టిశాదకః || నవ శ్రద్ధానిపం దైవకుర్యాత్తర్వావిధానతః || ఏకం శ్రద్ధాని
 కుర్యాదశోద్విష్టస్య పూర్వతః || త్రిరాత్రాశాచపతే శుప్రవ శ్రద్ధాన్య శుక్రమా
 త్ || ఆద్యోఽతిత్వేనమ ద్యేవీకం శాక్తి యదానరా|| శుభాగశరీరౌత్పత్తిః || థ ||
 తైః పిండైశ్చోగశరీరం బాలయతే || తథాహి || పిండప్రదానలోపస్సాన్యప్రేతా
 నాం నైవసర్వదా | ఛోగదేవాస్య సంప ద్విః పిండేనై వపరత్రవిధిః || ప్రథమ
 హనియత్పిండం తేనయాభ్యుప్రజాయతే చతుశ్చోలేనాన్యైకచద్విశ్చయే హని
 బాలయతే || భుక్తావశ్చ స్తనాగీరాత్మనీయహనిబాలయతే | నాభిస్థానం గురం
 లింగంచతు శ్చేహనిబాలయతే || హిగూచపంచమిస్యాతాంక్షస్యే చర్మచ నిర్వహే
 సప్తమేచనీరాస్సర్వాబాలంతే || శాత్రసంశ్చయః | అష్టమేహిమపిండం స
 ర్వలోమాన్యసంతరం | నవమేహ్యే సంప త్తే శేషే శుక్రే త్రిశ్చయః || ధర్మాహంధ్యం
 తతే పిండం బాలన్నాత్పాదచవాయసః || పీతత్వం నైవము చ్యేచచ తై శ్చైర్ధృత
 త్రైశ్చ || శుక్రవష్టస్య శవాగ్నైః పాక్తియస్మి త్తముచ్యతే || శ్చ శానవహిష్ట్యవితరే
 నర్తమంధేధవాత్కైర్జముపైతివహి || తద్భస్మ నారాశిక యోరరహ్య
 స్సంస్కృత్యవావ్యాహృతిలూప ఏకః || స్పాదాగ్ని నాశేతతై వచి త్రమహ్య
 థాయోనిసముద్భవస్సాగ్నియో ధాయనాదర్థమతేనవాస్యతే త్త శానవ

శ్లోకపరసిదానం|అథవాపిత్వశానాగ్నిరుద్వాతోపహృతోయతి । పో
త్త్యథస్తతఃక్షిప్రమయం తేయోనిరిత్యచ| ఆరోహయేత్సమిజాష్టం తా
కిం గ్నావయంతీశేత్ । ఆహవ్యనభతద్వాభ్యాంతతోహూమం సమాచ
రేత్|| అయాశ్చ పంచహూతాచభాగ్మూలం హేతాదశ|| మన్వస్యతీవమిం
దాచమహావ్యాహృతయ స్తథా|| హుతై స్వతేవ్యాకమృతీభిశ్చయేన కే నాపిస
గ్నిమాంధా తా తా భాగ్యుపాయ గ్నో సూతకాగ్నావిదమాదశాహతో
హీ గ్నాపథమాచభాగ్నా తేవంవిసృజ్యేవిధిరాద్రయేత్||

అథాగ్ని నష్ట పాత్రయశ్చ త్రప్రయోగవిశేషః|| ఆపహతా అనురా...
యభాగ్యగతంయః || శంఖో జేమిభిష్టయే... అభినవంతుః || ఇతిధ
న్తావోత్త్య|| అయంతేయోసి... రయం|| యాజ్ఞేయసమిధంధస్త్రోహ్య|| య
త్రోహ్యపాగ్నివిధివాశాకికాగ్నిం పరిష్కాప్య| ఉపసమాధాయ|| ఆహవ్యనః...
సేవతాఉచ్ఛిర్యపాగ్ని... గంతుమేతం । తస్మిన్ గ్నోతాంసమిధం ప్రహృ
శ్య|| ఆ తవరంద త్వా అగ్నిముపసమాధాయ|| సంపరి స్తీర్య|| అజ్యగ్ సగ్ సు
శ్య|| పరిషిచ్య|| అయాశ్చాగ్నై... భేషజన్వహః| అగ్నయభదం|| అగ్నిష్టా
తా... వాతా పెహావనశ్చుతస్వాహః|| వాచస్తతయేబ్రహ్మణాభదం || బా
హ్మగవిశాహూతా... యజ్ఞశ్చ మేధూయా త్స్వహః|| షిష హూత్రభదం|| అగ్ని
ద్విహూతా|| సభ తా... భర్తావ మేధూయా త్స్వహః|| ద్వి హూత్రభదం ||
పుధివీత్రిహూతా|| సప్రతిష్ఠా... ప్రతిష్ఠావ మేధూయా త్స్వహః| చత్వర్ణా
త్రభదం|| వాయుః పంచహూతా|| సపాణిః... పాణిశ్చ మే ధూయా త్స్వ
హః| పంచహూత్రభదం|| చంద్రమాష్టద్యోతా|| సముక్షాన్ కల్పయాతే...
ముపేచ్య మేకల్పంతాగ్ స్వాహా|| షడ్వీత్రభదం|| అన్నగ్ సప్తహూతా|| స
పాణిస్యపాణిః|| పాణిస్యవ మేపాణోధూయా త్స్వహః|| సప్తహూత్ర
భదం|| త్యోరష్ట హూతా|| షోనాధ్యహ్యః... అనాథ్యహ్యశ్చ మేధూయాసగ్ స్వా
హః|| అష్ట హూత్రభదం|| ఆదిత్యోనవహూతా... జేషసీవ మేధూయాసగ్ స్వా
హః|| నవహూత్రభదం|| ప్రజాపతిదశహూతా|| నభదగ్ సర్వం... సర్వంచమే
ధూయా త్స్వహః|| దశహూత్రభదం|| మనోజ్యోతిః... హవిషాఘృతేన స్వా
హః| ఉషసోనుగ్న్యభదం|| యస్త అత్త నోమిదాధూత్... చషణిస్వా
హః| అగ్నయభదం|| ధూరగ్నయేచపురిత్యేచమహా తేచస్వాహా । అగ్న

పితృకర్తృణాదేత్యదిదశకాహుత్యంతరేదైవాదృజాహుత్యేనదూషితౌ । త
 యేస్పృథివ్యైమహతఇదం॥ ధువోవాయవేచాంతరితాయచమహతేచ స్వా
 హా॥ వాయవేంతరితాయ మహతఇదం॥ సువరాదిత్యాయచచిచేచమహతే
 చస్వాహా॥ ఆదిత్యాయచచిచేచమహతఇదం॥ ధూధువావస్సువః...దిగ్భ్యస్తేమ
 తేచస్వాహా॥ శంద్రమసేనక్షత్రేభ్య దిగ్భ్యమహతఇదం॥ అనంతరమనా
 జ్ఞాతత్రయం॥ ఓంధూస్వాహా॥ అగ్నయఇదం॥ ధువస్వాహా॥ వాయవఇదం
 సువస్వాహా॥ సూర్యాయేదం॥ ఇమంశువరుం...రాచకేస్వాహా॥ వరుణో
 యేదం॥ తత్వాయామి...ప్రమోషీస్వాహా॥ వరుణాయేదం॥ ఉదుత్తమంవరు
 ణపాశం...అదితయేస్వామహస్వాహా॥ వరుణాయేదం॥ తంతం...దైవ్యంజ
 నగ్ స్వాహా॥ అగ్నయఇదం॥ త్రయస్త్రిగ్ శత్రం...అగ్నేతుస్వాహా॥ అగ్న
 యేతంతమతఇదం॥ ధూస్వాహేతివ్యాహృతిత్రయం॥ ధూధువావస్సువస్వా
 హా॥ ప్రళాపతయఇదం॥ అథవాఅపేతవీతేతిధస్తావోక్షి॥ ఆయంతేయం
 ఋణ్యయఇతిసమిధంధస్తసీసమారోప్య॥ శాకికాగ్నాఆహుత్యనడద్భుధ్య
 స్వేతిసమిధంప్రక్షిప్య॥ ఆజ్యసంసాగ్రాంతేఅయః శ్వేతిమత్యాఅనాజ్ఞాత
 త్రయంసర్వప్రాయశ్చిత్తంచహుత్యాతంత్రప్రయోజయేత్॥ శి॥ చండాలాది
 భిరస్తీస్వద్యేప్రాయశ్చిత్తం॥ శి॥ యదిసంచయనాత్సూర్యంధస్తాసీని చండాలా
 ద్యైస్త్వేషాజ్ఞేత్రదాపంచగవ్యేనతాసహోద్భుతస్తకృచ్చయం కృత్యాస్థి
 సంచయనంకుర్యాత్॥ తథానోక్తం ॥ స్వచండాల స్వగాలాద్యైః స్వర్షే
 మజ్జాసీధస్తనాం । పంచగవ్యేనతతోద్భుతస్తకృచ్చద్వయంచరేత్॥ ఇతి॥
 అత్రపుత్రబహు త్వేకత్కార్యయః॥ శి॥ జ్యేష్ఠేనైవకర్తవ్యం ॥ పుత్రబహుత్వే
 పితరసన్నిధౌతత్కరిష్యస్మాత్॥ తదసన్నిధౌతత్కరిష్యః॥ అనుపనితోపికుర్యా
 త్॥ తదథావేప్రత్యాసన్నసపిండః॥ తదసన్నిధౌనంతరః సంకీర్తయేత్॥ త
 థా॥ సర్వైరనుమతింకృత్యాజ్యేష్ఠేనైవతుయతకృతం । బ్రహ్మణవావిధత్త
 నతత్సత్తానుకృతంధవేత్॥ పిత్రస్యపుత్రౌదాహాదీ కుర్యాదేవాదసస్సుతః॥
 బహుత్వేతుగుణేదద్యాత్సమత్వేజ్యేష్ఠవేదతు । జ్యేష్ఠపుత్రేణకర్తవ్యాఃపిండ
 దానోదకక్రియాః॥ అశక్తోహ్యగ్నిదోజ్యేష్ఠఃశేషమన్యేనకారయేత్ । జ్యేష్ఠే
 సంనిహితేవారైవ రమానేక్రియాంతరే॥ పితృపుత్రేణకర్తవ్యం ద్వితీయే
 నానుజేనతాదంసతోర్ధ్వరణేపాశ్చిదశకాహుత్యంతరేయది॥ జ్యేష్ఠేనైవతు॥

రుక్మం మాలాపితోస్తుతత్పుతం || త్రోభ్రాతాధదాహీనో జాతిర్జా
 మాత్యజోపితా | ప్రథమహనియోదద్యా త్వదకాహం సమాపయేత్ |
 అనగోత్రస్య గోత్రోవా యదిస్త్రి యదివా తుమాన్ | ప్రథమహని
 యోదద్యాత్వదకాహం సమాపయేత్ || * || సంవయసాదర్వ్యాగధ్వకం
 వాత్రోగమన || * || అస్థిసంవయసాదర్వా గాగతోహ్య రసోగ్ర
 జః | ఇతరోదాహక శ్చేత్స్వాద్విస్వ తే త్తంప్రయత్నతః | ప్రమోక్షిత్యకః
 పిశోమూరాద్యభిసమాగతః | నకాహభ్యంతరేకుర్యాత్పుత్యశేషంచపై
 త్యకం | అస్థిసంవయసాదర్వా గాగతోయదిత్రుతకః | తదాదికర్మకుర్వీతదా
 హకంవిన్యజేద్వతత్ | అస్థిసంవయసానూధ్వకమాగతోయదివాగ్రజప్ర
 థమహనియోదద్యాత్వదకాహం సమాపయేత్ || * || అన్యగ్నిదధ్ధవిషయః || * ||
 యస్త్యనోసానరాద్ధ్వకతం నిధ్యక్తాగ్నివాతునదకహేత్ | స్వకాభావ్యతి
 రిక్తవిధివాద్ధ్యవిషయస్యకాభోక్తవిధివాదహేత్ || * || తథాచస్త్యుతేసం
 నుకార్యాత్తుపునదకగ్ధం అనాపాస్యేవదహ్నివా | అనాద్ధియేవకాస్త్రోయో
 దగ్ధస్తుచిత్రాస్త్రుతః ఇతి | అథాన్యగ్నిత్రికావిస్థిస్త్వవిషయః || * || మాతుకు
 లంపిత్యకులంవర్జయిత్వానరాధయః | అస్థివ్యవ కులోత్థావనీత్వాచాంద్రాయ
 గంవరేత్ | అన్యవర్తాస్థియోఽపిగంగాతోయేవిషజ్జయేత్ | తద్వర్ణత్వమహ
 ప్తాప్యమృతశ్చంచలతాంప్రజేత్ | అస్థిసంవయసాదర్వాగ్రుదిత్వాన్నానమా
 చరేత్ | అస్థిసంవయసానూధ్వకంరుదిత్వాచమ్యశుద్ధ్యం | స్వలిసుగ్రహే ||
 దకాహభ్యంతరేనైవత్రోభ్రాతార్యాచన్వలా | తదాశ్రోద్ధాదికం కార్యం
 స్నాత్వాసూత్రంవిసర్జయేత్ || దకాహమధ్యతురజన్వలాచె త్రోతస్యధా
 ర్యాయదివాప్రసూతా | తత్సూత కాంతేవిధిరత్రసర్వంతదుక్తకాలేపి సపింక
 సంస్యూత్ || ప్రోతస్యధార్యాగ్రుదిపానన్వలాకర్తుశ్చధార్యాత్వభవారజన్వ
 లా | సపింకవంనైవవిధియతేత్రోస్యాద్వాపరేహంవిధిరేదయుక్తః | ఏకా
 దశేహీనంప్రాప్తైకర్మధార్యాచన్వలా | అద్యకాగ్ధంపికుర్వీత తానా
 ద్యాద్విస్వస్వజ్యయేత్ | రజన్వలాపతిత్వైకమాతికాయాఃపతేస్తథా | భాం
 తస్పర్శసంహ్యంతంధిర్దురేవనశుద్ధతత్రపరాగేవరదిసమాతాతకాదశస్త్రి
 కాః | మృతాహేమత్రయోదకాహం రుక్మంవచమహనీకా తాతపస్తర
 గాత్రోజాతప్రీత్యుకవిషయః || పురీచిః | ప్రీకర్త్రీధర్మమృత్యుశు

సామకవ్యర్థతామితిసాస్తాత్వాపంచమహానిః సామకాధ్యక్షసమవ్యర్థపు
 యోగమకసమారభేత్ ॥ అస్మిన్ విషయేయాజ్ఞవల్క్యః ॥ దశాహభ్యర్థితదే
 యాస్త్రికస్త్రీస్త్యాప్యేతకమకాణిః రజస్వలాయదిభవేత్సంసృజ్యసంసార
 భేత్ ॥ తాగాషిః॥ స్త్రికస్త్రీభర్తృకృత్యేమమధ్యయిదిరజస్వలః సంచమ
 గునిసాస్తాత్వాయధావిధిపునశ్చలేత్ ॥ యథావిధిరితిర్యాత్రుతకవాచం
 వెత్యర్థః॥ ఆనవిశేషవిధిమాహదేవలిః॥ స్త్రికస్త్రీభర్తృకృత్యేమమధ్యయ
 రజస్వలాః శాస్త్రాస్త్రవిధిసాస్తాత్వాభ్యుదత్వావిశేషతః ॥ శుద్ధింసం
 పాద్యయిత్యేనదాహమభ్యేనకారయేత్ ॥ అస్యాన్త్యాయాస్త్రిభర్తృకేతక
 మకాణిస్వయంతతక్రియవిదహంశాశ్చాన్త్యంరజస్వలాశాస్త్రాస్త్రవిధిసాస్తా
 త్యుత్తకాంఠోక్తమలాపకషణసాస్తానాదికం కృత్వాప్రాణాపశ్యాదికృ
 ష్టాస్త్రవిధింకంఠోక్తవిధిసాస్తాత్వాప్రాస్తాదైరసజ్ఞాతాదహంశకషణాదికం
 అన్యశ్చాధికారందత్వాతేందహంశానాత్రమివకారయేదితి ॥ ప్రాస్తాస్త్ర
 శుద్ధివిషయంఅన్యస్యఆధికారదాహంశాస్త్రమివనాన్యోత్రదాహంశవిష్టః ॥ తే
 తథార్యాపుష్పిణిచేతః స్త్రీసాప్రధమహానిః మలాపకషణసాస్తానం పా
 జాపశ్యాదికందేత్ ॥ బ్రాహ్మణానుజ్ఞయా తత్రదాహమన్యేనపాదయేత్ ॥
 ఇతి తథాకమకాన్తాదేస్తాన్త్యమమంత్రకందహంశంకారయిత్యాస్త్రైవపం
 చమహానిసాస్తాత్వాశుద్ధింలభ్యన్తీసంసారాదికంసమంత్రకం దుర్యోగే ।
 తదాహంశవిషయః ॥ శుద్ధిసాస్తానంతథాకమకాన్తాదేద్రజస్వలాః శుద్ధిమమం
 త్రకందాహంకారయిత్యాతతఃపరం ॥ పంచమహానిసాస్తాత్వాన్వస్థిశ్చా
 దాయయత్తుతః ॥ స్వశాఖోక్తవిధానేనయథాశాస్త్రంసమంత్రకం । ద
 హానాదీపకమకాణిసంసేడికరణంచలేదితి ॥ (१) అశ్చభ్యేష్టేనవసంకర్షణం (२)

పేతకమకస్వకేమమకాన్తాదేస్తాన్త్యమమంత్రకందహంశంకారయిత్యాస్త్రైవపం
 చమహానిసాస్తాత్వాశుద్ధింలభ్యన్తీసంసారాదికంసమంత్రకం దుర్యోగే ।
 తదాహంశవిషయః ॥ శుద్ధిసాస్తానంతథాకమకాన్తాదేద్రజస్వలాః శుద్ధిమమం
 త్రకందాహంకారయిత్యాతతఃపరం ॥ పంచమహానిసాస్తాత్వాన్వస్థిశ్చా
 దాయయత్తుతః ॥ స్వశాఖోక్తవిధానేనయథాశాస్త్రంసమంత్రకం । ద
 హానాదీపకమకాణిసంసేడికరణంచలేదితి ॥ (१) అశ్చభ్యేష్టేనవసంకర్షణం (२)

స్వాత్మావిశుద్ధ్యతి || పరాశక్తిః || బ్రహ్మచారీశ్చ హేతుస్యహేతుతేజహు
తాశనం, సంపరేణనవత్రైచ్ఛనద్యోస్మాత్వాశుచ్ఛివేత్ || ముఖ్యేగు
రోపేతస్యవ్యదుపేత్యమేధంనమావరేత్ || ప్రేతాహైస్సయంత్రదశరా
త్రేణశుద్ధ్యతి || అచార్యంస్యముపాధ్యాయంపితరంమాతరంగురుం | నిష్కా
త్యతువ్రతేపేతంనవ్రతేనవియుజ్యతే || ధ్యగుశ్చ || మాతామహంమాతులం
చతత్త్వత్స్యచానపత్యతే | వ్రతసంసురుతేనుస్తువ్రతలోపానతస్యహి |
యాజ్ఞవల్క్యేశ్చ || అచార్యధర్మోపాధ్యాయాన్నిహృత్యాపిప్రతివ్రతే | క
టాన్నిమనవాప్నీయాన్నచత్రైస్సహసంవసేత్ | కటాన్నమాశాచాన్నం | త్రే
రాశాచిధి | బ్రాహ్మణః || అచార్యంస్యముపాధ్యాయంగురుంవాపితరంతు
వా | మాతరంవాస్వయందగ్ధావ్రతస్థస్తత్రైభోజనం || కృత్వాపతతి యత్ర
స్త్రైస్త్వేతాన్నంవాత్రభుజిషేత్ | అన్యత్రభోజనంకుర్యాన్నచత్రైస్సహసం
వసేత్ | ఏకాహమశుచిభూతావాద్విశీయేహనిశుద్ధ్యతి || వ్రతస్థాబ్రహ్మచా
రీచాంద్రాయణాదివిష్టన్నపత్రవ్రతాత్ భ్రష్టేభవతి || తునయంనయనయో
గ్యోధవతీత్యధః || ఏకాహమశుచిర్భూత్వానిహృతాదినమాత్రమేవాశుచిః
ద్విశీయేదివసాదిభుషేతకృత్యోద్దరకాలేస్నానాద్భుగ్భవత్యధః || వ్రతస్థ
గ్రహణంగర్భవతోభ్యవలకుణంతస్యాపిదోషాభావాత్ | తథామనుః | ద
హసంవహనంవాపిపేతస్యాన్యస్యగర్భవాక్ | నకుర్యాగుభయంత్రకు
ర్యాదేవపితుస్సదా | జ్యేష్ఠస్యబాసపత్యస్యమాతులస్యానుతస్యచ || శ్శుద్ధవ
సిద్ధ్యచ్చగర్భకతాజ్యేష్ఠోవాహ్యః | పితామాతాచాసంత్యోమాతులచ్చస్త్ర
త్యంతరేవ || దహనాదీనపిండాంతంబ్రహ్మచారీకరోశిచేత్ | అన్యత్రమాతా
పితౌస్సాన్యమపసియత్నవ్రతాహోధాయనః || అథోపపేతస్యావ్రతానిత్యప
క్రమ్యమధుమాంసశ్రద్ధసూతకాన్నమిత్యాదిచరిగణ్యులుతేతునఃసంసారి
రభి || శవానుగమనప్రాయశ్చిత్రతథానుగత్వేవిషయే | స్నానాన్నిద
ర్మవాజ్యాశ్రునస్నానవాసుసంయమైః | ద్విజాతయోవిశుద్ధ్యంతిసజాతయశవా
నుగాభిః || స్పష్టేభవతి | ఆధమనుః | అనుగమ్యచ్ఛయాప్రేతంజ్ఞాతిమజ్ఞాతిమ
జవా || స్నాత్వానచెలంస్పృష్ట్యాన్నిలఘుశంప్రాశ్చవిశుద్ధ్యతి | యాజ్ఞవ
ల్క్యేశ్చ || అనుగమ్యాంధసిస్నాత్వాస్పృష్ట్యాన్నిలఘుతఘుచ్ఛిచిః | ఉశంఅ
పి || అనుగమ్యమృతంప్రేతంజ్ఞాతపత్యమస్యత్యదా | స్నాత్వాన్మృతంపథా

త్యాగ్రునస్నానంసమాచరేత్ శవషక్యం॥ అనుగమ్యశవంబుధ్యా స్నాత్వా
 స్పృష్ట్యాహుతాశనంసప్తిఃపాశ్యలనస్నాత్వాపాదాయామ్రేకుధ్య
 తిఃశరీరం॥ అత్రావత్రంపరిత్యజ్యకుడువస్త్రేణవజ్జనం॥ శవానుగమనైత్
 రేలనఃస్నానంవిధీయతే॥ శవానుగమనేనీయమఃఅత్రానుగమనస్త్వేవవిధానా
 న్నాగ్రీపాశ్యయోర్వాగంతవ్యం॥ పుత్రస్యపాశ్యయోరగ్రీనగచ్ఛేయః
 శవాచన॥ తస్మాదగ్రీకుగంత్యుణామాయుఃక్షీణంపదేపదే॥ మృతస్య
 పశ్యన్మమనేపాశ్యత్త్రంవిధీయతేకిర్విషాదగ్రిగమన నిమగ్నతినోపప
 త్యశఇతి దోషశ్రవణాత్॥ సృత్యంతరేవిశేషః॥ సంసారోపక్రమాత్పు
 ర్వకామంస్నాత్వావికుథ్యగ్నిపాగ్నిధృపిహిసంసారే సమాప్తేస్నానమా
 చరేత్॥ ఎతదన్యవిషయం॥ అరుంధాత్పాగ్నిరఃస్నాయా త్రస్యకుర్ధిర్భవిష్య
 తి॥ స్నానకాలః॥ సర్వేషాంతుసపిండానాంకాలస్తుదహనాత్పరం॥ ఇమి
 మస్తరీకాత్॥ అనుగంతాతునస్నాయా ద్యావధూమస్యదర్శనం ! కపాల
 దహనాత్ శ్వానంవిహితంసోమయాజినఃఇత్యాదిస్త్రుతేశ్చ॥ అత్ర యావ
 ధూమస్యదర్శనమిత్యనెనసపిండానుగంత్యవ్యతిక్రమ్యాన్ని సంయోగో త్రర
 కాలఃస్నానంభవతీతిగమ్యతే॥ దహనాశాతాతపః॥ శరీరమగ్నం సంయోజ్య
 నవేకమాణాపోఘ్యపయంతీతి॥ ప్రతేతాశ్చనపీకూలంతతోగత్వాశాచం కృ
 త్వాగుధార్థవత్॥ వస్త్రంసంకోధయేదాదతతఃస్నానంసమాచరేత్॥ స
 చేలంతుతతఃస్నాత్వా కుచిపత్రుతమానసః॥ పాషాణంతత్రబాహువి
 ప్రోదవ్యాద్యశాంజలీక ద్యావశక్షుగ్రియోదవ్యాద్యైశ్యఃపంచ దశస్త్పతాః॥
 త్రింశచ్చుద్రాగదాతవ్యాస్తతఃస్వంప్రవిశేద్దహం॥ తతఃస్నానంపునఃకా
 ర్యంకృహశాచంచకారయేత్॥ అత్రజ్ఞాతిమజ్ఞాతిమవేత్సవిశేషేగస్త్రరణాత్స
 పిండానామప్యన్నిస్సర్శవాదికంభవత్యేవ॥ శవేనసహగత్వానుజ్ఞాతిరజ్ఞా
 తీచ్ఛయా॥ స్నాత్వాస్పృష్ట్యాచజ్వలనం పుతంపాశ్యవికుథ్యతీతిస్తరణా
 చ్చ॥ అత్రస్త్పత్యంతరేవిశేషః॥ ప్రవేశవాదికంకార్యం దహనవాపినేవతు
 వోధావైవానుగంతాచపురాస్నానాచ్యయోపితం॥ అస్నాత్వాశ్చేద్విశే
 ణ్ద్రామంత్రకానామృద్ధిపూజకం॥ త్రిరాత్రేగవికుర్ధిస్యా దాపత్స్వహ్ని
 తదైవం॥ బాలాదివిషయేణాబాలి॥ మృతంబాలంచవృథాంకానాథంవిప్రమ
 నుప్రజేత్॥ ద్వీజస్నానశనశుభ్యేతస్మతపాగ్నినావినా॥ అఖిందాదశేచ

సహజేదక్రతుశ్రేష్ఠంబాలంప్రేతమనాయకం॥ అనుగమ్యవినాశ్యాన్నిరవ్యజ
స్సాస్ససేనకుభ్యతి॥ స్త్రుత్యంతరేచ॥ అచాభమనుపేతఃచప్రేతంకన్యాయసుప్ర
జేత్॥ అనూచానంక్రతుశ్రేష్ఠంనప్రాసీయద్ధ్వంశంద్విజః॥ అతాపికరజేతో
భనంతకరిజేపివదోషభిత్వక్తంగ్రంభేషు॥ సర్వతాపికభంచిచ్ఛుతాన్యసంభ
వెస్త్రుత్యంతరేచిజేషు॥ అగ్న్యభావస్సుతాథావెసరేలంస్సానమాచరేత్॥
సహ్యాహ్యత్యాచగాయత్యాదవక్ష్యత్యేభిశంత్రితాః॥ అధానంజలిమహః
పితృశుచిమాప్సీమివైద్విజః॥ శిష్యాశామామధ్యేదశశంసంభవే॥ అమాయం
మరణేయస్యపిదదానోదకక్రియాః॥ అదశాహంప్రేతిదనంకామైత్తస్మి
తేశాసనాత్॥ సంపూర్ణాయాత్వమావాస్యాసాకుమూస్త్రస్త్రతేస్త్రుతిః॥
ద్విచంద్రదశశాఖాపాద్యల్యాదిర్నసమాప్యతే॥ పితేనపి॥ అధ్యేదావేదకర్త
వ్యాఃప్రేతపిండోదకక్రియాః॥ ద్విరేంద్రదశేతుకుల్యాణఃప్రసశ్శవంసమత్తుతే॥
చంద్రద్వయేబలిరైవదేయంప్రేతస్యకాంతయే॥ యదీదద్యాద్ద్విచంద్రేతు
దాతుఃకులవినాశసం॥ దద్యాదితసపిండావాంసమానోదకీనాంతథా॥ ద్విచ
ద్రదర్శనాత్పద్యస్సకలంకర్త॥ వశ్యతిఇత్యాద్యైతన్మాతాపితృవ్యతిర్త్వమయ
తథాచస్త్రుత్యం॥ బలిర్ద్విచంద్రద్యవస్సాన్యధిపస్త్రీవదాహతః॥ చం
ద్రద్యయేపిత్రవ్యామాతాపితోర్భవక్రియా॥ సపవ॥ ద్విచంద్రదర్శనానోమీ
మాతాపితోర్భవిద్యతే॥ అన్యేషాంతుసపిండానాందర్శనైవసమాపయేత్॥
బ్రహ్మాండతరాణే॥ మాతాపితోర్స్సదాకుల్యాద్యావద్దశమహాసరిః॥ ఉదకం
పిండదానంబదశమ్యాంతునవర్తతే॥ శ్లోకగౌతమః॥ అంతర్దశాహేదర్శ్యై
త్త్రస్త్రసర్వంసమాపయేత్॥ పితోస్తుయావదాశాచందద్యాప్సిండజలంపిండో
తథాకాలిర్గయే॥ దశాహమధ్యేసంక్రాంతిర్దర్శనాధధవెద్యది॥ తో
యంపిండంసమాప్యేతతద్దినైవనెతరభి॥ తథాచస్త్రుత్యంతరే॥ అ
తదశాహేమావాస్యాయద్యాగచ్ఛేత్తతోబలిం॥ సమాపయేత్పురఃప్రశో
దశాహంతంసమాపయేత్॥ గృహ్యకారికాః॥ దశాహమధ్యేవిమసంకుయే
పిదద్యుదశాహంతిలవారిపిందా॥ బ్రత్రీనుతోదత్తకబేరసశ్చశేషాస్సుతా
స్త్రస్త్రసమాపయేయః॥ తథా॥ అంతదశాహేదర్శ్యైత్ప్రీతుర్భూతుర్భూ
మ్యుతా॥ పిండందద్యాద్దశాహంతమితరేషాంసమాసయేత్॥ తదాశాహే
త్త్రస్త్రతంత్రంసమాప్యమంశ్చయః॥ మాతాపితోర్స్సదామిందాహే

ధ్యతో యది । వసస్త్వతిగతేనోమిహాహఃపూర్వవత్ప్రేతే ॥వసిష్ఠః॥ అం
 తదశాహేదర్శశ్చేత్రత్రసర్వంసమాపయేత్ । పితౌస్తుతావవాశాశం
 తాదగుర్యాదతంత్రితః । నాతాపితౌదశాహంస్యాద్యశాపధి సమా
 పయే । మధ్యేపిండసమాప్తిశ్చేగురలక్షయకరీభవేత్ । ఇతపిపర్యయే
 ప్రత్యవాయప్రతిపాదనాచ్చ । సాక్షాత్తాతాపితృవిషయేదశాహమధ్యేదర్శ
 సంభవేషోదకదానాపకపోనాస్త్యేవేతిసిద్ధం ॥ స్మృత్యంతరే ॥ త్రయో
 దశ్యాంకలొనూత్రవృద్ధాయస్యమృతిర్భవేత్ । నాతీక్రమ్యసినివాల్మీకుర్యాత్ప్రి
 షోదకత్రీయాః॥అంగిరాః॥దతుదశశీక్షిమృతతత్ర పాప్రీత్యనూతిధిః ॥
 తిలోదకంతథాపిండంతస్త్రిన్నైవాహునిషీషేత్ । ఏకాదశేహునిశ్చాద్ధంకుర్యాది
 త్యంగిరాబ్రవీత్ ॥స్మృతీసంగ్రహే॥ త్రయోదశీకలానూత్రతథేధరవాజ్జ్యతి
 ర్భవేత్ । నాతీక్రమ్యసినివాల్మీకుర్యాత్ప్రిషోదకత్రీయాః । త్రయోదశీకలానూ
 తాత్రత్రయస్యమృతిభవేత్ । నాతీక్రమ్యసినివాల్మీ తగ్య పిండోదకక్రి
 యాః । వశుద్ధశీకలానూతామితిర్మస్యాంశభౌభవేత్ । ఉదకంపిండదానం
 సతస్త్రిన్నైవాహునిషీషేత్ । ఇందుత్తయేయదామృత్యుఃప్రియోవాపురుషస్య
 వా । ఉదకంపిండదానంవతదాసర్వంసమాపయేత్ ॥ ఎతస్మినివాలిభియం॥
 ఏతదారసభుత్రసపిండాదివిషయంవ॥ఋష్యశృంగః॥ఆశాచమంతరే దర్శోయ
 దిస్యాత్స్వర్వచణేన॥సమాప్తింపీతతంత్రస్యకుర్యురిత్యాహగౌతమః ॥ భవి
 వ్యత్పురాణే । ప్రవృత్తాశాచతంత్రస్తుత్సాచ్యదర్శంప్రపద్యతే॥సమాప్త్యోద
 కంపిండుస్నానమాత్రంసమాచరేత్ ॥ ఆశాచసమాప్తిపర్యంతమితిశేషః ॥
 దశాహమధ్యేదర్శశ్చేత్ప్రిండదానంతిలోదకమ్ । పితృభ్యాంతువినాన్యేషాం ద
 ర్శనైవసమాపయేత్ ॥వసిష్ఠః॥ దర్శస్సంక్రమణంవాపిదశాహంతర్యవాభ
 వేత్ । అన్యేషాంపీతకాగ్నాశిసమాప్త్యానీపిచాసదౌసాతిధిర్మద్యతిక్రాంతా
 ప్రేతత్వంవ్రతమోచయేత్ ॥గాలవః॥ ఆశాచమంతరేదర్శోయదిస్యాత్స్వర్వచ
 ణేన॥ పిండదానోదకంసర్వమపక్వమసమాచరేత్ ॥స్మృత్యంతరే ॥ యది
 దర్శస్సంక్రమోవాదశాహాభ్యంతరేపతేత్ । వినాపితృభ్యామన్యేషాం సమా
 ప్త్యేపిండవాలిదేతి॥బ్రహ్మండే॥దశాహమధ్యేసంక్రాంతిర్దర్శోవాయదిహోదితః॥
 తస్మిన్సమాపయేత్సర్వంపిండాంశ్చోదకమంత్రితా । దశాహమధ్యేదర్శశ్చే
 త్రయంపిండంసమాపయేత్ । నూతాపితృభ్యామన్యేషాందర్శనైవసమాన

యేత్ ఇందుకుయేపిసంక్రాంతిప్రాప్తేనర్థంసంపద్యేత్ | తిలకబంధం
స్వల్పధరకామేతంతమాచరేత్ (దశామేహూమమాచరేత్ | పాదప
రం) | అదశామంబహిస్సానంకుర్వాన్మృద్వదన్వహంసంక్రాంతావశేషః
సంక్రాంతివిషయేవిశేషమాచార్యాభివాదనియస్తి | కరాశాగ్రేనూర్ణ్య విప
త్తింయంతిమానవాః | తద్రాశావివేకస్త్యంపిండదానంసిల్బదనం || నిధాన
వ్యాసం || యస్తి కరాశాగ్రేనూనావిపత్తింయంతిమానవః | తస్మిన్మృదుక
ర్తవ్యాపిండదానోదక్రియాః | ఎవంబాగ్నిసేతరపుత్రపిండదానీష్యయమ్ ||
మాతాపితృవిషయేపిండార్థపకషకంజనకాలోష్ణవదాహుః || కాలబంధం
ఏకోరాశాచ మధ్యతుయదిదశస్సమాపయేత్ | తాచభేదోత్తరంతంత్రం
పర్యవశ్యేత్యగ్రహత్పరమి || తదాహస్త్వతితత్త్వంబాధయ || రాష్ట్ర
శక్తిపష్టవేదాభేద్యవ్యాధావాపిసంకమే | తస్మిన్రమితదానశోపింబానంభ
స్సమాపయేత్ | ఉపన్యవేమహామగోడపసగోడ మహాభయమ్ | పిండద
నంకుర్వాంతంపికోరసిసమాపయేత్ || స్త్వగ్రసంక్రమే || ప్రా
కాలమసక్రమ్యనకుర్వాన్మృద్భుక్రియాః | కాలకర్తవ్యసహితం | గృహ
బుక్రియాం | ఆసదానానిగ్రహస్సవాన్మదహేన్ద్రవిశుకానియేత్ |
అగ్రక్రమ్యప్రవతేరకోమేతామైవపకల్ప్యతే | ఏకోగ్రహడియస్త్యమకా
రేషుపరికల్ప్యతే || బ్రహ్మచారికర్మవిషయః || భృగుః || మానవచం
మాతులంజతతృతాచానపత్యకే | వ్రహ్మసంసురుతేయస్తృతతలోవిసే
ష్యహి || కించ-శ్యేష్ఠభాగ్రతృపిత్సవ్యాదిరాముదాహృతవదశేష కంతోర్జ
వ్యాధావేవిద్యామంతోపదేష్ట్యసంభవే ఆచార్యోవాద్యా యాది
పతంతభావాత్పితృవ్యాదిసంసారైవనననివోవతహజుఃపితృపత్యులయె
భ్యగ్రతృకశ్యేష్ఠోభాగ్రాయవీయసః | పుత్రశచ్యనువతేరకోశ్యేష్ఠభాగ్ర
ధర్మతఇతి | మనువాశ్యేష్ఠకనిష్ఠభాగ్రోపిత్సపుత్ర ధర్మతదేశాన్తంత్రాగ్లా
దేశాభావేపిత్సవశ్యేష్ఠభాగ్రతరంచవ్రతసంసురార్యాదిత్యశ్యే మన్యంతే ||

ఆశ్వలాయవబ్రహ్మమేధప్రతిషేధః ||

అస్థిసంధయచాంతమస్థిచిత ఇత్యత్రభాష్యకారేణ కాశకాన్నిచి
మహస్థిచీతోవాలోష్ఠచయనంతకవ్యమిత్యుక్తం | బహ్యుచా శం
గాకాయెఅస్తపరల్పమాత్రత్యుఅగ్న్యావానాదికృతవంతస్తేషామశ్యే

తవంతకతవ్యం! చయనాంతానామాధ్వరవత్వాత్ ॥ లోష్టచయనం
 ధం॥ తేనైవభావ్యకారేణబ్రహ్మవిద్యోబ్రహ్మమేధఃకతవ్య ఇత్యుక్తంచ
 అశ్వలాయనశాఖినామపి అధ్వర్యుకాండోక్తలోష్టచయనవదవశ్యక ర్తవ్యతాప్ర
 యోగప్రసక్తైసత్యాంఅధ్వర్యుకాండోక్తలోష్టచయనవదవశ్యక ర్తవ్యతాప్ర
 తిపాదకవచనాధావాన్నబ్రహ్మమేధః॥ అనుక్తవిరుద్ధమపేక్షితమన్యతోగ్రా
 హ్యమిత్యయన్యాయః॥ ప్రకృతివద్వికృతఃకతవ్యేత్యతిదేశబలాదం గేష్వే
 వప్రవతకతే॥ నప్రధానకమణి॥ ప్రధానస్యశుభిపదేశతవత యుతే
 తస్యానామ్నానాత్॥ తేషాంబ్రహ్మమేధఃప్రతిషిద్ధతే ॥ కుతఃకమణిరో
 ధాత్॥ కథంవిరోధఇతిచేత్॥ హూత్యంశ్యపితృమేధంచసంస్పృజ్యవిధిరు త్తర్య
 విహితస్తుసమాసేనక్రతూనామత్తమక్రతురితి ॥ ప్రకృతివికృతీయభావ
 స్తాది॥ అస్యార్థః॥ హూతారంపితృమేధంచసంస్పృజ్య విధీయతే - సప్య
 క్కధికే॥ ఉత్తరంపితృమేధఃసమాసేనవిహితః॥ హూత్యపితృమేధాభ్యాంసం
 స్పృజే నవిహితః ॥ వక్ష్యమాంక్రమేణానుష్ఠేయఇత్యర్థః॥ యథాపురస్త
 తేఉక్తక్రమేణప్రకృతివదాదాప్రకృతింకృత్వాహూత్యవిధింప్రయుంజ్యాత్
 నవివర్యాసేనాపితి-పితృమేధమంత్రాణాం-బ్రహ్మమేధ మంత్రాణాంచ
 హృదాయామభావాత్ పితృమేధమంత్రాణాం బ్రహ్మమేధ మంత్రాణాం
 ప్రతికమణసముచ్చయేనవియోగాత్॥ తద్దృష్ట్యాతాదృశకమణాం మ
 త్రాణాంచఅనామ్నాత్॥ నబ్రహ్మమేధః॥ కానిపునస్తావిలహవసీయే ను
 వాహుతింహుత్యాసగ్రహైహూత్యభిహూతమలసియమానానుమంత్రణ
 కృత్వా॥ భర్తృసూక్తనహరిణమిత్యది॥ ఈయపైయఇత్యవ గాహన
 త్యంతాని ॥ ఏతేషామభావాద్విరోధః॥ అశ్వలాయనః॥ స్వంస్వంశాస్త్ర
 సమాలంబ్యఅవిరోధశ్చయోద్విజైః॥ యోవిరోధస్వశాస్త్రైఃపుతవ కార్య
 కథంచన ॥ బోధాయనః॥ యయేవిశేషాలఘవోయత్రయతోప లక్షితా
 వ్రైఃకర్తృసంస్తవైకుర్యాతున్యాయోపేతంయథాభవేత్ ॥ యన్నామన్న
 స్వశాఖాయంపారక్యమవిరోధిచ॥ విద్వద్భిస్తదనుష్ఠేయ మగ్నిహూతా
 కమణసు॥ ఇతిస్త్రుతే॥ యావజ్జీవమగ్నిహూత్రంజహూతీత్యస్యాశుతేర్య
 త్వాయ॥ స్వమాత్రేఅనుమపిలవిరుద్ధమగ్నిహూత్రాదికంపరమా త్రోక్త
 యోగం॥ తస్మాదనబ్రహ్మమేధః॥ అశ్వలాయనగ్రహ్యే పితృమేధస్యాశ్చ న

త్వనతిక్రమిత్యమథైవశరీరసంసారసిద్ధిః।పునర్వృత్తమేథ సంసార-రా-
 పేక్షాత్। అపస్తంబానాంతుపితృమతంవివాక్యతబ్రహ్మమేథ సంసార-
 ంసపేక్షాత్।అశ్వలాయనానాంతు-స్వపితృమతవిధిసాకృతబ్రహ్మ మేథా-
 పేక్షాత్పత్రైః । కర్తృమశ్శక్యత్వాంశరవిరోధాత్। కర్తృవిప్రప్రతిపాద్య-
 స్త్యేవాధావతరస్యప్రవృత్తిః ॥ అనగోత్రస్సగోత్రోవేత్త్యాదివాయదిశా-
 భాంతరీయఃకతాఃస్యాత్ । తదామృతస్యయాశాఖా తయైవ శాఖయా-
 సంసారఃకార్యః॥శాఖాంతరకరశేష్టఃకరణం॥ మధుపకా తథాదకా-
 నాత్।వరస్యయస్యయాశాఖాతచ్ఛాఖాగృహ్యహాదితః। మధుపకఃప్రదా-
 తవ్యోఅన్యశాఖేపిదాతరితి॥అన్యథాచేత్తునస్సంసారఃకార్యః । తదాహ-
 కాత్యాయనఃఅక్రియాత్రివిధాహోక్తావిద్యచ్ఛిఃకార్యకారిభిః । అక్రియాచ-
 హోక్తాచశ్శతీయాచాయథాక్రియా । స్వశాఖావిధిమత్స్వప్రజా పరశాఖా-
 శ్రేయంతుయత్ । కతుకమిచ్ఛంతిదుర్జైధాఃమోఘతస్యతయత్ఫలం॥ మో-
 ఘునిరథఃకమిశ్యథః॥ ప్రవృత్తమన్యథామర్త్యాద్యపిమహాతర-ధందన ।
 యత ప్రదన్యథాఘాతంతతవసమాచరేత్ । సమాప్తంయదీజాసీయా స్త-
 న్మృతదయధాకృతం । తావదేవపునఃకుర్యాన్నావృత్తిస్సవకకమణః। అ-
 నాదిష్టంకృత్యేత్యథః॥యతరత్తజిద్రవ్యవిధిర్యథోక్తస్తథైవకతా యది-
 చాన్యథాస్యాత్ । తతర-మకకుషీతపునయథోక్తంతత్రాస్యలోపేనపు-
 న్సంకియాస్యాత్। ప్రధానస్యాక్రియాయాంతంసాంకంతతి-యతేపునః। త-
 చంగాకరణేమర్యాత్ప్రాయస్కర్తృసకమతత్ ॥ అత్రపరశాఖోక్తసంస్థా-
 రణేవఅన్యథాత్వంప్రాప్తం ॥ తత్సాంకమేవపునఃకతావ్యం ॥ యత్క-
 నాపాసనాగ్నినాదగ్ధస్తంపునకాపాసననదహేత్॥స్వశాఖావ్యతిరక్తపథినా-
 రగ్ధమపిపునఃస్వశాఖోక్తవిధినాదహేత్।తథాచస్త్రైః॥సంసూర్యాస్త్రపు-
 నదగ్ధమశాపాప్యేనదహ్నినాఅనాద్దియేనశాస్త్రేణయోదగ్ధస్తంచశాస్త్ర-
 తఃఆత్మతంత్రేషుయన్నోక్తంతతర-ర్యాత్పారతంత్రకమితకాత్యాయనస్త-
 హేత్। శాఖాంతరన్యాయేనయదికతావ్యంస్యాత్। తదాకూర్చంశ్చేద్దుహు-
 యాద్యోపూత ఇవమస్మేతేత్కరి॥ పాపక్షయకామకర్తృదిష్టేత్రైర్దుహు-
 యాత్పూతోదేవలోకాంతమశ్నుతేఇతిత్యవద్యచనాచ్చకూర్చంశ్చగణూ-
 నాదినాంశరీరశుభ్యా పాదకత్వా స్త్రీమిత్తకత్వా దావశ్యకత్వాద వి

శాఖాచ్యుస్వశాఖ యామసుక్తావతి అగ్నిహోత్రవత్తర్తవ్యం । కూర్వాండా
వ్యకరణేకుచిత్యాచ్యభావనకర్తృద్ధికారాభావాత్ । తథానబ్రహ్మమేథు
కుర్వాత్ తదాశాఖాభవోపినస్యత్ శాఖాభావతస్యభాకరణంస్యాత్ । అన్య
భాకరణేప్రత్యవాయుఃస్వర్గతే । వసిష్ఠ ॥ నవాతుపరశాఖోక్తంబుధః క
ర్మణమోచరేత్ । ఆచరస్వరశాఖోక్తంశాఖావండుప్రకీర్తితః॥ బోధాయ
నః ॥ స్వశాస్త్రేవిద్యమోనేయః పరశాస్త్రేగ్రహతతే । భూగ్రహత్వా
నమంతస్యస్వశాస్త్రమవమన్యతః ॥ స్వశాస్త్రం గ్రహే॥ యఃస్వశాఖోక్తము
త్సాద్యపరశాఖోక్తమోచరేత్ । అపామోగ్యమృషేకృత్వాసాంధశమ
సింధుజ్జివరంస్వధర్మోద్విగుణః పరధమోత్స్వనష్టితాత్ । స్వధర్మ
నిధిసంశ్రేయః పరధర్మోభయవహః॥ అంగిరాః॥ స్వాభిప్రాయ కృతం
కర్మయోగం చిద్ధానవబోధితం । క్రిహకర్మవచాలానాం తత్సర్వంనవ్య
యోజనం ॥ చతుర్వింశతిమతే॥ తతఃజ్ఞానంక్రియాహీనంహతాస్త్రవ జ్ఞాన
నక్రియాః॥ అపత్యన్నందకోద్యుఃపత్యన్నపిచపంగుకః॥ లోకాక్షిః॥ అన్యశా
ఖాంపరిత్యజ్యపరశాఖానువర్తతే । ఉచ్ఛిష్టాదిన్యవంశస్యకారంబం సర
సింధవనేత్ । యచ్చాభీష్టమసంసారైస్సంసృజోబాప్తానోభవేత్ । త
చ్చాభీష్టమనంకుర్యాత్త్యక్త్యతుపతితోభవేత్కాదివచనైశ్శాఖాంతకా
స్త్రబ్రహ్మమథసంసారాంతరవిషయైః । అన్యలాయనశాఖాం అయథాక్రిస్తా
వబ్రహ్మమథః । తేషాంస్వశాఖోక్తమన్యమథసంసారవేదకార్యః । అస్త
న్యహోత్రాక్తంకరోన్యతామోత్రమవకార్యం । నవాస్త్రాంతరదృష్ట్యా విస్త
రకాయాః । అత్రకర్మధూయస్త్యశ్శలధూయస్త్యుచితనిధవతః । బహు
త్వంవా స్వగృహిన్యాక్తంకర్మయస్యప్రకీర్తితం । తస్యకావతి శాస్త్రాధిక
స్యతేసర్వః కృతోభవేత్ । ఇతి గృహ్యవిదఇతి ॥ వృద్ధికార వచనాత్ ॥
పునస్సంసారసమిత్తానస్త్యతితత్త్రనిర్ణయోః॥ సంసూర్యాత్తుప్రసర్థగ్ధమ
నాపాస్యేనవహ్నినా । అనాత్మయ్యేనాస్త్రేగ్రహయోదగ్ధస్తంబశాస్త్రతః ॥
బృహస్పతిః॥ ఏకాదశాహేయభాగ్ధమకొద్దిష్టంసంబోచరేత్ । యదికార్యం
సమర్థ్యేపునస్సంసారమహాతిస్త్యత్యంతరే॥ అధిమోనేహకాసుప్తే మృ
త్యేచగురుకుత్రయోః॥ ఆతీతకాలశ్రాద్ధంచేత్ పునస్సంసారమహాతిస్త్య
త్యర్థసారే॥ అమంత్రపూర్వంధగ్ధానామంగవై కల్పదోషితాం । అనుబా

తత్పుతానాంచపునరదహనమివ్యతే ॥ యజ్ఞపాశ్వకః । పునశ్చైదుప లభ్యే
 రన్న స్థివిచకదాచన । తదభావేపలాశస్యసంభవేహితునఃక్రియేతి కదభా
 వేఅస్థానభావేపలాశవిధిఃకార్యః । సంభవేహితునరస్థాంలాభేపునరదహనాశి
 కతావ్యభివ్యధకః ॥ అథఅస్థిసంచయనకాలాః ॥ స్వస్థిసంగ్రహేఅస్థిసం
 చయనంకుర్యాత్సతుర్ధవసేయతి । వారనక్షత్రదోషాదామనపేక్షేతి
 గాతమః । ప్రతస్తస్థివారాణాంనక్షత్రాణామసంభవేఅస్థిసంచయనంకా
 యంవిప్రవాక్యానుశాసనాత్ । యస్మిన్కన్తికాదిసేవాపి నైవాశోచం విలం
 భుయేత్ । ఆశాచామార్గభావితేత్పునరదహనమాచరేత్ । కుశైఃపలాశ
 పక్షైశ్చామద్వాభవతుకీకస్తైః । నష్టేస్థిపునరదాహ్యస్యస్థిసంచయనంవి
 నాస్త్వస్యంతరే । దేశయోధేమహాపత్రేయదివాస్థివిసశ్యతి । కుశపలాశము
 యంబద్ధావృత్రాత్రంయవదాచరేత్ । చతుర్ధవసవిపాగ్రామస్థి సంచ
 యనంభవే । అస్థాంపరికృతిదాహే సద్యస్సంచయన్యతే ॥ య
 దాపలాశపలాశ్యదైగ్ధ్యేత్వా ప్రతికృతందహేత్ । భస్మాస్థివత్సంచిన
 యాత్సద్యోమంత్రంజపేత్ప్రవా ॥ అస్థిసంచయనేషీద్ధదీవాని ॥ భూతా
 మానందభద్రాసుభ్యుజ్యహ్యకామూమితే । అగ్నియప్తిత్యుక్తిష్యే క
 రయుగ్వసుంచకే । త్రిషాద్ద్రిజన్తభేవాపిత్రుషూర యుతేపిహ । అస్థి
 సంచయనంనైవయతికుర్యాతులక్షయః । ద్వాదశ్యరూమిఘాయుక్తా విశా
 జై కాదశీమనాకుజాద్రావకమీచైవద్విత్రియాభ్యుగరేవతి । తృతీయాబు
 ధయాతేమగురౌవస్థికతోడునా । సప్తమ్యాషాఢసంతాభ్యాంసప్తయోగా
 స్త్రిత్రుషూరాఃప్రథమేహ్నిత్యత్రయేహ్నిపంచమేసప్తమేవీవా । చతుర్ధాసం
 చయశికార్యస్సదైవప్రజ్ఞాత్రజైస్సహ ॥ స్వస్థిసారే । ద్విత్రియేచత్యత్రయేచ
 పంచమేచత్రైవచ । అస్థిసంచయనంకుర్యాత్ స్వాశ్వాతద్ధాత్రజైస్సహ ॥
 అగ్నియపురాణే । చతుర్ధాపంచమేచైవసప్తమేనవమేతథా । అస్థిసంచయ
 నంకార్యం వర్ణానామానుభూతకశః । క్వచిద్ద్విత్రియేపృష్ఠి సంచయన ము
 క్తంనైవ వేదచతుర్ధేదివసేష్యస్థిసంచయనంకుర్యాత్ । సంజాయాం భా
 గవదిసేవతుదశ్యాంత్రిజన్తసు । నాస్థాం సంచయనంకుర్యాత్కుశ
 మకరంమాదిశేత్ । కుజవారేతథాసారభాగ్గవేవాస్థిసంగ్రహః ॥ యదికు
 ర్యాతులంతస్య క్షయంప్రాప్నోత్యసంశయః । అరవారేతథాసార భాగ్గ

కేశాన్ధిసంగ్రహః॥ యదికుర్యాత్కులంతస్యక్షయంప్రాప్నోత్య సంశయః॥
 ధ్యాయంతామజ్జనానామనకుర్యాత్సంశయం॥ యదికుర్యాత్తు మూఢాత్మా
 కులంతస్యపివశ్యతి॥ అథవాచకుః ధౌనవమీచైవ వషేహస్యత్త మహివా
 అస్థిసంచయనంకుర్యాద్వశానామానుషూర్వశః॥ దశామామధ్యేదివసే తు
 జభార్థవసారయోః॥ అస్థిసంచయనంకుర్యాత్తవ్యంమనురబ్రవీత్ । ఉక్తతి
 ధిమన్ద్వప్యవారాలాభేవారత్రయాధికారవిషయమితత్ । అస్థిసంచయనం
 యోగోదినానాంపరికిర్తితః ॥ స్మృతిసంగ్రహాచక్రుహనివిప్రాకామస్థి
 సంచయనంభవేత్ । అస్థాంపరికిర్తేర్థాహేనద్యస్సంచయఇవ్యతే॥ యదా
 పలాశవలాహస్తేఃకృత్యాప్రత్యేకీందహాత్ । ధస్తాస్థివత్సంచి నుయాత్స
 డ్ధ్యాయంతామజ్జనానామనకుర్యాత్తుధౌనవసేయది॥ వా
 రసమిద్రోమాదామనమీద్రోమాగ్తమః॥ ప్రేతభూతంతతోద్దిశ్యధూపదిపా
 దిభిభవేత్ । పిండరూపేణచాన్నేనత్రపూజాకార్యేత్యక్తంభవతి॥
 అస్థిసంచయనప్రయోగః ॥ అపరేద్యుస్త్వాయస్థాంపంచమ్యాగ్ం సప్త
 మ్యాంవాస్థిసంచయంతిఉక్తదివసేఅనిషిద్ధివగేఅమాత్ర్యేస్సహ॥ ఆద్యంప
 యఃకుంభమూంశ్చక్షర్భానసస్తిబోమంబురపర్ణకాః॥ ఫలంబుహత్యాఅపి
 సీరత్తస్మాత్రేవకుల్పంసికతాబలించ ॥ ఖనిత్రమిత్యేతాన్సంభారానాగా
 నుశ్చకానదేశంగత్వా తుదాదేవే నిధాయక్తస్మాత్సాత్వాచమ్య బ్రాహ్మ
 తేనైవమజ్జాతః ప్రాణానాయమ్య ప్రాణీనావీతి దశకాతా సంకీర్త్య
 నియం...గోత్రస్య...శర్తవఃప్రేతస్యమందినాదారభ్యవీతియే తృప్తయే
 మంచమసప్తమవాహనిఅస్థిసంచయనంకురిష్యఇతిసంకల్ప్య । ఉదకేక్షీరంనీ
 నీయతిమంబురకాఘాయావికలచకుర్వత్ । యంతేఅగ్నిమమంథామతిపంచభిః
 ప్రతిమంత్రమస్థిస్థవోతుతి॥ తథాయంతేఅగ్నిమమంథా మిత్యేతాభిః పం
 చభిఃస్తతః॥ అనుభందసమస్థిసంస్వరశఃసమవోతుతి ॥ యంతేఅగ్నిమమంథా
 మవ్యవభాయేనపక్తమే ఇమంతగ్ శమయామసిక్షీరేణచాదకేనచ॥ యంత్య
 మగ్నిసమభవా స్త్యమునిర్వాపయాపునః॥ క్యాంబూరత్రతాయతాం పాక
 దూర్వావ్యలంకా॥ శీతకేశీతావతిష్ఠాయకేష్ఠాయకావతి॥ మంధాక్యాసుసం
 గమయోమగ్ స్వగ్నిగ్ శమయోశంతేధ- న్వన్యఅపశ్యముతేసంత్యమాక్యాః ।
 శంతేసముద్రయాఅపశ్యముతేసంతువన్యాః॥ శంతేసవంతి స్సనువేశముతేసం

కుకూప్యాః శంతేసీహతోవమశ్మశముపుష్కావశీయతాం ॥ ఇతివందభిః
ప్రతిమంత్రమస్థిన్యవోత్పత్తిదహన దేశాద్దక్షిణతోంగారాన్నిమృత్యుశ్చప
సమాథాయసంపస్తీర్యాగం సగ్గే స్పృత్య । సుగ్రీవంచనమ్మృజ్య పరిషి
చ్ఛ ॥ అవస్థజతునంగ్మపితృభ్యా యస్తాహుతిశ్చరతిస్వధాభిః । ఆయు
ర్వసానడుపయాతు శేషగంగంగచ్చతాంతనవాతాతదేదస్సాప్సహః అగ్నయే
జాతదేదసత్తదం ॥ సంగచ్ఛస్వపితృభిస్సగ్గే స్వధాభిస్సమిష్టాతూతేనపరమ
వ్యోమకా యత్రభూమ్యై వ్యూసేతత్రగచ్ఛత్రత్యాదేవస్సవితాదధాతు
స్వాహా । సవిత్రత్తదం ॥ యత్రైక్యస్త్వేక్షణసాతుతోచపిలస్సర్ప తతివాత్సవ
దః । అగ్నిష్వర్విశ్వాదన్యంగ్మకృతోతు సోమశ్శయో పాప్రూణ మూచివేష
స్వాహా । అగ్నిమోధ్యామిదం ॥ ఇతిత్రైస్సగ్రీవాహుతిర్హుత్వా । సుగ్రేమాజ్ఞ
స్థాలీంచాగ్నోపహరతి । తతఃపంచస్త్రీయః పంచభిఃకుంభైరప ఆవియ
స్వవోత్పత్తమస్థిన్యవోత్తుతి । అగ్నించశమయతి । యస్యాంతునః ప్రహోవ
సంభవతి । తథావిధాయజుఃస్త్రీయస్సంచిన్వంతి । తాసామేకానవ్య హ
స్తసీలతోపీతసూత్రాభ్యాంబృహతిభలమాబుభ్యసప్యేనపదాత్స సేవిష్టశ్శ్వవ
స్వీకుమాదాసప్యేనపాస్తేన ॥ ఉత్తీష్ఠత స్తనువగ్లంసంభరన్వమహాగ్రాతమవ
హమాశరీరం యత్రభూమ్యైవ్యూసేతత్రగచ్ఛత్రత్యాదేవస్సవితాదధాతు
దద్భ్యగ్నిరసక్వాస్థీర్యాదాయవిశ్చబ్దంకుంభైరపథాతి ॥ ఎవంద్విత్రియాబంధవా
చిక్యత్వా ఇదంతవీకం ॥ అంసాభ్యాంబాహుభ్యాం బాదాయ పూర్వచన్నిద
ధాతి ॥ పరతితవీకం ॥ త్వనీయాపాత్సావభ్యాంబ్రోహిణిభ్యంచ ॥ అథదక్షిన్
త్వతీయ్యవజ్యోతిషాసంవిశస్య । ఊరుభ్యంచ ఘాభ్యంచ । అథపంచమ
సంవేశన స్తనువైదారురేధి త్రియోదేవానాంపరమేనదధే ॥ పద్భ్యగ్మహ
వతాయపూర్వపన్నిదధాతి ॥ ఎకమేవాయుజాకారంతునఃపునస్స మంత్రకం
సంచిన్వంతి । తథాలయుజుఃత్రియః సంభవంశ్యస్తధాసంచిన్వంతి । యవ
దస్థినిమంత్రాదామత్సాసః । సుప్తసీరవశేషధన్వర్వాజిత్తుద్రోగ్యప్యస్థిఃసం
చింత్య । అత్రదద్భ్యగ్నిరసేవేతివాశేబ్ద స్సముచ్చయాధైరదష్టవ్యః సర్వత్రేభ
స్తాభిసమూహ్యాసగ్గేంహత్యశరీరాక్యతిక్యత్వాత్రిమపలానాదా యాభ్యజ్ఞ
స్నాపయిత్వావేదికాయాంచక్రిదాపవగళం ॥ ధాయమధ్యేపేతరాజాయ
ఉత్తైస్సకానవాసిభ్యః । పేతస్యదక్షిణేత్యభిభ్యః । అసనముచ్చత్య

గంధాః ఉత రిత్యంతు అక్షతా ఉత రిత్యంతు ॥ పుష్పాన్యుపరీష్యంతు కంటకా
 దివిహరణాధకంపాదుకేఱపతిమ్మతాం దర్శితపన్థ రణార్థం శత్రుముప
 నివృత్తు ॥ శ్చ శానదేశే సర్వతోలాటాన్పుక్తిర్యసర్వోపహరైరన్నాహూపనూ
 పాదైర్మఃపిండుత్రయంకృత్వాగ్రత సైభ్యవైకంపిండమున్సృజ్య ॥ ముఖ్యపీత
 రాజాయఎవపిండఉపలివృత్తు ॥ ఉత్తరతరఃశ్చ శానవాసిభ్యః ఏవపిండ ఉ
 పలివృత్తు ॥ పీతస్యదక్షిణతత్సభ్యభ్యః ఏవపిండఉపలివృత్తు ॥ సంవర్తః ఏక
 శ్చ శానవాసిభ్యః పీతామైనతమభ్యమః ॥ తత్సభ్యభ్యపరఃపిండః గ్రహాదభ్య
 కకాంబజీక ॥ ఇవిపిండత్రయందత్వాసర్వైభ్యః శ్చ శాన వాసిభ్యోనేభ్యః ఇ
 మంబుపిండదామి ॥ ఉదకుంభంసిధాయా అత్రస్నాహి ॥ అత్రపిబ ॥ అత్రభుం
 త్యే ॥ యైర్మయస్త్వ కుత్యాగచ్ఛినోప్రేతబలింసరః ॥ పీతాస్త్ర పిండ
 మివ్యంతి సభ్యనివసకుంభవతి ॥ స్తరణాదిదంక ర్తవ్యమచాశతః అస్థికుంభ
 మూదాయ ॥ ఉద్విష్టపీహిప్రదవాకిక్యమివ్యపరిమేవ్యమక ॥ యమేవ
 యమ్యసంపదానో నయనాకమధిరోహమంశమ్యః పలాశమూలెవా ఉ
 ధ్యౌత్యావోత్కృషక్షేణా గ్రాహదర్శానాస్తీర్యతేమతాగ్నీమస్థికుంభం సిథా
 యాపరేణకుంభంత్రస్రికర్ముఃఖాత్యేత్యాదిపూర్వవతఃరోశిస్నానాంతం ॥
 ద్యౌదాస్నానంవికల్పేన ॥ ఏతదంతమాహితాగ్నిమాప్రస్యానారబ్ధదర్శపూ
 ర్ణమాసస్య అరబ్ధపూర్ణ మాసస్యతునివపనంక ర్తవ్యం ॥ తదపివైకల్పికమితి
 బేత్క్రియతేతేత్సందయదివసవీవక ర్తవ్యం ॥—॥ అథాస్తీనివపనం ॥ అథా
 తోహవిర్యజ్ఞమయనివపనం ॥ తస్యప్రయోగః ॥ యస్త్రికాన్నహనినంచయనం
 కృతంతస్త్రికానాహనికత్తాప్రాణానాయమ్యప్రాచీనావీనిపితవ్యోత్రస్యశర్మ
 ణః పీతస్య అనంతలోకప్రాప్త్యర్థం అస్థీనివపనంకరిష్య ఇతిసంకల్ప్య సమే
 భూవిథాగేఉద్ధౌత్యావోత్కృషక్షేణధీశ్చేద్ధ్యత్యసర్వావోత్కృషికతాన్ముష్క - త
 చాదిభిః పరిభత్యక్షేణా గ్రాహదర్శాంత్యగ్ స్తీర్యతేమతాగ్నోనస్వీత్య మ
 గోదక్షిణాభిముఖోహత్యాపృథివ్యాస్త్యాఅక్షిత్యా అపామోష ధీనాగ్ం
 రసేనస్యగేలాశ్శనివపామినారాయణశర్మస్థితిఅస్థీనివపతి ॥ సంబుధ్యానా
 మగ్రహణం ॥ ఎవంకృతే అనంతలోకోభవతి ॥ కుంభసిధాశాదిస్నానాంతం
 పూర్వవత్రాత్వా ఉద్విష్టపీహిత్కత్యావోత్కృషక్షేణధీశ్చేద్ధ్యత్యసర్వావోత్కృషికతాన్ముష్క - త
 పరేణార్వాది సంహానమాస్నానాదిత్యేకఃపక్షః ॥ ఉపదేశస్తుకుంభసిధా

శాంతినివసనంకృత్యాతతఃకమ్యాదిసమానమిత్యు త్తర విచనాద విశేష
 నివ్యాయః । తతస్తూష్ణంస్నానంవచనాదితి ॥ తునదకమానప్రయోగః ॥
 భవునదకమానస్యప్రయోగోవత్కృతేనచసోమయాజినోపత్యం సోమయాజీ
 చేన్యూప్రముద్ధృత్యతునరస్థిదహనంకుర్యుః । తదపివైకత్వికమిత్యుచితే । సం
 జాయనాచ్యుతుథాహానికర్తవ్యం । త్వాన్వహేవాగ్నిపేహాత్ర హవణేం ।
 కృష్ణాజినగంశమ్యాంధృషదుపలేదనదహేయః । సాదనమగ్రం కుర్యుః
 కేచిత్రేషాంసాదనమపినిర్వృంతి । ఆస్తిసంజయనానంతరంఅతఏవశ్చకాననే
 కాదగ్నిమానీయదహనవచనకాశం జీవయంత్యాశ్చకానాదగ్నిం దక్షిణ
 తోనర్విత్యుతిస్తోరాత్రప్యకలమేతే । ప్రదాస్తోభూదే । తదుధ్యామనరా
 హ్నేతునర్దహనంకుర్యాత్ ॥ పాశానామమ్యస్తోమంసంపదకాగా
 సంకీర్త్యపితుక్తాత్రస్యతర్కణిప్రేతస్యతునదకమానంకీర్త్యుత్తర విచనాద
 తునదకమానదేశంపలాశకాభయఅపేతపితేతసంధ్యజ్యుత్తర్యాత్వా వాక్వి
 హిరణ్యశకలనిధానదక్షిణాగాక్షదర్శాంత్యగ్ స్త్రీపుష్కలవృద్ధాదుచితం
 చిత్యాతతాగ్నింసిథాయపరిస్త్యచితేపశ్చాద్దక్షిణాగాక్షానిధానం
 గ్ స్త్రీత్య తేషుకృష్ణాజినందక్షిణాగ్రివయధరలోమాస్త్రీతస్త్రీకా దక్షిణం
 భంశమ్యానిధానతేత్రదృవదరిసిథాయదృషదు పలాశధానం సుచితం
 సర్వచుష్టిన్యాదాయాయతస్త్రీక దృవదరిసిథాయపుతమాసిద్యుమిష్టే । అనా
 సిద్యవాపిపిష్టి । ఆద్యమంధ్రేసంక్షేప్యసహుక్రయిత్వాగ్నిపేహాత్ర హవణ్య
 మవధాయ । అస్తాత్త్యమగ్నికాతోన్యయంత్యదధికాయతాం । అగ్నయేనై
 శ్చానరాయనువర్గాయలోకాయన్వాహః । ఇతిహుతి । అగ్నయేవైశ్చ
 నరాయనువర్గాయలోకాయదం । పితౌవృద్ధిర్యవదర్థం । అగ్నిహి
 త్రహవణేంకృష్ణాజినగంశమ్యాంధృషదుపలేకానుప్రహరయేయపితవంత
 మేనసోమయాజినః । లోష్టచయనంచహగ్ని చితాతర కాగ్ని చిద్య
 యాదిస్యాత్ । తస్యలోష్టచయనంతదాసవసంపునదకమానై నభవతే ।
 సంజయనంకృత్యాశమిపలాశకాభయారేత్రనిధానస్నానాంతం కృత్యా
 లోష్టచయనకాలపర్యంతంఆస్తి సురిక్షణంకుర్యాత్ । తాముత్తరత్ర వత్కృ
 మః । సోమయాజిపత్న్యాఆపిసవనాంతంపునర్దహన మప్యస్త్రీకేచితే ।
 అగ్నిచిత్వస్త్రి తేలోష్టచయనపితకతస్యంశాతాగ్నినాకత ॥ యది

శ్రుతానాం మగతస్సాన్యతే ధస్తావాన్యతాకికారణే అమృత్య అయంతే
 యోగములుబుద్ధియభిమం కేణధస్త ససహారోష్ణమధివోషావ రోహ్యం
 భాయపరిస్తీర్య అజ్యంసంసృత్య పరిషిచ్యజహుయాభ్యాభూవస్సుక
 స్వాహేతిఅనాజ్ఞాతత్రయంసర్వప్రాచ్యుక్త్యేవమత్యాతభాతంత్రంప్ర
 యోజయేత్ ||—|| గంగాంభస్యస్థినిక్షేపగప్రకారః || అంతర్దశాహేయ
 స్వాస్థ్యగంగాయాంపీష్యతేజలే గంగామరగవత్తుల్యంతస్యేత్యాచక్షతే
 ధాః | కాతరీతుంగధదావకృష్ణ జేదేచగతము | భాగీరధీరివిభ్యాతా పం
 చగంగాప్రతీకాతాః | త్రయపుర్యాదుహనద్యో గోదావేర్యోద కాన్నాపి
 నోహరీకాంఘ్రికావోక్త్రగంగాభినహీకీతితాః | అథాంతర్దశాహేయగ
 తాస్థ్యంగంగాజలేప్రక్షేపగంతుత్యాత్ | అంతర్దశాహేయగుతుక్రమాధా
 రిదోహనసంసరి అస్థివ్యాదాయగంగాదీరేసంస్థాప్యకర్తా స్నాత్వా చవ్య
 అస్థివ్యపిశకజాదివామధిర్వాదశవారంవజ్జయిత్వాపునస్తీరే సంస్థాప్యైవా
 త్పాజ్జరసుజ్ఞాతః ప్రాజానాయమ్యప్రాచీనావితిదేశకానానంకీర్త్య పీఠా
 ప్రస్యకర్తృణః ప్రేతస్యగంగాజలేస్థినిక్షేపంకరీష్యభినంకల్ప్య | గాయ
 త్యాక్రిమంత్రైర్విధివక్త్రేవేనపంచగవ్యేన అస్థిని స్నాప్యకుద్ధదేశ మృద
 హుదాయశరావాక్యం కృత్యాతత్రదక్షిణాగాక్రీడరృవాస్తీర్యతిలానవ
 ప్యనత్యాస్థినిధానయేషు హీరణ్యయాపస్యేతిహీరణ్యంశకలం నిభాయ
 మధువాతా ఇత్యుదేనమధుకుక్రమసీత్యాజ్యం తిలోసీతి తిలాక్ర గాయ
 త్యా శరభ-రాం దధికాశ్చగ్నేహదధి || అప్యాయసేతిక్షీరం దేవ
 తాస్యత్సేదికుశోదకంచదత్వామైకయాశరావాక్యం కృత్యావేనాస్థివ్యపి
 నిధానతత్సర్వంగ్రహీత్వా గంగాజలంప్రవిశ భూతలపర్యంతం సవజ్య
 నమోస్తుభర్తరాజాయసమక్షిణతఇతిపీఠ్యైతిర్వై పుధిమిం గచ్ఛంతే
 త్తంగచ్ఛదివంగచ్ఛదిశోగచ్ఛసువర్గచ్ఛదిశోగచ్ఛపివంగచ్ఛాంతేతిత్తంగచ్ఛపుధి
 వింగచ్ఛాప్రవాగచ్ఛయదితత్రతేహితమోవధీమప్రతితిహాశరీరైః || ఇతి
 త్యావాసుపరిధాయ అంతర్దశాహేయంపండమేవ నిర్వహేదితి || తదాద
 కపరిణః అస్థివ్యాదాయశ్రేణేస్తీపయిత్యాణుథావిధి | అస్థినిమజ్జయితా
 భవామధిశకజాదిభిః | దాప్తైరైరభ్యమజ్ఞాతః తతస్సంజ్ఞయావరేత్
 ప్రాచీనావితిధతత్యాక్రీడానాయమ్యసద్విజ్ఞాదక్షిణాధిముఖోభూత్యాప్తి

ప్రజాభివృద్ధికిని సమగ్ర శ్రమకర్త గాఁ జేయఁజేయుటయే । నిత్యపా
 నతెట్లవృత్తిని నిరూపించునప్పుడే । అట్టిని పంచగవ్యన విధివన్నిధితనము
 పూసయి తావతతస్తూషీంశ్యురమాదాయత్రుటే । దక్షిణాగ్రం ప్రేతాన
 ఘోరిలానత్రవిషిషేత । తత్కాన్ధినివిషిష్యువీరణ్యశకలంతథా । (అథుగా
 ఘోరిలావైకళంబందధిపయస్తథా । తథాకళోదకంబైవ తప్తస్తంత్రగో
 కమాన్ధిషేత) స్మృతాపిధాన్యబాన్ధీంహస్తాభ్యాంపరిస్పృహయత । జలేషువ్య
 సూతాగేతస్యతత్ఫలకాంతుయః । నమోస్తుభమకరాజాయ సుమీరీతఇవి
 షిషేత్ । (ఇత్యన్యధిషింగత్యైత్యాదివాక్యాం పాపేర్బుధః । (హిరణ్యేన తత
 క్కృద్ధంకృత్యాపిండంచనిర్వచేత్ ।) సోషకాహనవక్రద్ధంపిందమివి
 షిషేత్ । ఇతిపూర్వాశ్రమః ॥ ఇతిగంగాంభస్యస్థిషిష్యప్రకారః ॥ దశా
 హతంత్రాదిశేషసమాపనంబహితాగ్న్య నాహితాగ్న్యః । (అహితా
 తాగ్నేరకశమహని అమానాస్య యదిస్యాత్తథా వీవాద్యాహస్యస్యస
 పిండీరణంకృత్యాపిండదిత్యుక్తంకుర్యాత్) । వసిష్ఠః । (ప్రథమాశ్లాకమా
 నాస్యామృతాహద్దశమహని । సపిండీరణంతత్ర కర్యాదేవ సుతో
 మా) దశమహనివికారశేహానిత్యనః ॥ సాపిండ్యేదేవపితరీమృత్యుకంపద
 మాస్థితే అహితాగ్నిస్థివాల్మీకిత్యుక్తంప్రవచకతే । గావిః సాన్నిక
 స్తు గదాకతాకపురీకాన్నిమాన్యవేత్ । ద్వాదశాహితదాకాగ్న్యం సపిం
 దీకరణంచరైః । యదిపేతాహితాగ్నిః కతానాహితాగ్నిః తదాత్రి
 పక్షవిషసాపిండ్యంకుర్యాత్ । సుయంతుః పేతశ్చేదాహితాగ్నిస్యా తరైర్దా
 నన్నిర్వహణవేత్ (సపిండీరణంతస్యకుర్యాత్తత్సత్పరియతే) । అస్తివృత్తి
 అనుష్ఠాపకమః । (ఏకాదశేహాన్యవ్యమాసిక వృషోత్సజాన రుద్రగణా
 వసిష్ఠకృద్ధానికృత్యాహనమానికముక్తవసే కృత్యా ద్విరీయమాసికం
 సహజైర్విషికాదినిత్రయోదశ మాసికాన్యపకృత్కృత్యాత్రిపక్షైసుకులది
 నేసాపిండ్యంకుర్యాత్ ॥ అథఅనుపవిత సంసారమువృత్తి ॥ తునద్వివి
 షకగృధాలస్యఖననంకుర్యాత్ । ఇమంచాలంఖననేనసగ్ సురీష్యఇతనంక
 ల్ప్యకులాదేవేవటంభాత్వాహాత్మ్యతలాన్వీర్యదక్షిణాగ్రం దధానాన్త్రీ
 న్యయోగ్యైర్వైజితఇత్యాదియమరాభి విష్ణుతేజ్యేతదంతం యదుగా
 ధాంధానిమానఃప్రకతునేత్యాని తాగ్నేజేహవిద్య తేజ్యేతదంతం

వదనం యమసూక్తం మనసాస్తరకమృతంబాలంఘృతాభ్యక్తంస్త్రీస్త
 వదనప్రసవేనసిద్ధిమృతాగ్నిసుభిక్షతకం పూరయిత్వాలోకబుధ్యా పరిత్య
 జ్య స్నాత్వాగృహం౧౫ చేత్ సర్వత్రభవనేపిండదానోదకక్రియానసంతానా
 రాయణబలిరేవకతకవ్యః । తథా (ఉపద్యవాపికంపే)తం ఘృతాక్తంసి
 భనేద్భువి । యమగాధాం గాయమానోయమసూక్తమనుస్తరక । యోస్యే
 ధీమమగాధాస్యావ్యమసూక్తంప్రకెతునా । అరణ్య కాత్వవస్త్యక్వా జీ
 పేతేత్రహ మేవతు । నాస్యకార్యోస్మిసంసారో నాపికార్యోదకక్రియా
 అనుపరితదహానంసార-రక్రమః॥ తృతీయవచః ప్రభృత్యుపసయనా
 త్పాక్తివృతానాంబాలానాంప్రమత్తానాందహానంకుర్యాత్ । అగ్నయేవై
 శ్వావరాయసువగాయలోకాయస్వాహా । ఇతిమంత్రేణ దహనమేవ క
 ర్యాత్ । ఉత్తపనేనకాగ్నిచావా । అస్తావ్యమధిజాతోస్య యంత్యదధిజా
 యతాం । అగ్నయేవైశ్వావరాయసువగాయ లోకాయస్వాహా । ఇతి
 మంత్రేణదహనమేవకుర్యాత్ । దధ్యేకాస్తృతదేశే ఉదకం పిండదానంచకు
 ర్యాత్ । ఆత్మకానాదనుప్రజ్యఇతరోజ్ఞాసంభివృతః । యమసూక్తంతథాగా
 ధాంబహ్నిగాగ్నికాగ్నిచా । సదభ్యవ్యసేతేత్యేదాహితాగ్నౌ వృధార్థ
 వత్ । సూక్ష్మమహోదకం దద్యాత్సూక్ష్మంసంసారమేవచ । సవేషాంకృత
 చూడానాంఅన్యత్రాపిచయాద్యయం । ఆసంస్కృతానాం భూషాపిండం
 సమస్కృతానాంచభూష్వికృతాతావస్తరకాత్ । అగ్నిసంసారోదకపిండ
 క్రియాయో సహవాప్రవృత్తింసహవానివృత్తిరివోద్ధవ్యం ॥ అథ మూతకని
 గణాయః యవన్నచిద్వితేనాశంతావన్నాప్సీంసూతకం ॥ ఛిన్నే నాశే
 వనకపశ్చాత్ సూతకంతుదిధీయతే । జీవకజాతోయదిశితుమృతశ్చే త్నద్య
 వేవవాసూతకంసకలంమామఃపితౌక్రియాం త్రిరాత్రకం । తాతస్య శిశో
 నాభిభేదాత్పూర్వంమరణేమాతుడకాహంసూతకంపితౌక్రియాం సపిం
 దానాంత్రిరాత్రం । మృతప్రసవేనాభిభేదాదుర్వం మరణేపి సవేషాం
 దకగాతంసూతకంభవతి । గభేకాయదిపైస్యాత్తకాహంసూతకంభవేత్
 అంతరకాహేజాతవ్యశిశోనాచక్రిమాంయది । సూతకైవైవతుస్థిస్యాత్తి
 శ్లోకాతాతదోబ్రవీత్ । దకాహభ్యంతరేబాలః కచాచిన్త్రియతేయది । కా
 నాకాదంసకతకవ్యంసూత్యాకాదనశుభ్యతి । ఇదంపితౌది సర్వపిండానాం

మానం మాతాపితౄసోదరభ్రాతృవిషయే విశేషః । (ప్రా)జ్ఞాన కరణా
 కృత్యవికాహందంతజన్మనః । చూదాయాస్త్రిదిసంప్రాప్తం తథాగ్న్యైక
 మాత్రతాత్ । తదాత్రిరాత్రమేవ । నామ్నాదంతోద్ధమాచృలాదుపసితే
 పథిత్రమాతే । సద్యఃకౌరవహస్త్రాభిహ్వయితాగ్న్యైకవిషయాః (యత్ర
 యత్రమాతాపితౄగ్రహణంతతత్ర సోదరభ్రాతృకామపిగ్రహణం । ఆ
 దంతజన్మనస్సద్యఃఆచూదాయైజిస్త్రితా । త్రిరాత్రమాత్రతాదేకాద్ధకరా
 త్రమతఃపరం) అగ్నిసంసారః పథ్యత్యుపనయనపర్యంతం మాతాపితౄసోదర
 భ్రాతృసర్వపిండానాం త్రిరాత్రమేవ ॥ కన్యావిషయే । ప్రజ్ఞాప్రతాసుయో
 పితౄ సంసృతా సంసృతా నుభమాతాభిప్రేరాత్రంస్యా దితలే
 మాంయథావిధి । ఇతలేమాంసపిండానాం మహస్త్వ దత్తకన్యాస్త్విత్యైక
 క్రివిధిః (ఆపనయనపథ్యుతినర్వేమాంసపిండానాం దశరాత్రమేవ) సమానోద
 కానాం త్రిరాత్రం దశాహనసపిండాన్సుకుర్వంతి పేతసూరకా త్రిరాత్రేణ
 సకుల్యాన్సుస్నాత్వాకుత్యం గోత్రజాః ~~తామృతృషే~~ సప్తమవిష
 యతే । సమానోదకభావస్తుజన్మనామేవావదనే । సన్నిధావిషయోక
 ల్పః కావాకౌతస్యకీరతః । అసన్నిధానేన జ్ఞేయోవిధిః సంఖంధిదాంధ్రైః
 అన్యజేజే మృతంబ్ధాతిం కృత్యా తత్రస్య జన్మనా । (అన్యజేతదకా
 హంతుశేషాహాభిహిత్యతి) ఆప్రమాతాత్రిరాత్రంస్యాత్వాత్సా
 త్యైకీభవేత్ । ఆహస్తునవమాదర్వాగూర్వంస్నానేనకుర్వతి । ఇదంస
 న్నిహితదేశమృతజ్ఞాపిషయం ॥ దేశాంతరమరణే బాలేదేశాంతరస్థైకమృ
 త్యిం దేవసంస్థితేనైవాసాజలమప్త్యేనద్యవివకుర్వతి మహానద్యంతరంయ
 త్రగిరిర్యాప్యవధాయకః । బాహ్యయత్రవిధిద్యంతే తద్దేశాంతరముర్వతేమా
 తాపితౄవిషయే ॥ పితరా తన్మృతా న్యాయం విశేషస్తోషి త్రితకా
 కృత్యాతద్దినమరథ్యదకాహంతుతీభవేత్ । మరణాకాలయక్తోభిక్ష
 దిత్యవః । అత్రకేచిద్భాష్యైక్తం కృత్యేన్యత్రతమా ధ్వంశుపిషే
 యోదప్తవ్యః । తనకృదశరాత్రమధ్యేతు వాతాకత్రవజేతత్తత్రస్యాపిత
 ణేషేజైవ సపిండంతరవజ్యధిగతి । మహాగురు నిపాతేతు అదశవస్త్రా
 వవీధివా । అతీతేజ్జైకతకవ్యం పేతకార్యంయథావిధి । అతీతే
 త్యంతంధికాలాగూర్వం పేతకార్యమకాద దినేనాత్రితక విధి

పీఠం తదేతత్పునః పంసూరం కతుంపుత్రస్య తదానం సంసూరదా
 థాప్యాకృతం నియమేషు నమధాతయాగృహీతాకృతస్య ద్రవ్యవ్యం
 సాపత్నిమాత్మవిజయేషిః క్రిత్యపత్న్యమతీతాయాంమాత్మవత్సంధ్యితో
 త్తమః సంతత్యరేవ్యతేషిః రాత్రయశుచిర్భవేత్ సూతకశమ్యతకంధేత్వా
 స్త్యుతేత్వనమూతకంధేత్వాధిక్యతకంధేత్వచంభర్యామ్మూతకంధేత్వా
 కాశేనమన్యమేస్తూతకంధేత్వయాభవేత్ కాలేనశుభ్యతేనూతననూతనః
 కాశవోధిః సమాదాకృతసంపాతే ప్రథమేనసమాభయేత్ అంతరా
 బస్త్వమంతేషేషాహేధినిశుభ్యతే ॥ రాత్రీ తేజో ద్యుతాబ్జుద్ధి ర్యామ
 నేష్యశుచిస్త్యుతాత్ ॥ మూపర్యగ్రీప్తుతాయా మమక్తామిథాతే పీఠా
 క్రిత్యేషేనశుభ్యస్తామృతమృత్యుపక్షేధేం ॥ అస్మిమత ఉతాహ్రింతే
 సాగ్నేస్సంసూరకమణః ॥ శుద్ధిసంతయసంరాహస్త్వతాహస్త్వయథావి
 ధి ॥ అస్మిమత ఉతాహ్రింతేరాకృతమృత్యుకాశిమ ॥ దాహ్నాద్విమతేవి
 ద్యాద్వికశ్యేమ్యతేనతి ॥ విదేశ్యేమ్యతేయావద్విధినావైవస్సంస్కృతిః ॥ త్ర
 త్తాదీనాంతుసంధ్యాదికమలాభోనవిద్యతే ॥ అహితాగ్నేస్తువిధివ ద్దా
 హుతేనాగ్నితేతదా ॥ అహితగ్రహణంనాగ్నిదాహద్యాకృతమివ్యతే
 (అహితాగ్నేస్తుదహనాద్దాహాకృతమివ్యతే) ॥ అహితాగ్నేమకరదా
 హ్నువదాకృతయదాభవేత్ ॥ అకాశేషతమానేచేతశ్చేషేవిశుభ్య
 తి ॥ గతేత్వాకృతదికసేపునదాకృతయదాభవేత్ ॥ మరదాదిగృహీతస్య
 త్రిరాత్రాబ్జుద్ధివ్యతే ॥ అగృహీతస్యపుత్రస్య సంపూర్ణాకృతమహి ॥
 దుమ్యతానాంధ్యజాతీనాంధాహుతేభాహిస్తువా ॥ నశుద్ధివైవదాకృ
 తమృత్యుబద్ధిప్రదాహయేత్ ॥ తదాదిహోవకంఠింక్షమాకృతంశ్రాద్ధమే
 వతః ॥ అకాశేతతమానేపునదాకృతయదాహుతీయాంయతి ॥ తశ్చేషేదేవ శు
 ద్ధిస్సాగ్నితేనూతకంధేవేత్ ॥ దశాహుతీయధావణం పిత్రోరాకృతమావ
 రేత్ ॥ సపిండానాంత్రిరాత్రంస్యాదిత్యువాచబ్జహస్త్వతిప్రభావతిః ॥ ప్ర
 హితశివ్యకఃపుత్రః ధౌధ్వనైహికమూరరేత్ ॥ యదికతుమకత్తిశ్చేదా
 కాశనియమాన్వితః ॥ ఆదకాహదోధ్వంవాయుదాకార్యక్షమస్తదాత్రి
 రాత్రంసమతిక్రమ్యకాగ్నింకుర్యాద్యధావిధి ॥ దాహకస్త్రికదాకృతమితరే
 హాంనవిద్యతే ॥ అకాశానింతరకృత్యం దేవలః ॥ అకాశనిగ్రాతేషు

ర్వాక్యహేమార్జనలేపనే । సహసాజలమభ్యుత్య తస్యేత్సుర్వాహేమవ
 నైః । అశక్యకృహీత్యాభిశేషకర్తృసమాచరేత్ ॥ అశాచమధ్యనియమా
 హవాన్యః ॥ తథాయత్రదశావళికాతస్యన్నంనభుజ్యతే । దానంతరి గ్ర
 హణాహూమిస్సస్వధ్యాయశ్చనికర్తతే ॥ స్వాధ్యాయవిపహామాదీ సాశా
 రీకర్తయేత్తద్వాసంధ్యాంతంమనసామర్వాదర్హ్యమోత్రంశమంత్రకంఠా
 తశ్చమృతజైవసంధ్యాకర్తృసమాచరేత్ । మనసోచ్చరయేత్తరత్రాః
 ప్రాణాయామమృతేష్విజః ॥ సంగ్రహేష్యసః ॥ సూతకేచురకేచాపిస
 విత్యాచాంజలింహీతే । నగాయత్రంజపేద్ధిమాకమర్వాత్సర్వమృతే
 నం ॥ దశాహుజ్యవిపత్రాతుదశరాదాదయోగినాం । త్రైత్రాత్రపక్షిణ్యేక
 హస్పద్యశ్చాత్రాత్రోహితః ॥ అనేకాశాచనన్నిచాలే ॥ ॥ అశాచపగమంప
 వాదమాచా ॥ స్వాశాచకాలతస్త్వేవసూనికాజనకొన్నదః । తద్ధరన్నగు
 యోగేనమూర్వాశాచశేషతల్పతి ॥ అభయోగేఅభూనాంపరస్పరసన్నిచాలేపి
 సూనికాజనకంఅగ్నిదత్త స్వజ్ఞాత్యక్తాశాచకాలతవివతుశ్చేరకా నయమూ
 ర్వాశానకాలశేషేణ త్రైత్రాత్రాబద్ధిదవివయే వత్సమాణవిశేష ద్యోత
 కః । ఏతదుక్తంభవతి । జాత్యభివతమానే యది స్వస్యత్రాత్రా కా
 యేతతదామాతుః సూతకాజధిపవివతుధిః । వితుద్దకాహేనైవ । అభి
 వతమానేతస్త్వేదాహేకృతేనతి దాహకస్య దాహది దశాహేనైవ
 కుద్ధిః ॥ మూర్వాశాచశేషేణ ॥ మూర్వాశాచస్యశాచస్యసూతకస్యవాకాన
 శేషేణతద్ధరన్నిత్యధః ॥ తథాభింహదశేకాజననయరణయోస్సన్నిచాలేజ
 నయరణయోరస్యతరస్త్వికవతమానేయవిశ్చిజ్ఞాయేతతతస్తమాతాపి
 దశాహమహాశాచం ॥ వనపిందాంతరవహ్నుర్వాకాలేనైవకుద్ధిః ॥ నాపిలాగు
 జేనవాపిగురుతరణేతదాహాభాధాయనః ॥ జననయరణయోస్సన్నిచాలేజన
 మాతాపిత్రోహకాహమాశాచం ॥ స్వస్యంతరేవ ॥ మాతాపిత్రోర్వృత
 నైవజననేప్యోరస్యద । స్వాశాచాపగమేనైవకుద్ధిస్త్వేత్సర్వాకాలతి
 దశాశ్చ ॥ మృతాశాచనిమిత్తేశ్వేద్యతైవకాచంయరణంతథా ॥ జ్ఞానేనాయ
 రణాజేవకమావాద్దాహకస్యయోదాహకస్యవిశేషమాహ । విత్రస్యశిర
 రానేకాకాకర్హస్వమూర్వాశుతశ్చుచిః । వితరానేదృశాత్రైత్రదశాచాచుద్ధి
 రగ్నితల్పతి ॥ ప్రథమంతావస్తాతాత్యవ్యతిరక్తవివయోగంబీత

ద్వాతదాశాచమధ్యేభూయోపిత్తనదావ్యక్తా ద్వితీయా చమాన్వాద
ద్వాత్మికాః పూర్వాశాచతపశుచిభావత్ప్రేతప్రభావాశాచమధ్యేసో
స్విదఃపునఃపితరౌ దద్వాదేదశాహనైవకుర్ధిరౌదతి । తదాహ నారదః ।
అంతదశాశామేదేతరతుకాపునఃప్రేతస్యసంస్కృతిః । తస్మాద్భుద్ధిఃపూర్వా
శేమాశేబొద్ధిప్తయథోచితం॥హరితశ్చ॥ దాహకస్యద్వయం దేహ్యా తర-
తుకైశ్చైవశేషతః । పూర్వేభ్యేవసమాప్తే త త్తాయంపిండం ద్వితీయకం
తాయంపిండమిచ్ఛాయినో భూతాశాచోపలక్షణం । తత్రాశాచస్యపిం-
దాదకదానస్యపూర్వేణసమాపనేప్యేకొద్ధిప్తయథోచితమితి నారదస్తవి
దాద్యధోచితమేవభవతి । ఏకాదశేస్మిన్ధ్యాక్షుమకొద్ధిప్తం విధీయతే
అప్యమేకాదశేహార్యాదిస్త్వత్కుక్తతీత్రదేకా దశాహ ఏకొద్ధిప్తం భవ-
సీగ్యథః ॥ అగ్నిరాశ్చ॥ దాహకస్తాదకాహేతు కేవదాహంచరేద్యది
పూర్వే శ్యేవవిశుద్ధిస్సాస్యత్ప్రేతస్థిసాధ్యతే॥సంవతః॥ పూర్వకర్తృద-
శామేమితరౌదేదశామేత్పునః॥పూర్వేభ్యేవవిశుద్ధిస్సాస్య త్ప్రేతస్థిసా-
ధ్యతే॥ఉదకదానవత్ప్రిండదానమపియావదాశాచంకార్యం॥ తదాహవిష్ణుః
యావదాశాచంతావప్రేతస్థోదకంపిండంచదమ్యురీతిపరాశరోపి॥బ్రాహ్మ-
దేదశశంకాన్య్యుఃక్షుత్రయేద్వావశస్త్వతాః॥వైశ్యేపంచదశభౌక్తాశ్చుద్రే-
త్రంశత్రక్రీడితాశ్చినదయావదాశాచమితవతవాదాశాచప్రాసేద్భిజం
కొవోపిస్యాదితిశంకసీయం । అశాచస్యతుసంహృసేపిందాన్తద్యా ద్దక్షైవ
ఇతిరాశాతపవదవాత్॥అనాథశేవసంసారోపరాశరఃప్రేతస్పర్శనసంస్తా-
రేవాప్రాణోనైవదూష్యతి । వోభాతైవాగ్నిదాశాచసద్యస్సత్వావిశు-
ద్ధ్యతి॥ఏతదనాథవాప్రాన్తగవిషయం॥ధనలోభాదినా శ్రోత్రియవాప్రాన్తగ ని-
మాకరణంకుర్వతోనపిండస్యాశోచయస్తీతథాచమనుః । అసపిండంద్వితం
ప్రేతంవిప్రేతమృత్యుబంధువత్ । విశుద్ధ్యతిత్రితేణ మాతురాప్తాశ్చ
బాంధవాగ్నిమాకరణసంసారరః॥యద్యన్నయన్తితేహంహి సదశా హేన
కుద్ధ్యతి॥అన్యకన్నయదన్నేవనచతస్త్వహేవసేత్ । యస్తుప్రేతనిహార-
ణంకృత్యాతస్త్వేవగృహేవసతి నచతరాన్నయగ్నాది తస్య త్రిరాశి
మాశాచంకార్యం । సమానోదకనిహారణేదశాహం॥ తదాహసమీయ
స్సమానోదకంప్రేతంకపితాత్రతహేతవా । తస్మాశాచందశాహంసం

కన్యమాయా త్ర్యహంవిముఖాబ్రహ్మచారిణా సంసృజతే ॥ అతాన్తేనాన్తే
ముపాధ్యానంపితరంమాతరంగురుం నిమృత్యేనాబ్రహ్మచారిణాబ్రహ్మచారి
మాచ్యతేసమాకరణంసంసారా రణి॥అనుకరణమతరంజనం మాతరంజనం
స్మిత ప్రసాదావత్రేవతుచి ప్రయోగః(నవ భాగ్యంకపి) చతుర్ముఖాన్తేనా
చగళితక్యాఅనుకరణాః అనుకరణః తుత్రే అనుకరణాన్తేనా చతుర్ముఖాన్
తావత్రేవపిత్రాకాశేనైవకన్యకాన్తేనాచతుర్ముఖాన్తేనాచతుర్ముఖాన్
రస్మిన్మనుగమంతధామిన్తాత్రేనాచతుర్ముఖాన్తేనాచతుర్ముఖాన్
సమచరేత్ ॥ కావేనాచతుర్ముఖాన్తేనాచతుర్ముఖాన్తేనాచతుర్ముఖాన్
ధికంతున్వకాతేనాచతుర్ముఖాన్తేనాచతుర్ముఖాన్తేనాచతుర్ముఖాన్
కేవలత్వంనాన్వవంవాన్తేనాచతుర్ముఖాన్తేనాచతుర్ముఖాన్తేనాచతుర్ముఖాన్
చతుర్ముఖాన్తేనాచతుర్ముఖాన్తేనాచతుర్ముఖాన్తేనాచతుర్ముఖాన్
యంపురాన్తేనాచతుర్ముఖాన్తేనాచతుర్ముఖాన్తేనాచతుర్ముఖాన్
రంహిత్వాప్రేరన్వకాన్తేనాచతుర్ముఖాన్తేనాచతుర్ముఖాన్తేనాచతుర్ముఖాన్
వాచతుర్ముఖాన్తేనాచతుర్ముఖాన్తేనాచతుర్ముఖాన్తేనాచతుర్ముఖాన్
కాశేనాచతుర్ముఖాన్తేనాచతుర్ముఖాన్తేనాచతుర్ముఖాన్తేనాచతుర్ముఖాన్
స్వేపామేద ॥ తుత్రేనాచతుర్ముఖాన్తేనాచతుర్ముఖాన్తేనాచతుర్ముఖాన్
పాన్తేనాచతుర్ముఖాన్తేనాచతుర్ముఖాన్తేనాచతుర్ముఖాన్తేనాచతుర్ముఖాన్
ధాకారంప్రయుజీత చతుర్ముఖాన్తేనాచతుర్ముఖాన్తేనాచతుర్ముఖాన్
తాన్తేనాచతుర్ముఖాన్తేనాచతుర్ముఖాన్తేనాచతుర్ముఖాన్తేనాచతుర్ముఖాన్
అన్యకమాచతుర్ముఖాన్తేనాచతుర్ముఖాన్తేనాచతుర్ముఖాన్తేనాచతుర్ముఖాన్
దత్తే చాలా దాద్యాన్తేనాచతుర్ముఖాన్తేనాచతుర్ముఖాన్తేనాచతుర్ముఖాన్
మమాపికమాదాకరణాన్తేనాచతుర్ముఖాన్తేనాచతుర్ముఖాన్తేనాచతుర్ముఖాన్
త్వత్తమాన్తేనాచతుర్ముఖాన్తేనాచతుర్ముఖాన్తేనాచతుర్ముఖాన్తేనాచతుర్ముఖాన్
న్యమధికమణి ॥ తుత్రేనాచతుర్ముఖాన్తేనాచతుర్ముఖాన్తేనాచతుర్ముఖాన్
హికమన్యకంసంగుతాన్తేనాచతుర్ముఖాన్తేనాచతుర్ముఖాన్తేనాచతుర్ముఖాన్
మిదనం॥త్యేనాచతుర్ముఖాన్తేనాచతుర్ముఖాన్తేనాచతుర్ముఖాన్తేనాచతుర్ముఖాన్
సత్వాత్త్యేనాచతుర్ముఖాన్తేనాచతుర్ముఖాన్తేనాచతుర్ముఖాన్తేనాచతుర్ముఖాన్
హి॥ తిత్వన్తేనాచతుర్ముఖాన్తేనాచతుర్ముఖాన్తేనాచతుర్ముఖాన్తేనాచతుర్ముఖాన్

రక్ష : కాయత్యాహారణ్యవర్ణాభిచరస్యభిః పవమాన మ్పవజాన ఇన్య
 మవాశేయదంకియద్భూతకభిపంచరసూక్తేన | యదంతియద్భూత
 గ్రహంవిందతిమామిహ | పవమానవితజాహి | పవమానసే ఆద్యేవఃపవి
 తేగవిదమాణిః-యఃపూతానపునానునః || యతైపవిత్రమర్చివశగ్నవితత
 వంతరా | బ్రహ్మతేవపునానా||బ్రహ్మనవై పునీహనః | ఉభాభ్యాంకెవనవిరః
 పవిత్రీయవదా | మాంత్రసిహివిశ్వనః | ఇత్యనేనసూక్తేనఅర్చితతతుఃకల
 శంకైవాహిత్యైస్సాపమయత్యాభతప్రమాణ్యుక్త ఋష్యోగ్ధృత
 మేకాదావ్యాహిత్యైస్సాభావకృత్యైవయంకుర్యాత్తతః ప్రేత్య మేధిక
 ద్భూతాభివరణితా బ్రహ్మలాన్యవాప స్థివింసూతకాయాన్యతాయాం
 తుభిరవ్యవహిత్యాహిత్యైః | కుశేనవిమాదాయ పంచగవ్యతధైవచ |
 పూర్వోగ్ధృతాభివరణితాభావకృత్యైవగతః | శ్రీయద్యద్రసూక్తేనపావ
 మంత్రకరణ | అభవాపునమసూక్తేన భవిష్యేత్కాభివేదవ | వారుదేవవ
 సూక్తేనవిరమిభోదేవవ | యావదావ గ్ధృతాభ్యుక్త ప్రేతావన్యఃకో
 తుదిదబ్ధమబివద్యది పలాశాన్వ్యోమంచతై | శతకుఞ్చో దత్తైః
 చక్రవర్తవాదాపరీక్షాద్భవాననా | అభ్యావ్యగంధభాన్వైర్గ్రంథకృత్సక్తి
 బాష్పయాదాహదేవ్యవభిమేకగభివాజననేయవః || రజస్వలాతుయావా
 రియాతకావామృతాయది | పూర్వవస్త్రగరవిశ్వస్య పరిధాన తతః పునః
 పునఃపయత్యా దహాన్యైతా వితతాభ్యం సమశ్రియా || ఇతేకఃప
 త్రియంయత్యానుతకానారీ యాన్యతాచరణస్వలా | పంచగవ్యంపా
 తమాన్వైర్గ్రంథభిమేకగదాహదేవతే ||ఇత్యేకఃపత్రి || మ్రియమాణాయా
 యానారీసూతకావారజస్వలానుగాకమిందాహుతీహిత్యావహిత్యాహ్మ
 న్నతా | బాహుయా ల్లింగమాద్యాభ్యాం వరందత్వాథ సంస్కరితితి || త
 అభివరణానుప్రయోగజన్యతే-

తతఃమహిపాత్రీకాతేః సాక్షికమృతదేశాదుద్వాస్యగృహంసంశోధ్య
 జనిరాద్రవాదాద్భూతైర్లపవాతేషుకనాచ్చుల్లిగోవిపవాదస్పర్శాచ్చఘ్న
 గాభ్యంపలావశీకృత్తిం సంపాద్య) తాహితం తద్వరదుహ మన్తనిద
 త్యాత్మేతనకాళామామృతకంవేదసమాచితేఅభివరణంబలమితి మోవభిస్తం
 బంబంపాతావనయనపాత్రంపామగంధాయణ సుక్ష్మవా తక్కిమమభిక

మార్గంగన్తాక్షతాంశ్చదాయజ్ఞాతస్థిమజలకథంగన్తాస్తాస్తాన్
వ్యవ్రాజ్జాతాప్రదక్షిణేకృత్యయథాశక్తిదక్షిణాంశ్చాపిమగ్నోష్ణస్థిత
ర్జనఃపీఠస్థదహనజనితతాపాపకమనార్థంత్యజ్ఞోభకమనార్థమప్నేరృప్థ
వైశ్యధర్మోదకంవీయతామితిపార్థవేత్తేతేదాస్యావత్సర్యైవలేవసామ
త్యావజమానస్థపితౄగోత్రాయశర్మణేపితౄణామతర్థగోదకందహమితి
ప్రశ్నోకంఠింప్రేక్ష్యదక్షాంబరీకదమ్యుఃతేహంకలాదినియమోనాస్తాదికవిత
కర్తావర్తేజ్జాతయశ్చకేకాదీకన్యావయేయూదతేమహాసంప్రాప్తేస్సాపం
గ్రాహాద్భూషార్పణేత్తత్రత్యాజ్యనివాసాంసీతేశ్చభ్రువభాదధరకమీహ
ఽపశ్యేమాంశ్చుక్తర్మప్రకస్యతేకేశ్చక్వాచివపనంకుర్మ్యతామభావినః
మలేదతువృథేవాపిమహావృక్షస్సస్మిహతథాకల్పకారికా॥వాపయేయ
శ్చతేనర్జ్యకన్యాధరకమీహసిత్వాతయస్సప్రమాదర్వాకీర్త్యభిస్సహస
ర్వణేతి॥ప్రసక్త్యంతరే(స్మృతేకమృతకర్తవ్యవనందశమీహసి॥మానశ్చ
అధివారాణామనపేక్షాహగతవతి)దశమీహసిత్వాన్వాహురకర్తయ
థాకురితి॥స్నానంసంజలమాదవ్యగృహకారంయథోచితం॥భోక్త
వ్యంయానదాశావలంఘింద్వ్యభిస్సహ॥అశాంతతపోజ్వరంగురు
పుస్యగతేమచేతి॥దేవలి॥దశమీహసిత్వేమాంశ్చకర్తవ్యభియతి॥కేశ్చ
క్వాచివపనంకుర్మ్యతామభావినఃకేశ్చశ్రులోకసఖసేవామయశ్వాహ
త్యావవ్యక్తప్రాశ్నకర్తవ్యలాస్సామృతాస్సానవాసోదకశిలోదకపిండప
దానాశ్చక్వాచివపనంకుర్మ్యతామభావినఃకేశ్చశ్రులోకసఖసేవామయశ్వాహ
విశ్వప్రాణానాయవ్యరేకకాశానైత్యుకాచసప్తర్థపఘంపనుప్రహూ
మంకరిష్యభిసంకల్ప్యయతక్వామిమంకరికాస్మింపరిష్టాప్యప్రాగుద
గన్తౌదకభాగస్సంజలీస్త్యతర్థకాస్మింకర్తవ్యగ్నీస్త్యద్వంద్వ
స్సంలిపాత్తాణిపయవత్తి॥మహాశోభితయావారుగదవ్యాభ్యస్తాఢిం
చగ్గ్రీకుడింమూలతపిలంవారుమృపంచ(యజ్జ్యేష్ఠార్జ్యసంభృతాకా
సంభారంశ్చపాదయత్యావతేర్జ్యేష్ఠాప్రీక్షణేగ్నీసూక్ష్మేత్తానాని
పాతాగ్నితేర్జ్యేష్ఠాభ్యంతరపాశ్చపరేదాస్మింజపిత్రాంతహికాయమ
భ్యాదిపక్వగ్నిసంమాజకాంతంశ్చక్వాపరేదాస్మింలోహదంకర్తవ
మహాపాదీనగ్రీవముత్తరలోమాస్త్యి॥అలోహతాయుజ్జలంసంక్య

కానానసుపూర్వంయతమానాయతిష్ఠ । ఇహత్వస్థా నుజనిమానురత్నోర్ది
 ఘోరమాయుః కరకుజీవసేవః । వేతసకాశామనినోత్కారిక తచ్చర్తారో
 హయతి । యథాహస్యసుపూర్వంధవంతియథతావబుతుభిర్యంతి క్లిప్తాః ।
 యథానప్రాయ్మకుపరోజహస్యేవాధాతరాణహగ్ంపి కల్పయైషాం । ఆ
 దైవాకాశాశ్చాదీనసుపూర్వాకల్పయతి । వృద్ధత్రుషాదక్షిణతః కనిష్ఠాః
 ప్రరతః । తతోవృద్ధప్రియఃకనిష్ఠాఇతిక్రమః । తతస్తుష్టింపదక్షిణ మగ్నిం
 పరిచివ్య । మూలతోదిలకత్యాంవారునుబియూలతోదిలేనవారును)వేణ
 చమర్శ్యహీతయాజ్యంగృహీత్వా । సహితేఅగ్నితనువై కూరంబకారమ
 త్యజః । కపిశ్చధాన్తీలేజనంత్రినజరామృగకారివస్వాహఃఅగ్నయేకుచయ
 ఇవం । త్రినశ్చతుశ్చహీతంగృహీత్వా । అపసశ్శోకుచదళుమగ్ని శుశుభ్యా
 రం । అపసశ్శోకుచదళుగ్గ్ స్వాహః । అగ్నయేకుచయఇవం । అతదక
 న్ను)వాహుదీభికాచూతి । రుత్యాహుత్యాపాత్ర్యాగ్ంసంపాతా నవవ
 యతి । సుక్షేత్రియాసుగాతుయావసుయాదయితామహే । అపసశ్శోకుచ
 దళుగ్ స్వాహః । ప్రయద్యంతివృషిషాంపాత్తాకానశ్చసూరయః । అపసః... ద
 ఘుగ్ స్వాహః । ప్రయదగ్నిస్సహస్వతోవిశ్వసోయంతిసూరయః । అపసః... ద
 ఘుగ్ స్వాహః । ప్రయత్రైఅగ్నిసూరయోకాయేమహీప్రలేవయం । అపస... ఘ
 గ్ స్వాహః । త్వగ్ంహీవిశ్వతో ముఖివిశ్వతః పరిరూరసి । అపసః... స్వాహః
 ద్విషానోవిశ్వతోమృణానినావేకపారయః । అపసః... స్వాహః । ననస్థింధుమి
 వయాతివరుషాస్వప్తయే । అపసః-ఘగ్ స్వాహః । ఆపప్రేకణాద్వి యవసే
 పాస్తత్స్యందతామఘం । అపసః... స్వాహః । ఉద్యనాదుదకానీవాపాస్త
 త్స్యందతామఘం । అపసః... స్వాహః । సర్వకాగ్నయేకుచయఇవం । ఉగ్ర
 రంపరిచివ్య । నుక్పు)వావాజ్యస్థానీంబాగ్ంప్రవృత్త్య । కర్తా ఉత్తరే
 దాగ్నింతోహీతమనవ్యాహంపాత్తృణమవస్థాపయతి । తదథావేదకంధవా
 దధాతి । అనవ్యాహున్వారథామహేస్వప్తయే । ననభింద్రఇవజేతేధ్యోవ
 హ్నిస్సంపాచతోధత । తంశ్చాతయోన్వారభంతేత్రికుజేవావిష్వతైరావ
 తిన్నహుశ్చద్రా)దేకవళానినోఅద్య । హ్రి)జోనామాన్వతయేహనా
 ద్రా)ఘీయఅయఃప్రతరాందధావాః । అనమత్ప్రేకహః హ్రి)జోగచ్ఛంసి
 మ్నో)గ్గ్ంపదంయోహయంతోయవైమద్రా)ఘీయఅయఃప్రతరాందధావాః ।

స్వయంజ్ఞానాః ప్రజయాధనేనకుద్ధాః పుత్రాభవభయజ్ఞాయానః । ఇభ్యన్యః క
 ర్తవేతసకాశయాయావకాభిశ్చ అనమహాపదానిసంహారయన్మేతి । అథా
 మాత్యానుత్తరతఃస్థాపయిత్వాస్వయంచోత్తరతస్త్రిక్షణాన్నాశిభ్యోదక్షిణ
 తోభూమాభాత్వాక్రమంచేవధ్యుపరిధింకథామిమానోనుగాదయో అధా
 మతంత్రతంచేవంతుశరదఃపురూచీస్తీరోమృత్యుండద్వపాపర్వతేన । జీవ
 తాంమృతానాంకలంతరంధ్రవేదితమనసాచ్యాయకతస్త్రిన్నవపీతక్వానంప
 రిధింకథాతి । ఇమావారీరవిధవాన్సుపత్నీరాంజనేనసర్వపాపమృశంతాం
 అనశ్వోఅనమిమాన్సుశేవాఅరోహంతుజనయోయోనిమగ్నీ । జీవభృత్యక
 క్త్రిగ్రామంజలిమసంపాతానవనయతి । ప్రతిస్త్రీయంతుంత్రాప్యక్తిః । స
 కృద్వాబహువచనత్వాత్ । తాస్త్రీయస్తూష్టింముఖాన్యవమృజంతే । య
 దాంజనంత్రేకకుదంజాతగ్ హిమవతపురి । తేనామృతస్యమూలేనారాతీ
 జకంఠయామసి । అంజనేనాంజీరకాతతకర్తాప్రేరణిలాగతకాంమృద్భిః పూ
 రయిత్వాతదపరివేదికాంకృత్వాతస్యాంప్రేతపాషాణం మధ్యేస్థాణ్య
 త్వాతస్యతిత్తరతోదక్షిణతశ్చపాషాణద్వయం స్థాపయిత్వా । పూజాం
 కుర్యాత్ । పితృగోత్రస్యశమణఃప్రేతస్యమరణవివాదారభ్యదశమేహని
 వెదికాయాంప్రేతశిలాపూజాంవకరిష్య ఇతిసంకల్ప్య । ఉత్తరేరుద్రం । ద
 క్షిణేయమిత్వావాహ్య । పాషాణద్వయమభ్యజ్యస్థాప్య । అభ్యర్చ్య - మ
 ధ్యేప్రేతరాకాయ । ఉత్తరతోరుద్రాయ । దక్షిణతోయమాయ । ఆసనముపరి
 వృతుః । గంగాతపతిష్ఠంతుః । అక్షతాతపతిష్ఠంతుః । పుష్పాన్యపతిష్ఠంతుః । కం
 బుకాదీనివారదాధకంపాదుకేతపతిష్ఠేతాం । వహ్నితపనివారదాధకంధ
 త్రిముపతిష్ఠతు । అన్నాపూషణపాద్యైఃపిండత్రయంకృత్వా । అగ్నితస్త్రి
 ధ్యైయేకయంపిండముత్సృజేత్ । తథాచస్తృతిః । దద్యాప్సిండత్రయంవాహి
 దక్షిణోయమజ్జేతః । మధ్యేప్రేతాయచోత్సృజ్య రాద్రముత్తరవిహాక్షితి
 మధ్యేప్రేతరాకాయవిహింజః । ఉపతిష్ఠతు । ఉత్తరతోరుద్రాయవిహింజః । ఉ
 పతిష్ఠతు । దక్షిణతోయమాయవిహింజః । ఉపతిష్ఠతు । ఇతిపిండత్రయంకృత్వా
 సర్వేభ్యోభూతేభ్యఇమంబలింకథామిలిలింకథా । ఉదకుంభంస్థాపయిత్వా
 పరితః । అంకురాణివధ్యాత్ । అథాత్వముద్భిన్నకత్స్యోక్షధేపృథివ్యాఅభివ
 తమమతిర్విందంతుకీర్తయన్సాబ్రవత్తవహానేనాపృథివ్యామోక్షధిస్థరిణః

హవావర్యాగభవాదకమహానిదకాహమధ్యేసారజన్మలాదేత్రదాకంఠసూ-
 త్రాదీగంధవిస్మయేతతదాహసవీణ మృతేధర్మ తస్యప్రీత్యా కాచాంతే
 రజస్వలా క్రాద్ధంతత్రప్రకర్షితస్మాత్వానూత్రంవిముంచతి ద్రోహహాధ్యంత
 శేడేవాత్మేతథార్యారజస్వలాతదాక్రాధ్ధావికంకార్యంస్మాత్వానూత్రం
 విసర్జయేత్ సపిందాకాలోజయేత్సర్వానాదకాహంస్వశక్తితః విదమాహ
 స్మరూన్యాంశ్చత్రుణ్యంశేతస్యదురభం దశమత్రేస్సహాధ్యజ్య స్మాత్వా
 వస్త్రే గౌరవత్యతే సంత్యప్రేమసేవితేషుకాయతేషు క్షీరుత్రయాతేషాం
 తృప్తిరథాలాప్తేస్సహాకలైవభోజనాత్ అశుభ్యవ్యుతత్యేతంతత్యేక
 స్వామిదుర్లభం ఇతిదకాహవిధి-

అధికారకాకృత్యం-

ఏకాదశేహనిప్రాతరుత్థాయ అథా వైసంగమేస్మాత్వావిషంస్వప్త్వాం
 యశుధ్యతిస్వపాదీర్వాహనాదీనాన్యభత్యబ్రవీన్నమః సంగమే అకారాం
 తెకృతస్మాతఃస్వప్తివాచనపూర్వకం బ్రాహ్మణాకాలోజయే గ్రతముక్తయే
 ప్రేతతృప్తయే కర్మభార్యారజస్వలాదేత్ ఏకాదశేహిసంసౌప్తికరు
 భార్యారజస్వలా అధ్యంక్రాద్ధంప్రకర్షితసాద్యాదివిసజయేత్ క్రాద్ధక
 రుణ్యకదాభార్యాకారాంజేరజస్వలా క్రాద్ధశేషంప్రకర్షితవజాయ
 త్వాసపిందనయితి క్రాద్ధశేషంప్రకర్షితే త్యసేనవాక్యేనఏకాదశేహానవి
 హితమాద్యమాసికేందుద్రగదాఖ్యక్రాద్ధం వృషాత్సజానాంక్రాద్ధంచకు
 ర్యాత్ వజాయత్వాసపిందనయితి రవిధామపకృష్యపంచదశైకొద్దిష్టకా
 ద్ధానివజయేత్ యదాద్వాదకాహేస్మానవిససతదాతస్యాఃపునస్సాన్వి
 నేనశుధ్యతీవదవానుసారేణ శుద్ధింసంపాద్యమధ్యాహ్నాదిత్యాదిమేద
 నైకొద్దిష్టకాదానికృత్వాతదానిమేదసపిండీకరణంకుర్యాత్ ॥ గోవింద ॥
 ద్వాదశకాహేయదాకర్యాశ్చపిండీకరణంసుతః మధ్యాహ్నైవసర్వాణి
 కుర్యాచ్చాదానిమేదశేతి యదాత్రయోదశకాహేస్మానవిససతదాత
 స్యాఃపూర్వవచ్చుః ద్వాదశేహనిఅధ్యాదిమేదశకాదానికృత్వా గ్ర
 యోదశేహనిసపిండీకరణంకుర్యాత్ తథాచర్పుణిచంద్రికాయాం ఏ
 కాదశకాహేత్వాద్యన్యసంకటుతయదాభవేత్ ద్వాదశకాహేపితర
 త్యంతయోదశకదిసేవితః సంగమేస్మాత్వాకృహమాగత్యకృహశుద్ధ్యధికం

త్రికాదహవాచయత్వా వృషోత్సజకనం కుర్యాత్ ॥ వృషోత్సగః॥
 వృషోత్సజనమాహాశంఖః ॥ శ్రేతశ్శేకాదకాహేతు యస్యతూత్స
 జ్యతేవృషః ॥ ఏకాదత్వాద్విమూల్యశుస్వగళాకంసగవృతి ॥ సుషమేకా
 దశేషీసంపాప్తేయస్యనోత్సజ్యతేవృషః ॥ ఏకాదత్వంస్థిరంతస్యవత్తై
 కాద్ధంశతైరపి ॥ గోనిలః ॥ యదిభుతవచనానీ మ్రియతేధతురగ్గిరః ॥
 వృషంస్తేషోత్సజేత్రస్యాయావజ్జీవతతత్సః ॥ పరిభుతవచనానీ మ్రియతే
 వోధయాగ్గిరః ॥ వృషంస్తేషోత్సజేత్తుశ్శ్రీయావత్పరివేషః ॥ పరిభుతవ
 చనానీమ్రియతేజీవధర్మకా ॥ వాత్రత్యేనయల్లాకం వృషమీనాపి గవ్య
 తానప్రవృత్తకృతంపాపంయచ్చబాల్వేదవాధాక ॥ తత్తదాదేవ నశ్యేత
 వృషోత్సజ్జుఃపితృస్సుతైః॥వ్యాసః॥పతివ్రతాబంధుమిత్రప్రిదేసుధాగన్యతా
 నోత్సజేవృషమీకంతుసహగామ్యుతేవృషః ॥ వృషమీకంతుసలంబారు
 ద్రముద్దిశ్యంత్యతే ॥ నశ్రియాశ్చవృషోత్సర్థంధర్మ కుర్యాత్-రాచనాసం
 సృ-రాతుస్వయంబేత్సాత్పుత్రసీవాధివేద్యవిపితృకార్థవిధింసన్యక్త్వా
 త్వమాశుశ్చభుతకః ॥ వృషమత్సజ్యతేనైవపితృసహసపిండనాంబ్రతాద
 న్యోయదాతస్యఃకృద్ధకైచ్చవేత్సవః ॥ తైవవృషముత్సజ్యపశ్చాచ్ఛా
 ద్ధంసమాచరేత్ ॥ పరిభుతవచనానీమ్రియతేవోధయాగ్గిరః ॥ వృషోత్సగం
 నకునితథేమంద్యాద్దివస్తనే ॥ ఏకాదశేషీసంపాప్తే వృషాధావేకథం
 ధితే ॥ గోప్తావృషంగృహంకావ్యమృద్ధాన్మం భావయేత్సః ॥ పశ్చా
 త్త్రైవక్షేషాహస్తేమృతాహేవృషముజ్యతే ॥ శ్రేతశ్శాశ్శి నాభ్య
 వయమన్యతాన్యవయంధితే ॥ వృషోత్సగకాలః ॥ వృషోత్సగకాలానా
 మాకాలాః ॥ ఏకాదశాహేషాహస్తే ప్రవక్షేతైతత్తైవ ॥ వృ
 షోత్సగంప్రకర్తృతపునస్తాయపకారకం ॥ శుక్రమూర్ధ్యాదిదోషేపి కుర్యా
 తేకాదశేషం ॥ శ్రేతకార్యేవృషోత్సగై మూఢదోషోసవిద్యతే ॥ ఏకాద
 శాహవయ్యత్రవోక్తకాలప్రయత్నతః ॥ వృషోత్సగకృతేశుక్రమూఢబా
 ల్యాదిదోషకత్ ॥ కాతిక్యామథతైశ్శాశ్శింహా వృషోత్సగః ప్రయత్నతః
 కితావ్యస్త్యధరేవత్యాంప్రభివ్యస్తైర్వికలాభిః ॥ ఆశ్వయుక్పొర్న తా
 న్యాంవతథాతైకాభివరక్తృకాయోగకాతిక్యామింద్యకగ్గిహదేత
 థా ॥ మేషసంక్రమణైవతలాసంక్రమణేవ ॥ కకలైవైవమతే సు

కాంతావశ్యతేహసాపమాధ్యమపియత్సైవపితృభ్యో వృక్షమత్సృతే ||
 వప్రీతార్థవృషేత్సగోవృద్ధికృద్ధివిధియతే | పాశ్వయోశ్చక్రశూలేవా
 లంఘనంకారయేద్భుధః | వగోతుతామృకపితా బ్రాహ్మణస్య ప్రశస్యతే
 శ్వేతోరక్షశ్చక్ష్మశ్చగౌరఃపాటలవీవచ | స్నిగ్ధవగోనరైవపిత్రియస్య
 ప్రశస్యతే | షీరసీలేనైశ్యస్యకృష్ణేనాప్యంతవణిశః || చతస్రీ వత్సరా
 భరాశ్వేవాసంభవతోపివాశ్చవస్యర్వాంగసంఘాతః కల్మషైరేవత్స
 గోభవేత్ | వివాహవీకవత్సతోవృషభస్యభవత్సరా | కత్తకస్యామిస్యగో
 దంచవతుర్వత్సరముత్సృజేత్ || యావంతివైవగోమాతే తాసాంశ్యవస
 ర్యతే | తావద్యక్షణసహస్రీణిస్యగోలోకేషుహీయతే || లోహిలోయన్తు
 వణిశముఖేభ్యేవపాంచుః || శ్వేతఃఖురవిమాదాధ్యాంసరిలోవృషతయ్యతే
 పుత్రోవాభాశ్రేపుత్రోవామృతయ్యకాదశేహనిధి శ్చైవద్యృషభసీలం ||
 భావగోమసుభపాప్రేతత్వస్యవిమోకాథంపనామకమణసవస్థితం ||
 వృషమేకంసమత్సృజ్యశాశ్థివిప్రాంశ్చభోజయేత్ | పర్యాయామిదాం ||
 లోమత్వగోహజాతదోషవిహారణాయతు | బ్రాహ్మణాభోజయేదన్య
 శ్చోద్ధిష్టవిధానతః || గాగ్ధావ వప్రీతార్థవృషేత్సగోవృద్ధికృద్ధిం విధాన
 తేవిష్ణోద్ధిష్టవిధానేవస్వేత్త్యభోజయేద్వీణా || ప్రేతానామృతేస్య
 గోవికోద్ధిష్టవిధానతః స్నిగ్ధకామవృషేత్సగో నాటముఖవిధానతః ||
 ఇతిహసే || ఏవ్వవ్యాజహవంతుతా యద్యోగిగయంభరేతే | య
 శేతవాశ్చమేధన కీలంవావృషమత్సృజేత్ || ఆత్మప్రేక్ష్యగోభావే సు
 వణిశంతుకారయేత్ | ఆసునవాపరస్మిన్సహూమనవణసమచరితే ||
 లేచవ్యోమేత్సగోలూశ్చక్ష్మశ్చగౌరః || ప్రేతత్వస్య విమోకాథంపనామ
 కమణసవస్థితే || గృహముద్ధిష్ట్యకైవ్యంప్రేతకీలంపాతనం || గాగ్ధావ
 విప్రేభ్యోదవ్యాజేకాదశేహనిధివిత్సృజ్యతే || షీరసీలేనైశ్యస్య
 వికాదశసువిప్రేమగురముద్ధిష్ట్యభోజయేత్ | ప్రేతస్యస్యవిమోకాథంప
 నామకమణసవస్థితావధి || తతుగోభ్యాద్యర్థమహిమం ||
 మయికరంభవేత్ || వ్యాసః | ఏకాదశీమ్న సంపాతై ప్రేతాణామృత
 విధృతా వృషమేకంసమత్సృజ్యశాశ్థివిప్రాంశ్చభోజయేత్ | ఏకాదశీ

హిసంప్రాప్త్యైత్యుత్తమావాచనం । కృషయత్సృజ్యకుర్వీతప్రేతశ్రా
ద్ధాఃపాదశేషః । స్మృతితత్త్వనిగాయో కర్తాసదేలం స్నాత్వావిత్య కమా
ర్కృత్యుత్తమావాచనంకృత్యానమంత్రకం నవక్రాద్ధంకుర్యాత్ । ప్రా
ణాయమ్యదేశకారాసంకీర్త్యపితుగోత్రస్యశర్తణఃప్రేతస్య అహితాగ్నే
దహనదివాదారభ్యఅనాహితాగ్నేర్నరణదినా దారభ్య ప్రేతత్వప్రస
భాంఎకాదశేహిసవక్రాద్ధసూమద్రవ్యేణ వీక్షోద్దిష్ట విధానేన అద్యకరిష్య
ఇతిసంకల్ప్య । (బ్రాహ్మణమాహవాణ్య పితుగోత్రస్యశర్తణఃప్రేతస్యఎకాద
శేహిసవక్రాద్ధేక్షణిఃపపిత తు । ఇతిక్షణందత్వా పాద ప్రక్షాళనాది అ
భివ్యతామితిబ్రాహ్మణవిసదానాంతఃకుర్యాత్) సమంత్రకప్రయోగస్తు
అగ్నవాద్యైకోద్దిష్టక్రాద్ధవక్యతే । తతః ఎకాయసం ద్విహాయసంవా
సిల్వణకాయథాసంభవణకాయవాచసంపాద్యయజ్ఞోపవీతి (ప్రాణా
నాయమ్యదేశకారాసంకీర్త్యపితుగోత్రస్యశర్తణః ప్రేతస్యమరణదినార
భ్యఏకాదశేహిసప్రేతత్వవిమోకాధంపైకాచీకబాధానిర్నిరణార్థం రుద్ర
ముద్దిశ్యవ్యసోత్సర్జనంకరిష్యఇతిసంకల్ప్య । యత్రక్వచాగ్నిమితివిధినా అగ్నిప్ర
సన్నాభ్యఅవహన్యశ్రవణ్యైత్యాభిఘోర్యప్రాచీనముదీచీనంవాద్వాస్య ప్రసప్తి
తమభిఘోర్యశేవ స్వప్త్యఃపిశంకయాపఇతిద్యాభ్యాం గోమధున వషిషంత్త్య
అగ్నేరుపసమాథానాద్యగ్నిమథాంతేసుద్యుపస్తీర్యచతుషధ్యాద్విరవదా
యభిఘోర్యఎవంవతువహిసః । అనదాయావదాణుఃప్రయోధూర్వాహో
భివాసూసాప్రోజాస్వరీరోషధీరావిశంతాం । పివస్వరీర్జీవధన్వాఃఃపితృ
తసాపద్యతేరుద్రమృచస్వాపః । రుద్రాయమృదాయేవం । యాస్సయాపా
విరూపాఎకరూపాయాసామగ్నిరిష్ట్యానామానివేద । యాఅగ్నిరసస్తపసే
హతకుప్రాభ్యఃపజాస్యమహీకర్తయభ్యస్వాపః । పర్వన్యామేవయ యాదేవే
మృతసువమైరియంత-గోష్టేరీరహిస్వాపః । ఇంద్రాయేవం । ప్రజాపతిమో
త్యామతారరాణోవిద్యేర్విదేవేపిత్వభిస్సవిదానః । శివాస్వరీరుమగోష్ట
మాకస్తాసాంవయంత్రజయాసగ్ంస దేమస్వాపః । ప్రజాపతయభవం । ఇహ
భృతస్సాపః । భృత్యాభవం । ఇహపిద్యుతస్సాపః । విభృత్యాభవం । ఇహ
రంతిస్వాపః । రంత్యాభవం । ఇహరమంతస్సాపః । రమంత్యాభవం । మహీమా
నిఘమాతరగంస్వపతానామృతస్యస్మిన్మవసేహుతమ । తువిక్షతా) వజ

[illegible]

జ్వరితః। హృదయరాజదక్షిణదేశంగత్యా దక్షిణపర్వతేషు తృణాః
 ద్భ్యావక్షిణసముద్రోదకం పితృతత్రత్యగవాంపరియాత్యా దేవబ్రాహ్మణ
 త్తేత్రాణిపరిహృత్యయథేష్టంవిహర। హృదయరాజపశ్చిమదేశం గత్యాప
 శ్చిమపర్వతేషుతృణాః జ్భ్యావశ్చిమసముద్రోదకం పితృతత్రత్యగవాం పరి
 యుక్త్యాదేవబ్రాహ్మణత్తేత్రాణిపరిహృత్యయథేష్టంవిహర। హృదయరా
 జఉత్తరపర్వతంగత్యాఉత్తరపర్వతేషుతృణాః జ్భ్యాఉత్తరసముద్రోదకం
 పితృతత్రత్యగవాంపరియ్యుక్త్యాదేవబ్రాహ్మణత్తేత్రాణిపరిహృత్య యథ
 ష్టంవిహర। ప్రత్యక్షయేచిహారభ్యపాగ్భక్తగోధిబోధవ। శరైవదక్షిణాం
 బోధిసామ్యుత్తరభిభావితాహిత్యాదేవప్రజక్షేత్రం యథేష్టంచరగోధిప
 గవాంభిపరియ్యుక్త్యాఅభిష్కనలబోధవ। ఇతిపార్శ్వయేత్। తతోస్త్రింశ్యప
 చనువాపిండాకృత్యానైరష్టదిగులగ్నియలంకృత్య। అథాగ్నైరష్టత్రయ
 కన్య। అగ్నిఃపూర్వదిశ్యస్యస్థానేస్యలేజసాధాని। తాతవేదనడిపరిశ్యస్య
 స్థానేస్యలేజసాధానిసమూజసోదక్షిణదిశ్యస్యస్థానేస్యలేజసాధాని। అ
 అదిగ్నావరదడిపరిశ్యస్యస్థానేస్యలేజసాధాని। వైశ్యావర...। నర్యావర...
 పంక్తి...। విసర్పిణడిపరిశ్యస్యస్థానేస్యలేజసాధాని। ఓంభూభూ వస్సువః
 దిశోహోమిధునగం...రీభ్యం। అగ్నిమృచస్థాయిత్రప్తదేవరందచ్యాత్। త
 థాకల్పకారికాః। తూలంబక్రమధాన్యచ్యాలాంభనంకారయేత్తతః। యస్య
 దేవస్యమీథ క్తప్రస్యచిహ్నంసమాలిఖేత్। ఇతి। తత్రవ్యాసః। తపో
 విశఃపార్శ్వమాస్యామాజ్యభాగాంతకేవరుం। మయోధూదిగిహుత్వావజ
 యాదిప్రతిపద్యతే। పూర్ణపాత్రోదకంగృహ్యమార్తయేర్వృషభంతతః। ప
 భాజమానామితెవచపేథదనమివతః। తతోద్వితేగోమిధునే పార్శ్యాం హృద
 యమున్నుతేత్। హుతావశిష్టేనాశ్చైన నిగముక్త్రంలిఖేద్భుభాం। ఎవం
 యజానమిత్యేతేర్తంవైశింపభిరంతతః। అగ్నిఃపూర్వదిశ్శేరిచానువా
 కంసకృజ్జితేత్। నభర్తృకవిజయేప్రతిభ్రుతవరీనారిమియితేహోధయాగ్ర
 తః। హృదంనైహోత్సృజేమ్యహోయావత్పరితరివేద)॥ యత్తదసాంప్రతం
 తథా। యానారిభిశ్చమయోధగోబప్రమృతంకాత। తస్యాఅపి హృదో
 న్నర్తకరవ్యమృతథానిధి। అపహోవిశేషః। భ్రుతహోనామయానారిభిర్తుర
 గోమృతింగతా। హృదోన్యగ్గోనకరవ్యంకాగోద్వితేతదా। ఇతిహృదోన్యగ్గో

అవిద్యారాజ్యం

అదైకొద్దిష్టమువ్యతిరేకొద్దిష్టంబ్రవిధం సవంనవమిశ్రంత్రరాం
 పతి కళాహమిధ్యేవిహితానయో తానినవక్రొద్ధాని । ఎకాదశాహిత
 తావ్యాద్యప్రభృతీనిసమీకరణాంతానినవమిశ్రాణి । సమీకరణాంతర
 భాదిమాసికప్రత్యాబ్ధికానివత్తరాణానితి ॥ స్వతంత్రైకొద్దిష్టనిరూపః ॥
 తత్రఅకాశాంతేతత్కృద్ధమికోద్దిష్టంసమావరేదితి ॥ యాజ్ఞవల్క్యుః ॥
 మృతేహనితుకతావ్యంపతిమాసుంతువత్సరం । ప్రతిసంవత్సరంనైవ అద్య
 మేకాదశేహనితి । ఎకాదశాహితకతావ్యైకొద్దిష్టం మృతాహితకతావ్యా
 వ్యైకొద్దిష్టంవత్సరయమేకాదశేహనిసంభవతి । తదాహవ్యాసః । సూత
 వానంతరంకుర్యాదైకొద్దిష్టవ్యయంతతః । సూతాః కనిలేరాది స్వతంత్రం
 నాతిలంఘయేదితి । అన్యార్థఃఏకాదశేహనికతావ్యైకొద్దిష్టం స్వతంత్ర
 మిత్యువ్యతే । మృతాహితకతావ్యైకొద్దిష్టం మునిః మిత్యువ్యతే । స్వ
 తంత్రంనవక్రొద్ధంనవమిశ్రావ్యం । ఎకాదశాహితావ్యైకొద్దిష్టం స్వతంత్ర
 యంతరాప్రకాపతిః ॥ ఆకాశాంతేధవేత్తీతి క్షాత్రాని మనయోవిదుః ।
 నవక్రొద్ధంస్వతంత్రంచనవమిశ్రంతరావమాన్ । పూర్వాహేతు నవక్రొద్ధ
 వ్యైకొద్దిష్టంతుమధ్యమి । అపరాహేతుసంహృతే కుర్యాత్తు నవమిశ్రమితి
 అత్రవల్లవ క్షాత్రపక్షియాదా మేకాదశాహిత క్షాత్రాని సంభవంతి
 నవక్రొద్ధంస్వతంత్రైకొద్దిష్టంమేదకానామాద్యంత । పంచనవక్రొద్ధపక్షి
 యాదానవక్రొద్ధాభివేషస్వతంత్రైకొద్దిష్టంమేదకానామాద్యంతమా
 తతేపతిలేచాపిత్యజేనమాతర్యగ్రమితాయాంతరావ మన్యపితాయతి
 ప్రమయేత తదామాతురేకాదశేహనిస్వతంత్రైకొద్దిష్టంకార్యం । యాజ్ఞ
 వల్క్యోమృతేశ్వపూర్వత్వంసర్వత్రక్రొద్ధకర్తృణాం తస్యతంత్రైకొద్దిష్టవ్య
 తిరీక్రంతనమిశ్రావ్యక్రొద్ధంవయంస్వతంత్రైకొద్దిష్టమాకారవత్త్యైకార్య
 మితి ॥ తదాహశంఖః ॥ ప్రకొద్దిష్టమకుద్ధాపికుర్యాదేకాదశేహని) కమా
 స్తాతా-లికకుద్ధిరకుద్ధఃపునరేవసఖః ॥ ఎకాదశాహితహృది పర్వతాకా
 నాంసమీచాదిమరణజననమి త్తకుద్ధాహితేకద్రస్తాతా-లికకుద్ధాని) తా
 తా-లికావ్యక్తస్సద్భావాదేకాదశేహని స్వతంత్రైకొద్దిష్టం కతావ్యం ।
 స్వతంత్రైకొద్దిష్టాత్కవిబోధభాహ్యమాప్నోతి । ఎకాదశాహితాయా ॥

ద్వివిధస్వస్థమనాచరేత్ । యదికార్యంసకుర్వీతమనస్సంసారమహా-
 తి । యోగనామాద్యమాసికస్యకులకాచవిఘ్నసంభవే । నకతకవ్యం
 కాలాంగరవిధానాత్ ॥ తదాచాబృహస్పతిః ॥ ఏకాదశాహే త్వద్యస్య
 సంపదంసుయథాభవేత్ । ద్వాదశాహేపికతకవ్యంత్రయోవింశస్తీనేపితేత
 థాదశాహే ॥ ఏకాదశాహేసంసారప్రయదివిఘ్నఃప్రణయతే । మా
 సేన్యద్విద్వంశేవాచిక్రధంకుర్యాత్తద్రవహీహస్త్వత్యంతరేవ ॥ యేకాద
 శాహేపికేనుప్రపక్షాధ్యమనరేదతి॥అతేక్రొద్విద్వద్యయస్యకతకవ్య
 తాయాంవిశేషమాహ॥గౌతమి॥ బ్రాహ్మణంభోజయేదాద్యే హుతవ్యమ
 నలేపివా । త్ననశ్చభోజయేద్విప్రంద్విదావ్యుద్భవేదహా॥అస్యాథాః॥ అద్యే
 స్వతంత్రాద్యైకొద్విద్వక్రొద్ధబ్రాహ్మణంభోజయేత్ । బ్రాహ్మణాథావేల
 గ్నాదుర్యాత్ ॥ తథాచస్త్వంసంక్రమేయోద్విష్టేకుసుప్రాప్తేవిప్రా
 థాదేకంభవేత్ । తదీతలేపియంతేక్రిస్తుజహయద్భృతపాయసం । స్వ
 దృహ్యాస్తవిథానేవమూక్తవత్సమేనతే॥త్ననశ్చభోజయేద్విప్రమూద్యై
 కొద్విష్టాథాంత్ననశ్చనస్తిన్నేవాహాః॥బ్రాహ్మణంభోజయేత్ ॥ యేవంవద్విరా
 వ్యుద్భవతి॥ బ్రాహ్మణంభోజయేదాద్యే హుతవ్యమనలేపివా ॥ త్ననశ్చ
 భోజయేద్విప్రంద్విదావ్యుద్భవేదహా॥అద్యేనతస్వతంత్రేక్రొద్విద్వస్త్యేవేక
 తవదగణయంతి॥అద్యేనుచద్యమాసికస్త్యైవేతి । అద్య మాసికస్యావ్యుద్భ
 వేతనావ్యుద్భవతేచత్తనస్త్యతంత్రేక్రొద్విద్వక్రొద్ధమగ్నా వాకురాః
 తే॥స్వతంత్రాద్యైకొద్విద్వక్రొద్ధే యేకాదశబ్రాహ్మణాః యేకంభాభోజ
 యేదితి॥తదాహవిఘ్నః॥తేతాథంసూతకాంతేకుబ్రాహ్మణాభోజయేద్దశ॥
 అతక్రంతయేకసంభోజ్యశక్త్యావద్యావ్యదక్షిణాంపీఠగ్యంతుదీపింగాంచవ
 స్త్రాణీరీవిధానః । యద్యదిష్టతమలోకేగంధాంశ్చకుసుమానిచ । శయ్యా
 ద్యహానహాభతంతయద్వక్రంమృశ్యకాలతః । యదిష్టంసేవితస్యాసీత్రద
 ద్యాత్రస్యయత్నతః । తంవిస్మత్కవిజంభుక్రంస్తాయావనలోకతః । బ్రా
 ధంకుర్యాద్యధాకాలంసమీపీకరణంతథేతి । కాకాతపోపి ॥ యేకాదశాహే
 సంసారాస్త్రీతేక్రొద్ధానిదావయేత్ । నచక్రొద్ధంకుఘోర్యాహౌ హేయ
 వామనవాభవేత్ । స్నాత్యామధ్యాహ్నమేయాంవిప్రానేకాదశావరాక
 త్తక్రత్వేకవిప్రంబ్రాహ్మణేయసుగణానిసం । అనుత్తరీపా వాహా

రస్తానుపరిష్టాద్వేదితశాచారశోభ్యవధా॥ వసుగగమపీప్రేతోద్దేశేన అస్త
వసూద్దేశేనవాకుర్యాత్॥ వసూద్దేశేతువతిలై నాశ్యోకోద్దిష్టవిధానం ఉప
వేష్యతాదినాఅవ్యవసూనుద్దిశ్యబ్రాహ్మణాభోజయేత్॥ అశక్తస్తుయథా
శక్తిమర్యాత్॥ వేషోత్సజరాంగబ్రాహ్మణాభోజనమపీప్రేతోద్దేశేనయేకా
ద్దిష్టవిధానేనయథాశక్తికుర్యాత్॥ తదకించైవశ్యవాయ మూహవ్యాసః॥
వృషంశుద్రాన్వసూన్ స్వక్వాసపిండికింశావధి॥ తతుర్యవ్యధిమోహేన
శలతీయకరంభవేది॥ అవశిష్టబ్రాహ్మణాభోజనమపి॥ స్వత్యంతే॥ త
ప్రీన్నహీయథాశక్తికుర్యాద్బ్రాహ్మణభోజనమితి॥ యేతానిత్రాధ్ధానికృ
త్యన్నాత్యగ్ధహమాగత్యపుణ్యహంవాచయిత్వా శాస్త్రదేశం బంధు
శిష్యహంతుంయేత్॥ తదాహవిజ్ఞానేశ్వరిః॥ యోకోద్దిష్టేతు యదోచ్ఛక్తు ర
శోద్భవిష్యమోచయం॥ చంద్రసూర్యోపరాగేవశిష్యమన్నంబ వజరయేత్॥
అగ్నియంషేఽపిష్యవశాద్దైకోద్దిష్ట శేషాన్నభోజనపరత్రితధ్రువాహ
విజ్ఞానేశ్వరిః॥ నవశాస్త్రేతుయచ్చిష్యంగృహేపర్యుపితంచయేత్॥ దంపత్యో
న్ముచితశవంచనభంజితకాచసం॥ తత్రైకోద్దిష్టే బోధాయనసూత్రం
యోద్ధాపవేష్యభివాదయంకృత్యోత్తాప్యక్రథానంసంపాద్యప్రదక్షిణీకృత్య శేష
మన్నమనుజ్ఞాప్యతే॥ నేవయథోతమి త్యన్నశేషాన్నివేదయతే॥ యథాచూ
యిస్తుథాకుర్యాదితి॥ తత్రగోపాలకారిణా॥ ఉపవీతినమసూరం కృత్యో
ద్ధాప్యపదక్షిణం॥ కిమన్నశేషేఽక్రియతామిష్టైర్భుంజితవాపరే॥ ప్రతి
బ్రూయిరదానింతుపిండిమిచ్చంతకేనచ॥ పిండిమాదాయతత్సక్వాదపు
ప్రాప్త్యావగాహ్యచేసి॥ అత్రవిధిరత్నకారిణా॥ భుక్తస్యదక్షిణాదానం స్వ
ధాదానంచభూర్వతః॥ తతోవిప్రంసముత్థాప్యవాశేవాజైప్రదక్షిణం॥ కృ
త్యానువిధివత్సర్వంతతోవిప్రంసముత్స్య శేవే॥ అత్రకపదిః॥ ఉపవీతినము
ద్ధాప్యకృత్యాచాభిప్రదక్షిణం॥ కిమన్నశేషేఽక్రియతామిత్తుక్త్వాతన్నవతః
యేత్॥ నమస్కృతాన్నశేషంచఅనుజ్ఞాప్యవివరతే॥ ప్రాచీనా విత్త్యహా
చ్చిష్టే వభాకంత్సంస్త్రియదక్షిణాని॥ యవంతే॥ విద్య వృద్ధై రప్యక్త
త్వాత్॥ అచ్యారియోడశాస్త్రాన్నభోజనేవోషోనాస్యైవ యోగ్యోకో
ద్దిష్ట శేషాన్నభోజననిషేధపరాణివచనానితానిసర్వాణివత్రాచ్యాన్నభో
జనపరాశ్యేవేతింతవ్యం॥ అత్రైకోద్దిష్టభోజన ప్రాచీనా త్రమాహా

ప్రాజాపత్యం నవక్రాంతపాదోనంచాద్యమాసికే ప్రాజాపత్యం తదధికంతు పా
దమేకం ద్విత్వియకమితి ఇదంచ ఆపద్విషయం || అనాపదితువిజ్ఞానేశ్వరిః ||
చాంద్రాయణం నవశ్రాంతే ప్రాజాపత్యంతుమితరే యేకామాసుపురాణేషు
ప్రాజాపత్యం తదధికంతు పాదోనంచాద్యమాసికే ప్రాజాపత్యం తదధికంతు పా
దమేకం ద్విత్వియకమితి ఇదంచ ఆపద్విషయం || అనాపదితువిజ్ఞానేశ్వరిః ||
పక్షికేతవధికంస్యాత్పాదోద్వయమాసికేతరా || తే ||
పక్షికేతవధికంస్యాత్పాదోద్వయమాసికేతరా || పాదోనంకృతముద్వయం
పాశ్చాతసాచ్యుద్వికేతరా || త్రైరాత్రీంవాన్యమాసేషుశంఖస్యవచనం య
ధేతి || శంఖవచనం || చాంద్రాయణం నవక్రాంతే పరాకంమాసికేస్త్యతం ||
పక్షికేతయేతికృత్యంస్యాత్పాదోద్వయమాసికేతరా || అన్యకేతాంకృత్యం
స్యాదేకామాసేషురాత్రికే || అనాపదితువిజ్ఞానేశ్వరియే || బ్రహ్మరసేద సోమవసీ
మహాన్నయనేతరా || జాతశ్రాంతేనవశ్రాంతే భుక్త్యాచాంద్రాయణంచ రేతే ||
అమక్రాంతేతుసర్వతాద్రాణం || అమక్రాంతేదేవధికం ప్రాజాపత్యంతుసర్వ
దేతి || వప్తింశస్తేధిధానాత్ || వ్యాసః || వాసస్తంతుల మృత్యాత్రం
ప్రదిపంకాంస్యభాజనం || దహనానంతరం దద్యాన్మగ్నప్రభునంతరా ||
సంచయనాం గమోద్విష్ణుక్రాంత్యశానమిందోకస్థానవాకుర్యాత్ || త
ధావస్తృతిః || తృతీయేషానికతావ్యంతుపదాహవశాద్విజః || సూతకాం
తేగృహేక్రాంతమోద్విష్ణుప్రదక్షతే || స్పృశ్యంతరే || యత్రస్థానభవేత్స్ప
త్యస్త్రక్రాంతప్రదావయేత్ || యోకోద్విష్ణునిధానేన విక్రమోయ
త్రకారితిః || ఇతరణేనవక్రాంతాగృహేషిందోదకస్థానవాకార్యాత్రిగో
విలిం || దశరవిగ్రహేషిందోప్రత్యాన్వికముపస్థితే || అన్నస్యా సంధిమే
ర్యాదేన్నూరామనవాభవేత్ || అమక్రాంతం || శాతాతపః || అమక్రాంతం
ద్విజకుర్యాద్విధివచ్చిద్ధయాన్వితః || తేమాగ్నకరణంకుర్యాత్ప్రిందం
స్తేనైవనిర్వపేత్ || గాతమః || ప్రత్యాన్వికమాసికేత పక్ష్యాన్నంస్తేవలభ్య
తే || అమక్రాంతద్విజకుర్యాదేన్నూరాతదసంధివే || యేవంయమోపి || అ
త్యంతాపది || సమీక్షితకరణమప్యామనమేన్నూరాకుర్యాత్ || తదుక్తంస్పృశి
శంకృహే || అనుక్తకాతేషితుపుర శ్రావేణమృతస్యవ || ఆమేనవాపసాపి

పశ్చాత్తాపాదికంతః । కుండంభాత్వాతువిధివత్పాశానామ్యయ
 త్నతః । గోత్రస్యశర్మస్థస్యపేతత్వాదివిముక్తయే । అద్యమద్యేవ వ
 మ్మాతుకరిష్యభినిదిశేత్ । లోకికాగ్నాప్రతిష్ఠాది తంత్రంపూర్వవద
 త్రసుకృత్యాతుదభామాదాయ కుండమధ్యంనిమాజాయేత్ । అపేతే
 త్యాదితత్రాపిదుర్వాకమ్యుక్తశాంతకం । తతఃపాతేగసవ్యహ్నిమేవకూ
 నీయవాంశే ఆద్యేకోద్దిష్టకాగ్ధాతుభవతాక్షణిభవ్యతఃపాద్యంవిధివదక్రా
 డిశస్సమీపేనిషీషేత్ । విష్టరంకుండమధ్యేతు నిధాయాగ్నిం వినిషీషేత్
 ఆనవాదితస్సర్వంపూర్వవత్కారయేదిహ । అఘృణమగ్నీధిదంస్తృత్వా
 తస్సమీపేనిషేదయేత్ । ఇతరాశివసర్వాణీయథాయోగ్యం సమర్పయేత్
 తతోవకానంవిధివదక్రాస్త్రాత్వాలోకికానలే । యతఃతకవ్యంతదాక్రాడి
 కుర్వాదవంహేపూర్వవత్ । కుండస్థిత్రతఃపాత్రం క్షుభితం మండలే
 షీషేత్ । ఉపస్తీర్యవపింజాథంశేవయిత్వావిధానతః । దాపయేచ్ఛతద
 న్నాదిశృంగంకెరగువాదికం । పుతంవవిధివత్పాత్రం సకుండంచపరిస్తరేత్ ॥
 పరిషివ్యతస్త్వగంకుర్వాదవంహేపూర్వవత్ । మిథ్యైత్వాతదన్నాదిహ
 సైసమహయాలోక్రిమాత్ । వ్యాతింశవాసూచీమకాంత్ర ముచ్ఛార్యవపునః
 పునః । యత్రైకృష్ణస్తుమంత్రోత్రవేదికఃపరిషీఠతః । కేచిచ్ఛతురవత్రైస
 హ్యశ్శతనతన్తం । అన్యం లోకికమాచారంకుర్వాత్తనరోదనం । కేచి
 శవంవనింత్యత్ర పేతమగ్నీశ్వరీహృతం । గోవృషం భోజయిత్వాన్నం
 స్నానాచీరావరేషీతితత్ర సైనోపయుక్తాని వస్త్రాగ్నిం కెరవాదయ । సవక్ష
 శానివిప్రీయదవ్యాప్తేతాథమాదరాత్ । సోమాయత్వేతిమంత్రేగ
 చిత్రేవ్రాతజహ్యతి ॥ కపహి ॥ అథాగ్నావాద్యేకోద్దిష్టకాగ్ధం ॥ భా
 జనపర్యాప్తంతంబలాస్తద్గవ్యంజనైస్సహవికస్త్రికాభాంజేత్రపయిత్వా మ
 ధ్యంతినేకతాస్మాత్వావమ్య పాశానామ్యపాశ్రీనాచితి శేకకాశా
 సంకీర్త్యాపిమగ్నోత్రస్యశర్మస్థస్యపేతత్వాదురదీవాదారభ్య యేకాదశేహ
 పేతవృత్తివాసాపేతవృత్తిమస్త్యతకంఅవ్యకాగ్ధంఅన్నదప్యేగయేగో
 ద్దిష్టవిధానసాక్రాష్టాభావాదగ్నకరిష్యేఇతిసంకల్ప్య ॥ దేవాలయే వదీ
 తేరేతత్వత్థమూలేవాకుండంభాత్వాదివస్త్వశ్యశాస్త్రదేవీ...తునః ఇత్యర్చి
 రహిష్య అపేతవిధి.....మస్తే । ఇతికుండమధ్యే పరాశరాభియా దశో

గవాక్షామింసంమృత్యుః । శాఖామదశ్చైవపథపస్యశ్యేతునః కన్యాదేవిభి
ష్యయ...తునః॥ ఇత్యర్చిరవోత్థ్య తాకికాస్తిమాసేమకుండనమిసేనధా
యయజమానస్యపిఃః అగ్నావా ద్యైకోద్దిష్టశాస్త్రేక్షణః ఉపతిష్ఠతు
ఇత్యగ్నేక్షణందర్వాపీఠఃగోతశవక్షాపీఠఅగ్నావాద్యైకోద్దిష్టశాస్త్రే
ఇదంతేపాద్యముపతిష్ఠ్యతి । అవలసమిపేపాద్యందత్వా స్వయమపిపాదా
పరీక్షాశ్శాచవ్య । కుండమధ్యవిపరంభిధాయతతాగ్నింపతిష్ఠాప్యపరిత్ర
ర్గభవదనజయప్రకాంతంశాస్త్రేక్షణకరివ్యఇసింకల్ప్యతి । అపహతాల
సుగారక్షాగ్ంసిపికాచయేక్షయంపృథివీమను । అన్యత్రేగోగభ్యంతు య
తాస్త్యగతంమనః । యతాస్తాగతంమనఇతిస్త్రియః । ఉద్భృత్యపథస్య
శ్శాలవోత్థ్య ఉదీతామపరతిత్వం ఉస్తధ్యమః పేరేన సోమ్యః ॥ అ
సుంయేయాదవ్య కాఙ్ముతజ్ఞః సనోవసు పేగోహవేక్షితామతోన్మహో
న్యధ్యమాపేతాసోమాగ్ని । అసుంయేయాదవ్య కతక్షానావో వహాపే
తాహవేదీఇతిస్త్రియః । అగ్నేపురతిస్తలావకీర్తి । వృధాస్తమంతాగ్నా
మాహంనెచ్చంతి గాయత్రాపేక్ష్యతి । అపరితః పరిత్రోపేత్యావీజీ
త్వా సంపాదితః పదాధాకఃదశతఃకాలశ్చశాస్త్రయోగ్యాభవంస్య
తిభవంశోబ్రువంశ్చిత్తుక్త్యా । అవలసమిపేదవకందత్వా । పితృగ్నాత్రస్యక
మక్షణఃపేరస్యఅగ్నావాద్యైకోద్దిష్టశాస్త్రే ఇదమాసన ముపతిష్ఠ్యతి
వామభాగేఅసనందత్వా పునరపిదవకంసయేత్ । యేవంసర్వే ముప
చాశేష ఉదకదానపూర్వంకతవ్యం । శాస్త్రేక్షణక్రియతాంపాద్య
తుభవాదీతిక్త్యా । అవలసమిపేదక్షిదాగ్నాదర్పానాస్త్యైకస్యూవాత్ర
మాసాద్యపేక్ష్య అఘ్నాపాత్రే పిలాకదత్వా శన్వోదేవీత్యుదకం ని
యతిలాసిసోమదైవత్యోగోసచేదేవమితః । ప్రస్తప్రేమేమామలోకా
ప్రీణయాహీనఇతితస్మికతిలాకదత్వా । అఘ్నాపాత్రే అమగంధాః ।
ఇమానిపుష్పాదీరిగంధపుష్పాదీదత్వా । పేరీతాయవోజష్టం గృష్టమితి
అఘ్నాపాత్రేదక మభిమంత్ర్య ॥ పేరీతా యోవో జష్టం గృష్టమితి
స్త్రియః । పేరీతపాత్రంసంపన్న ముపతిష్ఠతామఘ్నా ఇత్యుక్త్యా । య
దివ్యాఅపః పయసాసంబధూపుర్యా అంతరిక్షముతపాథాపీర్యాః । హిర
ణ్యకర్ణాయజ్ఞియాస్తాసలపఃశగ్ సోమనాస్సుకావాభవంతు । ఇతి పితే

గోత్రశర్మణప్రేతశ్చదంతేఅభ్యుక్తముపరివృతు । అవలంబిమే అభ్యుక్తం
 దద్యాత్॥ గోత్రేదాయిత్రేతేఇహస్త్రియాః॥ తదకందత్వాబిదశపాత్రి
 తే॥ ఇహలోకంపరిత్యజ్యగతోసిపరమాంగతిం॥ మనసావాయురూపేణకుశే
 త్వాంయోజయామ్యహం॥ ఇహిభ్యుక్తపాత్రంఛిత్యావిధ శతే॥ తిలక్పూర్ణ
 దీపాంధాంతమభ్యర్చ్యగంధద్వాదామితిగంధా॥ తపతివృంతు॥ ఆయునేనతి
 భ్రష్ట్యాభ్యవహింతు॥ నావాహనంనధూపనదీపః॥ యువానువాసా...
 జీవంతంః । ఇద మార్చాదన ముపరివృతు నామగోత్రే దాయిత్రే
 ఇహస్త్రియాఃపవిత్రాభ్యుమేకుశాః । యథావిద్యన్విత మస్త్రీప్ర్యక్త్యా
 మస్త్రీప్రసంగోమయేనోలిప్య॥ తిలావికిర్య । భోజనపాత్రం నిధాయ ।
 మునీభ్యోదనమ్మదాయ॥ భవదనస్థయా ప్రేతాహుం చూష్యామి
 తిసంభ్యక్తా॥ గోదాగ్నిముపసమాధాయ॥ దక్షిణా పార్శ్వై ర్భక్ష్యేర
 గ్నిహస్త్యాంబుప్రదక్షిణంపరిపిచ్య నివ్యంబాహ్వయ్య॥ మేక్షణమదాయ
 తిలేగోత్రాయశమతే ప్రేతాయ యమానుద స్వాహేతి/హుత్వా
 మౌత్రేగోత్రాయైదాయైప్రేతాయై యమానుద స్వాహేతిస్త్రియాః॥
 పరిపిచ్యభోజన పాత్రముపస్త్రీప్య తత్రహుతశేవం కిచిత్పదాయ॥ మే
 క్షణంప్రక్ష్యాశ్యాగ్నప్రహత్య॥ అన్నపరివేషణంకృత్వాభిషూయ్య సమీలా
 పిధానోదకుంభంతాంబూలందక్షిణంచవిధాయ । వ్యాహృతిభిఃప్రీత్య॥
 త్రోష్టింసమంతం పరిపిచ్య॥ పృథివీతేపాత్రంద్యౌరవిధానంఅగ్నిస్తామభే
 దాహుమిఅగ్నిస్తాప్రాదాపానయోజాహూమ్యక్షితమసిమాన్యక్షేప్తా
 అమత్రాముష్టింలాకేఇదంవిష్టుః...సురేక్షివిస్తా అన్నంరక్ష్య॥ పితః
 గోత్రశర్మణప్రేతపియతత్రైఅన్నంసపరికరంపితాగోత్రోకర్తాప్రేహ జీవ
 తా ఇదమన్నంసోపసూరంగయేయంభూఃగదాధరోభోక్తరాజతంపాత్ర
 మక్షణవలంబాయేయంపిత్రేగోత్రాయశమతేప్రేతాయఇదమన్నంసోప
 సూరంసదక్షిణాకం సతాంబూలంసమీలాపిధానోదకుంభంఅగ్నివాస్త్యే
 కొద్దివ్యకౌఢైప్రతత్యప్యథామవప్యత్వతిలోదకంత్యశేత॥ మాతః గో
 త్రేదాయిత్రేతేఇదమన్నమిత్వాదిమాత్రేగోత్రాయైదాయైప్రేతాయైఇతి॥
 స్త్రియాఃపితౄన్వక్తవీవంసుఖవిశేషగవిశ్వాయాంనిభౌపితరంగాత్రంశర్వా
 గంప్రేతమర్చిత్యమయాక్రియమాజేనత్రసన ఏకాదశాహ్నికతక్త్యాగ్న

వాద్యైకోద్దిష్టశాస్థిధనమితిగోత్రస్యశ్రమణాశేషస్యత్యుద్దిష్ట్యానాశేష
 త్వనిముక్తిరస్త్వితిబ్రాహ్మణతతఃగాయత్యాగ్రహిష్ట్యం సత్యంత్యతేనపరి
 పించామితిపరిపిచ్యం అభిశనందత్యావధువాతాఇత్యుచంబపిత్యం పితరం
 ధ్యాత్యా అమృతోపస్తరంబునీత్యుక్త్యా పాదానాస్వాపాత్యాది పంచ
 పాదావలంకారకావ్యాఅన్నాదిసర్వంమేళయిత్యాకచిత్తత్రహస్తిశుద్ధా
 దిభజ్జగద్ధ్యానుధువానుజ్ఞేనస్మిన్సృత్యుభక్త్యుభగవ్దామకుటటాంబు పరిమిత
 కబళాకృత్యావాచనాశీత్యాచారణోన్యవస్థాజ్ఞయా యదైక్యస్థ శ్శవన
 ఆతుతోదపిపిలస్సర్ప ఉతవాక్యాపదః॥ అగ్నిష్ట్యైక్యా దస్యం శ్శుభోతు
 సోమశ్శయోద్యామమావిచేతస్వాహా అగ్నియోమాభ్యా మిరంబ ఎవం
 ఎవంద్యత్రంశదాహుతిహకహయంతే కచిత్తైత్రేమస్తిశ్శ అన్నానీకంవృ
 వధంభోజయేదిత్యాహుతికచిత్త్యేనూయస్వాహేతిహవ్యం॥ పాస్త్యురయో
 శ్శశించివన్నమాదాయ పితృగోత్రస్యకర్తృణాపేతస్య అగ్నవాద్యైకో
 ద్దిష్టశాస్థిధతుక్తిరస్త్విష్ట్యుక్త్యానూమావిస్థుక్త్యా అమృతాపిధానుసీత్య
 త్రరావోశనందత్యాఅగ్నవాద్యైకోద్దిష్టశాస్థిధిండప్రదానం కరిష్యే ఇతి
 సంకల్ప్య హుతశేషంధుక్తశేషంచ సంస్మజ్జసిందంక్త త్యా అవలసమిపే
 దక్షిణాగ్రీక దర్శనాస్త్రికపిండస్యాధిపత ద్విలోదక ముపశ్శస్వతితిలో
 దకందత్యా పిండభిష్టపరివిత్ర లోదకముపశ్శస్వతితితిలోదకందత్యా ఎవంను
 బవిశేషబవిశిష్టాయాంబిధా పితరంగోత్రంశర్తృణంపేతముద్దిశ్య వియోగ్యతే
 నఅగ్నవాద్యైకోద్దిష్టశాస్థిధిండప్రదానం పితృగోత్రస్య శ్రమణా
 శేతస్యత్యుద్దిష్ట్యాపితత్వనిముక్తిరస్త్వితిబ్రాహ్మణతతఃగాయత్యాగ్రహిష్ట్యం సత్యం
 త్రంవధాతామిత్యుక్త్యా సత్త్వియాహీత్యుక్త్యా దక్షిణాంపాంశ్చ
 త్యుక్త్యా దక్షిణాంచదత్యా పితృగోత్రస్యశ్రమణా శేతస్యదస్తంశా
 వ్దముపశ్శతామిత్యుక్త్యా అభివ్యతామితిబ్రాహ్మణతే తతస్సాన్యత్యా
 త్రత్యావలంకారకావ్యాగృహమాగత్య మదశశాస్థానకుర్యాత్ ఇత్య
 గ్నవాద్యైకోద్దిష్టశాస్థిధిః అద్యైకోద్దిష్టశాస్థి బ్రాహ్మణమేవ భూ
 యంతే అభావేగ్నహుతాః॥ బ్రాహ్మణభోజనపక్షే॥ ఏకోద్దిష్టంజీవహీన
 మేకాశ్చైకకపవిత్రం ఇత్యుక్తప్రకారేణఅభివ్యతా మిత్యంతం శ్చ
 త్యాపేతపూర్వధుక్తావస్తాంబరదాదీని బ్రాహ్మణాయదత్యా సా

త్వామృత్యాహంవాచయిత్వామృతశక్తాద్ధానికుర్యాత్॥ తథా॥ బ్రాహ్మణం
 భోజయేదాద్యేహూతవ్యమనలేపివా॥ తునశ్చభోజయేద్విప్రం ద్వీరావృత్తి
 స్సవేదిహ॥ స్పృతిరహస్యే॥ అద్రామాలుకమాత్రంశు పిండంకురీతపార్వ
 ణంఏకొద్దిష్టేచిల్వమాత్రమాశాశేఘాలముచ్చతి॥ అత్రిః । మాకాలమూ
 వకస్యశేషపిండచద్విదభీక్యతే॥ తునశ్చాధ్యవిధాతవ్యంలేనపాకనతత్త్వజాత్॥
 తునఃశ్రాద్ధమితత్తునఃపిండదానంకతావ్య మిత్యర్థః । ప్రదక్షిణ మనువ్రజ్య
 భుంజీతపితౄ సేవితమితి॥ శ్రాద్ధశేషాన్నస్యప్రతిపత్యర్థభోజనేప్రాప్తేప్రతి
 పేధిమూహః॥ విజ్ఞానేశ్వరే॥ నవశ్రాద్ధమయ్యచ్ఛిష్టం గృహపర్యుపితం చ
 యత్ । దంపత్యేభ్యో శ్రాద్ధశేషంచనభుంజీతక దాచనేతి । వల్లవ శ్రాద్ధేష్వ
 నశేషాన్నభోజనోపపేధిః॥ ఆచ్యాదిమౌడవైకొద్దిష్ట శ్రాద్ధశేషాన్నభోజ
 నేదోషానాస్తీ॥ భుంజీతపితౄ సేవితమితివచనాత్॥ అధమౌడశక్తాద్ధసంకల్పః॥
 కతాశ్చాన్నాన్నాప్రాణానాయమ్యప్రాచీనావీతి॥ చేశకాలాసంకీర్త్యో పితు
 గ్గోత్రస్యశర్మణః ప్రేతస్యదహనదినాదారభ్యవికాదశేషానిదేశకాలవైప
 రీత్యేశంకయాశ్చఃసంపిండికరణంకర్తుం॥ ఊనమాసికద్వితీయమాసికత్రైప
 షికమాసికతృతీయమాసికచతుర్థమాసికపంచమమాసికషాడాసిక ఊ
 నషాడాసికసప్తమమాసికఅష్టమమాసికనవమమాసిక దశమమాసికఏ
 కాదశమాసికఆదిక మాసికఊనాద్వికమాసికాఖ్యాని పంచదశై కొద్దిష్ట
 శ్రాద్ధానిస్వేస్వేకాలేకర్తవ్యాని స్వకాలవిహితే నాద్యమాసికేన సహకృ
 వ్యప్రేతోద్ధే శేనవసుగదాఖ్యశ్రాద్ధంధ్రుద్రగదాఖ్యశ్రాద్ధంవృషేత్సజానాం
 గశ్రాద్ధంఅవశిష్టబ్రాహ్మణభోజనంచఅన్నద్రవ్యేణఏకొద్దిష్ట విధానేనఆద్య
 మాసికేనసహసమాసేతంత్రేణఆద్యకరివ్యతిసంకల్ప్యపితౄగ్లోత్రస్యశమ
 ణఃప్రేతస్యఆద్యమాసికైకొద్దిష్ట శ్రాద్ధేక్షణఃఉపతివృత్తుం॥ ఏవయానమా
 సికక్షణఃఉపతివృత్తుంవసుగదాఖ్యశ్రాద్ధేక్షణఃఉపతివృత్తుం । రుద్రగదాఖ్య
 శ్రాద్ధేక్షణఃఉపతివృత్తుంవృషేత్సర్పనాంగశ్రాద్ధేక్షణఃఉపతివృత్తుంఅవశిష్ట
 బ్రాహ్మణభోజనేక్షణఃఉపతివృత్తుం॥ ఎవనిమంత్రణం కృత్వా పాద్యస్థానే
 గోమయేనమండలముపలిప్యతత్రదక్షిణాగ్రా దర్శనాస్తీర్య గంధాన్ని
 ష్టిప్యతిలాన్వికీర్యపితఃగోత్రశర్మణప్రేతాఆద్యమాసికైకొద్దిష్ట శ్రాద్ధేఇదం
 లేపాద్యముపతివృత్తుం॥ ఎవంసర్వేషాంపాద్యందత్వా పూర్వభాగేచస్పృశం

కపాదామ్రత్యో ఆచమ్యసర్వేషాంవిష్టరం వత్సా సర్వానా కాంతాను
 కబ్బుళా నుపవేశ్య పాదానాయమ్య భవదనుజ్ఞయా ప్రకాం
 తం శ్రాద్ధ కర్తకరిష్య ఇతిసంకల్ప్య । కురుష్యే తిత్తే రనుజ్ఞాతః
 అనుహతాఅనురారక్షాగీసి పికాచాఇతిమంత్రేణశ్రాద్ధ దేశముద్ధత్యాప ఉ
 పస్పృశ్య తద్ధత్యావోక్ష్య ఉదీతాకామవరశిష్టరాఇని మంత్రేణ సర్వగ్రహ
 లాన్నికీర్య గాయత్ర్యా సర్వతశ్రాద్ధ దేశంపాకాదీ నాత్మానంత ప్రోక్ష్య
 అపవిత్రః పవిత్రోవేత్త్యాస్తతశ్రాద్ధం ప్రవతాయే । ఇత్యంతం జపిత్యా
 సంపాదితః పదార్థాఃదేశతఃకాలతశ్చశ్రాద్ధయోగ్యా భవంత్యితిభవం
 తోబ్రువంక్యునివదేత్ శ్రాద్ధయోగ్యాభవంత్యితిత్తేరనుజ్ఞాతః । సర్వేషాంహ
 స్తోదకందత్వాపితుగోత్రశస్యశర్కరః ప్రేతస్య ఆద్యమాసిక శ్రాద్ధే ఇద
 మాసనముపరిష్కతువామభాగేఅసనందత్వాభునశ్చహస్తోదకందత్వా । ఎ
 కమూనాదిమాసికేషుఅపొదానపూర్వంత త్తప్తాసికముక్త్యా సర్వేషామాస
 నానిదత్వా అద్యమాసికశ్రాద్ధేక్షుః క్రియతామితిఎవమూనమాసికాదిషు
 అపొదానపూర్వంత త్తప్తాస్థిక్షుః క్రియతామితి సర్వా బ్రాహ్మణాన్ని
 మంత్ర్యతేచటంతథేతిప్రశ్నాయః । భునరపొదానపూర్వం ప్రాప్నోతు భ
 వానితి ప్రత్యేకంసర్వాప్రాధామ్యేత్ తేచప్రాప్నూవాసితి ప్రశ్నాయః
 ఆర్యమాసికబ్రాహ్మణసమీపేదక్షిణాగ్రాదర్శనాస్తీర్య అష్టాదశాఘ్రిక
 పాత్రాణిదక్షిణాపవగాణిసాదయిత్వా తేష్వేకైకం పవిత్రమంతధా
 యప్రోక్ష్యతిలాన్నికీర్య పవిత్రాంతహితేషుపాత్రేషు పితృ వీర్యేన అపొ
 దనీయశ్శన్నోదేవీతిమంత్రేణ ప్రసీపాశ్రమంత్రావృత్తి ఏకస్తికపాత్రే
 అష్టాదశవారంమంత్రావృత్త్యాఉదకంసీసీయేతికేచిత్ । తిలోసి సోమశవ
 త్యాగోసవేదేవనిమితఃప్రత్నవద్భిప్రత్త । పితరంగోత్రశర్కరముదక
 మిమాకలోకాన్నిగ్రయాహీనః మాతరం గోత్రం దాయా దేవతావి
 మాకలోకాన్నిగ్రయాహీనఃఇతిస్త్రీయఃఆద్యాఘ్రికపాత్రే ఇలానాదక
 తి । ఎవమితరేషుఅఘ్రికపాత్రేషు అమిగంధాఃఉపరిష్కంతు । పీఠాం
 నోబ్రువంక్యుక్షుఃపీఠాయోవోబ్రువంక్యుక్షుఃపీఠీస్త్రీయః । అగ్నిం
 పీఠపాత్రాణీసంపన్నావీత్యుక్త్యా తేష్సుసంపన్నావీతప్రోక్ష్యతేఉదకం
 తానిఘ్రికాఐత్యైకస్థా ఎకైకమఘ్రికపాత్రంక్రమేదనివేద్య సర్వేషా

హస్తాదకం దత్వా అద్యబ్రాహ్మణహస్తపవిత్రసిధాయ । యాదివ్యా అపః
 పయసా సంభూతయో అంతరిక్షాంతపాధికవిర్యాః । సీరణ్యవర్ణాయ
 జ్ఞయాస్తానతపశ్యగ్ సోరాస్యుహవాభవంతు । పితృః గోత్రశర్తృక పౌత్ర
 అద్యమాసికై కొద్దిష్టశ్రాద్ధేభదంతే అప్యకముపతివృతు । గ్రామాతః గోత్రే
 దాయుప్రేతేభ్యోస్త్రీయః । ఎవమూనమాసికాదిమ) ఇహలోకంపరిత్యజ్య
 గతాసి పరమాంగతిం । అచతపాచకత । మూర్ధాదిపాద పర్యంతం
 తిలైబ్రాహ్మణానభ్యర్చ్యం ॥ గంతద్వా రామిశిమంత్రేణ । అద్య మాసిక
 శ్రాద్ధేగంధాడినతివృంతు । ఎవమిత రేమాం । పితృగోత్రశర్మకా పౌత్ర
 లంకారాధకమాగ్నియంహీరణ్యముపతివృతు । పుష్పాంజ్ఞుపతివృంతు । ఎవ
 వితరేమాం । యువానువాహాః... దేవయంతః । పితృగోత్రశర్మకా పౌత్ర
 అద్యమాసికై కొద్దిష్టశ్రాద్ధేఅంతః హావరణేయాధకమిదమాచ్ఛాదనముప
 తివృతు । ఎవమిత రేమాం । పవిత్రాధకమివేకశాః । సర్వేషామవశంసం
 పూర్ణమ స్త్వితిప్రతివచనం । సంకల్పసేధిర స్త్వితిభవంతోబ్రువంతు । తథా స్త్వి
 తిప్రతివచనం । యథావిధ్యచితం । అ స్త్వితి ప్రతివచనం । భుక్తిస్థానేను
 మండలకరణాదిదర్శై స్త్వితేజోనికభస్మ సావమర్యాదాంకృత్యాహస్తేహ
 దకం దత్వా సర్వాణిపాత్రాణి ప్రసవ్యంపుథక్ష్మపుథక్పరిషిచ్య బ్రాహ్మణభౌ
 జనాధాదనాన్భోమపర్యస్తమన్నమధృత్యఘృతా క్తంకృత్యాభవదను
 జ్ఞయాప్రేతాహుతింసోమాహ్వామీత్యక్త్వా తౌకికాగ్నిముపసమారాయ పతి
 స్త్విర్యప్రసవ్యంహస్తాంపతిషిచ్యమేషుగమాదాయ । పిత్రేగోత్రాయ శర్మ
 ణైప్రేతాయుమానుచన్సహమాత్రేగోత్రాయై దాయై పౌత్రాయై
 యమానుచన్సాహోస్త్రీయః ॥ పిత్రేగోత్రాయశర్మణే పౌత్రాయ య
 మామేవం । ఆయస్తే ॥ తస్మిన్నగ్నావస్తాదశాహుత్యుత్త్యా । పునఃపరిషి
 చ్యహుతశేషభౌజన పాత్రేను కించిత్కించిత్తత్వా శేషంపిండార్థం నిద
 ధ్యాత్ క్రమశఃక్రియమాణానామేవవిధిః । గణశః క్రియమాణానాంతువిశే
 వవిధిమక్తా గాగ్ధాణా తథా గాగ్ధాణా । గణశఃక్రియమాణానా మేకొద్దిష్టా
 న్ననేకకం । పిండపాత్రంభవేదేకమఘ్నకపాత్రంతద్దేవచ । సక్యత్యైతా
 హుతిం దద్యాప్సిం దదానంపుథక్ష్మపుథక్పరికించ । సపిండి కరిణా త్పూర్వం
 మాసికానిసమూహం । అఘ్నకపిండంపుథక్ష్మకర్య దగ్నా పౌత్రా హుతిం

సక్తదితి॥ పీతామృతేశ్వరం భోజనపాత్రేనదద్యాత్ । తథాచరణవలః ।
పీతామృతేశ్వరయశ్వరం నదద్యాద్ధృక్పూజనం । యదిదద్యాత్స
మాధాత్వానిధితఃపతిహావేత్॥ ఇతి॥ భోజనపాత్రేషు అన్నాదిదత్వా
గాయత్ర్యః పౌష్కమాస్తింపరిషిష్య పృథివీతే పాత్రం ద్యౌరపి ధానం
బ్రాహ్మణస్య త్వముఖేహహూయ... సురేక్షివిష్ణోఅన్నంరక్షస్వేతిద్విజాగ్రు
వమన్ననివేద్యపితృగోత్రశమణాకాపీతవతైజన్నంసపరికరంపితాగోత్రశ్శ
ర్వాపీతోదేవతేదమన్నం సపరికరంబ్రాహ్మణస్త్వాహవసీయాథా దత్త్వా
దాస్యమానంచాత్మక్షేతత్సర్వమస్మత్స్వరూపం రాజతం పాత్రేషుక్షయవ
టభామెయంపిత్రేగోత్రాయశర్వజేపీతాయేదమన్నంసపరికరంబిహసర్వ
రంసదక్షిణాకం సతాంబూలం సతిలాపిధావోదకుంభం అగ్గమాసికాబ్ర
హ్మేపీతత్వస్త్వథామపతిష్ఠత్వత్వన్నత్యాగంకృత్వా ఎవమితోహునమాసి
కాదికాబ్రహ్మపృథివీతేపాత్రమిత్యాదితత్రబ్ధాబ్రహ్మేపీతత్వస్త్వథామప
తిష్ఠత్వత్వంతంకృత్వా మాతఃగోత్రేదాయాపీతే ఏతత్తైజన్నం... మా
తాగోత్రాదాయాపీతాదేవతేదమన్నం... మాత్రేగోత్రాయైదామైహ
తాయైభిప్రియాః॥ గాయత్ర్యంబ్రహ్మ పరిషేవనానికారయిత్వా॥ స్తం
కల్పంకృత్వాపితృగోత్రస్యశమణాకాపీతస్యదహనదినాతారభ్య ఎకాదశే
హసేపితరం గోత్రంకర్తాణంపీతమద్దిశ్య నయాక్రియమాదైః అగ్గమా
సికొనమాసికద్విత్వమమాసికత్వే సమీకమాసిత్వతీయమాసికచతుర్థమాసి
కపంచమమాసికషాక్షాసికొనషాక్షాసిక సప్తమమాసికాష్టమ మాసికన
వమమాసికదశమమాసికై కాదశ మాసికాద్వికమాసికొనాద్విక మాసికా
భ్యైః పంచదశైకొద్వికాబ్రహ్మేస్వేస్వేకాలేకతాత్రైః జేశకాలవైప
రీత్యశంకయా శ్వస్సపిండికరణంకర్తుంస్వకాలవిహితేనాగ్గమాసికేనసహస
మానతంత్రేణసహపక్యవ్యక్తత్రైవసుగదాభ్యకాబ్రహ్మ వృషాత్సజానాంగ
త్రాదైవఅవభిష్టబ్రాహ్మణభోజనేనచపితృగోత్రస్యశమణాకాపీతస్యత్వత్తి
ద్వారాపీతత్వవిముక్తిరస్త్వితి భవంతోబ్రువంతు । ఇతిబ్రూయాత్ ఇ
లాదకముత్సృజేత్॥ సర్వతాబ్రహ్మనానిదత్వా అమృతోపస్తరణమసీష్య
త్వా పౌగోయస్త్వాహేతిపంచపాదాహంతిమంత్రాకాపిత్యా యథా
సుఖంబవద్యమితివదేత్॥ తృప్తాబ్రహ్మత్వాభుక్తశేషాత్ కించిన్నమాదాయ

విశేషాశ్రయముగా పేరత్వ పీఠ స్థితి సర్వాః పుష్ట్యై తైరస్తు త్వత్
 రితి ప్రత్యుక్త గృహీతమన్నంతిలోదకం చోత్సృజేత్ । తత్తరాపాశశాని
 దత్వా । అమృతాపిథానమనీవ దేవే ప్రాణానాయమ్యసంకల్ప్య పితు
 గోత్రస్యశమణాః పేతస్య పేతత్వవిమోక్షార్థం అద్యమాసికప్రభృత్యు
 నాద్వికపర్యంతేషు వసుగణాభ్యశాద్ధిరుద్రగణాభ్యశాద్ధి వృషాత్సర్వనాం
 గణాద్ధి చ పిండప్రదానంకరిష్యశిసంకల్పపుచ్చిష్టసన్నిధౌ గోమయేనో
 లిప్యతూష్టిం దక్షిణాగోశ వభాంతస్సగ్ స్తీర్క పిండస్యార్థః పేత త్రిలోదక
 ముపతిష్ఠతు । ఇతితిలోదకంనినయేత్ । అష్టాదశకృత్యః । మూతశేషంఘృత
 శేషంచసంస్పృజ్య అష్టాదశపిండాకృత్యా । పితౄగోత్రాయశమణాదేవేతా
 యుఅద్యమాసిక త్రాద్ధి ఏషపిండః పుపతిష్ఠతు । ఏవమివరాం త్వప్రదశ
 పిండాశ తత్తద్భాగ్ధాన్యక్త్యాదక్షిణాపవర్గాదద్యాత్ । పిండస్యోపరిప
 త త్రిలోదకముపతిష్ఠ త్వతి । అష్టాదశకృత్యోనినయేత్ । పూర్వోక్తవిధాపితు
 గోత్రస్యశమణాః పేతస్య పేతత్వవిముక్త్యర్థం అద్యమాసిక ప్రభృత్యు
 నాద్వికపర్యంతేషు వసుగణాభ్యశాద్ధిరుద్రగణాభ్యశాద్ధి వృషాత్సర్వనాం
 గణాద్ధి చ పిత్తరంగోత్రంశర్వాణం ప్రేతముద్దిశ్య మయాదత్తైః పిం
 దైఃపితుగోత్రస్యశమణాః పేతస్య పేతత్వవిముక్తిర స్త్వితిభవంతో బ్రువం
 తు । ఇతితిలోదకముత్సృజేత్ । తేవితథా స్త్వితిబ్రూయః । తేషాం కరశు
 ధింసృత్యా పుపవీతిఅముకగోత్రోహమభివాదయే । అస్తద్గోత్రంవధాతా
 మిత్యక్త్యా । అద్యమాసికప్రభృతీనిమయాదత్తానిత్రాద్ధాన్యప విష్ణంతామి
 తీద్రాప్తానిహస్తేషుతిలోదకంనినయేత్ । అభిరమ్యతామితి బ్రాహ్మణాం వి
 సృజేత్ । అభిరమతాస్త ఇతిప్రతిబ్రూయః ॥ గంధపుష్పాదిదీపంచ దీపమా
 బ్బాదనాదికం । యథావిభవసారేణ దత్వాపి సాంస్తుభోజయేత్ । ఏకా
 ద్వి ద్వినిపిద్ధవియదస్త్యనాం దీపకం । స్వధాశబ్దం ధూపదీపం నవశ్చ
 బ్దంప్రయోజయేత్ । జనాహంస్వధాశబ్దం ధూపదీపాసపిండన । నైవకు
 ర్యాన్నమశ్చబ్దం పుష్పాద్యనివృత్తే అన్న శేషకింక్రియతా మివదేత్ । ఇ
 ష్టే స్సహధుష్యతామితి బ్రూయః । పిండానవపు ప్రాప్త్య స్సాత్వాచ
 మ్యగృహమాగత్యపుణ్యస్థానానామయేత్ ॥ ఇతిమోక్షశాస్త్రవిధిః ॥

ఎకోద్ది మొదలైతః॥ ఎకోద్దిష్, దేవహీన మేకానా, ౧౩౯౩ పవి. తకం. ఆవా

హనాగ్నోకరణరహితంత్వపసవ్యవత్॥ ఏకోద్దిష్టనిషేధాన్యహా॥త్రాన్తా
శ్రమః॥ ఏకోద్దిష్టేనవక్త్రాన్తా నాగ్నోకరణమివ్యతే । నానాహనంనవాత్తు
వ్యంనధూపంనచదీపకం । నచాభిశ్రవణంకుర్యాన్నపూర్వం నచదైవికం॥
ప్రవణంబప్రణామంచస్వభాకారంతదైవచ । వక్త్యాన్యేకాదవైతాని సపిం
డీకరణంవిना॥ఏకోద్దిష్టేనిషిడ్ధ్యపియదస్త్యావాహనాదికం । తత్సపిండీకృతేత్యే
కోద్దిష్టే సర్వంసమాజరేత్॥ఇతి॥

అథసపిండీకరణవిషయః

అవిభక్తవిభక్తసపిండీకరణం॥ విభక్తస్తుప్యథకుర్యాత్సపిండీకరణం
తునః । నవక్త్యాధానిపిండాంశ్చక్త్యాధాన్యవిభజితాః । ఎకేనైవతుకార్యాణి
సంవిభక్తధనేష్యపిఎకపాకేనవసతాంపితృచేదద్విజాదానం । యేకంభవే
ద్విభక్తానాంతదేతత్సృష్ట్యహృహా । సర్వైరనుమతింకృత్యాజ్యేష్టై
నైవతుయత్యుతం । ద్రవ్యేణవావిభక్తేన తత్సర్వైస్తుకృతంభవేత్ । నవ
క్త్యాధానిపిండత్వంక్త్యాధాన్యవిభజితాః॥యేకేనైవతుకార్యాణి సంవిభక్తధ
నేష్యపితి । యేతస్మిన్ధనభాతృవిషయం॥యేకపిండాస్తుదాయాదావిభజ్యధ
నహరిణః । సర్వేకుర్యుస్సపిండత్వంపత్నీపుత్రినతున్నుమా । అవిభక్తమత్రతే
షుజ్యేష్టఃపిండాని యేదశ । అన్నమంబు ఘటంచైవ దద్యాత్ప్రత్యేః ప్ర
మితయోః । సపిండతావిధానంస్యాదేనాపియథాకృతం । త్వత్పుత్ర్యావ
తదైవాహుక్త్యాధానిత్యేకమాగ్నికం । వ్యాసః । సపిండతావిభక్తానాంక
తావ్యాప్రతిపుత్రకం । సపిండీకరణేషుత్రైపుత్రక్త్వంనోపపద్యతే । నాసపిం
డీకృతేప్రేతేపితృకార్యంప్రవతతే॥గ్రహాపరాగాదేవార్చా పంచయజ్ఞో
థపార్వణం॥బృహస్పతిః ॥ సపిండీకరణం పితృః పితృయజ్ఞ విభానతః ।
పుత్రాస్సర్వేపుత్రకుర్యుయోద్యాజ్యేష్టేనకారయేత్॥ వ్యాసుఃపాదః॥ ఆ
గ్రహావాసుహోవాసినవక్త్రాధానియేదశ । ఆసంస్కృష్టధనైర్వాపి సర్వైరపి
కృతంభవేత్ । సపిండీకరణంపుత్రైస్సర్వైజ్యేష్టైనకారయేత్ । అత్రైవం
వ్యవస్థా॥జ్యేష్టగుడాధ్యసతింకేనజ్యేష్టపుత్రేణకారయితవ్యం । పితృతయా
సంపదానత్వసామాన్యాత్॥అగుడాధ్య- అనుమత్యభావేపి సవైః పు
త్రైస్సపిండీకరణంయేకదినయేకకాలేపుత్రకరణవ్యం॥అవిభక్తఃపుత్రా
మాస్సస్సాన్వజితధనాశినః । సర్వేకుర్యుస్సపిండత్వంపత్నీపుత్రినతున్నుమా॥

శత్రైకోద్దిష్టం॥ అథశత్రైకోద్దిష్టమాహ॥ సంగ్రహకారః॥ నగ్న ప్రచ్ఛా
దనంపంచన ప్రతిష్ఠట్టయోదశః॥ అద్యంసపిండికరణంవికోద్దిష్టానివైశతం॥ అథస
పిండికరణకాలాః॥ ఏకాదశేద్వాదశేష్మితయోదశః దినేశథా । త్రిపక్షే
వాత్రిమాసేవాదశేష్మితయోదశేథా॥ వత్సరాంతేపివాకుర్యః త్రయోవిం
శద్దినేశథా॥ వృద్ధిపూర్వదినేచైవదశకాలాస్సపిండనః । సాపిండ్యం యదివ
షాంతేమృతమాసేమృతేవాని । కుగ్వీతవిధివత్పుత్ర స్తుజేవప్రథమాబ్ది
కం॥ కల్పకారికా॥ ద్వాదశాహేసపిండాఖ్యం ముఖ్యం కలియుగ స్మృతం॥
తదప్యేకాదశేష్మిత్యుత్పరతోవిఘ్నసంభవే॥ త్రికాండః ॥ ఏకాదశాహే
కుపాణింపూర్వాష్టాసర్వమావరేత్ । అపరాష్టాతుసాపిండ్యం కుర్యా
దిత్యాహశాండిలః॥ ఏకాదశాదిత్రిదినేవత్సరాంతేతు యచ్చరేత్ । సులగ్న
గ్రహాహారాదిబలంప్రసరిశోధయేత్ । త్రయోవింశద్దినేచాపి శుల్కమేతదశో
భనం॥ తస్యమేకాదశాహః ద్వాదశాహస్త్రయోదశాహస్త్రీపక్షస్మృతీయ
మాసస్తాష్టాస యేకాదశమాసః సంవత్సరాంతః శుభాగమ ఇతి నవకా
లాః॥ తథాశ్చ త్రరత్రప్రయోగపరశ్చాం॥ సపిండికరణేవారాదినయమాః॥
సపిండికరణేపాప్రేయదిభాగవవాసరే । మాతాపితౌ వివాన్యేషాం
సపిండికరణంనతు । ద్వాదశేవానిసంపాప్రేయదిశుక్రదినంభవేత్ । శ్వో
భూతేతత్రకుగ్వీతకాలేంతరితయేవవా॥ యేకాదశేద్వాదశేష్మిత్రీపక్షేవా
త్రయోదశేషాష్టాసేవత్సరాంతేవాపితౌఃకుర్యాస్సపిండనం॥ యేకాదశే
ద్వాదశేవాత్రిపక్షేవాత్రిమాసివాదశ్చయేకాదశేవాదైసంపూర్ణాణోపానుభా
గమ॥ సపిండికరణస్యేథమష్టాకాలాఃప్రకీర్తితాః । సాగ్నాకతర్య భావా
ద్యాపేతేసాగ్నాదనంః । అనగ్నేస్తుద్వితియాద్యాస్సప్తకాలామపీరితాః
తత్రఅనాహితాగ్నిఃకతాః-అనాహితాగ్నేఃపీతస్యయేకాదశాహవ్యతిరి
క్తైశుఅష్టసుకాలేషుకుర్యాత్ । కతాః - అహితాగ్నిశ్చేత్యేకాదశాహ
వ్యతిరిక్తైశుఅష్టసుకాలేషుకుర్యాత్ । కతాః-అహితాగ్నిఃపీతశ్చేకా
దశాహ ద్వాదశాహయోరేవపితుఃకుర్యాత్ । కతాః-అనాహితాగ్నిః పై
తశ్చాహితాగ్నిశ్చేత్త్రీపక్షయేవకుర్యాత్ । తత్రపక్షంతరమాహ । అన
గ్నిస్తుయదావరోధవేతుర్యుత్పదాగ్నహే॥ పీతశ్చేదగ్ని మాంస్తుస్యా
ద్వాదశాహేసపిండనమితి మహాకాండే ॥ అపస్తంబ-౪౭ధమాణ్యం

ప్రసాంజైవాయుషఃక్షయత్ | అస్థీరత్వాచ్చకీరస్య ద్వాదశాహఃప్రతస్య
 తేద్ర్యేకాదశేద్వాదశేహ్నితయోదశదినేనా పంచదశేత్రైపతేవాత్రిమా
 సేవాశుభాగమేషమైకాదశేవషేకతకవ్యమితినిచ్చయః | ప్రవక్ష్యామిచీ
 ర్ణాయామహాప్రస్థాననిచ్చయః || గయాయాత్రాచీకీమాకాయాం నుద్ధాతర
 తాకాసపిండనం | సపిండికరణేభ్యంకాలాఃపోక్తా శ్చతుదశః | స్వస్తి
 సంగ్రహే | యేకాదశాహానాం గయాయాదామౌడశాద్ధివాత్ | సపిండికర
 ణంకుర్యాత్తథానంద్రవక్ష్యామి | త్రిద్యౌవనైయానేయేకేన ద్వితియేన
 వాపూర్ణైవంత్యరేకుర్యాన్సపిండికరణంఛనః | ఉక్త కాలాతిక్రమే కా
 లాంతరంవచ్ఛతే || సపిండికరణంయేన ప్రమాదాన్సుక్ష్మతంభవేత్ | అనూ
 రాధాన్ప్రహస్తేషురోహిణ్యాంవాసమాచరేత్ || ధవళః || సపిండికరణం
 శ్రాద్ధంప్రాప్తకాలేనచేత్కృతం | గ్రాహస్తైత్రేతథాహస్తైకతకవ్యంవాప్య
 తేహని తథాచస్త్యోంతరే | ద్వాదశాహాదికాలేషు ప్రమాదాదనన్దుష్ట
 సపిండికరణంకుర్యాత్కాలేషు త్తరభావిషు | ఉక్తేషుకాలేషుకృతాహని
 ధ్యంయపిమైత్రభే | రోహిణీర్గ్రాహస్తైషుతతుర్కర్యాదిస్సీప్యయః | ఇత్యా
 దివచనపర్యాలోచనయాసపిండికరణమవశ్యం కతకవ్యమితిఉక్త కాలా
 తైనక్షత్రకాలానామ్ | దేవలః || సపిండికరణంయేనప్రాప్తకాలేన చేత్కృ
 తంహస్తేమైత్రేతథాకాశ్రీకుర్యాద్వాప్రేతవాసరే | దేవలః || సపిండికరణం
 ధౌప్రాప్తకాలేనచేత్కృతం | గ్రాహస్తైషురోహిణ్యాం మైత్రభేకానమాచ
 రేత్ సపిండికరణేత్రీణియుతాణ్యహనుషకాసీణః | ప్రాజాపత్యేనతథా
 దగ్ధంనక్షత్రమిత్రవైవతం || సపిండికరణకతాకరణం | పితృస్సపిండికరణం
 త్రయేవసమాచరేత్ | భూతావాభిప్రత్యుత్ప్రవాన్సపిండికృష్ణయేవవా | స
 పిండికరణంకుర్యాత్సుప్రాసానస్యచైవహి | అథవాప్రేతభూతశ్చ పశ్యేత్కర
 దమం | త్రకంసపిండికరణశ్రాద్ధంఛత్రైక్రికార్యునచాపక్షైః | దాహాదిక
 హంతంగానిభుక్రొపికారయేత్ || గౌతమః || అగ్రజోవాసురోవాసిని
 పిండోవాపిసోదకః | శిష్యోవాధనహోవాభుత్రవావృధ్యుపస్థితోసపిండికరణం
 కృత్వా వృద్ధిశ్రాద్ధమపక్రమేత్ | ఆపస్తంబః || పితృస్సపిండికరణం
 భుభిస్తుకృతంయది | ప్రేతత్వాత్సుముక్తస్యభ్రనఃకుర్యుస్సపిండనం || శిష్య
 భుతస్యనద్భవేకఃష్మకురుతైత్రియాం | ప్రేతత్వాత్సుముక్తేభ్యతపిత్వం

చగచ్ఛః యోగోద్ధిష్ఠాంతయోవస్యాత్సంసూర్తుశుద్ధతాత్వఘాతః । పిండోద
 కప్రదానేశ్వపుణ్యోమూక్త్యావిశుద్ధ్యానపుత్రస్యపితాకుర్యా న్నానుజస్య
 తథాగ్రజః ॥ యదిస్మేహేనవాకుర్యాత్సపిండికరణంనినా ॥ గత్యంతరభావ
 నయోస్తాభిశ్చమేవసపిండికరణంతతవ్యమిశ్యక్తంతథాచస్త్పతిః ॥ అన్య
 భావేపితావాపిశ్యష్టంకుర్యాత్సపిండనలః ॥ ఇత్యమేవంహేబాలస్య జ్యేష్ఠఃకర్తృని
 స్త్వయోన్మేష్యోవాప్యనుజీవాపిసపిండసోదకౌపివా ॥ యస్తుసన్నిహితస్తస్య
 అధికారస్సపిండనాపునఃకుర్యుర్యథాపూర్వంతేపభాక్త్యప్రసిద్ధయోక్తా
 దికారసిద్ధ్యధంప్రేతత్వాన్మచ్చతేపితా ॥ సపిండికరణేగ్నినిర్మయః ॥ దేశాం
 తరగతేవిప్రేస్తమాదాల్లుప్యతేనలః ॥ ఆసంనిహితభార్యోపి సందధీతానలం
 పునః ॥ మూతాపిశ్లోగ్తయోప్రాప్తేనంతయేమరజేస్వకే ॥ ఆసంనిహితభార్యో
 పిసందధీతానలంపునః ॥ పితౌస్సపిండికరణేప్రాప్తేమరణసంతయే ॥ ఆసన్ని
 హితభార్యోపిసందధీతానలంపునః ॥ లాజహూమప్రధానత్వాదాశ్వ
 లాయనశాఖివాం ॥ పత్న్యసమైవ సంధానం నెతరేషాం కదాచన ॥
 దౌపాస నాగ్నా కతవ్యం యదగ్నా లోకికే కృతం ॥ తత్రా మ
 విధివద్భూయఃకుర్యాచిత్యాహ గౌతమః ॥ సపిండికరణం పితౌః కుర్యా
 దౌపాసనానలః ॥ ఇతరేషాంసపిందానాంతాకికాగ్నావిధీయతే ॥ జ్యేష్ఠభా
 తానగ్నిమాత్స్యాంత్రానివత్స్త్వగ్నిమాన్భవేత్ ॥ కనిష్ఠేనేవకతవ్యా స
 పిండికరణక్రియా ॥ సపిండికరణంపుత్రఃపితుఃకుర్వీతయోగ్నిమాన్ ॥ అనగ్నిమ
 క్రియానస్యాదెకోద్దిష్ఠ్యాదృతేక్వచిత్ ॥ విశ్వాదర్శే ॥ జ్యేష్ఠస్య అపత్నీకత్వే
 సపత్నీకః కనిష్ఠయేవకుర్యాత్ ॥ తస్మాగ్నికత్వాత్ ॥ తథాప్రేతీనసిః ॥ సపిండిక
 రణంపుత్రఃపితుఃకుర్వీతయోగ్నిమాన్ ॥ అనగ్నస్తుక్రియానస్యా దెకోద్దిష్ఠ్యా
 దృతేక్వచిత్ ॥ స్త్రుత్యంతరేచ ॥ జ్యేష్ఠపుతౌనగ్నిమాంత్స్యా త్రానివత్స్త్వ
 గ్నిమాన్యది ॥ కనిష్ఠయేవకుర్వీతసపిండికరణంపితుః ॥ కించ ॥ సర్వస్యాపిపుత్ర
 స్యఅనగ్నికత్వేబ్రహ్మచారిత్వేవాజ్యేష్ఠయేవలౌకికాగ్నాకుర్యాత్ ॥ తథాచ
 స్త్పతిః ॥ సపిండికరణంకుర్యాత్సతాగ్నాచవివక్షణః ॥ అభావేలౌకికవ్యా
 గ్నోసర్వంసంపాదయేద్భుధః ॥ బృహస్పతిః ॥ సపిండికరణంపితౌః పితౄ
 జ్ఞవిధానతః ॥ పుత్రాస్సర్వేభ్యధకుర్యుర్యద్వాజ్యేష్ఠేనకారయేత్ ॥ య
 కాదశేద్వాదశేవాత్రపక్షేవాత్రమాసివా ॥ షష్ఠేచైకాదశేవాత్రసంపూజే

అథాగమసపిండికరణస్యేకేత్యుకాలాఃప్రకీర్ణతాః । సాగ్నాకతా
 ఘృతావాద్యాప్రేతసాగ్నావనంతరిః।అనగ్నిస్తుద్ధితీయాద్యా స్సప్తకాలా
 పిండితాః॥యెకాదశాహేసపిండికరణప్రయోజనం ॥ అత్రయెకాదశాహే
 సపిండికరణస్యప్రయోజనమాహ॥హారితః ॥ యాతుపూర్వ మమావాస్యా
 మృతాహద్దశమాభవేత్ । సపిండికరణంతత్రకుర్యాదేవసుతోగ్నిమా౯ । ద్వి
 తీయదూధ్యకామృతాహదిపరిగణనెఅమావాస్యైకాదశాహేభవతి । తస్మి
 న్నిత్యథకాః॥ప్రథమాస్యాదమావాస్యామృతాహద్దశమేహని । సపిండికరణం
 తత్రకుర్యాదేవసుతోగ్నిమా౯॥మృతాహదితిమర్యాదాయాంపంచమి । మృ
 తాహమాధ్యకమారభ్యేత్యథకాః । కాష్టాజనిః ॥ సపిండికరణంకుర్యాత్త
 త్పూర్వకాగ్నిమా౯ సుతః । పరతోదశరాత్రాజ్యేశుహూస్తత్ర భవేద్య
 దా॥యైకాదశేహిసపిండికరణకుర్యాత్తదా పూర్వాష్టాసపిండికరణా
 దధోభావినవశ్రాద్ధంపోదశమాసికాచిశ్రాద్ధానిదత్వామధ్యాహ్నో సపిండి
 రణంకృత్వాపరాష్టాపిండపితృయజ్ఞంకుర్యాత్ । తదాహసత్యవ్రతః ॥ యె
 కాదశేహికుర్యాణిపూర్వాష్టాసర్వమాచరేత్ ॥ మధ్యాహ్నోచైవసాపిం
 ద్యంకుర్యాదిత్యాహశాండిలిః॥భృగుః ॥ యాతుపూర్వ మమావాస్యా మృ
 తాహద్దశమాత్పరం । సపిండికరణంతస్యాంకుర్యాదేవసుతోగ్నిమా౯ । సా
 పిండ్యంతువినాపుత్రః పితృయజ్ఞం సమాశ్రయేత్ । నపార్వణంనాఘ్యద
 యంకుర్వన్నలభతేఫలం॥దేవలః । సపిండికరణాత్ప్రేతేప్రేత్య కంపదమాస్థితే॥
 ఆహితాగ్నిస్సినీవాల్యాంపితృయజ్ఞం సమాచరే । సాపిండ్య ప్రేవపితరి
 ప్రేత్యకంపదమాస్థితే । ఆహితాగ్నిస్సినీవాల్యాం పితృయజ్ఞఃప్రవతతే ।
 యదాచీక్షితస్యపీతుఃమృతాహద్దాదశాహేఅమావాస్యాభవతితత్రయెకా
 దశాహేసపిండికరణంకృత్వాఅమావాస్యాయ మపరాష్టాపిండపితృ య
 జ్ఞంకుర్యాత్ ॥ జాబాలః ॥ హస్తాహాదికాలేషు సపిండికరణే ప్రియమి ।
 సాగ్నానగ్నిత్వవిధయఃకతుకరేవసియామకాః॥యెకాదశాహేకుర్వీతద్వా
 దశాహేత్వమాభవేత్ ॥ సపిండికరణంకృత్వాపితృయజ్ఞం సమాశ్రయేత్ ॥
 యెకాదశాహద్వాదశాహకుహూవ్యతిరిక్తవిషయే॥ సాగ్నికోనగికోవాపి
 ద్వాదశాహాచిన్త్రైసుకాలేషుసపిండికరణంకుర్యాత్ ॥ప్రజేతాః ॥ యెకాద
 శేహికుర్వీతసాగ్నికస్తునగిదశం॥ద్వాదశాహాచికాలేషు సాగ్నికొనగ్నికొ

వివా! సపిండికరణంశ్చ త్వాద్యాన్యకంకమకాచరేత్ | బృహస్పతిః | ద్వా
 వకాహదికాతేమసపిండికరణంసచేత్ | గ్రత్రప్రశ స్త్రవక్షత్రపరిశోధ్యసమాచ
 రేత్ | సపిండికరణేప్రిణిమియోద్యామమకాసిమిః | పాప్రాపత్యంతధా
 ర్కాదంయదృతంసోమ్యైశ్చకతం | త్రిపాదక్షణంవినావాపిభానుభౌమశనైశ్చ
 రాకాసపిండికరణంయద్వామాసికాహృత్వరేహనిపక్యాన్మైవేవసాపిండ్యం
 సర్వపెద్దతృపూర్వకంభౌజయేన్మితృపిండంతు నామ్నాపితాప్రవిష్య త్రిషు॥

అథసపిండికరణప్రయోగః

విద్యుః | పితామహాపితృశాస్త్రంసాపిండ్యస్యప్రసిద్ధయే | సమానోదకభావస్యసి
 ధైర్యభావితస్యత్రైః | పితామహానామేతేమాంవిధివాపార్వతేనతు | స్వపితుః
 ప్రేతభూతస్యఏకొద్విష్టవిధానతః | ఇత్థంచపార్వతాత్త్రైకొద్విష్టాత్ప్రభ
 యరూపకంశాస్త్రధ్వయంహేక ద్రవ్యంసపిండికరణంహేతత్ | ప్రేతంషష్ట్యా
 వినిదిశ్యపితృనానభిత్వతీయయా | ప్రేతస్యచపితృణాంచషష్ట్యానిర్దేశనం
 వసతిః | ప్రేతపార్వతయోద్వష్టిఅనుబద్ధాయాంశుసంయుతః | శ్వసీయాపార్వతే
 నోక్తాప్రేతసంబద్ధిర్విష్టాత్రైత్యూర్వయ్యః | రాత్రేనా యమాపాసనం
 హుత్వా పాత్రానాయమ్యపాచీనావిశేషకాతౌసంత్యక్తా ఎవంగుణవిశే
 షణవిశిష్టాయాంవిధౌపితుః... గోత్రస్య... శమణః | ప్రేతస్యదహనదినా
 దారభ్యద్వాదశేహనిపితుగోత్రస్యశమణః | ప్రేతస్యతత్ప్రసిద్ధిపితామహ
 ప్రపితామహైర్గోత్రైశ్చర్చభివసురుద్రాదిశ్యరూపై స్సుహసమానోదకసా
 పిండ్యసిద్ధ్యర్థంప్రేతత్వంవృత్త్యాకర్వాపిత్వలోకప్రాప్త్యర్థం | పితుగోత్ర
 స్యశర్తవః | ప్రేతస్యఏకొద్విష్టవిధానేనితస్యపితామహప్రపితామహానాం
 గోత్రాణాం... శర్పణాంమనుద్రాదత్యరూపాణాం పార్వతవిధానేనద
 వముభయాత్త కంకాలకామకసంజ్ఞికవిశ్లేషవపూర్వకంవిష్టవ్యంతంపితు గో
 త్రస్యశమణః | ప్రేతస్యసపిండికరణాభ్యాశాస్త్రంశ్చై కద్రాస్తీ త్సంకల్ప్యక్య
 తసాయమానాకాబ్రాహ్మణానిమంత్రయేత్ | విశ్వేదేవార్థంద్వా | ప్రేతాగ్ధ
 మేకంతప్రతాదీనాంత్రైకావిష్టవ్యర్థమేకంచ | త్రమేణిమంత్రయేత్ | పితుస్స
 పిండికరణాభ్యాశాస్త్రం శివీభవితాతత్రవైశ్వదేవార్థేభవతాక్షణః | కర్తవ్యః
 ఇతిద్వాబ్రాహ్మణానిమంత్రయేత్ | తతఃపితుగోత్రస్యశర్తవః | ప్రేతస్యశ్వస
 పిండికరణాభ్యాశాస్త్రం భవితాత్రైవికొద్విష్టాశాస్త్రం | తతఃపితృత్వైశ్చ

ప్రాప్తగుంపీతార్థనిమంత్రయేత్ | తస్మిన్ శాస్త్రస్య శర్మణో వసురూప
 స్యాహవనీయార్థభవతాక్షణికతావ్యః | తస్మిన్ తామహస్యగోత్రస్య శర్మణః
 రుద్రరూపస్యాహవనీయార్థభవతాక్షణికర్తవ్యః | తస్మిన్ పితామహస్య
 గోత్రస్య శర్మణః ఆదిత్యరూపస్యాహవనీయార్థభవతాక్షణికతావ్యః |
 శ్రాద్ధసంరక్షకశ్రీమహావిష్ణోః ఆహవనీయార్థభవతాక్షణికతావ్యః || ఎవం
 నిమంత్రయేత్ | తత్తస్మిన్ || యత్సేవభోజయేచ్ఛాన్తి బహ్వృతం వెద
 పారగం | శాఖాంతరమథాధ్వర్యుంధందోగం వా సమాప్తికం || నిమంత్రయే
 తస్మాత్సేవ్యః స్య శాఖాధ్వర్యునాన్ ద్విజాన్ | ద్విజాభావే స్య శాఖాధ్వర్యుజా
 నస్యాన్నిమంత్రయేత్ | తస్మిన్ త్రాదీనాం త్రయాణాం పితామహ ప్రపితామహ
 వృద్ధప్రపితామహాని శ్లోభోనకతావ్యః | కింతు తత్పితృపితామహ ప్రపితామహశ
 బైస్తత్తద్విభక్త్యంతైస్సర్వత్రనిదేశకతావ్యః | తత్తస్మిన్ || కాల
 కామావైశ్వదేవావదిష్టాతు సహింధనై | దైవాద్యంతంభవేచ్ఛాన్తి ధం పిత్రా
 ద్యంతం నతద్భవేత్ | పితౄద్యంతం యదిభవేత్తద్దైవరక్షాం సింహం జతే || కా
 ప్లాజనిః || ఆద్యంతదేవపుణాంచ సహింధకణేచయేత్ | విష్ణ్వచాన
 ముక్తం శాండిలోపి || సహింధకరణేతద్వద్విష్ణుమభ్యర్చ్య భోజయేద్ || మహ
 భారతే యచ్ఛాన్తి ధంపార్తవం పోక్తం తచ్ఛాన్తి ధంవైష్ణవం వినా | కృతం
 దూష్కం శాంతేయపతితేనేషీతం యథా || కణ్వః || యద్యత్తుపార్వణ
 శ్రాద్ధం శత్రుసర్వత్రవైద్విజా విష్ణుశ్చైవ తు సంపూజ్య ఇహ పితామహః
 అజ్ఞేమహాలయే శాన్తిం సహింధకరణేతథా | వ్యర్థం భవేత్తచ్ఛాన్తి ధం వాసు
 దేవం వినా కృతం || బృహస్పరదీయే || ఎవం పితౄం సర్వత్ర నాదాయ
 గపరాయణః | దత్తం హవిశ్యగతామహావిష్ణవేదసమర్పయేత్ || దేవతా || అ
 దైవాద్యంతకుర్వితచా దైవాంతం నకుత్రచిత్ | దైవాద్యంతేనకుర్వీత శాన్తిధర
 ఊణ హేతునేతి || కాలాదశే || వక్షాద్యయం సముద్దిశ్య శాన్తిధమాద్యంతజే
 వికం | కుర్యాత్పార్వణమాగేణ నో చేద్దోషో మహాభవేత్ | శుచిన్నిమంత్ర్య
 వైవేద్య త్రింజైవ పశ్యకమణి | వైవేదిత్యేగ వైకైకం సహింధక
 రణం వినా || సహింధకరణేతద్వద్విష్ణుమభ్యర్చ్యచయేద్విజా | సప్తకంచగదా
 కార్యం వినా విష్ణుంతదాకథాస్తత్సేవతే | ఆదా సంపూజయేద్దేవాన్ కాల
 కామకసంజ్ఞికాన్ | విష్ణుం సంపూజయేదంతే సప్తకత్వప్రసిద్ధయే | హరిపూ

జాతానాంచనారి నామరతాత్తనాం న్యూనాతిరిక్తతానా స్తిసర్వకమణు
 పంకితాః ॥ ఏకోద్దిష్టేషుసర్వేషునవపూర్వం నిమంత్రణం । సపిండికణా
 ధోతుపూర్వేద్యుస్సాన్నిమంత్రణః సంబంధగోత్రనామాని వస్వాదిత్వంచకీ
 తకయేత్ । పైతమూదాసమభ్యర్చ్యతతః పైతామహాదికాః । సపిండికరణం
 శ్రాద్ధం పైతపూర్వంతుకేదన । విశ్వే దేవార్చనంకృత్వా సంతరం పైత
 పూర్వరకం । పార్వణస్యహితంత్రస్యమధ్యేతంత్రాంతరంభవేత్ । త్రైలము
 ద్వితీయంస్నానంద ద్యాత్పూర్వాష్టవీవతు । శ్రాద్ధభుగ్భ్యోనభిశ్చ శ్రు
 దవంవాపికారయేత్ । ఎతదనిషిద్ధ తిధివిషయం ॥ గోమయేనోపతపంచసర్వ
 శ్రాద్ధేప్రకీర్తితం । గృహాలంకరణంనా స్తి ఇతిశాతాతప్రోబవీత్ ॥ రంగవ
 ల్లూచినా ॥ అపరేద్యుర్నంధ్యందిన సీతాంభసస్నాత్వా మాధ్యాహ్నీకం
 ర్చనిర్వర్త్యనిమంత్రతప్రాప్తానాహూయప్రాతరా పాననగోమూత్వా
 తిలాదర్భాణ్యధాశక్తిదక్షిణాంచగృహీత్వా ॥ స్నానోదక నిణయః
 మృతాజన్తనిసంక్రాంతశ్రాద్ధేపర్వణీజన్తని అస్పృశ్యస్పృశానైవనస్నా
 యాదుష్టవారిణా ॥ జానన్ననాపదితథా యస్సాన్యయాదుష్టవారిణా । స
 గోహత్యాకృతంపాపంప్రాప్నోత్యేవనసంశయః ॥ తాశ్చాహ నద్యాది
 నీర్ధేషుపవిత్రతమాః ॥ అలాభేమంత్రపూతాఇతి ॥ తతోర్చనం ॥ సమస్తంసం
 పత్సమవాప్తి హేతవస్సముద్ధితాపతులధూమకేతవః ! అపార సంసార
 సముద్రోనతఃపునంతమూంబ్రాహ్మణపాదపాంసవః ॥ అపద్మనధ్వాంతస
 మాస్రగ్రానవస్సమీహితాథాకర్మణకామధేనవః । సమస్తతీర్థాంబు పవిత్ర
 మూతకాయో రక్షంతుమాంబ్రాహ్మణపాదపాంసవః ॥ అధివ్యాధిహరం
 స్మృతాంమృత్యుచారిద్యనాశనం శ్రీశ్రుష్టికీరణంవందే విప్రశ్రీపాదపంజం
 విప్రాఘదశనాత్సద్యఃక్షీయంతేపాపరాశయః । వందనాన్తంగళావాప్తిర
 ర్చనాదయ్యతంపదంసమోబ్రహ్మణ్యదేవాయగోబ్రాహ్మణహితాయచ । జగ్ది
 తాయకృష్ణాయగోవిందాయనమోనమః । ఇతి ॥ బ్రాహ్మణాప్రదక్షిణీకృత్య
 దక్షిణాండ త్వాహ్రణమ్యయజమానస్య పితృగోత్రస్యశర్తవః । పెతస్యది
 హానినాదారభ్యపితృగోత్రస్యశర్తవః । పెతస్య పెతత్వవిముక్తిద్వారావ
 స్వాదిపితృలోకప్రాప్త్యర్థంసపిండికరణాభ్య శ్రాద్ధంకర్తుం యజమానస్య
 అధికారసంపద స్త్వీతి భవంతోబ్రువంతిత్వక్వా । అధికారసంపద స్త్వీతి

తేరనుజ్ఞాతః । ప్రాణానాయమ్యసంకల్పంకుర్యాత్ ॥ వ్యాసః॥ నన్నానం
 పదదానంచతదైవనజపస్తవః । నచశ్రాద్ధఫలంతస్య సంకల్పరహితం య
 ॥ అత్రః ॥ నిత్యంత్రిపుండ్రంవిప్రాణామగ్నిహోత్రసమాధిః । శ్రాద్ధ
 కాలేతుసంప్రాప్తైర్తాభోక్తాచతత్త్యజేత్ । దానాధ్యయనదేవాచా-
 జపహోమవ్రదికాకానకుర్యాద్బుద్ధవివసేప్రాగ్విప్రాణాంవిసజ్జనాత్ న
 తఃప్రాణానాయమ్యదేశకాలాసంకిత్యప్రాచీనావతీ ఎవంగుణవిశేషగుణవి-
 స్తాయాంపుణ్యతిథామతుగోత్రస్యశర్మణః । పేతస్యదహనదీనాదారభ్యద్వాద
 శేహసిపితుగోత్రస్యశర్మణః । పేతస్యతస్మిన్పితౄతామహప్రపితౄతామహైర్లో-
 తైశ్శర్మభిరసురుద్రాదిత్యయాపైస్సహసమానోదకసాపిండ్య సద్ధిద్వారా
 వస్వాదిపితౄలొకప్రాప్త్యధికంబతుగోత్రస్యశర్మణః । పేతస్య ఏకొద్ధిష్ట
 విధానేనతత్పితౄతామహప్రపితౄతామహనాం గోత్రాణాం శర్మణాంవసు-
 రుద్రాదిత్యయాప్రాణాంపార్వణవిధానేనవీవముభయత్సకం కాల కామక
 సంజ్ఞిక విశ్వేదేవపూర్వకంవిష్ణ్వంతంబతుగోత్రస్యశర్మణః । పేతస్యస
 ఖండికరణాఖ్యశ్రాద్ధంఅన్నేనహవిషాద్యకరివ్యజ్ఞిసంకల్ప్య ॥ బృహస్పతిః॥
 సఖండికరణంబితోఃపితౄణజ్జవిధానతః । పుత్రతాస్సర్వే పృథకుర్యర్థ
 ద్వాశ్శ్యేష్టేనకారయేత్ । సర్వ్యాపాః॥ అగూర్య పాత్రాణి సకృత్ప్రయా-
 జ్య । పేతస్యపాత్రేవిహితంవిధేయం । ఆమేతిమంత్రిణజలం నీయేత్సోమధు-
 త్రిత్తిరుపసస్పృశేచ్ఛ । సోమస్యమంత్రిణజలంవిలోద్యసరస్యశంనో ధ్విగహో
 త్యగంధాః । ఆవాహ్యభూస్పృష్టిరనామికాభ్యామగ్నైస్తథాదక్షిణతశ్చయా-
 పఃపాః । జపశ్చసంకల్ప్యసమానసంజ్ఞాసంసజ్జయేద్య సమయేసజ్జాతాః
 సంస్పృష్టముద్వీత్య తథాతుపిండనిజేపకాంతేపథవాతకృత్యం । సర్వస్య
 మంత్రదీపిత యేనసంగోయేనద్యయంత్యేషుచిత్తరక్ష్య । విష్ణోస్త్యుగ్నిర్దా-
 ర్జనకమకపశ్చాదభ్యంగపుణ్యాహవిధానమంత్రాః । కాలకామక సంజ్ఞిక
 నాం విశ్వేషాందేవానాం స్థానే ఆహవనీయాధోక్షణం దత్వాభవచ్ఛి-
 తుణః ప్రసాదఃకరణీయః । యజ్ఞోపవీద్యాబాహుడోదేవేమంత్ర్యప్రాచీ-
 నావతీపతుగోత్రస్యశమణః । పేతస్యసఖండికరణాభ్యేకొద్ధిష్టతాదై-
 తుణఃఉపతిష్యతు । పేతాధకమేకంబతుగోత్రస్యశర్మణోవసు-
 రూపస్యస్థానేఆహవనీయాధోక్షణ దత్వాభవచ్ఛితుణఃప్రసాదః కరణీయః

తద్విశామహస్యగోత్రస్యశర్మగోరుద్రయాపస్యస్థానే ఆహవనీయాథేతుణం
 దత్తవర్ధి: తుణిప్రసాద: కరణీయః। తత్ప్రపితామహస్యగోత్రస్యశర్మ
 ణ: ఆదిత్యయాపస్యస్థానే ఆహవనీయాథేతుణందత్వాభవద్భి: తుణ: ప్రసా
 ద: కరణీయః। ఉపవిశ్రాద్ధసంరక్షిక్రమహవిష్ణో: ఆహవనీయాథేతుణం
 దత్వాభవద్భి: తుణ: ప్రసాద: కరణీయః॥ నిమంత్రణేజపేహ్యగ్నిం నియు
 క్తస్తువిషంగిణం॥ ఘక్త్యాభివామదేవ్యస్తుశ్రద్ధభోజన ఇష్యతే। తతోగృ
 హస్యపూర్వ్యాంకణే అవటస్రయంభాత్వాచతురత్రమము త్రరమండలం దక్ష
 ణంపవగం॥ పాదప్రక్షాళనం। అవటప్రతయంవాపికుర్యాద్వామండలద్వ
 యం॥ ద్వాదశాంగుళవిస్తీర్ణం తదర్థంభవనంభవేత్। నూనంవాప్యధికం
 వాపియజమానోవిసశ్యజిఅవటస్రయంగోమయేనోపలిప్య చతురశ్రవపే
 గంధాన్యవాన్నిక్షిప్యప్రాగ్రాక్ దర్శనాస్తీర్య ప్రాచీవావీధి దక్షిణాప
 వగంధాన్యవాన్నిక్షిప్యయేదక్షిణాగ్రాద్దర్శనాస్తీర్యగంధాక్ తిలాన్నిక్షిప్య
 అతవ్యాసః॥ పాత్రఃకాలేచమథ్యాహ్నానాయాహ్నానిశిసంధ్యయోః। ప
 శ్చిమాభిముఖశ్రద్ధేవిప్రపాదాభిషేచనంవిప్రక్షాళనకాలేతు చాతాభి
 క్తాద్విజోత్తమ:। సుఖానీనోభవేచ్ఛాశ్రద్ధేత్వన్యథానరకంప్రజేత్॥ మండలా
 న్పశ్చిమభాగే బ్రాహ్మణేన్యగలేకృతే తత్రేవ విస్మతేత్వాద్యం త్వాళయే
 న్మండలాపరిపాదప్రక్షాళనేశ్రద్ధే వరంగుల్పద్వయోరపి। పిశ్యంశాం
 నరకంఘోరంరోమసంసక్తవారిణా। స్వాగతేన్వస్తీవచన దక్షిణాయాం
 ప్రదక్షిణే గోత్రవాదనమగ్నాచవదైతాన్యపవిత్రా। భోక్తారం ప్రాప్తృభి
 ముపవేశ్యస్వయంప్రత్యక్షృభిరసీనీయజ్ఞోపవీతి చతురశ్రవపే కాలకామ
 కసంజ్ఞికావిశ్వేదేవాస్వాగతమిత్యుదగపవగం। సుస్వాగతమితి ప్రత్యుక్తే
 కాలకామకసంజ్ఞికావిశ్వేదేవా: ఇదంవ: పాద్యం। శంనోదేవీ రభిష్యయ
 ఆపోభవంతువీతయోశంయోరభిప్రవంతున:। పాదాప్రక్షాళ్య। ఎవం
 ద్వితీయస్యపాదాప్రక్షాళ్యబ్రాహ్మణపాదానాజ్యేనాభ్యజ్య గోమయేనాను
 లిప్యప్రక్షాళయేత్తథాశ్రీమద్రామాయణే॥ పాదశోచమనభ్యంగం తిల
 హీనంచతర్పణంతత్సర్వంశ్రీజపేతుభ్యం యచ్చశ్రద్ధమదక్షిణం॥ ప్రాచీ
 నావీతిమధ్యమావపేవీతఃగోత్రశర్మ శ్రీతనపిండికరణాశ్చైకోద్దిష్టశ్ర
 దే ఇదంతేపాద్యముపవీత, తుశంనోదేవింభి.....ప్రవంతున:। పాదాప్ర

శ్మతద్దక్షిణతస్త్వతీయాపటతత్త్వపితామహాప్రపితామహః గోత్రాక
 ణివసురుద్రాదిత్యయాపాఃసర్వవ్రతభోపవీతీస్వాగతమితీదక్షిణాప
 ణం సుస్వాగతమితీప్రత్యక్తాప్రాచీనావీతతత్త్వతఃగోత్రశర్మకవసురూ
 ణదంతేపాద్యంఞాపాద్యంకత్వాశంనోజేవి...తునఃపాదాప్రత్యక్షావస్థ
 యమాగోత్రశర్మకరద్రూపఞదంతేపాద్యంశంనోజేవి...తునఃపాదా
 ప్రత్యక్షా తస్త్వపితామహాగోత్రశర్మకావ్రత్యరూపఞదంతేపాద్యంశంనో
 వీ తునః పాదాప్రత్యక్షా సుజ్ఞోపవీతచతురశ్రావపైశ్చార్ధసంరతు
 న్నీవసంస్తాస్వాగతం సుస్వాగతమితీప్రత్యక్తై శ్చార్ధసంరతుకశ్రీమ
 వస్థ్యేశ్వరంతేపాద్యం శంనోజేవి తునః పాదాప్రత్యక్షా తస్త్వ
 ౩॥ అదావంతేచమధ్యేచవిష్టరేచవిశేషతః ఉచ్చిష్టపిండదానేచమస్మిన్దావ
 సుస్త్వతీ॥ అవతూహంపూర్వదేశేకర్తాస్త్వయంచపాదా ప్రత్యక్షా మ
 వ్యదేశేఅదామేత్ సవతార్థద్రాష్టాణాశ్చపురతః ప్రాబ్ధిభావనాశ్చ
 ౪॥ యు॥ పౌతార్థకీత్రధర్మాష్టాణాఉత్తరత ఉదబ్ధభుజపవీత్య గామీ
 మునితథాచపశ్యత్ ॥ వంశలస్కీత్రధాగేకుర్ముదాచవనంవిజాః । వ
 త్తీయమన్యవంవిద్యాదుధిరంయాన్యపశ్యమే । ఎతదాచవనంవిశ్లేశ్చర
 త్తదేవీకథవేత్ । ద్వీరాచామంతిశేవిప్రాగతేఽప్రత్యక్షేతాంఘ్రి ॥
 ౫॥ తౌనకః॥ కర్తురాచమహూర్వం భోక్తురాచవనంయతి । శ్వన
 మూత్రసమంతోయంతస్తాత్రస్త్వవజ్జయేత్ ॥ కుడైశ్చవిష్టరాకదత్వా చా
 వ్వాప్రాసుపజేశ్వర । భూశుద్ధించతతఃకుర్వాదగ్ధయైదేవపూర్వకంతతః
 కావకసంజ్ఞికావిశ్వేదేవాభూర్భువస్సువస్వాహస్తాంలయంవోవిష్టరామ
 శోపవిశంతుభవంతః । ప్రాచీనావీతతఃగోత్రశర్మకావీతభూర్భువసు
 ః అయంతేవిష్టరఃఅత్రోపవిశతుభవాన్ । తస్త్వపితామహా ప్రపితామ
 హః గోత్రాశ్చర్వాణివసురుద్రాదిత్యయాపాః పూర్ణోపస్సువస్వరాస్తాం
 అయంవోవిష్టరః అత్రోపవిశంతుభవంతః । ఏవమితరయోః ఉపవీతశ్చార్ధ
 సంరతుకశ్రీమహావిష్ణోమార్భువస్సువః స్వాహస్తాంలయంవోవిష్టరఃఅత్రో
 పవిశంతుభవంతః । ఎవంవిష్టరాకదత్వాచవ్యద్వైదేవేప్రాబ్ధిభా వుపజేశ్వ
 పౌతార్థమకంప్రత్యక్షు యుపజేశ్వపిత్రధర్మకాద్రాష్టాణానుదబ్ధభు
 నుపజేశ్వవిష్టవర్ధమేకంప్రాబ్ధిభాప్రత్యక్షుభువాఉపజేశ్వతథాచస్త్రీ

చాక్షుభానాదిత దేవానభ్యర్చ్యదక్షిణాకపితృణాః ప్రత్యుచ్చానివిష్టం
 మప్రేతంవిధిమనుస్తర్కతతః పాతానాయమ్యపాచినాపితి భవదక్ష
 యాప్రకాంతం శాధకర్షకరిమృణిసంకల్పాపహతా అనురా రక్షాగ్ం
 సిపికాచయెతుయంతిపృథివిమనుః అన్యత్రేతోగచ్ఛంతు యిత్రాన్యగతం మ
 నః పేతార్థంబాప్తానమిపేమాశుద్ధింకృత్వా ఉదీతాకామవరతిత్వరతి
 స్తస్యపఃపేతసస్పృహ్యః అనుంయభియదవృతకజ్జస్సనోవతుపేతోహవ
 తిలాన్వీర్యం దేవతాభ్యఃపితృభ్యశ్చమహాయోగిభ్యవివచ । నమఃస్వధామై
 స్వాహాయైనిత్యమేవనమోనమః అదిమధ్యావసానేషు త్రివింశ్లోక ముచ్చ
 తేత్ తత్పితృభ్యార్థాప్తానమిపేమహతా అనురా రక్షాగ్ం సి పికాచా
 యెతుయంతిపృథివిమనుః అన్యత్రేతోగచ్ఛంతుయత్రేహంకతంమనః । పూ
 ర్వవత్ ధూశుద్ధింకృత్వాతిలాన్వీర్యం ఉదీరతామవరతిత్వరానక్షన్తధ్యమా
 పితరస్పృహ్యః అనుంయభియ్యురవృకాబుతజ్జానైనావంతు పితరోహ
 వనుః అప్పిరభ్యక్షుః దైవార్థంబాప్తానమిపేమాశ్చీం ధూశుద్ధింకృత్వా
 యవాన్వీర్యాప్పిరభ్యక్షుః గాయత్యా సర్వతఃపాక్షి అపవిత్రః పవిత్రో
 వాసర్వావస్థాంగతోపివా యస్త రేతుండరీకాతుం సమాహభ్యంతరశ్శుచిః
 బ్రాధకాతేగయాంధ్యాత్వాధ్యాత్వాదేవంజనాదకనం వస్వాదీశ్చపితృ
 న్యాత్వాత్వతశ్శాద్ధంప్రవతకయే । ఇత్యుక్త్వాపవతకయ । సంపాదితాః
 సదాధాః దేశతఃకాలతశ్చశాద్ధయోగ్యాభవంత్యితిభవంతోబ్రువంతు ఇత్యు
 క్త్వా శాద్ధయోగ్యాభవంత్యితిప్రశ్నామః తత్రకాత్యాయనః ॥ సంక
 గ్వసనయోషష్టిద్వివీయావాహనేతథా । అన్నదానే చతుర్థిస్యాచ్ఛేషా
 స్సంబుద్ధయఃస్సృతాః పారసూరః ॥ అఘ్నకదానేవసంకల్పే పిండదాన
 తథాక్షయే గోత్రస్సంబుధనామానితథాతప్తృతిపాదయేత్ ॥ ఎతనుప
 క్షణంసర్వత్రేత్యధః ॥ నామగోత్రంపితృణాంతుపాపకంహవ్యకవ్యయో
 అర్చయేయపవిష్టాతుదైశ్చస్సృత్యక్తమాగతః । ఎతచ్చాపవితినాప్రదయే
 గంకార్యం ఉదబ్బుభిస్తుదేవానాంపితృణాం దక్షిణాముఖః ॥ ప్రదర్శితా
 ర్యదేనర్వం దేవభూర్వంవిధానతః నిక్షిప్యదక్షిణంకానుం దేవాస్సరిదరేద్య
 యః । భూహూతథా పరంకానుం పితృస్సరి దరేత్సదా ॥ ॥ తతః
 విశ్వే దేవార్థం బాప్తాన సమిపే ఉదబ్బుభి శివవిశ్వ దైవార్థం బా

ప్రకాశ సుయోగము ప్రకాయకాలకామకసంజ్ఞికానాంవిశ్వేషాం దేవా
నామికమాననమితీపాగగ్రాన్యభూకదభావానన దక్షిణతః ప్రదాయ
అపదత్వావసంసర్వోపచారేష్వద్యంతయోరపదత్వాత్ । ఎవంద్విరీయ
దాప్రప్రగస్థుతసనందత్వాత్ । దైవేతుగికిరీయతాం । మంత్రావృత్త్యా ఉభ
యత్రపార్థయేత్ ఓం శతధి ప్రత్యూయః । పాప్రప్రవంతు భవంత ఇత్యు
క్త్వాపాప్రప్రవామేతః తాభ్యం ప్రతీతచనం । యవైరస్వకీర్యాభావనన
పవిత్రకేశంసోదేవభృపయఃకీర్త్యాయవోసీతియవాంస్తధా । యదీవ్యా
ఇమంత్రేగమాస్తేవ్యస్యకంవినిశ్చీపేత్ । అస్మదేతాయాంభువిప్రాగగ్రా
దగ్ధానాస్తీకృతేవ్యస్యకంపాత్రవ్యయమాసాభ్యః ఉత్తావంకృత్వాపాప్రప్ర
పాత్రయోసవిత్తేగధామయవాన్వికీర్యపవిత్రాంతహీనతేపాత్రే । శనో
దేవీరభిష్టయే సుగంధునః ఉదకంసీయవిశ్వేభ్యా దేవేభ్యవోబుష్టం
జ్ఞామీత్యుక్త్యుక్త్యంకృత్యంతే । ఎవంద్విరీయపాత్రే అస్యకంకృహీత్వాయవో
సిధాన్యగాతోవావాదుతోమధుసంయుత । సిద్ధోదస్యస్వపాపానాం పవి
త్రమృషిభిస్తృతంఅఘకపాత్రయోర్యవాన్విశ్చీర్యఅస్యకంపాత్రయోః ఆ
మిగంధాః । ఇమానితులసీభ్యంగరాజదభాపత్రాణిచ । దేవపాత్రేనం
పన్నే । మసంపన్నే ఇతిప్రతివచనం । స్వాహాస్వాహాస్వాహాస్వాహా ఇతిప్రత్యేకంపు
తక్పృథగస్యకంవివేద్యబాప్రప్రమాస్తేఅపఃప్రదాయ । అవాహ్య । తదనుజ్ఞా
తోవిశ్వేదేవఇత్యుచాయవాకదభావానాదయ । కాలకామకసంజ్ఞికా
విశ్వాదేవాకభవత్సుఅవాహాభవ్యఇత్యుక్త్వా । అవాహయే త్యనుజ్ఞాతః ।
విశ్వేదేవానఅగతశ్చుజతామభిమగ్ంహవం । ఎదోబహిర్విషీదత । కాల
కామకసంజ్ఞికావిశ్వాదేవాభవత్సు అవాహయే మిత్యావాహ్య
యవైరస్వకీయవిశ్వేదవాశుణతేమగ్ంహవంమయ అంతరిక్షేయఉప
ద్యవిష్టయెత్సిజిహ్వ ఉతవాయజతా । అనద్యాప్తీర్విహిహి మాదయ
ధ్వం । ఉపస్థాయ ॥ అగచ్ఛంతుమహాభాగావిశ్వేదవా మహాబలాః । య
హ్యత్రవిహితా శ్రాద్ధేనావధానాభవంతుతే । ఇత్యుక్త్వాబాప్రప్రమాస్తే
అపః ప్రదాయయదీవ్యా అపఃపయసానంబహుభుక్త్యాఅంతరిక్షఉత
పార్థివీర్యాః । హిరణ్యవల్లాయజ్ఞీయాస్తానఅపశ్శన్ సోమస్సుహవాభ
వంతు । కాలకామకసంజ్ఞికావిశ్వేదవా ఇదంహో అస్యకం ఇతి హస్తే

ఘృణందత్వాప్రసరిపీడత్వావపండ్వితీయరాత్రాహునై అపీదానపూర్వ
కం ద్వితీయాఘృణపాత్రోదకందత్వావిశ్వేభ్యో దేవేభ్య ! స్థానమసీత అ
ఘృణపాత్రద్వయమస్మత్ప్రసరితధ్యాత్|| (పాదప్రభృతి మూఢాకంతం దేవా
నాపరిఘృజనం శిరోప్రభృతిపాదాంతం పితౄణాం పూజనం భవేత్) | అ
పీదానపూర్వకం || అర్చకప్రార్చిత భృక్ష్యర్చత || పాదాది మూఢాకం
తం సవ్యహస్తసంస్థమంత్రావృత్త్యా తయోర్యవా నవకీర్త్య గంధ ద్వారా
మితీభయోకాలకామక సంజ్ఞికా విశ్వేదేవాభాగశః అమీవో గంధాః ఇ
తి గంధాః ద్విద్విదః త్వాయ ఆయనైతే పరాయణితీభయోర్విశ్వేదేవాః అ
లంకరణార్థమాగ్నేయహారణ్యస్వాహం సమమమ | విశ్వేదేవా ఇమ నివః
పుష్పాణి ధూరసి ధూర్వ ధూర్వంతం ధూర్వతం యోస్తాం ధూర్వతి
తంధూపకాయం వయంధూవాకవివిశ్వేదేవాః ఆయమయం వోఘాహుః |
ఉత్త్యక్త స్వజాత వేదో వర్షం నిఋ ఋతం మమ | వసూగీ
శ్వేమహ్యమాహుషజీవనం చోదత | విశ్వేదేవా ఇమమిదం వో న్యోగః ||
యవానువాసాపావీతత గాత్సప్త్రయోభవతి జాయమానః | తద్ధీ
రాసః కవయశ్చన్మయం న్నాధీమోమనసాదేవయంతః | అంతఃప్రావర
ణంధంబహిః సావరణోఽథ మిదమాచ్ఛాదనద్వయం స్యాహం సమనమ
మ | ఇతి వస్త్ర దహంసారభ్యగంధోదకపూర్వం వస్త్రం దద్యాత్ | అచ్చా
దసాభాషేణ జ్ఞాపవీతం వాచద్యాత్ | విశ్వేదేవాః పవిత్రార్థ మిమేకుశాః |
అచకనం సంపూజంతః | అస్మిన్ ప్రత్యక్షే చ సర్వస్థిర్ధర్మస్థితీ భవంతో బుధీమ
తు | అస్త్య సుంకల్పసిద్ధిరీతి ప్రత్యుక్తే | మధావస్థాచికతం చ నీ వ్యతిరే
కవచనం || పత్యోద్యర్చనం చివ్యక సుంకల్ప్య గ్రహసంఖ్యంతతకృత్వా
త్యోకామప్రదక్షిణం | దభాః కృద్విగుణభుగ్నంస్తు ద్వైపామాన నమంత
ఆన నేష్యానంద ద్యాన్మతుప సైక దాచన | పృథీరావితి పృథ్వీభూభూమ్న
లహ సైలపరిప్రదాయ | తత్ప్రతాదిబ్రాహ్మణహ సైష్వర్యప్రదాయ రభా
ద్విగుణభుగ్నాః కృత్వా దక్షిణాభిముఖాత్వా పితౄగోత్రస్య తర్క
పేక్షస్య నకిండికరణాత్త్రైకోద్విష్టార్థా ఇదమాసనముపరిష్కృతు ఇతాన
నేనవ్యసే అనంద ద్యాత్ | (పునరివప్రదాయం వక్తం స ద్వైపామాన దక్ష
గ్రహసంఖ్యంతతకృత్వా సైలపరిప్రదాయం | సర్వతత్త్వ ప్రాచీనాత్మకానామిత

హినఇతితత్ప్రతితామహాపాలేః పితౄణామితిత్వమ్ । మధువాతా ఋతాయ
 తేమధుక్షరంఛిసింధవః । మాధ్వీర్మన్మంత్యోవధీః॥ మధుః మధునక్రముతో
 వసి.....ద్యౌరస్తునఃపితా । మధుఃమధుమాన్వీవనస్తతి...గావోభవంతు
 నః॥ ఇతి తద్విత్పాలేమధుదత్వా ఎవమితరయోరపిదత్వా (సోమస్యస్త్వి
 ఓరసితమవమిత్విషిధూః యాదవమృతమసిమృత్యోమాపాహీదిద్యోవై
 పాహ్యకృష్టాదందశూకాః) । వక్షిణహస్తసర్వాంగురీధిః తద్విప్రఘ్నాపా
 తోదకంఽప్రదక్షిణంపరిష్లావ్య । అవష్టాదందశూకాఇప్రీతత్పాత్రస్థంతు
 డాదికం అంగుష్టానామిథాభ్యాంగృహీత్వా । నీరస్తం నమచేష్టరఇతిదక్షి
 ణోనిరస్యాపపుపస్సుక్య । ఎవమితరయోఃపాత్రయోరపిక్యత్వా శంసో
 దవీరభీద్యయే వంతునః । అస్థిరవోత్త్య । పెరేతపాలేఃపిమిగంధాపుపతి
 డ్యంతు । ఇమానిపుష్పాణి । ఆఘ్నాపాలేఃపిమిగంధాః । ఇమానిపుష్పాణి । ఋ
 తపాత్రంసంపన్నంసుసంపన్నంఇతిప్రతివచనం॥ పితౄపాత్రాణి సంపన్నాని
 పుపతివతామగ్న్యైఃఇతిప్రేతార్హ్యపాత్రంనివేద్యోద్విత్ప్రీతాంప్రయాజాం
 స్వరాఘ్నాన్సరాఘ్నాన్సరాఘ్నాన్సరాఘ్నాన్ । ఇతితత్తదర్హ్యపాత్రం తస్మైత
 త్సైన్నివేద్యం । ప్రేతార్హ్యపాత్రాణామస్తేఽపిదత్వా దక్షిణాభిముఖస్తీర్థక
 షితరంగోత్రేశర్తాణంప్రేతం భవత్సు ఆవాహయిష్యఇత్యుక్త్యా ఆవాహ
 యేత్యనుజ్ఞాతః । యజమానస్యపితరంగోత్రంశర్తాణం ప్రేతం భవత్సు
 ఆవాహయామి । ఆయాహీప్రేతసోమ్యాగంభీరైఃపరీధీఃపూర్వైః । ప్రతా
 మస్తభ్యందదద్రయించదీర్హయత్వంచ శతకాతదంచ । ఇత్యావాహ్య ।
 తద్విత్పాలేనావాహయేత్ । ప్రేతస్యావాహనంకృత్వాపుశంతస్త్వైత్యుచా
 పిత్వం॥ ఆవాహయేత్యనుజ్ఞాతోదపేదాయంతునస్తతఃతద్విత్పితామహ
 ప్రపితామహాగోత్రాశర్తాణః వసురుద్రాదిత్యరూపాభవత్సుఆవాహ
 యిష్యఇత్యుక్త్యా ఆవాహయేతితైరనుజ్ఞాతః । తద్వితరం గోత్ర శర్తాణం
 వసురుపంభవత్సుఆవాహయామి । పుశంతస్త్యావాహమహపుశంతస్సమిధీన
 హి । పుశంసుశతతపహపిత్వంహవిషేఆత్తవే । ఇతితద్వితరమావాహ్య ।
 తద్విత్పితామహం గోత్ర శర్తాణం ద్రూపంభవత్సు ఆవాహయామి । పుశం
 తస్త్యా = ఆత్తవే । ఇతితద్విత్పితామహమావాహ్య । తత్ప్రపితామహం గో
 త్ర శర్తాణం దివిర్గూపంభవత్సుఆవాహయామి । ఇతితద్ప్రపితామహ

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ।

మాతావ్యుఁడై యెంతయును పుతరస్సోమ్యాసోగ్నిహ్వత్వాపరిధిఁజేరకయైనఁ
 తస్మిన్మృత్యుస్వర్గయామదంత్యధిబ్రువంతులెలవంత్యస్తాః । తత్ప్రత్యాదివప
 స్థాఃకృత్యోగ్నిహ్వయః । ఏవంసమీపేనిధాయః । అగ్నర్థక్షీణతః సత్యపా
 ణెరంగుస్తానాదికాభ్యాంపురిమిమధిమృత్యుఁడై యేపార్థివాసఃపితరోయేతం
 తదిత్యుమేదివ్యామేచదిత్యాః । యేవామృతాబధూపుస్తేలస్త్రిణ్యుజ్జేనమవ
 యంత్రామిణజపిత్యాః । తతఃపాత్రానామృత్యుపితుర్గోత్రస్యశమః । యేతస్య
 తత్ప్రత్యుపితామహప్రపితామహైర్గోత్రైశ్శర్వభిః । వసురుద్రాదిత్యయామైస్స
 హమానోదకసాపిండ్యసిద్ధిద్వా రావస్త్వాదిపిత్వలోకప్రాప్త్యర్థం పితుగోత్ర
 త్రస్యశమః । యేతస్యపాత్రస్థోదకంతత్ప్రత్యుపితామహప్రపితామహానాం
 గోత్రాణాంశమః । యేవసురుద్రాదిత్యయాపాత్రాం పాత్రస్థోదకైస్సహ
 సంయోజయిష్యే ఇతి సంకల్ప్య । సంయోజయేత్కృహీతదక్షిణేద్రాక
 త్తదైరనుజ్ఞాతః । యేతపాత్రస్థోదకం కించిదాదాయ । సమా
 నీవలకూటః । సమానామృదయానివః । సమానమస్తుమామనః । యథా
 వస్సుసహసంసంజ్ఞానంనస్త్యేః । సంజ్ఞానమరణేః । సంజ్ఞానమగ్నివాయువ
 యః । ఇహస్తాసునియచ్చతం । పితుగోత్రశర్వణైతత్ప్రత్యుపిత్రస్థోదకం తత్ప్ర
 త్యుపిత్వధిగోత్రైశ్శర్వభిః । వసురూమైస్స హైతత్ప్రేతిలోదకంతస్తే తస్యరా
 శమః । ఇతిగృహీతప్రేతపాత్రోదకంతత్ప్రత్యుపాత్రేనసమ । యేసమానాః
 సమనసఃపితరాయమరాజ్యే । తేహం లోకఃస్వరానమోయజ్ఞో దేవేమకల్ప
 తాం । యేసదాతాస్సమనసోదేవాదేవేషుమామకాః । తేహగ్నీక్షిమః । కల్ప
 తామస్త్రిణ్యుజ్జేనమగ్నివాయువభిమంత్రాః । త్రైవారి
 కృక్షస్తరిణ్యుత్వా । అథకాపితుగోత్రస్యశమః । యేతస్యపాత్రస్థోద
 కంతప్రేతితుగోత్రస్యశర్వణోవసురూపస్యపాత్రస్థోదకైస్సహైతత్ప్రే
 త్తనావోదకంతస్తే తస్యరాశమః । సమానీవ లకూటారిరిచిద్వాభ్యాం కృహీత
 ప్రేతపాత్రస్థోదకంతత్ప్రత్యుపాత్రేణసమైత్ । యేసమానా ఇత్యాది ॥ ఏవం
 తత్ప్రత్యుపితామహప్రపితామహయోరపిత్రినరపిత్రితపాత్రస్థోదకం కించిదాదా
 యః । సమానీవలకూటః । ఇహస్తాసునియచ్చతం । పితుగోత్రశమః । యేతస్య
 తాత్రస్థోదకంతత్ప్రత్యుపితామహైర్గోత్రైశ్శర్వభిః । వసురూమైస్స హైతత్ప్రే
 త్తనావోదకంతస్తే తస్యరాశమః । ఇతిగృహీతప్రేతపాత్రస్థోదకంతత్ప్రత్యుపితామ

హపాత్రేనయేత్ । యోజమానాస్సమనసః... శతగుంసమాః । ఇతిసం
 పృష్టమఘ్నామభిమంత్రకృత్తస్సరణంసుర్యాతేతథాకల్పకారికా । అసావి
 దంతేపితృభిస్సహంబుపితామహాత్మప్రపితామహైశ్చ । ఇత్థంసముచ్చార్య
 జలేనయోజ్యం పేతోదకంపీడమపిస్వపిండైరిత । తతః పేతాఘ్నా
 పాత్రశిష్టోదకంతస్విప్రహస్తైపవిప్రంనిధాయ॥యాదివ్యా ఆపః శగ్ సో
 నాస్సుహవాభవంతు । యజమానస్యపితః గోత్రశర్తృప్రేతసపిండికరణా
 త్యైకోద్దిష్టశ్రాద్ధేగంధాంతేఅఘ్నాముపతిష్ఠతు । అఘ్నాంధత్వాతత్ప్రధానం
 బ్రాహ్మణహస్తేఅవిదత్వాదభావంతథాకాయ యాదివ్యాఆపః శగ్
 సోనాస్సుహవాభవంతు తద్వితఃగోత్రశర్తృ వసురూపభవంతేఅఘ్నాం
 హస్తేఅఘ్నాంధత్వాత్ । అస్త్యఘ్నామితప్రతివచనం॥యాదివ్యాఆపః । భ
 వంతుతద్వితామహగోత్రశర్తృ రుద్రరూపభవంతేఅఘ్నాం । అస్త్యఘ్నా
 మితిప్రతివచనం॥యాదివ్యాఆపః భవంతుతత్ప్రపితామహ గోత్రశర్తృ
 ఆదిత్యరూపభవంతేఅఘ్నాం । అస్త్యఘ్నామితిప్రతివచనం । యాదివ్యాఇతి
 మంత్రేణహస్తేష్వఘ్నాంనివేషేత్ । తద్వితృపితామహప్రపితామహేభ్యః
 స్తానమసే । బ్రాహ్మణహస్తేష్వపాదత్వాఇహలోకంపరిత్యజ్యగతోసేపరమాం
 గతిం॥యోజయ్యాఘ్నాం(ఇతిపేతాఘ్నాపాత్రంభిత్వాపశ్చ ద్విస్సజేత్)
 తద్వితృపితామహప్రపితామహేభ్యఃప్రాత్రాజిస్తానానిష్ఠ । స్వస్థానమసీ
 ప్రతివచనం॥తతశ్చుద్ధాదకంధత్వాఅచతపాచికేత॥ మూఢాకాదిపాదప
 ర్యంతంసవ్యసంస్థంతైరవకీర్య । గంధద్వారం ధురాధపాకం శ్రియం
 పితఃగోత్రశర్తృప్రేతసపిండికరణాత్యైకోద్దిష్టశ్రాద్ధేగంధాంఠపతిష్ఠంతు
 అయనేతేపరాయణే ఇమే । పితఃగోత్రశర్తృప్రేతసపిండికరణాత్యైకో
 ద్దిష్టశ్రాద్ధేఅంగుళ్యాభరణముపతిష్ఠతు । కణాభరణాధాంకుండలద్వయ
 ముపతిష్ఠతు । ఇమాన్విప్రాణీ ధూంసేధూర్వామః ॥ పితఃగోత్రశర్మణ
 ప్రేతఅయంతేధూపః । ఉద్దిష్టస్వజాతచేదః-విశోదశః । పితఃగోత్రశర్మణ
 ప్రేతఇదంతేజ్యోతిః॥యూకాసువాసాః = జేవయంతః పితః గోత్రశర్మణ
 ప్రేతఅంతఃప్రావరణీయాధాం బహిః ప్రావరణాధాం ఇదమాచ్ఛాదన
 ద్వయముపతిష్ఠతు । పవిత్రాధా మిమేసుగాః । అచకనం సంపూర్ణమ
 స్వీత్యాదియథావిధ్యచితమిత్యంతం పూర్వవత్ ॥ పితామహ ద్యుచా

నంకరిష్ట్యే॥ తత్త్వపితామహప్రపితామహానాంగోత్రాణాం శర్మణాం
 సురుద్రాదిత్యరూపాణాం॥ అచతప్రావృతఃపుత్రరన్నధృష్ట్యతః॥ అ
 నేమం త్రేణప్రతిచాక్ష్మణశిరః॥ ప్రభృతిపావపర్యతం సవ్యసంస్థం తిలై రహ
 కీర్య॥ గంధద్వారాం శ్రియం॥ తత్త్వపితామహప్రపితామహః భాగః
 అమీవోగంధాః॥ తథాచస్తృతిః॥ దశోద్దకం గంధమూల్యం ఘాపదీపంసవ
 స్త్రుకం॥ కర్పూరంచందనోపేతం సుగంధంసితచందనం॥ దేవతేదైవపిత్యైవ
 గంధదానం ప్రశస్యతే॥ తులసీతపత్రంచ భృంగరాజంతదైవమ్॥ మరుగంమ
 ల్లికాదైవవిశ్వాణాం దత్తమక్షయం॥ తులసీప్రాశస్త్యం నారదీయే॥ తులసీ
 గంధమాత్రేణపితరస్తుష్టిమాత్మయః॥ ప్రయాంతిగరుడారూఢాస్తత్త్వదం
 చక్రపాణినః॥ తులసీంశ్రాద్ధకాలేతుదత్వాశిరసిధారితే॥ దాతాభిక్తాపితా
 తస్యవిష్టులౌకమహీయతే॥ పితృపిండార్చనంశ్రాద్ధేయైః కృతంతులసీదత్తైః
 పణితాః పితరస్తేనయావచ్చంద్రరహమేదీనిధూపార్థంగుగ్గులుందద్వాధ్యు
 తయుక్తంమధూతరటం॥ ఘృతేనదీపోదాతవ్యస్తీలత్రైలేనవాపునః॥ అపరా
 రే॥ వాసోపిసర్వదేవత్యంసర్వదైవైరభిష్టుతం॥ వస్త్రాభిషక్తియాగస్యా
 ద్యజ్ఞదానాదికాః క్వచిత్॥ తస్మాద్వస్త్రాణిదేయానిశ్రాద్ధకాలేవిశేషతః॥ ఆ
 చ్ఛాదనంతుయోదద్యాదహతంశ్రాద్ధకర్తృణామయశ్శ్రీకామమైశ్వర్యం రూ
 పంచలభేత్థేధువం॥ తదభావేయజ్ఞోపవీతంవెతికాత్యాయనః॥ తథాచాపరా
 రే॥ యజ్ఞోపవీతంయోదద్యాచ్ఛాద్ధకాలేమధర్తవీత్॥ పావనంసర్వవి
 ప్రాణాంబ్రహ్మదానస్యశతృలం॥ ప్రాచీనావిత్యధేదానింగంధమూల్యంస
 ధూపకం॥ దీపంవస్త్రంయథాశక్తిదేయంవార్యంతరాంతరం॥ ఆసనేష్యాస
 నందద్యాదచ్చతేష్వర్చితంతథా॥ నక్షత్రతేతరావారినిరాశాః పితరోగతాః॥
 ప్రకృతమనుసరామః॥ ఆయనేతేపరాయణే... ఇమే తస్మితపితామహప్ర
 తామహః ఆలంకరణార్థం అగ్నియంహిర్యంస్వధానమనమమ॥ ఇమానినః
 పుష్పాణితులసీపత్రంచధూరసి... వయంధూర్వామః॥ తత్త్వపితామహ
 పృషితామహః॥ అయమయంవోధూపః॥ హస్తవాతాహతంధూపంయేపిబంధి
 ద్వీజాతయః॥ వృథాభవతితచ్ఛ్రాద్ధంతస్తాత్తంపరివర్జయేత్॥ ఉద్దిప్యస్వజాత
 వెదో... శిశోదక॥ తస్మితపితామహప్రపితామహః ఇదమిదంవోజ్యోతిః॥
 యువాసువాసాః... దేవయంతః॥ తస్మితపితామహపృషితామహః ఆంతః

ప్రావరణార్థంబహిః ప్రావరణార్థమదమాచ్ఛాదనద్వయంస్వధానమః నమ
మ॥ వస్త్రాభావేయజ్ఞోపవీతంవెతికాత్యాయనః॥ తద్విత్పవితామహ ప్రవితా
మహః పవిత్రాభిరమమేకుశాః॥ అచానంసంపూణం॥ అస్త్రీత్యాదీయ
ధావిధ్యచితమిత్యంతం పూర్యవత్ ॥ యజ్ఞోపవీతవిష్టోరచానం కరిష్యతి
సంకల్ప్య ॥ విష్ణ్వథప్రాప్తామస్తేఅపః ప్రదాయ ॥ శ్రాద్ధ సంరక్షకశ్రీ
మహావిష్టోఇదమాసనం॥ ద్వాదభాప్రాగ్రా ఆసనెదక్షిణభాగ దద్యాత్
అపఃప్రదాయదే వెక్షణఃక్రియతాం॥ ఓంశభేదిప్రత్యక్త॥ ప్రాప్నోతుభవా
ప్రాప్నోతువాని॥ ప్రాగ్రాదభాంత్యగ్ స్తీర్యతేమలఘ్యథంపాత్రంసా
దయత్వా ఉత్తాసంకృత్వా పవిత్రేనిధాయావోక్ష్యయవాన్వికీర్య॥ శంనోదే
వీరభిష్ట...స్రవంతునః॥ విష్ణవేతెజుష్టంగృహ్లామి॥ అపొనీయ॥ యవోసీతి
యవాన్వికీర్య అఘ్యపాత్రే అమీగంధాః॥ ఇమానిశ్రీతులసీదభాపత్రాణి
శ్రీ, దేవపాత్రంసంపన్నం॥ సుసంపన్నమితిప్రత్యుక్త॥ స్వాహాఘ్య ఇత్య
ఘ్యం నివేద్య॥ శ్రాద్ధసంరక్షకశ్రీమహావిష్ణుం శంఖచక్రగదాధరం భవత్సు
అవాహయిష్యే॥ అవాహయేత్సనుజ్ఞాతః॥ తద్విష్ణుః పరమంపదం...రా
తతం॥ శ్రాద్ధసంరక్షకశ్రీమహావిష్ణుం శంఖచక్రగదాధరంభవత్సు అవాహ
యమి॥ తద్విప్రాసోవిపన్యవోజాగృవాంసస్సమింధతే॥ విష్టోర్యత్సరమం
పదం॥ ఉపస్థాయహస్తాదకందత్వాహస్తైపవిత్రేనిధాయ॥ యాదివ్యాఅపః
...భవంతు॥ శ్రాద్ధసంరక్షకశ్రీమహావిష్టో ఇదంతేఅఘ్యం॥ అస్త్ర్యఘ్య
మితిప్రత్యుక్త॥ విష్ణవెస్తానమసీ అఘ్యపాత్రమన్యత్రనిధాయహస్తాదకం
దత్వా॥ అచాతప్రాచాత॥ పాదాదిమూర్ధాపర్యంతంయై రవకీర్య॥ గం
ధద్వారా...శ్రియం॥ విష్టో భాగశః అమీవోగంధాః॥ సుగంధాః ఆయనై
తే...ఇమ॥ అలంకరణార్థం అగ్నేయం హిరణ్యం స్వాహానమః నమమ
ఇమానిశ్రీతులసీదభాపత్రాణి॥ ధూరసీ...వయంధూవామః॥ విష్టో అ
యంతేధూపః॥ ఉద్దీప్యస్వజాతవేదోపఘ్నం...దిశోదశ॥ విష్టో ఇదంతే
జ్యోతిః॥ యవాసువాసాః...దేవయంతః॥ విష్టో అంతఃప్రావరణార్థం
బహిః ప్రావరణార్థమిదమాచ్ఛాదనద్వయం స్వాహానమఃనమమ ॥ వస్త్రా
భావేకుశాన్వేదిప్రచేతాః॥ విష్టోపవిత్రాభిరమమేకుశాః॥ అర్చనంసంపూ

కురకాగిమండలానికృత్వా భోజనపాత్రాగ్రీ నిధాయదత్తుః స్త్రీతైః
 దిక్షభస్మనాచమర్యాదాంకృత్వా ॥ అకృత్వాభస్మమర్యాదాయః కురకా
 త్వాణిభోధనం । ఆసురంతద్భవభాగ్ధంపితృణాంనోపరివృత । సర్వేషాం
 బ్రాహ్మణానాంహస్తోవకందత్వాదై వపాత్రేషుప్రదక్షిణం పరిషిచ్యపితృ
 పాత్రేషుప్రదక్షిణంపరిషిచ్య । ప్రాచీనావీతీభోజనాథాదనాద్దుద్భవత్య
 ఘృతాక్రంత్యత్వా (మిత్రగోత్రస్యశర్మణః) పేతస్యసపిండికరణాప్యైకో
 ద్విష్టక్రాద్ధేభవదనుజ్ఞయాపేతాహుతింహూష్యామితిసంకల్ప్య । ఔపా
 సనాగ్నౌదక్షిణతోంగారాన్నిరూహ్య । పరిస్తీర్యపదక్షిణంపరిషిచ్యమె
 ట్టణేనాదాయ । పిత్రేగోత్రాయశర్మణేపేతాయయ మాయచస్వాహ ।
 ఇతిహుత్వాపసవ్యం సమంతంపునః పరిషిచ్యతచ్ఛేషాత్పేతపాత్రే కించి
 ద్దత్వా । తచ్ఛేషమన్యస్త్రిస్త్విదధాతి॥ పేతాహుతిశేషం భాక్త్యుభాజనస
 ద్యాత్ । (పునరపిభోజనాథాదనాద్దుద్భవత్యఘృతప్లుతంకృత్వాప్రాచీనా
 వీతీభవదనుజ్ఞయా అగ్నౌకరణంకరిష్య ఇత్యుక్త్వా కురుష్యేతితైరనుజ్ఞాతః
 ఔపాసనాగ్నింపరిసమూహ్యదక్షిణాపాగ్నౌదధైదగ్ని పరిస్తీర్యా
 పదక్షిణంహూష్టింసమంతంపరిషిచ్య । అధ్వయోరుపవిశీదక్షిణంజాన్వాచ్య
 మక్షిణాక్షిపస్తీర్యతేనా వదాయాభిఘూర్య । సోమాయపితృపీతాయస్వధా
 నమః । సోమాయపితృపీతాయేదం । పునరప్యేవమె ట్టణేనాదాయ । అభి
 ఘూర్య । అగ్నయేకవ్యవాహనాయస్వధా నమః । అగ్నయేక వ్యవాహనా
 యేదం - ఆహుతిద్వయమాపాసనాగ్నౌహుత్వా అపదక్షిణంతుష్టం స
 మంతంపరిషిచ్య । తథాహుత్యసః॥ సపిండికరణంపిత్రోకర్యాఔపాసనాన
 లే ఇతిరేషాంసపిండానాంతోకాగ్నౌవిధీయతే । సాగ్నికౌపాసనే నగ్నిర
 గ్నౌకుర్వీతతాకిక । పాణౌహూచంప్రశంసంతినత్వాపస్తంబశాఖినామితి
 అపరి॥ (అగ్నౌకరణంకర్తరిః సపిండికరణానిషు) స్నాతకావిధురవాసుర్భ
 దివాబ్రహ్మచారిణః అగ్నౌకరణంహూచంతుకుర్యంతేతాకికానలేపూర్ణా
 శ్రమః॥ అనాపీతాగ్నౌర్విధురస్యపాపితిోస్సపిండివతథాపరేషాంహూ
 మక్రియాంతాకికపావకెదకుర్యాన్నపాణౌహూసాపిహూమితి॥ సాగ్నికస్య
 పాసనాగ్నౌపేద॥ అపరోవిశేషః ॥ ప్రాచీనావీత్యనుజ్ఞాయామథకతోపవి
 తవా ॥ ద్వితీయపరిషేకంతమాచరేదిత్యుక్తమితి ॥ సరూహ్యవహ్మరం

గారాఁగ్రహతాయచయమాయచ । స్వాహావిజుహుయాదేనంత్రైత్వాతద్దో
 త్రనామనితథాచస్తృతిః ॥ ఔపాసనాగ్నోకతవ్యంయదగ్నా తాకికృ
 తం । తతఃశ్రావణవిధివచ్చాయః కుర్యాచిత్యాహగౌతమః । జ్యేష్ఠభౌతాన
 స్సిదూంతస్యోతరనిష్ఠస్తస్మిమాఽథవేత్ । కనిష్ఠేనేవకతవ్యాసపిండి
 కరణక్రియా । సపిండికరణంపుత్రపితుఃకుర్వీతయోగ్నిమాఽ । అగ్నిమక్రి
 యానప్యాదకోద్దిష్టాద్యతెక్యచిత్ । ఇతి॥ తతఃప్రాచీరావీతియాష్టింమేక్షణ
 మనుప్రహృత్యహుతశేషంకిరీతీంచినోజనపాత్రేషుస్వధేయమినిధా
 యతచ్ఛేషమన్యస్తేఽపాత్రేనిధాయభోజనపాత్రేతేషుఉపస్తీర్యఉపవీతి
 న్నుపరివేషణాదికం కృత్వాఅభిఘ్నా ॥ తథాచస్తృతిః । సూపేవాపరమా
 న్నైవాస్మృతపాత్రంవినిశ్చివేత్ । తద్యోజ్యమాసురంపోక్తంనదాతుః పార
 తాకికం । ప్రేతశ్రాద్ధసపిండే చనిజపెదన్నమాక్రకర్తృనాయత్రాసర్వంహ
 విః పోక్ష్య ఉజ్జ్వలితపవిత్ర్య । దేవసవితఃప్రసవ । సమంతంప్రదక్షిణంపరి
 పిచ్యదక్షిణంజాన్వాద్య కరాభ్యాం పాత్రౌగృహీత్వావిశ్వేదేవాఇదంవిష్ణు
 రితుక్వాప్తే శ్వదేవకే । పృథివీత ఇదంవిష్ణురిత్యేతాపితరేషు । సర్వాణి
 పృథివిజ్యేవస్వర్గయేదికేచన॥ పృథివీతేపాత్రంద్యౌరపిధానం బ్రహ్మణస్త్యా
 ముఖేజుహూమిదాహ్వానాంత్రాపానాహునియోర్జుహూమ్యతీతమ
 సిమైసాంక్షేస్తా అముత్రాముష్టికాలోకే । ఇదంవిష్ణుర్విచక్రీమత్రేథానిద
 థేపదం । సమూఢమస్యపాగ్ం సురేనావహవిష్ణోహవ్యంరతుస్వేతిబ్రాహ్మ
 ణాంగుష్ఠమన్నైవివేశ్యకాలకామక సంజ్ఞికావిశ్వేదేవా ఏతద్వోహవ్యంసప
 రికరంకాలకామక సంజ్ఞికావిశ్వేదేవాదేవతా ఇద మన్నిసపరికరంహవ్యం
 బ్రాహ్మణస్త్రైహవనీయార్థేదత్తం హస్యమామంచ ఆపృష్టైస్తత్సవకంఽయే
 యంభూఃగదాధరో భాక్తా అన్నం బ్రహ్మ అహంబుభిహ్నాభాక్తాచ బ్ర
 హ్మసర్వంఖల్విదంబ్రహ్మ సావణం పాత్రమక్షయకటాబ్ధాయేయంకాలికా
 మక సంజ్ఞికేభ్యోవిశ్వేభ్యోదేవేభ్యః ఇదమన్నమమృతస్స రూపమాతుష్ఠే
 దాఽస్యమానమక్షయ తుష్కర్తంయథాభాగం ఓంతత్సత్ హవ్యంస్వాహా
 నమః సమమేతీసదర్భయవముదకంమామావిస్మజేత్ ॥ గయాయాంశ్రీగుర్
 పారాచి సమస్తపాదభుదత్తమస్త్రితి భవంజోబుధత్విత్తిబ్రూయాత్
 సమస్తపాదభుదత్తమస్త్రితి భవంజోబుధత్విత్తిబ్రూయాత్ ॥ గద

ధరః ప్రియతామివదత్ ॥ స్మృతినంగహే ॥ హస్తప్రత్యక్షనానూ
 ర్ధ్వంపాణిభ్యాం పాత్రధారణం । త్యాగదక్షిణముత్సృజ్యవికేరసవ్యము
 త్సృజేత్ ॥ ఏవంద్విత్రియపాత్రమన్నందేవ సవితః ప్రసువేతసమంతం ప
 రిషిచ్యపృథివీతే పాత్రమిత్యాదిగదాధరః ప్రియతామిత్యంతంకృత్వామై
 దేవాదివ్యేకాదశస్థపృథివ్యా మధ్యేకాదశస్త్రాల్పపదోషహీ నైకాదశస్థతే
 దేవాదుజ్జమిమంబుదధ్వం । ఇత్యుపస్థాయప్రాచీనావీత్రిపతాయాన్నంప్ర
 సవ్యంతూష్టిం సమంతంపరిషిచ్యసవ్యంతాన్వాచ్య । పృథివీతేపాత్రం...
 చాహ్వానస్యత్వా ప్రాణాపానయోర్ద్వహోవ్యో శీతమసిమాన్యజ్ఞేషాఅ
 ముత్రాముష్టింఘోత । ఇదంవిష్టుర్విచ । పాగ్ంసురే । శ్రీవిష్ణో అన్నంరక్ష
 స్వ । పితఃగోత్రీశర్వప్రేష ఏతత్తై అన్నంసపరికరంపితాగోత్ర శ్శర్మా
 ప్రేణోదేవతేదమన్నం సపరికరం చాహ్వానస్త్వహవసీయాధేద త్తందాస్య
 మానంచాతృప్తే తత్సర్వంగయేయంధూః గదాధరోభోక్తాఅన్నంబ్రహ్మ
 అహంచబ్రహ్మభోక్తాచ బ్రహ్మసర్వంభిష్టదం బ్రహ్మరజతమయంపాత్ర
 మక్షయవటచ్చాయేయంపిత్రేగోత్రాయ శర్వణేప్రేతాయ ఉదమన్నంస
 రికరంసోపసూరంసదక్షిణాకంసతాంబూలంసఘోషిధానోదమంధిం సమి
 డికరణాన్వైకోద్యత్కాగ్ధిస్థానైశత్యప్రగర్థముపవిష్టుర్విచద్యాత్ ॥తేథాస్త్రీ
 ఇవ్రతవచనం ॥ తత్ప్రిత్రర్థబ్రాహ్మణహస్తేఅవఃప్రదాయ । అపదక్షిణంతూ
 ష్టింపరిషిచ్యపృథివీతే పాత్రమిత్యాదిస్వధాన్వైకవ్యంరక్షస్వ । తత్పితఃగో
 త్రీశర్వవసురూప ఏక క్షేకవ్యంసపరికరం తత్ప్రితాగోత్రశ్శర్మా వసురూ
 పదేవతేదమన్నం సపరికరం కవ్యంబ్రాహ్మణస్త్వహవసీయాధేద త్తందా
 స్యమానంచాతృప్తే తత్సర్వంగయేయంధూఃగదాధరోభోక్తా అన్నంబ్ర
 హ్మ అహంచబ్రహ్మభోక్తాచ బ్రహ్మసర్వంభిష్టదంబ్రహ్మరజతమయం పా
 త్రమక్షయవటచ్చాయేయంపిత్రేగోత్రాయశర్వణే వసురూపాయ ఉదమ
 న్న మమృతస్వరూపమాతృప్తైర్దాస్య మానమక్షయప్రప్రగర్థయథా భాగ
 మాంతత్వత్ స్వధాకవ్యంనమః । నమఃపేదించద్యాత్ । గయాయాంశ్రీరుద్ర
 పాదాదిసమస్తపాదేషుదస్త్రేతి భవంతోబ్రువంత్వితి । బ్రూయాత్ । గ
 యాయాంశ్రీరుద్రపాదాది సమస్తపాదేషుదత్తమస్త్రీతిప్రేతవచనం । గ
 దాధరఃప్రియతాం । తత్ప్రితామహపాత్రీమపదక్షిణంతూష్టింసరిషిచ్య పృ

ధివితేపాత్రమిత్యాది — స్వధావిష్టోకవ్యంరక్షస్వ । తత్ప్రతామహగోత్ర
 తత్తక్షణదుద్రూప ఎత తైకవ్యంసపరికరంతత్ప్రతామహః గోత్రఃశర్తరుద్ర
 రూపోదేవతేదమన్నం—అక్షయవటఛాయె యంతత్ప్రతామహాయ గోత్రా
 యశర్తణే రుద్రరూపాయ ఇదమన్నమమృతస్వరూపమిత్యాది గదాధరః
 ప్రియతామిత్యంతంపూర్వవత్ । తత్ప్రపితామహపాత్రమిపదక్షిణం పరి
 షివ్యవ్యధివితేపాత్రమిత్యాదిస్వధావిష్టోకవ్యం రక్షస్వతత్ప్రపితామహ
 గోత్రశర్తక్షణదుద్రూపఎత తైకవ్యం సపరికరంతత్ప్రపితా మహఃగోత్రః
 శమా ఆదిత్యరూపోదేవతేదమన్నం... అక్షయవటఛాయెయంతత్ప్రపితా
 మహాయగోత్రాయశర్తణేఆదిత్యరూపాయ ఇదమన్నమమృతస్వరూప మి
 త్యాది గదాధరఃప్రియతామిత్యంతం పూర్వవత్దత్వా । యేదేహపితరో
 యేదనహయారో భృవిద్వయాగ్ంశ్చనప్రవిద్వ । త్వంవెద్ధయతతేజాతవేద
 స్వధాభిర్వర్ణగ్ంసుకృతంజావస్వఇత్యుపస్థాయ । యజ్ఞోపవీతీవిష్ణు పాత్రం
 ప్రదక్షిణం దేవసవితః ప్రసువేతిపరిషిచ్యపృథివితేపాత్రమిత్యాదిస్వా
 హవిష్టోకవ్యంరక్షస్వ । బ్రాధసంరక్షకశ్రీమహావిష్టో ఎతత్రేహవ్యం సపరిక
 రం బ్రాధసంరక్షక శ్రీమహావిష్ణువైదమన్నం — సౌవణికంపాత్రమి
 త్తయవటఛాయెయంతాధిధనంరక్షక శ్రీమహావిష్ణువేశంభవకగదాధరాయ
 ఇదమన్నమిత్యాది — స్వాహానమఃనమఃగదాధరఃప్రియతామిత్యంతంపూ
 ర్వవద్దత్వా । తద్విష్టోఃపరమంపదం... రాతత । తద్విసాసోవిపన్యవోజా
 గ్యవాంసస్సమింధతే । విష్టోయతృపరమంపదం ద్వాభ్యాముపస్థాయ నవ
 తాభ్యోపిత్పభ్యశ్చమాహాయోగిభ్యోవచ । నమస్స్వధాయైస్వాహాయైఽపి
 మవసమోనమః సప్రవ్యాధాదశాణేభ్యుమృగాఃకాలంజనెగిరౌ । చక్ర
 వాకాశ్చరద్వీపహంసాస్సరసిమానసే । యస్తజాతాఃకురుక్షేత్రేబ్రాహ్మ
 నాచెదపారగాః । పృథితాదీక్షుమధ్వానంయాయంతేభ్యావధీదథ । ఆ
 మూర్తానాంచమూర్తానాం పితౄణాందీప్తతేజసాం । నమస్సామిసదాచే
 సౌధ్యాయినాయోగవత్సమాం । చతుర్భిశ్చవతుర్భిశ్చద్వాభ్యాంపంచ
 భిరేవచ । హూయతేవత్రనదాక్వాభ్యాంసమేవిష్టుఃప్రసీదతు । ఓంభూర్భువ
 స్సువః । ఓంతత్సవతు...దయాత్ । సత్యంత్యతేనపరిషించామితిసర్వప్ర
 చితగ్ం పుటలినిషేధః ॥ చిత్రగ్ం పుటలింనకుర్వాత్ । తథాచభరద్వాజః॥

పితృణామన్నమాదాయభూమాయోనిషీ పెద్బలీః । సైయోనబ్రహ్మణస్సై
 నసర్వతస్రైయకృద్భవత్ ॥ అత్రివపి ॥ దత్తేవాప్యథవాదత్తేభూమాయోనిషీ
 పెద్బలీః । తదన్నంవిభలంయాతీనిరాశైః పితృభిరగతైరిది । పితృగ్రహణం
 వై శ్వదేవోపలక్షణార్థం । తస్మాచ్ఛ్రద్ధోపవిష్టేరుభయవిధై రపిబలింస
 గార్హం ॥ బ్రహ్మర్పణంబ్రహ్మహవిభ్రాక్షగ్నబ్రహ్మణాహతం । బ్రహ్మైం
 తేనగంతవ్యంబ్రహ్మకర్మసమాధీనా । గయాయాంధర్మపృష్ఠేషునదసీబలీవ
 హణస్పతేః । గయాశీషేణవపేచైవపితృణాందత్తమక్షయం । పంచకో
 శంగయాక్షేత్రం క్రోశమేకంగయాశిరః । యత్రీయత్రస్మరివ్యంతి పితృ
 ణాందత్తమక్షయం ॥ యజ్ఞేశ్వరోహవ్యసముస్తకవ్యభోక్తావ్యయాత్వాహరి
 శ్వరోత్ర । తత్సంనిధానాదపయాంతి సద్యోరత్యాంస్యశేషాన్యసురాశ్చస
 ర్వై । త్వాంయోగినశ్చింతయంతిత్వాంయజంతిదయాజినః । హవ్యకవ్యభు
 గకస్త్యంపితృదేవస్వరూపధృత్ । కతాక్షీయాణాంససయజ్వతకృతుః
 సవితతత్రామకఫలంబతస్య । స్రుగాదియత్సాధనమప్యశేషంహరేనకేంచి
 ద్యుతిరిక్తమస్త్రీ ॥ దేశకాలపాత్రమంత్రతంత్రకత్యాభోక్తృహవిద్రావా
 దిభ్యఃస్మృతాతిరిక్తమచిద్రమస్త్రీతిభవంతోబ్రువంతు । అచిద్రమస్త్రీతి
 ప్రతిపచనం ॥ వ్రతకమానవ్యవహారికఇత్యాది తథోపితుగోత్రస్య శ
 మ్మణఃప్రేతస్యసపిండికరణాఖ్యక్రాద్ధయజమానస్యపితరం గోత్రం శర్తా
 ణం పెతంతత్పితృ పివామహప్రపితామహా గోత్రాశర్తృణః వసురు
 ద్రాదిత్యరూపా కాలకామకసంజ్ఞికావిశ్వాదేవాక్రాద్ధసంరక్షక
 శ్రీమహావిష్ణుంచతిర్దిత్యమయాక్రియమాణేనాసేనయజమానస్య పితృస్సపిండిక
 రణాఖ్యక్రాద్ధసపితృగోత్రస్యశమ్మణఃప్రేతస్య తత్పితృపితామహ ప్రపి
 తామహానాం గోత్రాణాంశమణాం వసురుద్రాదిత్యరూపాణాం కాల
 కామకసంజ్ఞికానాం విశ్వేషాందేవానాం శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీమహావిష్ణు
 వీతేషాం సర్వంసగుడే భూత్వాగయాక్రాద్ధనే వాక్షయత్యప్తిభూత్వా
 యజమానస్య పితృగోత్రస్యశర్తృణఃప్రేతస్య తత్పితృపితామహ ప్రపితా
 మహైః గోత్రోశ్చర్తభిర్వసురుద్రాదిత్యరూపేస్సహ సమానోదకత్యసాపిం
 ద్యసిద్ధిద్వారావస్వాది పితృలోకప్రాప్తిరస్త్రీతిభవంతోబ్రువంస్యసయవ
 దర్పతిలోదకముత్సృజత్ ॥ వసూదిపితృలోకప్రాప్తిరస్త్రీతిభవంతం ॥

సువాసినీభోజనం || సువాసిన్యామృతాయాంతు బ్రాహ్మణైస్సహ భోజ
 నే | సువాసినీంశతఃపశ్చాదమంత్రకమథార్చయేత్ఃభోజయేదీత్యర్థః || మా
 తామంగళసూత్రేణమృతాయుదివతద్దినే | ఉద్దిశ్యచ్ఛృజపశ్చైతాంభోజయే
 త్యధవాంస్త్రీయం || తతస్సవ్యాహృతికాంగాయత్రీంజపిత్యామధువాతెత్యు
 చంజపిత్యా | విశ్వేదేవపూర్వకంసర్వశ్రీఅపొశనానిదత్వా | అపొశనంస
 ర్వతీర్థంయావదన్నంనలంఘయేత్ | బాహునాలంఘ్యతంసర్వమభోజ్యంమను
 రబ్రవీత్ || అపొశనంప్రదాయాథపావిత్రీంత్రీంజపేదథ | మధువాతా ఇతి
 జఘ్నుచంమద్వితిత్రీంజపేదథ | అపొశనంకరేభృత్వాఆశీర్వచన మబ్రవీత్ |
 అభోజ్యంతచ్చవెవన్నం కర్తుంశ్చాయుఃక్షయోథవేత్ || మధువాతాఋణా
 యతే...భవంతునః||మధుమధుమధు || శ్రీధ్రాయాంప్రాణేనవిహ్వేమృతంజు
 హేమామి బ్రహ్మణీమతత్త్వామృతత్వాయ | ఈశానవిష్ణుకమలాననకాతీకే
 యవహ్వీశ్రీయారూరజుశశకతేశ్వరాణాం | క్రాంతామరేచరకలశోద్భవ
 కశ్యపానాంపాదాన్నమామీసతతం పితృముక్తిహేతుకా || గయాయాం
 ధర్మశృష్టేమసదసిబ్రహ్మణస్తతః | గయాశీర్షేవతేచైవ పితౄణాంద
 త్రమక్షయః | ఇయంధూమిగయావితేబ్రాహ్మణాంహాగదాధరాఃపితౄరూ
 పి శ్రీజనార్దనః ప్రియశాం | పుతతస్సత్ బహుర్పణమస్తు | అమృతోపస్తరణమ
 సిశ్రద్ధాయాంప్రాణేనవిహ్వేమృతం జుహేమామిశివోమావి శాప్రదాహాయ |
 ప్రాణాయస్వాహ | శ్రద్ధాయామపానెనవిహ్వేమృతంజుహేమామి | శివోమా
 విశాప్రదాహాయ | అపానాయస్వాహ | శ్రద్ధాయాంవ్యానెనవిహ్వేమృతం
 జుహేమామి | శివోమావిశాప్రదాహాయ | వ్యానాయస్వాహ | శ్రద్ధాయాము
 దానెనవిహ్వేమృతంజుహేమామి | శివోమావిశాప్రదాహాయ | ఉదానాయ
 స్వాహ | శ్రద్ధాయాగ్ంసమానెన విహ్వేమృతంజుహేమామిశివోమావిశాప్ర
 దాహాయ | సమానాయస్వాహ | బ్రహ్మణీమతత్త్వామృతత్వాయ | యథాసు
 శంజుషధ్వం || ప్రతేతశ్రద్ధానపిండేవనజపేదన్నమాక్తకం || గృహగ్నిశిశుడే
 వానాయత్రీనాంబ్రహ్మచారిణాం | శ్రద్ధపాకోనదాతవ్యోయావత్ప్రీతాన్న
 నిర్వపేత్ || వృద్ధశాతాతపః || అపేక్షితంయాచితవ్యం || శ్రద్ధార్థముపకల్పితం |
 నయాచయేద్విజోమూఢస్సవప్రశ్నార్థఘాతకః | అపేక్షితంయానదద్యాభ్యా
 నాగ్ముపకల్పితం | అధోగత్వాతుఘోరానుతిర్గ గోవిషకాయతే |

చూడ నార్చనమిది మహాభావనానిదవతిభావనకుర్యాత్ ఇతి ॥ వసిష్ఠః
నచముఖశబ్దంకుర్యాత్ స్వాధిరంగుభిరశ్మియాత్ పాణిం చ నావధూనుయా
ధితి ॥ అపస్తంబోఽపి యత్యేనధారయేద్విప్రశివవిత్రంవక్షీణేకః ॥ యంతా
నస్తువిశేషేణ అన్నదోషేర్ననిష్కృతే ॥ అంకి ॥ బ్రహ్మ యజ్ఞైః పవైవ బ్రహ్మ
గ్రంథిర్విధీయతే ॥ భోజనవర్తుళం ప్రోక్తం వివంధమోక్షసమీయతే ॥ అ
నంతరం భుంజానాత్మప్రాక్ జ్ఞాత్వా సవ్యాహుతికాంగాయత్రోజపత్వా ॥
ప్రాచీనావీనీ మ్రుధువాతామితాయతే..... మాధ్యేగ్గావోభవంతు నః ॥ ఆ
త్మన్నమీదుదంత్య వప్రీయా ఆధూవత ॥ అస్తోమస్వభానవోవిపాన విష్వ
యామత ॥ యోజాన్వందతేహరీ ॥ ఇతిపంచర్యంశౌవయిత్యా మధుశుద్ధితి
త్తిరుక్త్వా ॥ శ్రాద్ధం సంపన్నం సుసంపన్నమితప్రత్యుక్తైః శుక్తశేషాత్సార్వ
వణికమన్నం పిందాథాంవికిరాథాంచపుధక్ష్మృథకుద్ధృత్యైః తతః శ్రాద్ధా
థాం సంపాదితేషుపదాథేషు యద్యదిష్టంతత్ప్రవ్వవం ॥ సర్వం సంపూర్ణా
మితప్రత్యుక్తైః కాలకామకసంజ్ఞికావిశ్వేదేవాః ॥ తృప్తా స్థఇతిః ॥ తృప్తా
స్త ఇతిప్రత్యుక్తైః అసోమపాశ్చయేదేవాయజ్ఞభాగవివణికా ॥ తేషామన్నం
ప్రదాస్యామివికిరంవై శ్వదేవికం ॥ ఇత్యుదకమిశ్రమన్నం ప్రదక్షిణం పాత్రద్వ
యస్యప్రకీర్య ॥ ప్రాచీనావీతీ (కించిదన్నమాదాయతే తః గోత్రశమకాగ్రత
సపిండకరణావ్యైకోద్దిష్ట శ్రాద్ధతృప్తిరస్తు ॥ అస్తుతృప్తితిప్రత్యుక్తైః సతి
అముదకమన్నపాత్ర సమీపేతూష్ణమత్సృజేత్) ॥ పునఃకించిదన్నమాదాయ
తప్తితృప్తీతామహప్రపితామహః ॥ తృప్తా స్థఇతిః ॥ అసంసృగృతప్రమీతా
యే... తాద్యశ్చప్రేతృకం ॥ తిలమిశ్రమన్నం పాత్రక్రమేణ అప్రదక్షిణం ప్ర
కీర్య ॥ ఉపవీతిపునఃకించిదన్నమాదాయ ॥ శ్రాద్ధసంరక్షకశ్రీమహావిష్ణోత్సస్తా
నీ ॥ తృప్తాస్తీతిప్రత్యుక్తైః ॥ అసంశయోభవేద్విష్ణుమోక్ష సాధన మవ్య
యం ॥ పితౄణాంచవరంశ్రేష్ఠంవికిరాన్నంచవైష్ణవం ॥ విష్ణుపాత్రం ప్రదక్షి
ణం ప్రకీర్య ॥ ఉచ్ఛిష్టసన్నిధాదక్షిణాగ్రాకదధానాస్తీర్యతీలోదకంసినీయ ॥
పూర్వముద్భృతంవికిరాథామన్నం ప్రాచీనావీతీ ॥ అదాయతిలమిత్రంశ్వత్వా
ఉదకనాష్టావ్య ॥ యే అగ్నిదగ్ధాయే అగ్నిదగ్ధాయేవాణాతాః కులమహ
భూషాదత్రేనపిండేనతృప్తాయాంతుపరాంగతిం ॥ అగ్నిదగ్ధభ్యః అగ్నిద
గ్ధభ్యః అస్తమూలప్రసూతమృతేభ్యః ఆయంపిండస్త్వధానమః ఇతిశవమ

వభేషప్రకీర్ణం । అగ్నిదగ్ధాశ్చనగ్నిదగ్ధాశ్చమాజాయంతామితిలోదకం
 నిసీయాచామిత ॥ తదాహ ॥ సార్వవణికమన్నాదీనానీయాస్లావ్యవారిణాః । ఉ
 చ్చిష్టానాంసమీపేమటగ్రతః ప్రకీరేద్భువి । ఛూమాయస్తుప్రకీర్యాన్నమథ్నా
 నాన్నాచమేద్భుధః । తిష్ఠంతిపితరస్తస్య మాసమచ్చిష్టభోజనా ఇతివచనా
 వన్నం ప్రకీర్యశుద్ధాచమనం కృత్వాఉచ్చిష్ట భాగోచ్ఛిన్నం దీయతామితివ
 ణిత ॥ (భోక్తరః । యజమానకులెజాతాదానాదాస్యాన్నకాంక్షిణః ।
 తేసర్వేత్యప్రిహాయాంతు మయాదత్తైవభూతలే । ఇతిభుక్తశేషాదన్నాదీ
 నిధూమాత్యశేత్) । ఉత్తరాపౌశనానిదాపయిత్వాఅమృతా పిధానమసి
 శ్రద్ధాయాంపాదేనివిశ్యామృతగ్ంహుతం । పాణమన్నేనాప్యాయస్వ ।
 శ్రద్ధాయామపానైనివిశ్యామృతగ్ంహుతం । ఆపానమన్నేనాప్యాయస్వ ।
 శ్రద్ధాయాం వ్యానైనివిశ్యామృతగ్ంహుతం । వ్యానమన్నేనాప్యాయస్వ ।
 శ్రద్ధాయామదానైనివిశ్యామృతగ్ం హుతం । ఉదానమన్నేనాప్యాయ
 స్వ । శ్రద్ధాయాగ్ంసమానైనివిశ్యామృతగ్ంహుతం । సమానమానమన్నే
 నాప్యాయస్వ । అంగుష్ఠమాత్రంపురుషోంగుష్ఠంచసమాశ్రితః । ఈశస్సర్వ
 స్యజగతః ప్రభుప్రీతాతివిశ్వభుక్ । రారవేపుణ్యనిలయేపద్మాబుజదనినా
 సినాం । అథీనాముదకందత్తమక్షయ్యముపతిష్ఠతు । తతః ప్రాణానా
 యమ్యదేశకాలాసంకీర్త్యక । పితృగోతసస్యశర్మణః పెితస్యసపిండికరణా
 త్త్ర్యకోద్దిష్టశ్రాద్ధపిండప్రదానంకరిష్యఇతిసంకల్ప్య । పూర్వముద్భృతంసా
 ర్వవణికం కించిదన్నంతిలమిశ్రంకృత్వా । ప్రేతాహుతిశేషంచసంస్పృజ
 పిండంకృత్వాపూర్వముద్భృతం సార్వవణికంశేషమన్నంతిలమిశ్రంకృత్వా
 అగ్నికరణ హుతశేషగ్ం సంస్పృజ్యపిండత్రయంచకృత్వా/ఉచ్చిష్టనన్నిధౌ
 పిండాదద్యాత్ । పితృయజ్ఞవత్ । ఉచ్చిష్టాదరత్నిమాత్రంత్యక్త్వాగో
 మయినోపలిప్యత్రతదక్షిణాగ్రా దభావాస్తీర్వ । పిండస్యాధఃఎత్త
 లోదకందత్వా । పిత్రేగోత్రాయశర్మణే ప్రేతాయఎవపిండః ఉపతిష్ఠత్వి
 తిపిండందత్వా । పిండస్యాపరి ఎత్తైలోదకముపతిష్ఠ తితిలోదకందత్వా । త
 స్సృజత్ప్రచుతఃతప్తిత్యపితౄమహాసపితౄమహానాంపిండప్రదానంకుర్యాత్ । ఆ
 పాంశుద్ధ్యంయజ్ఞయగ్ంసదెవగ్ంశివమస్తుమే । ఆచ్ఛేత్తావోమారిషం జీవా
 నిశతజీవతం । సమూలగ్ంసక్యదాచ్ఛిన్నంబహిరాహరతి । ఆపహతాలసు

చరణాగ్ం నివేశనాచయేషయంతి...చేదిగదః। దక్షిణాపాలిభక్తస్సృష్టం
 పరాచివేది ముద్ధత్యాపడపస్పృశ్య। శుంభంతాంపితరః । ఇత్యద్విరహాత్మ్య
 ఆయంతునఃపితరోహనోజనః । అభిమంత్య । సకృదాచ్ఛిన్నంబహీషా రూ
 డామృదుసోగ్ంపిత్సభ్యస్తాభరామృహం । అస్తింతీదంతమపితరస్స
 మ్యాపితామహఃప్రపితామహఃశ్చనుగై స్సహ । సకృదాచ్ఛిన్నంబహీషా
 వెదిగ్ం స్తృడాతిమాజాయంతాంతత్పితరః । మాజాయంతాంతత్పితామ
 హః । త్రిసుదకాంబలిన్నిసీయ । సవ్యంజాన్వాచ్యావాచీనపాణీస్స కృతాచ్ఛి
 న్నైబహీషిదక్షిణాపవగాఙ్గపిందాకదరాతి । ఏతత్తైతత్పితఃకోత్ర శ
 ర్మకవసురూపయేచత్వామను । తత్ప్రతేగోత్రాయశర్మజేవసురూపాయ
 యేచతమను॥ గచ్ఛంతి తేభ్యశ్చ అయంపిండస్తస్మై తేస్వధానమః । ఏతత్తైన
 త్పితామహగోత్రశర్మకరుద్రరూపాయచత్వామను । తత్ప్రతామహాయగో
 త్రాయశర్మకరుద్రరూపాయయేచతమనుగచ్ఛంతి తేభ్యశ్చ అయంపిండస్త
 స్మై తేస్వధానమః । ఏతత్తైతత్ప్రపితామహగోత్రశర్మకాదిత్యరూపయే
 చత్వామను । తత్ప్రపితామహాయగోత్రాయశర్మజేపిత్యరూపాయయేచ
 తమనుగచ్ఛంతి తేభ్యశ్చ అయంపిండస్తస్మై తేస్వధానమః॥ మధువాతాఋ
 తాయతే...సంతోషధీః । మధు । మధునక్తముతోషసి పితా । మధు । మ
 ధుమాన్నోవనస్పతిః...భవంతునః । మధు । ఇతితత్ప్రిండేప్రత్యుచంమధుదత్వా
 ఎవంతత్ప్రతామహప్రపితామహపిండయోరపి । మధుదత్వాప్రాణానాయ
 మ్యనంకల్పంకరోతి । పితృగోత్రస్యశర్మణఃప్రేతస్యతస్మిత్సప్రపితామహప్రపి
 తామహాగోత్రస్యశర్మభివసురుతాదిత్యరూపేస్సహపాపిండ్య సిద్ధిర్వా
 రాజన్వాదిపితృలోకప్రాప్త్యర్థంపితృగోత్రస్యశర్మణః ప్రేతస్యపిండంత
 చ్చిత్సప్రపితామహప్రపితామహనాంగోత్రాణాంశర్మణాంవసురుదాదిత్యరూ
 పాణాంపిండైస్సహసంయోజయిష్యఇత్యనంకల్ప్య । గృహీతదక్షిణైఃప్రా
 చ్ఛతైస్సంయోజయేత్సమజ్ఞాతః । మధువాతాఋతాయతఇత్యుచేనప్రే
 తపిండమాదాయతత్ప్రిండంత్రేధావిభజ్య ఏకభాగమాదాయసంగభర్వగ్ం
 సంవదధ్యం । సంహోమనాగ్ంనిజానతాం దేవాభాగంయథాపూర్వైసం
 జానానాడిపాసతే । సమానోమంత్రేస్సమిత్తిస్సమానీ । సమానంమనస్సహ
 చీత్రమేషాం । సమానంకేతోఅభినగ్ంరథధర్వం । సంజ్ఞానైనహోహవిషాయ

కామః ॥ పితఃగోత్రశర్తృకృతత్వత్రిండభాగం త్వత్ప్రతిభిగోత్రశర్తృకృత
 త్వమహాపైస్సహౌషతేపిండభాగః తస్మై తేస్వధానమః । ఇతిగృహీతపిండ
 భాగంతత్ప్రతుఃపిండేనసంయోజయేత్ । యేనమానాస్సమనసఃపితరోయమ
 రాజ్యే తేషాంలూకస్వధానమోయజ్ఞోదవేమకల్పతాం । యేనజాతాస్సమ
 నసోజీవాజీవేషమామకాః । తేషాగ్గ్రీమకయికల్పతామస్తీక లూకతత
 గ్గంసమాః । ద్వాభ్యాంసంసప్తమభిమంత్ర్యవిష్టుంస్త తే ॥ అథవాపితగో
 త్రశ్శర్తృణః పితృశస్యపిండంతత్ప్రతుఃగోత్రశ్శస్యసర్తృణఃపమరూపస్య పిండే
 నసహౌషతే నమానపిండః తస్మై తేస్వధానమః । సంగచ్ఛద్వభిద్వా
 భ్యాంగృహీతపిండభాగంతత్ప్రతుః పిండేనసంయోజయేత్ । యేనమానా
 ఇత్యాది । ఏవంతత్ప్రతామహప్రపితామహయోరపి ॥ ద్వితీయపిండభాగమా
 దాయ । సంగచ్ఛధం సంజ్ఞానెనోహవిషాయజాఘః ॥ పితఃగోత్రశ
 ర్తృకృతత్వత్రిండభాగంత్వత్ప్రతామహైః గోత్రశ్శర్తృభిః రుద్రరూపై
 స్సహౌషతేపిండభాగస్తస్మై తేస్వధానమః । ఇతిగృహీతపిండభాగంతత్ప్ర
 తామహపిండేన సంయోజయేత్ । యేనమానాయేనజాతాఇతిద్వాభ్యాం
 సంసప్తమభిమంత్ర్య । తృతీయపిండభాగమాదాయ ॥ సంగచ్ఛద్వంశీ
 హవిషాయజాఘః । పితఃగోత్రశర్తృకృతత్వత్రిండభాగం త్వత్ప్రపితా
 మహోగోకత్రైశ్శర్తృభిః అదిత్యరూపైస్సహౌషతేపిండభాగస్తస్మై తేస్వ
 ధానమః । గృహీతపిండభాగంతత్ప్రపితామహపిండేనసంయోజయేత్ । కృ
 ష్ణస్తరణంబహుర్యాత్ । యేనమానాయేనజాతాఇతిద్వాభ్యాం సంసప్త
 మభిమంత్ర్య । ఏవంసంయోజ్య (ఏవవోనుగతఃపైతఃపితృసామాన్యమాప్న
 వాత్ । శివంభవతు శేషాదాంజాయంతాంస్థిరజీవినః ॥ స్త్రీసపిండనవిశేషాః
 ఏషావోనుగతాపైతాపితృసామాన్యమీయషీ । శివంభవతు శేషాదాంజా
 యంతాంస్థిరజీవినః । పితృనుపతివృతే ॥ ఇతఃపరంపైతతశ్చద్వానాస్తీచతు
 థోపివతతే । తథాకల్పకారికా ॥ పిండసంయోజితాదూర్వకంపై
 తత్వస్యవివృత్తతః । మాజనాదిమనర్వేమచతుథోపివతతే ॥ ఏత
 స్తీక కాలెనాబ్రాహ్మణ విసజానాంతేవానైతరణీ గోదానం కుర్యాత్ ॥
 స్మృతిసారే ॥ పైతలోకాప్రత్యలోకగమనాథంబనైతతఃనదీంవైరణీంవై
 గంధిగారంబదాపయేత్ । ఏతస్మై వైవకాలేతుగాండ ద్వాభ్యాం హవి

యజ్ఞః || తతోవై తరణీగోదానప్రకారః || కళాపాదాపహృత్య
 మృతపవిత్రప్రాణానాయమృతేశకాశానంతర్యామితుగోత్రస్యతర్జుణో వ
 రూపస్యసుఖేనై తరణీనమృతరణాథం శ్రీమహావిష్ణువీర్యభావమహా
 నై తరణీసంజ్ఞకగోదానంకరిష్యఇతిసంకల్ప్య గోమయేనోపప్రదేశ్యో
 బవరిమితకాపాననిధాయ | తత్పరితస్సప్తధాన్యానిక్షిపత్ | ధవి
 మ్యోత్తరేయవగోధూమధాన్యానితిలాంకు న్నగ్ధతత | క్యామాకృష్టి
 కాన్తైవసప్తధాన్యాదేవాహృతాః || అస్యాథకః | ధాన్యామహా-విహ
 యః | కన్యః = ప్రియంగవః | వష్టిదిగభలః | వష్టికః = యోగినోప్రీహివిశేషః | అ
 న్యానిప్రసిద్ధాని | కాలిక్యానూకగోధూమయవలిపీయంగు కృష్ణవిహీన్యా
 ద్రోణపరిమితంవా | అశక్తశ్చైద్యథాశక్తినిధాయ | కార్యసశిఖరతామి | పా
 త్రంనిధాయతదుపరిస్వర్ణా మయీందండపాశధరాంమహిషవాహనాయ
 మప్రతిమాం నిధాయప్రస్తుద్వయంసం వేష్ట్యయమాసోమమితిమంత్రేణ
 పోషకోపచారై రభ్యర్చ్య | తత్పురత్యదుకూబధ్విత్తుభండనిమిత తిమప
 స్యోపరిభేదంనివేశ్య | మహానై తరణీగోదానాంగయమపూజాంకరిష్య ఇతి
 సంకల్ప్య | యమాయసోమంయమోనుష్టువ్ | యమఋషిః | యమోశేవ
 తా | అశక్త్యస్తంధః | యమప్రతిమారాధననియోగః | యమాయసోమ
 గంనునుతయమాయజహుతాహవిః | యమగంహయజ్ఞోగభృత్యగ్నిదూ
 తోఅరంకృతః | కృష్ణవర్ణంమహిషవాహనం ద్విభుజంధండపాశధరంయ
 మదూవాహయామిత్యావాహ్య | తెనైవమంత్రేణోవాహనాది పోషకోప
 చారై రభ్యర్చ్య || గోపూజా || (తతోగోపూజాంకరిష్యఇతిసంకల్ప్య) గోః
 అగ్రపాదాభ్యాంనమః | గోఃశృంగాభ్యాంనమః | గోఃసంధాభ్యాం నమః
 గోఃజఘన్యపాదాభ్యాంనమః | గోఃపుచ్ఛాయనమః | గోఃసర్వాంగభ్యోన
 మః | వీతేమస్థానెమగంధపుష్పాక్షతాన్నిక్షిపత్ | నందిన్యైనమః | గోః
 పాదాపూజయామి | జగదుత్పత్తికారణాయై | గోఃజానుసీపూజయామి | జగ
 ద్రక్షణాయైనమః | గోఃకటింపూజయామి | శ్రీమత్యైనమః | గోఃపృథ్వంపూ
 జయామి | పవిత్రాయైనమః | గోఃకంఠంపూజయామి | సుశీలాయైనమః |
 గోఃశృంగపూజయామి | యజ్ఞ సాధనాయైనమః | గోఃముఖంపూజయామి
 విశ్వస్యానుప్రణాశన్యైనమః | గోఃశిరఃపూజయామి | ఇత్యంగపూజా | జగ

వృక్షజగత్పుష్పజగద్భూతజగన్మయే । గంధంసృజమానురభిమయాదత్తం
 మరపియే । గోగంధాకాసమర్పయామి । జాతీకుంకుమసంయుక్తాకా కరపి
 గాదిభియుతాకా । అక్షతాంశ్యమవదాకాభాకృహణమరవల్లభే గోఘ
 ఘృతాకాసమర్పయామి । దండనాగరుకస్తూరికపూరణసమన్వితః । క
 పిటాఘృతసంయుక్తాగధూకాః ప్రతిక్షయ్యతాం । గోఘాపం । అనంద
 కృష్ణర్వణకేదవావాంచసదాప్రియే । గాస్త్యంపాహిజగత్పాతాదీపాఽయం
 ప్రస్ఫుటాత్మకం ॥ గోగీమం ॥ అర్చ్యదనంగచద్యాత్సవ్యంశుద్ధం సునిమ
 తం । సుభివ్యస్త్రవాసేనపియతాంపరమేశ్వరీ ॥ గోవస్త్రంసమర్పయా
 మి । మరభివైగ్ధవవీమాతా । నిర్ణంవిష్టువశస్థితా । ఘాసంసృజమాగోమా
 తః । త్రాకుమహాసమాంసదాగోఘాసం । కృసరాన్నసమాయుక్తంగో
 ఘృతేనపరిప్లుతం । నైవేద్యంచయయాదత్తంసురభిఃపియతామితి గోనైవే
 ద్యం ॥ పూగీభలంసకపూకరంవాగవల్లిదభేయతాం । సారథేయనమస్తు
 భ్యం శాంబూలంప్రతిక్షయ్యతాంగోతాంబూలం । వమోగోభ్యఃశ్రీమహాభ్య
 స్సారథేయార్చ్యవచః । నమోబ్రహ్మసూచాభ్యశ్చపవిత్రాభ్యోనమోనమః । గోః
 ప్రదక్షిణనమసాకరం ॥ అర్చభిమంప్రార్థయేత్ ॥ గావోమమాగ్రోనస్సం
 తుగావోమసంశుప్తవతః । గావోమేహ్యదయేసంశుగవాంశ్చేద్యేవసావ్య
 హం । యాలక్ష్మీస్సర్వసూతానాంయాచదేవ్యవస్థితా । థేమయాపేణ
 సాదేవీమమశాంతిప్రయచ్ఛతు । దేహస్థాయాచరుర్యాణిశంకరస్యసదాప్రి
 యా । థేమయాపేణసాదేవీమమశాంతిప్రయచ్ఛతు ॥ ఇతిసంప్రార్థన్
 నగోబ్రాహ్మణసమంతాభివంద్యవంద్యంకల్ప్య । స్వస్త్యయనం...వాహి
 న్సు । మహావిష్టుప్తయోవన్యబ్రాహ్మణస్యేవమాసనమిత్యాది । బ్రాహ్మణం
 రాతిభిరభ్యవన్యఅంగుళియ్యుదిభిశ్చ యథాసంభవమలంకృత్య । పుచ్చదే
 శేషుదాతానైశుద్ధోబద్ధాభోధవేత్ । ఉదమ్మకస్తువిప్రస్యాత్పాత్రలక్షణ
 లసీతః । అబ్యపాత్రంకరేచ్యత్వామవదేనసమన్వితం । నిక్షిప్తపుచ్చాన
 స్తీంస్తుప్తుతదిగ్ధంప్రహ్యత । సతిలంవిప్రహస్తేతుప్రాగగ్రంతునిధాయచ
 సతిలంసకుశంపాదీశ్వహాత్వవాసమాశరేత్ (యమద్వాగ్రేవహాఘాతే
 ప్రావైతరణీసదీ । తాంతమకంగాంప్రదాస్యామి ఉత్తారయమభేనతం । అ
 ప్తైబ్రాహ్మణాయగోత్రాయకర్మాణేతత్తచ్చాభార్యయిశే శ్రీమహా

మున్నయూహించుకొనినట్లుగా మయనోపనిషత్తయందు భువిస్థాపితోక్తసప్తభా
 న్యసమతకాపానపర్వతో పరిస్థితవస్త్రద్రవ్యయవేష్టితస్వగణ మయముమ
 ప్రతిమానమితాదుకూలబద్ధమిదంధనిమితోమహాపరిస్థితాంస్యగాత్వం
 గీతాపృథ్విరాంము క్తలాంగూలాంతామ్రపుష్టాంతాంస్యదోహనా శేషా
 నవత్సాంగాం (యజమానస్యపితృగోత్రస్యశమణాః వసురూపస్యసూక్ష్మా
 తైతరణీనద్యుత్తరదాథాం) శ్రీమహావిష్ణుప్రీతింకామయమానా తుల్యమహా
 సంపదదేవమః నమమతిథేమపుత్యంబ్రాహ్మణేన గ్రాహయిత్వా హివర్షా
 ర్భగర్భస్థమిదక్షిణాం దత్వాభూర్వోక్తవంశునివి శేషగవిష్టిప్రాయాంతి
 ధాశ్రీమహావిష్ణుమర్దిశ్య మయాకృతేనవై తరణీనంబ్జి కగోచానన భగవాం
 సర్వాత్మకః శ్రీమహావిష్ణుస్సు ప్రీతోవరదోధూత్వామజ మానస్యపిసుగో
 త్రస్యశర్తతోవసురూపస్యసుఖేన తైతరణీనద్యుత్తరణంకరోష్టివిధవంశో
 మగ్నస్థాంతు ఇత్యుక్తా మ్రవజనమంత్రంబ్రహ్మేన్ (భేనుకెసంప్రసాదస్వయ
 మవ్యాకేమహాభయే । ఉత్తిగ్ధురణుంకేచితై తరైర్దైవమోస్తుతై) అయమ
 నువజనమంత్రః తదోగోమహింజపేత్ గావస్సురభయోపత్యం గావోగగ్న
 లుగంధికాః గావఃప్రతిష్ఠాతీనూతానాంగావఃస్వ స్త్యయసంమహత్ నహే
 గోధ్యఃశ్రీమతిధ్యస్సౌరభేయీభ్యవచ । నహాబ్రహ్మసూతాభ్యశ్చ పవిత్రా
 భ్యానమోనమః ఇతిపరామ్య । తస్మత్సంప్రదక్షిణీకృత్యదండకన్య గ్రామ్య వి
 స్థానూపర్విజశ్రేష్ఠపక్షి పావనభూసుర । నదక్షిణీమయాతుభ్యం దత్తావై
 తరణీతుగాః । ఇతిబ్రాహ్మణం పాథ్యాధేనుంబ్రాహ్మణేన గ్రాహయిత్వాత
 త్సర్వం బ్రాహ్మణ్యహంనయేత్ । ప్రతిమాపిత్రవ్యాభావశేషమూత్రం వా
 దద్యాత్ ॥ ఇతివై తరణీదానవిధిః ॥ (యన్తై మాతా ప్రమమాదయన్య
 చారాననువ్రతం । తన్నై రెతపితావృహ్మామాధురనోగ్యపద్యతాం । పితృ
 భ్యఃస్వధావిభ్యఃస్వధానమః । పితామహేభ్యఃస్వధావిభ్యఃస్వధానమః) ప్ర
 ప్రపితామహేభ్యఃస్వధావిభ్యఃస్వధానమః ఇత్యుపస్థాయ అరపితరోయ
 ధాభాగంమందధ్వం । అమిమదంతపిరస్సోమ్యాః ఇతిపరాకోవతాతే । ఊ
 త్తతోవ్యావృతతపాస్తే । వ్యావృతతాత్మగ్భృగ్భృపర్యావతాతే । యేనమా
 నాస్సమనసఃపితరోయమరాత్మ్యే । తేషాయాకః స్వధానమాయజ్ఞోదేవమ
 కల్పతాం । వీరంధ్రత్తపితరః ఇతిపాత్రసంలక్షణంకాశ్యశేషాన్వదేసు

నసయి జాపాననాగ్నిముపరిష్కృతే గామాపత్యశబ్దస్యలోపః॥ మధ్యపిండప్ర
దానలోపః॥ తథావస్త్వః॥ అప్రాప్తయావసవ్యధౌనగభేదోగసంభ
వః॥ పుత్రాన్వితేకళత్రేవనచేయంపిండమంజరౌ॥ మాసేకమనపిండేషుఅ
మాయాంబమృతేహని॥ నదద్యాన్తద్యమంపిండంపుదద్యాదివరసౌతు॥కు
లాభివృద్ధ్యథాంపిండపురాణాం కరిష్యణిసంకల్ప్య॥ పిండదేవతాభ్యోనమః
గంధపుష్పధూపదీపనైవేద్యాంతంకృత్వా॥ పితృగోత్రస్యశర్మణోవసురూ
పస్యసమిడికరణాభ్యుక్తాశ్చేనుజమాన్యపితృపితామహప్రపితామహాగో
త్రాకాశర్మణః వసురూద్రాదిత్యరూపాకా ఉద్దిశ్యమయాశ్చ తేనపిండప్రదానై
నయజమాన్యపితృపితామహప్రపితామహానాం గోత్రాణాం శర్మణాంబ
సురూద్రాదిత్యరూపానాం ససుదీహుతగయాపిండప్రదాననైవతామయత్య
ప్తిమాకత్వాపితృగోత్రస్య శర్మణోవసురూపస్యవస్వాదిపితృలోకప్రా
ప్తిరస్తీతి భవంతోబ్రువంత్యితిబ్రూయాత్॥ తథాస్తీతిప్రతిబ్రూయితి
అథాంతాకబ్రాహ్మణానుపవేశ్య॥ దైవాభాకబ్రాహ్మణపాస్తేష్యః పృథా
యదభాకాయవాంశ్యందత్వాపునరపద్యాత్॥ పితృభాకబ్రాహ్మణపాస్తేష్య
ః పృథాయదభాకాకలిలాంశ్యదత్వా పునరపదద్యాత్తమాహస్తకుర్ధిః॥
అక్షతాంశ్యతథాదత్వాగోత్రేషేషందకారయత్॥ స్వస్తీవాచ్యంతతః శా
ర్యమక్షయోదకమేవచ॥ యజ్ఞోపవీతబ్రాహ్మణపాదేషుఅక్షతాందత్వా అ
ముకగోత్రోహమభివాదయిఇత్యభివాద్య॥ అస్తద్గోత్రంపథకతామితిగో
త్రవృద్ధిమాశాస్య॥ స్వస్తీవర్ధకాం గోత్రం పితృప్రసాదోస్తీతి ప్రతిబ్రూ
తస్వస్తీతిబ్రూత॥ స్వస్తీతిప్రత్యుక్తే॥ (శిష్యాదివాఉచ్చిష్టపాత్రాణా
లయిత్యా) కాలకామకసంజ్ఞికానాంవిశ్వేషాం దేవానాం మయాదత్తం
క్రాధమక్షయ్యమస్తీతిబ్రూత॥ ఇతిహస్తేఅక్షయోదకందత్వా ఏవంశ్శా
యదాహ్మణపాస్తేదద్యాత్॥ అస్త్యక్షయమితిప్రతిదవనం॥ పాచీనాపితి
పితృపితామహప్రపితామహః॥ ఉపవీతి॥ స్వస్తీతిబ్రూతస్వస్తీతిబ్రూత॥
స్వస్తీతిప్రతిబ్రూయః॥ ఉచ్చిష్టపాత్రత్రయంచాలయిత్యా॥ ప్రాచీనాపితి
పితృగోత్రస్యశర్మణః వసురూపస్యమయాదత్తంక్రాధమక్షయమస్తీతిబ్రూ
త॥ పితామహ్యగోత్రస్యశర్మణోరుద్రరూపస్య మయాదత్తంశార్మణ్యం.....
బ్రూత॥ ప్రపితామహస్యగోత్రస్యశర్మణః అదిత్యరూపస్యమయాదత్తం

శ్రాద్ధమక్షయమస్త్రితిబూత । ఇత్యక్షయోదకందద్యాత్ । అస్త్యక్షయః
 మిత సతిబూయః॥ ఉపవీతశ్రాద్ధసంతుక్తశ్రీమహావిష్ణోస్త్వస్త్రితిబూత
 స్త్వస్త్రితిప్రత్యుక్తైపాశ్రంతాలయిత్యా ॥ శ్రాద్ధసంతుక్తశ్రీమహావిష్ణోమయా
 దత్తం శ్రాద్ధమక్షయమస్త్రితిబూత । అస్త్యక్షయమితప్రతివచనం । పి
 త్యాశాంశ్చైవం యస్తాద్ధర్మిద్యోత్పశివస్యచ । రజతంపాహీనస్తస్తాద్ధుః
 ఖస్మంపారనాగతాత్ ॥ ఉపవిష్ణోభ్యోద్యాప్తేభ్యః శ్రాద్ధసాద్గుణ్యాభ్యుద
 షీణాః పాంతు । పాంతుదక్షిణాఇతిప్రాయాః । తాంబూలాదిదక్షిణాం
 దత్వా । హిరణ్యంవైశ్వదేవేతుదద్యాదైవదక్షిణాంబుధః । పిత్రేణతురజతం
 దేయశక్త్యాధూమిగవాదికం ॥ దక్షిణాపితృవిప్రేభ్యోదద్యాత్సూర్యంత
 తోద్వయోత్ । దత్వాతుదక్షిణాంశక్త్యాస్వధాకారముదాహరేత్ । వాచ్య
 తామిత్యుక్తాతః ప్రకృతిభ్యస్వధోద్యతాం । బూయ్యురస్తుస్వధేతుక్త్యా
 ధూమాసింశేత్రధాజలం । విశ్వేదవాప్రప్రియంతాం । విప్రేశ్చక్రమిదం
 జపేత్ (ప్రాచపత్యేనైవదక్షిణాభిముఖః స్థిత్యా-స్వధాంవాచయిష్యే-
 వాచ్యతామిప్రతివచనం । ఋదెత్వాఋదెత్వాసమిత్సృవంకిసరితోనధే
 నాః ! అంతస్కాదామనసాప్రాయమానాః - ఘృతస్యథారాతభిజాకశిమి
 హిరణ్యయోవేతసోమధ్యతసాం - తస్మింత్స్వవనోమధుకృతుం లాయా
 భజన్నాస్తేమధుదేవతాభ్యః - తస్మానతేవారయస్సప్తతైస్వధాందు హ
 నాతమ్నతస్వధారాం - అస్తత్పితృపితామహప్రతాపిమహేభ్యః స్వధో
 ద్యతామితిభవంతోబుధవంతు - అస్తుస్వధేతిప్రాయాః॥ తతోధూమాజలం
 సింహస్వధాస్సంపద్యంతామితివదేతీ - సంపద్యంతాగ్ స్వధాఇతిప్రాయా
 యుః) విశ్వేదేవాఃప్రియంతాం- విశ్వేదేవద్యాప్తేభ్యః స్తయోరుదకందద్యా
 త్ । ప్రియంతాంవిశ్వేదేవాఇతిప్రతివచనం । ప్రాచీనావీధిపితరఃప్రియతాంపి
 తామహః ప్రియంగాం । ప్రపితామహః ప్రియంతాం । పిత్రభాద్యాప్తే
 హస్తేజలందద్యాత్ । ప్రియంతాంపితరః । ప్రియంతాంపితామహః । ప్రియం
 తాంప్రపితామహః । ఇతిప్రాయాః ॥ ఉపవీతివిష్ణుః ప్రియతాం । ఇతివి
 ష్ణ్వథాబాప్తేభ్యఃస్తేజలందద్యాత్ ॥ ప్రియతాంవిష్ణురితిప్రతివచనం॥ ఇత్యు
 క్త్యాక్త్యాసియావాచఃప్రదేపత్యవిసర్జయేత్ । వాజేనాజేతిమంత్రేణపితృ
 పూర్వంవిసర్జయేత్ । వాజేనాజేవతవాజినోనోభనభవిపాత్రముతా ఋ

తల్లాః ఆస్యమధ్యః బలమాదయధ్యంత్యస్తాయాతపధిధిరవయాన్తే ॥ ౧
 తిష్ఠతమితరః । విశ్వజేనైస్సహవిష్టునాసహ । ఆమావాజస్యప్రసవోజగన్మాన్య
 దాద్యావాప్యధివీవిశ్వశంభూ । ఆమాగంతాంపితరామాతరాచా మాసో
 మోఅమృతత్వాయగమ్యాత్ । బ్రాహ్మణాః ప్రదక్షిణీకృత్య । విస్వ
 జ్యబ్రాహ్మణాంస్తాంస్తువియతోవాగ్యతత్పచిః । దక్షిణాందిశమాకాంతక్ష
 యాచతేమాన్వర్యాప్రిత్యై ॥ దాతారోనోభివర్ధంతాంవెదాస్సంతతిరే
 వనః । శ్రద్ధాచనోమావ్యగమృదృహుధేయంచనోస్తు । అన్నంచనోబహుభవెద
 తిథీగ్ శ్వలభేమహి । యాచితారశ్వవస్సంతుమాచయాచిష్టకంచన । లైపితథా
 స్త్రీతిప్రతిపాదంప్రత్యాయః । భోక్తరః । దాతారోనోభివర్ధంతాంవెదా
 స్సంతతిరేవనః । శ్రద్ధాచనోమావ్యగమృతబహుధేయంచనోస్తు । అన్నంచనో
 బహుభవెదతిథీగ్ శ్వలభధ్యం । యాచితారశ్వవస్సంతుమాచయాచధ్యంచ
 న । కతాః తథాస్త్రీతిప్రతిబ్రూయాత్ । అన్నశేషః కింక్రియతాం । ఇష్టే
 స్సహభుజ్యతామితప్రత్యై క్షేప్యాదుషగ్ంసదశః పితరైశ్చోధాః కృభేశ్శిత
 శ్వక్షీవనోగభిరాః । చిత్రసేనాభిమబలామృధ్యాస్సహవీరాతరవోవ్రాత
 సాహః । బ్రాహ్మణాసః పితరస్సోమ్యాసశ్శివేనోద్యావాప్యధివీలనహసా ।
 పూషాసః పాతుదురితాద్యతావ్యధిం యోమానోఅనుశగ్ంసశశతానుప
 లంబస్తేష్యగోఅస్యోదంతోగోభిస్సన్నద్ధాపతతిప్రసూతా । యత్రానర
 స్సంచవిచద్రీవంతితత్రాస్త్రభృమిపశ్శర్తయగ్ంసక । ఇతిపితౄణువస్థాయ
 ఇహైవస్థంమాప్యోవ్యంవిశ్వమాయువ్యశ్శుతం । కీదంతాపుత్రైర్నప్రభి
 మోదమానాస్వేగృహే । సర్వస్యైస్త్వైస్సర్వస్యజితైస్సర్వమివతేనా
 పోషితసర్వంజయతి । ఇత్యాశీర్వాదంకుర్ముః । ఆయుఃప్రజాంధనంచద్యాంస్వ
 గంమోక్షంసుఖానిచ । ప్రయచ్ఛంతితథారాజ్యంపితాంనృండాంపితామ
 హః ॥ సత్యావతాలిషదస్సంతు । కతాః । అద్యమేనఫలంజన్తభవత్పదా
 బ్ధవందనాత్ । అద్యమేవశజాస్సర్వేయాతావోనుగ్రహాద్ధివం ॥ పత్రకాకాది
 దానైస్త్వశితాయూయమీద్యకాః । తస్మైశజాతంచిత్రేతు విస్మయోఽంసు
 మహాభా । వసిష్యవామదేవాదియుషిభిస్తుల్కతాంగతాః । బ్రాహ్మణాశ్చానుగృ
 హ్లాంతుబ్రహ్మణ్యాశ్చతంపదం । సూర్యోపరాగసదృశీతిధిరథాత్ । ఆసన
 భాజనకాకపాకమంత్రీశం త్రీకర్మభోక్తృహవిద్రకా క్యాదిభిః కిమనస

తత్కృతం అస్తత్ప్రత్యూహదీశ్యమయాకృతం । నపిండికరణాఖ్యాకాద్ధంయథో
 క్తమస్తీతిధవంతోబ్రువంత్యితివచేత్ । యథోక్తమస్తీతిప్రతివచనయమ
 యాకృతసపిండికరణాఖ్యాకాద్ధసాద్గుణ్యాథకం కృష్ణస్తరణంకరిష్యఇతిసం
 తల్ప్య । త్రివారంకృష్ణస్తరణకృత్వా । యస్యస్త్రైత్యాచనామోక్త్యాతపో
 యజ్ఞ క్రియాదిమ । స్యునంసంపూజక తాంయాతినశ్యోవంచతమచ్ఛతం
 మంత్రహీనంకీయాహీనంభక్తిహీనంజనాదకనయన్తయావిహితంకాద్ధంప
 రిపూజకంతదస్తుమే కామనవాచా—నారాయణాయోమిసమర్పయామి॥ ఓం
 తత్సద్విహృత్సృణుమస్తు॥ తచ్ఛేషణంతు తత్త్రిష్టద్యావద్విపాప్రిసజితాః । త
 తోగృహబలింకుర్యాదితథమోవ్యవస్థితఇతిమస్తు॥ ఓంస్వస్తీధవంతో బ్రు
 వంత్యితివచేత్॥ ఓంస్వస్తీతిప్రత్యూయః॥ ఎతత్సపిండికరణవచ । అసీమాంత
 మనువ్రజే, భోక్తారః । కయాసశ్చిత్రఅభువదూహితదావ్యధసఖా । కయాశ
 చిష్టయావృతా । కతాః । అహ్వావహ్వావశ్యమధిష్టియేమాపదధాత్యష్టాశ
 షాఃపశవఃపశూనవావయంభేషణ్ణాచారీయేషద్యాబునవబుతవః ఖలువై
 శవాః పితరబుతూనావశేవాస్పిత్యూన్వికాతిపితృపూర్వవిస్మయతాస్త్రి
 రక్షణీకృత్య । భుంజీతపితృసేవితం ॥ క్రాద్ధశేషంసభుంజానఃకతాః సరయ
 మృచ్చతి । నశూద్రంభోజయత్తస్త్రిస్సహేయత్సేనతద్దిన । క్రాద్ధశేషంస
 తూచోభ్యోవదాతివఖలేష్యపి । తూద్రాదీన్భోజయత్వాయాదత్వాక్రాద్ధ
 షమానవఃతస్యనిష్ఫలతాంయాతిక్రాద్ధంబై చంచతతక్షణాత్ । బ్రహ్మచా
 రీభవేత్తాంతరజనీంద్రాస్తే స్వహా (క్రాద్ధాహచ్ఛిష్టపాత్రాణిఖిలై
 వవీక్షిపేత్) పునరాచ్యుతయేచ్ఛావీర్యథానస్పృశతేతథా । పితరుచ్చి
 ష్టపాత్రాణిక్రాద్ధాయత్సేనగోపయేత్ । ఖిలత్వైవవివీక్ష్యకాశయేచ్ఛావీ
 ర్యగోచరం॥ ఇతిపితృసపిండికరణం॥ ॥ స్వర్గపాథేయం॥ పరమ్యస్తదా
 సీంహఎకోద్దేశేనత్రిపుయమోద్దేశేనవాపితరముద్రిత్యసంకల్పవిధానేనస్వర్గ
 పాథేయక్రాద్ధమామనకుర్యాత్ । వతుభకంవాతద్దీశ్యకుర్యాత్ ॥ తథాచ
 స్త్రివిధమథాస్త్రివిధపాథేయంసపిండికరణాదను ఎకోద్దీప్తవిధానేనత్రున
 క్కాద్ధంసహాః॥ సంకల్పవిధానేనవాసర్వధర్మారహితేనవాకుర్యాత్ ।
 సపిండికృతాయదహరామనక్రాద్ధపార్వణవతుభకర్యాత్ ॥ వృద్ధప్రవీతాను
 ॥ ౧౮౪ ॥

మంసపిండికరణాత్మరం । ఆమైనై వతుకర్తవ్యంపునశ్చాధ్యక్షసూర్యుః ।
 పీఠసపింజనాదూర్వంబిత్వలొకంసగవృత । కుర్యాత్సుస్వర్గపాథేయం ఆ
 మైనైవచ్యతాహవత్ ॥ అపిచ ॥ త్రయోదశేష్మినంప్రాప్తైఃపాతస్సాన్విత్యా
 తుతర్పయేత్ । కుర్యాత్సుస్వర్గపాథేయమమైనై వచ్యతాహవత్ ॥ అథ
 సమాచారతోవ్యవస్థాద్రవ్యవ్యాప్తియోగః ॥ పాదానాయువ్యదేశకాలా
 సంకీర్త్యపాప్రీతావీచి అస్తద్వ్యధ్యప్రపితామహస్యగోత్రస్యశర్తణో వసు
 రూపస్యస్వర్గలొకపాప్రీత్యర్థం స్వర్గపాథేయశాద్ధమానిద్రావ్యానర్వధ
 ర్మరహితేన అవ్యకదిష్ట్యభిసంకల్ప్య । స్వర్గపాథేయశాద్ధౌతహవనీయా
 థేభవతామౌగిక్తద్వ్యభిబాహ్మ్యాంనిమంత్ర్యదేయవ్యాధిద్రవ్యాణి గా
 యత్రాప్రీత్యసంపత్తౌతూష్టింపాపిచ్యవ్యధివితేపాత్రమిత్యాదిశిష్యోఽ
 మంత్రున్వ । అస్తద్వ్యధ్యప్రపితామహస్యగోత్రశర్తణో వసురూపశ్చదమామంతుం
 రీదర్యాభ్యాదిపరికరసహితం బాహ్యుస్తాహవనీయాశ్చిదత్తతేన్వన్వ మ
 మృతస్వయాపంరాజతం పాత్రేషతీయవటభాయేయం అస్తద్వ్యధ్యప్రపితా
 మహస్యగోత్రాయశర్తణో వసురూపాయశ్చదమామంపరికరంపదపీఠాకం
 సతాంబూలవక్షయత్యప్రగర్థంవ్యధానమివసుమ) ॥ గయాయాంశ్రీరుద్ర
 పాచాదిసమస్తపాదేషుదత్తమస్త్రీతి భవంతోబ్రువంతు । గయాయాంద
 త్రమస్త్రీతిప్రతివచనం । పూర్వోక్తవచనం.....అథ అస్తద్వ్యధ్యప్ర
 పితామహంగోత్రంశర్తణం వసురూపమద్దిశ్యమయాక్యతేనస్వర్గపాథేయ
 శాద్ధనవృద్ధప్రపితామహస్యగోత్రస్యశర్తణో వసురూపస్యస్వర్గలొకపా
 ప్తిరస్త్రీతిభవంతోబ్రువంతు । స్వర్గలొకపాప్తిరస్త్రీతిప్రతిబ్రూయేత్ ।
 తతఃపిండానపుపాస్యన్నాత్వాగృహమాగత్య త్రిభ్యంజరస్నానంకృత్వా
 శుభస్వీకరణార్థం శుభ్యర్థంమహజనైస్సహస్రస్త్రీ పుత్ర్యాహవాచనం కృ
 త్యాబాహ్మణాశీర్వాదాఃస్వీకృత్యబంధుభిర్విష్టే సహభోజనంకుర్వాత్)
 తద్దీప మారభ్యయావత్సంవత్సరం ప్రశ్నహంబోదకుంధక్రాద్దంకుత్యాత్ ॥
 ద్వాదశకాహేసపిండికరణపక్షే ॥ తాన్యేవతుపునఃకుర్యాత్సేవ్యైకాతేయ
 భావీధి ఉపాచృకపర్యంతానికృత్వాశిదకుంధశాద్ధమిక్యత్వా సంవత్స
 రాంత్యధిసేనంవత్సరపిమోకంనామక్రాద్దంపార్యణవత్సరకర్మాప్యనంత
 రదిసప్రత్యాదికశాద్ధంకుర్వాత్ । సంవత్సరాంతేసపిండికరణపక్షేసంవ

త్వల్లాదేవమృతమాసేమృతేహవిసపిండికరణంకుర్యాత్ । నప్రత్యాబ్ధి
కంఠధావస్తృతిః । సాపిండియదివమాకంఠేమృతమాసేమృతేహవిసకు
ర్వితవిధివ త్వుత్రైతకేవప్రథమాబ్ధికమితి ॥ మాతుస్సపిండికరణం ॥ ఏవం
మాత్మసపిండికరణం పితామహ్యభిస్సహస్త్రీలింగవోహంకృత్వాకుర్యా
త్ ॥ తస్యప్రయోగః ॥ ప్రాణానాయమ్యదేశకాలసంకీర్తయజమానస్య
మాతుగోత్రాయాదాయ్యాః ప్రేతాయామరణదినాదారభ్య ద్వాదశే
హనిమాతుగోత్రాయాదాయ్యాః ప్రేతాయాఃతద్భత్యమాత్మపితామ
హీప్రపితామహీభిర్గోత్రాభిర్దాయాభిర్వసుద్రాదిత్య రూపాభిస్సహస
మానోదకత్వసాపిండియసిద్ధిద్వారావస్థాపితృలోకావాప్త్యర్థం మాతురో
త్రాయాదాయ్యాః ప్రేతాయాఃవికోద్దిష్టవిధానేనతద్భర్తృ మాత్మపితా
మహీప్రపితామహీరాం గోత్రాణాం దాయానాం వసుద్రాదిత్య రూపా
ణాం పార్శ్వవిధానేన ఏవముఖయాత్మకంకాలకామకసంజ్ఞిక విశ్వేదేవ
పూర్వకంవిష్టవ్యంతమాతుగోత్రాయాదాయ్యాః ప్రేతాయాస్సపిండికర
ణాభ్యంత్రాద్ధుస్మిన్నహవిషాద్యకరిష్యయితసంకల్ప్య । బ్రాహ్మణమంత్రణా
దిసర్వం పూర్వత్ మాతురోత్రాయాః దాయ్యాః ప్రేతాయాస్సపిండికరణా
భ్యత్రాధైక్షణింఉపశిష్యతు । తద్భత్యమాతురోత్రాయాః దాయ్యాఃవసు
రూపాయాః ఆహవనీయాధైక్షణిందత్వాభవద్ధిఃక్షణిం ప్రసాదఃకరణీయః ।
తద్భత్య పితామహః గోత్రాయాః దాయ్యాః రుద్రీరూపాయాః ఆహ
వనీయాధైక్షణిం దత్వాభవద్ధిః క్షణింప్రసాదఃకరణీయః తద్భర్తృప్రపి
తామహభ్యఃగోత్రాయాః దాయ్యాః ఆదిత్యరూపాయాఃస్థానే ఆహవనీయా
ధైక్షణిం దత్వాభవద్ధిఃక్షణింప్రసాదఃకరణీయః । ఇతివిశేషఃవిష్టోఃక్షణింప్ర
సాదఃకరణీయః ॥ పాదప్రత్యేనాదిప్రేతాఘృగహణాంతంపూర్వవత్కృ
త్వాప్రేతాయైవోజవ్దం గృహ్లామీలివిశేషః । తిలోనిప్రత్యమాతరంగో
క్రాంతాంపైతామిమాకలోకాక్రీణయాహిని । ఇదిప్రేతాఘృపా
త్రేతిలోకశీప్తస్వఆమతగంతతద్భత్యమాతరో దేవయానాంత్యముద్రాం
దుహ్యంతామిమాకపఃతద్భత్యమాత్రేవోజవ్దంగృహ్లామి ॥ ఆమతగంతత
ద్భత్యపితామహ్యదేవయానాక...దుహ్యంతామిమాకపః । తద్భత్య
పితామహ్యోవోజవ్దంగృహ్లామి శేషంపూర్వవత్ । ఆనామాపివిశేషః । ఆయా

ప్రతిపక్షాన్ని గంభీరైః...దవతీరయింబడిభూయత్సంవతకారదంబః॥
 తదభిప్రాయసంయోజనసంకల్పః ॥ ॥ మాతుర్గోత్రాయాదాయ్యః ప్రతా
 పాః తద్భత్యమాతృపితామహీప్రపితామహీభిర్గోత్రాభిర్దాయాభిర్వసు
 తదాపిత్యరూపాభిస్సహసమానోదక సిద్ధిద్వారావస్వాది పితృలోకావా
 ప్యర్థంమాతుర్గోత్రాయాఃదాయ్యఃప్రతాయాఃపాత్రస్థోదకంతద్భత్య
 మాతృపితామహీప్రపితామహీనాం గోత్రాణాందాయానాంవసురుదాది
 త్యరూపాణాం పాత్రస్థోదకై స్సహసంయోజయిష్యభిసంకల్పః । సమానీ
 వతకూతిః...నియచ్ఛతంమాతఃగోత్రేదాయప్రతేతత్పాత్రస్థోదకంతద్భ
 త్యమాతృభిర్గోత్రాభిర్దాయాభిర్వసురూపాభిస్సహైత త్రిలోదకంతస్యై
 తేస్యధానమః॥యెసమానా...యెసకాతాభిత్కభిమంత్య॥ సమానీవతకూ
 తిః...నియచ్ఛతంమాతఃగోత్రేదాయప్రతేతత్పాత్రస్థోదకంతద్భత్యపి
 తామహీభిర్గోత్రాభిర్దాయాభి స్సహైత త్రిలోదకంతస్యైతేస్యధాన
 మః॥యెసమానె యెసకాతాభిత్కభిమంత్య । సమానీవతకూతిః...నియచ్ఛ
 తంమాతఃగోత్రేదాయప్రతేతత్పాత్రస్థోదకం తద్భత్యపి తామహీభి
 ర్గోత్రాభిర్దాయాభిపిత్యరూపాభిస్స హైత త్రిలోదకంతస్యైతే స్యధాన
 మః॥యెసమానా...యెసకాతాభిత్కభిమంత్య॥అభ్యుదానాది॥మాత్రేగో
 త్రాయైదామైప్రతాయైయమాయవస్మా హేతివిశేషః॥పిండప్రదాన॥మా
 త్రేగోత్రాయైదామైప్రతాయై ఏవపిండఃఉపరిష్ఠతు॥ ఇతివిశేషః । అపాం
 మేథ్యంయజ్ఞియమిత్యాది॥మాజకాయంతాంతద్భత్యమాతరః । మార్జయం
 తాంతద్భత్యపితామహ్యః । మార్జయంతాంతద్భత్యప్రపితామహ్యః॥ఏత
 త్తేతద్భత్యమాతఃగోత్రేవసురూపేయాశ్చత్వామసు । తద్భత్యమాత్రే
 గోత్రాయైదామైవసురూపాయైయాశ్చ తామసుగచ్ఛంతాభ్యుచ్చ అయం
 పిండస్తస్యైతేస్యధానమః॥ ఏత త్తేతద్భత్యపితామహీ గోత్రేయైద్రూ
 పేయాశ్చత్వామసు । తద్భత్యపితామహ్యైగోత్రాయైదామైరుద్రరూపా
 యైయాశ్చ తామసుగచ్ఛంతి తాభ్యుచ్చ అయం పిండస్తస్యైతేస్యధానమః॥ఏత
 త్తేతద్భత్యప్రపితామహీగోత్రేకపిత్యరూపేయాశ్చత్వామసు॥తద్భర్తృ
 ప్రపితామహ్యైగోత్రాయైదామై కపిత్యరూపాయైయాశ్చ తామసుగచ్ఛం
 తిశాగంశ॥ అయంపిండస్తే గోత్రేస్యధానమః॥ మధువాతాభిత్కభిమంత్ర

త్యుచంప్రతిపిండంబునుదధ్యాత్ । ఏవంసువిశేషణవిష్ణుయాంతిహోమా
 తుర్గత్రాయాఃదాయాః పేత్రాయాఃతద్భర్తృమాతృపితా మహీప్ర
 తామహీభిస్సహసాపిండ్యసిద్ధిద్వారావస్వాపిత్వలోకా వాప్యర్థంమాత
 ర్గత్రాయాఃదాయాః పేత్రాయాఃపిండంతద్భర్తృమాతృపితామహీప్ర
 పితామహీనాంగౌతాదాందాయానాంబురుద్రాచిశ్యహవాదాంపిండై
 స్సహసంయోజయిష్యేఇతిసంకల్ప్య । సంయోజయేత్తేరనుజ్ఞాతః । పేతపిం
 డంత్రేధావిభజ్యపకంపాగమాదాయ । సంగచ్ఛధ్వం... హవిషాయజామః
 మాతః గౌత్రేదాయప్రతేత్వప్రిండభాగం తద్భర్తృమాతృభిర్గౌత్రాభి
 ర్దాయాభిర్వసురూపాభిస్సహైవతేపిండభాగస్తస్యైతస్వధానమః । యే
 సమానా... యేసజాతాఇత్యభిమంత్ర్య । ద్వితీయభాగమాదాయసంగచ్ఛ
 ధ్వం హవిషాయజామః । మాతఃగౌత్రేదాయప్రతేత్వప్రిండభాగంత
 ద్భర్తృపితామహీభిర్గౌత్రాయాభిఃదాభిరుద్రరూపాభిస్సహైవతేపిండభా
 గస్తస్యైతస్వధానమః । యేసమానా యేసజాతాఇత్యభిమంత్ర్య । తృ
 తీయభాగమాదాయ । సంగచ్ఛధ్వం హవిషాయజామః । మాతఃగౌత్రే
 దాయప్రతేత్వప్రిండభాగం తద్భర్తృప్రపితామహీభిర్గౌత్రాభిః దాయా
 భిః ఆదిత్యరూపాభిస్సహైవతేపిండభాగస్తస్యైతస్వధానమః । యేసమా
 నా యేసజాతాఇత్యభిమంత్ర్య ప్రపావోసుగతాప్రతాపిత్వసామాన్య
 మాప్తవతి । శివంభవతుశేషాదాంజాయంతాంచరజీవినః॥ వైతరణీగౌ
 దానాదిఅభ్యంగవ్రత్యాహశీర్వచనాంతంపూర్వవత్ । ఇతిమాతుస్సపిండి
 కరణవిధిః ॥ ఉదకుంభక్రాద్ధం॥ తతఃసంవత్సరముదకుంభక్రాద్ధంకుర్యాత్॥
 సపిండకరణాత్పూర్వముదకుంభక్రాద్ధమేకోద్దిష్టవిధినాకుర్యాత్ । సపిండికర
 ణాదూర్ధ్వంపార్వణవిధానేన॥ తథాచస్త్రమి॥ కృతేకృతేనాసాపిండ్య
 మాతాపితౌఃపరస్యవాతస్యాప్యన్నంసోదకుంభంచద్యాత్సంవత్సరంద్విజః ।
 ఆహవసీయార్థే । అర్చయంబుఘటందధ్యాదన్నంచాపినుసంచితం । సంవత్సరే
 వివృణ్వేప్రతిమాసంచమాసికం । అవాక్సపిండికరణంయస్యసంవత్సరాద్య
 వేత్ । తస్యాప్యన్నంసోదకుంభంచద్యాత్సంవత్సరంద్విజః । పేతలోకేషువస
 ణిన్యాదాంవర్షంప్రకీర్తితా । త్సుత్రప్రత్యహంతతృభవతాం కురు

సం వాయవత్సవత్సరంశక్త్యనుసారణాన్నసోదకుంభంబద్యాత్ ||
 భావస్త్రితిః || అదైవంపార్వత్రాద్ధంసోదకుంభమధర్మకం || కుర్యాత్ప్ర
 త్యుద్ధి కాచ్చాద్ధాత్సంకల్పవిధినాన్వహం || అదైవంవైశ్వదేవరహితం || పా
 వ్యంప్రతురుషోద్దేశేన || సోదకుంభంబదకుంభసహితం || అధర్మకంకత్య
 త్కృనియమాభావః || అనుమాసికదివసేతిదకుంభత్రాద్ధంనకుర్యాత్ || త
 తాచర్మతిః || కుర్యాదహరహత్సాద్ధమమావాస్యాంవినిసదా || ఆ
 వ్యదకలత్త్రాద్ధంనతత్సాద్ధమమాసికే || మాసోదకుంభం || మాసోదకుం
 భపక్ష్యుతేహని అనుమాసికముదకుంభత్రాద్ధంచపృథక్కుర్యాత్ || స్త్ర
 తిత్యుదాయే || ఆపాద్యసహపిండత్వంప్రతిమాసంవృతేహని || మాసికం
 చోదకుంభంబవిదధీతపృథక్పృథగితి || సంకల్పంతుయదాకుర్యాన్న కుర్యా
 త్పాత్రసాదనం || నావాహనంనాగ్నోకరణంనచపింజాంశ్చసర్వపేతే || సంక
 ల్పత్రాద్ధేష్యావాహనాఘాత్యగ్నోకరణస్వధావచనాదివర్జయేత్ || మాస్తకు
 ధీమాత్రంకుర్యాత్ || అతిపాతోనకత్రవ్యోయావదబ్రంశించరం || అతిపా
 తేపునఙ్గాయం పీకప్రీతికరంహితత్ || ఆమిత్రాద్ధంగయా త్రాద్ధంత్రాద్ధం
 చాపరపక్షకం || ప్రథమజైవక రవ్యంకేశానాంవసనంతథా ద్వదశాహస
 పిణ్డీకరణపక్షేతు || అస్థిక్షేపంగయాత్రాద్ధంత్రాద్ధంచాపరపక్షకం || ప్రథ
 మజైవకత్రవ్యంకృతేచాపిసపిండనే || తథాచకారికా || కృతేసపిణ్డీకరణే
 తుపితోర్మ బ్రహ్మచర్యంపరిరక్షణీయం || తద్రక్షణేదైవమహాశులంస్యాచర
 షణ్డతత్త్వంనైవచోషః || మాసికవిషయేతు || సపిండికరణాదుర్ధ్వంపితృమా
 త్యసర్వశ్యేష్టభ్రాతృపితృవ్యానాంపార్వణవిధినాకుర్యాత్ || పత్నీభ్రాత్రా
 వీరామకోద్దిష్టవిధినైవ || దక్షః || పత్నీభ్రాతృసుచోదీనాంసపిణ్డీకరణా
 త్వరం || ఏకోద్దిష్టవిధానేనమాసికానాంపునఃక్రియా || పితృమాత్రగ్రహాదీ
 నాంపార్వణేనపునఃక్రియా || పైతేససిః || సపిణ్డీకరణాదర్వాగ్నిశ్రాద్ధాని
 షోడశ || ఏకోద్దిష్టవిధానేనకుర్యాచ్చాద్ధానితానితు || సపిణ్డీకరణాదు
 ర్ధ్వంయదాకుర్యాత్తదాపునః || ప్రత్యబ్జంయోయథా కుర్యాత్తథాకు
 ర్యాత్సతాన్యపి || యథాపుతాదిపిత్రాదీనాంప్రత్యబ్జంపార్వణ విధినా
 కుర్యాత్ || మాసికాన్యసపిణ్డీకరణాదుర్ధ్వంతథాకుర్యాత్ || యథా
 అనుపత్నిపుత్రగుర్వాదినాంప్రత్యబ్జమకోద్దిష్టవిధినాకుర్యాత్ || సపిణ్డీకర

జాదూధన్వంమాసికాస్యపితృవకుర్యాదిత్యధః ॥ పులస్త్యః ॥ సపిండి
 కరణాదూధన్వంయత్రయత్రప్రవీయతే । భ్రాతృభిశ్చైవైవృతాఽయస్వామి
 నేమాతూలాయత । మిత్రాఽయగురవైత్రాధమకోద్దివ్యంసపార్వణం ॥ స్పిండి
 కరణాదూధన్వమికోద్దివ్యంయదాధవత్ । పార్వణస్యావృతాకార్యమేకా
 ఘ్నేత్యకపవిత్రకం । నాగ్నీకరణమూమశ్చపిండమేకంవినిశీయతే । అనా
 ద్యగధఃకోశ్యవృథాతానస్ఫిర్నిగద్యతే । ఋతేసపిండనాత్తస్య నైవకర్వీ
 తపార్వణంపితృవ్యస్యావృతస్యభ్రాతృశ్చైవౌజన్మనః । మాతామ
 హనామప్యేవంకాధంపితృవదాచరత్ । షోడశశ్రాద్ధాన్యకృత్వాసపిండిక
 రణంనకుర్యాత్ । తానికృత్వైవసపిండికరణంకుర్యాత్ ॥ దక్షః ॥ శ్రాద్ధా
 నిషోడశాపాద్యవిదధీతసపిండతాం । శ్రాద్ధా షోడశాదత్వానైవకుర్యా
 త్సపిండనం ॥ యదాన్త్రీపతాదానవిదీకరణక్రియతే, తదాతదభోధావి
 మాసికానాంనపునఃకరణం । స్వకాలేకృతత్వాత్ । తదూధన్వ భావిమాసికా
 నామైవపునః కరణం ॥ గాలవః ॥ ప్రాత్యోదితకాలేమసాపిండ్యంయచ్చికి
 షకయేత్ । తేషాంమనస్త్వమాచ్యాలంయథాకాలంసమాచరత్ ॥
 మలమాసవిషయే ॥ మలమాసమృతానాంకుర్వాదశాహసపిండనా । ఆద్యమా
 సికమపిపునర్నిజమాసేకతకవ్యం ॥ దక్షః ॥ ఆవృత్తిశ్చాస్యమాసానాంద్వా
 దశాహసపిండనా । తథాచావతకయేదాద్యంయతేత్వావృత్తివిషయే ॥ అబ్ద
 చకుంభమన్వాది మహాలయయుగాదిషు । శ్రాద్ధంధృవస్యహరహశ్చాద్ధ
 మూనాదిమాసికం । ఆహితాగ్నీద్వితీయమాసికంచహసది నెకుర్యాత్ ॥
 వసిష్ఠః ॥ ఊర్వణంత్రిపత్యద్యశ్చాద్ధమృతాహస్యవతద్భవత్ । అధస్తుకా
 రయేద్దాహకదాహితాగ్నీద్వితీయమాసికం ॥ ॥ సపిండికరణాదూధన్వంమా
 సికావేదకమాహాశాతం ॥ ప్రేతసంహారకార్యాణియాని శ్రాద్ధానిషోడ
 శ । యథాకాలేనకార్యాణివాన్యథామచ్యతేతథః ॥ శేకాలాదివైషమ్యా
 స్త్వశ్చగ్రహగతిశ్చతః । ఏకాదశాహకార్యాణి అపకృష్యాపిషోడశ ।
 యథోక్తకాలేకార్యాణిలవశ్రాద్ధానిషోడశ । దృష్టాతాస్యపకృష్యాపిచ
 రేత్తస్త్వహవాసరే ॥ స్త్వస్యంతరే ॥ గ్రహణఃక్రియమాదేషుమాసికేవ్యవధా
 విషు । ప్రేతస్మరణ్యుక్పాత్రాణిపిండాక్రీనేవవిర్వపేత్ ॥ ఇతిసపిండికరణా
 చగతరం ఏకోద్దివ్యంనకుర్యాత్ ॥ అనుమాసికానకర్తవ్యాన్యవః ॥ శాట్వాగ్న

3 || సమిడికరణాదర్శాగపకృత్యకృతాన్యపి | తునరహ్యపకృత్యంతేవృద్ధ్య
 తునిషేధనాత్ | తేతశ్రాద్ధానిసర్వాణిసమిడికరణాదను | అపకృష్టాది
 విత్వితకర్తానాండిముఖేయః | వృద్ధ్యథాంత్యపకృష్టానానపునఃకరణంస్త
 తం | యుక్తాశ్చాన్యవాన్యైశ్చైతశ్రాద్ధానికమణి | సశ్రాద్ధేనరకేభూతే
 తృభిస్సహచరైః | నిర్వృత్యవృద్ధితంత్రయోమాసికానిరమాచరత్ | ఆ
 యాతయామంమరణంభవత్తస్యనసంశయః | అపకృష్టాదికాకుర్వాన్యపి
 శ్రాద్ధకపథితే | నచజన్మత్రయేకుర్వాన్మనందానుభవగోపిణి | నభాను
 భామివసేనదోషోద్భవ్యతేహని || శాతాతపః || మానీశాన్యపకృష్టాది
 చరత్తన్మతవాసరే (ప్రవహ-రణపందానుభవేభాగ్యవశానరేచతచా
 క్యాంబుద్ధితేహివాసిణివహి) వ్యాసః | శ్రాద్ధానికేకాదత్వానై
 వకుర్వాన్సండితాం | నాసమిడికృతప్రతేపిత్యవ్యయమివృద్ధి | అపకృ
 త్యశుభ్రతస్యకుభంతించిన్నచ్యతే | నచనైమిత్తకంకార్యమిష్టాభూత్తి
 కంచన | నాసమిడికృతేహోరన్యేషాశ్రద్ధమేచ || అపకృష్టాదికాదికా
 లాః || తథివర్తతే | అద్యమేకాదశేషిస్త్యనూన్యపందానుభవేహి |
 నోచేత్తా సకృత్రియాంశైషమిన్మానమాచరత్ | తత్తత్తానన్యకీయాంశై
 శైషమూషప్యయంతథా | కుర్వాన్ప్రేషతికంతాద్ధంత్యేషతేషమిహని ||
 అపరః || త్రిపక్షేద్వాదశేషతేచతుర్వింశతిపక్షక | పక్షవింశతకృత్యా
 ఆయుర్ధ్యాంశ్యపందక | అన్యయధ్యాపితమేకమాదితిపాచంత్య (ప్రేషతి
 కోనమాత్మానికోనాద్వికమథాచరత్ | ఏతేషామన్యకాశేషనపునఃకరణం
 స్మృతం) విత్వాదశ్చ || మానీశాన్యక్తయదేకాదశను వృతతినేష్యాద్యమే
 కాదశామేన్యకాద్ధయత్తదేకాయదపితదపరందాన్యకామేషిపత్సే | ఏ
 తత్సర్వం తదర్వాగుపరియతి | తేషాన్యకాన్యాన్యకాలేనాభైవాన్యాత్త
 దభోభ్యుదయభివృద్ధ్యాదశామేషిపత్సే || షోడశశ్రద్ధకాలాః ||
 ప్రేతీనసిః || తదాపకృత్యుదాహేశ్రాద్ధాన్యకామేషిపత్సే | సమిడికరణశ్రా
 ద్ధందాన్యకామేయదాభవత్ | సమిడికరణాదూర్ధ్వం మాసికానాంపు
 నఃక్రియా || పూర్ణాశ్రమః || తునఃకుర్వాత్తథాపిశ్రోస్వస్వకాలింపం
 చర | శ్రాద్ధానిపార్వతేనేకధాత్యాదీనానపార్వణం || అథమృతా
 శాచంతగంతశ్రద్ధకమయః || మాతృకాశామయేయదివిశుపాతి

సాంకర్షికశ్రాద్ధమంతరితంభవే తదావీకాదకాహ శ్రాద్ధసామానుశం
 శరం షోడశాత్ పూర్వంపితుః ప్రత్యాబ్ధికశ్రాద్ధంకుర్వాత్ ॥ తథాపితు
 గ్ధకాహమధ్యమాతుఃప్రాతిసాంకర్షికశ్రాద్ధమంతరితంచేత్ ఏకాదశాహ
 షోడశశ్రాద్ధోద్వకంకుర్వాత్ ॥ తదాహయాజ్ఞదల్యః ॥ మాతుడకాహ
 మధ్యేతుపితుఃప్రత్యాబ్ధికంయది । రుద్రాహేషోడశాత్పూర్వంపితుశ్రాద్ధం
 సమాచరేత్ । పితుర్ధకాహమధ్యసమాతుఃప్రత్యాబ్ధికంయది । రుద్రాహే
 షోడశాదూర్వకంమాతుశ్రాద్ధసమాచరేత్ । షోడశాత్సపింధికంకారి
 శ్యధః ॥ * అథ ఊనమాసికకాలః ॥ ఏకవింశద్దినకాంతిప్రయోవింశద్దినకు
 భంపంచవింశేపితుర్వోక్షస్సప్రవిశేతథాసుఖం ॥ ఏకోనశ్రింశతదిసెగయా
 శ్రాద్ధఫలంలభేత్ । ఊనమాసికకాలానామిద్యేవంమనురబ్రవీత్ ॥ కల్పకారికా
 తు॥ మానద్విత్రిదితై కాహన్యూనైశ్చాదూనమాసికంవదంతిద్యావశేషేష్య
 కైతథాన్యేతుప్రయోదశేతికేంఞ ॥ ద్వాదశాహప్రథ్యశ్యస్తాదకాహన్యూన
 మాసికే । నక్షత్రాదిబలం చింత్యం నదస్యాదూనమాసికే (ఆగ్నేయ
 మైత్రంసార్వంబలినః పూర్వాస్తువే ఋతౌ । ఊనాదిత్రయంకుర్యా
 జ్యైష్ఠ్యపుతోశివశ్చ) (హస్తాచిత్రాచయాశ్చంబస్వాతీచక్రీవణాశ్వయుక్ ।
 మఘామైత్రంశబౌద్ధంచవారుగంసౌ ష్యమేవచ) ఏకాదశైతేకశ్చితాఃప్రశస్తా
 శ్రాద్ధకమణిస్సప్రవింశద్దినాదూర్వకంశ్ర్యహస్సుహస్యావమాసికం । చ
 త్వారింశద్దినాదూర్వకంపంచాహస్సుత్రిపక్షకం । తథాదశమషాష్టాసంస
 ప్రశ్యధికతాత్మకం । ఊర్వకంపంచదశకాహస్సుశ్చత్వారింశచ్ఛత్రయాత్ ।
 ఊనాబ్ధికం ప్రకుక్ష్వితమృతేహ్నిపునరాబ్ధికం ॥ అపకృష్టానాంపునఃకరణం ॥
 విశ్వాదశ్యే । శుభంకమణసకుక్ష్వితమాసికాన్యసమాప్యచ । సమాప్యాపిపు
 నఃకుర్యాప్రశోస్సంవత్సరంతతః । మృతస్యశ్చప్రయోకుర్యాద్విత్రిరావృద్ధి
 భేదతః । ద్విత్రిరావృద్ధిశోషోత్రనాస్తిమాసికకమణి ॥ శివస్వామిమదేతు॥
 సమాసికశ్రాద్ధవిధౌతుకుర్యాత్పాండిముఖంసర్వసమానమేతత్ । సమాప్య
 పితౌస్త్రిపునశ్చకుర్యాత్సంవత్సరంమాసికకమణాంబు ॥ పౌత్రుకశ్చేమా
 సికకమణచేష్టంకుర్యాత్పూర్వంశోభనేకోభనాదా । పశ్యాద్విత్రిరవశే
 షాణికుర్యాత్సానాశ్రాద్ధాన్యబ్రహ్మతేకర్మచాన్యే ॥ మాసికాన్యసమాప్యేవ
 మాసికాదంతకారణేన ॥ సమాపాంశీపునఃపితౌరవశంమాసికానుశేత్ ।

తనీమంతభారేమవివాహావధికారికే । అలభ్యయోగయజ్ఞేషుప్రాప్తేషు
 షాదిమభ్యుతః । అపకృష్టతదాకుర్యాత్తాసికానిమృతేకాని । మాసికానితు
 యిక క్యాప్రోలేవవిచక్షణః । ఉవాచాంనాపకషాస్సాగ్ర్యే నరప్యవక
 షాతే । ఉతర-మశ్వాపిపథవత్ప్రేమాదాంతరితస్యను । అపిష్టేషుమాసే
 షుమాతాపితోఃపరస్యవా । పృథ్వీహర్షవిశకుర్యాచ్చేషమభ్యుతకృష్టవః । త
 భావస్త్పః ॥ కాలస్యనియమానాస్తీజాబపిదాద్యుష్ణవైశుభాగమపిత్రా
 ద్దావికుర్యాత్సర్వాన్యసంతయః । గణశక్తియమానావాంశ్యాన్ధిక్వీతపార్వ
 ణంప్రదద్యాచ్చబహూస్పిందాత్ప్రసందానెవదాపయేత్ । నవశ్రాద్ధేషుపూ
 న్నైషుకీకసానాంవసంస్కృతౌడర్శ్యుదిశాహాదుత్యుక్త్యువర్తహమమాద
 లేత్ । ఏగాదశామామారభ్యయావద్వాచశమ సికాత్కుర్యాచ్చయేదశశ్రా
 ద్దంమాతుర్ధర్షవునఃకీయా ॥ ప్రర్ష్యతాహయోస్సంప్రసాతే ॥ దర్శి
 త్యయేతుసంప్రాప్తేమాతుర్వాణుదివాపితుః । త్తయశ్రాద్ధేషుపూర్వంస్యాద్ద
 త్సశ్రాద్ధంతతఃపరంప్రపత్నాదిమకాలేమసపిణ్డీకరణంయతి । తస్మిన్ప్రతస్తన
 త్తతంపఠశోభ్యసమాచలేత్ । స్మృతిసారమచ్చయే ॥ అమాయాంతుతియా
 హేచాప్రతపత్తేతథైవచాసపిండికరణంకుర్యాత్ప్రతివారంనశోభయేత్ ॥ సు
 వాసినిపూజా ॥ సువాసిన్యాంమృతాయాంతుబ్రాహ్మణేస్సహభోజయేత్ । సు
 వాసినితతస్తస్యామమంత్రోకమథార్చయేత్ । మాతామంగళసూత్రేణమృ
 తాయదిచతద్దినిఉద్దిశ్యద్విజపతాతాంతోజయేత్సదవాంస్త్రీయం ॥ పృథ
 క్కుచోరపుకక్పాకేనతామభిభోజయేదితికేషాంచిదాచారః ॥ బ్రాహ్మణభో
 జనానంతరంతామపితృస్త్రీమన్యపాకంభోజయిత్యాదీతః । కర్త్యాదిభోజ
 యేదితికేషాంచిద్బ్రామిదానామాచారః ॥ బ్రాహ్మణస్యస్త్రీసహాత్మకభోజ
 నసీషేధాదితి । అత్రపూజాదాసువాసిన్యద్దేశ్యకశ్రాద్ధకమణిస్త్రీపత్నీక
 భోషోనాస్తీకేషాంచిదాచారః । అథచ ॥ యావజ్జీవితతద్భర్తారావశేషసు
 వాసినిమభ్యర్చయేదితిమాధ్యాః । యథాచారమభ్యవహ్నాత్తయ ॥

—(*) లోప్తవయన కతక వ్యతానిగాయః (*)—

అగ్నిలితోమృతస్యలోప్తవయనకతకవ్యతానిగాయోలిఖ్యతే । తత్ర
 చయవాంతమగ్నిచితఇతినిశ్చయతరతకవ్యతోక్తః । అగ్నిలితోమృతస్య నియమ
 వలోప్తవయనంకతకవ్యం । అగ్నిచిచ్ఛవతురత్రాదిమహాగ్నిచితం కృతవాహ ।

కెచిత్ కాతకసావిత్రాద్యగ్నిచిదపితి । కుతః అగ్నించిత్యాసాత్రామణ్యాయనె
 తేత్యుభయత్రోపసంహతస్యసమానత్వాత్ । యద్యాకాతకాగ్నిమసాత్రా
 మజీమైత్రావరుణ్యోః వికల్పితత్వాచ్చయనెతిపకల్పయేవ । పశుబుధచీయ
 మానస్యవికల్పః । సోమతుసిత్యయేవ, మహాగ్నిస్థానీయత్వాత్ । కెచిత్ సోమ
 పృథక్త్వంచినానస్యవిభాషాలోప్తచిః । సమాసేనచిన్వతోనీత్యైవేతం
 న్యైతుఅగ్నిచిత ఇత్యవిశేషోక్తస్సర్వత్రలోప్తచితింకుర్వంతి । ననునచాతడి
 ధ్వంశ్చ శానంకతుమాద్రియేతేతపునదకహనైక్యతేలోప్త చిదగ్నిచితోపి
 ప్రతిపిధ్యతే । తతః-థమగ్నిచితోనియమసలోప్తచయనకతకవ్యతోక్తిః । మై
 వం । అన్యసూత్రస్యవికల్పాభిప్రాయప్రవృత్తత్వాత్ ॥ అథయదిపునదక
 త్యంతస్యస్కరితీసూత్రవాక్యానుసారాత్ కపఃకభాష్యేవికల్పపరతయైవత
 న్యవ్యాఖ్యాతత్వాత్ । తథాహి । అథయదిపునధకత్యంతస్యస్కరితపునదక
 హనంకుర్వంతఃస్కురితిపాక్షికమిత్యపదేతఇత్యాది । తథా అస్తాత్వమధి
 జాతోసీత్యంతం ఎతదంతమిత్యర్థః । ఇష్టకాచయనమకుర్వన్నధారయతిన
 చాతడిధ్వమితి । యేవంక్రిమాణేలోప్తచిదగ్నిచితోపిప్రతిపిధ్యతే । శ్చ శా
 నంకతుకంశ్చ శానక్రియాంలోప్తచయనరూపాంకర్తుంనాద్రియతేతి । అత్ర
 భాష్యేయేవంక్రియమాంశభిః । అస్తిహోమపక్షిమాశ్రిత్యక్రియమాణఇత్యర్థః ।
 ఎవంచఅస్తిహోమకరణపక్షేఅగ్నిచితోలోప్తచయనంకతకవ్యంతదభావప
 డేలోప్తచయనంతస్కావశ్యంకతకవ్యం । చయనాంతమగ్నిచిత ఇతివచనాత్
 తథాసోమమనంపిహితయేవారాహితాగ్నిః పాత్రచయనైవ్యకావజమి
 త్యత్రచయనాంతమగ్నిచిత ఇతివత్కమాంలోప్తచిత మగ్నిచితోమృతస్యనిత్య
 వతః-తకవ్యతామధి సంధాయాచార్యేణ పాత్రచయనేనసహలోప్తచయన
 స్యాపిప్రతిపిధ్యంతః । అతోలోప్తచయనంకర్తవ్యమితి దీపికాకారేణా
 భ్యుక్తం । భాష్యేపిఅదైకేమాంశాభినామిత్యస్థికుంభనిధానాంతంశ్చ శాన
 కార్యం । ఆరాహితాగ్నిప్రీయాశ్చ ఆహితాగ్నిసోమీ మయాజివోరనారబ్ధ
 హవిర్యజ్ఞయాజినఇత్యుక్తం । ఉక్తేనివపనేపునదకహనైవత్కమాణలోప్తచ
 యనంచబహ్వృచాశ్చం దోగాహయైస్తత్పక్షమాశ్రిత్య అగ్నిధానాదికృ
 తవంతః లేషామైతదంతంకతకవ్యమితి । నతుస్సకల్పాను కమిత్యకతకవ్య

స్థిహిమకం । దశాహవపసంబైవర్తయేదాశ్వలానాన ఇతివచనెన
 స్థిహిమకం పునదహనస్యసిద్ధత్వాత్ భర్తాస్త్రీ గంగాభస్య
 ప్రక్షేపఇతి అస్మాంప్రతిపత్యంతరవిధానాచ్చకథమతదంతకతకవ్యమితి
 ॥ నా ఉక్తవచనస్య ఆశ్వలాననవిషయత్వేనగంగాంభః ప్రక్షేపస్యచా
 చ్చిద్విషయత్వేనతదితరలహ్వరీనాంపునదహనానానస్థానవిరోధాభా
 వాత్ । ఆశ్వలానస్యామృత వచనెన అభయదిప్రసర్ధత్వంత స్మరణి
 కల్ప వచనేన పునర్దహనాభావేపికామ్యత్వేన నివపనస్యచాభావేలిహ్వ
 వయనకర్తవ్యతాయాంవిరోధాభావాత్ । వయనెలస్మాంప్రతిపత్తిచానా
 త్ । వయనాంతమగ్నిచిత ఇతిసాధారణవచనాచ్చతస్యాపిలిహ్వవయనంకర్త
 వ్యమేవ । కింతుపునర్దహనవచనస్య వికల్పప్రతిపాదితః॥ కృత్రివచనవిక
 ల్పానకృత్రికృష్ణవృత్తికామానివశేత్ । దహనదేశేతరారాధిత్వస్థంబిలంకు
 ర్యాత్ । సమశ్చేవాదిత్య ప్రవతీత్యాది అధికాపాధివాతోపస్పర్శచాభివంతి
 ఏకంకృతేషైవ మథి కేవలకృత్రివచనంప్రశగ్ంసంతి । సతై వాదిత్యస్యస
 కాశాన్నచ్చిద్యతఇతి పూర్వసూత్రాణాంవ్యాఖ్యానం । సమృతఆదిత్యస్యస
 కాశాన్నచ్చిద్యతేనాపకామతిద్యురోకమహీయత ఇతివచనామౌన్నకా
 కాశాన్నచ్చిద్యతఇతి తథాచాద్య్యతద్రూపణసర్వం వ్యాఖ్యమ్యులోకమహీ
 యతఇతికాషీతకీరాంశుతిః । ఎవంవిదాంచకార । ఎవ మేవకాషీతకీర్విజ్ఞాయ
 ఎవంవిధింపుత్యాచిహ్వంశ్చ అధిష్ఠాయానుశిష్టవాక్ తేజజ్ఞాత్వతమేవం
 కుగ్రితిప్రరోచనార్థంహేతిప్రసిద్ధా । యథా । గావోవావీతత్సత్రమాసతసా
 భ్యైవై దేవాస్సువగః కామాఇత్యాదివతకరోతిఅజినం వాసోవెబ్బుదివర
 కృతః । యథాచాహ్వానమేవసూత్యక్రారణతచ్చరితంమృతస్యతస్యమృతేష్య
 వంకృతేదివ్యవహసహస్రానాహ్నితిత్యుత్తంబి ఉపాతస్సై మృతాయవ్యో
 స్యతిశ్రేయసిఘాత్యామృత్యుత్తంబి శ్రేయఃప్రాప్తికరోతి అస్యమృతస్యప్రకాం
 చశ్రేయోభవతి యంమృతమేవనివధాతియమేవంజ్ఞాత్వాకర్వంతీతివిజ్ఞాయ
 తే॥ ప్రయోగః ॥ అథాగ్నిచితోమృతస్యలోష్యచితేః ప్రయోగఉద్యతే
 కారకాగ్నిచితోవామహాగ్నిచితోవామృతస్యదిష్కగమనాదయుక్తహస్సు అ
 హారాత్రాధానాసమాసమక్షమసంవత్సరవాసిదధాతి । లోష్యచింత
 రోశితృత్తః । దిషగమనందశమమహః । తస్మాదారభ్యాయుక్తు ఏషమే

వ్యూహభూమినరాత్రోప్యశేతస్తాదేకాదశాహప్రభృతిత్యహే పంచామే
 సప్తాహ ఇత్యయుక్తుదిసేఫలభా మాసప్రభృతిమవాకాలేషులోప్యచింతకు
 ద్భూతే । కైచిద్విష్ణుగదనంబుననలస్తా దారభ్యఅయుక్తుదిసేష్విశేదను
 సుష్ణుం దశాహే అభ్యుక విశ్రవణాత్ । అభ్యుచ్చవిగుర్ధంధర్మశాస్త్రేరా
 నప్రతిగ్రహణేనమభ్యుతే తదన్నభోజన వీరాంబుశ్చైషేధాత్ । తస్తా
 ద్దశరం త్రేసితమేవతేవిదేకాదశ్యం బ్రాహ్మణాకభోజయిత్యద్వాదశ్య
 ఊర్వకం దిష్టగవనమిత తస్తావయుష్వహస్సుచతుదశా హప్రభృతిత్య
 హేపంచామేసప్తాహ ఇత్యభ్యయై యుచిషు అర్థమాస ప్రభృతిమవా
 కాలేషులోప్యచింతకుభ్యుతే । దిష్టగవనదినాదారభ్యపంచదశాహే దూ
 గ్యకంఅర్థమాసస్యకాలః । విజనశశాంతరేవామృతస్యవీతస్త్రిన్నహస్య
 న ఇత్యవిజ్ఞాతే యథాకామీదీ తేషునవేగమకాలేషుకేచిద్య మాఘ్యా ఇ
 త్యధ్యప్రజ్ఞాతస్త్వైకేవితస్త్రికపక్షేనంవత్సరాదూర్వకమిలభ్యతే । చ
 యసంమాఘ్యాద్యమావాహ్యాకాలస్యసంవత్సరా దూర్వకమపిసంభవాత్ ।
 దిష్టగవనం దశమమహావిశ్వస్త్రిన్నక్షేత్రే యోదశేహాచిశ్చైత్ పూర్వా
 స్త్రిన్నవిశ్వవహాశేహాస్యకాదశాహేనంకల్పః । పంచదశహాచిశ్చైత్త్ర
 యోదశేహాచిశ్చైత్త్ర సప్తదశహాచిశ్చైత్సంచదశహాచిశ్చైత్త్ర
 ది । ద్వాదశ్యాఉర్వకమిందిష్టగవన మిశ్యస్త్రిన్నక్షేషేదశే హాచిశ్చై
 త్త్రచతుదశశేహాచిశ్చైత్ । అష్టాదశేహాచిశ్చైత్షోడశేహాచిశ్చైత్పంచ
 శేహాచిశ్చైదష్టాదశేహాచిశ్చైత్త్రాచియదిభూనసలక్రియతేతదాతద
 నుసాశేవచయదివోతకషణః । ఎవంసవేగమచయనకాలేషుద్రవ్యవ్యం॥ ఆ
 త్రధూనినాభావపక్షమాశ్రిత్యప్రయోగతీర్థతే ॥ దిష్టగవనందశమమహ
 రిత్యస్త్రికపక్షేత్రయోదశాహేపంచదశాహేసప్తదశాహేవాహని ప్రాత
 కాలేధ్వర్యుః శుద్ధాత్మాత్మశానానుభవంప్రాప్యపాదౌ ప్రత్యాశ్చావప్య
 ప్రాణానాయుష్యదేశకాలాసంకీర్త్యచాచీనావీతీమితుగోత్రస్య శర్మణో
 గ్నిచితోమృతస్యవరణానాదారిభ్యశ్చయోదశే హాచిపంచదశేహాచిసప్తదశే
 హాచివాలోవప్తవయనంకదిష్టగవనంకల్పః ॥ ఆథవాద్వాదశ్యాఉర్ధ్వవింద
 ష్టగవనమిత్యస్త్రికపక్షేచతురశాహేషోడశాష్టాదశాహేవావ్రాతఃకా
 లేధ్వర్యుఃప్రాణానాయుష్యదేశకాలాసంకీర్త్యప్రాచీనావీతీమితుగోత్రస్మత్త

శోభిచితోపకరణ మరణదినాచారభ్యుదయకావన అష్టాదశివానికా
 గాష్టచింతరివ్యభిసంకల్పః ॥ అపకపస్పృశ్యపురస్తాచేత్తశా నాయక
 తనక్యావధిగుర్తరం తిపాతాఃపుష్పిసర్దికాభిత్తాది అన్యాయేతి
 శోన్మయోజనాన్యాయాపకపస్పృశ్యభాభిరయజోయజోపాభిశ్శం
 మాశోమాష్టిమాచాచదహనచేతన్యక్తరతోలోహానవరుభ్యభాల్పాశం
 గాగ్ధాష్టకాన్యస్థాపిలాభంధలక్షణం ప్రాణశత్రుభృతహర్షిసహ
 యోమావస్తాచాల్పార్యతే తదిద్దమిష్టకార్థంచపర్యా వ్రాంమ్యగురవసం
 దేశన్యదక్షిణతోనదధ్యాతే వద్దవక్త్రంపడేమిట్టతానద్యాదశగవపడేవ్యా
 దశశతానవతున్వింశతిగవపడేవతున్వింశతితానితానాం కరణానివిభజ్యం
 తే చయనస్థలంపంచపంచక్రమమితంప్రక్రమోష్టిపదస్త్రీసదోవాచదంద్యా
 దశాంగుళం తత్రన్వింశపడేపంచప్రక్రమస మిశోత్తర తతాంగుళయః
 ౧౨౦ తస్యచతున్వింశోభాగః ప్రపాదంప్రక్రవ్య పంచాంగుళం కరిణమిష్ట
 కానాంపాదెష్టకాం సార్ధద్విగ్ధాంగుళంప్రపదపడేపడేపడే త్తరత తాంగు
 లయః ౧౨౦ తస్యచతున్వింశోభాగః అర్ధోచాష్టమాంగుళంకరిణం పాన
 ద్దకానాంతుపాదోనచతురంగుళంకరిణం ఇష్టకాఃపంచపాదపష్టిరిహుత అ
 స్టోవిభజ్యవ్యాప్రింత త్వాదెష్టకాః ఏవంవద్దవపడేపట్టతానద్యాదశగవ ప
 డేపంచప్రక్రమస్థాత్రింశోభాగఃచతురంగుళంకరిణమిష్టకానాంపాదెష్ట
 కానాంద్యగ్ధాంగుళంప్రపదపడేపడంకుళంకరిణమిష్టకానాం పాదెష్టకా
 నాంశ్శాంగుళంసంఖ్యాదెష్టకానాంత్రయస్త్రీతోత్తరప్రత తాధిసహస్రం
 సప్రవద్ధ్యత్తరద్విశతంవిభజ్యవత్పద్ధ్యత్తనహస్రం పాదెష్టకావీకా అ
 షోష్టకా ఏవంచతున్వింశతితానిభవంతివమిష్టకాః పాదెష్టకాశ్శకా
 గ్ధాః ౧౨౦ ప్రమాణమిష్టకానాంజానోః పంచమోనకారమిత త
 ద్యగ్ధప్రమాణశ్శానియమోవాతమాధివంతిరివిజ్ఞాయతే ॥ ఆమాఅపక్వాః
 తతోపకాష్టాదహనదేశం శ్శశానాయతనంవివిమితేహిరణ్యదండన బా
 దలెవాచ్యాదశాంగుళిపదప్రక్రమణవాదండనసర్వతః పంచపంచప్రక్ర
 మంప్రసవ్యంపడేతాపవగంపీత్వాగ్నీయాదిశోదేహశంకున్న హత్యేప్రీతి
 తాహంజ్యభాల్పజ్యవారజ్యా ప్రసవ్యావృత్తయోజ్యగుర్యపర్యంతప్రస
 వ్యంతః పర్యాశనోని అగ్నీయతకురా ఉపక్రమస్తత్రేవద సహస్ర

తతోఽయస్మిరుదకుంధైస్తంభశంసమ్మనాత్మే । యథాతత్రాకాజః
 తవస్సర్వజలస్సకాశాన్నిషాగ్రామంతికభాజలంసినయేత్ । అన్యధాదోష
 శ్రవణాత్ యత్సేనజలసేకకతకవ్యః । భాత్వాపూర్వంసంశోధ్యజంతవా
 యత్సేనసిస్సరణీయాః । అథసాపిధావకోశసంభారాన్నిధాయపలాశాభా
 ముదుఃఖరశాఖాత్రయం ఉదపాత్రించవీప్రియంగుఃకువమాషటిలా అ
 వోగోధూమాంసస్తగ్రామ్నాఽపిషధయః । శ్యామాకజతిలగవిధుకవెలుగ్గా
 ర్జుతనీవారమర్కటకాస్సప్తారణ్యాఃశరగరాశ్చతిలమశ్రధానాశరావాః
 అభివాన్యాయాః పయఃసత్తవఃమంథనదండావారణియః ఆమపాత్రమ
 పక్వమ్మర్జయపాత్రం సమూలదర్భాః పలాశమయాః పరిధయశ్చత్వారః
 కృష్ణైశ్చుళుష్పాశిపురాణసర్పిఃపురాణవస్త్రంపంచాపూపాః పంచస్థాల్బ్యః
 తండులాశ్చవృద్ధాఅభిఘరణ్ధానిపంచఘృతశీతక్షీరదధిమధూని సఠలాశ్చ
 ధానాశవృద్ధ్యపరస్తుతప్రృక్షః । కృష్ణశూకప్రియంగుస్తంబంనూర్వాస్తంబం
 కాశస్తంబందర్భస్తంబంచరశాఖాశమీశాఖాయవాశ్చేతసంభారాః । ఎత
 త్సృధమహానికమ ॥ ॥ తతోద్విశియేహానిమాంసాదిమశ్రాధసేనకెవలోద
 నేనవాబ్రాహ్మణానోజయేత్ ॥ మాంసోదనంకలౌవజ్యకం ॥ సమ్యగ్రా
 త్రాశ్చకానాయతనగతుశవదాహవహ్నింతౌకికారణోరయంత ఇతిసమా
 రోఽప్యప్రత్యక్షేణవాభాండాదిమితేవాన్నినాసహగ్రామంప్రవేశంతి । తతోర్ధ
 రాత్రేతస్మిన్నానీతేవాగ్నోశనిహీతాసుపంచనుస్తాచీషతత్రసిహితైరప
 తండులైఃపూష్టిముపచరితాకపంచచరూక్తశ్రవయతి । కేచిన్న్యాయవిదోఽ
 ధానత్వాద్దోమాచేర్వాచ్యః సర్వార్థత్వాద్దాకేకస్యాగ్నేః ప్రాప్తియ్యైకై
 హికాగ్నౌవాపంచచరూక్తశ్రవయతిస్త్రికపక్షేనధారణుశవదాహవ
 హ్నిః । సంచయనాదూర్వకమష్టాంశ్రితాశ్చరూపద్యాప్యకోశనిహీతై
 శ్చూతేనశ్రితేనపయపాక్షీరేణ దర్భామధునాక్రమేదాభిఘర్య అపూనైః
 పంచధిరపిధాయఎకద్విత్రాదిక్రమేణ ప్రజ్ఞాతాకృత్వాస్థాచీష్ఠాని కోశే
 చధాతి । తతోర్ధరాత్రాదూర్వకంయుగసహితంసీరంసంరం బలివగ్ధాంశ్చ
 షట్చాదకవతుర్ద్వింతి ర్వాసంభారవర్గముదకుంభం అన్ధికంభచేతి పరి
 గృహ్యపాకవహ్నిత్రురస్సరం సహమాత్యైరయుక్తాఃసర్వత్య గావత్తశాన
 యోరంతరాశేచయనసలసమీప ఎవహారణి క భాగతమగ్నింతుచాకైశ్

యనంజయేదాప్రభాతాత్ । ఎతమగ్నిమింధానతస్య ॥ ఏకద్విధయే
 యకమా ॥ తత స్తప్రతయేహనిప్రభాతే అగ్నిమపెత్త్యహరిత్యా పలాశ
 యాశమిశాభియవా । అపేతవీతవిదసర్పతాతోయేత్రస్థలరాతామేత
 గతనాః । అపేనాభివర్ణిరక్తభివ్యక్తంయమోదదాశ్చవసానమస్తై
 శ్శక్తశానాయతనంసంమప్తమ్ । దక్షిణతశ్చాభామదనీత్యాదవస్యస్థాత
 త్రాపతవస్యశ్యావోత్పశీర్యాశకలనిధాయ । సవిత్తానీకీరాణీష్ఠ
 వైయమాతురుపస్థతదధే । తేభిర్వజ్యంతాషఘ్నియాః । ధానీరీయవస్త
 పనవాహశ్చంబరాశ్చనంకృషియరాంగలం । శునంబరత్రాబ్యతాగ్ం
 పవమస్త్రానిమింగమ । శువాసీరాశునమస్త్రాసుదత్తం । శువాసీరామిమాం
 వచంయద్దివిద్రఘోదయః । తేనమాముపసింధతంత్రాద్యాభ్యామృగ్భ్యాం
 ట్రానీరాతాశ్చృషతిఅనవర్తయత్ప్రసవ్యమాగ్నయకోణమారభ్యంత్రే
 చనమాప్తిఃశుభ్యులాంగలం । నీతేవందామహేత్వార్వానీసుభగభవ
 యధానస్సుభగాఅనియధానస్సుభలాఅనిభానీతాంప్రత్యవత్తే । ఏవమంత
 రతోంతరతఃకృషతియవత్షటీనీతాభవంతిర్న ఇమంత్రస్యావృత్తిఃప్రత్య
 వెక్షణమంత్రస్యవాయావతీత్రధాదప్రత్యవేక్షణమంత్రస్యావృత్తిఃకర్తవ్య
 వాయావతీఅథనాలదావంతిర్న ఇమంత్రాఃఅంతరవసనీతావేక్షణమంత్రః
 సరిత్రేతానీకీరాణీష్ఠభివైయమాతురుపస్థతదధే । తేభిరదితేశంభవతసీన
 యోర్త్యైకృత్యవైతేజస్థికుంభానిధాయ । విమచ్యధ్వంఘ్నియాదెవయా
 నాలతారిష్టతమసస్సారమస్యజ్యోతిరాపాషసువరగత్త । ఇంబలీవదాగ్న
 ముంతతిభుసంవచాగ్నకృత్త్రాతాందక్షిణగంప్రాంచోవోత్సృజ్య అధ్వ
 ర్యవేదదాత్ ॥ అధ్వర్యోబలీవద్గంధైదదామి । తానధ్వర్యుణియద్రామి
 తిప్రోగ్నప్లతిప్రవాతావాంతిపతయంతివిద్యతక్షిదోషధీజహతే విస్వతే
 సువః । ఇరావిత్వస్తైఘననాయజాయతేయఃపర్జన్యః సృధివీగ్ంశితసావ
 ణి ఉదపాలేణోదుబరి శాఖయాసహహస్తైస అగ్న్యాయతనమాగ్న
 యకోణమారభ్యప్రసవ్యంసకృదవోక్షతి । తత్రైవసమాప్తిః । చతుర్దశా
 వధీస్సర్వాః పాత్ర్యంసంస్థాప్యనక్తదేవోత్తరయా । యథాయమానుహ
 ర్త్యమచపన్వచమాసవాః । ఎరంవపామిహర్త్యంయథాసామజీవలోక
 యోరయఃతయనదేశేవపతి । సప్తగ్రామ్యాశ్చష్టేనసప్తారణ్యాఅకృష్టయ

ఇమహుఃస్మిదణువదతయమోనాస్తి సర్వావధీస్సయంత్యేవచనాత్
 చితస్థపరిచితక్షాన్యతః శ్రమధ్వంపితరోచవతా ప్రభాపశిక్త్వాచాదయతుత
 యాదవతయాంగిరస్వధువాసీదః ఇదిమహుఃస్మిదయవదపరిమితాభిన్యసా
 గాభిపరిశ్రీత్యతిసస్త్రిసస్వపీతాః । మంత్రావృత్తిర్నాగ్నయః । బహువ
 చనాంతత్వాన్నంత్రస్యసక్త్యంత్రస్యపదేశఃప్రసప్తాభిరిశల్యతే ఆచ్ఛా
 యస్యరమణుతేవిశ్వచస్పృశువ్యష్టిణం । భవానాజవ్యసంగధే । ఇదిసికతా
 ప్త్యాహతి సంతేయ్యాగ్ంసీదిగాజవ్యస్య । అసావసోనుఇతివై శ్యస్యచయస
 త్మేతాస్మిగ్గతాకలాస్తాకమహుఃస్మిచత్ । దేవతంబర్హిరాద్యహిర్విరామా
 సన్నఇరివత్ కృత్వాప్రతిమంత్రప్రతిచితచవ్యేక్షమాణః పరిసవస్యశీ, మం
 త్రైర్ద్రతనః కేసిరుల్య । చయసత్మేతాత్కషణాస్మిగ్గతా వివిధ్యుల
 మ్నాః । ఉత్తేతభృమిశ్యధివీత్వస్వరీమంతాకంబదన్తో అహగ్ంరివం । న
 శాగ్ంస్థాదాంపితరోధారయంతుతేతాయమస్సావరాత్రేమినోతు ఇమ
 రిస్తాత్ । ఉపసర్వనూతరంధూమమతామునువ్యవసంశ్చధివీగ్ంసుశేవాం
 ణాకాన్యవాయువశిదకక్షిదావశ్యేసాత్వాచామసిమిమిశ్యాఉపశ్చే
 ఉత్తరహ పికంలాప్యమవసిద్యఉధ్వంచస్వస్థధివీమాపిబాధిధామ్నాచాయ
 హస్తైర్భవమూపవంచనామూతాపుతంశుధానిచాభ్యేచంధూమివ్యణువ
 శ్యతే । ఉధ్వంచమానస్థధివీఉష్ణసిసహసంనిత ఉపహిశ్రయంతాం
 తస్యహసోమధుశ్చతోవిశ్వాహస్తే శదాస్సంత్యత్రదక్షిణతః ॥ ఇహసర్వ
 స్వస్యాదానం । ఎడిధానాహరీడేరజాన్సిన్సంతంధేనవః । ఉలవత్సాక్షిజకం
 స్తేనుహరావిశ్వాహస్తే గంత్యనపమ్మరంజిలాః । యాసుక్షేప్యంతేత
 ధిస్తిలిమిత్రాధిధాకనాధిస్త్రీప్రసవ్యంపరికిరతి । ఆగ్నేయకోణేఉపక్రమా
 వగోశ । అభివాన్యాయాపయసిక్షిప్తేఅధికశరావపరిమాణేసక్తు నోప
 తురాణకాప్తమంతవదంధేవహంబ్యారజ్వాణిః ప్రసవ్యమవ్వారభ్యోపమ
 తతిరాక్షికోపాయెవ ॥ కృత్స్నంమథితమామపాత్రస్థంకృత్వాచాద్రోణస
 దక్షిణతశ్చక్యాయతనవీనోపదధాతి । ఎపాతేయమసాదసస్వధానిధియ
 శ్చహాఅక్షితిత్వానులేజ్ఞశమన్మితిమృతస్యశానుగ్రహణేనోపదధాతి ।
 దరివిత్కల్గః పశ్చిమేమహిర్దైవేభ్యోజీవంతేతత్తరంభరేమ । తత్వచ

మహానుభావ యోగోపనిషత్ పితరోహ్యస్వంతరమతోమతాక్షగ్గం ఆచరిం
శతమాత్రక పరిగృహీత్యుపావయం । మూనోలస్తాగ్ం ఆపహయపరాభా
తో ఇతి ద్వాదశాత్ స్మృష్టిగృహీత్యా । యస్తే అగ్నే కమిభో యాని ధాయ
యానీహ్యే తాం విరోయో ఆచరిః । ఎతే అగ్నే మే సయోమ ఇందవస్తేభిరాత్మా
నంచరుహా ॥ ౧౬ ॥ ఇత్యాయురిత్యుచితకవిధిస్స ॥ వాఙ్మలవక్త
నవోఽపి పాదోఽగ్నేః స్వయేవ కల్యాణం ॥ త్రైవిద్యాహువోబల మూరువోరో
జిస్తా ॥ అగ్నిం సంహరితూస్త్రమ వామేన హవస్తే అస్త్రమాయమాహ్గ్ంః ॥ ఇ
తి జపిత్వా । అగ్నే నామగ్నేషు గాలవ్యేషు ॥ ౧౭ ॥ ఉపదధాతి । పృథి
స్యాత్పృథి ॥ కేసావయూమి యారాయణ్యశ్చ త్వాసి పితరో జేవతా । ప్రజాపతి
స్త్రాసాద యతః సా జేవతయాయా గిరస్వమ్రీవాసీవ । పునస్త్రాన్వకామా
దధాని । అంశాన్వకత్వా లోకే సాదయాన్యమమ్యశ్చ త్వాసి పితరో జేతా ।
ప్రజా... సీవ । ఉత్తరతః । దివస్త్రా లోకే సాదయాన్యమమ్యశ్చ త్వాసి పితరో
జేవతా । ప్రజా... సీవ । పశ్చిం । దిశాన్వకత్వా లోకే సాదయాన్యమమ్య
శ్చ త్వాసి పితరో జేవతా..... ధున్వాసీద । దక్షిణతః । వాకస్య త్వాప్యష్టే
సాదయాన్యమమ్యశ్చ త్వాసి పితరో జేవతా ప్రజా... సీవ । మధ్యే । బ్రహ్మస్య
త్వానివ్యపెహాదయాన్యమమ్యశ్చ త్వాసి పితరో తేవతా । ప్రజాపతిస్త్రాసాద
యమ... ధున్వాసీద । తాం సంహరితూమేతేషు ॥ ఎవంచ రూకవృక్షవర్ణం ।
ప్రసవ్యం వరితీకం । అపూపవానన్యతవాగ్శ్చ రురేహ సీవతూ త్రస్మన్విక
వృథీవీ వ్యామతోహ ॥ యోగ్యతః పథిక్యగస్సవ్యసయే జేవానాన్యతభా
గా ఇహస్థ । ఎహ తే యసాద నెవ్యధా నతేస్య హేయజ్జ శర్తక । దశా
క్షరాత గ్ం విద్యతాం గోహయన్వతాం తేవరిదవామితస్యాన్త్యామా
దధ్నువకాపితరో జేవతా । ప్రజాపతిస్త్రాసాదయతుతయా జేవతయా గిర
స్వమ్రీవాసీవ । ఇతి పృథక్ ప్రూరితమంసా పూపాపి హవం పురస్తాసు పదధా
తి ఎవగ్ం కృణాన్విహరితం । అపూపవాన్యతవాగ్శ్చ రురేహ సీవతూ...
పరి । యోగ్యతః । ధిక్యతస్సవ్యంతయే జేవావాగ్ం శ్వతభాగా ఇహస్థః । ఎ
హ తేయయసాద నెవ్యధాన్ధీ నతేస్య హేయజ్జ శర్తక । శతాక్షరాతాగ్ం
రక్షస్య... పితరో జేవతా... సీవ । ఉత్తరతః । అపూపవాన్విరవాగ్శ్చ రు
రేహ సీవతూ... శీరధాగా ఇహస్థ । ఎహ తేయయసాద నె... గృహేయజ్జ

క్షాత్రసహస్రాక్షరాతాగ్గోరక్షస్వ...ధృవాసీద । ఇతిక్షీరపూరితంచరుంప
 యేత్ ॥ అపూపవాక్రదధివాగ్శ్చరురేహసీదమాత్త...యేదేవానాం దధి
 ధాగాభిమాన్త । ఏమాతేయమసాదనైశ్చమేనాజ్ఞతర్కక । అయతాక్షరా
 తాగ్గోరక్షనతాగ్గోస్వపాయ...ధృవాసీద । ఇతిక్షీరపూరితంచరుం
 దక్షిణతః । అపూపవాన్తధుమాగ్శ్చరురేహసీదమాత్త...యేదేవానాం మధు
 ధాగాభిమాన్త । ఏమాతేయమసాదనైశ్చమేనాజ్ఞతర్కక । అయ్య
 తాక్షరాతాగ్గోరక్షస్వతాగ్గోపాయ...ధృవాసీద । ఇతిక్షీరపూరితంచరుం
 మధ్యే ॥ అసావితిస్వగ్రసంబుధ్యా మృతస్యరామచింతః । ఏతాస్తేస్వ
 ధాఅన్యతాఃకోవియైదానాఃపరికిరావ్యత్ర । తాస్తేయమపిత్సభిస్సం
 విదానోత్తరముఃకావధుఘంకరోతు । తలమిత్రాధిభావాభిప్రేక్ష ప్రకాశ్య
 మపహితానామిష్టకానాంబహింపతికః । స్వాచార్యమహామహాకా
 ఓదధిస్తంభాకప్రతిదశవస్త్రితమఃకోమం త్రైమయదధాతి । రేమాంనంన
 లింగై ప్రకాశ్యనియమః ॥ త్యానానానాపరీహంబయైశ్చైశ్చాభివృద్ధిః । తా
 సాంత్యానుభ్యాదాదదేవమభోఅపిభావవి । ద్యౌభాకనైశ్చక్షుంసమూలమా
 హృత్యపురస్తాదుపదధాతి । కలివజ్రభావ్యుతః కృష్ణమాకప్రియంగుస్తం
 బః । పురస్తాయపదధాతి । దూర్వాతాగ్ స్తంబమాహ తైలాంప్రియతమాం
 మమ । ఇమాండిశంమనమ్మౌళాంభూయస్తానవిరోహతు ॥ దూర్వాస్తం
 బముత్తరతః ॥ కాశానాగ్ స్తంబమాహరక్షసామపహవైశ్చ । యఏనైశ్చ
 దిశఃపరాభవన్నఘాయవోయథాతేనభవాన్మనః । కాశస్తంబంపశ్చాత్ ।
 దధాతాగ్ స్తంబమాహరక్షితామోషభింప్రియం । అస్వస్యేయాలం
 జీవాదనుకాండమధోఫలం । దధకస్తంబందక్షిణతః । అవశిష్టమగ్నింలాంకు
 పృథాభిఃప్రభాదయతి ॥ లోకంప్యగ్ధిద్రంప్యథాభోసీదశితాత్వం । ఇంద్రాభి
 గ్నిత్యాబృహస్పతిరస్త్రిక్షయోనాపిదత్ ॥ తయాదేవతయాంరస్వధృవా
 సీద । ఇత్యవశిష్టా ఇష్టకాడిపదధాతి । ఉత్తమిష్టకాసంఖ్యాపరిమాణః । స
 ర్వమగ్నించతుర్వింశాభిః ప్రభాదయిత్వా । పాదేష్టకాభిస్సంఖ్యాం పుర
 యేత్ । ఉత్తరయా । తాఅన్యసూదదోహసస్సోపగ్గ్రితం తిప్యత్నయ్య
 జన్తకదేవానాంకస్త్రీమ్యోరచనేతిహ । ఇతిద్వ్యంగుశాద్య్రింగుశాద్యభే
 దానుసారేపరిమాదేనపూరయేత్ । శ్చక్షానవికేడిష్టకప్రమాణద్వ్యం

గుళింత్ర్యం గుళందతురశ్రం ప్రాచేశోపతస్తైకా నుదఘ్నమూరుదఘ్నం బాస్త్రి
 ద్దఘ్నం బా అస్త్రికంధప్రదేశః స్పికాటప్రదేశః । ఎతేషామన్యతమపరిమాణం
 యథాభవతి తథా పూర్వవహ్యతయాన్యదాపూర్వదేవే ॥ స్పిగ్దఘ్నం వెషో
 త్రమామాత్రాశ్చ శానస్త్రి త్రమాంమాత్రాం నాచ్ఛాత్మయత్ । అథవా
 యావత్పురస్తాత్తావతో నంతరం పశ్యాదితి యావద్వచ్చి త్రంపురస్తాదగ్నః ।
 తతో నంతరం పశ్యాదితి యావత్ । ఉచ్చిగంపురస్తాదగ్నస్తతో నంతరమత
 రోహః । క్రమేణ యత్పరిమాణముచ్యతే తత్పశ్యత్ । యదాదాయదఘ్నం
 పూర్వతః తదాదాయదఘ్నం పశ్యత్ । యదాదాయదఘ్నం పూర్వతః తదావిత
 స్త్రి పశ్యాదిత్యాద్యవంసర్వతయదిద్వ్యం గుళంపురస్తాచేశాం గుళం పశ్య
 త్ సంధవతి । అపివాద్వ్యం గుళంపురస్తాత్ సమంభూయిం పశ్యాదిత్యేకమ
 న్యంతే । ఎతేనైవపరిమాణే తతః । తం వాతశ్చగంహీతే ఘ్నాదీశ్చయతే సం
 తోష్టవధిః । కల్పంతాం లెడిశస్సర్వాః । ఇత్యుదపాత్రేణోదుబ్ధశాఖయాన
 హహస్తేన దితి మహాత్మతి । వాజ్ఞానస్మితి ప్రత్యవరోహణం దపిత్వావరోహ్య
 ఇదమేవ మహాపరామూర్తమామరామకాండన । తథా తదస్వభ్యాం కృతం
 మిత్రేణ వరుణేన ద । చితరూపమగ్నిమపతిష్ఠతే । వరుణో నారయాదిదండ
 వోవసస్వతిః । అత్రేణ్యం బుత్రేణ ద్వేషావసస్వతిః । ఇతి వారుగకాఖాంపుర
 స్తాస్మిదదాతి । విధృతరసివిధారయాస్తదఘాద్వేషాగ్ సీతి విధృతి లోష్టము
 త్రరతః । శిష్యమపనమస్యతి । శమిశమయాస్తదఘాద్వేషాగ్ సీతి శమికా
 ఖాం పశ్యాస్మిదధారియవయవయాస్తదఘాద్వేషాగ్ సీతి । యథాం దక్షిణ
 తోనిదదాతి । అధైనముపతిష్ఠతే చితరూపమగ్నిం । వృధివీగచ్ఛ । అంతరి
 త్తంగచ్ఛ । దికోగచ్ఛ । దివంగచ్ఛ । అంతరిత్తంగచ్ఛ । పృథివీగచ్ఛాపాతాగ
 చ్ఛయదితత్ర తేహిత మోషధీమప్రతితిస్తాశరీరైః । ఇత్యేత్రేమగంత్రే గ్రితితా
 ద్యుకారః । పృథివీగచ్ఛ త్యాది ప్రతితిస్తాశరీరై రిన్ద్యంతమకోమంత్ర ఇతి కచీ
 త్ । ఇభునైవ చిత్వగ్నిం ప్రత్యగపవగమమవగాయతాస్త్రీనః కమాః ఖా
 త్యాతాను అశ్చధిసకతాశ్చోపపక్షిణ్య అయ్యుర్గురుదఘ్నం తైరపః పరిష్లావ్య
 తానుష్ఠాతయస్సంగామాంతే । అశ్చన్వతీరెవ తీరిత్యుచా । ఇభునైవ కమాః
 పరాశరాభేమికాభేవాదక్షిణోత్తరేతోరణవస్త్రిభామితయో రగ్రదర్శయ
 యేన తేన బలవోయాదే దేవసంపదితురీతం చాతయోమూకం సురౌ

100 | అధ్యక్షుః పశ్చాద్ధభాగం రాష్ట్రాదివిభాగభేదాత్సంభవః | అపరం
 101 శేత | సర్వేక్షాతయో ద్వయసహితాః యక్షోపవీతన ఇవ్యయంతమ
 102 త్యాదిత్యముపసాయనమేతదాహ్వానగ్నిమహావగాహంతే | ధాతా
 103 వాతసవితాత్రువాత్వితిపురాన్నరీత్యేక | అగ్నిచితఃపత్నా అగ్నేవం
 104 వ్యమిత్యావిశేషాత్ | సతతీత్రమవవాహద్రవ్యత్యాగభి | కింనవ్య
 105 ధామ్యధ్యభావం చాగ్నిత్యానోబిముత్యాతేభ్యోదక్షిణాయథాశక్తి
 106 త్యాపుత్యాహంవాచయేత్ || ఇతిలోకవచనం ||

అథాగ్నివిచ్ఛేదప్రాయశ్చిత్తముద్యతే || విశ్వాదేశే || కృణోమి
 107 వ్యయేతుత్యజిహ్వతవహంతచ్చతుష్టిస్సగ్నిస్తప్తస్మేస్సాత్పరాక సతతీ
 108 పరిపయోమాసమదైత్రమాసం | అంస్యేతిత్ప్రమాదేత్వసునియమశతంప్రా
 109 క్తిర్రాత్రాత్పరం చైతర్రాజేవోపవాసంత్రదినముపవసేన్విశేతే యా
 110 ద్భామహ్నం || షష్ఠీయావ్యయేతుకృణోమి ఉపరచైదగహమాలస్యతో
 111 గ్నింత్యక్తేద్యౌదకా హస్త్రీదినముపవసేద్వా దశాహంతుమాసే |
 112 మాసంత్యైకభాంధ్రంతనపిభవసేమాయనం చాబ్దయుక్తాస్యాయాధ్యయం
 113 త్వబ్దకృణోస్తనతీపరిభసేగాంచదద్యాన్విజాయ || వ్యాఖ్య || నాస్తీక్యాన్విహీ
 114 తాగ్నిత్యాగమాసద్వయపర్యంతకృణోమి | మాసచతుష్టయేర్భక్తృణామే
 115 త్సపర్యంతంపరాశః | తదూర్ధ్వమబ్దపర్యంతంచాంద్రవసం | పయోవ్ర
 116 తంవా | అదైహ్మజేమాసమేకంధ్రతంకార్యమిత్యేతన్నాస్తీక్యే ప్రమాదాద
 117 గ్నిత్యాగే | త్రాత్రాత్పరాకప్రాణాయామశతం | ఉర్ధ్వంబద్ధిశ్చది
 118 నపర్యంతమేదినముపవాన్యంతుర్యాత్ | ఉర్ధ్వంబద్ధిశ్చపర్యంతంధ్ర
 119 నముతవసేత్ | తదూర్ధ్వమబ్దపర్యంతంప్రాణాపర్యంతం | తదూర్ధ్వంబద్ధి
 120 న్యాన్యాయాహ్వామిత్యేకత్ప్రమాదే | అంస్యేనాగ్నిత్యాగసుద్వాదశాహం
 121 పర్యంతంబ్రదినముపవసేత్ | ద్వాదశాహంతేమాసపర్యంతం ద్వాదశాహం
 122 మేపవాసః | మాసేహ్మజేత్వబ్దపర్యంతంమాసమేకమువాసః | పయో
 123 భక్షణంవా | అబ్దాయాధ్యయంబద్ధివషాపర్యంతంచాంద్రాయణం | తదూ
 124 ర్ధ్వంత్యబ్దపర్యంతంచాంద్రాయణంసోమాయనంచ | తదూర్ధ్వమబ్దకృ
 125 ణోగోదానంచైకైక్తద్వయస్యాభావః || తథాచదక్షిణతూ | కృణో
 126 ధామ్యధ్యభావం చాగ్నిత్యానోబిముత్యాతేభ్యోదక్షిణాయథాశక్తి

పాశ్చాత్యతమిదంస్త్వతం । శక్త్యాగతానైవాసోస్తినాస్తీకస్యవలోపివా
 నాస్తిశక్త్యజతోష్ఠింశువ్యవహాభ్యున్నతః । మాసాంతేకృత్యు
 క్షుంతుః । తద్వేద్యుభ్యున్నతః । తతఃపంచవక్రభాగః యోయోవపకః
 ప్రభూర్యతే । పట్టింశ్చవ్యవహతమివమిదనినిశితే । పడబుంతుతతః
 పశ్యవ్యావతాలమపథితం । అస్మిన్మైత్రయఃకృభాగితక వ్యాసస్మి
 రుప్రతి । స్వాధ్యాయజగీలానాన్యభ్యుమేకంవిధీయతే । బాంధ్రాయణప్ర
 త్యాధ్యాయవిషయమితత్ ॥ శానకః ॥ యావంత్యద్వాస్యతీలాని నిరగ్న
 ప్రాప్త్యాస్యతు । తావంతేవచరన్మృత్యుంప్రథమైవస్యైవ్యయం । ప్ర
 దానుసూచర్యాణి శోభియాన్వితానైవ ॥ ఇతి ॥ విధురవిధవావిష
 యోనామరాగ్గం ముగ్ధకామమయింకెచిత్ ॥

శరజస్వలాయా అనుగమనాధికారః అనుగమనాధికారవిషయాణిః

మృతేభ రరిరజస్వలాయాఅనుగమనాధికారమాహ । స్మృతిసంగీ
 హే ॥ ఎల్లబహుభార్యస్యతోష్ఠిగ్నిగుగమకథం । ఎకాచేత్సార్థవత
 ప్రాప్తిర్యతాద్ధహనంభవేత్ । భర్తృర్నరమారభ్యదశాహంసూతకభవేత్ ॥
 అన్యారోహణానధికారమాహ । స్మృత్యంతరే । అస్థిధిర్వామంత్రకేతత
 థాపయ్యపి తేనచ । తథానప్రవిశేష్యహ్నిం ప్రాప్త్యాణిస్యాన్తనూక్తికః । బ
 లాచ్యుప్రెతితావాపిబలవత్కారుషాతథా । రజస్వలాగర్భిణీచనవిశేషపు
 తాశనం ॥ అథభయాన్వితవ్యజోత్తమానుగమనని వేదపరాణివాక్యానిసం
 తి ॥ తథాచ । మృతానుగమనంలాప్తిప్రాప్త్యాబ్రహ్మశాసనాత్ । ఇతరే
 షాంతువర్ణానాం స్త్రీదమోయంపరిస్సరేఇతి ॥ తథాచ । యాస్త్రీ
 బ్రాహ్మణజాతీయామృతంపతియనుప్రజేత్ । సాస్వగమాత్తఘాతేననాత్మా
 నంనపఠినయేత్ । ఇత్యేవమాదీనితాని । పృథక్పీఠింసమారుహ్యనవిప్రా
 గంతుమహాతీతివచనాత్ పృథక్పీఠిచస్థింపలాశమయప్రతికృతిం వాసమా
 రుహ్యనిషేధపరాణిశ్యధిప్రాయాత్ । ఏతాన్యేవవచనానిస్త్రీణాంపతిప్ర
 తానామపిమృతస్వభక్తానుగమననిషేధంతీతికేచిత్ । తదనురోధనరౌ
 కికాకేచనరాజానోనుగమననివారయేయః । తదాచారశ్చకులకాలదేశా
 నుసారేణత్యైయః । యత్రానుగమనాచారఃసిద్ధతత్రాస్యకాత్మస్యపవృత్తిః ।
 క్షుంతుంశక్యం । తథాచ । పరంబ్రాహ్మణే నుగమేత్యాయాంతునిషేధో

[illegible]

యాపవృతా । ఇత్యుః * అనుగమనవిధి: *
నారదః ॥ అగ్నిప్రచీశైవారీకాంకింకరకావ్యంమహామనః । స్నానం

మంగళసంసారంభూషణకాంక్షనధారణం । గంధంపుష్పంతథాధూపమా
రిద్యాక్షతధారణం । మంగళంచతథాసూత్రంపాదలక్ష్మకమేవచ । శక్త్యా
దానప్రయోక్తిశ్చప్రసన్నాస్యస్యమేవచ । నానామంగళవాద్యావాంశ్యేవ
ణంగీతకన్యచ । అనేనారదోక్తేనప్రకారేణస్నానాదికంకృత్యా ఆత్మనో
మనోవాకారాదువ్యభిచారాదిసమస్తపాపక్షయార్థం సర్వప్రాయశ్చిత్తం
కృత్వాగ్రామాద్భూమీర్నద్యాంతటాకాదిమదేవాలయేవాగౌరీపూజాం ట
కర్మాత్ । లక్ష్మీపూజాంవాక్యత్వానువాసిభ్యోగంధపుష్పాక్షత తాంబూ
లాంజనసింధూరాదిదత్వాశలహీరగ్భూమీర్న హరిద్రామాంజాన్ప్రాడిదానం
భూరిదానంతితాకర్మిణిగోదానంతిలపాత్రోదానం ధశదానంచయథాంశక్తి
దత్వాపుత్రాగ్రీవాశ్చీరభిసంవ్యసంకల్పకుర్మాత్ ॥ ఏవంగువిశేషగవిశిష్టా
యాంతథా ఆత్మనోభతుకశ్చసమస్తపాపక్షయార్థకంనరకోత్తారకార్థకం
అనేకస్వర్గఫలమోక్షసిద్ధ్యర్థం సర్వమగ్రస్త్యుతిపురాణేన హాసపూర్ణం
కలభూవాప్త్యర్థమనుమరణంతర్హ్యభిసంకల్ప్య । చిహ్నప్రదక్షిణీకృత్యేన
సింహారాయణంధ్యాయంతీతాంభయంచారీపరిహారకమితి మంత్రేణపత్నీచి
త్తి శున్వారోహయిత్వాః పశ్చిమభిమఖేనంజయిత్వా ॥ పత్న్యాదక్షిణే
శక్త్యైత్రయమపాగ్నంసరతస్విశ్వమవాకంజపేత్ । అతేవాపత్న్యసంపే
శనాదికీరుతవత్కేవపయోనియతః । ఉద్ధాపరాభావాదుద్భవనారీశ్యగ్న
కృచ్చి । వరదానంకృత్వాకాస్తస్మిన్మాదానంకృత్వాహిరగ్భూతకలప్రత్య
సనాదికంకుర్మాత్ । అథవామైనమగ్నిమితికృత్వాతేదమ్యమానభర్తరిపూ
ర్వకత్సకల్పభూతారం ప్రదక్షిణీకృత్యప్రణమ్యఅగ్నింప్రవిశేత్ । అస్మిన్ప
క్షేపితానోద్ధాపనభవతఏవఅదృష్ట్యాగ్నత్వాత్ । ఇతరత్సర్వముదకదానా
దికళాహంతపూర్వోక్తప్రకారేణకుర్మాత్ । ఏకాదశేహసిన వశ్రాద్ధాది
మోదకశ్రాద్ధాపితృపూర్వంపుత్రకృతనవాపుత్రకృతకర్పితా ॥ ద్వాదశే
హసినసిండికరణంకుర్మాత్ ॥ ॥ పత్న్యాభూత్రాసహానుమరణే సపిండికర
ణంభర్తృప్రసహకార్యం । అగ్రహిణ దమ్యమానంతుభర్తారంభ్యష్టేనా
దికళాహంతా । అనుగమన తయోగ్యగ్రీవమగ్రగికాదశేహసినోదకాంతం

పుత్రకన్యాత్వాసాపింధ్యం ద్వాదశేహని । పెతత్యాత్మవిముక్తననవామా ।
 స్సపిండనం ॥ అనుమరణేభత్యాసాపింధ్యంకర్తవ్యం ॥ అనవత్యాయఃకర్తవ్య
 సాపింధ్యమేవ । పుత్రవత్యాత్మభత్యాసాపింధ్యంకర్తవ్యం సాపింధ్యంవేతివి
 యోగః ॥ ఆత్రసపిండికరణేదంపత్యైకపిండంక్షిప్త్యాతంపిండం తెరవాదిభ
 త్యపితామహాదిపిండేషు పూర్వవస్థ్యయోజయేదిత్యాది పర్యయోగఃహ్యః॥
 శత్రునుగమనవిషయః॥*

* పునస్సపిండికరణం ॥ *

పిత్రోస్సపిండికరణం పుత్రవచనమాచరేత్ । భాగ్యవాదాభ్యామేత
 త్రోవాసపిండస్సవ్యవహా । సపిండికరణం కుర్యాత్పుత్రహింసానైవహి
 అభవాపేతభూతస్యవత్సకర్తవ్యమంత్రకం । సపిండికరణాధృతపుత్రైః
 కార్యంసకాపరైః (రాహుదికందశాహంతంకాగ్రపుత్రోపిచారయేత్) ॥ గా
 తమః ॥ అగ్రజోవానుజోవాపినపిండోవాపిసోదరః ॥ శిష్యోవాధనసరీరాపి
 త్రోద్వాప్యన్యపథ్యతే । సపిండికరణంకర్తవ్యవద్దిశాద్ధమపకమేత్ । కృత్వీ
 శ్రాద్ధపీనోయః పుత్రైఃకుర్యాత్సపిండనం । కృత్యానునరకేభూరేషిశ్శిధి
 స్సహచజ్జతి । సపిండికరణంపిత్యాన్యపథ్యశ్రాద్ధమపకమేత్ । ఆయాతయా
 మమరణంభవేత్తస్యనసంశయః । ఇత్యాదివచనైర్వ్యధ్యుపస్థితత్వాత్భా
 త్యసపిండసోదరాదిభిఃకృతంసపిండికరణంపుత్రాఃకుర్యుః॥ఆపస్తంబః॥ పి
 తుస్సపిండికరణంబంధుభిస్తుకృతంయది । పెతత్యాత్మవిముక్తస్యపునఃకుర్య
 స్సపిండనం । పుత్రశ్రామాద్యచ్చసాపింధ్యంనియోగాద్యచ్చకారితం । ద్వివి
 యంతత్పునఃకుర్యాత్కామప్రప్త్యైస్వయంసుతః॥ యమః॥ జేశాంత
 రేషాంపుత్రైఃకుర్యాత్కీర్తివర్జయం । కన్యేరేషాంసద్యఃఅదశాహాంతోద
 కం । శ్రవణాహేవకుర్వీతభోజనంప్రభుచంసచ । సపిండికరణంశ్రాద్ధంకుర్యా
 దేకాదశేహని । తస్యైకపిండయం॥ గాతమః॥ జేశాంతరేస్థితేశ్చైష్టే అనుచేస
 కృతేసతి । కృతంకాశ్రాద్ధంపునఃకుర్యాత్సాపింధ్యంపూర్వవచ్చసః॥వృద్ధవసిష్ఠః
 యవీయసాకృతేశ్రాద్ధేపేతశబ్దఃవిషయః । తదగ్రజనకతావ్యంసపిండిక
 రణంపునః॥ శ్చేష్ఠపుత్రస్యపద్యైవకీర్తివర్జయంతేకీయాం । పెతత్యాత్మవిము
 క్త్యాతపితృత్వంవచకచ్చతి । ఏకోద్దిష్టాంతమనస్యాత్సంసారతుకాశ్చుర్ధతా
 త్యసూత) పిండోదగ్రప్రదానైచ్చపుత్యాహుక్త్యావిశుద్ధతః॥ కార్యాగ
 నః ॥ నగ్నప్రచ్ఛాదనంశ్రాద్ధంశ్రాద్ధంతదైవచ । పిండదానంవృషోత్సవః

మన్యవక్రీయతేయది । శ్లోషేననపునఃకార్యమితీకాతాతపోబ్రవీత్ ॥ ఏతానివ
చనానశేష్తపుత్రస్యమేదశశ్రాద్ధసహితసపిండికరణవిషయాణీ । అథశ్లోషస్య
కనిష్ఠాంసంసర్వేషాంసపిండికరణమాత్రవిహితాని ॥ వృద్ధకాతాతపః ॥ అ
గ్రజోవాసుడోవాపిపితోగ్రవగతోమృతం । వాపయిత్వాథకేశాదీకసచేలసు
వగాహయేత్ । దశాహంతంబ్రహ్మచారిదద్యాచైవతలోదకం । సపిండికర
ణంకుర్యాదస్యనశ్రియతేయది ॥ హరితః ॥ పితోస్సపిండికరణంకనిష్ఠేనయ
దాకృతం । అగ్రజేనపునఃకార్యమధికారిత్వహేతుతః ॥ దక్షః ॥ పితోస్సపిం
డికరణంశ్లోషేనహ్యకృతంయదా । శ్లోషఃపునశ్చకుర్వీతపిండసంయోజనైకృ
తే । అగ్రజేనకృతంకమానానుజేనపునఃకృతః । కాతాతపః ॥ విభక్తోవావిభా
క్తోవామాతాపిత్రోస్సపిండనం । కథంచిననుజకుర్యాద్భూయః కుర్యాత్తద
గ్రజః । బంధుభిక్షాణిభిర్యాపిసపిండికరణంకృతం । దేశాంతరస్థితానాంతు
పుత్రాదాంచకథంభవేత్ । శ్రుత్వాతువసంకార్యమాదశాహంతిలోదకం
సచేలసువగాహ్యథసోపవాసోజితేంద్రియః । తతస్సపిండికరణంకుర్యాదేకా
దశేహని । ద్వాదశేహనితతాగ్ర్యమితీకాతాతపోబ్రవీత్ । అత్రపక్షాంతర
మాహ ॥ సంవతః ॥ శ్లోషేనవాకనిష్ఠేనసపిండికరణైకృతే । దేశాంతరగతా
నాంపుత్రాదాతతలంభంభవేత్ । శ్రుత్వాతువసంకార్యందశాహంతం
లోదకం । తతస్సపిండికరణంకుర్యాదేకాదశేహని । ద్వాదశేహనితతాగ్ర
యమివాతాతపోబ్రవీత్ విద్యారణ్యకృతపితృ ॥ కనిష్ఠోపిచేశఃశ్రుత్వా
పితృనిపర్యయం । దశాహంసమితీకృత్యపార్వణశ్రాద్ధమాచరేత్ । అశ్రీతి
లాంజితీధానంపిండదానస్యాప్యప్యపలక్షణం ॥ తథాహోక్తంస్తృతిసంగ్ర
హానసపిండికరణాశ్చుర్వమాగతోయదిభాగజః । దశరాత్రందదదద్యా
త్పిండదానంతిలోదకమితి ॥ అత్రపక్షాంతరమాహ । తథాచస్తృత్యంరే ॥
కృతక్రియేవివితరిదశాహంసూతకంభవేత్ । దర్శాత్తిలోదకంపిండంసపిండిక
రణంపునః । దేశాంతరస్థాపితరౌమృతౌదేవస్యవకుర్యాదభిలంబదైత్యకం
దాహంచినానర్వతిలోదకాదశ్లోషేనకుర్యాదనుజైస్సపిండనం ॥ వృద్ధవసి
ష్ఠః ॥ సపిండికరణంనామశ్రాద్ధంపార్వణవద్యవేత్ । సపిండికరణాశ్చాద్ధంక
రిష్యథితీతఃయేత్ (ఇవశిష్టత్వస్థానెస్వధాశబ్దంప్రయోజయేత్) మృతంపి

ంతథా । ప్రతత్వాత్తువిముక్తస్యభువఃప్రతంసననిశితే । ప్రతశబ్దంవివా
 ద్యంకార్యమిత్యాహగతమః ॥ అత్రామంశశేషః ॥ యపియసాకృతేభా
 ద్ధృపైతశబ్దంవిహాయతా శ్చేష్టేనైవతత్కవ్యంసంజ్ఞీకరణఃపునః ॥ ౧౦౪
 మస్సపింజీకృతంజంతుంప్రేతశబ్దైసయోజయేత్ , అసానిధిభూభవవిత్వ
 హిహావతాయతే, తస్మాన్ప్రేతశబ్దవజంకుర్యాత్ కమపదీపికాయాం
 కాత్యాయనస్త్వపరవిశేషమాహ । సంజ్ఞీకరణేవ్యత్రైవితోక్తౌ క్షుప్త్యా
 క్షుతంసుతః । అదశాహుతస్యనామౌదద్యాదత్రేలాంబరీక ॥ తేషాం
 సంభవే తత్రదద్యాత్పశ్యద్భధావిధి । అసుంత్రితాతం సంపాద్యశ్చేష్టక
 కుర్యాత్పసింధనం । కవియోనిధికనాకుర్యుర్విభక్తాశ్చేద్యభావిధి । సంవత్స
 రోధ్వకనుశ్చవమికాహమసుకల్పనం । పిత్రోదాహణాదికంకమేవ శ్చుప్త్యా
 దేశాంతరేనుతః । సంజ్ఞీకరణంకుర్యాత్తుకుర్యాద్భోవశంపునః॥

అసురాదివివాహాశ్చేష్టవిషయే ॥ అసురాదివివాహాశ్చేష్టా శ్చ
 త్రికాసుతశ్చమాతామహేనైవ । ద్రాహ్మ్యదివివాహాశ్చేష్టా పితృయంతరా
 మహేనవాపితామహ్యవావికల్పేనసాపిండ్యంకుర్యాత్ । తత్రయథాస్మకలా
 చారంకర్తవ్యంకులాచారోష్ఠ్యపియతశ్చేదాత్మనస్తుప్త్యాకతకవ్యంభ్రష్టశూ
 మమరజేషుసంజ్ఞీకరణమితీతి । అన్యేతునకతకవ్యమితీ॥ మాతుస్సంజ్ఞీకర
 ణంపితామహ్యదిభిస్సహ । పత్యావసహకతకవ్యంపునలేవసంజ్ఞనం ॥ ఇ
 దంవచనంకేచిత్పఠంతి । పునస్సంజ్ఞీకరణంప్రీతాశేవవిశేషః । పుత్రేనసంజ
 కతకవ్యమితివ్యాసోబ్రవీస్తుః । (పుత్రవత్యాప్రియఃపిండంపితామహ్యదిభి
 స్సహ) । (అనపత్యాప్రియఃపిండంభత్రాకనహనియోజయేత్) తథావ
 స్త్వత్కృతతైమృతప్రియాచెత్ప్రేమదాతుతస్యాపఠంతిపిండంపతిపిండయో
 జనం । జీవప్రియాయాశ్చతథైవపిండంశ్యక్వాదిపిండైస్సహసంస్మరేత్ । ప
 త్యాజీవతసంసగణః ప్రీపిండంప్రియాభవేత్ । మృతేభతకరిత్యైవస
 ర్వత్రేవంవినిగయఇతివచాత్ । ప్రీయఃపిండస్య ప్రీతాంపిండైస్సంస
 జనంవిహితం । సర్వత్రేవమిత్యుక్తం ॥ తథాపిఅపుత్రాధర్మపూర్వం
 మృతాచేత్ । భర్తాస్వమాత్రాదిభిస్సాపిండ్యంకుర్యాత్ । సైవభర్తకనం
 తరంమృతాచేత్ । భత్రాకనైకేనసాపిండ్యంకుర్యాదిత్యుక్తం । ప్రేతానియ
 ముభ్యాం । అపుత్రాయాంమృతాయాంతుపఠంకుర్యాత్పసింధతాం శ్యక్వా

విధిస్సహౌవస్యశ్శపిణ్డీకరణంభవత్ । పత్యాచైకతకవ్యంసపిణ్డీకరణం
 స్త్రీయః । సామ్యతాపిహితేనై క్యంకతానంతామౌత్తివత్రేరితి ॥ బ్రా
 హ్మణాదిహతానాంపతితానాంవపాయశ్చ త్తకరణే బ్రహ్మచారిణాంనప
 త్యానాంసపిణ్డీకరణంనాస్తీశ్యుక్తం ॥ బ్రాహ్మణాదిహితేనాపిపతితేసంగవ
 త్తీతే ప్యుతగ్రామాచ్చమృతేదేయంయథ్యవపదచాత్యసా । ఇతికాత్యాచనై
 నోక్తత్వాత్ । ప్యుతగ్రామమృతానాంవ్యవహితేస్సపిండనంకార్యం । ప్యు
 తగ్రామాచ్చపమితానాంనైవకార్యాసపిండతేశ్యుక్తత్వాత్ । తేషాంనై
 శోద్ధిప్తత్వాచ్చ ॥ యథవిషయే ॥ ॥ సన్యాసిసాంసపిండీకరణంనాస్తీ । ప్రే
 తత్వాభావాత్ । సపిండీకరణంతేషాంనకతకవ్యంసుతాపిభిః । ప్రదండ
 గ్రహణాదేవప్రేతవ్యంనైవజాయతఇత్యుక్తత్వాత్ । ఏకోద్దిష్టంనకుస్త్రిస
 యతీనాంచైవసర్వదా । అహర్యేకాదశైపాపైపార్వణంతుస్థీయతఇతివచ
 నాచ్చ । ఇతిసాంప్రేతత్వాభావాత్సపిండీకరణాభావోచితవ్యః । ఎవంకా
 స్త్రాదావప్రతిపత్తుతత్వతోనర్హేషాంససాపిండ్యంకార్యమేవోక్తే శ్చదుక్తం
 పితౄణామతర్హజ్యేషైవానుజన్యసపిండీకరణంకార్యం । నపుతస్యపితౄణామర్యా
 న్నానుజన్యశ్శభాగ్రహః । యదిస్మిహేనవాకుర్యాత్సపిండీకరణంవిహ । గ
 త్యంతరాభావేతయోస్తాభ్యామేవసాపిండ్యంతకవ్యమిత్యుక్తం । అన్యాభా
 వపితౄణామర్యాజ్యేష్టస్సపిండనం । ఇథమేవంహితాలస్యజ్యేష్ఠకతేకశిసి
 శ్చయఇత్యాదివచనానీజ్ఞానేత్వానుష్ఠేయం । సాపిండ్యంప్రేతశ్రాద్ధసహితం
 సపిండీకరణంసంవిధ క్తధనెవ్వపిత్తోపుత్రేషుసత్స్వపివీకేనైవకార్యంసం
 వతకః ॥ గౌతమీహవిజ్ఞానేశ్వరః (నవశ్రాద్ధంసపిండత్వంశ్రాద్ధాన్యపివహోద
 శేవకేనైవతుకార్యాణిసంవిధ క్తధనెవ్వపివతచ్ఛిధకనభ్రాతృవిషయం)

కతకృపిరూపణం ॥ తతఃకతకృపిరూపణందహనాదికమకసుదాహరి
 మంత్రవత్ప్రత్యోర్విదధ్యాదారసస్సుతః । తదభావేతుపాత్రశ్చపృథాత్రఃపుత్ర
 కాసుతః । దాహిత్రోధనహరివ భ్రాతృతత్పుత్రవవచ । పితౄణామతాస్సు
 షాచైవస్యసాతత్పుత్రవవచ । సపిండసోదరతోమాతుః సపిండశ్చన్నసహూ
 దకః । స్త్రీవశిష్యత్వాగార్యాణామాతాదసుతాపిచ । ఉత్సన్నబంధురు
 క్తనకారయేదప్రసవతః । తథా ॥ పుత్రఃపౌత్రోధనవానప్తాదత్తవాతైత్రీణా

సత్వాత్ప్రియఃపిండంభ్రాతృసహాయోజయేత్ । పుత్రవత్ప్యాత్ప్రియఃపిం
 డపితామహృదిభిస్సహ । మాతున్సపిండకరణంసహపిండైశ్చకారియేత్ । నా
 సమిడతథావాస్త్రచుశుభేకవిసజయేత్ । తథాహయమః ప్రత్యా
 నైకాకతకన్యంసపిండకరణంప్రియః । సామ్యతాపిహితేనైకృంతామం
 త్రాహుశ్చవైరితి । శాతాతిహాపి ॥ మృతాయానుగతానాథంసాతేనసహ
 మోదయేత్ । అహాతిన్వగవాసంచయూవదాహాశంస్థవమితి । సహగ
 వివిషమమేతత్ ॥ యథాప్యప్యరుద్రాహాశాద్ధాన్యతానుడతా । సమి
 డకరణంశ్రాద్ధంద్వాదశాహేనదాధవేత్ । పునఃకన్యాత్రధావితోగ్నే
 స్వేకాతేనపంచ । శ్రాద్ధాపిపావ్యతేనైవభ్రాతృదీనంపార్వ్యం । య
 న్మసంవత్సరావర్వాక్సపిండకరణంకృతం । మునికంఠోదరుంభంచయేన్మ
 తస్యాపివత్సరం । జన్మంత్రైశ్చక్షకంజైవహంపాక్షాసికంవిహ । తాన్వేన
 త్సేనోనుగ్న్యాన్వేన్వేకాతేయథాపి ॥ ఇత్యాదవహామనికప్రకరణే
 ప్రాగుర్ము ॥ —(*) పునఃప్రకరణాంబిన్యా (*)—

ఏవంపితామహృదివ్యనానెవిన్యకరణేవ్యసో-మేనపిండకరణా
 నన్తరంయదాపితామహృదివ్యసోమేనకాతేనస్సపిండకామహ
 రంఃయోపితృశ్రాద్ధవిహస్త్వాక్ పునఃప్రియంసపిండకృత్యక్రమసాపి
 ణ్ధస్థంక్రమసపిండకరణవేత్ శ్రాద్ధంకృత్యాపెతశ్చిత్తు ఏవాక్రంసాపి
 ణ్ధంపాద్యసదాపిపితృపితామహప్రపితామహాక్రమేనవగత్రయో
 త్యకప్రత్యాబ్ధికారిశ్రాద్ధాపికుర్యాత్ । తదాహిశాతాశపి ॥ పునః
 మేగుకృతంశ్రాద్ధంసపిండకరణంచయేత్ । క్రమసాపిండవంకార్యంప్రేక్ష
 తకంవిహ । మృతేపితరీయస్యాథవిద్యతేపితామహః । పునఃప్రియే
 నకర్తవ్యంసపిండకరణంతథా । పిత్రాచవసురూపేభవిదవ్యంయశస్త్ర
 వసుత్వంపిగుద్యంఘ్రితామహంభవేత్ । పృథితామహాపివచ్చాన
 మాదాపిశ్యయాసతా । పితామహమ్మతేపశ్చాత్ప్రియసాపిన్ద్రంస్త్ర
 తదాపితావివగగన్యకమాద్యస్వాదిరూపతా । పితామహకరణంయచ్చ
 త్వంపితృగంభవేత్ । యదన్యమాత్రంతతస్యాశ్చప్రియసాపిన్ద్రముద్యతం

—(*) తన్వయోగసంగ్రహస్తు (*)—

ఏవంపితామహృదివ్యనానెవిన్యకరణేవ్యసో-మేనపిండకరణా

సవిద్యకరణస్యకృతత్వాదీవాసింపితామహాపిన్వత ఇతిఇతోసుకృషేణవి
 సప్తమీత్రాదిసాపిండ్యసిద్ధిగ్రంథితుగోత్రస్యకర్తృణః వసురూపస్యాస్త్రప్తి
 కామహప్రపితామహప్రపితామహాగోత్రైశ్శర్మభివ్యసురదాత్యరూ
 పైస్సహసమానోవకసాపిండ్యసిద్ధిగ్రంథి పినుగోత్రస్యకర్తృణోవసురూప
 పైగోత్రప్తివిధానేన (ప్రేతకర్తృహితేన) పితామహప్రపితామహప్రపి
 తామహాం గోత్రాణాంకర్తృణాంవసురదాత్యరూపాణాంపాన్వయవి
 ధానేనవకాలకామకపిన్వకేవపూర్వకం విస్తృతమిద్ధంపార్వదైకోద్దిష్ట
 ముఖయాత్త కమస్త్యుమిన్ద్రమపిన్ద్యకరణశ్రద్ధమన్నాదిప్రత్యక్షాద్యకరణ్య
 ఇతిసంకల్పవేదకః ॥ అనుగ్మసంయోజనంవైవవింశతయోజనంతరా తస్మి
 ద్వంపూర్వకమహాగ్యాత్ప్రేతకర్తృణాంకర్తృణాంకర్తృణాంకర్తృణాంకర్తృణాంకర్తృ
 క్రమసవిద్యకరణశ్రద్ధాపిన్వకేవవిధానేనవకవినష్టం తస్మిన్ద్యు
 విలాసిద్ధిగ్రంథి ॥ తస్మిన్ద్యుమిన్ద్రమపిన్ద్యకరణశ్రద్ధాపిన్వకేవవిధానేన
 చింతం ॥ ప్రేతకర్తృణాంకర్తృణాంకర్తృణాంకర్తృణాంకర్తృణాంకర్తృణాంకర్తృ
 సాపిండ్యస్యవాసిద్ధిగ్రంథిప్రేతకర్తృణాంకర్తృణాంకర్తృణాంకర్తృణాంకర్తృ
 రంపిన్వకేవవిధానేనవకవినష్టం తస్మిన్ద్యుమిన్ద్రమపిన్ద్యకరణశ్రద్ధా
 వ్యమకృత్ప్రసమాదవృత్తిత్వాదాపివకరణం ॥ పరంతుతనమూలంవ్య
 యమవ ॥ * అనుమాసికాని ॥ మాసికామవకత్వ ॥ పైరంసిక ॥ యద్యై
 కుత్యాకరణశ్రద్ధా అనంత్యైవవారం ప్రేతకర్తృణాంకర్తృణాంకర్తృణాంకర్తృ
 కోనసిద్ధితే ॥ హవిరగ్నించదైవంచసర్వాపహాదవానశం ॥ తస్మైవమా
 దిక్పృథ్వీతేదేవ్యాహుశ్చతః ॥ సంకల్పత్రాద్ధివహానాగ్నీకరణ
 స్వధావాదహివహాహుశ్చతః ॥ అతవాతోనకతకవ్యమూవదిద్ధం సమంతం ॥
 అహితేప్రవదేయంసైవవిద్యుచ్ఛవహితత్ ॥ ॥ శాఖాంతరవిషయేణు ॥ ॥
 యదాశ్వసగోత్రస్యగోత్రైశ్శాఖాంతరకతాతదాశ్వశాఖయాపి
 ప్తిమేధః ॥ అన్యథాచేత్సురస్సంగరణుకతకవ్యం ॥ తదాహకాత్యయ
 సః ॥ ఆకియాచప్రధాచాక్రూపిద్ధిచ్చికార్థకారణి ॥ ఆకియాచప్రధా
 చప్రతియాచాయథాక్రూపి ॥ స్వశాఖాపథిముత్సృజ్యపరశాఖాశ్చయంతు
 తతః ॥ కతుకమహాతమమధా మాఘంతస్యచయస్థిలం ॥ ఇత్యాశ్చాగు
 క్తం ॥ యన్నాహుశ్చశ్వశాఖామూపారక్యమవిరోధిత ॥ కర్తుమగ్నా

తత్సర్వమగ్నిహోతాదికర్తసు || కర్తృణఃపునఃకరణాకరణవిషయః || య
తాత్పర్యణిద్రవ్యవిధిర్విధోక్తస్తథైవకర్తా యది చాన్యథాస్యాత్ | తతః
మకమర్వీత పునర్యథోక్తంత్రస్యలోపనపునఃక్రియాస్యాత్ | ప్రధాన
స్యాక్రియాయాంతుసాంగంతర్హియతేపునః | తదంగాకరణేకుర్యాత్ప్రా
యశ్చిత్తంనకమకతత్ | తత్రప్రధానస్యకర్తృణాంకరణేతత్సాంగమేవపునః
కర్తావ్యం | తదంగాకరణేతస్యాంగదాధాన్యావృత్తిః | నాపితావచ్చాత
స్యాంగస్యకరణం | కింతుప్రాచ్యుత్తమకకార్యం | అన్యకర్తృ విషయేత
థా | కర్తృవిశేషవచనానిశ్రద్ధాపకంజేకతాని || అనుగవనిఃపయోప్రయో
గతంత్రవిశేషజ్ఞాపకవచనాన్యస్త్రికాలేనుగమనస్య బలవద్రాజ సిద్ధత్యా
దప్రసక్తావిరథానితినాత్రివిధతాని ||

అథసపిండికరణ సమేధకానికానిచిద్వచనానిభిక్యంతే || శాతాతపః || శ్రీ
బైశ్వసంత్రైవైవ దుష్టాభిప్రీభిరెవచ | సపిండికరణంకుర్యాదకోద్దిష్టంస
మాచరేత్ | నైష్ఠికానాంయతినాంవశ్యాద్ధేవారాయదార్పణం | ఉపకు
ర్యాణకస్త్రివసపిండికరణంవిదుః | యమః || నైష్ఠికబ్రహ్మచారీతు జేహం
త్యక్త్వాపరంవశేత్ | తస్యశ్రాద్ధానకర్తవ్యంసపిండికరణంనచేత్ || తృద్ధవ
సీష్ఠః || సపిండికరణనైవమృతానాంబ్రహ్మచారిణాం | దాహాదివిషయాతం
తునిర్వైశ్వానయథాన్యైతి | ద్వావశేహానిసంప్రాప్తైశ్చత్వచైవతుపార్వ
ణానారాయణంసముద్దిశ్యప్రాసమ్మాతుభోజయత్ ఏకోద్దిష్టవిధానైశ్చ
ద్ధావాకారయేదితి | అత్రోపకుర్యాణనైష్ఠికానాంసపిండికరణకృతాకృతం ||

యతివిషయే || పులస్త్యః || కుటీచకోబఃసూదశ్చహంసఃపరమహం
సకః || చతుర్విధానాంభిక్షూనామకదుడ్డినిదండినాం || మోడశాదినవాన్నా
నిసంపిండికరణంనచేత్ | నవానివవశ్యాద్ధాని || ఉశవాః || కుటీచకోబఃసూద
శ్చహంసఃపరమహంసకః | సపిండికరణంతేమాంసకర్తావ్యంసుతేనతు | చండ
గ్రహణమాత్రేణపేతత్వంనైవకాయతే | పేతత్వస్యవిమోశాథకంమోడ
శశ్రాద్ధోవిధిః | మిదోచకంసవాన్నానితుత్తస్థాదినవృత్తయే | సపిండిక
రణంశ్రాద్ధాపితృత్వప్రాప్తయేవిధిః | అవస్థాత్రయహీనానాంయతినాంద్వా
వశేహని | శ్రాద్ధాధికారసిద్ధ్యథకంపార్వణంతుసుతశ్చరేత్ || వసీష్ఠః || చతు
ర్విధానాంభిక్షూనాంకానిసంపిండికరణాని || ద్వావశేహానికర్తవ్యంసపిండికరణం

శ్రద్ధాపాఠ్యము॥ యమః॥ సపిండికరణం నై వకుర్యాదవారసస్సుతః॥ యో
 ధిష్ఠంః కుర్వీతయతీవాంచైవసర్వదా । అహన్యకాదశేపాప్తపాఠ్యము
 ధర్మమాచరేత్ । ప్రజాపతిః॥ సపిండికరణం నై వయతీవాంచైవసర్వదా । అ
 హన్యకాదశేపాప్తపాఠ్యముతుంధీయతే ॥ బృహస్పతిః । నవశాద్ధుయ
 శ్చస్మాన్సజ్జీకరణంనచ । అహన్యకాదశేపాప్తకల్యాణస్యహి పా
 త్యము । వసిష్ఠః ॥ ఏకోద్ధిష్ఠంజలంపిండమాశాచంప్రేతకమచ । నకుర్యా
 త్పాప్తపాదన్యోబ్రహ్మీభూతఃపూచితే ॥ బ్రహ్మీభూతోబ్రహ్మహమ
 త్కస్యపానకః । పరివాచకస్సవాగ్దే॥ తులస్త్యః ॥ ప్రవ్రజ్యమగ్రసాధా
 త్ప్రవ్రవిద్యాపరామృతః । కుటీచకోభవద్వాపియద్వానైవ బహూదకః ।
 హంసోభవత్తతోజ్ఞానిపరమాంసస్తతోధికః । ఏకదండిత్రదన్తేవాచనోదన్తే
 మనిత్యశః । కుటీచకంచప్రదహ్మశ్చరయేచ్ఛబహూదకం । హంసంచరవి
 త్కీప్యపరహంసంపిండికరయేత్ । సజ్జీకరణంనైవపశ్యమాన్స్త్రిశాసనా
 తే । అహన్యకాదశేపాప్తపాఠ్యముశాద్ధమాచరేత్ । పిండనాజ్ఞంతతఃకు
 ర్యాద్ధర్మశాద్ధామృతేహి । యతేవహంయదశ్చవాతస్యవృత వాసరే ।
 పాఠ్యముస్యతేహేమాంతుకోద్ధిష్ఠంతువాధవేత్ ॥ సుచంతః । ధౌరసఃక్షేత్ర
 తోవాపిభ్రాతావాతత్సూతోపివా । కుర్యాత్తుపాఠ్యముశాద్ధంక్షేమా
 నీభూమిపాః । కుటీచకత్తదగ్ధపాఠ్యముశాద్ధమాచరేత్ । నారాయ
 నబలిచైవగుభాపరమహంసకే । విష్ణుసంప్రభ్యఃధిశ్చత్వామ్యబలిము
 త్తయం । చరుంహుత్యాతుస్మాక్తైవహుషేణసోదతే । ద్వాదశబ్రాహ్మ
 నాకాచోజ్యతేవానైశ్శ్రవాదధిః । యద్వాసశ్యమకాలేషుబ్రాహ్మణానవ
 భోజయేత్ । సూంద్రప్రకాశే॥ నశ్చమృతంసంక్షయ్యేహవిద్యానరాయ
 నః । ఏకదండిత్రదండివాసర్వసంకపజితశః । ఏకాదశేహిసంప్రాప్తయ
 ద్వామత్వాదశేహి । పార్వతీనవిధానవశ్రాద్ధంకుర్యాత్తదారసః । పృ
 శ్శబ్దాహ్నికంశాద్ధాతథైవవియతయే । సుబుధనావగోత్రైశశాద్ధ
 కాలేషునిత్యశః ॥ బ్రహ్మండే ॥ తుశ్రియోయదిరాజాచైవ్య ప్రథమకామూజ
 యేత్ । శూద్రోభవతిభూపాలోద్వై నూనస్యస్సనైశ్యవత్ । బ్రహ్మచార్య
 మతేతస్యమాన్యస్తస్యచనైష్ఠికః । ద్వియోరపిగృహస్థస్త్రయాహంతువని
 గురుః । చతుర్థోఽంతుకుటీచస్మాతేహంచైవబహూదకః । అధికారస్తుపశ్య

మాంయతివాంప్రేతకర్మణి । శ్రాద్ధాధికారోనైవస్యా ద్యతినామారసంవి
నా । ఎకాదశేహ్నిసంప్రాప్తేవిష్ణుంసంపూజయేత్తతః । బ్రాహ్మణాఃభో
జయేచ్ఛక్త్యావిష్ణురూపమనుస్తరక్ ॥ సారాంఢేనాగరఖండే॥తదైవచోప
వీతస్యఉత్తమాశ్రమమాశ్రిజః । గురుస్తయోవ్రాతశేష్టస్తైషాం సన్యాస
మాశ్రితః । సంసారైపిత్రయోవద్వాస్తథాచాశ్రమిశ్చయే । యతీవాం
ప్రేతకార్యేనునరకంయానివాన్యథా । ఉపకంనాత్రీదాతవ్యంసపిండంశ్రాద్ధ
మేవచ । నారాయణంసముద్దిశ్యకుర్యాదేకాదశేహ్నితి ॥ ఇతిసన్యాసినాం
శ్రాద్ధాధికారః (*) అథనవమిశ్రేకోద్దిష్టం (*)

శత్రీయాజ్ఞవల్కః ॥ ఏకోద్దిష్టందైవహీనమేకాఘ్నకపవిత్రకంఅ
వాహనాగ్నోరగరహితంత్వపసవ్యవత్ । ఉపశవ్యతామక్షయ్యస్తానేవిప్ర
విసజానె । అభిరమ్యతామితవదుర్బుక్రియైభిరతాస్తమేతి । ప్రకర
ణబలాన్వితశ్రాద్ధనవకంమిశ్రవిషయం ॥ అత్రాపిసజ్జీకరణా కోద్దిష్టేవిశే
షోహోధాయనెనదశితః ॥ ఏకోద్దిష్టేషేషేధేపియదస్త్యావాహనాదకం । త
త్సపిండకతేత్యేకోద్దిష్టేస్వంసమాచరేత్ । అవాహనంస్వధాశబ్దంప్రే
తహోధామనోబ్రవీత్ । సన్నేహపక్వగోధూమికారోపూపజ్యతే । ఏ
కోద్దిష్టేనంతదద్వాద్దద్వాకేతస్సపిండనె । ఏకోద్దిష్టేషుసర్వేషునవపూన్య
విమంశ్రేం । సజ్జీకరణాధేతుపూర్వేద్యస్సాన్యమిమంత్రీణం । అత్రవి
శేషమాహవ్యాసః ॥ నవశ్రాద్ధానిమిశ్రాణి సపిండికరణంతథాక్యత్వాను
విధివత్సాగ్నయస్తేక్షకస్తాయస్తృతేహని॥

(అథనవశ్రాద్ధాని) అత్రీతావన్నవసుజ్ఞకానామంతర్దశామే
యమాణానాంనవశ్రాద్ధసంక్షాంనివేతయన్నాశ్వలాయనోదశాహపర్యంతం
నవశ్రాద్ధమన్యతే ॥ శివస్వామి ॥ నవశ్రాద్ధానిపంచామూర్త్యాశ్వలాయనశా
ఖిజః । ఆపస్తంబాష్టదిత్యాశుర్విభాషాచైతరయిణః॥ ప్రజాపతిః॥ నవ
శ్రాద్ధదశాహంశంమిశ్రంసంవత్సరావధి । ఎకాదశాహమారభ్యకార్య
ప్రేతత్వముక్తయే ॥ వసిష్ఠః ॥ సూతకాంతంనవశ్రాద్ధంకుర్యాదేకాదశేశ
చిః । నవశ్రాద్ధదశాహంతనవమిశ్రోపదన్వమామితి । అత్రేష్టనవశ్రా
ద్ధంకేచిదాహుః॥అంగిరాః । పృథమేహ్నిత్యతీయేహ్నిపంచమేసప్తమే
థాగ్రవమేకాదశేచైవషట్టవశ్రాద్ధముచ్ఛతే ॥ ఇత్యాదిపాగ్నీకం॥

—(*) అథవ్యాసోక్తనారాయణవిః (*)—

నారాయణవిః క్షేమానోక్తయరావరం చందాలోదకస
 ర్వాద్యైర్విద్యుజ్జ్వలవిషాదిభిః । గిరివృక్షశర్భిశ్చస్త్రైః పశుదంష్ట్రినఖిన్వి
 మైః॥ మృతానాం నైష్ఠికానాం చ యతీరాచతపస్వినాం । వైష్ణవానాం చి
 శేషేణ రాక్షసేషాం మోక్షకాండీణాం ॥ మృతానాం నైష్ఠికాదీలం ద్వాదశే
 హవికారయేత్ । సంవత్సరాత్పరం కుర్యాత్సంబాలాన్వైష్ణవస్మతుః॥ ఆ
 పత్రాసంకటే రాకెయదీనై వవివర్ణయే । కత్కచోద్భాగిం సంహిషాప్రాసం
 దేహదత్సవే ॥ యస్మిన్ కస్మిన్ దినవాపి వత్సరాద్భూమిరాచరేత్ । ఉత్తరా
 యుగే నూర్జ్యేపి మువేచాయ నేపివా ॥ శోభాయామధనోహిన్యా మేకాద
 శ్యాంతు సమయోః । పూర్వే మృదాక్షుతాక్షదద్వాసిమంత్ర్యద్వాదశాపి
 వా । ఏకమాచార్యకం విప్రకృత్వా కులగుణాన్వీక్షం । సగ్వావయవసంపూ
 ర్ణం వేదశాస్త్రాభివృద్ధిపరగం । తత్ప్రాప్త్యాన్వహ్యాద్భిశ్చ విధానేన సమా
 చరేత్ । శుక్లాంబరధరస్సున్యకృరిధానోత్తరీయకః । ఉపవాసం చ సంకల్ప్య
 కర్తా తావజ్జితేంద్రియః । పృథ్విశ్యపాదావాచ్యహం పవిత్ర్య న సమశ్నే । గోవ
 ర్తమాత్రం సంవిష్య గోమయేన చ వారిణా । కుండం వా స్థడిలక్ష్మత్వారక్తవ
 ర్జ్యమృదాదిభిః । ఉపవిష్య యథాపూర్వం వతు హీనోధికోభవేత్ ॥ అహూ
 యవిప్రాసం పూజ్యస్వస్తీవాచనమాచరేత్ । శోభోపశోభోపయుక్తం మ
 నోహరకరం వరం । తన్నైశ్యేస్థాపయేతు గంధం విష్ణులవై వన్వశం యుమం ।
 స్థాపయేత్స్వేదారాప్యాదికృతం తేమనిధాపయేత్ । వస్త్రాభ్యాం స్వేదారా
 ప్యే గంధపుష్పాశ్చ తే శ్చుభైః । పంచాంగభిర్యమాంతుర్యాదత్త శుద్ధిపుర
 స్సరం । ఆసాద్య చక్రవర్తాజీకుర్యాత్పూజాదికలతతః । గంధపుష్పా
 శ్చ తైస్తతః ఆదావావాహయేద్ధరిం । నమోహరాయణానై సమూలమంత్రం
 ప్రకీర్తయం । వైవస్వతాయ చ సమోయమాచవసమోస్తుతే సర్వోపచారై
 స్సంపూజ్య గంధమాల్యైకనోహరైః । ఋగ్యజుస్సాం వైశ్వానరైః శ్రుత్యా
 తత్త్వై వతం హరిం । సృతగీతాదివాద్యైశ్చ పురాణైశ్చైతహం కైః । విష్ణో
 ర్నామ సహస్రై గుత్వాస్తోత్రకథాదిభిః । త్రివారం సర్వగర్భకర్తా కుర్యా
 జ్జాగరయిషి । పూర్వాదిమదశేష్యే వంకేశవాదికైః పూజయేత్ । మ
 ధ్యాత్వ చిలమిశ్రేణపిండాకదగ్యాత్సమీపతః । అపవన్యమవాప్యజీమం వశిం

చాక్షుశేషుచ | దక్షిణాభిముఖోభూత్వాబ్రహ్మణేవశివాయచ | యమాన
 విష్ణువైవైవప్రేతంబుననాస్తరక | పత్న్యాభిభ్యోవదద్యామృతాత్వాగ
 నృద్భూం(పతి) ఆచార్యః వాతమథాయత్వాత్వసంధ్యానే నృకంకృ
 తాచైత్యుర్వాత్వాహోస్తుంజే వస్వతంయమః || కేశవాదిశ్వరంబ్రాహ్మ
 బ్రహ్మశంకరంబిధా | వ్యర్థహ్యపిధిమాశ్రయేహిమంపశ్యస్యహంపయే
 త్ | విష్ణోనుకలపరంబృత్యోద్వాభ్యాంహాత్వాతుపక్ష్యః | సమోనా
 రాణునామైవ యమాన బ్రహ్మణే | సూక్తాంపురుషేణై వహహయా
 త్ మోదకాహుః | నావభిఃకేశవాదైశ్చసమిదాదైశ్చసమంపయేత్తతో
 వివాక్సమాహూయదేవార్థముపవేశయేత్ | ప్రథమంబైవిష్ణుగర్భంయ
 మంబై వస్వతంతతః | వృద్ధగర్భ చతతోరౌద్రంప్రేతాథకామరంస్సృగం
 ప్రాజ్ఞభాక జేవకార్యాభాకప్రేతార్థ చదదబ్రువం | ఆవాహనాదియ
 తోప్రేతంబేవంపూర్వంబిధార్పయేత్ | అంశుశ్చయశ్చవస్త్రాగ్నిక యథాశ
 క్తిపరంబయేత్ | అగ్నేకంష్యేత్యేతాక అమజ్ఞాష్యప్రహోదిశః | విశ్వయ
 జ్ఞంధానం కృత్వాన భోజయేత్ప్రేతాక స్మిప్రాకాన్ధాత్వాశతోపప్రాక
 త్పత్రింపుష్ట్యానుధాపితి | మధ్యాహ్నంబుశ్రేణపి డ వద్యామృతాకాపి |
 విష్ణువైవైవంబదద్యామృత్వాబ్రహ్మణేవశివాయచ | వశ్యంతు ప్రేతముద్దిశ్యవామ
 గోత్రమమస్తరక | సామత్రయంబుస్తరస్మితివాకాంతరం || విష్ణోగ్నా
 మగ్నహీత్యేవబలాంతేతాక సమత్స్పజేత్ | హిమాంబేత్యాదశేపక్షేవి
 ఘ్నంబై వస్వతంయమం(ప్రభి)ప్రేస్సభ్యవర్ణప్రేతాకీశ్వరభిషిగ్నాక |
 హతామహాదికానన్యారాధ్యంప్రేతరూపతః పార్వణేవిధానేనకేశవా
 దైశ్చనామభిః | సంపూజ్యభోజయత్వామహిదాంతే బలిమత్స్పజేత్ |
 సమోనారాణునామైవపిత్యేజే వస్వధానమః | ఎవంపితామహాదీహం
 బలిమత్స్పజ్యవాభిః | బ్రాహ్మణాభోజయత్వాతాకదత్వాతే ధ్యశ్చద
 క్షికాం | వస్త్రగంధాక్షత్రేపుష్పేరాచార్యంసంస్కరంబయేత్ | వృషంధ
 కమదద్యాహూస్వతంకాంస్యంబధాపిహ | వాసోవాదక్షిణాంబదద్యామృ
 తరూపిశక్తిగోగ్నహీత్వాశివమమగ్నభ్యఃప్రేతపత్యక్షిణాపయేత్ | సు
 వాద్యాపిధిమవంతుప్రాపయేయస్సుతాఃపిగ్నాక | అకాలమృత్యుదోషా
 క్తిమవ్యతేనాత్రసంశయః | ఇదంకర్తవ్యతంభక్త్యావిష్ణుతాకశిక్షయా |

అహాకామానవాబ్ధివిష్ణు లోకంసగచ్ఛతి || సర్వాహతేతులయవిశే
షః||త్వద్వృత్తురాణే || సువణకారసిష్టన్నంవాగంకృత్వాతథైవగాంవిహ
యవిధిపద్దద్యాత్పితౄరాన్యజ్ఞమాత్మయాత్ || ఇతిసారాయణబలిః |

అథరజస్వలామరణవిధిః || గ్రామ్యాలంకారసంయుక్తాంతాష్టిం నిర్మృ
త్యతాంమృతాంయథోక్తవిధినామంత్రే సన్నాప్యగవైశ్యశ్చపంచభిః|శతకుం
భోదక్షైసన్నానందశద్వాదశవాధవేత్|మలాపనోదనంకృత్వాఅలంకారాం
తరంతథా| వస్త్రాంతిరావృతాంకృత్వాదహేదెవరజస్వలాం||

(*) అథయతి సంసారక్రమః (*)

తదాహయమః|| సర్వసంగనివృత్తస్యధ్యానయోగరతస్యచ | సతస్యచ
మానంకార్యంసాశాచనోదకక్రియా || శుచాదేశేవగాయత్ర్యాదేహంప్ర
త్యైశ్యవారిణా | మధునాసర్పిషాభ్యజ్యప్రత్యైశ్యంచసుగంధిభిః|| హీరణ్యవ
ణాఇత్యాదిరాహోహిష్టాదిభిస్త్రైభిః | పవమానాసువాకేనశుద్ధవత్కృతరం
తనేః | శుచీవోగ్నిశ్శుచీఋగ్భిః | ద్రుపదాకాతవెదసా | పవిత్రంతేభవర
ణం పవిత్రమితిచత్రిభిః || అభిషిచ్యకుశాగ్రైర్వాద్విజానుజ్ఞామహాస్త్రిచ | అ
లంకృత్యచగాయత్ర్యాగంధమాలైస్సహంతతః | దృఢశిశ్యనిధాయాభవ
హేయబ్రాహ్మణాద్యధం | ఏతేహంవహతామత్రసద్యశ్శాచంవిధీయతే||
ఖనిత్వాతుశస్త్రేధూమిశిరోమాత్రభువాదిభిః| నిక్షిప్యన్నానమాత్రైశకు
ర్ధిసన్నాప్యయంధువోబ్రవీత్ ||

(*) అథసన్నాగ్నిసాంధర్తమృతానాంవిధిరుచ్యతే (*)

గ్రామాత్ప్రాచీముదీచీంబాయద్వాగత్వాన్యతోదిశం | బ్రహ్మకృత్స్య
వాధస్తాదశ్వత్థస్యసమీపతః || ఖాత్వావాయజ్ఞవాటస్యనదీతీరేకుచిన్ధరా| గ
తశంవ్యాహృతిభిస్సప్తభాతంనాత్యైతసప్తభిః| అస్తీర్యాభకుశానద్భిః | ప్రణ
వేనాభిమంత్రయేత్ | శవంపంచామృతైసన్నాప్యనూతైసత్తురపేణక||గంధ
మాలైస్సరలంకృత్యాశిశ్యేనాభయథావిధి | నిదధాతిశవంశ్వభే| ప్రాబ్దుభో
ప్రాబ్దుభోపివా||అప్రాబ్దుభంధవా|విష్ణోహవ్యంరత్నస్వతిభదంవిష్ణుర్విజక్రమే
వీతాభ్యాందక్షిణేహస్తేవిడస్థాయాభవాదకిం | యదస్యపారెరజనఇతిశిశ్యని
ధాపయేత్ | యేనదేవాపవిత్రేణమఖిజలపవిత్రకం | సావిత్ర్యాప్రణవే
నైవతికరేబ్రహ్మభాజనం | ధూమిర్భూమిమగానాతేత్యుచాసుహ్యేకమండ

ఋం । చిత్తస్సగిరిదశభిహూతృభిహీనమంత్రయేత్ । సైకత్రేపాంసుభి
 శ్వప్త్రంసంపూర్యస్వస్పగాదిభిః । నాద్రక్షవంతియథాతద్వత్తతోమాజ్ఞాన
 లేపనైః । అలంకృత్యనుగంధాదై స్తతోగచ్ఛన్నహజలం । స్నానమాత్రే
 ణశుద్ధిస్నాన్యవోఽపిధిరోదకక్రియ ॥ అత్రజ్ఞానభిరపిసచెలమాత్రంక ర్తవ్యం॥
 తథాచస్తృశ్యంతరే ॥ పుత్రోభ్యాతాభదాహీత్రఃసపిండస్త్రివ్యవహా । య
 తింస్సృశకోవహిత్యాపిసద్యస్నానసేనశుభ్యతి । సన్నికృష్టస్తుసవ్యప్రైపితర్యుప
 రతేనతి । దహనంయచ్చక ర్తవ్యంయచ్చాచ్యచ్ఛవ్యశక్తిభిః । పితృమధవిధానై
 నదహేదు త్తపనాగ్నివా । అగ్నిహూత్రవిధానైనగాయత్ర్యాప్రణవైసచాజ
 లావగాహనాదేవస్పృష్ట్యాశుద్ధాత్సగోత్రిణః । అశ్వమధఫలం యాంతబ
 ధ్యానంబుధివోద్విజాః । అహస్యకాదశేప్రాప్తైపార్వణంతుడిధీయతే । స
 పిండికరణంతేషాంనక ర్తవ్యంసుతేనతు । త్రిదండగ్రహణాదేవప్రైతంనాహూ
 శనామః । కుటీచకంచప్రదహేషుతయెచ్చబగూదకం ॥ హంసంజ
 లెనీనిశ్చీవ్యపర(మ)హంసంవిశీరయేత్ । గృహస్థాశుద్ధాత్సాపయిత్యా
 శరీరంయతేః ప్రత్యోక్తగంధమాల్త్యరలంకృత్యశిక్యసంస్థాప్యజయ జయశ
 బ్దసహితం ఉపనిషదోపనిత్యాప్రాచీముదీచీంవాగ త్యాశుద్ధదేశై సంస్థాప్య
 నదీతీరేశ్వరమూలై దేవాలయైదేవాయత నైగోష్ఠేబ్రహ్మచ్యక్షమూలైవావ్యా
 వృతీభిర్బుమింప్రోక్ష్యదక్షిణాగ్రాకకుగానాస్త్రీవీసావిత్త్యాశరీరం ప్రత్యో
 క్యపురుషసూక్తైస్సాపయిత్యగంధాదిభిరలంకృత్య విష్ణోహవ్యంరక్షస్వ
 తిశరీరంకుండలిధాయ । ఇదంవిష్ణుర్విచక్ర మెఇతిదండంనిధాయహంసశ్శులిష
 దితిహృదయంస్పృష్ట్యాజపేత్ । పురుషసూక్తంఘృతోర్న థ్యజపేత్ । బ్ర
 హ్మజీజ్ఞానంమూర్ధ్నింశేత్ । ధూమిధూమిమగాదితిమూర్ధానంభింద్యాత్
 ప్రణవేనదేవయజనం పూరయేత్ । అగ్నివాగ్నిస్సయధ్యతేదతుహూతా
 రమిత్యభిమంత్రయేత్ ॥శః॥ పుత్రస్యయతిసంసార-రవిధిః ॥శః॥ సిద్ధ్యనంత
 రంజలాశయయతిదేహంప్రత్యోక్తప్రతిష్ఠాప్య పుత్రస్సన్నీహితశ్చేత్ స్నా
 త్యాయతిసంసారం కరిష్యఇతిసంకల్ప్యకృతక్షారః శంఖోచకేన పురుష
 సూక్తేనాభిషిక్యశిక్యసంస్థాప్య ఉపనిషజ్ఞపపూర్వకంఽభినవదేశమానియగ
 లేవథాయప్రకేతునేత్యనువాకం హూత్వపత్మతీత్యాశేషంయతిసంసార
 వత్సర్వంకృత్యాపునరణలాశయేస్నాత్వా దక్షిణాభిముఖః ॥ ఓమాత్సా

నంతర్వయామి । ఓంజీవాత్సానంతర్వయామి । ఓంప్రణవాత్సానం తర్వయామి ! ఇతిప్రీతుపవీతజలాంచరిందద్యాత్ ॥ దేవతీధేనవీవందశదివాతర్వయేత్ ॥ వీకాదశదివకృతక్షౌరః ప్రాతస్సవ్యహ్యక్రవిధానన నారాయణబలింకరిష్యఇతిసంకల్ప్య అట్నింప్రనిష్ఠాస్యఅగ్నిమఖాంతంకృత్వా అశ్వాక్తపాయసేన పురుషసూక్తస్యాతోదేవాలవంతునఇతివదర్శన వడంఘన్యాసంకృత్వాప్రత్యచమవదానధర్మే గహుత్వాకేశవాదిద్యుదశనామభిఃప్రణవాదివకుర్ధ్యకం త్రైస్సవ్యహారాంత్రైద్వాద కాహుత్యైర్న త్వస్త్విష్టకృదాది హూమశేషంస్వగృహ్యక్రవిధివాసమాప్యద్వాదశనామభిఃప్రణనామమైత్రకం ద్వాత్రికచతురోవాణుథానంభవం బ్రాహ్మణాక భోజయిత్వాసన్నాస్యసి నిశ్చయథాశక్తిపూజయేత్ ॥ తదనంతరంపాకాంతరేణ పూర్వాశ్వగోత్రనామనిర్దేశశ్చూర్వకం పితృపితామహప్రవీణామహాక్రమేగపార్వణశ్రాద్ధంకుర్యాత్ । పేతత్వాభావాత్సమిండికరణాభావః । మానీకానిసర్వాణిఅర్చితపర్యంతంనకుర్యాత్ । ఉత్తరత్రాపిసిద్ధిదినే ఆరాధనంచ్యుదశనామభిః బ్రాహ్మణాక భోజయేత్ ॥ అతః ఉక్తప్రకారవ్యతిరేకేణపుత్రకృత్యంవాప్రేతకృతంవాశీమపినాస్తి ॥ ఇతియతిసంసారవిధిః

అథగంగాస్థినిక్షేపః అస్థ్యుద్ధరణప్రకారః

శాండ్యే ॥ ద్వారవత్సాంపేతుబంధే గోదావర్యాంచపుషకారే । అస్థీనివిస్మజేద్యగ్యసమృతోముక్తిమాప్నుయాత్ ॥ శంఖలిఖితా ॥ గంగాసుచప్రయాగవకేదారేపురుషోత్తమ । అస్థీలిఖిత త్త్యక్త్వాగంగాయాం పిండకోభవేత్ । పితృబుకాశ్చ గ్రీముశ్చతతానిత్యంమోక్షిగామిహే ॥ యజ్ఞవల్క్యః ॥ గంగాయాంయమనాయాంవాకావేర్యాంవాస్త్వేత్యుతే । సరస్వత్యాంవిశేషేణ ॥ అస్థీనివిస్మజేత్సుతః కాత్యాయనః ॥ అస్థీనంచయనంచైవస్వగృహ్యక్రవిధానతః ॥ కుంభేనిధాయచాస్థినికుంభం పూమావినిక్షేపేత్ । తత్స్వప్త్యైష్ట్యైష్టమంత్రాదాంజపతః కర్తవ్యధర్మః ॥ అస్థీశుద్ధినిధామైవపుత్రాగ్రవాశ్చస్థతే । నిధాయయాత్రాపర్యంతంరక్షం కుర్వాద్వివక్షుః ॥ నిక్షేపేత్పూర్వవద్భూమాపాక్షానంనావలోకయేత్ ॥ త్రిపక్షంవాత్రిమాసంవాభూమరుద్ధరణంచ । అనిత్యత్వాచ్చరీరస్యకాలద్రవ్యాదిసంభవః ॥ మాసాదిమవ్యసేతేషు అస్థీశుద్ధిర్ముఖమిచ్చతి । త్యేబ్ధచుబ్ధవ్యయంజైకంకృ

భృంశాసాద్యమక్రమాత్ । కృత్వేతిశేషః । తతస్తద్దోషశాంతిస్సాన్వదన్య
 భావరకంప్రజేత్ । మహాతిథేఃమమరణేదశాహఃస్థాంతరేమతః । అస్థిసంచ
 యనంశుద్ధకృత్వాంభసివినిక్షిపేత్ । అధోదశమృతిర్యస్థతందగ్ధా విధివ
 ద్యహిః । అస్థిసంచయనాథానాం మంత్రాణాంజపపూర్వకం । తిలేరా
 జ్యేనమధునాహీరగ్మశకలేజ్జలైః । పంచగవ్యైఃప్రశామ్యేతగంగాంభసి
 వినిక్షిపేత్ ॥ అపస్తంబోపి ॥ చతుఃశ్శాస్త్రీస్తీసంచయనంలేహంగంగాంభ
 సిక్షిపేత్ ॥ అస్థ్యుద్ధగప్రకారమాహజయంతః ॥ కర్తృజన్మత్రయంభద్రా
 త్రిపదతాణివజ్రయేత్ । భామభ్యగ్వకవారాశ్చభద్రాఖ్యం కరణంత
 థా । కీకసోద్ధరణోర్థాయతద్దేశంబంధుభిస్సహ । గత్వాతత్రనమస్కృత్య
 పాదాంయమపురస్సరం । సంకల్ప్యతదుపస్పృశ్య మంత్రేపేతదుదీరయేత్
 సర్వం సహేవసుమతీత్యయిసర్వంబయంగతం । త్వద్గర్భరక్షితం దేహిమ
 త్పిత్రతాదృష్టిపావకై । ఇహిసంపాద్యభూదేవీంభూమిభూమింజపేచ్ఛ
 నైః । కాష్ఠేనఖననంకృత్వాఅస్థిన్యావాబయేత్పునః । కుంభోయధానచ
 లతితథాకార్యంప్రయత్నతః । కుంభసంపూరణంకుర్యాద్గంధపుష్పక్షతై
 మ్మృదా । (గంధపుష్పక్షతే మ్మృదా) భూమింపూర్వసమం కుర్వాన్
 లింతత్రవినిక్షిపేత్ । బహున్నపానధిష్యేనై ర్యథాత్మప్తి ప్రయాలినా
 తతోసుమంత్రయేదేతాంబలింస్థేఽబుచేనచ । తతోగృహీత్వాస్థిసుతో నదీనీ
 రేవిధాయతత్ । ప్రత్యేకపంచగవ్యేనపంచామృతవిధానతః । శతకుంభో
 బక్తే స్సమ్యగమాన్యాశుద్ధీరితా । స్వప్నావృతచక్షుఃశతవారం మృదాలబు
 భిః । స్నానంకుర్యుర్విధానజ్ఞోద్రాక్షణోభూతభావనాఅదైవందేవతంకు
 ర్యురైవతంచనుదేవతంబ్రాహ్మణవైమహాభాగానైభ్యో దద్యాచ్చ దక్షి
 ణాం । కర్తాస్నానం స్వశుద్ధ్యభంగంకుర్యాద్వాకారయేతవా । మృత్తి
 శాఖ్యంస్వకక్త్యామృతంకద్వా పంచమిశ్రజః । తతఃకుంభాంతరేకుర్యుర్భి
 షేకం శతాదికై । శ్రీరుద్రపావమానాభ్యాం సూక్తై ర్విష్ణ్వేవీచితైః
 (సంజ్ఞితైః) తేమధ్యాయేద్వసూక్ రుద్రాకాతిత్యాకాపితృదేవతాః । శీ
 వంవిష్ణునిధేంద్రాదీక సర్వాశ్చైవేష్టదేవతాః । అచాద్యేద్గంధపుష్ప
 వ్యైవేదేవ్యంత్రైర్యథావిధి సమస్కృత్యవిధానజ్ఞంచక్షిణాభిశ్చతోషయ
 త । అజినాదికవస్త్రైఃకేవలంకాశేణపరికృతైః । కుండైశ్చనుద్యద్ధం

ద్యాపితాకద్యభాంతానమత్ ॥ అనిత్యపురాణే ॥ సూర్యమంద్రస్తుప్ర
 చ్ఛమిత్రద్రోహానశంతః । వృత్తింహత్యాతదస్థినితేపుకామస్తవాంధసి
 వనూకప్రపచ్చమేధావిపూర్వం దేవస్సనాతనః । భోభోఅస్థినితేతానిప్రజ్ఞ
 ప్రవ్యాసచాంధసి ॥ వనవః ॥ గంగాభాగిరధీరుత్రస్సనాధానం కరోత్యపి
 అస్థాంతరాచింధసితేపోబ్రహ్మలోకాయకల్పతే ॥ అస్థినిమాతాపితృపూ
 ర్వకానినయంతిగంగాంధసిమౌకదాచిత్రద్వారవాశ్చపివయాభిధూతా
 నైషాంపాత్రద్వాంధలప్రదాసి॥౧॥స్నాత్వాతతఃపంచగవైసోపిచ్య హిరణ్య
 మధ్యాజ్యశ్చైర్వికీర్య । అస్థినిమృత్పిండపుటేనిధాయపశ్యత్కదశం పితృరా
 తోననూధాం॥౨॥నమోస్తుధర్మయగ్నిప్రవేశ్యదత్తనమైతీతభిషిపెచ్చ । ఉ
 త్థాయభాస్వంతమవేక్ష్యసూర్యంనదక్షిణం । విప్రముఖాయదద్యాత్॥౩॥ ఏ
 వంకృతేప్రీతపురెస్థితస్యస్వగోగతిశ్చాప్యమహేంద్రతుల్యం॥ దపభారతే॥
 యావదస్థిమనుష్యాణాం గంగాతోయేమత్పితృ । తావద్వషణసహస్రాణి
 స్వగోలోకేమహీయతే ॥ బ్రహ్మపురాణే ॥ అస్థినిమాతాపితృపూర్వకానిద
 శాశ్వమధావనరోనభస్య । కృష్ణాష్టమ్యాంపంచగవైశ్చికిపిచ్య హిరణ్యమ
 ధ్యాజ్యశ్చైర్వికీర్య । పుణ్యేతుమృత్పిండపుటేనిధాయనమోస్తుధర్మాణం
 బ్రీవంతి । తేషజ్జలైతీత్యత్యర్థసభక్త్యాస్నాత్వాధసూర్యంప్రయతఃప్రవేశ్యం ।
 యథాతత్త్వదక్షిణంచాధవత్వాపితౄంశ్చర్వాత్ బ్రహ్మలోకేసియుతున్ ॥
 సంవతకః ॥ సభస్యస్యావరేపతేఅప్యమ్యాం మధ్యగిరవా ॥ బ్రాహ్మణోను
 జ్ఞయస్థిగంగాంధసిపినిక్షిపేత్ । ఏవంకృతేమహాపాపీసురాపీగురుతల్పగః
 స్వపాతకయగ్నైవమత్తస్సగ్నర్వాత్రసంశయః ॥ వత్సపురాణేపశేనుద
 శితః॥ అస్థాన్నికృత్వాతుసంకుర్ధింకువాద్యైశ్చనామభిః । పంచగవ్యమ
 నిక్షిప్యగంధాద్యైస్సంప్రపూజయేత్ । ద్వికానుజ్ఞామకాప్తైవ గంగాయాం
 నుసమాహితః । సంకల్ప్యప్రయతస్తస్యఉచ్చైశ్చోత్రనామభిః । ఆఘమణ
 తసూతైసధత్తాయేవనమోస్త్యతిపిసజాయేత్తతోస్థినియావదస్థితుతజ్జతి॥

అథసంఘాతమృతిః॥ కాలాదశే ॥ పత్నీభ్రాతానుతాపీనాం సహిదా
 నాంయథాక్రమం । సంఘాతమరణోత్తత్ర క్రమాబ్రాహ్మణసమాచరేత్ ॥
 బహునాంద్యయోర్వా ఏకస్త్రికాదినెమరణం సంఘాతమరణంపత్నీభ్రా
 నామత్రక్రమాత్సంఘాతమరణం । యదిస్యాత్తత్రక్రమాత్తరణక్రమాబ్రాహ్మ

ద్వంశాత్మకం తదాహమువ్యక్తంః || కృత్వాపూర్వమృతస్యాదా విక్రీయ
 స్మృతతఃపునః | తృప్తియస్మృతతఃపశ్చాత్సన్నిపాతేత్వయంక్రమః | యుగపన్నర
 జైత్రసంబంధాసక్తిరూపతః | పత్న్యాదీనాంసపిందానాం యుగపన్నర
 గంఠాది || సత్ || తత్తాపత్తివశాత్ప్రమేగశ్చాద్ధంకుర్యాత్ || తదాహము
 వ్యక్తంః || భవేద్వదీసపిందానాంసంఘాతమరణంతథా || సంబంధాపత్తిమా
 లోవ్యతతప్రమాణ్యాద్ధమాచరేత్ || పత్న్యాః తృప్తస్మృతత్పుత్రధాలోస్త
 త్రవయస్యచ | స్నుషాశ్చత్రోశ్చపితోశ్చసంఘాతమరణంఠాది | అవాగ
 ధ్యాత్వాత్పపితృపూర్వంత్రసమాచరేత్ | పత్న్యాదీనాంపితోశ్చక్రమా
 న్నరణంవాచయిషాత్తదాసంవత్సరాదర్వాక్ మాతృపితృ పూర్వమేవశా
 ద్ధంకుర్యాత్ || ఏతత్సన్నిత్యంతరవచనం || అర్వాగధ్యాత్వాత్పపితృపూర్వకం
 సాపింద్యమాచరేత్ | పత్నిపుత్రస్నుషాపాత్రధాత్వతత్పుత్రకాలపి | పిత
 రౌదయదేకస్త్రిక్రమియేనాసరేయదా | అద్యమేకాదశేకుర్యాత్ త్రిపక్షే
 చసపిండవం | పత్న్యాదీవ్యతిక్తానాం పితోశ్చసంఘాతమరణే సతికథమి
 త్యాహ || సంఘాతమరణేస్యేషాంయద్వద్యైవహనాదికం | కృత్వాసంవత్సర
 స్యాంతెకుర్వీతసహపిండవం | పత్న్యాదిభ్యోస్యేషాంసపిందానాంఋత్రోశ్చ
 సంఘాతమరణే దహనాదిక మాద్యశాద్ధ పర్యంతం కృత్వా సంవత్సరాం
 తేజోవమాసాదిక్రాద్ధపూర్వం సపిండికరణంకుర్వీత || తథా లోకాక్షిః ||
 అస్యేషాంపితృకార్యాణేమహగురునిపాతనై | కుర్వాత్సంవత్సరాదవా
 గ్చ్ఛాద్ధమేకంతువజ్రయేత్ | సంఘాతమరణేఅస్యేషాంవహనాదిప్రేతకా
 ర్యంఅద్యశాద్ధ పర్యంతంకుర్యాత్ | శాద్ధంమోక్షశాదికం ఏకంవజ్రయేది
 తి || అస్యేషాంపత్న్యాదీవ్యతిక్తానాంపితోశ్చసంఘాతమరణేకథమి త్యాహ ||
 పితోశ్చసంఘాతమరణేహతరవ్యత్రవాదిసై | అనుయావమృతాశ్చాద్ధంఋ
 తాకాలంసమాచరేదితి || బ్రహ్మకైవలైః పితోలేకస్త్రిక్రమియేనాథాకథంచి
 న్నరణేమాతుఃపరీవరణ దివసాయత్తరదిసేష్యనుగమనమరణే యథాకాలం
 తత్తద్వాదశాసే సుపిండికరణంకార్యం || తథాచ దేవలః || పితోరుపరమే
 పుత్రాః క్రియాంకుర్వదామౌరపి | అనువృత్తాచనాస్యేషాంసంఘాతమర
 ణేవచ | పితోరుపరమేఅనువృత్తాచవ్యయోరపిమాతాపితోఃపుత్రాఃకుర్యః
 పితోశ్చసంఘాతమరణేపితోః కుర్వంతేస్యేషాంచకుర్యురితి || కా

స్థానజనిః॥ మాతర్యగ్రేప్రమితాయాంబశుద్ధాబ్రుయతేపినా॥ పితృశ్చైవై
శుద్ధిస్సాన్యస్తాతుఃకుర్యాద్భవక్షీణే॥ పూర్వంమాతుర్నరదేవకాచమధ్యేవం
పితృమృతామాత్రాశాచస్యాపిపిత్రాశాచవశాద్భుద్ధిః పూర్వం పిత్రాశాచ
వర్తమానేమాతృమృతాపిత్రాశాచలోత్తరంపక్షిణేవశాద్భుద్ధిః॥ తథా
చస్సృతిః॥ పత్న్యాశోచేపతిమృతాపత్న్యాశాచవిశోదనం॥ విపరీతేపక్షిణే
సాదూర్ధ్వంసాగ్నిపవేశనే॥ పత్న్యాశోచేవర్తమానేపత్నీమృతాపత్న్యా
శాచోత్తరకాలంపక్షిణే॥ అగ్నిప్రవేశేతునాస్త్యైవఅత్రవిశేషమాహ॥ ప
త్న్యాపూర్వదిసప్రేతే అన్వారోహేమ్యతేహని॥ పక్షిణ్యాశాచకంనాస్తి
శ్రాద్ధంతుదివసక్రమాత్॥ లోకాక్షిః॥ పత్నీభుత్రస్సమాపాత్రధాత్వత
త్పుత్రికాఅపి॥ పితరౌచయదేకస్త్రీకృమిదైవకవాసరేతదా॥ అధ్యమకాద
శేకుర్యాత్ప్రీపక్షేషుసపిండనం॥ దేవలః॥ ఎకాహమరణే పిత్రోరన్యస్యా
ర్యదిసమృతా॥ సపిండనంత్రీపక్షేస్యాదమయనమృతింవినా॥ మృతేహనిస
మాసేసపిండనిర్వాపణంపుథక్॥ నవశ్రాద్ధంతుదంపతోగ్రన్వారోహణవివ
తు॥ పిండనిర్వాపణంనామశ్రాద్ధంసమాసేనపాత్రైశ్చేనపుథక్ అసపత్నీకం
కుర్యాత్॥ నవశ్రాద్ధాన్యపితథా॥ అనేకమాశృభిరేకచిత్కాయన్వారోహణే
కృతేపాత్రైశ్చేనప్రథమంపితృస్తదనంతరంసాక్షాత్తాతుః తతోశ్చేష్టాదిక్రమే
ణకుర్యాత్॥ తదాహభృగుః॥ ఏకకాలగతాసునాంబహూనామథవాద్య
యోః॥ తంత్రేణశ్రవణంకృత్వాకుర్యాద్భుద్ధింపుథపుథక్॥ పూర్వక
స్యమృతస్యాదౌద్వితీయస్యతతఃపునః॥ తృతీయస్యతతఃకుర్యాత్సన్నిపాతే
వ్యయంవిధిః॥ పూర్వకస్యమఖ్యస్యపితృః ద్వితీయస్యతతోజఘన్యాయాజన
న్యాస్త త్రియస్యతతోజఘన్యాయామాతురిత్యథాః॥ ద్వేబహూనిసమిత్రా
నిజాయెరన్నైకవాసరే॥ నైమిత్తికాసకార్యాణిసమితోత్పత్య సుక్రీమాత్॥

—(*) అధమరణదిన నిణయమాహ (*)—

సూందపురాణే॥ జననమరణేన్యూతాంతధిస్తాతాకలిక్ష్మస్తృతా॥ స్తృ
త్యంతరే॥ అభ్యంగచోదధిస్నానదుతథావనమైఘినా॥ జాతేవృధసైవ
తిధిస్తాతాకలిక్ష్మస్తృతా॥ రాత్రాయామద్వయాదర్వాక్సూతకేమృతక
తథా॥ దృష్టేరజస్యపితథాగ్రాహ్యంపూర్వదిసంభవేత్॥ రాత్రాయామ
ద్వయాదర్వాక్సాంతధిఃపూర్వకాలికా॥ పరాపరేతివిజ్ఞేయాపిహామృత

సూతకః ॥ అధికారాత్రైవ్యతేతుమహూర్తపూర్వసంయుతం । ఉత్త
రాంశః ప్రభాతేతువిభాహమృతజన్తమ్ ॥ స్తృతిసంగ్రహే ॥ దహ
నమరతేజైవయదహఃపరికీర్తితం । తద్భిత్సూర్యోదయాద ర్వాక్పూర్వ
రాత్రేణయుజ్యతే ॥ పారసురః ॥ పరాశరోపిదివాయదిరజఃసావోజ
ననుమరణంతథా । తద్దినాదికమాశాచంరజసిత్రిదినంస్తృతం ॥ జాతేజైవ
మృతేజైవదశరాత్రంవిశోధనం । భూపతిర్వాదశాహుభిఃవిశః పంచదశ
స్తృతాః । త్రింశద్దినానిశూద్రస్యతదధికాన్యాయవర్తికానాం నిశాంభాగ
త్రయంకృత్యాద్వాభాగపూర్వవాసరే । శేషంపరదివసర్వైజాతః పాక
మృతేనమః ॥ పాక=స్థావీపాక ॥ అధికారాత్రాదధఃసావేజననె మరణే
తథా । పూర్వమేవదినంగ్రాహ్యమిత్యాహభాగవాన్యమః ॥ ఉదయాదుద
యాయావద్దినమిత్యభిధీయతే । తద్దినాదిక్రమాశాచంజ్యోవేదవిదోపియః ॥ ర
జోద్భవస్త్వరాత్రాశేతీవిభజ్యత్రివిధాంనిశాం । పూర్వభాగద్వయంపూర్వ
మూర్ధ్వంశేదుత్తరేహని । రాత్రావేపసముత్పన్నైమృతే రజసిసూతకః ।
పూర్వమేవదినంగ్రాహ్యంయశ్చాన్యాభ్యుదితోగమిః । రాత్రింకుర్యాత్త్రిధా
గంతుర్వాభాగపూర్వవాసరః । ఉత్తరాంశఃపరదినంజాతేమచ మృతేమ
చ ॥ అధికారాత్రాదధస్తాచ్యైస్తృతిఃప్రసవవీవవా । పూర్వమేవదినంగ్రా
హ్యమూర్ధ్వంచేదుత్తరేహని । ఉదితేవయదాసూర్యేనారీణాంద్వ్యతేర
జః । జననంవావిపత్త్రియస్యాహస్తస్యశర్వరీ । రాత్రౌరజసావేజననె
మరణేవాత్రిధావిభజ్యరాత్రిపూర్వభాగద్వయంచేత్ పూర్వమేవదినమిత్యేకః
పక్షః । అధికారాత్రాదధస్తాచ్యైత్ పూర్వదినమిత్యన్యఃపక్షః । సూర్యోద
యాత్పూర్వంచేత్ పూర్వదినమిత్యపరఃపక్షః ॥ స్తృతినాంసమబలత్వాత్
దేశాచారతోన్యవస్థా ॥ ॥ అధికవాసుగమనప్రాయస్థితమాహయాజ్ఞాప
ల్యః ॥ చాప్తాదేవానుగంతవ్యోనశూద్రోనక్వచిద్ద్విజః । (నశూద్రోనక్వ
చిద్ద్విజః) అనుగమ్యాంభసిస్నాత్వాస్పృష్ట్యాగ్నింఘృతభుక్చుచిః ।
థామృతప్రాశనస్యభోజనకార్యవిధానెనప్రమాణాభావాత్ నభోజనప్ర
యేధః ॥ ఉక్తంచబ్రహ్మపురాణే ॥ సువర్ణముత్రమంచాపిప్రేతస్నేహాది
యది । కృతేనుగమనస్నాత్వాస్పృష్ట్యాగ్నింఘృతభుక్చుచిః । విప్రస్తు
తిగంపేతంనుఅగమేగ్ధబంధువత్ । తతఃస్నాత్వానలంస్పృష్ట్యాస్మృత

ప్రాశ్నదీపికాపేఠే । వైశ్యానుగమనంకృత్యాపక్ష్యాశాచమాచరేత్ । శూ
 ద్రానుగమనంకృత్యాతిరాత్రేణవిశుద్ధ్యతి ॥ అతః స్తుతః ॥ విప్రస్యూద్రాను
 గమనేతిరాత్రాశాచం కృత్యాసముద్రగాయానద్యూస్మాత్వా ప్రాణ
 యామశతంకృత్యాఘృతంప్రాశ్నవిశుద్ధ్యతి । క్షత్రియవైశ్యానుగమనవిశా
 మామాశాచం । క్షత్రియస్యవైశ్యానుగమనేక్షత్రియస్యశూద్రానుగమనేప
 ష్టిశ్యాశాచం । వైశ్యస్యశూద్రానుగమనేవిశామాంరోదనంచైవమితి॥

—(*) అభవననప్రాణాన్నిత్యక్రమః (**)—

త్రయాణాంపిశ్మాణాం మధ్యపితాచవననంయది । తద్విశేషోపవాస
 శ్చత్రవశ్శాస్త్రీధృపరేహవి । బ్రాహ్మణానామవిశ్రాద్ధవోపేవనంయది ।
 తాకికాగ్నిపతిష్ఠాపృత్యర్చయిత్యాహుతాశనంతతే స్థాననామగోత్రాని
 సవాదితధార్షయేత్ । అన్నత్యాగంతతఃకృత్యాపావకేజహుయాచ్ఛయం
 ప్రాణాదిపంచభిర్నంత్రేః కబళానాంప్రసూగతః । నస్తప్తేవాప్తకుచైవ కృ
 త్యామంత్రసముచ్చయం । హిమశేషంసమాప్యాభశాస్త్రీధృతేషం సమాప
 యేత్ । విశ్వేవిష్ణుఃద్విత్రయోసౌత్యత్రయోవాంశకృద్యదితతే స్థాననామగోత్ర
 నిశాస్త్రీధృతేషంసమాపయేత్ । ఇత్యాదిపూర్వవత్ । శాస్త్రపక్షాంతరేణ
 విప్రేభిరుక్త్యావచభిర్నంత్రేయది । తద్దైవాగ్నింసమాధాయహిమం కుర్వా
 ద్యథావిధి । తతే స్థాననామగోత్రేణచానవాదితధార్షయేత్ । అన్నత్యాగం
 తతఃకృత్యాపావకేజహుయాచ్ఛయం । ప్రాణాదిపంచభిర్నంత్రేయావ
 ద్వాత్రింశదాహుతిః । హిమశేషంసమాప్యాభశాస్త్రీధృతేషంసమాపయేత్ ।
 వీపంయఃకురుతేహిమంశ్రాద్ధవోపేనవిద్యతే ॥ చంద్రికాయాం ॥ శాస్త్ర
 పక్షాంతరేణుంజానోబ్రాహ్మణో బ్రాహ్మణఃస్పృశేత్ । తదన్నమత్యజకా
 భుక్త్యాగాయత్ర్యప్తశతంజపేత్ । భుంజానెభువవిప్రేభుస్సప్తినోగ్గోస్యో
 యది । తదన్నమత్యజస్ఫుక్త్యాగాయత్ర్యప్తశతంజపేత్ । ఉచ్చిష్టేచ్ఛివసం
 స్పృశ్యేస్సప్తపాత్రంవిపృత్యచ । సర్వాన్నంపూర్వవత్ తే ప్రాప్యభోజయ
 త్తుద్విజోత్రమం । భోజనాంతేద్విజస్సన్నత్వా సావిత్ర్యప్తశతంజపేత్ ।
 ఆద్యశ్రాద్ధాతుభుంజానవిప్రస్యవనంయది । యత్రేకృష్టేతిమంత్రేణచా
 మంకుర్యాద్యథావిధి । షోడశశ్రాద్ధభుంజానబ్రాహ్మణేభిఃస్పృశంత
 పితౄతామృతిస్తువిజ్ఞేయాలకికాగ్నియథావిధి । అనుమానేకాదంతాన్య

చిచ్ఛవమనయది । కలశేతుసుఖుంజానెశ్యప్తిం చైవవినిర్దిశత్ । అమా
వాస్యానుమాసేచ బ్రాహ్మణోధవమెద్యది । అనుమూసికవత్ జ్ఞేయంశ్రా
ద్ధశేషంసమాపయేత్ । అమాయాంమాసికేఘంజిక బ్రాహ్మణః వాంతి
కృద్యది । అనుమూసికవత్ జ్ఞేయంశ్రా...త్ । మహాలయాదిశ్రాద్ధమపిత్రాదె
ర్వమనంయది । పితామహాదివత్సృత్వాశ్రాద్ధ శేషంసమాపయేత్ । ఉ
చిచ్ఛేనతుసంస్కృప్యేఘంజానశ్శ్రాద్ధకర్తృణి । శేషమన్నతునాశ్నీయా
తే-ర్నుశ్శ్రాద్ధస్యకాగతిః । తత్త్వాననామగోత్రేణ ఆసవాదితధార్వయేత్
అన్నత్యాగంతథాకృత్వాపావకెజుహుయాచ్చయం । పురుషసూక్తేనజుహు
యాత్యావద్వాత్రింశతాచుతిః । హోమశేషంసమాప్యాథ శ్రాద్ధశేషంస
మాపయేత్ । అథకుర్యాత్సమీపేతుబ్రాహ్మణోవమనంయది । పునఃపా
కంప్రకుర్వీతపిండదానంయథావిధి । ఉచిచ్ఛస్పర్శవంజ్ఞాత్వాతత్పాత్రంతువి
హాయచ । తత్పాత్రంపరిహృత్యాథభూమింసమవలిప్యచ । తస్యపాత్రం
నిధామైవనర్వమన్నంప్రేష్టయేత్ । పరిపిచ్యతతఃపశ్చాత్ భోజయేచ్చ
నదోషకృత్ । శ్రాద్ధపక్ష్యాతుఘంజానో అన్యోన్యస్పర్శవంయది । ద్వావి
పౌవిస్యశిదన్నంఘక్త్వాచాంద్రాయణంచరేత్ । ఉచిచ్ఛేచ్ఛిచ్ఛసంస్కర్ష
శునాశూద్రేణవాద్విజః । ఉపాష్కరజనీమేకాంపంచగశ్చైనశుద్ధ్యతి॥౧॥ వమ
చెఋగ్యధానం॥ (*) అత్రభోక్తృద్విజాతీనాంవమన నిణాయేకృతే॥
ఇంద్రాయసోమసూక్తేనశ్రాద్ధవిఘ్నాయదాభవేత్ । అగ్న్యదిభిభోజ
నేనశ్రాద్ధంసంపూర్ణమవహి॥ అత్రఇంద్రాయసోమసూక్తేనఅగ్న్యదిభి
భోజనేనచేతివిధానత్రయముక్తం॥ తత్రవ్యవస్థా ఉచ్యతే । యదాపిం
డదానాశ్చరం నిమంత్రితేషుబ్రాహ్మణేషుయస్యకస్యవిదేశస్య వానేకస్యవా
వనునేనశ్రాద్ధవిఘ్నసూక్తకతేనసంపూర్ణతామేతి॥ పిండదానాత్పాత్రంపి
తృవ్యతిరిక్తపితామహా పృషితామహావిశ్వేదపస్తానోపవిష్టేవ్యస్య తమస్య
వమనేనతద్విఘ్నసూమన అనేకస్యాపి వమనెసూమసూక్తజపాభ్యాం
పితృస్థానోపవేశితస్యవమనేనతద్విఘ్నతుదత్తశ్రాద్ధంచరేత్ । తద్దినేపు
నఃపాకేనశ్రాద్ధభోజనేనమాసికాబ్ధికశ్రాద్ధచేత్ । తద్దినే ఉపాష్కరపరిస్త్రిక
దినేత్రునశ్రాద్ధభోజనేనతి॥ యస్తుసంగ్రహకారవచనం॥ ప్రాధాన్యంపిం
డదానస్యభోజనస్యతదంగతా । అతోఘక్తీక్రియాపానాశ్రాద్ధావృత్తిం నత

న్యతే । ఇతిసంకల్పవ్యతిరక్తపాఠ్యబ్రాహ్మపితృస్థానవ్యతిరక్త బ్రాహ్మణభుక్తి
క్రియాహానివిషయం । బ్రాహ్మవృత్తినిషేధాత్ । తన్నిషేధేహూయః కార్య
ఇతిసూచితం । తదుక్తవలెనసంగ్రహకారేణ । శ్రాద్ధపక్షాదుభయంజా
నోబ్రాహ్మణోవమతేయది । తాకికాగ్నింప్రతిష్ఠాప్యత్వదామైచ్చహుతా
శనం । ఇతి॥ అతాపిబ్రాహ్మణఃపితృస్థానీయవ్యతిరక్తః తదాహస్త్యవ్యంత
రే ॥ విశ్వేదేవాద్వితియోవాత్యతియోవాంతిక్కచ్చవేత్ । ప్రాణాదిపంచభి
ర్నంత్రైర్వావద్వాత్రింశసంఖ్యకం । హూయశేషంసమాప్యాథ బ్రాహ్మణే
షంసమాపయేత్ ॥ ఇతి ॥ స్తుత్యంతరే ॥ ఏక ఏవ తదావిప్రీధాన
నైశధిఃతోయది । తథైవాగ్నింసమాధాయహూయం కుర్యాద్భుధావిధిత
త్వస్థానరామగోత్రేణానవాదిసమన్వయేత్ । అంత్యాగంపశువ్యవతతో
గ్నూహహూయవ్యయం । ప్రాణాదిపంచభిర్నంత్రైర్వావద్వాత్రింశసంఖ్య
యా । హూయశేషంసమాప్యాథబ్రాహ్మణేషంసమాపయేత్ । ఇతి ॥ తత్ప్ర
యోగప్రకారః ॥ ప్రాణాదిపంచభిర్నంత్రైర్వావద్వాత్రింశదాహుతిమ
హుతానుశేషేద్వే ఉదానసమానాభ్యాంహూతశ్చేవ యవదవశిష్టస్థాన
మావ్యత్తితి । సామానసూత్రేణఅంతాల్లోపివ్యచ్ఛిరేదిసామాన్యసూ
త్రేణఅంశమయోరెవ అవ్యత్తివిధానా । అత్యేవకవిపప్రశ్నక్వాఅన
కవిప్రవమనేన తద్విష్ణుహూయసూక్తాభ్యాంహూయసూక్త జపాభ్యామి
త్యుక్తం । అన్యథాత్వేకగ్రహణవైయభ్యాపత్రై । యస్తుస్తుత్యంతరవచ
నం ॥ అకృతేపిండదానేతుభయంజానోబ్రాహ్మణోవమేత్ । పునఃపాకాత్తుక
ర్తవ్యంపిండదానంయథావిధి । ॥ తస్తుపితృస్థానీయశనం పశుశ్రాద్ధవిధా
నాత్ । శ్రాద్ధస్యపిండదానోపలక్షితత్వాత్ । తదుక్తంస్తుత్యంతరః అకృ
తేపిండదానేతుపితాయదివమత్తదా । పునఃపాకంప్రకర్తవ్యతశ్రాద్ధంకుర్యా
ద్యథావిధి । తస్మిన్నుచానిపునఃపాకేనశ్రాద్ధవిధాయకవిధంవచద్వయంప
రాణాదివిషయం ॥ త్తయాహశ్రాద్ధస్యపరేహానివిధానాత్ । తదగ్రవశ్యతే ।
అత్యేపునఃపాకేనశ్రాద్ధకరణాసంభవేఅమనవాకార్యం । శ్రాద్ధవిష్ణుస్త్వి
జాతేవాంఅమశ్రాద్ధంప్రకీర్తితం । అమావాస్యాదినియతంమాసిసంవత్సరా
ద్యతే । ఇతి । మాసికాద్దికవిషయేస్తుత్యంపరం । పితృధానాంప్రయో
గాంతుపితావవమతేయది । తద్దేవతోపవాసశ్చపునఃశ్రాద్ధంపరేహని । ఇతి

తునశ్శాద్ధవిధానాత్ । పరహీనశాద్ధవిధానాదేవా మావాస్యా
 మాసికాద్ధి కవిషయత్వమవసీయతే । అత్రసంకల్పశాద్ధపితునఃకరణమాహ
 సంక్రియాకారః ॥ ఛక్తిక్రియా యాఃప్రాధాన్యంత్రాద్ధైసంకల్పసంజ్ఞికైః । అ
 త్రైవపితృవిప్రాణాంఉపఘాతేపునఃక్రియేతి ॥ పితృవిప్రాణాంమధ్యేపథమ
 స్యవమనెఉపఘాతఇత్యర్థః ॥ అత్రాపిపూర్వోక్తస్త్వత్యంతర వచనాను
 గోధైవతద్ధి నెఉపొక్క పరేమశ్శాద్ధంకార్యం । తదిరయోర్వైశ్వదేవస్య వి
 ప్రస్థవమసేనో పఘాతేపూర్వోక్తవ్యవస్థానుసంధేయేతి ॥ అత్రోపవాస
 స్వరూపమాహ ॥ వసిష్ఠః ॥ ఉపావృత్తస్తుపాపిభ్యోయస్తుసోనుగృహేస్సహ
 ఉపవాసస్సవిజ్ఞేయనిదాసంభోగవజీకతః । ఇతి । ననుఇంద్రాయసోమ
 సూక్తనేత్యాది నాసామాన్యేనప్రాచయశ్చిత్రవిధానాత్ । వమనమంతరే
 తాపిత్రాద్ధవిఘ్నైశ్చమెవప్రాచయశ్చిత్రంకింసస్యాత్ । ఇతిచేన్న । తెనైవశా
 నకేనపునఃశ్రాద్ధస్యవిధానాత్ । తథాహి । భోజనోప్రకమాశ్చాప్యంప్రక
 మాత్పరతోయది । శ్రాద్ధవిఘ్నపునఃకార్యజపహోమావశ్యప్రికావితి । అ
 త్రపునఃకరణదినంచ । శ్రాద్ధవిఘ్నసముత్పన్నేహ్యవిజ్ఞాతేష్టతేహని । ఏకా
 దశ్యాంతువర్తవ్యంకృష్ణపక్షేవిధుష్యయే । ఇహూర్వముక్తమేవ ॥ ఉచ్చిష్టతే
 పనస్సర్వేప్రజ్ఞాశ్శాన్యేనవారిణా । భోజనాంతేపునఃస్నాత్వాగ్రాణ్యు
 త్రితంతంజపేత్ । ఉచ్చిష్టాచ్చిష్టసంస్పర్శేస్సప్తపాత్రంవిహృత్యచ । సర్వా
 స్సంపూర్వవర్షిస్త్యోభోజయేత్తుర్విజోత్తమం ॥ అథాధునవిధవాలక్షణం
 అనగ్నికస్యవేదోగ్నివేదహీనోఽప్యనగ్నికః । పుత్రహీనస్తథానగ్నిపుత్ర
 వావగ్నిమాన్యవేత్ ॥ (పుత్రవానగ్నిమాన్యహీ) భార్యాపుత్రవిహీన
 స్తువిధురస్సభిత్స్త్వతః । యజ్ఞేదానెజపెహోమెస్వాధ్యాయేపితృకర్తృణి
 అంధోఽప్యనగ్నిమాంశ్చైవనదూష్యఃపుత్రవాన్యహీ ॥ భార్యాపుత్రవిహీనస్తు
 విధురస్సభిత్స్త్వతః । పతిపుత్రవిహీనాయావిధవాపరీక్షితా ॥ ॥ అథ
 పాకనియమః ॥ మాసికానిసపిందానిఅమాయాంచతదాగ్నికైః । అన్యేనైవ
 తుకర్తవ్యంయస్యభార్యారజస్వలా ॥ మాతాపితృవ తిరిక్తానాం అన్యేషాం
 జ్ఞాతీనాంయః కర్తాతస్యభార్యారజస్వలాచేత్ మాసికాని పాకశశాద్ధవి
 సమిజపందశకానశాద్ధావవితేషాంపాకక్రియానుస్వయమశక్తశ్చేత్ అన్యే
 నపాకక్రియాకర్తవ్యేన్యర్థః ॥ యద్యకకర్తృకంశాద్ధమనేకంసమపథితం

వైశ్యదేవతంతంత్రంస్యాత్ పుథక్పాకోనవిద్యతే ॥ నిత్యనైమిత్తికాధి
నిత్యంనపరిలంఘయేత్ । నైమిత్తికంతునివృత్త్యపశ్యన్నైత్యంనమాచరేత్ ॥
యదాప్యేకస్యకర్తృత్వేతదాతంత్రైకపాకతా । పుథక్పాకంప్రకుర్వీత
బహుపుణ్యాధికర్తృమ ॥ మాతాపితౄణేతిసంస్మృత్యం పాకయత్తుతః ।
ప్రథమంపితృకర్తాణిద్వితీయంమాతృకంతథా ॥ అగ్నీకరణమేకంస్యాదఘ్నం
వైవపుథక్పృథక్ । త్రీయస్త్రయస్తపిండాస్సుప్త్యః పితృమాతృర్విధీయతే
అనేకమాతరోయస్యశ్రాద్ధత్వానరపక్షకః । ఏకస్మిన్నేవవిచిత్రాః పూ
జనీయాంయథావిధి ॥ శ్రాద్ధకరుణయాదద్యాదపుత్రస్యమహాలయే । ఏకా
ద్విష్టవిధానేనకుర్యాద్ద్రిణేవకృచిత్ । స్వభక్త్యుపభృతిభిభృష్స్వపిత్రా
భ్యవీవచ । విధవాకారయేచ్ఛాధిమమాయారతుశిశుషావకం ॥ స్వశా
ఖోకప్రకారేణకతుందులభశ్చైత్ ఋక్కాఖోక్తప్రకారేణ శ్రాద్ధంకు
ర్యాత్ ॥ తథా ॥ దుర్లభాయాంస్వశాఖాయామృక్కాఖోక్తంసమాచరేత్
అన్యథాకర్తృహానిస్స్యాదేవ ధర్మస్యరాశినః ॥ అథపిండదానేనిదోషవచన
నాని ॥ గ్రంథాంతరేభరణ్యాంచవ్యవహితత్రిసాక్ష్యాద్వాదశీమచ । పిండదా
నంప్రకుర్వీతవారణోన్మోనవిద్యతే । పక్షుశాద్ధమృతాహేవపిండందద్యాత్ప్ర
యత్తుతః । సమిద్ధాపినేప్రాప్తేనోషస్తత్రేనవిద్యతే । తీర్థకీర్తనశిషేష
పితృపక్షేషియేహని । పిండదానంప్రకుర్వీతనిదోషంమనురబ్ధివేత్ ॥

అథమహాలయః ॥ ॥ దినేదినేగయాతుత్యభరణ్యాంగయపంచకం । దస
తల్యంచ్యుతపాతేపక్షుమధ్యేతుచింతః ॥ ద్వాదశ్యంతతమిత్యాహురమా
యాంతుసహస్రం । అన్యేశుష్టద్వితియాయాంపితృశాందశ్చపక్షుణాం
తాపితామహానైవతదైవప్రపితామహః । మాతాపితామహీనైవతదైవ
ప్రపితామహీ । మాతామహస్తత్రితాచమాతుశ్చప్రపితామహః । పితృ
వ్యశ్చసపత్యుశ్చసోదగాశ్చపృథసోదరాః । పితృవ్యభుతాస్తతృత్నయః ప
త్నీనైవసుతస్తథాపితృవ్యసామాతులశ్చస్వసామాతుశ్చతత్పుత్రః । దుహిత
తానైవదాహితోభానిభిగినుతః । జామాతాశ్చశురనైవమాతులాపత్య
శాలకాః । తదైవభగినిభరాజ్ఞాతయశ్చసహోవర్తాః । ఉపాధ్యాయాస్త
థాపితోరాత్తననైవబంధవాః ॥ అథవా ॥ దైవంపితాచమాతాచ
మాతామహపితృవ్యయోః । భ్రాతాపితృభగినిమాతులశ్చశురస్తథా ।

మాతృప్యపాపపత్నీచనపత్నీతదనంతరం । దాహిత్యాభాగి నేయశ్చస్తుపా
సంబంధీనస్తథా । శ్యామకోగురుగాచార్యఃస్వామీనఖ్యః యథాకృమిస్త్రై
నిస్సగ్రహే॥ పక్షాద్వాదిచదశాంతంపంచమ్యాదిదిగాదిచ । అష్టమ్యా
దియథాశక్తికుర్యాదాపరపక్షకం । పంచమ్యష్టమీదశమీ మారభ్యత్యర్థః॥
అపరాహ్ణవ్యాపివ్యాంకుర్యాత్సర్వేషుపక్షేషుమాతృగాణాంచ బహుత్వేద్వి
త్వేపిచ॥ ఏకఏవశుభోత్తస్సాన్యస్యైవ్యబ్ధుతేషుధర్మకృత్కృత్ । అనేకమాత
గోమన్యశ్శాస్త్రేషామపరపక్షకే । ఏకస్మిన్నేవవివేచితాఃపూజనీయానుధా
శ్శినుం । (పూజనీయానుధావిభి॥) సగ్రహే॥ మహాలయేగయాశ్శాస్త్రేషు
తాహేష్టవ్యాసుచ । మాతృస్సార్థంపుకకర-ర్యాద్యుద్దాతీర్థేచన
ర్యదా । భాద్రస్యకృష్ణపక్షేచనందాయాంపిండవాచనం । త్రయోదశ్యాం
నకర్తవ్యంభృగోర్భృమన్యవారయోఃపుత్రమిత్రకళతాథిభానుజన్తత్రయో
పిచ । అత్రప్రతిపదాదిదశాంతం ముఖ్యపక్షమాశ్శిత్యశార్దం కర్వ
ఃపిద్దదినేపిండదానంసంకల్పంవాకుర్యాత్ । దినేదినేగయాశ్శార్థంభరణ్యాం
పంచధాకృతం । వ్యతిపాలేదశగుణంపక్షమధ్యేషువిచితః । ద్వాదశ్యాంత
నమిత్యాహుః అమాయాంతుసహస్రశః । ఆశ్వినుక్లద్విదీయాయాం పి
న్యాకాంచ త్రయక్షయం । అపుత్రాస్సృకులేకచిత్ప్రియోవాపురుషా
స్తథా । ఏకోద్దిష్టనతేభ్యోపికుర్యాదాపరపక్షకం । శ్రాద్ధంకరుణయాదే
యమపుత్రస్యమహాలయే । ఏకోద్దిష్టేనవిధినానకుర్యాత్ప్రిణిచకచిత్ ।
శ్రాద్ధంకరుణయాదేయమపుత్రస్యమహాలయే ॥ పుత్రానైహింసితానైననద
ద్వాత్పుత్రీణీకృచిత్॥స్పృశిసగ్రహే॥ యోదద్యామనపుత్రాయతస్మైశ్రా
ద్ధంమహాలయే । వ్యథాంభవతితచ్ఛార్థంభవేచ్ఛపితృమాతకః । అన్యతా
యేషుతాఃకచిత్ప్రియోవాపురుషామృతాః । తేషామపిచదేయాస్యాదే
కోద్దిష్టంనపార్వణం । మాతామహస్సపత్నీకానియోజ్యాస్సార్థకర్తవీ । అ
శ్శ్యుతర్పణకాలేచపిండదానైపుకకృత్కృత్ । అనేకంహింసిదశ్రాద్ధం స
హస్యాదేకత్యక్తం । స్వాహాత్రైకైక్యంతథాదానైపాకస్త్రుస్సృకృత్కృత్ ।
స్త్రైతసగ్రహేగణః ॥ కృత్తికాసుచరోహిణ్యాంరేవత్యాంచమఖానుచ ।
దశైవతేపిసంప్రాప్తేమాతుర్వాయదివాపితుః । తుయశ్రాద్ధంతుపూర్వం
స్వాద్దేశశ్రాద్ధంనతఃపరం । శ్వేష్టేంద్రాగ్నృహియాలేషుత్ర్యత్రరా

సుతజన్మను । అరాకరవారయోశ్చాద్ధంసకుర్యాత్తుప్రసవసా । శ్రాద్ధక
 తుశ్చతుర్విశసప్రవిశత్తయోరపి । నందాసునైవకుర్వీతభృగువారేకదా
 చనా కతుశ్రీజన్మతారాసుభార్యాయాశ్లేష్మపుత్రస్యచజన్మతారాయాం
 శ్రాద్ధంసకుర్యాత్ । వజ్రోసూర్యారవారోచభృగుజన్మచవాసతిః । నం
 దాసునైవకుర్వీతభృగువారేకదాచన ॥ ప్రజాపతిః ॥ హంసేషమోసు
 కన్యాశ్శ్రాద్ధంకుర్యాద్దినదినే । కృష్ణపక్షేషివాకుర్యాత్సంచమగ్నవితిగాది
 చ (వా ।) అష్టమ్యుద్యనమర్థస్యేస్వర్పక్షదశేకపితృజయేత్ । నైవవా
 రత్తకోదోషోస్తీచామాయాంపితృకమణి । పిండమాత్రంప్రదాతేష్టమభా
 వెద్రవ్యపిప్రయోః ॥ అన్యస్యాంతంతథౌకుర్యవ్యభిక్తయావదాగతే । ప్ర
 త్యహంవాజపేత్సూక్తంతర్పయేద్వాఘ్లాంకం । సమిధంవాదహేత్వతుం
 ప్రదద్యాత్సత్పతంగవాం । ఎకద్విత్రిదినంవాపిధవేన్నరశనోపివా । కార్యంమ
 హాలయోశ్రాద్ధంయథాశక్త్యనుసారతః । పౌత్రాశ్చైవతుహింసంతపింద
 మయోవ్యతిక్రమేత్ । తస్మాన్నాతిక్రమేద్విద్వాక్ మంచమైత్యకంపిధింజీవ
 మాత్మసపత్నీనామకోద్దిష్టంసదైవతం । మధ్యాహ్నమగ్నమమాయాంచమా
 తాపిత్రోమృతేహని । పిండదానంప్రకుర్వీతవారదోషోనవిద్యతే । మహాల
 యోగయాశ్రాద్ధేకతానూనాంతుయేహని । తంత్రైతశ్రవణంకృత్వాశ్రాద్ధం
 కృత్వాపుభక్యభక్త । పక్షేమహాలయశ్రాద్ధేతర్పణంతుదినదినే । సకృన్న
 హాలయోశ్రాద్ధేతర్పణంతుపరేహని । అత్రప్రతిపదాదిదశాకంతుత్పన్నైకప
 త్తేనంచాదికంసప్రజాసీయం ॥ తదాహకాస్థాజినిః ॥ నభస్యస్యాపరేపక్షే
 శ్రాద్ధంకుర్యాద్దినదినే । నైవనందాచివజంస్యాన్నుదర్జాశచతుదశశ్చ ॥
 స్మృతీసారసముచ్చయే ॥ అమావాస్యాంతుయాహేదప్రతపక్షేశధైవచ
 శ్రాద్ధంపిండకంకుర్యాత్ప్రధివారంసశోధయేత్ ॥ స్మృత్యంతరే ॥ అమావా
 తేభరణ్యోచద్వాదశ్యంపక్షమధ్యగే । తదాతధించవారంచక్షత్రం నవి
 చారయేత్ । మహాలయోగయాయంచమాతాపిత్రోమృతేహని । పిండమి
 చ్ఛంతిపితరః పిండహీనంనకారయేత్ ॥ పుత్రపుత్రపివాహయోశ్చపితరష్టా
 త్తాసమేవాంతరాపిత్రోరాహృతపైతృకేషుపిదధూర్వాక్షత్రైర్భయేత్ ।
 దధ్యన్నంబజరీభతేనసహితంపిండాన్వికుర్యాత్ప్రకంయస్యాన్నంచసమానత్వ
 ప్రిధివద్దభావస్తీలాన్వజయేత్ ॥

ద్యావీకాదర్యాజుకుర్యాత్వైత్వమధికం॥ ప్రథమవాసికచూడాకరణా
 త్పూర్వంవైత్వమధికంవకుర్యాత్॥ పుత్రస్తూప్తత్రిమిత్రైఃసంసుకర్యా
 ద్యుమోచకాత్॥ పితరంవాదికాచ్చేలాత్వైత్వమధికీర్తితే॥ కినియస
 భిలంకర్త్యేష్టకుర్యాత్సేపిండవం॥ ఇతి॥ శ్వేష్టవైత్వహ॥ శస్త్రీశ్చైవ
 కాలాదశే॥ శ్వేయోవాభకఃశ్రోవాశ్వేష్టభార్యానుతోదహేత్॥ అగ్నికా
 ర్యైఃపథానర్వాత్ శ్వేష్టభార్యానుతోదహే॥ అనేకపన్నపుత్రాణాంయస్తు
 శ్వేష్టస్సవహి॥ ఏమస్సపిత్తరణంకుర్యాత్త్యాహకార్యమే॥ మాతుశ్చ
 ధృతుపాథక్యంసన్వేయజహంయన్మృతం॥ ఆశ్వేనజహంయన్ధోమంత
 చ్చాగ్ధృవిష్ణులంభవేత్॥ పితుఃశ్రాద్ధేనమానుతేపాథక్యేవాధవానమా
 సప్రాహుంకూకానైత్త్రనోద్దోహోమాతురిష్టతే॥

(*) అధిపహలయక్రియ (*)

ఆదాపితానిధామాతాసామృదానితథా॥ మాతామహిమామాత్య
 మాతాసమృతదంశరం॥ సుశభాశ్చపితృవ్యాశ్చతత్పుతాస్సపరిగ్రహే॥
 పితృష్టసామాత్యష్టసాశ్వసుగోమాతుశ్చస్తథా॥ శ్వేత్రామాతృశ్చపన్నీద
 దుహితాచవిశేషతః॥ భగినీభాగినీయశ్చభాళుకశ్శ్యాంకస్తథా॥ స్మ
 షాచైవతుజామాతాసగోత్రాదాంభవాన్త్రమాత్॥ మిత్రాయుగరపైవ
 సఖాసఖ్యస్తదైవతః॥ స్వామినెగురపైవచవిద్యాభ్యాసీదరతుకః॥ పూర్వజ
 న్నైవసంబంధితద్యాద్యతమహలయే॥ స్వగోశ్చైవసుఖోక్తియస్సాంతోహ
 సకస్తథా॥ తంవిప్రపుత్రసంతానశాస్త్రకాలేతుయోజయేత్॥ శమిప
 త్రప్రమాణేన॥ పిండదద్యాద్యయాశిరే॥ ఉద్ధరత్సప్తగోత్రాణీకులమగో
 త్రరంశతం॥ * అథసప్తగోత్రక్రమః * మాతాపితాచభార్యచభగినీదు
 హితాతథా॥ పితృష్టసామాత్యష్టసాసప్తగోత్రాంపక్షికాతాః॥ చకు
 ర్వింశతిర్వింశతిస్తోడకద్యాదశ్చైవహి॥ ఏకాదశాక్షాచకులమగోత్రరంశతం॥
 కాలాదశే॥ చతుర్వింశతిర్వింశతిస్తోడకద్యాదశ్చైవహి॥ ఏకాదశదశాష్టాచకు
 లమగోత్రరంశతం॥ (మాతా-౨౪౧పితా-౨౦౧భార్య-౧౬౧భగినీ-౧౨౧దు
 హితా-౧౧౧పితృష్టసా-౧౦౧మాత్యష్టసా-౮౧౧౦౧) * అథపరేహనిత్యంసే
 ధః * స్తృప్తిసారసంగ్రహే॥ అథకాష్ఠాగయాశ్చోద్ధృత్యోకశాస్త్రేనమా
 సితే॥ సపిండికరణేచైవనకుర్యాత్తీతత్వజం॥ వృద్ధిశాస్త్రేనపిండయోజమా

ఁబానుమాసికే । అత్తికప్రథమచైవనకుర్యాత్తిలతర్పణం । దర్శిలోద
 ఘోర్వంపశ్చుద్ధద్యాన్నహలయే । ప్రత్యబ్దెనాపరంఘోర్వంపరే హనితి
 ఁదకం । ప్రత్యబ్దాంగంతిలందద్యాన్నిషిధేపిపరేహని । వక్షాకస్యవహా
 ఁషామన్యేషాంతువిసజ్జయేత్ ॥ * ॥ అథసప్తపారుషకముః ॥ *

అసప్తమాదేశకులోద్భవానాంసపిండసంజ్ఞాభవత్పివిజానాం । చతుర్ద
 శోద్గరసంజ్ఞాకాస్సుస్సగోత్రజాతశ్చరమేకవింశతే । సప్తమేదశరా
 త్రింశాద్ధూర్ధ్వంసప్తత్ర్యహంభవేత్ । ఏకాహంతతక్షార్ధ్వంస్యాదేకవిం
 శ్చివతఃతే । దశాహంతావమాశౌచంసాపిండ్యేషువిధీయతే । శుద్ధ్యేద్వి
 శోదశామేనద్వాదశామేవధూమిపః । వైశ్యేపంచదశామేనశూద్రో
 హసేనశుద్ధః ॥ అశౌచందశరాత్రంస్యాత్మాతాపితృమృతాగురోఽదా
 నాధ్యాయనేవజ్జయేరేకదశామేషుసపిండకాః । ఇత్యనేనదశరాత్రమాశౌ
 చంవిహితం । మాతాపితృస్తుసపిండత్వాద్దశరాత్రమాశౌచంవిహితం । ద్వా
 దశరాత్రంచమహాగురుమదానాధ్యాయనేవజ్జయేరేక । దశాహంసపిండేష్వి
 త్యనేనసూత్రేదాశౌచంవిధీయతే । మాతాపితరౌశ్చౌచస్యైక్యభ్యంవేద
 మధ్యాహ్నయతితేత్రయోమహాగురవః । ఎతేషుమృతేషుఅశౌచం దశాహం
 ద్వాదశాహంవేతివికల్పః ॥ మహాగురుమృతౌవజ్జ్యంధానమధ్యయనంతథా ।
 ద్వాదశాహందశాహంచసపిండేషుమృతేష్వపి । మాతాపితౌతథాతద్వదా
 చార్గశ్చనుహాగురుః । దశాహమతేషాంవర్జ్యతద్వతైషాంమృతాస్త్రియః । త
 థాచస్తృత్యంతరే ॥ ఉభయత్రదశాహానికులస్యాన్నంసభుజ్యతే । దానం
 ప్రతిగ్రహాహూమఃస్వాధ్యాయశ్చనివతఃస్యఇతి ॥ నిత్యానివృత్తైరేకవై
 తానవర్జయిత్వాపి ॥ మృతాహౌత్వైతకార్యంస్యాద్దశరాత్రమిష్ఠిః ॥ మ
 హాగురుపాతేతు సప్తేవదశరాత్రకం । సగురుర్యోక్తీయాఃకృత్వావేద మ
 స్సైప్రయచ్ఛతి । మహాగురుస్సనిజ్ఞయోవృత్తించైవసమాశ్రితః (వృత్తించైవ
 సమాజ్జతః) ఇత్యాదివచననిచయోక్తనియశ్చక్షుయాఘోర్వం వేదంగ్రాహ
 యిత్యాయఃపితౌవృత్తించకరోతిఎవంఘాతస్సపితామహాగురుః । తస్మిన్మ
 హాగురౌమృతేభుత్రస్సద్వాదశాహమాశౌచంభవతి ॥ తథావిజ్ఞానేశ్వరీయే ॥
 యస్తుపితౌభుతాను త్వాద్యవేదవేదాథౌచ చ గ్రాహయిత్యావృత్తించనిద
 థాతితస్సమహాగుర్వత్వా తస్య ఉపరమద్వాదశాహంవామహాగురుమదా

నాధ్యయనవజామెరన్ని త్యాశ్వలామనోక్తంద్రవ్యం ॥ స్వస్థ్యంనై ॥
 సూతకంద్వాదశాహంతునకుర్యాదేవతార్చనం । నకుర్యాప్రత్యుకార్యాణి
 దానంహేమంజపంతథా । ఎకోద్విష్టాంతేవస్యాశ్చసంతుశ్చుద్ధతాత్వ
 ఘాత్ ॥ ద్వాదశరాత్రాశాచపక్షేతు ॥ ఆద్యశ్రాద్ధంశుద్ధోపికుర్యాదేకాద
 శేహని । కర్తుంతావిశేషధీరశుద్ధ్యేనరేవసాధునిచరాత్ । ఎకాదశే
 హనిఅగ్నూవాద్యైకోద్విష్టశ్రాద్ధంఆద్యైకోద్విష్టశ్రాద్ధంనకృత్వా ఉత్తకాలే
 ఊసమాసికం కృత్వాద్విషేయమాసేమ్యతే హనిచ్యుయోగ్యేనన కుర్యాత్ ।
 ద్విషేయమాసికాదీనిశ్రాద్ధానిచకృత్వాత్రిపక్షే సంపిడిగనుంకుర్యాత్ ॥ దశ
 రాత్రాశాచపక్షే మధ్యేప్రత్యాద్వికెప్రాప్తేఎకాదశేహనిచ్యుయోగ్యేన
 దీనికృత్వాదహరేవప్రత్యాద్వికంకుర్యాత్ ॥ ఆశాచకాలాః ఆశాచ
 మధ్యజాతకాశాచమధ్యేప్రత్యాద్వికెప్రాప్తేతతవ్యకాలమాహ ॥ తథా
 చస్త్రాని ॥ ఆశాచేతద్ది నతస్త్రిన్నసంతరదిసభవేత్ । అద్వికెసంప్రాప్తయ
 ద్యాశాచంప్ర్యాత్ - తస్మిన్నాశాచేకతే ఆచంతరదివశేతదాద్వికంభవేత్ ।
 అన్యషేయంస్పృదిత్యధః ॥ తథాచఋష్యశ్శంఖః ॥ అద్వికెసమాప్త
 ఆశాచంజాయతేయది । ఆశాచేతువ్యతిక్రాంతేతేభ్యశ్శ్రాద్ధంప్రదీయతేఇతి
 ఆశాచానంతరమపిరణాసంభవేద శేకవాకుర్యాత్ ॥ తదాహగోవిందాదె
 యేప్రత్యాద్వికెప్రాప్తేవంతరామృతసూతకే । ఆశాచానంతరంకుర్యాత్ త
 వ్వాసేందుక్షయేపిచెతి ॥ మాసికాన్యదకుంభానిశ్రాద్ధానిపసవేష్టయః । ప్ర
 తీసంవత్సరేశ్రాద్ధేవంతరామృతసూతకే । ఆశాచానంతరంకుర్యాదితిశా
 స్త్రవికోవిదుః । మాసికాన్యదకుంభానిశ్రాద్ధానిపసవేష్టయః ప్రతీసంవ
 త్సరేశ్రాద్ధే సూతకాంజేవిమణుధాః ॥ కార్త్యపత్న్యాద్వికెప్రాప్తే వ్యవ
 రామృతసూతకే । ఆశాచానంతరంకుర్యాదితివాసిష్టభాషణం । దేయేప
 త్మాశాంశ్రాద్ధేతుఆశాచంజాయతేయదా । దేయేపత్మాశాంశ్రాద్ధేతు
 అంతరామృతసూతకే । ఆశాచానంతరంకుర్యాత్ తవ్వాసేందుక్షయేపిచ । సూ
 తకాచిన్ముక్తకాలాణిక్రమిసూతకాద్యపగతకాలానంతరేవకార్యం ॥ త
 దాహఋష్యశ్శంఖః ॥ దేయేపత్మాశాంశ్రాద్ధేతుఆశాచంజాయతేయదా
 ఆశాచేతువ్యతిక్రాంతేతేభ్యశ్శ్రాద్ధంప్రదీయతే ఇతి ॥ యత్ప్రతివచనం
 నకుర్యాదేతద్విధూషేనకేవచిత్కృతకాదినా । సూతకానంతరంకుర్యా

త్వనస్తదహరేవహా । సూతకానంతరకాలేవాఅనంతరమాసేతత్పక్షేతత్తి
 థావాఇతిపక్షద్యయముపన్యస్తం । తత్రపక్షేవిరోధఎవనాస్తి ॥ త్తనశ్చతద
 హరేవేత్యయంపక్ష సూతకన్యతిరిక్తసిమితాంతరేణవిఘ్నసముత్పన్నై ప్రతి
 మాసంక్షయాహేవిహితైకోద్దిష్టమాసిక శ్రాద్ధవిషయఇతియువ్యశ్యంగ వచ
 నావిరోధాన్యవ్యవస్థాన్యతే ॥ అతఏవదేవలః ॥ ఎకోద్దిష్టేతు సంప్రాప్తే
 యదివీఘ్నఃపజాయతే । అన్యస్తికతత్తిథౌతస్తికశ్రాద్ధంకుర్యాత్ప్రయ
 త్నతః । అన్యస్తిన్ననంతరమాసితత్తిథౌమృతతిథౌతస్తికశుక్లవాకృష్ణేవా
 పక్షేశ్రాద్ధవిఘ్నవశాతుర్యాదిత్యర్థః ॥ ఆశాదనిమిత్రేవిఘ్నముమాసికశ్రా
 ద్ధమపిసూతకానంతరమేవయువ్యశ్యంగవచనబలాదనుష్ఠేయం ॥ దేవస్వామినా
 ప్యేవమేవవిషయవ్యవస్థాకృతాన్యత్తుయువ్యశ్యంగవచనం ॥ సూతకానంతరం
 మాస్సుత్తనస్తదహరేవహాఎకోద్దిష్టేతుసంప్రాప్తేయదివిఘ్నఃపజాయతే ।
 ఇత్యాదిన్యత్యంతరవచనమితి యస్తువ్యాసోక్తం ॥ శ్రాద్ధవిఘ్నసము
 త్పన్నైఅంతరామృతసూతకే అనూయాంశత్ప్రకర్షితశుద్ధావకేమనీషిణ ఇ
 తి ॥ అంతరాప్రయోగమన్యేయాచోపక్రమత్యాగే ప్రేవసూతకమృతే
 వాఅమావాస్యాయాంశుద్ధాశుద్ధ్యనంతరంశ్రాద్ధంకుర్వీతేది । ఏగదనుమాసి
 కసాంవత్సరికశ్రాద్ధవిషయం ॥ అతఏవోక్తమప్రీతిస్తతే ॥ మాసికేతైతు
 సంప్రాప్తైఅంతరామృతసూతకే । కరోతీశుద్ధౌతతాంలందశేవాధవచతు
 గిఇతి ॥ దర్శగమాంశుద్ధకృష్ణైకాదత్యోరుపలక్షణాధకం ॥ అతఏవమనీ
 చిః ॥ శ్రాద్ధవిఘ్నసముత్పన్నైఅజ్ఞాతేవామృతేహని ॥ ఎకాదశ్యాంతుకర్త
 వ్యంకృష్ణపక్షేవిశేషతగతి ॥ యువ్యశ్యంగః ॥ శుచిభూతేనకతకవ్యంయా
 తిథిఃప్రతిపద్యతే । నాతిథిస్తత్రకర్తవ్యాచాన్యావైకదావన । ఇతి ॥ శుచి
 చాతావతేశ్రాద్ధంకర్తవ్యం ॥ తత్రాశావపదాస్తుఖ్యకాలేశుద్ధ్యభావేశుద్ధ
 ణిథిఃప్రతిపద్యతే । లభతేసాతిథిఃకర్తవ్యంకర్తవ్యస్త్వీకర్తవ్య । అన్యాశా
 వేయాపి తాముఖ్యాతిథిఃకదాచిదపిసస్త్వీకర్తవ్య । ఆశాచాద్యపక్షాతేతుము
 శ్యకాలకాలస్యాదినిశాదరణీయః । నాతిక్రమణీయః । తదాహసవీవ । తి
 థిన్యేరోవకర్తవ్యేనిశాశావంయదిచ్చయా । పిండంశ్రాద్ధంచదాతవ్య విచ్చి
 త్తైవైవకారయేత్ । ఇతి ॥ చకారేదాగ్నోకరణంసముచ్చినోతిశ్రాద్ధక

విచ్చిత్తింవై వకారయెడితి । బ్రాహ్మతర్పణంకర్తుం అనన్తశ్చైతేపిండ
ంవాకుక్యత్ । సర్వత్రపితర్పణస్యవిచ్ఛేదంనకుగ్యాదిత్యర్థః ॥ అతఏవనిగ
మహితాగ్నిఃపితర్పణంపిడైరేవ బ్రాహ్మణాన్వాపిభోజయెడితివ్యవస్థితో
ః । సజినాని ధ్యేయబ్రాహ్మణతర్పణంపిండదానమపికుర్యాత్ । తస్మిన్సమ
జదానమితి । ఇత్యాశ్వానామధ్యేకమనుః । యదైత తర్పణత్యక్తిః పి
తృణాన్నాన్వృన్విజోత్తమః । తేనసర్వమవాప్నోతిపితృయజ్ఞక్రియామపిద్వా
న్మాతాకాచమత్యే సూతకయదినంపాప్రైశ్చ తాహస్తభజేవ్యది । త్ర
వశేహ్నిన్పతకెవృద్ధావేకాదశేహని । గృహజేతుద్వికేయహీనంవ
న్నరజస్వలా ॥ దైవపితృచపంచమహనిశుద్ధః—దశరౌతవ్యావశ
తయోర్వికల్పః ॥ దేశాచారతోవ్యవస్థా ॥ దేశాచారస్యాశ్శవస్తాయాం
చార్యేవ్యవస్థాకులాచార్యేవ్యవస్థాశ్శనియతాచేదాత్తనస్తుస్థావా ॥

—(*) అథశ్రాద్ధానంతరంవై శ్వదేవకమః (*)—

భుక్తవతోనువజ్యపదతీజీకృత్యగృహంప్రవేశ్యపాకాంతరేం శ్రాద్ధశ
వావైశ్వదేవంకుర్యాత్ । యజమాన్సానుగాఃపూర్వంమధ్యక్షర్వంజిల
స్సహః । అథర్వణాస్తుశ్రాద్ధాంతైవైశ్వదేవంవిధీయతే ॥ యదావైశ్వద
క్షిణుతేతవాశ్రాద్ధశేషాశేవతతాగర్హం ॥ శథాహమైరినసిః ॥ శ్రా
ర్వశ్శావిధివత్వైశ్వదేవాదికంతతః । కుర్యాచ్ఛ్రాంతతోదద్యాద్ధంత
వాదికంతథేతి । ఆదిశబ్దేననిత్యశ్రాద్ధాదికంపరిగృహ్యతే । తతఃఇతిపితృ
వశేమాతేః । నిత్యశ్రాద్ధంసృథక్వాకేవకార్యం ॥ అశేవతథధికృత్యమా
నంజేయః ॥ సృజీక్వాకేవవేత్సృజతి అశేవశ్రాద్ధమప్యసియతే ॥ స
హా ॥ నిత్యక్రియఃపితృణాం వకేదిదన్య తేనాశేవాః । సపితృణాంతే
వాన్యశేషంపూర్వవిదాచరేత్ ॥ తత్తుల్యం న తోక్తం ॥ పిత్రథకాని
సేత్వాకంవైశ్వదేవాథామివచ । దేవ్యశేషంపితృణాంసదాన్నైశ్వ
దేవమితి । తదాహితాగ్నికర్తృకంషయం ॥ ఆహితాగ్నిశ్రాద్ధాత్పి
తైశ్వదేవంకర్తవ్యం ॥ తథాచస్త్యత్యతరైఃపతౌంతరకవశేషాన్త్య
శ్వదేవంతుసాగ్నికః । పిండయజ్ఞంతేజసుర్యాత్తతో న్వాహర్యకంబు
 । ఇతి । పతౌంతంకర్త అన్వాధానం । అన్వాహర్యకందర్పశ్రాద్ధం । య
దాహితాగ్నిశ్రాద్ధాన్వాహర్యకంబు ॥ దేవా

హవ్యంస్యహంసీకవ్యాఃపితరస్తథా । తప్తితృపాకాద్వైశ్వదేవకరణేష
తవ్యం । అతఏవప్రతీతసిః ॥ పితృపాకాత్సముద్భవైశ్వదేవంకరోతియ
అనురంశద్భవేచ్ఛ్రద్ధ పితృణాంనోపతిష్ఠతే । ఇతి ॥ యదాఅగ్నోక
ణానంతరంవికారానంతరంవావైశ్వదైవికంకమక్రీయతే , తదాపిసృతక
కాదవకార్యం । తచ్చైషాద్వైశ్వదేవకరణేవోషస్యాత్రాపిసమానత్వా
అగ్నోకరణానంతరంవైశ్వదేవకరణంచస్సృత్యంతరం । వైశ్వదేవాహుతి
గ్నోనర్వాగ్నౌప్రణాభోజనాత్ । బహుయన్భూతయజ్ఞాదిశ్రాద్ధంకృతా
తసస్సృతఇతి ॥ యదిపితృపాకాద్వైశ్వదేవం । యదిపాకాంతరాత్ ।
భాగధాఃపితృపాకశేషాదర్శోజనం ॥ తదాచ-యజ్ఞవల్క్యః । ప్రదక్షి
నానుప్రజ్యఘంజీతపితౄసేవితమితి । అసనిమపితౄశేషపాకాంతరం కృత
భోక్తృగ్లమేవ । భోజనస్యాపినిషిద్ధత్వాత్ ॥ తథాచదేవతః ॥ శ్రాద్ధం
వ్యాపియోవిహోనభుక్త్వాతుకదాచన । దేవాహవ్యంనగృహ్లాంతికవ్యాపి
కస్తథా । యతఃపితృపాకశేషభోజనంసత్సం॥ అథపితౄసేవినఏకాదశ
సవాససంపేధం॥ అతఃఏకాదశ్యాదాఃత్యోపవాసపవిత్రే భోజన ప్రత
క్షాయస్తర్యతే । ఉపవాసోయదానిత్యఃశ్రాద్ధంనైమిత్తికంభవేత్ । ఉ
పవాసంతథాకుర్యాదాఘ్రియపితౄసేవితమితి । పితౄసేవితభోజననియమ
సంజ్ఞాపితుమేవ ॥ అతఏవశాతాతపః ॥ శేషమన్నమనుజ్ఞాతోఘంజీతతదా
తరం । శ్రాద్ధంకృత్యాతుయోవిప్రశ్చానుజ్ఞాతోద్విజైస్తథా । ఇష్టైస్సార్వ
తువిధి వద్భుక్తిమాన్ సుసమాహితః । ఏకాదశ్యం సాంవత్సరిక
ష్టవత్ప్రాధికాద్ధాప్రాప్తేశ్రాద్ధంకృత్యాఘంజీయాత్ ॥ కాత్యాయనః॥ శ
్రాద్ధంకృత్యానుయోవిహోనభుక్త్యేకపితౄసేవితం । హవిరేవానగృహ్లాం
వ్యంతుపితరస్తథా ॥ యజ్ఞవల్క్యః ॥ ప్రదక్షిణమనుప్రజ్యఘంజీతపితౄ
వితం । యమః ॥ శ్రాద్ధంప్రతిదిసకృష్ణైకతావ్యంగృహిణాదరాత్ । ఉప
గంనకతావ్యమేకాదశ్యంసీతేపిచ । ఆస్తికేసమనుప్రాప్తే ఏకాదశ్యం
భోక్తృయః । ఘక్తశేషంతుఘంజీయాదుసోవ్యనరకీభవేత్ । ఎతదర్క-ప
రధిధిక్షయసంక్రాంతి కృష్ణైకాదశ్యాదోషత్వాత్ సకాచగృహివిషయ
యావజ్జీవంసంకల్ప్యనిత్యోపవాసవిషయే ॥ కాత్యాయః ॥ ఉపవాసో
యదానిత్యః

మితి ॥ బోధాయనః ॥ అబ్ధికాదాతుభుంజీయా దుపవాసదినంప్రతి
 త్రోపోషణంకుర్యాదాఘ్రియపితృసేవితమితి । తదపినకామగృహీవి
 ౦ ॥ దేవలః ॥ మాతాపితౄణ్యయప్రాప్తైభవేదెకాదశీయచా । అభ్య
 పితృదేవాంశ్చఆజీఘ్రిస్పితృసేవితమితి । పితరస్తస్యనష్టంకామికంచ
 యచ్చతిఅసంకల్పస్యధాకుర్వన్నతక్రీడత్యయోద్వయోవికాదశ్యంన
 జీయాచ్చాగ్రిదంకృత్వాపిచైవహా । సక్తుతత్రనకర్తవ్యమనునాదోషవి
 త్ ॥ * అథదేశాంతరగతస్యావాక్యేతస్మిత్వాత్తవ్యక్తవ్యతాస్యయః
 హజాతుకణ్యః ॥ అనాకణితవాత్తస్యప్రేషితస్యపితృస్సృతిః । ఊ
 ంపంచదశాద్వషాదూర్ధ్వైహికమచరేత్ । అనాకణితవాత్త
 శ్రుతకుశలవాతకస్యప్రేషితస్యదేశాంతరగతస్యపితృకార్ధ్వదేహికంసు
 ంచదశాద్వషాదూర్ధ్వంఆచరేత్ । సంచదశసంవత్సరేభుగతేషుప్రే
 షధికంకుర్యాదిత్యర్థః ॥ తదాహజాతుకణ్యః ॥ పితరిప్రేషితేయస్యవ
 ద్ధావైవచాగతిః । ఊర్ధ్వంపంచదశాద్వర్షాంతర్యత్వాతప్రేషిరూపకంకు
 ర్తవ్యవసంసారంయథోక్తవిధివాతపితృదానీమవసర్వాణిప్రేతకా
 గ్నేసంచరేదతి ॥ పితృవ్యతిరక్తసమయేవిశేషమాహ । అన్యేషాంద్వా
 ద్వషాదూర్ధ్వముక్తేనతత్ప్రేథిః । అన్యేషాంపితృవ్యతిక్తానాంపితృవ్య
 త్పప్రత్రాణాంద్వాదశాబ్దాదూర్ధ్వంప్రేత్యమేధికమాచరేత్ ॥ తదా
 బృహస్పతిః ॥ యస్యనత్రూయతేవార్ధూయావత్ద్వాదశవత్సరం । కుశప
 దాహేనతస్యస్యాదదధారణమితి । తస్మిన్దినేప్రేత్యమేధికంకార్యమి
 యహాతత్ప్రేథిరితి ॥ తత్ప్రేథిఃపూర్వముక్తేవతస్యప్రేత్యమేధికస్య అనుష్ఠాన
 మాసాజ్ఞానానా ఇత్యాదినాపూర్వముక్తేవప్రేషితస్య ప్రత్యాబ్దిక
 ద్దేయాంధివైవగ్రాహ్యత్యర్థః ॥ * పంచదశాబ్దాంద్వాదశాబ్దాదావా
 నాకణ్యతేమరణనిర్ణయాత్ బోధ్యవైహికకృతేజవస్యది సమాగ
 ర్తదాకథమిత్యత్రాహ ॥ * అమృతేమృతవత్ప్రత్యావృత్తాగ్నిధిః ప్రేత్య
 ధికేకృతేపునస్సజీవఆగత్యైత్తదాకథకవ్యప్రకారమాహ ॥ ॥ యద్వా
 ధ్నిశ్చమాణజీవకప్రేత్యమేధికసంస్కృతిః । ఘృతకుంభేస్థాసమిత్యాత
 త్తావ్యశుభేక్షణే । సంస్కృతంజాతకర్తాదైగ్గురుపసీతవిధానతః । ద్వాదశా
 త్రిరాతం వాకహితచోపోషణవ్రతం । ఊహవంతంచనసురార్యా

చ్చరుణాసంస్కృతేనచ॥ వ్యాఖ్యా॥ ప్రాపితః పేత్యమేధికేనకర్తాసంస్కృతః । పుమాజీవయదాగచ్ఛేత్ । తదాతమాయంతంఘృతకుంభేన్యత్వాశుభేక్షణోత్తీర్ణస్తే సాధుతయానిర్దిష్టలగ్నైశ్చాప్యజాతకర్తవ్యజాతకమకనామ కరణాన్నప్రాశనచూడాకరణైః సంస్కృతం హంజీవపనాద్వివర్జనిధానోపసీతంయస్మిన్కస్తే వాగిరాద్వ్యహంవిహితోపాషణవ్రతం కృతోపవాసవ్రతంఅగత్యపూర్వాం పూర్వతాంస్త్రీయంతదభావతస్యాఅభావేతిపరాం స్త్రీయమూఢవంతం అయిష్టతేనచరుణాసంస్కృత్యాత్ । అగ్నయిఅహాయష్టతేపురోహస్తాకపాలంకుర్వాదితశాస్త్రవిహితేన ఆయుష్షదగ్నిదేవతాకేనచరుణాసంస్కృత్యాత్ । అహితాగ్నేః పురోహాశోనాహితాగ్నేశ్చరుస్తదుక్తంగృహాయశ్చిత్రేయవిహితాగ్నేః పురోహాశోనవిహితాగ్నేశ్చరుస్తధాహవృద్ధంనుః । జీవయదేనచూడాగ్నేద్వ్యహంభేనియోజ్యతం । త్యస్మాపయత్వాప్యజాతకర్తవ్యజాతకమకనామకర్తవ్యవ్రతంకర్తవ్యత్రైవిధవాస్యతు । స్నాతోద్వహేతపూర్వాంతాంఅన్యవ్రతదభావతః । అగ్నిరాదాయవిధివద్వాగ్నిస్తోమనామజేత్ తద్ధేంద్రాగ్నేశ్చరుగిరింగత్యాతుతత్రతు । ఇష్టిమాయుష్షతంకుర్వాదీప్సితాంతక్రమాత్ ఇతిస్మృతిసంగ్రహే॥ ౧॥ అథదేశాంగపణ్యం॥ ౧॥ మరణశలకయా పితృమేధసంసారేపునరాగమనెజాతశర్వాదిసంసారమాహవృద్ధయద్యాగతఃపుమాజీవపితృమేధికసంస్కృతః । ఘృతకుంభేన్యత్వాతముత్థాప్యశుభేక్షణే । సంస్కృతంజాతకర్తవ్యైర్గుపసీతివిధాద్వాదశాహంతిరాత్రంవావిహితోపాషణవ్రతః । గిరావాగత్యపూర్వతదభావేపరాంస్త్రీయం । బాంధవేనచసంస్కృత్యాచ్చరుణాయుష్షవసిష్ఠః ॥ జీవన్యదిపునర్గచ్ఛేద్ధృతకుంభేనియోజ్యతం । ఉద్భవ్యస్మాత్వాభజాతకర్తవ్యదికారయేత్ । ద్వాదశాహంవ్రతం చాస్యత్రిరాత్రవిత్రహి । స్నాతోద్వహేతపూర్వాంతాంఅన్యవ్రతదభావతః । తషమనుష్యాంతుప్రతిష్ఠేత్పితృమాగతం । యద్యత్ప్రణీతంపణీతముపయోగమయేసురభిమతేపురోహాశమష్టాకపాలంనిర్వపెది॥ అన్యార్థః । పితప్రమీతఇత్యాద్యనువాదః పలాశవలైర్గురిత్యాది విధానంఏవం

౧)

స ప్రయోగ భర్తా శాస్త్రము.

స్వీతః ప్రమీత ఇతి శుత్రే యద్యగచ్ఛేదగ్నిమ్ ప్రతిపన్నేషు కంభాదుభ్యోః
జాతకమప్రభృతినర్వసంసారరాతవత్తేరేకః । ఏకస్మిన్మైవాగ్నోక్త
స్వేదవివేచనాది పనయనాంతంకృత్యాదశ రాత్రం వతం చరిత్యావేనైవ తా
ద్యుదకభిః పరిసమాప్యతయైవ జాయయా విద్యమానయా సవః ॥ యాన
గ్నీనాథాయ వ్రాత్యేవ శునాయ శేత । గిరిగత్యా లగ్నయై కామయై
సర్వకేత । తతః సీత్యైవై మిత్తికామ్యాంకుర్యాత్ । ఏతస్మిన్మైవాగ్నో
ప్యస్య భాష్యస్యా యమభిపాయః । అథాధానిసంబోధానసంసంభోధా
సంసృతస్య అతిశయైష్వగ్నిమ్ యజమానోజీవతీతి శ్రుతేః । అగతేవాబో
ధానసాగ్నిం విధానైవ విజ్యసంసగప్రాణస్థితంకృత్వా అగతస్యస్య
కంభాదున్నజ్జ్యోత్యజాతకమప్రభృతినర్వసంసారరాతవత్తేరేకః । ఏ
కస్మిన్మైవాగ్నో అథవా యావత్ప్రస్థానావాసేనైవ తే అగతే యజమా
నబోధానసాగ్నో విద్యమానత్వాత్ । ఏకస్మిన్మైవాగ్నోప్యతకుంభాదుభ్య
ోన్యజాతకమప్రభృతినర్వసంసారరాతవత్తేరేకః । ఇతి తత్ప్రశేషః ॥ జా
తకమప్రభృతీ ఉపనయనాంతంకృతినర్వసంసారరాతవత్తేరేకః గ్నోవేదవివాహా
గ్నిసంసారరాతః । ఏకస్మిన్మైవాగ్నో కతకవాగ్నిః । యదినస్త్వేష్వగ్ని మన
ర్వాదానినశ్చ తేకికాగ్నోవేదజాతకమప్రభృతినర్వసంసారరాతవత్తే
రేకః । అగతం ఘృతకుంభేస్సాహయత్వా ఏకతాత్రంగి రాత్రం వావాసయ
త్వా అనంతరదివసే స్ఫుతకుంభేన జ్యోతుభిః పనయనంకృత్యాదు
తథాచస్తృతిః । స్ఫుతకుంభే పాత్ర్యసంత్ర్యహమేకాహమవవా । సహ
తాప్యశుభల్నగ్నోజాతకమందికారయేత్ । అగతైవ జాతకర్తాదివివాహా
తసంగృహ్యతే ॥ స్ఫుతకుంభాదున్నగ్నోన్యజాతకర్తప్రభృత్యుపనయనంకృ
తం అన్యత్పరిధాత్యైతం ఏకస్మిన్మైవ వివేకర్యాత్ । స్ఫుతకుంభాదున్న
గ్నో మైవాజాతకర్తానగ్నోనరిత్యైతంకల్ప్య । జాతకర్తకుర్యాత్
స్ఫుతకుంభాదున్నగ్నోస్యప్రసమామ దానస్యవహేతసంకల్ప్య నామరీర్ష్య
ర్యాత్ ॥ స్ఫుతకుంభాదున్నగ్నో ఇమం వారాయణమాణం మనసా
శనకర్తానగ్నోనరిత్యైతంకల్ప్య అన్నప్రాశనంకర్యాత్ ॥ స్ఫుత
కుంభాదున్నగ్నో ఇమం వారాయణమాణం మనసా శనకర్తానగ్నోనరి
త్యైతంకల్ప్య చాలకర్తకుర్యాత్ ॥ స్ఫుతకుంభాదున్నగ్నో ఇమం వారాయణ

యశశ్చైతం పునరుపనయననిధానైః ఉపనమ్మేతిసంకల్పమౌజ్యజ్ఞేనదం
 దపపనాదివజ్రానవిధానైకమకతుర్యాత్ ॥ తథాచపరాశరః ॥ అజినం
 మౌఖలాదండంభైశ్చ్యవర్యవ్రతానిచ । నివతాంతేద్విజాతినాంపునస్సంసా-
 రకర్తణి ॥ ఉపనయనానంతరంత్రీరాత్రంద్వాదశ రాత్రంవా ఉపామౌవ్ర-
 త్సంచరిత్వావేదవ్రతానిపునశ్చరిత్వాగోదానవ్రతం స్నాతకవ్రతంచపునఃకృ-
 త్వాపూర్వాంపూర్వపరిణీతాం పత్నీంతదభావేఅన్యాయాపునః పరిణయే-
 త్ ॥ ఘృతకుంభాదున్తగ్నస్యమమూర్వపరిణీతాంపత్నీం పునరుద్వహ-
 ఇతిసంకల్ప్యపునర్వివాహకర్తృకుర్యాత్ ॥ తథాచస్త్రుతిః ॥ పునరాకానం
 నవరణంనపరిగ్రహణంతథా । త్రిరాత్రంచవ్రతంతత్స్యాత్ పునరుద్వా-
 హకర్మణి ॥ స్త్రుత్యంతరోక్తండ్రప్రవ్యం ॥ ఏకస్తే నైవదివసేశేష హో-
 మాంతంకమకతర్యమిత్యర్థః ॥*॥ పూర్వపరిణీతసత్యభావే ॥*॥ అన్యో-
 ద్వాహపక్షేవివాహసంకల్పప్రభృతీచతుర్థికశేషహోమాంతంసర్వంపథమ-
 వివాహవతుర్యాత్ । నకశ్చిద్విశేషః ॥ యథాజాయయూచిద్యమానయ-
 సవణాయాసహగ్ని నాధాయవిచ్ఛిన్నసంధానార్థమితిసంకల్ప్య ॥ వా-
 త్యేనపశునాబండ్రాగ్నైవయశేత । గిరింగత్వాగ్నయేకామాయనిర్వపేత్
 అనాహితాగ్నైసగ్నయేకామాయచరుంసిర్వపేత్ , తతోనీత్యనైమిత్తిక-
 మ్యాచకుర్యాత్ ॥ కాలాతీతే ॥ సంసాగ్రాణాంతుసర్వేషాంకాలోయద-
 తిపద్యతే । ప్రాణాపత్యంచరేన్నాసంతతోప్యేవంప్రకల్పయేత్ । యద-
 ప్రణీతంప్రణీతముపశ్రుణుయ్యురగ్నయేసురభిమతేపురోడాశమష్టాకపాల-
 నిర్వపేత్ ఇతి ॥ అస్యార్థః ॥ అమృతోమృతఇతిశూయతే । అగతేవా-
 రభిమతేయదిధీయంతేఅగ్నయః అస్యదిధష్టాయస్యవోభావనంగ తావి-
 వాలన్యప్రకారేణ ఉత్పగ్నాకాదినావాతథాధానిం కృత్వాసురభిమత-
 ప్తిఃపితృమధాధేవానంసగ్నయవేతే । అమృతేమృతఇతిశ్రుతేః । పుత-
 రిభిః పరాశర్యంతాదినాపితృమధేకృతే సంస్పృష్టేష్వగ్నిమమృత ఇతిశ్రు-
 తే అగతేవాయజమానైఅవిష్కేష్వగ్నిమ ఘృతకుంభాదున్తగ్నస్యజాత కర్త-
 కృత్వాపునస్తోమేనపత్నీముద్వాహేనసంస్కృత్యసంసగ్నేష్టిం కృత్వాప-
 రిహృత సురభిమతేసంసగ్నయ ఏవేత్యవధారణమాధాన నివృత్యర్థ-

తెను గతెవ్వగ్నియ్యధానంకృత్యా సంసర్గకష్టయ స్తీనః ఏకావామి
వెలిత్రాపిఘృతకుంభోన్తజ్జనాదికృత్యా గ్నియధాయసం సర్గకష్టంను
మతెకృత్యానాత్యేన పశునైంద్రాగ్నినతియజేతిపితృమధేప్రకాం
సంస్కప్తేగ్నియజమానజీవతేతికురితి అగతేవాతదంతెపితృమధంత్య
సురభిమతెష్టిః అగ్నయేసురభిమతెఅగ్నిహోతానిషసాదాయ జీయ
గ్నివ్యమకర్ణవవీరినో అద్యతియాజ్యావాక్యే సంధ్యాతిక్రమణంయస్య
ప్రరాత్రమపిఘృతం । ఉన్త్యత్తదోషయక్తోవాపునస్సంసారమహాతి॥

(*) అథరతోవిష్ణుత్రిపాశనెప్రాచ్యుత్తమాహ (*)

పరాశరః॥ అజ్ఞానాత్ప్రకృతివిష్ణుత్రింసురాసంస్కప్తమవచ । పున
సంసారమహంతిత్రయోవర్ణాద్విజాతయః॥ ప్రచేతాః॥ రితోమూ
పురీషప్రాశనెచాంద్రాయణంపునస్సంసారంచేతి॥ చతుర్దింశకమతే॥
ప్రక్షీరంతుద్విజోభుక్త్వాకథంచితార్కమమోహితః॥ పునస్సంసారత్యదా
హ్నినంప్రాజాపత్యంసమాచరేత్॥ *॥ అథఅన్యశాఖాధ్యయననిషేధః॥ *
తచ్చాభియైస్తుసంసారై స్సంసారతోబ్రాహ్మణోధవేత్ । తచ్చాఖాధ్యయ
ంకుర్యాత్త్యక్త్వాతుపతితోధవేత్॥ వేదాంతరేవజితే॥ యదెతదు
సేతస్యప్రాచ్యుత్తయదాధవేత్॥ ఇతి॥ * అథపునరుపనయనక్రమః॥ *
సృత్యాకృతంచవపనంమధాజననమేవచ । మధాజననసద్భావైతతచర్యా
గవేదిహ । అనుప్రవచనీయంతుతదభావేద్వయనచ । పరిధానంనకార్యంస్యా
హ్నిమిత్రానంతరంద్వితం । పూర్వస్యావాచయస్థానతత్సవితృవృణీమహే ।
వాణితోతవీశేయం సమానమితద్భవేత్ । యోగ్యైరుపామవేదం వా
ధీశ్యయుక్తైర మధ్యేతుకామస్య బ్రహ్మచారి ప్రహారో వేదచ పునరుపన
యనంకార్యం । బ్రహ్మచారియస్తి ప్రాయశ్చిత్తశాఖా తరోపనిధిమాన్
భవేదితిదాప్రాచ్యుత్తంపునరుపనయనం సమాచరేత్ । అత్రఅష్టవసోక
దగ్ధనూదికాశ్చనప్రతిత్యా । క్రితునిమిత్రానంతరమవకార్యంతస్యేతా
కృతంకేశవపనం । అలంకరణంచ అగ్నింధన్యాద్వాజ్యసంసారాంతం కృ
త్వావస్తాజీనయజ్ఞోపవీతానిధృత్వాచమ్యదక్షిణఉపవేశ్యబహిరాస్తరతా
ద్యాఘాతాంతంకృత్వాప్రధానాపనిధిహోత్యా ఉత్తరతోగ్నిపాచ్చాభి
అచార్య ఉపవిష్ఠత ఇత్యాద్యాదిశ్యమీక్షయోర్ధవసవితరశ్యంతంకృత్వా ప

పరిధానం ద్రవ్యం । కిస్యబ్రహ్మకస్యబ్రహ్మచార్యసీతయవాసవాసా ఇత్యాది
 పరిసమూహనవర్జితం । సమదాధానాదిహరస్వీభూయాసమిశ్యపస్థాయ
 బాగుభ్యుద్యోపసంగ్యసమ్యుభిఃభోవాప్రింభో అనుబూహీత్యైతత్స
 వితురియమిశ్యస్థానతతవిశుప్తజీయహ ఇతిబూయాత్ । తతఃకృదయ
 సేతే సాధ్యంనుభూవామయపదధాని । మమశ్రీ ఇతిమఖిలాదండవజం । బ్ర
 హ్మచర్యమారీశేత్ । బ్రహ్మచార్యస్యపీశానకమకారుదివామాస్వాప్సివాచా
 గ్నాధినోభవపేదమధిష్వేతి । తతఃస్విప్యకృదాదిమూనుశేషంపమాపయేత్
 జన్మ ఉపదిష్టసాదిత్యాగ్యాకాగ్యా ఉపకరణవర్ణంతంభవతి । అస్మికార్ణం
 సగీతాయాపి సాగూర్వణంవాకార్ణం ఉపకరణవర్ణంతంభవత్సవితుర్వ్యజీయ
 హ ఇతిబ్రహ్మయజ్ఞంకుర్యాత్ । పేదస్వీకరణవర్ణంతంబ్రహ్మచర్యంచరీత్ । ఇతి
 వునుపనయనక్రమః ॥ ౫॥ అత్రపునరుపనయనవిషయాహపదాశరణః॥ ౫॥ ఇ
 ఖానామనందంభైశ్చచర్యవీతాన । నావతం తేజ్విజాతిరాంభునస్య
 సామరకమణి । సప్తైదహాశేషమిత్యాది కేరానజవవర్ణంశంవకించిత్ర
 ద్రవ్యమస్తి । అకరణపక్షేషునాస్యయవనయవస్తాధాజతరాంశం । అస్మిన్
 పక్షేషాపరిధానకాలస్సపంభవతి । అస్మిన్ పక్షేషివత్సవిశుప్తజీయహ ఇతిసాప్రి
 ణాపాశ్యతేనేదనికర్తవ్యైబ్రహ్మయజ్ఞ పేదస్థానైవ్యతేస్వీకరణంభవేత్ ।
 ధోపేతపూర్వస్యానంశరణుంశపూర్వస్యవిశేషంపత్వముఖ్యతాకృతంక
 హతంశుధాజనంభవకృతాకృతమిశ్యభానువర్తతేపరిధానం । పరిధానమ
 గుర్తయింభవత్కృతిః । కాలశ్రీ ఉదయయవాదాశిరుస్థితత్సవిశుప్తావి
 పూర్వస్యాః । సావిత్రిస్యానానవీతాంసావిత్రిప్రయోజితే ॥ పా్రియశ్చ
 స్యేనపునరుపనయనప్రాప్తావేషకుర్యాత్ । ఇతివాగాయణేయం ॥ హరిదత్తః ॥
 ధోపేతపూర్వస్యపరిధానంతరంవేదాంతకేతవేతపూర్వోఇమంవేదమధ్యే
 నివృత్తిః । అస్మిన్పనయనాద్విశేషోపద్యతే । ఏవంబ్రహ్మసైతత్ బ్రహ్మసయంతేన
 న ప్రకారేణవేదముపనయనమపి క్తవ్యమితి । అస్మిన్పనకృతకృతము
 యంసగ్యవేదాద్ధమిమన్యంతే ॥ తథాహ ఆపస్తంబః ॥ సన్వభ్యోవై
 భ్యస్సావిత్రియాసూచ్యతేఇహిహాప్రకారం ॥ కృతాకృతంకేతవపనంమేధ
 వనంశరీయతాంసామావాకాన్యనకః । అసమస్తంపరిధానమిరుక్తం
 విదానామసింహవేదాని విదానజేతవపరిధానంయదభిహితంపరిధానంతే

మకనభవతీగర్భః । నపరిధానమిత్యేవసిద్ధానిరుద్ధవచనం । ఉత్తరాధికం
 భవతి । తేనానుక్రమః । కాలస్సోననభవతి । యస్యకృత్కాలస్యావ
 స్థితిః । ఉత్తరస్యకాలస్యప్రసేదోయః । తదధికంపూర్వమసి
 దిద్ధవచనం । కాలోపనిషాదీకమప్రసభవతి । అనారభ్యమా
 నానిద్ధవచనంతోవేదానాధ్యతుంతేర్తేకమాంః । తావంత్యపనయనానిత
 త్యవచనం । స్వేస్మాతాంధః । తస్యవిత్వకాణిమహా ఇతి సావిత్రిం
 త్యవచనం । బ్రాహ్మీశ్వరైకమానబ్రాహ్మీయత్ । సకలమాంజుషేత్
 త్యవచనం । ద్వాధికస్యాశ్రితః । సంసారస్సర్వైభ్యఃదేవేభ్యః సావి
 త్రాయా నూత్యంభోహి బ్రాహ్మణం । బ్రభ్యవేవతు దేవేభ్యోపాదంపాదవచన
 మహత్ । తదిత్యేకమాత్యస్యాసావిత్రాపరమప్రిప్రజాపతిరితియః । తన
 స్వదేవయనసావిత్రిత్యాఅనువచనంతస్తు ఖేనసర్వేవేదాలనుక్తాభవంతి । అ
 త్రస్వకృత్యానువిశేషత్వాదేవవేదోపనయనంసర్వార్థమితిస్త్విన్నాభా
 క్తాభవతిభవతి । బ్రాహ్మణమేవవాచితం । అధర్వణస్యవేదస్యపృథగుపయ
 నం । ర్వశ్యంతథావతత్రైవేదంనాస్యతసంసుశోభ్యగ్న్వంగిరసోవిధీయతే
 తాం అథపాలాశవిధిరుచ్ఛతే ॥ యదిపిశుర్యరణకాళేదేశకాలాదిభిః సం
 సారస్వగ్య నకన్వీతవేత్ । తదాసంవత్సరమధ్యేగురుశక్తిమాధ్యమలం
 సచాతుర్వాస్యనిదోదోనాస్తిభద్రాభిషిక్తదర్శనభగ్న్వంగారబృహస్పతి
 వారధిష్యా పంచైవ్యకతిరిక్తమధ్యనైవంధతారాబలాన్వితే పునస్సం
 సారముప్రకమేత్ । యద్యస్యగ్నిస్తేత్రదాఅస్తిభిరేవపునర్దాహః । అస్య
 భావశ్చైత్రదావలాశక్త్యంతేత్రదాశక్తిశ్చత్వాపునర్దాహః పంచైవదా
 హయేత్ ॥ * ॥ అథప్రయోగక్రమః ॥ * ॥ చత్వారింశద్భిరంశ్చయిత్యా
 దశగ్రివాంవింశదురః త్రింశజ్జతరః పంచాశద్దక్షిణబాహుంతస్తథ్యే పంచభి
 రంశుశిల్పనం । పంచాశద్భిర్వామబాహుంతస్తథ్యేపంచభిరంశశీ కల్ప
 నం । ద్వాదశశిల్పకక్షణం । అష్టాభిశ్శన్నం । పంచాశద్భిరదక్షిణోరుం
 వింశద్భిజానుబంధం పాదాంశుశిల్పనం । పునఃపంచాశద్భివాకమో
 రుం । వింశద్భిఃజ్ఞానుబంధంపాదాంశుశిల్పనం । ఏవముక్తప్రకారేణతేష
 ప్తిసమిద్భిః తత్తదవయవంకల్పయిత్యాహింసూతేణద్వధంబధ్వా పున
 షాకారంకల్పయిత్యాపాదసృతిస్సావనంకరిత్యేధానంకల్పయిత్యాస్త్రాసా

యతామితి మద్భిః పర్యంతం ప్రాగప్రతిష్ఠా పసంకృత్యాజన్మప్రభృత్యైతత్
 త్విదమర్థంతథత్యాగ్యుక్తాచకారేణ సర్వప్రాణభిత్తంకృత్యాతాహ్రీం
 తిదానంకృత్యాకర్ణమంత్రాగ్రికంపిత్యాతతఃమరణకాల సంభావికోధోర్వా
 చ్ఛిష్టాది దోషాదాంకృత్యైతయంత్యాతతఃదోషాసంకృత్యా పరయవా
 గ్గోమితిప్రేతాహుతింహుత్యాఇమంత్యావస్త్రమిత్యాదిసర్వంసమానంతః
 దశరాత్రాశాచపక్షేఃలోదకపిండప్రదానాదియథాక్రమంకుర్యాత్ । త్రరా
 త్రాశాచపక్షేఃపథమహుతిదీపస్వకర్తృసంచయనం కుర్యాత్ । తన్నృతపినే
 మాసికంకుర్యాత్ ॥ అత్రకారికా॥ మనుః॥ పరంపథామయందగ్ధాత్రి రాత్రమ
 శుచిర్భుజితః । మాతాపితౌదశశాహం హ్యుదస్థిరాశేవధైవచ । మాతాపి
 తౌదశ శాహమితి దశాహద్యహిః శ్రవణవిషయః ॥ దశాహద్యహిఃశ్ర
 వణేనుతాపితౌరేవదశాహం అన్యేషాం భ్రాతృద్రీనాం పునదాహే
 తిదినమవ ॥ తథాపైరినసిః ॥ ఆహితాగ్నిస్తువిధివద్దహనంనాస్తీతత్రథా
 ఆశాచగ్రహణంనాస్తీదాహేద్వాశాచమిష్యతే । అనాహితాగ్నిమూరణా
 శ్చునదాహేహయదాభవేత్ । మనఃకాదిగృహీతస్యత్రరాత్రాచ్ఛుద్ధిర్యతే
 గృహీతస్యచపుత్రస్యసంపూర్ణాశాచమవహిః ॥ దేవలిః॥ పుత్రైఃత్రోస్తుసం
 సాహరైప్రమాదాదకృతేయతి । జ్ఞాతీనాందశరాత్రంస్మాత్తదూర్వకంసూ
 తకంసహి । నిత్యకర్తాణిమర్వితస్త్వత్కుక్తానితదైవచ । వంశజానామసంసాహ
 రేసూతకంతుభవేత్ । దశాహత్పరతశ్శుద్ధిఃజ్ఞాతీనాంచవిశేషతః । అకృతేజ్ఞా
 తిసంసాహరేనకుర్యాదాత్తనశ్శుభం । కుర్యాదేవశుభంకరుణనథ వెన్నుఖ్యక
 త్యాణి । గోతమోఽపి॥ ఆశాచాంతఃకీకసాద్యైప్రదాహేశేషాచ్ఛుద్ధిస్తత్పుత
 స్త్రిరాత్రం పుత్రస్యాపిప్రాగాశాచగ్గ్రహశ్చైవోచేత్పుత్రస్యాసృసంపూర్ణ
 మాహుః ॥ ఆశాచాంతేఆశాచమధ్యశంఖిః॥ పౌగశాచగ్గ్రహేయేషాం
 జ్ఞాతీనాంనాస్తీసూతకంపునదాహహదిసారభ్యకతుకరస్తీదినత్రయమితి ।
 ప్రేతస్యవత్సరాదర్వాక్కునస్సంసాహరకర్తృణి । నచకాలుపరిక్షేతనమాధ్యం
 గురుశుక్రియోః॥ అథపలాశనిధౌపలాశసంఖ్యాదర్భసంఖ్యామాహదేవలిః॥
 దద్యాచ్చిరస్యశేత్యర్థంప్రీతాయాంచదవైవతు । బాహ్యుశ్చైకశతందద్యా
 త్తన్నధ్యేంగుళికత్వేనం । ఉరసిద్వివశందద్యాత్రింశశ్శజరతేతథావృషణేద్వా
 దశాదశాదద్యాదష్టాభిశ్శిశ్నముచ్చతే॥ ఉరుద్వయోశ్శతందద్యాద్వింశతిర్జాను

ః ఘయోః | బామణానాచభంభుచతథావిశేషసంఖ్యయా | దద్యాదేవంహీన
త్వమిత్రశతంవష్టిసమిత్తం | ఉద్ధానూత్రేణసంబంధ్యపాణస్యస్థాపనంతథా |
ఏయశ్చిత్తవిధిక్యత్వాదశదానానియానిచ | గోధూతిలహీరణ్యాజ్యవాసో
ధాన్యగుదానీచ | రోష్యంలవణమిత్యాహుగ్నిశదానాః ప్రకీర్తితాః | తతో
త్రైమణధేనుంచకర్ణస్తూక్తంతతఃపరం | స్నాపయిత్వావ్యలంకృత్యశవధ
మేకణదాహయేత్ | త్రైరాత్రమశుచిల్పాత్వాచతుర్థశ్రద్ధమాచరేత్ |
స్నానంప్రేతస్యపుత్రాన్దైవస్తాద్యైఃపూజనంతథా | నన్నదేహమివత
సేత్ కించిదైహంపరిత్యజేత్ | యత్కూదాదానయేదగ్నిత్యుణకాష్ఠహవిం
షిచ | ప్రేతత్వంనైవహీయేతనచధమేకణలుప్యతే | ఇత్యేతదాపస్తంబేనోక్తం

—(*) అథఅస్థినాశేప్రాయశ్చిత్తం (*)

జాతాలిః యద్యస్థిసంచయంకర్తవ్యహంఘ్నావ్యభాగ్యవేత్ | నష్టం
కాపహృతంవాపిదాహయేద్యాజ్ఞక్రైఃపునః | చందానైశ్శ్వపచైర్వాపి
స్పృష్టంచాపహృతంయది | భూమానిశీఘ్రతదృష్టదాహయేద్యాజ్ఞక్రైః
పునః || వసిష్ఠః || సేతతోభవహంపత్నోయదీవాస్థివిసశ్యతి | అస్థిసంచయ
నాదర్వాగ్దశాహూవిగతోయదా | సరంపూజయింబద్ధ్యాత్రిరాత్రమశు
చిర్భవేత్ | యదినద్యాపహృతానిచేత్ తద్దైప్రప్రాయశ్చిత్తం కృత్వాసం
చయనమంత్రేణతద్దేశమృదమాహరేత్ | తద్దేశాభావప్రస్థిసంచయనమం
త్రంజపేత్ | నపునదకహనవిధిః || తదాహచవలః || జలప్రవాహేతిరేవా
కూలెవాభసరిత్తటే | జలౌఘవాస్థినాశేతుతన్త్రంత్రంతుజపేద్బుధః | ఇతి
గోవిలః || అస్థిసంచయనాదర్వాగ్నోగ్రతసాపహృతాయది | హూమంక్య
త్వాదిధానేనతన్త్రంత్రంతుజపేత్తదా || మరీచిః || అస్థిసంచయనాదర్వా
గ్నోగ్రతసాపహృతంయది | అస్థీవత్సంచయేద్విద్వాక్తోష్ఠంవాభస్తవత
తః | ఇతి || వసిష్ఠః || దంపత్యోరేకకాతేతుమరణంతుయదాభవేత్ | పృ
థక్స్థింసమారోప్యదహేదాపాసనాగ్నినా | ఇతి || మనురపి || ఏకస్తీన్నైవ
కాతేతుదంపతీనిధనంగతా | ఏకచిత్వాదహేతుప్రతిపుథగౌపాస్య వహ్ని
నా || సంవతకః || దంపత్యోర్యోమృతఃపూర్వంతమాపాసనవహ్నినా | ప
శ్చాన్త్రైతాంతుపదహేత్ప్రేతదాహూత్థవహ్నినా || శంఖః || అస్థిసంచ
యనాదర్వాగ్నీయదిహృతాభవేత్ | చితాగ్నినైవకతకవ్యందహనంపి

కృపతనూతః । దేవతః ॥ భర్తృశ్చితాగ్నినాశాత్పాగ్నార్ధాయది మృతీం
తా । తేనాగ్నినాదహేదేనాంసంపయేలోకపవీన్నైతి । అకృత్వాపైవకా
గ్నాణిహ్యన్తి కైవిగతేయది । పునరాహంబోధశంభసపిండికరణంచ సత్ ।
మాసికాన్యాబ్ధి కైవేవకుర్యాత్తన్నతవాసరే । అకృత్వామాసికాన్యవహ్య
బ్ధి కైవిగతేయది । ప్రాజాపత్యోప్రయంకృత్వామాసికాన్యాబ్ధికంచ సత్ । ఖ
నర్దాహదినారభ్య కుర్యాద్వాదశమాసికానితి ॥ వాయుసేభ్యోబలిచస్యా
క్షైవవస్వతమసుందరక । ఆగ్నజతెవాషిష్యస్మాత్వాశశ్వద్ధృవ ప్రజే
త్ । తెలోదకంత కాపిండంచశాగ్ధంతక్షైవవ । రాతౌనకుర్యాత్సంధ్యా
యాంయదికుర్యాత్పరభకంబలుప్రేతాయమధ్యాహ్నోదయ్యాయవశైద్ధ
తా । యావదాశోచమత్సర్ధః । సంవత్సరః । పూర్వాహ్నోవాపరాహ్నోవా
శోమమాశ్రిత్యగామిభిఃసంసూక్తైఃపవతతుర్యాయసాపేతస్యబాంధ
వః । ప్రథమేహనియత్రైస్సంయాచశిలాయచ్చపిండద్రవ్యంతద్దశమాహః ప
ర్వంతమితి॥

అథ ఆంకితసోక్త ఆతురసన్న్యాసవిధిః ॥ ౩॥ ఆతురసన్న్యాసవిధి
ద్విధీయతే ॥ ఆతురాణాంవిశేషోస్తీపదిన్న్యాసవక్రీయా ॥ పె్రిషమాతం
తుసన్న్యాసంఆతురాణాంవిధీయతే ॥ గోవోదకసమీపేతుపాత్రయోరప
ఉద్ధరత్ ॥ తయోరకంకరణాభ్యహీత్యావక్షిణేనన్తే ॥ అన్యస్తీశ్చైవమ
త్యాదిమంత్రాభ్యాంబాహుమాత్సర్గిః ॥ కృత్యాహుతిద్వయం పశ్చాత్పాశ్చ
స్థాహుతిశేషకం ॥ ఆశుశ్శుశావ్యవభోనువాకేనాధిమంత్రీనోత్ ॥ పుత్రే
వణేచయంత్రేనతర్హహీత్యావలంపితే ॥ ద్వితియమభయంసర్వానైవ ము
క్త్యాపిబేద్దివజఃఽంధూభూవన్సుచరితపితృచ్ఛంనశేషనోత్ ॥ ఆంకూం
జలివాతోయంతన్యత్రీతిదశంక్షిపేత్ ॥ ఆదిత్యాదిముఖోమాశ్వాః ఉద్ధృతా
దాహురతంద్రితః ॥ సన్యస్తంచయంత్రేతివత్సీవారంజపెన్న్యాః ॥ శతః
పరంగృహంబంధోర్మగచ్ఛేద్భిక్షుకోభవేత్ ॥ వృతేమనిశ్చేదన్న్యాసాన్
ఉదకేనాయథావిధి ॥ ఉక్తమితసుసన్న్యాసంఆశాన్న్యాసిదసోవదన్

అతురసన్నాసప్రయోగక్రమః । ॥ అత్రాయంభోయోగః ।
 కావచనాదికం కృత్వాపాదోపత్యైశ్చాచమమనస్తపాపకం
 ...

[illegible]

—(*) ఆధ్యాత్మికసంసారము (*)—

యతిసంసారవిధిం వ్యాఖ్యాస్యమః ॥ కతానామత్యాహుః
 ధాత్మాయతిసంసారమాచరేత్ । పుత్రేషుర్వాత్మభోగవాన్మన్మథ్యైః
 చేస్తదా । పంచామృతై స్సామ్యైః పంచాత్మాపూజితతః పరం । అర్చ్యైః పంచ
 రుద్రైః పంచైర్విష్ణునూతైః స్తభవ । సీయంబైశ్చమంజ్రైశ్చకృదా
 ద్భిస్సామ్యైః ॥ శిశ్యకరీరంసంస్థాప్యగంధమాత్మైః కలశ్యంతంఘా
 షయైః జయశబ్దనదుంధుభీవాంసై రపి । గ్రామప్రదీక్షింశ్చత్వాబ్రాహ్మణై
 ర్వేదపారగైః । ప్రాచీనుకీచింశ్చత్వాశుశుద్ధదేశంసమాశ్రయేత్ । నవరే
 శ్వశృమూలేదేవాలయేఅరణ్యేగోష్ఠే । బ్రహ్మవృక్షస్యమూలేవాళభస్త్వాన్యై
 శ్చాశిభిః । ప్రోక్ష్యదండాయానుమాత్మైః కలవటం ఖాత్వావ్యాహుభిః । ప్రి
 య్యక్షత్తరాగ్రాణదర్శ్యాన్సర్వేస్తీర్థలవణంప్రక్షిప్యసావిత్ప్రత్య శరీరంప్రక్షి
 య్యగంధాదిభిరలంకృత్యపిష్టేహవర్ణం రక్షస్వైతి తే శరీరంసప్తీవ్యభదు వి
 ఘ్నర్వచక్రమేతిదక్షిణహస్తేదండునిరాయ । స్పృశ్యన్విజపేత్ । బ్రహ్మశ
 బ్దాసమితిమూర్ధానంస్పృశ్యన్విజపేత్ । భూమిభూమిమగాన్తాతామాపరి
 మభ్యగత్ । భూయాస్తత్రప్రైః పశుభిరోనో ద్వష్టినభిద్యతామితి

నమూర్ధానంభింద్యాత్ । ప్రణవేనాభిమృత్యుశ్చేవయజనం మేవయతుము
 స్వామదధాత్ ॥ బదదాదిభిఃపూరయిత్వా । అగ్నివాగ్నిస్సమిధ్యతేత్వం
 హ్యగ్నై అగ్నినాతపజయంతుసుశ్చతం । యజ్ఞేనయజ్ఞ మజయంత దేవాః
 ...సాద్యాస్సంతుదేవాః । ఇతిచతుర్భిఃఋగ్విశ్వే । పృథీవీహూతా । అ
 గ్నిహూతా । సూర్యంతేచతుఃమహాహవిష్టాతా ఇతిచతుహూతృభిశ్చ । అ
 హోదేవాఅవంతునో...సప్తధామభిరిత్యంతం । ఇదంవిష్ణు...పాగంసురే
 నిశిషేపదా...ధారయత్ । విష్ణోఃకర్తాణి...సఖా తద్విష్ణోఃపరమంపదం
 ...విప్రాసంపదం । ఇత్యంతంజపిత్వాపరామేత్ । నాత్రసంసారవిశేషః ।
 కర్ముర్నశేచం । అతావశంకయాఅపోనస్సృశేత్ । సదగ్గత్వాచంవిధీయతే
 అశ్వమధఫలమవాప్నోతి । సిద్ధిదినప్రభృతిదశమదినపర్వంతంసమాధి పదికా
 యాంసాక్షతపుష్పాంజలిం దత్వాధూపదీపవైవేద్యాదికంకృత్యాగాయత్ర్యా
 ప్రణవేనవాల్మీకిఃపూర్ణాణి అష్టదిత్యుదధ్యాత్ । ఖననదేశే-పూర్వోక్తవీపం
 గుంబితేశేషం విశిష్టాయాంశితౌసిద్ధిం గతస్యపరమహంసస్సమమపితుః త్వ
 మ్మృగం తర్పణానికరిష్యే ॥ ఆత్మానంతర్వయామి । అంతరాత్మానంతర్వయా
 మి । పరమాత్మానంతర్వయామి । జీవాత్మానంతర్వయామి । ఓమనిశించాద్రీది
 అష్టదిత్యుషీరేణ తర్పణానిదత్వాతదనంతరంపేదికాం ప్రదక్షిణం కృత్వా
 సభాపూజాంకృత్యాదక్షిణతాంబూలానిదత్వా బ్రాహ్మణైస్సహబంధుభిః
 సహకర్తృగృహంగచ్ఛేత్ ॥ యతినాంమరణైఃపాప్తైస్సృష్టిదోషోపవిద్యతే ।
 శాచబుధ్యానస్నాయాత్ స్నాతుశ్చనరకంధృవం । అశాచబుధ్యానస్నాత్
 శ్చైత్ ఉపపాతకవాన్ఘృతేత్ । యతినాంమరణైఃపాప్తైనాశాచంనోదకప్ర
 యా । వహతామశ్వమధస్యఫలంభవతిపుషకలం । జ్ఞాతిభుత్రకళతాగ్రా
 పరీవ్రాద్ధిరణంయది । అశాచంనాస్తితేషాం వై స్నానమప్నోతరేన్నశ
 భితుః । పాగవినష్టస్తుదృష్టశ్చేత్పాణిభిర్మది । తేషామప్యనుహనిస్యాదాయ
 శ్చౌర్ధ్వేత్యుచాయతే । నమూతకాగ్నిసంసారః శార్దూలస్త్రుజలాదయః ।
 కొద్దిష్టంషోడశాన్నంసాపిండ్యచనవిద్యతే । నారాయణబలింతతీకురా
 ద్వైద్యాదశేహని । తనశ్చవినుబుధ్యాతుయతీకసంపూజయేద్దివిజః । అ
 తో వాసపుతోవాసిన్ధిపాస్తోమశిర్మది । నారాయణబలింతస్యకుర్వా
 ॥౧౫౬౬౬౬॥ వషిఃకులానంతిత్యాంతేషష్టిరాగమికాన్యపి । కులాన్యధ

తేప్రాజ్ఞః సస్యస్థమితయోవచేత్ ॥ ఇతియతిసంసారరవిధిస్సమాప్తా । వి
త్యపూజామహాపూజానారాయణబలిః పార్వణశ్రాద్ధంవితానికర్తవ్యాని॥

అథ.యతిసంసారప్రయోగస్సమంత్రకోవత్కృతే॥ పుత్రస్సప్తికృష్టశ్రే
తే పుత్రతాస్సర్వాంగవపనంకృత్వాఅనుజ్ఞామాప్య అశేషే హేమపరివర్తే... స్వీ
కృత్యఅస్తద్ధురోస్సిద్ధింగతస్యపరమహంసస్యనారాయణస్యయతేఽశుష్కగర్భం
వపనంకర్తుంయోగ్యతాస్సిద్ధిస్తవ్యమగృహణ ॥ ఏవంగుణ... శిథౌఅస్తద్ధు
రోస్సిద్ధింగతస్యపరమహంసస్యనారాయణస్యయతేఽశుష్కగర్భంయతిసంసార
యోగ్యతాస్సిద్ధిగర్భంవపనంకారయిష్యే । సర్వాంగవపనంకృత్వాత్వాత్వా
చవ్యః పవిత్రంసింధాయ, నమోబ్రహ్మణ్యదేవాయ... నమోమమః । అశేషే
హేమపరివర్తే స్వీకృత్యఅస్తద్ధురోస్సిద్ధింగతస్యనారాయణస్యయతేఽశుష్కగర్భం
యతిసంసారంకర్తుంయోగ్యతాస్సిద్ధిఅనుగ్రహణ । అస్తద్ధురోస్సిద్ధింగత
స్యనారాయణస్య పరమహంసస్యశుష్కగర్భంసంసారంకరష్యే ఇతిసంక
ల్ప్య-తదంగత్వేనకలశపూజాంకరష్యే ॥ కలశస్యముఖే... కురు । ఆపో...
రాపటం । కలశోదకేనశంఖమాపూర్వ - శంఖంగంధపుష్పామృతైరభ్యర్చ్య
శంఖంచంద్రారూపై వత్సం... నమోస్తుతే । ఇతిప్రోక్ష్య । పురుషనూక్తవిధి
నామోదశోపచారపూజాంకుర్యాత్ ॥ సహస్రశీషాపురుషః... గృహంగు
లం । పురుషాయనారాయణాయనమః ఆవాహనం । పురుషఏకేదగ్గ సర్వం..
నాతిరోహతి । ఆసనం ॥ ఏతావానస్యమహిమా... అమృతందివి । సాద్యం॥
ప్రిపాదూర్ధ్వముదణత్పురుషః... శనైభి । అఘృణం ॥ సప్తాద్విరాడజా
యశ... పురః । ఆజననీయం॥ యత్పురుషేణకావిమా... శరద్ధవిః స్నానం॥
సహస్రశీషాపురుషః... సాధ్యాస్సంతిదేవాః ॥ నమస్తైరుద్రమన్యచే...
తంవోజంభేదదధామి ॥ ఇతిఅభిషేకంకుర్యాత్॥ఇతితిర్థాభిషేకంకృత్వా, ఆ
ప్యాయస్వసమేతుతే... సంకథే ॥ దధికాపుణ్యే అకారిషం... తారిషత్ ॥
మధువాతాబుతాయతే... గావోభవంతునః॥ ఘృతంమిమక్షిరేవృషభవక్షి
హవ్యం॥ స్వాదుషః । పవస్వేతిపంచామృతస్నానంకృత్వా, ప్రణవేనస్నాప
యిత్వా ॥ అపోహిస్తామయోధువః... ఆపోజనయథాచనః ॥ ఇమంమవరు
ణ... ఆయుఃప్రమోషీః ॥ విష్ణోర్నుకంవీర్యాణి... విష్ణవేత్వా ॥ త్రియంబ
కం... తాత్ ॥ ఇత్యాదిభిర్వైశ్చిస్నాపయిత్వా ॥ సప్తాస్యాగృహపరిధి

ఋ...పురుషంపశుం । వస్త్రం ॥ తేయజ్ఞంబహిషీప్రీక్ష...సాధ్యా
 ఋషయశ్చయే ॥ ఉపవీతం ॥ తస్తాద్యజ్ఞాత్సర్వహుతః....అరణ్యాక్ గ్రా
 మ్యాశ్చయే । గంధం । తస్తాద్యజ్ఞాత్సర్వహుతః....యజుస్తస్తాదజాయత । ఆ
 యతాక్ ॥ తస్తాద్యజ్ఞాతాయత...తస్తాజ్ఞతాఅజావయః । పుష్పాణి
 కేశవాదిరామభిరభ్యచ్య ॥ ఋశ్మరుషన్యదధుః....ఉచ్యతే । ధూపం ॥
 బ్రాహ్మణోస్యముఖమాసీత్...శూనోఅజాయత । వీపం ॥ చంద్రమామన
 సోజాతః....ప్రాణాద్వాయిరజాయత । వై వెద్యం ॥ నాభ్యాఅసీదంతరిక్షం
తథాలోకాగ్ంఅకల్పయత్ । తాంబూలం ॥ వేదాహమేతం....అభివదన్య
 రాష్ట్రైః । కర్పూరం ॥ ధాతాపురస్తాదమువాజసర....అయనానువిద్యతే
 మంత్రపుష్పం ॥ యజ్ఞేనయజ్ఞమయజుతదేవాః....సాధ్యాస్సంతిదేవాః ॥ ప్రద
 స్థానమహారం ॥ శిక్ష్ణయశ్శరీరమాధాయ । గంధమాలైర్వరలంకృత్యఘో
 షయేయజ్ఞయశ్చైవ దుందుభివాచ్యేనగ్రామప్రదక్షిణంకృత్వా బ్రాహ్మ
 ణైస్తహవేదపారాఋషభిరస్సరం ప్రాచీనముదిచీనంవాస్తాపయిత్యా
 శుద్ధదేశంకత్వానదీతీరే శ్వశ్చయూతావాలయే అరణ్యేగోష్ఠే । బహువృక్ష
 మూలేవాఅధస్తాతీధూమింవ్యాహృతిభిరద్భిః ప్రోత్యశస్యపదేశేప్రాజ్ఞుఖం
 యశించిన్యస్య । కర్తాపాదాప్రీత్యాశ్వాచన్య ॥ వీపంకుడేత్యాదిథౌ అ
 స్తన్నుగోస్సిద్ధింకతస్యపరమహంసస్యవారాఋణస్యగురుముద్దిత్యగురుప్రీత్య
 గ్గంగురుపూజాంకరిష్యేతిసంకల్పన్ ॥ సహస్రశీర్షేత్యావాహనం ॥ పురుష
 మేవేథేత్యాననం ॥ ఏతావానశ్యేషాద్యం ॥ నిషాదూర్ధ్వముదభ్యర్చ్యం
 తస్తాద్విరాడజాయతేత్యాచననం ॥ ఋశ్మరుషేణేతేస్తానం ॥ వీరణ్యవ
 తాః । కథిత్రాపుష్టాః । ఆపోహిష్మామయోనువః । అతోదేవాఅవంతునః
 సహస్రశీర్షందేవం ॥ ఇత్యాదిభిర్నంత్రైస్తస్తవ్యాహృతిభిఃప్రణవేనాభిషిచ్య
 సహస్యానన్నివస్త్రం । తేయజ్ఞంబహిరితియజ్ఞోపవీతం ॥ తస్తాద్యజ్ఞ
 ఇతిగంధం ॥ తస్తాద్యజ్ఞాఇత్యతాక్ ॥ తస్తాద్యజ్ఞాతాయంతేతిపుష్పాణి
 కేశవాదిరామపూజా ॥ ఋశ్మరుషన్యదధురిధూపం ॥ బ్రాహ్మణోస్యేతి
 పం ॥ చంద్రమామనసిఇతివై వెద్యం ॥ నాభ్యాఅసీదితాంబూలం ॥ వేదాప
 మంత్రమీకర్పూరం ॥ ధాతాపురస్తేతిమంత్రపుష్పం ॥ యజ్ఞేనయమయజు

తేయజ్ఞంబహిరితియజ్ఞోపవీతం ॥ తస్తాద్యజ్ఞ ఇతిగంధం ॥ తస్తాద్యజ్ఞాఇత్యతాక్ ॥ తస్తాద్యజ్ఞాతాయంతేతిపుష్పాణి కేశవాదిరామపూజా ॥ ఋశ్మరుషన్యదధురిధూపం ॥ బ్రాహ్మణోస్యేతి పం ॥ చంద్రమామనసిఇతివై వెద్యం ॥ నాభ్యాఅసీదితాంబూలం ॥ వేదాప మంత్రమీకర్పూరం ॥ ధాతాపురస్తేతిమంత్రపుష్పం ॥ యజ్ఞేనయమయజు

ఃఖాత్యాయతింకతనమీపనీత్వా । గాయత్రాయాశరీరంప్రోక్ష్య ।
 యాహృతిధర్మంలేగీసప్తవ్యాహృతిభిః కతంప్రోక్ష్య । కతం మధ్యత్రరా
 గాకదభాంత్యగ్గస్తీర్య । దేవణజనమసీతికించిల్లవంపూరయిత్యాది
 స్తోత్రావ్యంరక్ష్యేతికతంమధ్యాయశరీరంనిధానాశ్చదంపిష్టుర్విచక్రమ...
 హోగంసురైఃఇతిమంత్రేణయతిదశ్శిష్యాపైదండనిధాయ—వామహస్తేకమం
 చుబుభిత్యానిధాయ । హోగంశక్నుచివత్...ముతలబృహత్ । ఇతిమంత్రే
 యతిహృదయంస్పృష్టాన్వజేత్ ॥ పురుషసూక్తం ॥ సహస్రశీషాభి
 రుషః...యత్రపూర్వేనాభ్యాస్సంతిదేవాః ॥ బ్రహ్మజ్జ్ఞానం...విషః ॥ అగ్నిం
 మూర్ధాదీషః.....జీర్ణ్య ॥ మూర్ధానందివోఅరతి...జనయంతిదేవాః ॥ ఇతి
 మంత్రాఃజపేత్ ॥ భృవోర్మధ్యహగ్నశక్నుచివత్ । శ్రీరుద్రంచజపేత్ ॥
 స్వయంకతామథాన । యతినేత్రపర్యంతంలవణంపూరయిత్యాదిభూమి
 భూమిమగాత్మామాతరమభ్యగాత్ । భూయాస్తప్తలేగీపశుభ్యో
 నోద్వేష్టిసభిద్యతాం । ఇదివారికేలాదిభిఃమూర్ధానంభింద్యాత్ । వ్యాహృతిభిః
 దేవణజనమసి । ఇతియతికపాలలవణంపూరయిత్యాది అగ్నినాగ్నిస్సమిష్ట
 తే...సాధ్యాస్సంతిదేవాః॥చిత్తిస్సక్ । చిత్తమాజ్యంవాగ్వేదిః । అధితంబహ్నిః
 కేశోఅగ్నిః । విజ్ఞాతమగ్నిః । వాక్యతహ్నితా । మనశ్చపవక్తా । ప్రాణోహ
 వి । సామ-ధ్వయః । వాచస్పతేచిధేనామకవిధేమతేనామ । విధేత్వమస్తా
 కంనామ । వాచస్పతేస్సమంబతు అస్తాసుస్పష్టంధాస్వాహా ॥ ౧ ॥ పృథివి
 హ్నితా । ద్యౌరధ్వయః । రుద్రోగ్నిత్ । బృహస్పతిరుపవక్తా । వాచస్పతేవా
 హోవిశ్వేణ । సంభృతతమేనామగ్నౌసే । యజమానాయవార్యః । అసువసు-
 రిస్తీ । వాచస్పతేస్సమంబతుజజనదిండ్రమింద్రియాయస్వాహా ॥ ౨ ॥ అగ్ని
 హ్నితా । అగ్నినాధ్వర్యా । త్వష్టాగ్నిత్ । మిత్రశపవక్తా । సోమస్సోమ
 స్యపురోగాః । శుక్రశ్శుక్రస్యపురోగాః । క్రాతాస్తఇంద్రసోమాః । వాతా
 క్షేర్ధ్వజనశ్శతస్వాహా ॥ ౩ ॥ సూర్యంతేచతుః । వాతంప్రాణః । ద్యౌంపుష్పం
 అంతరిషమాస్తా । అంధైర్యజ్ఞం । పృథివీగ్శరీరైః । వాచస్పతేరిందియా
 వాచా । అచ్ఛదయాదీహ్యదివిదేవావృథగంహూత్రామేరయస్వస్వాహా ॥ ౪ ॥
 మహాహవిహ్నితా । సత్యహవిరధ్వయః । అచ్యుతపాణాలగ్నిత్ । అచ్యుత
 మనాడవహా । అచ్యుతస్యకృప్రతిధ్వవ్యశ్చయజ్ఞస్యాభిషురౌ । అయాస్య

ఉర్ధ్వాతా । వాచస్పతిహృద్విధేనామకావిధేమతేనామ । విధేత్సమస్తాకం
 నామవాచస్పతిస్సమమపాత్ । మాదైవ్యస్తంతుచ్చేదిమామనుష్యః । నమో
 దివేనమఃపుణివైశ్వానరా॥౫॥ వాఘ్నేతా । రీతుపత్నివాతోద్వయః । ఆ
 పోభీమః । మనోహరిః । సోనీజహూమిభూర్భువస్సువః । స్రష్టాస్యయం
 భూ । బ్రహ్మదేస్యయంభువస్వాహ॥౬॥ బ్రాహ్మణవీకహూతా । సమజ్ఞః । సమ
 దదాతుప్రజాంపశూకపుష్టింయశః । యజ్ఞశ్చమేఘాయాత్ । అగ్నిర్వీకహూ
 తా । సభర్తా । సమేదదాతుప్రజాంపశూకపుష్టింయశః । భర్తాచమేఘాయాత్ ॥
 పృథివిహూతా । సప్రథిష్ఠా । సమేదదాతుప్రజాంపశూకపుష్టింయశః । ప్రథి
 ష్ఠాచమేఘాయాత్ । అశరీషుచతుహూతా । సవిష్మా । సమేదదాతు...
 యశః । విష్మాశ్చమేఘాయాత్ । వాయుఃపంచహూతా । సప్రాణః । సమ
 దదాతు.....యశః । ప్రాణశ్చమేఘాయాత్ । చంద్రమాష్టధోతా । సము
 తూకకల్పయాతి । సమేదదాతు....యశః । ఋతవశ్చమేకల్పంతాం ॥ అన్న
 గ్ సప్తహూతా । సప్రాణస్యప్రాణః । సమేదదాతు....యశః । ప్రాణస్య
 చమప్రాణోభూయాత్ । ద్యౌరష్టహూతా । సోనాధ్యవ్యః । సమేదదాతు
యశః । అనాద్యవ్యశ్చమేఘాయాసం ॥ ఆదిత్యోనవహూతా । సతేజ
 స్వీ । సమేదదాతుప్రజాంపశూకపుష్టింయశః । తేజస్వీచమేఘాయాసం,
 ప్రజాపతిదేశహూతా । సఇదగ్గంసం । సమేదదాతుప్రజాంపశూకపు
 ష్టింయశః । సర్వంచమేఘాయాత్ ఇత్యాద్యమవాక్తైశ్చాభీమంత్ర్య । ఆతో
 దేవాణామనునా....సప్తధాతుభిః । ఇదంవిష్ణుర్విచక్రమే....సమాధమస్యపా
 గ్గంమతే । బ్రహ్మేనవాచితక్రమే....తదస్యప్రీతం । విష్ణోఃకర్తాణీపశ్యత । త
 ద్విష్ణోః పరమంపదం ॥ ఇతివర్ణిః । ప్రణమత్ । తతోగతకంమృదాచ్ఛాద్య
 తదుపదివేదికృత్వావిగంప్రతిష్ఠాప్యకర్తాన్నాత్వాచమ్య । అనుజ్ఞాంధ
 త్వా । సంకల్ప్య । తథా । అప్తద్దురోస్సిద్ధింగతస్యపరమహంసస్యగురుము
 త్యగురుపితృగ్ధం । శనవది నసమాధివేదికాయాంపురుషసూక్తవిధానేనగు
 పూజాంకరిత్యే । ఇతిసంకల్ప్య । వేదిశోపరిసాలగ్రామనిధాయ । తద
 గతలతపూజాశంఖపూజాంచకృత్వా । సహస్రోక్షేత్యావాహనం ।
 రుష ఏవేనమిత్యాసనం ॥ ఏతావాసస్మృతిపాద్యం । త్రిపాదూర్ధ్వ ఇతి

మకం । పురుషసూక్తం ! ఇత్యాదిభిః ఆధిషేకంకుర్యాత్ ॥ సప్తాస్య
స్మృతివస్త్రం । తంయశ్చ మితియశ్చోపవీతం । తస్మాద్విజ్ఞాతాభిగంధం । తస్మా
ద్విజ్ఞాదిశ్శతతా ॥ తస్మాదశ్వాలకాయంతఇతిప్రస్తావనీ । కేశవాదినామ
విపూజాకార్యా । శివాహ్నేతరం ॥ యత్పురుషంవ్యదధురిధూపం । బ్రా
హ్మణోస్యమఖమాసీదీతీపం । చంద్రమామనసఇతిస్తైవేద్యం । పాయసా
న్నాదీకంస్తైవేద్యంకృత్యా । నాభ్యాఅసీదితాంబూలం । పంచాహుతమితి
రాజవం । ధాతాపురస్తాదితిమంత్రపుష్పం । యశ్చైవయజ్ఞమివిప్రదక్షిణసమ
సాకారం ॥ ఏవంగుణైశ్చాదిసంకల్ప్య । తిథౌ । అస్తద్ధురోస్సిద్ధింగతస్యపర
మహంసస్య యతేవా ॥ యతస్యగురుముద్దిశ్యగురుప్రీత్యర్థం సమాధివే
షాణాంగక్షీరతర్పణంకరిష్యేఇతసంకల్ప్య ॥ అత్తానంతర్పయామి । అంత
గాత్తానంతర్పయామి । పరమాత్తానంతర్పయామి । జీవాత్తానంతర్పయామి ।
ఓంతఇతి । నాద్యష్టదిక్షుక్షీరేణ తర్పణానిదత్వాతదనంతరం వెదికాంప్రదక్షి
ణంకృత్యానభాపూజాంకృత్యాదక్షిణతాంబూలానిదత్వాబాహ్మజైస్సహక
ర్తృభ్యుంగచ్ఛేత్ ॥ ఇతియతీసంసాకారక్రమః ॥ అథసశ్యపూజా ॥ ॥

కతాపూజాపూజాచమ్యసంకల్ప్య తిథౌ అస్తద్ధురోస్సిద్ధింగతస్యపరమహం
సస్యయతేవా ॥ యతస్యగురుముద్దిశ్యగురుప్రీత్యర్థం ఖనవదిగాదారధ్యఅద్య
ద్వితియహనిసమాధి వేదికాయాంపురుషసూక్తప్రకారేణ యావచ్చక్యర్థ్యా
నమావాహనాది హేదతోపచారపూజాంకరిష్యేఇతి సంకల్ప్య ప్రసోక్త
ప్రకారేణపూజాంకృత్యా పూజానంతరం పూర్వోక్తప్రకారేణ అత్తానం
తర్పయామితి తర్పణానికృత్యాఅష్టదిక్షుతర్పణంకుర్యాత్ । అష్టదిక్షుఇంద్రం
తర్పయామి । అగ్నిం యమంవిఋష్యుతంవరుణం వాయుంకుశేరముగానంతర్ప
యామిపితృభ్యుత్యా ॥ ॥ అథమహాపూజా ॥ ॥ అనేషే హివరీషత్
స్వీకృత్య అస్తద్ధురోస్సిద్ధింగతస్య పరమహంసస్య యావచ్చక్యగురుముద్ది
శ్యగురుప్రీత్యర్థం ఖనవదిగాదారధ్యఅద్యచవేదివేద్యాంసమాధివేదికాయాం
యహాపూజాంకరిష్యేయోగ్యతాస్థితీర్థస్థితి అనుగచ్ఛేత్ । ఏకేల్వంపూ
ర్వోక్తప్రకారేణపూజాంతర్పణాంతం కృత్యాబ్రాహ్మజైర్భోదవేదికా తాం
బూలానిదత్వాభ్యుంగచ్ఛేత్ ॥ ఇతిమహాపూజాక్రమః । అథనాద్యణా
ద్భక్రమః ॥ కర్తాన్నాతాచమ్యసమస్తసంపత్ సమోనమః । యావత్తై

దేమతా ప్రతాతా । అస్తద్భ్రష్మాభూతపితృః అద్య ఏకాదశేదినాపార్వణ
 శ్రాద్ధంకర్తుం అధికారసంపద స్త్రీవృత్తి భవంతోబ్రువంతు ॥ అధికారసంపద
 స్త్రీవృత్తిప్రతిపదనం ॥ సంకల్ప్య । ఏవంగుడెత్త్యాదితిథౌస్వగృహే అస్తద్భ్రష్మా
 భూతపితృః ఖననదినాదారభ్య అద్య ఏకాదశేహని పార్వణశ్రాద్ధే అస్త
 ద్భ్రష్మాపితామహప్రపితామహనాం గోత్రాణాం శర్తృణాం వసురుద్వాదిత్య
 రూపాణాం సాధుగురుసంజ్ఞ కవిశ్చేషాం దేవానాం చ నిష్కృత్య అస్తద్భ్రష్మా
 భూతపితృః ఖననదినాదారభ్య అద్య ఏకాదశేహని ఏకాదశేదినాపార్వణ శ్రా
 ద్ధం అస్తన హవిషాపార్వణవిధానన అన్నాదిద్రవ్యేణ అద్యకరిష్యే ఇతి సం
 కల్ప్య శేషం ప్రతిసాం వత్సరికవతుర్వ్యత్ ॥ ఇతి పార్వణశ్రాద్ధక్రమః ॥

(*) అథ నారాయణబలిప్రయోగః (*)

పుణ్యహంవాచయిత్వా ॥ పుణ్యహం సంకల్ప్య ॥ అస్తద్భ్రష్మరోస్సిద్ధిం గతప
 పరమహంసస్య నారాయణస్మయతే ॥ గురుతువ్యర్థం ఖననదినాదారభ్య దా
 దశదినేనా నారాయణబలిభ్యాం శర్తృ కరిష్యమాణః విశ్వంభరపూర్వకం కేశవ
 దిత్రయోదశబ్రాహ్మణవరణాభ్యాని కర్మాణి కరిష్యమాణః ఆద్రాహ్మణ
 భాండతద్రద్రవ్యస్థశుద్ధగర్భం శుద్ధగర్భమభ్యుదయార్థం వసుహజనై స్సం
 స్పృస్తీ పుణ్యహవాచనం కరిష్యే ఇతి సంకల్ప్య ॥ సర్వభ్యోబ్రాహ్మణేభ్యోన
 ఆశేషే హేపరిషత్ ద్వాదశదినేనా నారాయణబలిం కతుకాం యోగ్యత
 ధీం అనుగ్రహణ । సంకల్ప్య అస్తద్భ్రష్మరోస్సిద్ధిం గతస్య పరమహంసస్య నా
 యణగురుముద్దీశ్య గురుప్రీత్యర్థం ఖననదినాదారభ్య అద్యద్వాదశదినే నా
 యణబలికర్మాణి కరిష్యే ఇతి సంకల్ప్య । శ్రాష్టాణాం హస్తోదకం దత్వా
 నారాయణబలికర్మాణి కేశవరూపస్య భవతాక్షణికతత్కవ్యః । ఏవం
 శ్రేణద్వాదశబ్రాహ్మణావరయేత్ । అస్తి నారాయణబలికర్తృణి వి
 భరస్య రూపస్య బ్రాహ్మణస్య భవతాక్షణికతత్కవ్యః ॥ ప్రాణానాయ
 ధా అస్తద్భ్రష్మరోః గురుప్రీత్యర్థం ఖననదినాదారభ్య అద్యద్వాదశదినే నా
 యణబలిం గంధిస్తుపూజాం కరిష్యే ఇతి సంకల్ప్య । పురుషసూక్తవిధానేన
 గౌమపూజాం కృత్వా సాలగౌరవసన్నిధౌ స్వగృహ్యాం కవిధానన
 ప్రతిష్ఠాపనాద్యగ్నిముఖాంతం కృత్వా । భూభువఃస్సువస్సాస్విహః ।

ప్రత్యేకంబోజకాహుతీహుక్త్యాసహస్రశీమా... దశాంగులంస్వాహా
పురాణాణామౌదయదం ॥ ౧ ॥ పురుషవేదగోసర్వం...తిరోహతిస్వా
హా ॥ పురుషాణానారాయణౌదయదం ॥ ౨ ॥ ఏతావాన్య...విస్వాహా
హా...కౌదయదం ॥ ౩ ॥ త్రిపాదూర్ధ్వం శనతిభిస్వాహా ॥ పురు
షాణా...కౌదయదం ॥ ౪ ॥ తస్మాద్విరాజజాయత...పురుషాహా ॥ పురుషా
ణా...కౌదయదం ॥ ౫ ॥ తస్మైపుష్కరమేహుహవిమా...తస్మైవిస్వాహా ॥ పురుషా
ణా...కౌదయదం ॥ ౬ ॥ తస్మాద్విస్వాహా...పశుంస్వాహా ॥ పురుషాణా...కౌ
రుహా ॥ తేనయజ్ఞం...తస్మైవిస్వాహా ॥ తస్మాద్విష్ణు అజాయతస్వాహా ॥
తస్మాద్విష్ణు...స్వాహా...యేదం ॥ ౮ ॥ తస్మాద్విజాయత అజాయతస్వా
హా ॥ తస్మాద్విజాయతౌదయదం ॥ ౯ ॥ తస్మైపురుషంవ్యవధుః పుత్యైతేహ్యహం ॥ ౧౦ ॥
బ్రహ్మహోత్యముఖమాసీత్ సూదోఅజాయతస్వాహా ॥ ౧౧ ॥ చక్షుశ్చ
మనసోబాహుః...వాయురజాయత ॥ ౧౨ ॥ నాభ్యంత్రీదంతరిత...అక
ల్మషికస్వాహా ॥ ౧౩ ॥ వేదాహుతేన...దాస్తేస్వాహా ॥ ౧౪ ॥ ద్వైతపు
రుషాణానారాయణౌదయదంసమమ ॥ ఓంసమోనారాయణౌదయస్వాహా ॥
నారాయణౌదయదంఓంసమోవాసుదేవాదయస్వాహా ॥ వాసుదేవాదయదం ॥ అ
తోవేదాఅవంతుస ॥ సస్త్రధావభిస్వాహా ॥ తేజోవ్యవధం ॥ ఆవంసస్త్రవ
క్రమ...సాగోంసురైస్వాహావిష్ణవభవం ॥ త్రిదేవదావివక్రమ...కర్తాదే
ధారాయకస్వాహా ॥ క్షవభవం ॥ కిణ్కోకమాణివశ్యం...యజ్ఞస్సభా
స్వాహా ॥ విష్ణవభవంసము ॥ తస్మైద్యౌఃపరమంపదం తేనంస్వాహా ॥ త్రివి
ష్ణవభవం ॥ అథఆత్మనకేకవాదిద్యావతనామభిజాహుయత ॥ కృష్ణసత్వే
సంకర్షణాదిద్యావత భిహుక్తస్త్వేవ్యధాదిబ్రహ్మవిసజ్జనాంతే ॥ అ
గ్నిఃపురుస్తాత్ప్రాగగ్రాదర్భావాస్తీర్య పురుషనూత్తమచ్ఛాన్య--సహ
స్రశీమాపురుషః...సాధ్యాన్యశీవాః ॥ ఓంసమోనారాయణౌదయదం
దదామి ॥ పిండశిష్యపరిమహాదక్షిణీయ ॥ యజ్ఞైశ్వరాయసర్వోపచారపూ
జాంకుర్యాత్ ॥ యస్యస్త్రాన్యవసామోక్త్యా...తదస్తుతే ॥ నారాయణబ
లిహూమేనజపేనవధగవాక్ సగ్వాత్తకః సర్వంశ్రీయజ్ఞైశ్వరఃప్రీణంతు ॥ క
శవస్వాగతం, కేశవభవంసాద్యం, ఏవంప్రకారేణత్రయోదశ బ్రాహ్మణా
నాంపాద్యానివత్వా ॥ ఏవంగుణ తిథౌఅస్తద్ధర్మోస్సిద్ధింగతస్యగురుప్రి

త్యర్థం బ్రాహ్మణాభోజయిష్యే । తదంగబ్రాహ్మణపూజాంకరిష్యే ।
 కేశస్వరూపస్య బ్రాహ్మణస్య ఇదమాసనం । కేశవస్వరూపాః బ్రాహ్మణాభో
 ద్భ్యామీతి కేశకార్యా । ఇదంపాత్రాసనం । ఇమే గంధాః । ఇత్యధ్యర్చనం
 ర్హత్ । ఏవం ప్రకారేణ పూజాంకుర్యాత్ । ఓం భూభువఃస్వహః సర్వత్ర
 వసవితః ప్రసువః పృథివీతే పాత్రం శ్రీవిష్ణో అన్నం రక్షస్వ నానాగోత్రేభో
 నానానామభ్యః ప్రతిపాత్రస్థానాని అన్నాని ప్రత్యేకం ప్రత్యేకం తస్మై తస్మై
 సంప్రదదేనమః ॥ ఏకో విష్ణు మహాద్భుతం పృథగ్భూతాన్యైకేశః వ్యయ
 తస్మై నామ బ్రాహ్మణసమారాధనేన భగవాన్ సర్వాత్మకః కేశవాదీద్వాదశ
 మాత్మకః కేశవస్వరూపీ విశ్వంభరస్వరూపీ గురుస్సుప్రీతో వరదో భవతు
 పరిషేదనాది అపొశనాదిదత్వా భోజనానంతరం విశ్వంభర బ్రాహ్మణ
 నిధౌ పాగ్రాక్ష దర్శంత్యగ్ స్తీర్యయవోదకాన్నినీయభోజనశేషాన్నం పిండా
 శిస్తాన్నైవ ఓం భూఃస్వధా । ఓం భువఃస్వధా । ఓం సువఃస్వధా । ఓం భూభు
 వస్సుచస్వధా । ఇతి బలిం దద్యాత్ ॥ పాణానాయుగ్మ-శిథా । అస్త్యురోరా
 రాయణబల్యం గంకేశవాదిద్వాదశపిండప్రదానాని కరిష్యే । ఇతి సంకల్ప
 పాగ్రాక్ష దభానా స్తీర్యయవోదకాన్నినీయభోజనశేషాన్నం పిండా
 కృత్వా కేశవాయ ఇదం పిండం దదామి । ఇతి ద్వాదశపిండాని దద్యాత్ । తదు
 జలచూజకానంకుర్యాత్ । విష్ణోః పునః పూజాంకుర్యాత్ । గురుప్రీత్యథకంశా
 గ్రామదానంకుర్యాత్ । దశదానాని చకుర్యాత్ । ప్రదక్షిణసమస్కార
 శ్చ కృత్వా బ్రాహ్మణాభిషేజేత్ । తయోదశదినే ఆరాధనంకుర్యాత్ । సం
 త్సరపర్యంతం మాసే మాసే మాసే కానినకుర్యాత్ । కింతు ఆరాధనమేవ
 శ్వమేధఫలమవాప్నోతి ॥ ఇతి సన్న్యాసాశ్రమిణాం సంస్కారవిధిః ॥

పరిషద్విధానకానువాదపూర్వకప్రాయశ్చిత్తవిధిః ॥ తదాహ పరాశర
 ఆధౌమహానదిస్నానం మహాసంకల్పముచ్చరేత్ । మృతిస్నానం సభాపూజా
 వోవిజ్ఞాపనక్రమః ॥ సభాచస్తృతిమాగ్ధాగపాత్రాయశ్చిత్తం విలోక్య చ । అ
 చ్యుతర్థశాస్త్రాణి యథాశాస్త్రాని సారతః । విధాయ కానాం వరణం
 స్తోక్తవిధిసారతః । అనువాదకన్యవరణం కృత్వా శాస్త్రాని సారతః । వి
 యకానాం వాక్యస్యానువాదస్య విశేషతః । తయోర్వాక్యప్రకారస్తుతతః
 మువీరితః । వ్రత్యగహం చైవ పతనస్య విధిస్తతః । దుతధానవరీశ్చ ద

వానానిచక్రమాత్ । నాండిశ్చాద్ధవిశ్చైవవైష్ణవశ్చాద్ధమివచ । పాప్ర్యాం
విధిగోదానం శాలామూమస్తతఃపరం । పంచగవ్యస్యహోమశ్చపంచగ
వ్యస్యపాశనం । తతశ్చక్రచ్ఛ్రావరణంగోదానంచోత్తరాంగకం । త్స
స్థిలాగ్నిహోమశ్చనాందీశ్చాద్ధంతువైష్ణవం । దశదానంపునఃకుర్యాత్
ఘోరిదానంతథైవచ । నిరీక్షణాజ్యదానంచబ్రాహ్మణాశీస్తథైవచ । బ్రాహ్మ
ణాశ్చాభోజయేత్తతఃస్థూతసూపాదిషడ్రస్యః । ఏవంకృతేమహాభాగసర్వపా
పాద్విముచ్యతే॥

—(*) అధసర్వపాయశ్చిత్తకీమోవత్కృతే॥ (*)—

అదాకారంతాకారయితృత్వవిచక్షణం బ్రాహ్మణంబృత్యాదశఃప్రక
ర్వాదశవిపాప్ర్యాపరిషవధేవినియోజయేత్ । పతఃసర్వపాయశ్చిత్తమ
హంకరిష్యమాణోమదీయపాపకాతంపరిషత్సన్నిధౌ నిగదయతుకామోమ
లాపకమణస్నానంకరిష్యతిసంకల్ప్య ॥ సచెలంశ్చాత్వాతదనంతరంఅర్చ
నాససాసభాంతికంగత్వామహాసంకల్పంకుర్యాత్ ॥ ॥ మహాసంకల్పః॥ ॥ అ
ధానంతవీర్యస్థశ్రీమదాదినారాయణస్యఅచింత్యాపరిమయశక్త్యాభీయమా
ణస్యమహాజలౌఘమథ్యపరి భ్రమమాణానామనెకోటిబ్రహ్మాండానామస్య
తమేవ్యక్తమృధివ్యపైజోహయ్యాకాశమహాదహాకారాద్యైరావరణైరా
వృతేస్తీన్ద్రహతిబ్రహ్మాండకరండమండలై । ఆధారకూమానంతాద్యద్విగ్ధ
జోపరిప్రతిష్ఠితస్యసప్తపాతాశస్యోపరితలై । పృథిలోమనసత్కాదిలోకష
టకస్యఅధోభాగ । మహీమండలమండలాయానఫణిరాజన శేషస్యస
హస్రఫణిమండలమండలై । దిగ్దంతిశుండాదండోత్తంభితే । లోకాలోకావ
త్తైర్వలయతే । లవణేషుసురాసర్పిదధిక్షీరోదకాణావైఃపరివృతే । జంబూ
ష్లక్షికాల్మలికుశక్రాంచకాకలుషకరాఖ్యసప్తద్వీపపరివృతే । ఇంద్రద్వీపక
శేరుతాసుగ్రీభస్తీనాగసౌమ్యగం ధర్వచారణధారతాఖ్యసవఖండమండితే ।
మహాసరోరుహాకారైః పంచాశతోఽటివిస్త్రీణాభూమండలై । సుమేరునిష
ధహేమకూటవింధ్యాచలానాంహరివక్షాకింపురుషవక్షామోశ్చపక్షిణైసహ
స్రీయోజనవిస్తృతే । మలయాదలాదుత్తరైః । స్వర్ణప్రస్థచంద్రశుక్తిసార
వతికాకరమణకమహాభారతపాంపిచ్యజస్యసీహ్వలంకేతినవఖండమండితే । భా
రతవక్షేభోతఖండైఃపృజాపతితైఃత్రైజంబూద్వీపేదండకారణ్యైఃకర్షణా

మా స్వామ్యవంతుడు తా'దినమభూషణ రేఖాయాం పూర్వది గృహ
రోదగ్గరే సాశ్వతశ్రీలస్యై గృహిణ్యై గృహ్యై కావరోగధ్య
దశైవత్యవ్రతక్షేత్రై సకలచైవ తానన్నిదా లుక్యదశైవరబ్రహ్మణాని యు
స్య సకలజగత్సృష్టకారణప్రజాపతేః పరాధాన్యమజీవినోబ్రహ్మణోప్ర
మపరాధాన్యపంచాశదతీతే ద్వితీయ పరాధాన్యపంచాశదా దిమహి
ప్రథమమాసే ప్రథమపక్షే ప్రథమ దివసే అమాని ద్వితీయే యామే
తీయే మహాలైక శ్వేతవరాహకల్పైర్భూయంభువశ్వరోచిమోత్తమ
మసరైవతచాక్షుషాశ్శేషమట్సుమనుమన్యతీతమసప్తమేవై వ స్వతమన్వం
రే యుగానాం త్రిమ యాతేమ ద్వీవతానిం శద్ధుటికాను అష్టా
శతతమే , మహాకలియుగే ప్రథమపాదే శాలివాహనస్య పరగణిత.
అష్టశతోత్తరసహస్రతమపాదం ద్రౌపదిమాసమితే । తత్ప్రభవాదివ
సంవత్సరాణాం మధ్యే వతమానెవ్యావహారికే అముక సం
రే । అముకాయినే । అముకమాసే । అముకపక్షే । అముకదివసే । వా
నక్షత్రే । ... యాగే । ... కురే । ... ఎవంతుల శేషణ విశిష్టాయాం పుణ్యశ్రీ

[illegible]

జీవ్యత్యపరివర్తతీతాందత్వాదందనత్వగ్రహ్యవిజ్ఞాపయేత్ || అశేషేహేప
 రిపతేమదీయాంవిజ్ఞాపనాం సమాకల్యకమయాసమర్పితాం ఇహాంపరివర్త
 తీతాం యతింబిత్పరిమితాయథోక్తదక్షిణామిన్ద్రీయకృత్య సర్వస్తాదేన
 సోమామధ్యధర । అముకనోత్రస్య । అముకనక్షత్రే । అముకలాభాతస్య । అ
 ముకనామధేయస్యమవజన్తాభ్యాసకాత్ జన్త । పశ్యత్యేతత్ మో పర్యంతం
 మధ్యవర్తనికాలే చాల్పయావనకొమాతవాధకాకేషు జాగ్రత్స్వప్నసుషు
 త్స్వప్నస్థానుమనోవాకాగ్రాయ కమేకాంద్రియవ్యాపారైః మయాకృతానాం
 రహః ప్రకాశకృతమహాపాతకసమరూపపాతకానాం సంకీర్ణకరణానాం
 మలీకీకరణానాం అపాత్రీకరణానాం జాతిభ్రంశకగాఢాంప్రసంగానాం
 అజ్ఞానతోజాతశ్చ సకృత్కృతానాం అజ్ఞానతోజ్ఞానతశ్చభ్యస్థానాంచ
 రకాలాభ్యస్థానాం నిరంతరాభ్యస్థానాం నవనిధానాంబహునాం బహువి
 ధానాం సర్వేషాంపాపానాం అపనోదకమేకంప్రాయశ్చిత్తంనిశ్చిత్తం ఉ
 పదితేతి విజ్ఞాప్యభునంప్రణమేత్ । పరివరపియజమానవిజ్ఞాపితానాం పా
 పాపనోదకమేకం ప్రాయశ్చిత్తంనిశ్చిత్త విధాయకముఖేన సిద్ధిభ్యాత్ ।
 సప్తపంచనీయోవాపీతీన్యాయేనయథాశక్తినిధాయకాయోజ్యా || చతు
 ర్విధ సర్వప్రాయశ్చిత్తస్య కృచ్ఛగణనయామహాపాతకాగ్రహీతేషు తద
 ధిష్ఠేషుఅతీత్యుత్తరశతంప్రాజాపత్యాని । తదగ్రహీతేషుపాతకేషు
 వాషికంషష్టిసంఖ్యాకంకృచ్ఛం । ఉపపాతకాదగ్రహీతేషు యద్రహీతే
 షుబహుషుసంకీర్ణకరణాదిషు । అబ్ధంయద్రహీతేషుపక్రీడేషు కృచ్ఛం
 కృచ్ఛచాంద్రియదాని వీతాన్యన్యాయకాత్ వద్ధుణితాని ఉత్తమవిద్యమా
 ధమాధికాకారిభేదాత్ త్రైగుణ్యంభవంతి । ఏతదపి కేరత్యబేద్ధినుం తా
 వాంగేపితకై వద్విగుణంభవతి । అస్థీరూపేత్రిగుణంఅజీవప్రాయశ్చిత్తేషు
 శ్రుతాదినాకీరణమాతేషు వద్విమిత్రవపనం దంతధావనకాలాన్నిపానాం
 పంచగవ్యపానప్రాశన సిద్ధిత్తాజ్యదానానస్యః । ఏతదంత్రైకల్యో
 నోదార్థం కించిద్దక్షిణాందద్యాత్ । కృచ్ఛమిత్యుక్తేషుప్రాజాపత్యేకేషు
 అత్యుచ్ఛస్థానైతీణిప్రాజాపత్యకృచ్ఛాచాంద్రాయణస్తాదేనాల్పభ్యగ్భృత
 జాపత్యాని॥ నారీణాంపపనంవాస్తీవిధవాంకార్యమైవయథావత్పాతక
 యతింబిత్పాతకంనోపపాతకం । పుత్ర

తైత్తిర్యాదివహ్నిధనస్వ పామశ్చిత్తస్యసమధ్యేత క్త్యపేక్షయా ఏకవిధం
 విధిశేత్ ॥ ౫॥ అథవిధాయకవరణం ॥ ౫॥ అస్మికచికిషితైసర్వప్రాయశ్చి
 త్తానుష్ఠానభవద్భిర్విధాయకైర్భవితవ్యం । ఇత్యశేషసభాయాభవంతోపి
 తదైవాంగీకృత్యమాంరతుంతు ॥ అథఅనువాదకవరణం ॥ ॥ అస్మికచికిషి
 తైసర్వప్రాయశ్చిత్తానుష్ఠానై అనువాదకత్వేభవతాభవితవ్యం ఇత్యశేషస
 భ్యాభ్యసజ్ఞాయాభివాసపితదైవాంగీకృత్యమాంరతుం ॥ అథపరిషద్వాక్యం ॥
 హేవిధాయకాఃఇదానీం కాశ్యపగోత్రేణనారాయణశర్మణాయజమానన
 విష్ణుపితానాంకృత్యాదినవవిధానాంక్షయేషాం పాపానాంవద్గుణిత వడ
 బ్ధ్యుభ్రాంతాపమత్యధిక సహస్రసంఖ్యాక ప్రాణాపత్యకృచ్రాత్తకం ప్రా
 యశ్చిత్తం త్రమాధికారిణః । మధ్యమాధికారిణస్తుద్విగుణంసత్ । షష్ఠ్యత్త
 రశతాధిక ద్విసహస్రసంఖ్యాకంప్రాయశ్చిత్తం । అథమాధికారిణస్తుత్రిగు
 ణితం । చత్వారింశదుత్తరద్విశతాధిక సహస్రసంఖ్యాకప్రాణాపత్య కృచ్రా
 త్తకం ప్రాయశ్చిత్తంపాపాపనోదకంభవతి । ఏతత్ప్రాచ్యోదీచ్యాంగగో
 దానసహితంప్రాణాపత్య కృచ్రాశక్తతత్ప్రత్యామ్నాయత్వేన తత్సంఖ్యా
 కగోదానాదికం వాసోపదేశంత్వితివిధాయకాకవినియోజయేత్ ॥ అథవి
 ధాయకవాక్యం ॥ ॥ విధాయకాఃకుశకుసుమపాణయః ప్రాబ్ధభాస్వము
 త్థాయానువాదకమేదంవదేయః । అహూవిద్యవిదుషామగ్నిసర సర్వ
 ప్రాయశ్చిత్తానువాదకకుశల హేఅనువాదకఅముకగోత్రేణ నారాయణశ
 ర్మణాయజమానన విష్ణుపితానాం రహఃప్రకాశకృతమహాపాతకవ్యతిక్రా
 నామిత్యాదినర్వేషాం పాపాపనోదకం వద్గుణితవద్బరూపకృచ్రాపా
 శీత్యధికసహస్రసంఖ్యాకప్రాణాపత్యకృచ్రాత్తకం ప్రాయశ్చిత్తము త్రమా
 ధికారిణః-మధ్యమాధికారిణస్తుద్విగుణంసత్ షష్ఠ్యత్తరశతాధికద్విసహస్ర
 సంఖ్యాకం ప్రాయశ్చిత్తం । అథమాధికారిణస్తుత్రిగుణితత్వాత్ । చత్వారిం
 శదుత్తరశతాధిక త్రిసహస్రసంఖ్యాక ప్రాణాపత్యకృచ్రాత్తకంఏతత్ప్రా
 యశ్చిత్తంప్రాచ్యోదీచ్యాంగ గోదానసహితం పాపాపనోదకంభవతీతి స
 మప్రకాశయిష్యమః । వయమప్యేతదశేషసభాసంజితం ప్రాయశ్చిత్తమ
 సై యదైవమేతద్దేవత్యాంపేరయమః । త్వమపితదైవానువాద
 కుని సురం జైభయమదేవత్యాంపేరయమః । అహూగంఅనునదేవతను వాదక

ఋాయః॥ అనువాదకోపితథాకరోమిత్యుక్త్యా తానుసూర్వబాహురా
 త్రివారమనువదేత్ ॥ ॥ అనువాదకవాక్యం ॥ ॥ భోయజమాన అముకగోత్ర
 నారాయణశర్తక అశేషే యంపరివలేత్వసీయాం విజ్ఞాపనాంసమాకర్ష్య
 త్వయామర్చితాం పరివర్తకీణాం యథోక్తదక్షిణా మిహస్వీకృత్యత్వదుక్త
 నిమిత్తానాంసర్వేషాం పాపానాంఅపనోదకంసర్వప్రాప్త్యైతంప్రాప్త్యా
 దీర్ఘాంగగోదానసహితం నిజేణయస్మిన్కాణీకంసర్వ ప్రాప్త్యైతంయ
 జమానస్వీపదిశేతి విధాయకముభయమాంశీకృతవతి । అహమత్యుపదిశా
 మిహావధానస్సమాకల్యాణ ॥ అమకగోత్రస్య అమకనక్షత్రేణాశస్యత
 వజన్తాభ్యాసాత్ జన్తప్రభృత్యైతత్తుణ్యుపగమం వర్ణవశేనీకాలే బాల్య
 యావనకౌమారవార్ధికేషు జాగ్రత్స్వప్నసుషుప్త్యవస్థాసు మనోవాకాకా
 ణికమేకాంధ్రియ వ్యాపారైఃత్వయాక్యతానారహఃప్రకాశకృతాచామ
 హపాతకచతుష్టయవ్యతిరిక్తానాం ఇత్యాదిసర్వేషాంపాపానాంక్షణికవిష
 డబ్బకృచ్ఛరూపసర్వప్రాప్త్యైతం అశీత్యధికసమాససంఖ్యాక ప్రాజాపత్య
 కృణ్వాత్తకమపనోదకం ఎవముత్తమాధికారణభివ్యాది ప్రాజాపత్య కృ
 ణ్వాత్తకమపనోదకం పాపానామితత్ప్రాప్త్యైతం ప్రాప్త్యాదీర్ఘాంగగో
 దానసహితం త్వయాఅమృతేయం । త్వంసాక్షాచ్ఛర్యాయాంసమర్థశ్చైత
 థాచర । అసమర్థశ్చైతత్ప్రత్యామ్నాయనాచర । ప్రత్యామ్నాయః
 ఎతేషుప్రత్యామ్నాయేషుతదశక్యప్రత్యామ్నాయైశ్చత్వరింశదుత్తర ద్విశ
 తాధిక తీసమాససంఖ్యాక ప్రాజాపత్యకృణ్వాత్తకం సర్వప్రాప్త్యైతం
 ప్రాప్త్యాదీర్ఘాంగగోదానసహితం సంపూర్ణాంకురుతూత్థవః ॥ అస్మి
 న్ప్రాయశ్చితేత్వయాశక్యప్రత్యామ్నాయైస్సప్యగనుష్ఠితేనతి । అముకగో
 త్రోముకశర్తానాం యజమానఃజన్తాభ్యాసాజ్జన్తప్రభృత్యైతత్తుణ్యుపగ
 మంబాల్యయావనకౌమారవార్ధికేషు జాగ్రత్స్వప్నసుషుప్త్యవస్థా సుమనో
 వాకాకాణికమేకాంధ్రియవ్యాపారైః త్వయాక్యతేభ్యోరహఃప్రకాశకృతమ
 హపాతకచతుష్టయవ్యతిరిక్తేభ్యః మహాపాతనాదిష్టరూపమహాపాతకవ
 తాతిదశికరూపాతిపాతికేభ్యోమహాపాతకసమపాతకేభ్యోపపాతకేభ్యో
 సంకీర్ణకరకేభ్యో మలీనికరకేభ్యోకాతిభ్రంశకరకేభ్యో ప్రకీర్ణకేభ్యో
 జ్ఞానతో జ్ఞానతశ్చ గర్భతర్కకేభ్యో జ్ఞానతోజ్ఞాన తశ్చాశ్చంతా

భ్యైభ్యోచికాలాభ్యైభ్యో బహుభ్యోబహువిధేభ్యోనవభ్యో నవవిధే
భ్యో సర్వభ్యఃసాపేభ్యోయికోధూయాన్తుకోధూయాత్ । పరిషదఃశి
ప్తైస్తథాబూయోః॥*॥ తతోయజమానఃప్రాణానాయమ్య । అనుకన
మగ్నత్యాది...మహజన్మాభ్యాసాజ్జన్మప్రభృతేతత్ క్షణపర్యంతం చాల్య
యావనకౌమారవాధకైష జాగ్రత్స్వప్నసుమప్త్యవస్థాసుషినోవాకాహ
యకమేకాన్ద్రియవ్యాపారైఃమయాకృతానాంరహఃప్రకాశకృతమహాసాత
కచతుష్టయవ్యసరిక్తానాం మహాసాతకాతిధిష్టరూపమహాసాతకవ్రతాతి దె
శిక రూపాతినాతకానాంచమహాసాతకసమరూపాతినాతకానాం సంకీర్ణిక
రణానామిత్యాదినర్వేషాం బాహునాంఅపనోదకంసర్వపాణియస్పిత్రంపా
హ్నిచీచ్ఛాంగ గోదానసమీతం పరిషదుపదిష్టప్రాయశ్చిత్రంశక్యప్రీతా॥
హ్నాయరూపేకరిష్యతిసంకల్ప్య ॥ ఇతివ్రతగ్రహణం ॥ తస్మాదవసం
తత్ప్రాయశ్చ ॥ జంఘారువతుకత్తోచలోమాసిఘజయోక్రమాత్ । కుష్ఠ
లోమశిఖావళాంశ్చకులోమచవాపయేత్ ॥ కేశశ్చకులోమసఖాన్ వాప
యత్వాస్మాత్వాచన్య దంతధావనంసంకల్పపురస్సరంకుర్యాత్ ॥ ఆయు
బలాంయశోవచకాంప్రతాంపశువసూనిచ । బ్రహ్మప్రజ్ఞాంబమేధాంచత్వం
నోదహివనిస్త్తతిఇతిసంతకావ్యమూదాయదంతధావనంధాయ అనగాహ్య
స్మాత్వాచన్య పాణానాయవ్యపరిషత్సన్నిధావనుపతితసర్వపాపక్షయా
ర్థం పరిషదుపదిష్టంబ్రాయశ్చిత్రంరిష్యమాణః తదాదౌజహశుద్ధ్యర్థందశ
విధస్నానంకర్ష్యతిసంకల్ప్య తన్నంత్రేస్నాన్యేత్ ॥ గంధద్వారామి
తిగోమయస్నానం ॥ స్యోహస్యధివీతిమృత్తికాస్నానం॥ అపేహిస్తామయో
భువతిత్రిన్మధిరుచకస్నానం ॥ గాయత్రీగోమూత్రస్నానం ॥ ఆప్యాయ
స్వేతిక్షీరస్నానం॥దధికావృణ్ణేతిదధిస్నానం ॥ శుక్రవసీత్యాజ్యస్నానం ॥
దేవస్య త్వేతికుశోదకస్నానం॥తత్రాచూష్యానః॥ భస్మగోమయమృద్వారిపంచ
గవ్యానులేపనైః । మలాపకషణంకార్యంబాహ్యశౌచాపను త్రయోఅధమో
త్తమమధ్యమాయంగానాంతోశినాయచ । త్రిధాతువిభజిత్రానిదూర్వాఅపీస
మాచారేత్ । శాస్త్రోక్తైస్సేవవిధి మేవత్రైలనంకరం॥అధమోత్తమమ
ధ్యానిగాత్రాణేనజలాంత్రైః । స్వపంఖ్యయాజలంలింపేదేకవారంతు గోమ
యం॥ మలాపకషణంస్నానస్వగ్నహోమకాశ్చభస్మవా । పంచగవ్యాః

కృత్యం తెగోమయస్యవతుక్రియా । ప్రత్యక్షసర్వగాత్రంతువాసస్సంశోధ్య
 లాభితా । ద్విరాచమ్యతతోథా తేవాససీపరిధాయచ । ఉరూమృత్సాక్షి
 న్యోంజనంశోధ్యాథకరావపి । ద్విరాచమ్యస్నానశాటింసినిర్మితాస్థి
 ధయేత్ ॥ పంచగవ్యపాశనంశాలాగ్నిహోమః ప్రతారంభకాలేనా
 ముఖేప్రతసంకల్పాదూర్ధ్వం మేవపంచగవ్యహోమః శాలాగ్నిహోమః క
 తవ్యఅత్యంత్యై ॥ నిశాముఖేప్రతసంకల్పః ॥ అముకగోత్రస్య చామధేయస్య
 సువజస్తాభ్యసాజ్జన్తప్రభృతివతత్ క్షణపర్యంతం ఇత్యాదిసర్వేషాం పాపా
 నామపనోదకం వద్గుణితవద్బర్హుపం అశీత్యధికసహస్రసంఖ్యాకం సర్వ
 పాపాయశ్చిత్తమపనోదకం—ఏతదుత్తమాధికారిణి । మధ్యమాధికారిణస్తు
 సతదేవస్వీగుణం ॥ అధమాధికారిణస్తుఎత్త్రిగుణం । ఎవంవరిషదుపదిష్టం
 పాపాయశ్చిత్తంశక్తప్రత్యామ్నాయరూపేణకరిష్యఇతిసంకల్పః । గ్రామాద్భ
 హిరెవతారకాదర్శనసమయేసంకల్పః ॥ తతోనాందీశ్రాద్ధంవైష్ణవశ్రాద్ధంవ
 తకవ్యం । మయాఅచర్యమాణప్రాచీనైశ్చిత్తస్యపాప్యాంగత్యేననాందీశ్రా
 ద్ధంసర్వధర్మరహితంయథాశక్తిహీనత్యేనకరిష్యఇతిసంకల్పః ॥ నాందీముఖే
 భ్యః మాతృపితామహీప్రపితామహీభ్యః । నాందీముఖేభ్యః పితృపితామహ
 ప్రపితామహేభ్యః । సపత్నీకమాతామహమాతుఃపితామహమాతుఃప్రపి
 తామహేభ్యఃనాందీముఖేభ్యః అక్షయతృప్త్యథాంత్రాచ్యవభోజనదక్షి
 ణాత్యేనపరికల్పితమాగ్నేయం హిరణ్యంస్వాహసమంనమః॥ ఇతిఉపవిశీద
 త్యా॥ వైష్ణవశ్రాద్ధంకరిష్యఇతిసంకల్పః । మహావిష్ణు ముద్దిశ్యమహావిష్ణు ప్రత్య
 ర్థంభోజనపర్యాప్తమాగ్నేయంహిరణ్యంశ్రీమహావిష్ణుః । ద్రియతామితిదద్యా
 త్ ॥ మయాఅచర్యమాణస్యపాపాయశ్చిత్తస్యపాప్యాంగగోదానం కరిష్యే
 ఇతిసంకల్పః ॥ గవామం గేఘరిష్ఠంతితిగాందద్యాత్ । తతఃశాలాగ్నిహో
 మః ॥ పారంభేసర్వకృత్యాణాం సమాప్తేచవిశేషతః । అశ్వేవైవతుశా
 లాగ్నేఽపహుయాద్వ్యాహృతీప్యథక్ । ఔషాసనాగ్నేతౌకికాగ్నేవా
 మయాఅచర్యమాణపరిషదుపదిష్టప్రాచీనైశ్చిత్తస్య పాప్యాంగశాలాహో
 మంకరిష్య ఇతిసంకల్పః ॥ చతుష్పాత్రప్రయోగః ॥ అజ్యసంసారాంతం
 కృత్వాగ్నింపరిషేచ్యవ్యాహృతిభిః అహ్వేత్తరశతాజ్యాహుతీజుహుయాత్
 ఉత్తరంపరిషేచయేత్ ॥ తతఃపంచగవ్యహోమప్రకారః ॥ ఫలమేకంతు

గోమూత్రమంగుమ్మార్థమంగుమ్మాయం । తీరంసప్తఫలందద్వాద్ధరి త్రిఫల
మేవద । ఫలమేకంఘృతంచైవఫలమేకంకుశోదకం ॥ మతాంతరం ॥ గో
మూత్రంమూషకావ్యష్ట్యోగోమయస్యచమోక్షక । తీరస్యద్వాదశ పోక్తాద
ధ్నుస్తుదశకీర్తితాః । గోమూత్రోవద్భృతస్యాష్టాతదకంతుకుశోదకం ॥
మూషకోనామసాధకద్వయం ॥ గోమూత్రంతామ్రవణీయాత్ శ్వే
తాయాశ్చైవగోమయం । పయఃకాంచనవణాకాయాసీలయాశ్చతథాద
ధి । ఘృతంచసర్వవణాకాయాః సర్వంకాపిలవీవవా ॥ అలాభేపంచగవ్యా
నాంసర్వవణోవ్యయంవిధిః । ఏవంప్రకారోప్రత్యేకంపంచపాత్రేషునిక్ష
పేత్ ॥ ఏతత్ప్రాయశ్చిత్తాంగత్యేనబ్రహ్మకూర్పవిధానేన పంచగవ్యహ
మప్రాశనంచకరిష్యే—ఇతిసంకల్ప్యఉల్లేఖనాద్యగ్ని ప్రతిష్ఠాపనాంతంకృ
త్వాపరిస్తీర్యగాయత్ర్యాచైవగోమూత్రంగంధద్వారేతిగోమయం । ఆహ్వా
యస్వేతిచతీరందధిక్రావుంజనైదధి । శుక్రీమనీతిచైవాద్యం దేవస్యత్వాక
శోదంబిత్యేవంక్రమేణాగ్నౌరుత్తరతః ప్రాగపవగోమపాత్రేషు తత్తన్న
త్రైవిద్యోప్యాణినిక్షిపేత్ ॥ తతోదర్శ్యంసంస్కృత్యాగ్నిం పరిషిచ్ఛాగ్నీం
శ్చాచైకస్త్రిన్వాత్రేతత్తన్నంత్రైతానిద్రవ్యాణిప్రక్షిప్త్యాలోద్యస్తప్తసంఖా
కకుశమయేనబ్రహ్మకూర్పేనదర్వాచగృహీతంఇరావతిజహుయాత్ ॥ మ
స్తాః ॥ ఇరావతీదంవిష్ణుర్దానస్తోకేనశుద్ధ్యతి । అగ్నయేచైవసోమాయనా
త్త్వాచతతఃపరం । పృణవేనతథాహుత్వాస్విష్టకృచ్చతతఃపరం । ఏవ
నవాహుతీహుత్వా ఉత్తరంపరిషేచయేత్ । అలోద్యప్రణవేనైవనిర్వ
ర్యపృణవేనతు । ఉద్భృత్యప్రణవేనైవపిబెచ్చపృణవేనతు । పలాశపణేక
పద్మపణేకనవాపిబేత్ ॥ తథా ॥ మధ్యమేనపలాశస్యవద్మపత్రేణ వా
నః । స్వర్ణపాత్రేణతామ్రేణబ్రహ్మతిథేనవాపిబేత్ । నశేషయేత్ ॥ యే
గన్ధీగతంపాపంచైవోతిష్ఠతిమామకే । పాశనంపంచగవ్యస్యదహత్వగ్నిరి
ధనం ॥ ఆచమ్యతఃపరంహాసీధ్యాయైదుష్కృతమాత్తనః । పశ్చాత్
పసమాయుక్తఃతిష్ఠేదాసూర్యదశకనాత్ । తదాప్రభృతినిధ్యాయైకవిష్ణ
సంతప్తమానసః । తస్మాంరాత్రౌబ్రహ్మబారీశయాతవసుధాతతే । పా
ర్విబుధ్యచస్మాత్స్వానిత్యనైమిత్తికంచరేత్ । ప్రత్యామ్నాయవిధానేనఫ
రంగంకలతానిమాక । కరిష్యఇతి సంకల్ప్యప్రత్యామ్నాయాసమాక

క ॥ అపరేద్యుఃప్రాతః కాలేషక్యభాగ్విరణమితీకవత్ ॥ ప్రత్యామ్నాయ
విధానేతుసద్యస్సర్వసమాపయేత్ ॥ ఇతికచిత్ ॥ తతఃప్రాణానాయమ్యుత
ముకగోత్రస్యఅముకనక్షత్రేఅముకరాశాజాతస్యమమజన్మాభ్యాసాజ్జన్త ప్ర
భృత్యైతత్తు ఇవర్యంతమిత్యాదీనర్వేషాంపాపానామపనోదకంషడ్గుణితపద
బ్రహ్మస్రూపమశీత్యధికసహస్రసంఖాకప్రాణాపత్యకృభాగ్త్వకంపరివదుపది
ష్టం సర్వప్రాయశ్చిత్తంశక్యప్రత్యామ్నాయ రూపేణాకరివ్య ఇతిసంఖ్య ॥
గవామంగేమత్స్వంతీతగాండత్వాశేషాణిస్నానరూపేణబ్రాహ్మణైఃకార యి
ష్యేఇతిసంకల్ప్య-స్నానకత్యాభ్యఃఫలస్వీకరణార్థంపీఠస్థందత్వామయా
ఆచరితప్రామ్యశ్చిత్తస్యఉదీచ్యాంగగోదానంకరిష్యే - ఇతిసంకల్ప్య ॥ గవా
మంగేమత్స్వంతీతగాండత్వామయాచరితస్యప్రాయశ్చిత్తస్యఉదీచ్యాంగ గో
దానేన శ్రీమహావిష్ణుఃప్రియతామితవచేత్ ॥ అలక్ష్మీపరిహారార్థంసీతా
జ్యదానంకరివ్యఇతిసంకల్ప్యరూప రూపమిత్యాజ్యంనిరీక్ష్య బ్రాహ్మణమభ్య
ర్చ్య ॥ యాలక్ష్మీరతిమంత్రముచ్చార్యదద్యాత్ ॥ ధూరిదానానికుర్యాత్ ॥
పీఠస్థాగభక్తగభక్తస్థమితిధూరిదానం ॥ మయాఆచరితసర్వప్రాయశ్చిత్త
సాధుత్వాథేం బ్రాహ్మణాభోజయేత్ ॥ తతఃనామస్థరణంకుర్యాత్ ॥
ప్రాయశ్చిత్తాస్యశేషాణీతజపిత్యయస్యస్త్వత్యైత్యుక్తాన్ శ్రీరామఃప్రియ
తామితవచేత్ ॥ ఆశ్రమిణామపిప్రాయశ్చిత్తతారతమ్యభావోద్యత్యతే ॥ గృ
హస్థాంతాని పాపానికుర్వంత్యాశ్రమిణోయది ॥ శౌచవహ్నిధనంకుర్వ్యుర
ర్యాగ్సప్తనిదశ్శనాత్ ॥ పూర్వపోషశవశస్యద్యిగుణంబ్రహ్మచారిణః ॥
అల్పాహారవాప్రదాతవ్యంబాలత్వాదితనిశ్చయః ॥ ఇతి ॥ బ్రహ్మచారివాసప్ర
స్థానితాంశౌచవత్ప్రాయశ్చిత్తస్యాపిద్యేగుణ్యాదీభిరభిహితాసర్వప్రాయ
శ్చిత్తవ్యతిరక్తప్రాయశ్చిత్తానామవాధి కారభేదాదుచ్చావచకల్పకం ॥
సర్వప్రాయశ్చిత్తస్యత్వఖండరూపత్వాత్ అధికారభేదాభావేనోచ్చావచ
కల్పనంకించ ॥ ఆశ్రమవశస్యగోగిణః శూద్రస్యనిమిత్తానుసారిణః పాపక్రీ
ణమాజేన పాద్యేకదేశ్యచేదసర్వప్రాయశ్చిత్త మాపతితంస్యాత్ ॥
తత్ప్రాపిస్త్రీత్యైతస్యాధికంకించితధికసాధకంచక్యభాగిభవేయః ॥ తచ్చా
క్షిరీత్యాసతితః ॥ తేషాంమతంతత్రయథాయోషితిమనీషిధిస్తద్భావః ॥
స్త్రీప్రాయశ్చిత్తవశానామాశ్రమిణామనులోమజానాం బాలానాంవస

ద్వైపాంతధికారోనాస్తీతివక్తుంవిచార్యతే। కేవలం । అధివిద్యాకానమర్థః
 కర్తవ్యః పికారీతీన్యాయేన మృతస్యాధికారిత్వసంపాదకరూప విశేషణా
 భావాదధికారోనాస్తీతిసంగిరంతేతదసంగతం । సర్వస్యాప్యరిష్టపరిహారే
 స్తీతస్యవిద్యమానత్వాత్ । మృతస్యాప్యధికేత్వేనస్తోతవ్యం। కించ । బ్రా
 హ్మైవివాహావహూయదీయతేశక్త్యలంకృతా । తజ్జఃప్రసాద్యుభయతః పు
 రుషా నకవింశతిం । అనుగచ్ఛసియానారీభతాకరంప్రేతమంజనా । మహా
 పాతకయుక్తం సాపాతయిత్వాతముద్ధరేత్ ॥ పుత్రాదీతతాకస్వపితౄణా
 తాతానాత్యైకవింశతిం । గయాయాంపిండదానసపితౄనుద్ధరతిస్వకాకావన
 మాదిస్థానపుమృతానాంపుత్రాదీనాంఅనిష్టపరిహారాధైకత్వకతాకతక్ర
 భావకతుః పుత్రాదేరనిష్టకతక్రత్వం ప్రసజ్యేతతస్తాన్మృతోప్యధికత్వ
 విశేషణయుక్తత్వాత్ అధికారిభవతి॥ ఆపరాధాదినిబంధనకారైరపిమృతా
 నాం మహాపాతకేనాం కాలవిశేషేన ప్రియశ్చిత్తవిధాయపారతాకికం
 కమఃకుర్యాదిత్యుక్తం కించ । శక్తోభక్తఃపుత్రాదీః పిత్రాదేస్వయాకా త
 స్యసర్వప్రాయశ్చిత్తానామన్యతమప్రాయశ్చిత్తవిధాయపారతాకికంకర
 కుర్యాదిత్యుత్త్యభకసారేణ వచనమప్రిమాణం । తస్తాన్మృతస్యసర్వప్ర
 యశ్చిత్తంతకతవ్యమేవ । తదపిజీవతోయద్యృతంప్రోక్తంయై తేతద్విగుణ
 భవేత్ । అస్థినిత్రగుణంప్రోక్తంపరాశేతుచతుగుణం ॥ ఇహసంగ్రహకారి
 వచనానురోధైవకతకవ్యం । నను । మృతస్యసర్వప్రియశ్చిత్తై సద్వైపాంత
 స్థానాసంభవ కథమధికారిత్వమితి చెన్నయనందియలు ప్రస్య పరివర్తిర్థ
 నిరీక్షణాసంభవే వ్యాధిగ్రస్తస్యాప్యల్పపాపస్యవపనాసంభవేమంగోః ప
 మత్ప్రదక్షిణాసంభవేమూకస్య స్వపాపపరిభాషణాసంభవేనతి వీతదం
 స్యదంతధావనాసంభవేప్రియశ్చిత్తపిత్వం యథాతథా మృతస్యసంభ
 వదంగానుష్ఠానమాతేణాపి సర్వప్రియశ్చిత్తాధికారోస్తీతిశ్చైతవ్యం
 సర్వప్రాయశ్చిత్తకాతస్యసర్వస్యాప్యధికారః । ప్రధానానుష్ఠానమాతా
 త్ఫలదంత క్త్యపేక్షయాశక్యాంగానుష్ఠానయుక్తంకృచిత్సర్వాంగంసంయ
 తం । సర్వప్రియశ్చిత్తమేతదనుష్ఠేయం । అశోధికభీతిస్తృతిసారసవ
 చ్చయైవిహితత్వాచ్చవీతతూతకవ్యం సభాహాక్తం ॥ సర్వైర్యథాశ
 భాగాసర్వపాపాపనుత్యయే । మహాపాతకముత్సృజ్యప్రకాశ కృతమే

కత । విశేషవిధిమాన్యత్వాత్ జన్మారంభవిధానతః । ఏతజ్జన్మాపిరేకవిజన్మ
స్యనోఽవశకం ॥ సర్వసామాన్యీభవత్తత్ జాతుతేనర్వగోచరం ॥ ఇతిస
ర్వసామాన్యీభవత్తి ॥

—(*) అథవిలసాననిరూపణః (*)—

సారకగృహ్యపరిశిష్టే । యస్తివ్రాతేనసంక్రాంతిఃసంక్రాంతిద్వయ
మేకవా । తుల్యుచస్సవిజ్ఞేయస్సర్వకర్మబహిష్కృతః ॥ ఇంత్యాగ్నియతీ
హూయేతేమాసాదిస్సప్రకీర్తితః । అగ్నిస్థోహాగ్ధీతామధ్యేసమాత్పసిత్ప
సోమతాసోమకా॥తమిత్రవ్యతుయదారవిర్గచ్ఛేతరాదాచన । ఆద్యోమలిష్టు
హోజ్ఞయోద్వితీయఃపాకృతశస్త్రైతః॥తథా॥ సినివాళిమిత్రమ్యయదాసంక్ర
మతేదివి । రవిణాలంఘితోమాసోహ్యనహాస్సగ్వకర్మసు ॥ తథా॥ మాస
వ్యయేబ్రహ్మధ్యేసంక్రాంతిర్మయదాధవేతే । (పాకృతస్తత్రీవ్రాత్యసాధ
ధిమాసస్తతోత్తరః) సిద్ధాంతే ॥ తులాకన్యాగతేమార్యేవృత్తికేవాధధస్విని
మికరేవాతనుభేవావాధిమాసోవిధీయతే ॥ తథా ॥ వృశ్చికాదిచతుష్వేవ
చలమాసోఽంతరాధవేతే । మార్యమేలాన్యయోస్తువహమాసచధస్విని
సంక్రాంతిద్వయయక్తోపివాధిమాసఇతిస్త్రైతి ॥ బ్రహ్మసిద్ధాంతే ॥ చైత్రా
దవాత్పాధిమాసఃపరతస్త్రైతికోభవేత్ । దృష్టోస్తీసర్వకాస్త్రైతియస్తి
వాస్త్రయోదశః । అత్రకతశ్చ్యవిభజతి ॥ ధైరీసనిఃశ్రాతస్తాతకాగ్రియా
స్సర్వాద్యదశేమాసికీర్తితాః । తస్తాత్రయోదశేమాసినికర్వాత్తాఃకథంచ
న । త్రయోదశేమాసిఅధిమాసి । నకుర్వాదధికేమాసికామ్యకమకదాచన ।
సర్వయవ్యుమేవానుమదాకుర్వాత్తుమోహతః । జాబాలః । సిత్యంవైమిత్తీ
కఃచైవశ్రాద్ధంకుర్వాన్మిన్ముచే । ఆధినికీత్రవారోక్తుంకావ్యక్తాద్ధకథంచ
న ॥ XXX ॥ పార్వత్యంకర్తృయతిగ్రంభిత్రతాగర్హంతుమలిమ్ముచే । (వతా
నాంచైవ యజ్ఞానావారంభశ్చసమాపనం ॥ మహాలయేష్వకశ్రాద్ధముపాక
ర్వాదికర్తృయతే । స్పష్టమాసేవిశేషస్సాగ్నివీహితంజపయేన్నలభితే ॥ య
మః ॥ చంద్రసూర్యగ్రహేష్వానంశ్రాద్ధందానజహాకం । కార్యణిమల
మాసేపిత్వంవైమిత్తికంతథా । యమః ॥ గభేవాధుషికేభ్యత్యైశ్రాద్ధం
కర్తృణిమాసికే । సపిండికరణేనత్యైవాధిమాసంవిసజయేత్ । తీర్థకాశ్రాద్ధం
చహాహూమాయవవీహితిలాదిభిః । జాతకర్తాద్యకర్తృణినవకాశ్రాద్ధంతైవ

జ । మఖాత్రయోదశీశ్రాద్ధం శ్రాద్ధాన్యపిదమోదశః । మలమాసేపికార్యాణి
 సిత్యంనైమిత్తకంతథా । అంగిరాః ॥ దమానోదకపిందాశ్చసంచయేశ్రాద్ధంక
 ర్మచ । దర్శశ్రాద్ధంసిత్యచూచుమలమాసేపికారయేత్ ॥ అత్రవిశేషోబృ
 హస్పతినాదర్శితః ॥ అతీతప్రేతకార్యంచఅతీతోత్సవమేవచ । శుద్ధమాసేహి
 కతకవ్యంనకార్యంతుమలిస్తుచే ॥ యమః ॥ మహాలయంనకతకవ్యంభాగైప
క్షీసితేభవేత్ । ప్రియశీతంతుకతకవ్యంనిమిత్తానంతరంయది ॥ నాగర
 ఖండే ॥ నభోవాధనభస్యోవామలమాసోయదాభవేత్ । సప్తమపిత్వపక్ష
 స్వాదన్యత్రైవశుపంచయః ॥ ఆషాఢమేవాధిక్యత్వాసప్తపంచమోద్రవ్య
 వ్యః । కన్యాగతేసవితరిమలమాసశ్చైతఅపరపక్షకమహాలయశ్రాద్ధంనకా
 ర్యయశ్చాహజోతః ॥ తథాచపితామహః ॥ మాసఃకన్యాగతేభానాలసం
 క్రాంతోభవెద్యది । దైవంపిత్యంకర్తయత్తుశులాశ్లేకర్తురక్షయం ॥ కన్యా
 గతేసవితరిఅధిమాసశ్చైత తత్రఅపరపక్షకంమహాలయంచన కతకవ్యమిశ్య
 ర్థః । శులాశ్లేకతుకరక్షయఇతి ॥ యత్తుకాత్యాయనోక్తం ॥ గర్భవాధుఃషి కే
 ప్రేతేశ్రాద్ధకర్మణిమాసికేఅబ్దికెచతథాశ్రాద్ధనాధిమాసంవిసర్జయేత్ ॥ య
 త్పుప్రచేతాః శ్రాద్ధహనిచసంప్రాప్తైలధిమాసోయదాభవేత్ । మాసద్వయే
 పికుర్వీతశ్రాద్ధమవంనదూవ్యత్రియత్తువ్యాసగి ॥ ప్రష్టిభిర్దివనైర్వాసఃకధితోబా
 దరాయణేత్రిక్షత్రరేచెవకార్యాణిపిశ్యకార్యాణిభయోః ॥ ఇతి ॥ తాని
 మాసికవిషయాణి ॥ తత్రసత్యవ్రతః ॥ పౌత్యబంధ్వాదశేమాసికార్యాపింద
 క్రియాద్వితైః । కాపిత్రయోదశేపిస్యాదాద్యంముక్త్యాతువత్సరం ॥ అస్మా
 ర్థః ॥ యథాపునఃమృతమాసాత్ ద్వాదశమాసవీచంలమాసోభవతి । త
 థాతస్మిన్నేవమలమాసేపిండకియాదిసర్వంపితశ్రాద్ధంఅబ్దికంతుసమావ
 సీయం ॥ అథాచహరితః ॥ ఆసంక్రాంతేపికతకవ్యమాబ్దికంప్రథమంద్విజై
 తధైవమాసికంశ్రాద్ధంసపిండికరణంతదా ॥ వ్యాసః ॥ మలమాసేపతీతేభ
 వేద్యత్ప్రథమాబ్దికం । ద్వాదశేమాసికతకవ్యంఅన్యేషాముత్తరత్రహి ॥ ప
 త్యబంధ్వాదశేమాసికతకవ్యమితినిశ్చయః ॥ ద్వాదశేమాసీపూణికసతి
 నంతరదినకతకవ్యమితివ్యాఖ్యేయం ॥ యమోప్యాహ ॥ ఆబ్దేకంప్రథమ
 యత్స్యాత్ తస్మిన్సిత్యమలిస్తుచే । త్రయోదశేమసంప్రాప్తేకుర్వీత ప
 థమాబ్దికం । పునరాబ్దికంపురాప్రత్యాబ్దికం శుద్ధమాస ఏవకుర్యాదిత

ర్థః॥ సంవత్సరే సంపిండికృతే సతే నూతన ప్రత్యాబ్ది కం ద్వాదశమాసే మలమాసే
 పికార్యమేవేతి జాబాలినా సంస్పృష్టముక్తం ॥ శుద్ధమాసమృతానాం తుమ్మల
 మాసోధీకోభవేత్ ॥ అన్యాయోత్తరైశ్చ ర్కాత్ ప్రథమంత్యధీకేవరేత్ ॥ అధీ
 మాసేని పతి నైది సంవత్సరాంతరే ॥ ఉభయోర్ధ్వాసికంకుర్యాత్. మలమాసే
 మృతేహని ॥ శాతాతపః ॥ మలమాసమృతానాం తుమ్మలార్చాధ్యం ప్రతి ప
 త్సరం ॥ మలమాసే పికర్తవ్యం నాన్యేషాం తుక దాచన ॥ ఇతి ॥ అథ మాసవి
 షయేషతస్మిన్ముక్తం ॥ నోభయత్ర ॥ భునరపి శుద్ధమాసమృతానాం ప్రథమం
 కం మలమాసేకర్తవ్యం ॥ ద్వితీయాబ్దికం శుద్ధమాసేవ కార్యమితత్వానికో
 రకుంభశ్రాద్ధదగ్ధశ్రాద్ధవిషయమిత్ముక్తం ప్రాచీన్ ॥ యత్తు గాలవవచనం (స
 షేవషేవ తుయ్యార్చాధ్యం మాతాపిత్రోమ్మృతేహని ॥ మాసద్వయేషితత్వ
 రాద్వాప్యప్రసక్తవచనం యథా) ॥ యత్తు మరీచినోక్తం ॥ ప్రథమాసమృతా
 హస్సుశ్రాద్ధంతో ప్రవత్సరం ॥ మన్వాదౌ వయుగాదౌ చ తస్మాన్ముఖ్యత
 చేతి ॥ అత్ర ఆచారవ్యవస్థా ॥ వృద్ధమనుః ॥ అగ్నిధేయం ప్రతిష్ఠాచరణ
 జ్ఞానానవ్రతానిచ ॥ వ్రతాదివేదవ్రతవృషోత్పన్నానాం కరణమేభిర్యా
 మంగళ్యమభిషేకం చ మలమాసేని సజయేత్ ॥ చాలేనాయుడివాపృద్ధేశుః
 చాస్తముపాగతే ॥ మలమాసే మరై తాని వజయేద్దేవదగ్ధమితి ॥

అథ వృషోత్సర్జనం ద్వివిధం ॥ కామ్యం నై మిత్తికం చైవ ॥ కామ్యం కాన్తి
 క్యాం నై శాఖ్యాం వా గ్రహణ సంక్రమే చేతి ॥ నై మిత్తికమేకాదశాహికం ॥ గ
 గోపి ॥ స్వర్గకామో వృషోత్సర్గం మలమాసే పరిత్యజేత్ ॥ వీకాదశాహి
 కం యత్తు మలమాసే పితత్కృతం ॥ మలమాసమృతానాం తుమ్మలదశాహస్సు
 దన ॥ ఆద్యమాసేకమపి భునర్విజమాసవీకర్తవ్యం ॥ దక్షిణ ॥ ఆవృత్తిశా
 న్యమాసానాం ద్వాదశాహసపిండన ॥ తథానావర్తయేదాద్యం మలత్వార్థ
 త్తిరివ్యతే ॥ స్పృత్యంతరే ॥ మలిమ్లు చేమాసిమృతస్య త్రంసః త్రయోదశైతద్రథ
 మాబ్దికం స్యాత్ ॥ మధ్యాధిమాసే చ భునస్తదైవ అంత్యేధికే ద్వాదశమాసవి ॥
 మధ్యేధిమాసే సంప్రాప్తైకథమూనాబ్దికం భవేత్ ॥ మామలైవైవకుర్వీతమా
 దతికుసమాచరేత్ ॥ కటపయాదిసంఖ్యా ॥ మామలై= ౩౫౫ ॥ మాదతి

॥ శ్రీగురుచరణారవిందాభిరూప ॥

బ్రహ్మశ్లోవిదుషామిష్టే భారద్వాజసముద్భవః,
తలముద్భవ్యయథవోయల్లభట్టసుతస్సుధీః ॥
మహావ్రతాశ్చరబ్రహ్మనిష్ఠోయల్లాజీరామకః ।
అలోక్యధర్మశాస్త్రాణిసతామహాగృధరమ్ ॥
భారద్వాజకృతంసూత్రంతద్భాష్యంచవిశేషమ్
అపస్తంబకృతంసూత్రంసూత్యాపిమహర్షిణాం
తత్తద్భాష్యాణిచాలోక్యమంత్రార్థంచ
మైత్రమేధంబ్రహ్మమధంతహిశాగ్మ్యశేషమ్
మన్వాదిస్తృతితాలెమాయదుక్తంచమహాషిభిః
ఏశత్సర్వంసమాలోక్యసతాంహేవిదుషాంసామకైః ॥
పితృమేధంసప్రయోగప్రాచీనైశ్చత్వాన్యశేషతః ।
ఇదంలోకోపకారాయమయంసర్వంసమీశితమ్ ॥
యల్లాజీరామకకతంయల్లాజీమమితస్తృతమ్

ఇతి శ్రీమహావ్రతయాజీనా యల్లాజీనామహర్షే

ప్రణీతమాపస్తంబయల్లాజీయం

సప్రయోగధర్మశాస్త్రమ్.

సంపూర్ణమ్.

ఓం నమః శ్రీ.

